

DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI
DIN ROMÂNIA

DOCUMENTE PRIVIND
DEZVOLTAREA INDUSTRIEI
ÎN ORAȘUL BUCUREȘTI

1856—1933

VOL. I

BUCUREȘTI—1991

DOCUMENTE
PRIVIND DEZVOLTAREA
INDUSTRIEI ÎN ORAȘUL
BUCUREȘTI

Vol. I.

1856—1933

BUCUREȘTI—1991

Lucrarea a fost discutată și avizată
de Comisia științifică pentru probleme arhivistice
în ședința sa din 2 martie 1989.

Ediție de documente întocmită de:

Dr. VASILE MANOLE (coordonator)

MIHAELA BĂDESCU

ELENA CIUCĂ

Responsabil de carte: ELENA CIUCĂ

INTRODUCERE

La mijlocul sec. XIX, Principatele Române, din punctul de vedere al dezvoltării economice, se caracterizau printr-o serioasă rămânere în urmă față de nivelul mondial, atât sub raportul cantitativ, cât și sub cel calitativ, tehnologic. Industria, în sensul modern al cuvântului, nu exista, nedepășindu-se, în general, stadiul de producție manufacturier. Statistica întocmită de D. Pop Marțian și publicată la anul 1863 oferă o imagine elocventă a situației¹. Valoarea întregii producții de caracter industrial-meșteșugăresc atingea abia 90.000.000 lei și era realizată în 12.867 stabilimente, media de numai 7016 lei producție, și 2,2 lucrători de stabiliment arătând clar caracterul lor manufacturier. Nivelul tehnologic (materile prime contribuiau cu 69,5% la constituirea valorii producției industriale) și dotarea stabilimentelor cu instalații de forță mecanică (doar 171 foloseau forța vaporilor) erau extrem de scăzute.

Structural, această „industrie“ era net dominată de ramurile alimentare, textilă și a materialelor de construcție.

Orașul București constituia deja cel mai important centru economic și industrial-meșteșugăresc al țării, concentrând o proporție însemnată de stabilimente industriale dintre care pot fi menționate câteva fabrici de articole din metal, de săpun, luminări, lacuri, uleiuri, vopsele, aparate pentru telegraf arme etc., toate înființate în intervalul 1840—1859².

Tendențele și posibilitățile de ameliorare a acestei stări de lucruri erau abia perceptibile, iar ritmul de modificare extrem de lent. Lipsa acută de capital și de personal tehnic cu pregătire la nivelul cerințelor timpului, ca și concurența neîngrădită a produselor industriale străine, superioare prin preț și calitate, constituiau piedici esențiale în calea creării și dezvoltării unei adevărate industrii românești, deși, după cum arată exemplele de mai sus, se făceau eforturi notabile în această direcție.

Singura ramură care a înregistrat succese notabile, aliniindu-se, în general, nivelului internațional, este energetica. De subliniat că aici orașul București a avut inițiativa. La 8 octombrie 1856, primăria Capitalei a încheiat cu T. Mehedințeanu cunoscutul contract pentru iluminatul orașului cu gaz lampant³.

Unirea de la 1859 și reformele efectuate în vremea lui Cuza au reprezentat tot atâtea premise pentru realizarea unor progrese economice sigure și stabile.

În anii ce au urmat pînă la războiul de independență (1877) s-au creat condițiile pentru depășirea stadiului manufacturier și intrarea în faza industrială propriu-zisă. Încep să se înființeze ateliere moderne, unele din ele constituind nucleele întreprinderilor mari de mai târziu. În cadrul acestei evoluții, orașul București își consolidează locul de frunte în economia țării. Ramurile din grupa A înregistrează în acest context progrese notabile. Dintre noile fundații industriale bucureștene merită a fi menționate în domeniul metalurgic atelierele Lemaitre (1864), F. Weigel (1867) și Wolff (1877). Arsenalul Armatei (1861), Atelierul Central C.F.R. (1870), Pirotehnia Cotroceni (1873), ș.a.⁴ Începînd cu anul 1868, în programul Școlii de șosele, poduri și mine din București se introduce un curs de metalurgie⁵. În baza unui contract din 1868, în anul 1871, se încheie construirea uzinei de gaz aerian de la Filaret și începe să funcționeze în zona centrală a orașului noul sistem de iluminare cu acest gaz⁶, ulterior extins și în alte zone.

Sub impactul realităților, în rîndul cercurilor economice și politice românești se accentuează tendința de protecție industrială pe cale legislativă, în contradicție cu interesele marilor puteri. Tariful vamal intrat în vigoare în ianuarie 1877 n-a putut fi decît un compromis între aceste interese contradictorii⁷, iar eficacitatea lui a fost complet anihilată prin convenția comercială semnată în 1876 cu Austro-Ungaria⁸.

Războiul de independență (1877—1878), rupînd ultimele piedici care mai stăteau în calea unei politici cu adevărat libere a țării, a constituit un moment important și în viața economică.

Ritmul dezvoltării industriale crește notabil. În 1880 a luat ființă Banca Națională a României, citadelă a partidului liberal, dar și organism financiar indispensabil țării, cu o activitate pozitivă pentru evoluția economică, inclusiv industrială, a României. În anii 1880, și următorii iau naștere primele societăți industriale pe acțiuni.

Rolul orașului București, ca principal centru economic și industrial al țării era în continuă creștere. În această vreme apar mai multe unități industriale, din care unele vor juca ulterior un rol important în viața economică a țării: fabricile metalurgice E. Ciriak (1882), devenită ulterior Uzinele D. Voinea, și „Cometul” (1887), fabrica de săpun „Stella” (1884), prima întreprindere modernă de acest fel din țară, rafinăria de petrol „Steaua Română” (1887) etc.⁹ Ca o consecință a succeselor înregistrate în domeniul industrial, în 1879 se înființează primul laborator românesc pentru analize de produse industriale¹⁰, și tot în același an este promulgată legea mărcilor de fabrică și comerț, prima reglementare românească în domeniul proprietății industriale¹¹. Pe aceeași linie, trebuie menționată și apariția legii pentru înregistrarea firmelor din 1884, modificată ulterior în mai multe rînduri¹².

În domeniul energetic, începînd cu anul 1882, se fac primele tentative de introducere a iluminatului electric, iar în anul 1885 acesta este introdus efectiv la Teatrul Național¹³.

În aceste condiții, ideea sprijinirii industriei pe cale legislativă, considerată drept singura cale eficientă de impulsională a dezvoltării acesteia, devine general acceptată. Noile convenții comerciale încheiate de România încep să cuprindă prevederi în acest sens¹⁴, iar expirarea în 1886 a convenției cu Austro-Ungaria a permis introducerea unei legislații adecvate de încurajare a industriei naționale.

Legea pentru încurajarea industriei naționale din 21 aprilie 1887¹⁵, prima de acest fel din istoria României, acorda oricărei persoane dornice să înființeze un stabiliment industrial cu un capital minim de 50.000 lei sau folosind cel puțin 25 lucrători zilnic, următoarele avantaje pe termen de 15 ani:

- a) scutirea de orice impozit direct către stat, județ sau comună;
- b) intrarea liberă în țară a mașinilor, părților de mașini și accesoriilor importate servind nevoilor industriale;
- c) intrarea liberă în țară a materiilor prime necesare fabricației în măsura în care acestea nu ar exista în cantități suficiente în țară;
- d) reducerea tarifelor de transport pe căile ferate române pentru produsele fabricate, mașini, materii prime și toate celelalte produse ce ar intra în fabricație;
- e) dreptul de a obține în deplină proprietate sau închiria pe 90 ani, după cum proprietarul fabricii era român sau străin, pînă la 5 ha din proprietatea statului, comunei sau din Domeniile Coroanei, cu excepția căderilor de apă;
- f) dreptul de prioritate al fabricilor românești pentru furniturile către stat, județ sau comună.

Pe linia pregătirii forței de muncă, art. 7 al legii prevedea acordarea de subvenții pentru așezămintele industriale care înființau școli practice, dar în acest domeniu nu s-au înregistrat nici un fel de realizări concrete.

De la avantajele legii erau excluse doar morile și fabricile de bere și alcool, întrucît ele erau deja favorizate de abundența materiilor prime din țară.

Ca o completare a prevederilor legii de încurajare din 1887, tariful vamal instituit în anul 1891 și modificat în 1893, a avut un pronunțat caracter protecționist¹⁶.

Apoi, legea minelor din 1895, definind și stabilind dreptul de proprietate minieră, dreptul de exploatare și dreptul primului explorator, a creat un cadru juridic favorabil pentru punerea în valoare a bogățiilor subsolului, în primul rînd a petrolului¹⁷.

Datorită efectelor combinate ale politicii vamale și legii de încurajare industrială, la sfîrșitul sec. XIX, industria românească, neînsemnată pînă atunci, a luat o dezvoltare apreciabilă, favorizată, în parte, și de afluența de capital străin. În sectorul mării industrii (în accepțiunea art. 4 al. legii de încurajare), ritmul înființării de noi fabrici se accelerează, de la 8,2 fabrici pe an în perioada 1866—1886 la 24,7 fabrici pe an între 1893—1901¹⁸.

La capătul a 15 ani de aplicare a legii, se constată că din cele 62.188 stabilimente industriale existente, industria mare, beneficiara avantajelor legii industriale, cuprindea 625 întreprinderi, care dețineau o forță motrice de 45.211 C.P. din totalul de 60.532 C.P., și foloseau un personal de 39.746 oameni (din care 3421 ucenici) din totalul de 169.098. Capitalul lor total se ridica la 247.388.890 lei, caracterizîndu-se printr-un pronunțat grad de concentrare (cele 26 societăți cu capital de peste 2.000.000 lei fiecare, dețineau 45,4%), iar valoarea producției industriale anuale a atins cifra de 231.650.401 lei¹⁹. Gradul de industrializare a materiilor prime sporise sensibil în com-

parație cu perioada anterioară, deși se menținea încă la un nivel modest (materile prime reprezentau 52,5% din valoarea producției industriale) ²⁰.

În contextul acestei evoluții ascendente, ramurile din grupa A cunoscuseră și ele progrese importante. Industriile chimică și metalurgică ocupau locurile 2 și, respectiv, 3, după cea alimentară, cu capitaluri de 31.476.059 lei (12,7% din capitalul total) și, respectiv, 29.286.634 lei (11,8%), și realizând producții de 22.098.297 lei (10% producția industrială totală) și, respectiv, 17.486.784 lei (7,6%) ²¹.

Condițiile de muncă erau cele specifice oricărei țări aflate la începuturile dezvoltării industriale, când lipsa sau insuficiența reglementărilor legale permiteau patronilor să-și exploateze angajații după bunul plac. Potrivit anchetei industriale din 1901—1902, din cele 625 întreprinderi ale industriei mari, în 377 (60,3%) se lucra peste 10 ore pe zi, iar în 246 (39,4%) între 8—10 ore ²². În unele ramuri, cum era cea chimică, proporția întreprinderilor cu program de peste 10 ore atingea aproape 90% ²³. Retribuirea muncii era inegală, între bărbați, și femei (care reprezentau circa 19,8%), între ramuri industriale, între orașe și zone.

Primele reglementări legale au survenit abia în ultimii ani ai sec. XIX („Regulamentul pentru industriile insalubre“, în care se prevăd și unele măsuri de protecție a muncii și de reglementare a muncii femeilor și copiilor, în 1894; legea repausului duminical în 1897) ²⁴, dar aplicarea lor efectivă a avut de întâmpinat multe dificultăți și obstrucții.

Bucureștii reprezentau de departe cea mai importantă zonă industrială a țării. Aici se găseau 195 din totalul de 625 întreprinderi ale industriei mari (31,2%), cu o forță motrice de 10.570 C.P. (23,3%) și un personal de 15.617 oameni (39,3%) ²⁵. Dintre noile unități industriale din grupa A create în cei 15 ani de aplicare a legii de încurajare din 1887 merită a fi menționate fabricile metalurgice Sig. Hornstein (1887), I. Haug (1890), Feld și Budich (1896), „La métallurgie roumaine“, fabricile de produse chimice V. Tuma (1895) și „Vultur“ (1901), rafinăria de petrol Gr. A. Filiti (1898), Pulberăria Dudești (1896), fabrica de medicamente „Centrala“, prima de acest fel din țară (1899), etc. ²⁶

În domeniul energetic, alături de extinderea largă a folosirii gazului aerian, electricitatea intră în domeniul utilizării publice, prin instalarea la Abator a unei mici uzine electrice, prima de acest fel din București (1888) și construirea uzinei hidroelectrice de la Grozăvești, prima amenajare hidroenergetică cu caracter industrial din țară (1889), care va fi mărită în 1893 ²⁷. În 1894 se experimentează, în vederea introducerii în rețeaua de iluminat cu gaz aerian, becurile Auer cu sită incandescentă și reflector parabolic ²⁸. În 1901, la Grozăvești, alături de uzina hidroelectrică, se construiește și o termocentrală destinată a asigura energia electrică necesară stației de pompare pentru alimentarea orașului cu apă ²⁹.

Rezultatele deja obținute în domeniul industrial au constituit o confirmare a eficienței politicii de încurajare dusă de stat și, în același timp, un imbold pentru continuarea ei. Cele mai importante acte normative din primul deceniu al sec. XX, care vizau, direct sau indirect, încurajarea industriei au fost cele din 1906:

1/. intrarea în vigoare a tarifului vamal protecționist Costinescu (înlocuit din 1904), care, cu modificări, va rămâne în vigoare până în anul 1920 ³⁰.

2/. votarea legii pentru încurajarea culturii inului și cînepei, care prevedea scutirea de taxe vamale pentru întreprinderile textile ce reușeau, treptat, în decurs de 10 ani să renunțe la importul de materii prime, prin folosirea inului și cînepei³¹.

3/. votarea legii asupra brevetelor de invenție, care, între altele, prevedea anularea brevetelor care, în termen de 4 ani de la data acordării, nu au fost exploatare efectiv³².

4/. votarea legii pentru protecția muncii femeilor și minorilor în stabilimentele industriale³³.

Avînd în vedere modificările structurale intervenite în economia națională, în aprilie 1908, din Ministerul Agriculturii, Comerțului, Industriei și Domeniilor s-a desprins nou înființatul Minister al Industriei și Comerțului, menit a coordona și supraveghea cele două sectoare economice în ascensiune³⁴.

Încă din 1903 se constituise Uniunea Generală a Industriașilor din România³⁵. În 1910 este promulgată legea privitoare la funcționarea cazanelor de aburi și a instalațiilor mecanice în industrie, în baza căreia se înființează Asociația proprietarilor de cazane, mașini, instalații mecanice și electrice³⁶.

Acest cadru favorabil a permis industriei românești să-și continue dezvoltarea în ritm relativ rapid. Pînă în anul 1910, capitalul întreprinderilor industriale încurajate prin lege (472 la număr) a crescut la 281.381.516 lei, forța motrice la 73.919 C.P., numărul personalului la 46.280. oameni, iar volumul producției industriale la 350.935.797 lei³⁷. Fabricile își măresc instalațiile și se dotează cu utilaj, modern, micile întreprinderi fuzionează cu altele mai mari și se transformă în societăți anonime. Societățile pe acțiuni, prin mijloacele materiale și financiare pe care le concentrează, ca și prin producția pe care o realizează, devin cel mai puternic și mai dinamic sector al industriei³⁸. Apar noi ramuri industriale, între care electrotehnica.

Industriile chimică și metalurgică (care îngloba și construcțiile de mașini, în măsura în care existau) dispuneau în acel an de capitaluri investite de 63.100.000 lei (22,4% din totalul industrial național) și, respectiv 21.203.000 lei (7,5%); realizînd producții valorice de 71.848.000 lei (20,4% din totalul național) și, respectiv, 28.042.000 lei (8%)³⁹. Comparativ cu anul 1901, aceste ramuri realizează creșteri sensibil superioare indicilor de creștere respectiv pe ansamblul industriei naționale⁴⁰. Cît privește industria electrotehnică, ea se afla deocamdată la începuturi.

Industria Capitalei se încadrează și ea acestui proces de alertă dezvoltare. Între 1900—1910, în București se înființează mai multe zeci de societăți industriale de diverse mărimi și profile⁴¹, dintre care merită menționate „Societatea Metalurgică Română” (1901), societatea constructoare de mașini și instalații Vulcan (1908), societățile chimice Phönix (1903), Fulgerul (1905), Luceafărul (1907), S.A.R. pentru industria oxigenului, acetilenei și altor gaze (1908), Societatea generală de gaz și electricitate (1906) etc.⁴². Din 1905 s-a introdus un curs de electrotehnică la Școala națională de poduri și șosele din București⁴³, iar din 1907, după unele date, începe fabricarea acumulatorilor în țară⁴⁴. Folosirea electricității ia amploare an de an. În 1904, în București existau deja 53 de instalații electrice (din care 19 de uz industrial), avînd o putere de 2031 kW⁴⁵. În 1905, primăria Capitalei a concesionat iluminatul orașului cu electricitate și gaz, în care scop Societatea generală

de gaz și electricitate din București a pus în exploatare în 1908 o uzină electrică la Filaret⁴⁶, extinsă ulterior în mai multe etape.

Dezvoltarea realizată făcea să reiasă tot mai clar faptul că prevederile legii de încurajare din 1887 nu mai concordau cu noile condiții economice. Ea nu proteja decât industria mare (în accepțiunea art. 4 al legii) și, acordând avantajele de încurajare numai pe termen de 15 ani, crea o inegalitate între fabricile ale căror drepturi de încurajare expirau și fabricile care încă beneficiau de aceste drepturi; ori, din cauza aprigei concurențe străine, toate fabricile aveau nevoie de sprijinul statului. Prolungirea periodică a acestor drepturi, sub condiția suspensivă⁴⁷, crea o stare de nesiguranță, nefavorabilă pentru progresul economic, iar proiectele de modificare propuse în 1909 și 1910 nu au putut fi votate. Abia la 13 februarie 1912 a fost votată o nouă lege pentru încurajarea industriei naționale, care a intrat în vigoare de la 1 aprilie 1912⁴⁸.

Potrivit acestei legi, beneficiau de avantaje următoarele categorii de unități industriale:

- 1/. întreprinderile industriale care utilizau 20 lucrători sau aveau o putere instalată de 5 C.P.;
- 2/. meseriași cu minimum 4 calfe sau meșteri;
- 3/. societățile cooperative de meseriași cu cel puțin 2000 lei capital și minimum 10 lucrători sau asociați;
- 4/. cooperativele sătești care foloseau, la un loc sau la domiciliu minimum 20 lucrători în industria casnică.

În acest fel dispărea diferența de tratament dintre industria mare și industria mică, lucru ce se reproșase legii din 1887.

Nu se mai acordau scutiri de vamă pentru importul de materii prime, ci doar diferențieri de tarif la taxele vamale în cazul materiilor prime indispensabile industriei.

Cea mai mare protecție se acorda întreprinderilor ce prelucrau materii prime sau derivate furnizate de agricultura, de solul și de subsolul țării. Acestea beneficiau timp de 30 ani de următoarele avantaje:

- a) vânzarea de către autoritățile administrative a terenului necesar fabricilor până la 5 ha. (în cazul străinilor, închirierea pe termen de 90 ani);
- b) folosirea gratuită, total sau parțial, a surselor de energie hidroelectrică din domeniul public;
- c) scutirea de taxe vamale pentru importul de mașini și accesorii;
- d) reducerea diferențiată a tarifelor de transport
- e) înlocuirea impozitelor directe printr-un impozit diferențiat pe beneficiul net, când acesta depășea 5,5%.

Din rîndul acestor întreprinderi, cele care exportau cel puțin 25% din producția realizată, se bucurau de o reducere suplimentară a tarifului de transport și a impozitului pe beneficiul net.

În schimb, în cazul întreprinderilor care prelucrau materii prime importate, beneficiul avantajelor prevăzute de lege era limitat la 21 ani.

În schimbul avantajelor acordate, industriașii erau obligați, între altele:

- a) să fie românesc 75% din personalul administrativ și minimum 25% din personalul tehnic.

b) să răspundă la ancheta industrială anuală a ministerului de resort.

Pe lângă Ministerul Industriei și Comerțului se instituia Comisia industrială, cu atribuții consultative în problema acordării fabricilor solicitante a avantajelor legii.

Cu toate că intervalul de timp de la punerea în vigoare a legii din 1912 pînă la intrarea țării în primul război mondial este prea scurt pentru a judeca exact influența ei asupra industriei românești, totuși efectul ei pozitiv este indiscutabil. La sfîrșitul anului 1915, numărul întreprinderilor industriale care beneficiau de avantajele legii de încurajare a atins cifra de 847. Creșterile la principalii indici industriali, comparativ cu 1910, erau considerabile: 14,5% la capital (care atingea 329.227.000 lei), 61,2% la forța instalată (119.166 C.P.), 27,2% la personal (58.871 oameni) și 50,7% la producția valorică industrială (547.105.000 lei) ⁴⁹.

Ramurile din grupa A, în acest scurt timp, au înregistrat și ele o evoluție semnificativă. Volumul capitalului a atins cifrele de 63.547.000 lei în industria chimică (19,3% din totalul național), 31.258.000 lei în industria metalurgică (9,5%) și 8.107.000 lei în industria electrotehnică (2,5%), iar valoarea producției a ajuns la 155.909.000 lei (28,5%), 42.471.000 lei (7,8%) și, respectiv, 2.476.000 lei (sub 1%) ⁵⁰. De remarcat faptul că în industria chimică, unei creșteri zero la capital îi corespunde o creștere de circa 117% la producție, ceea ce denotă o sporire apreciabilă a randamentului investițiilor făcute în anii anteriori.

În București apar noi societăți industriale importante: fabrica de produse din plumb „M. Ferrero et Comp.”, fabrica de mașini agricole „Hofherr Schrantz Clayton Schuttleworth” (ambele 1912), fabrica de produse medicofarmaceutice „Drogheria Românească” (1911), fabrica de produse chimice S.P.I.C. (1912), fabrica de acumulatori și pile electrice „Tudor” (1911), fabrica de produse electrotehnice „Energia” (1913) ⁵¹. În 1912, în cadrul Școlii naționale de poduri și șosele din București s-a înființat primul laborator de electricitate, electrotehnică, măsuri electrice și mașini electrice ⁵². Ramurile industriale din grupa A (metalurgie, construcții de mașini, chimie, electrotehnică, energetică) se dezvoltaseră în București în mai mare măsură decît oriunde în cuprinsul țării, așa cum arată situația societăților pe acțiuni ⁵³.

Condițiile de muncă în întreprinderile bucureștene, ca peste tot în țară, se schimbaseră prea puțin față de etapa anterioară. Prolungirea programului de lucru și folosirea muncii femeilor și minorilor cu încălcarea prevederilor legale, ca și recurgerea la pedepse fizice față de lucrători se întilneau destul de frecvent, în ciuda sancțiunilor aplicate de inspectorii industriali (cazul întreprinderii Vulcan) ⁵⁴. Această stare de lucruri, concedierile determinate de lipsa de comenzi, ca și reducerile de salarii au determinat în anii premergători primului război mondial un șir de greve și demonstrații ale muncitorilor din principalele fabrici bucureștene (Vulcan, Wolff, Lemaitre, Haug, Katz, Hornstein, Ciriak etc.) ⁵⁵. Urmărind o mai bună coordonare a acestor acțiuni, în 1912 se constituie, în București și din inițiativă bucureșteană, sindicatul național al metalurgiștilor ⁵⁶.

Ajunul primului război mondial reprezintă încheierea unei prime perioade din dezvoltarea industriei românești. În anul 1915, valoarea producției industriale, raportată la valoarea producției agricole din acel an (1.267.424.220 lei), reprezenta o proporție de 43%. Un lucrător din industrie

crea anual o valoare nouă de 2.555 lei, pe cînd un lucrător agricol o valoare de numai 347 lei⁵⁷. Indiscutabil, industria devenise cea mai intensivă formă de producție națională, Ponderea lucrătorilor industriali în cadrul populației crescuse de la 8⁰/₀₀ în 1901 la 10⁰/₀₀ în 1915, și aceasta în condițiile unei creșteri rapide a populației, iar forța instalată pe cap de lucrător de la 1 la 2 C.P. în același interval⁵⁸.

În perioada 1901—1915, industria românească în ansamblul ei a înregistrat practic următoarele creșteri: numărul fabricilor a crescut cu 36%, capitalul investit cu 33%, forța instalată cu 164%, personalul ocupat cu 48%, combustibilul consumat cu 104%, materiile prime prelucrate cu 180%, valoarea globală a producției cu 138%, iar valoarea producției realizate pe cap de salariat cu 61%⁵⁹, ceea ce înseamnă ritmuri anuale medii de creștere între 2,2—7,9%. De subliniat că în cazul indicelui sintetic reprezentat de valoarea producției realizate, acest ritm a fost în medie de 7% (în perioada 1911—1915 a fost de 9,3%). Practic, ritmul realizat de industria românească în acești ani era comparabil cu ritmurile realizate de industriile germană, americană și japoneză în perioadele lor cele mai bune (ultimele decenii ale sec. XIX).

Erau realizări deosebite, totuși, la o analiză mai profundă, situația industriei nu era chiar atît de bună pe cît ar putea-o arăta cifrele de mai sus. În primul rînd, volumul producției industriale realizate era extrem de modest în comparație cu țările avansate, atît în cifre absolute, cît și pe cap de locuitor.

Tehnologiile folosite acuzau un decalaj, diferențiat pe ramuri industriale, dar indiscutabil foarte mare față de țările avansate.

Un alt element nefavorabil era constituit de structura industriei. Ramurile din grupa A, cu un nivel tehnologic mai înalt, cum erau metalurgia, chimia și electrotehnica, reprezentau doar 31,2% din capital, 27,6% din forța instalată, 22,6% din personal și 36,7% din producția valorică, restul fiind reprezentat de ramurile industriei alimentare, ușoare și a materialelor de construcții.

În cazul industriilor chimică și metalurgică, media dotării cu forță motrice și media producției realizate pe întreprindere erau sensibil inferioare mediilor respective pe industrie, iar o proporție foarte mare din materiile prime folosite proveneau din import (40% și, respectiv 84% în 1901⁶⁰).

Această stare de lucruri influența negativ gradul de prelucrare a materiilor prime și nivelul valorii nou create în industrie (27,5%, adică de 2—3 ori mai mică decît în țările avansate), iar tehnicitatea redusă a produselor românești făcea ca industria românească să lucreze pentru consumul intern într-o proporție mai mare decît agricultura.

Un element de gravă slăbiciune a industriei românești era compoziția capitalului după proprietate (circa 80% era străin). În cazul unor ramuri importante ca metalurgia, chimia, energetică, această proporție se ridica la 74%, 72,3% și, respectiv, 95,5%⁶¹.

Ca urmare a acestui fapt, ponderea elementelor străine era mare în rîndul personalului de conducere, tehnic (42%) și administrativ (21%, dar ocupau majoritatea posturilor importante)⁶².

Toate aceste caracteristici prezentate mai sus sînt tipice pentru o țară în curs de dezvoltare, cu o industrie mecanizată modestă, aflată în prima sa fază

de evoluție, așa cum era în acel timp România, veritabilă piață de investiție pentru capitalul străin, în primul rînd german și occidental.

Totuși, în ciuda acestor elemente de slăbiciune, industria românească fusese creată și, sub efectul conjugat al legii de încurajare și al tarifelor vamale protecționiste, începea să se dezvolte cu pași repezi. În ajunul primului război mondial începeau deja să se manifeste unele tendințe de ameliorare a structurii pe ramuri a industriei, prin creșterea ponderii ramurilor din grupa A. Astfel, între 1901—1915, ponderea industriilor metalurgică, chimică și electrotehnică pe ansamblul industriei încurajate de stat a sporit după cum urmează: la capital de la 24,5% la 31,2%, la forță instalată de la 9,5% la 27,6%, iar la producția valorică de la 17,7% la 36,7%. Desigur, modificările erau încă relativ lente și industria românească va cunoaște modificări structurale radicale abia mult mai târziu, dar tendința era clar conturată.

S-a vorbit în anii de după 1950 de un așa-zis caracter monopolist al economiei și, pe această bază, de un caracter imperialist al politicii și participării României la primul război mondial, făcîndu-se abstracție în mod deliberat de realitate și de informațiile documentare⁶³.

După cum s-a arătat mai sus, dimensiunile reduse ale întreprinderilor și societăților anonime românești arată o concentrare a producției și capitalului aflată, în cel mai bun caz, în stadiu incipient, și aceasta mai ales în ramuri dependente în foarte mare măsură de străinătate (petrol, parțial minierit). Mijloacele materiale de care dispunea industria românească erau foarte modeste comparativ cu țările avansate, iar puterea sa de concurență cu țările avansate industrial era redusă și se datora în mare măsură legislației de încurajare și protecționismului vamal adoptate de statul român.

Îmbinarea capitalului bancar cu cel industrial era foarte slabă, iar România, continua să fie o țară importatoare de capital.

În aceste condiții, economia românească și, implicit, participarea României la primul război mondial nu puteau avea decît un caracter progresist, urmărind desăvîrșirea unității naționale și crearea, pe această cale, a unui cadru mai favorabil progresului economic.

Primul război mondial a reprezentat o perioadă grea pentru economia națională în general și în primul rînd pentru industrie, ca urmare a distrugerilor de război și a jafului economic practicat de ocupați.

Chemată să contribuie la înzestrarea armatei cu materiale de război, industria specializată de stat (Arsenalul Armatei, Pirotehnia Cotroceni, Pulberăria Dudești) și industria particulară (Ciriak, Wolff, Lemaitre, Budich, etc.)⁶⁴, datorită dotării insuficiente calitativ și cantitativ cu utilaje, nu au reușit să îndeplinească nici programul minim de a produce în țară 30% din necesar, ceea ce a avut consecința grave pentru evoluția operațiilor militare duse de armata română.

În interesul asigurării producției de război, o parte din potențialul industrial din teritoriul ocupat, în primul rînd din București, a fost evacuat în Moldova (cazul fabricilor de stat și a unora particulare ca Wolff, Ciriak, Budich, etc.)⁶⁵, unde a continuat activitatea pînă la sfîrșitul anului 1918

În teritoriul ocupat, Statul major economic (Wirtschaftstab) german, organul conducător al economiei de război (Kriegswirtschaft) în România, instalat imediat după ocuparea Bucureștilor, a căutat să exploateze la maximum mijloacele productive ale țării⁶⁶.

Prin regulamentele din 14 aprilie și 12 iulie 1917, toate mașinile și utilajele au fost inventariate, puse sub sechestru, iar proprietarii lor obligați a le ține la dispoziție exclusivă a administrației militare. Fabrici întregi au fost demontate și trimise în țările Puterilor Centrale. Pe parcursul întregii perioade de ocupație au fost scoase din țară mari cantități de mașini — unelte (în București asemenea cazuri s-au produs la Arsenalul Armatei, la Pirotehnia Armatei, la Pulberăria Dudești, la fabricile particulare Lemaître, Weigel, Metalurgia Româna, Ciriak, Energia etc.⁶⁷)

Materiile prime și produsele fabricate au fost inițial sechestrate și confiscate cu forța, prin percheziții la domiciliu, iar ulterior rechiziționate cu forme aparent legale, dar plătite cu bancnote emise de Banca Generală Română, cu acoperire fictivă la Banca de Stat din Berlin (cazuri tipice la fabricile Tudor, A.E.G., Energia, Wolff, Weigel etc.)⁶⁸.

Alteori, utilajele și instalațiile s-au deteriorat grav din cauza utilizării lor necorespunzătoare în folosul ocupanților (la Societatea generală de gaz și electricitate din București)⁶⁹.

Totalul pagubelor suferite de întreprinderile industriale și recunoscute de către justiție se cifrau la 792.371.493 lei, din care metalurgia cu 109.331.860 lei (13,8%) și industria chimică (fără rafinările de petrol) cu 18.523.994 lei (2,3%)⁷⁰.

În calitatea sa de prim centru industrial al țării, orașul București a suferit și cele mai mari pagube, deosebit de dur fiind lovite fabricile metalurgice și chimice: Leonida et Co., Lemaître, Wolff, Frații Bochory et Comp., L. Sinigallia, S.A.R. de Automobile, Ciriak, M. D. Botez, Dr. A. Urbeanu et Comp., S.A.R. pentru industria oxigenului, fabrica de produse chimice a firmei „Fabricile Assan“, etc.⁷¹ O mare parte a pagubelor (uneori pînă la peste 50% din valoare) se refereau la mașini, instalații și materii prime, ceea ce, avînd în vedere utilarea modestă a industriei românești, realizată aproape exclusiv pe seama importului, era extrem de grav.

Datorită acestei situații, în toamna anului 1918, în urma eliberării țării, industria din teritoriul ocupat s-a găsit aproape în imposibilitate de a mai funcționa, datorită descompletării și uzurii fizice accentuate a utilajului industrial și lipsei combustibilului, materiilor prime, mașinilor și accesoriilor necesare, iar cvasiimposibilitatea de a găsi surse de aprovizionare cu aceste bunuri a complicat extrem de mult refacerea și trecerea la producția de pace.

Realizarea Marii Uniri de la 1918 a marcat un moment de cea mai mare importanță, nu numai pentru istoria politică, ci și pentru cea economică a țării. Complexul economic național a căpătat o nouă configurație, ca urmare a aportului provinciilor unite cu vechea Românie, în primul rînd Transilvania și Banatul.

În 1919, capitalul industrial a atins cifra de 2.837.000.000 lei, din care industria metalurgică, electricitatea (care îngloba și electrotehnica) și industria chimică dețineau 10,2% (289.115.859 lei), 9,3% (262.502.738 lei) și, respectiv, 8,7% (247.338.295 lei). Valoarea producției industriale a ajuns la 11.711.796.114 lei, din care metalurgia, chimia și electricitatea dețineau 11,4%, 10,4% și, respectiv, 2,1% ⁷², iar numărul lucrătorilor s-a ridicat la 157.423 oameni, din care 23,9% în metalurgie, 5,5% în industria chimică și 2% în sectorul electricității ⁷³.

Ca urmare a aportului noilor provincii, ponderea Capitalei în cadrul industriei naționale s-a redus considerabil, rămânând însă în continuare pe primul loc. Astfel, în cazul societăților pe acțiuni, care reprezentau grupul industrial cel mai influent, Bucureștii dețineau circa 25% din capital și 20,9% din activul total, dar numai 7,5% din forța motrice ⁷⁴. 30,5% din capitalul și 28% din activul total al industriei bucureștene reveneau ramurilor din grupa A ⁷⁵.

Însă în acest tablou existau și multe umbre. Producția industrială ea țării, deși crescuse de circa 2 ori prin aportul noilor provincii, totuși n-a depășit echivalentul a 40% din valoarea producției agricole ⁷⁶ din cauza marilor distrugerii de război (pierderile materiale recunoscute erau echivalente cu de peste 16 ori producția anuală antebelică a țării). Refacerea economică și, în special, cea industrială a țării cereau cheltuieli enorme, însă despăgubirile de război în care se puneau la început mari speranțe, n-au putut fi încasate decât într-o proporție insignifiantă, iar creditele deschise de stat pentru industrie nu erau, față de necesități, decât o picătură într-un ocean ⁷⁷. Starea transporturilor, din cauza distrugerii și uzurii celei mai mari părți a materialului rulant, alături de deprecierea monedei, insuficiența fondurilor de rulment și fiscalitatea accentuată, la care întreprinderile bucureștene se referă foarte des ⁷⁸, au constituit piedici mari în calea reluării normale a activității industriale. Rezervele de materii prime ale întreprinderilor bucureștene scăzuseră sub echivalentul valoric a 8% din volumul capitalului, iar în cazul ramurilor din grupa A erau și mai scăzute ⁷⁹. De aceea, refacerea va fi lentă, incompletă, inegală, în funcție de ramură, de provincie, de situația fiecărei fabrici în parte.

În contextul măsurilor generale de unificare, legea de încurajare a industriei din anul 1912 a fost extinsă în întreaga țară în anul 1921, când s-a introdus și un nou tarif vamal, cu un caracter protecționist accentuat ⁸⁰

Pentru apărarea mai eficientă a intereselor lor, marile întreprinderi metalurgice și miniere s-au grupat în anul 1922 în Uniunea Industriilor Miniere și Metalurgice din România ⁸¹.

Treptat, în ciuda tuturor greutăților, industria românească își urmează procesul de refacere, care se încheie în liniile sale generale în anul 1924, când s-a atins nivelul antebelic în principalele ramuri de producție. Din 1919 pînă în 1924, numărul întreprinderilor din industria mare a sporit cu 36,2%, cel al personalului cu 35,6% (atinge 213.423 oameni), iar valoarea producției industriale, în condițiile deprecierei monedei, cu 282% (atinge 44.738.463.000

lei). Creșterile înregistrate de ramurile din grupa A au fost, în general, egale sau chiar superioare mediilor pe ansamblul industriei ⁸².

În 1921, pentru ca țara întregită să se cunoască din punct de vedere industrial, a fost organizată de către stat și cu concursul industriașilor, prima expoziție-tîrg a industriei românești ⁸³. În același an industria românească a participat, cu succes, la târgurile internaționale de la Lyon și Milano, iar în 1922 la expoziția-tîrg de la Barcelona ⁸⁴.

Pentru București, anii 1919—1924 au fost o perioadă activă pe plan industrial, înființându-se numeroase noi întreprinderi. Astfel, în sectorul metalurgie-construcții de mașini apar uzinele metalurgice „Neptun“, „Metalica“. Loewensohn (toate în 1920), „Excelsion“ (1922), „Nicovala“ (1923), „Frații Goldenberg“ (1924), etc., apoi fabrica de case de bani „Fichet“ (1920), atelierul de rulmenți Franz Peschl (1921), fabrica de pile și unelte „R. Schmidt“, fabrica de reparat mașini agricole „Aratrum“ (ambele în 1922), fabrica de reparat vagoane și locomotive a Uzinelor Lemaître, întreprinderea de avioane SÊT (ambele în 1923), fabrica de aparate de laborator „Triex“, fabrica de țevi de plumb „Grivița“, fabrica de laminat tablă „Hercules“ (toate în 1924), etc. ⁸⁵. În 1921, S.A.R. Leonida încearcă, fără succes, înființarea unei fabrici de avioane, iar din 1922 se începe construirea Uzinelor Malaxa ⁸⁶.

În decembrie 1922, principalele 11 societăți metalurgice, dintre care 5 din București, s-au constituit într-un sindicat metalurgic ⁸⁷.

Și în industria chimică se înființează noi întreprinderi, multe din ele orientându-și activitatea către producții ce presupun un proces tehnologic mai complex, cum erau produsele farmaceutice și cosmetice. Dintre ele merită a fi menționate fabricile de produse chimice, lacuri și vopsele „Leul“, „Industria chimică română“ (ambele în 1919), „Ioan Florescu“, „Progresul“ (ambele în 1920), „Minerva“ (1922) și „Barva“ (1924), fabrica de oxigen industrial „Oxigenul“ (1922), fabrica de uleiuri „Hermes“ (1923), fabricile de cosmetice „Legrain“ (1919), „Mignot-Boucher“, „Roger et Gallet“ (ambele în 1921) și Parfumeria „Lubin“ (1922), fabricile de produse farmaceutice „Chemix“ (1920) și „Comptuar Farmaceutic Franco-Român“ (1924). În sfîrșit, în 1920, sînt înființate Uzinele Chimice Române, cea mai mare întreprindere chimică din Capitală ⁸⁸. De reținut faptul că participația străină la constituirea acestor întreprinderi era direct proporțională cu complexitatea tehnologiilor de lucru folosite.

În domeniul industriei electrotehnice, care presupune o specializarea mai complexă, realizările sînt ceva mai modeste: o fabrică de piese și aparate electromecanice a S. A. Uzinele Electro-Mecanice (1921), o fabrică de acumulatori a S. A.R. Leonida (1923) și fabrica de sîrmă izolată B. H. Koller (1923) ⁸⁹.

În sectorul energetic trebuie subliniată, pe de o parte, tendința de creștere a ponderii electricității folosite în scopuri industriale, care, în bilanțul energetic al Societății generale de gaz și electricitate din București atinge 30% în 1921, iar pe de altă parte, începerea extinderii rețelei electrice de iluminat în comunele vecine (1924) ⁹⁰. În interesul unei mai bune exploatare, în 1923, printr-o lege specială, uzinele și instalațiile energetice și de apă ale Capitalei sînt grupate într-o singură întreprindere, „Uzinele Comunale București“ ⁹¹.

Necesitățile mereu mai mari de specialiști pentru industrie au impus ca și învățămîntul superior de specialitate să se adapteze cerințelor. Astfel, în 1920, în cadrul Universității din București, se înființează Institutul de chimie

industrială și Institutul de electrotehnică. În același an, Școala națională de poduri și șosele din București se transformă în Școala politehnică, cu 4 secții: construcții, electrotehnică, mine și metalurgie, chimie industrială. Laboratorul de chimie al Școlii e transformat în Institutul pentru încercări de materiale și apalize industriale, căruia i s-au anexat laboratorul de metalurgie în 1923 și laboratorul de metalografie și tratamente termice în 1927. În 1924, în cadrul aceleiași Școli politehnice se înființează o secție de electrocomunicații ⁹². Devin tot mai frecvente cazurile de trimitere de studenți ai Școlii politehnice bucureștene la specializate în țări străine avansate industrial (S.U.A., Cehoslovacia) ⁹³. În 1923, Societatea română de psihologie înființează un laborator de psihologie aplicată, una din cele trei secții ale acestuia fiind destinată orientării profesionale în domeniul industriei ⁹⁴.

Condițiile de muncă din întreprinderile bucureștene în primii ani de după război au fost deosebit de grele. Refacerea întreprinderilor distruse sau păgubite de război, efectuată în condiții dificile, a cerut mari sacrificii, pe care patronii au căutat, în măsura posibilului, să le arunce pe umerii muncitorilor. Lipsa de materii prime a dus la reducerea timpului de lucru și, implicit, la concedieri, iar deprecierea monedei a amputat grav veniturile muncitorilor.

De aceea, anii 1918—1920 au fost jalonați de frământări și înfruntări între muncitori și patroni, culminând cu greva generală din 1920, formele cele mai puternice constatându-se în Capitală (mai ales în întreprinderile metalurgice, ca de ex. Atelierele C.F.R., Arsenalul Armatei etc.) ⁹⁵.

Urmărind, pe cât posibil, atenuarea acuității conflictelor sociale, guvernele vremii au introdus în anii 1920—1921 o serie de reglementări de caracter legislativ în domeniul conflictelor de muncă, al organizării sindicatelor profesionale și al organizării plasării forței de muncă ⁹⁶.

În anii următori, în condițiile refacerii economice, înfruntările sociale și-au redus amploarea, fără însă a înceta, una din cele mai mari acțiuni muncitorești fiind greva din 1923 de la Uzinele Lemaître ⁹⁷.

Anii 1923—1924 reprezintă un moment important pentru legislația industrială românească, al cărei scop esențial era punerea în aplicare a politicii economice liberale „prin noi înșine”. Prin Constituția din 1923, toate bogățiile subsolului au fost declarate proprietate a statului, care, în exploatarea lor, trebuia să țină seama de drepturile cîștigate. Aplicată concret prin legea minelor, legea energiei și legea pentru regimul apelor (toate din 1924), politica „prin noi înșine” urmărea să favorizeze în primul rînd marile societăți industriale românești sau cu majoritate românească și să oblige capitalul străin să țină seama de interesele marii burghezii autohtone ⁹⁸.

Pentru a atenua acuta lipsă de fonduri de rulment și, în general, de capitaluri pe piața internă, prin simplificarea sistemului de creditare, în iunie 1923 s-a înființat, cu participarea statului și a Băncii Naționale, Societatea națională de credit industrial ⁹⁹, care a contribuit în chip notabil la accelerarea dezvoltării industriale a țării, deși lipsa de fonduri a continuat să se resimtă în chip acut (de ex. în 1926 s-au putut acorda credite de numai 3 miliarde lei, față de 8,5 miliarde lei solicitate ¹⁰⁰).

În 1924, 1926 și 1927, tariful vamal a fost modificat succesiv, accentuându-se protecționismul, industria metalurgică fiind unul din principalii beneficiari ¹⁰¹. În 1925 se interzice importul mașinilor și instalațiilor care nu corespund cerințelor moderne ¹⁰².

În vederea formării forței de muncă și reglementării situației sale sociale și materiale, în 1925—1928 s-au votat mai multe legi, cum ar fi legea pentru reglementarea migrațiunilor, legea pentru reglementarea repaosului duminical, legea căminelor de ucenici, legea pentru înființarea și organizarea camerelor de muncă și legea pentru ocrotirea muncii minorilor și femeilor și durata muncii ¹⁰³.

În scopul impulsionării procesului de standardizare, indispensabil pentru organizarea producției industriale de serie, Institutul Român de Organizare Științifică a Muncii, fondat în 1927, a înființat în același an, Comitetul național român de normalizare ¹⁰⁴, iar în vederea formării cadrelor necesare unei orientări profesionale științifice, în același an 1927 s-au înființat, pe lângă Universitățile din București, Iași și Cluj, cite un laborator de psihotehnie ¹⁰⁵.

Beneficiind de acest cadru, relativ favorabil, industria românească a cunoscut în anii 1924—1928 un progres notabil. Sporește numărul întreprinderilor și al muncitorilor, crește capitalul investit (investițiile anuale în industrie au oscilat între 1,81 miliarde lei în 1925 și 4,95 miliarde lei în 1926 ¹⁰⁶) și forța motrice, se ameliorează dotarea tehnică a marilor întreprinderi, crește producția industrială, se introduce fabricarea a noi produse. Rezultatele acestei dezvoltări s-au putut constata la Târgul internațional de la Salonic din 1927, unde industria românească a înregistrat un frumos succes ¹⁰⁷.

În anul 1928, capitalul investit în industria mare ajunge la 39.770.161.000 lei, forța instalată la 472.911 C.P., personalul utilizat la 206.547 oameni, iar producția industrială la 60.965.204.000 lei. Ca și în etapa anterioară, creșterile ramurilor din grupa A sînt sensibil superioare mediilor pe întreaga industrie, în special în industria metalurgică, în timp ce industria chimică a cunoscut un ritm ceva mai lent, în ciuda marilor investiții efectuate ¹⁰⁸.

În acești ani, orașul București, care-și consolidează rolul său de prim centru industrial al țării, a cunoscut o dezvoltare relativ rapidă, manifestată mai ales prin consolidarea întreprinderilor existente, prin extinderea și diversificarea producției, prin introducerea de procese tehnologice complexe, aceasta cel puțin în întreprinderile cele mai mari. Astfel, în cazul societăților pe acțiuni, care reprezentau sectorul cel mai influent al industriei, ponderea orașului București raportată la întreaga țară, s-a cifrat în 1928 la 12,7% la capital, 15,3% la activul total și 15,4% la producția industrială ¹⁰⁹.

În sectorul metalurgie-construcții de mașini se remarcă creșterea rapidă a uzinelor Malaxa, Vulcan și D. Voina, în timp ce alte uzine mai vechi, precum Lemaitre și, mai ales, Wolff, întâmpină mari greutăți, zbătîndu-se într-o criză latentă ¹¹⁰. Alături de vechile întreprinderi, apar și întreprinderi noi, multe din ele specializate, cum este fabrica de unelte de precizie „Precizia” (1926), fabrica de prelucrare a deșeurilor metalice „Metalogen” (1926), fabrica de recuperare a metalelor din zgura și cenușa de metale „Ermeta” (1928), apoi fabrica de țevi de plumb „Hydrocaloria” (1927), etc. ¹¹¹

În industria chimică apar întreprinderi noi, ca laboratorul de produse farmaceutice „René Dunod”, fabricile de cosmetice „Coty” și Jacques Navon,

fabricile de oxigen „Oxigenul industrial” și P. Antonescu et Co., fabrica de acetilenă „Acetilena”, fabrica de vopsele „Mercur”, fabrica de ebonită „Ebonitul”, rafinăria de petrol „Titan”, etc.¹¹²

În industria electrotehnică, noile fundații au fost mai puține și unele din ele efemere. Fabricile de acumulatori „General Electro-Mecanica” și „Forța” n-au fost decît niște tentative eșuate, iar fabrica de acumulatori „Eol”, creație a S.A.R. Leonida (1927), a supraviețuit doar cu prețul intrării ulterioare sub controlul S.A.R. Tudor¹¹³. În schimb fabrica de acumulatori „Tudor”, în ciuda greutăților întîmpinate, a devenit principalul producător intern, o întreprindere modernă ce putea trata de la egal la egal cu concurenții străini¹¹⁴.

Ca o expresie a creșterii rolului electrotehnicii, în 1927 se constituie la București Comitetul electrotehnic român, afiliat la Comisia electrotehnică internațională de la Londra¹¹⁵.

Realizări importante s-au obținut și în sectorul energetic. În 1924, primăria Capitalei a răscumpărat acțiunile Societății generale de gaz și electricitate din București, deținute pînă atunci de o societate străină¹¹⁶. S-a putut trece astfel la dezvoltarea rapidă a producției de energie electrică. La 1928, puterea centralelor electrice de la Filaret și Grozăvești a atins aproape 40 Mw, iar producția lor de curent electric a sporit de la 28.131.023 Kwh în 1924 la 53.511.345 Kwh în 1928¹¹⁷. În vederea acoperirii nevoilor mereu crescînde ale orașului de energie electrică și forță motrice, în 1925 primăria Capitalei a obținut dreptul exclusiv de utilizare a energiei căderilor de apă ale riului Ialomița cuprinse între cheile Tătarului și confluența cu Ialomicioara¹¹⁸. Doi ani mai tîrziu, a încheiat cu S.A.R. Brown Boveri din București și Compania de Întreprinderi Electromecanice din Paris contractul pentru construirea centralei electrice de la Dobrești, contract care în 1928 a fost transferat pe numele S.A.R. „Ialomița”, căreia i s-a încredințat și construcția unei a doua hidrocentrale la Gilma¹¹⁹.

Pe linia promovării dezvoltării energeticii se înscrie și înființarea în 1926 la București a Institutului Național Român pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie¹²⁰.

În ajunul crizei din 1929—1933, ponderea ramurilor din grupa A (construcții de mașini, metalurgie, chimie, electrotehnică, energetică) în cadrul producției industriale bucureștene reprezenta 28,1%¹²¹.

Anul 1928 încheie o etapă din dezvoltarea economică, inclusiv industrială, a țării. Progresele erau sensibile. Valoarea producției industriale reprezenta 58% din producția agricolă, contribuind cu 25% la producția totală brută a țării și cu 23,9% la venitul național¹²². Un lucrător din industria mare crea o valoare nouă de 84.527 lei. Ponderea lucrătorilor din industria mare în cadrul populației crescuse de la 9%₀₀ în 1919 la 11,5%₀₀ în 1928, iar forța instalată pe cap de lucrător de la 2,2 la 2,3 C.P. în același interval.

Practic vorbind, în cei 10 ani ce au urmat Marii Uniri, industria mare a realizat următoarele creșteri: 44,4% la numărul fabricilor, 1302% la capitalul investit, 26,6% la forța instalată, 31,2% la personalul ocupat, 372% la valoarea combustibilului consumat, 437% la valoarea materiilor prime transformate, 420,5% la valoarea globală a producției și 13,6% la valoarea producției realizate pe cap de locuitor. Lăsînd la o parte parametrii valorici a căror comparare, dată fiind valoarea variabilă a leului, ar duce la concluzii

eronate, rezultă că industria românească a realizat ritmuri medii de dezvoltare între 1,4—4,2% pe an. Ponderea industriei extractive a scăzut la 19,3%, comparativ cu industria prelucrătoare, care a atins 80,7%.

Fără îndoială, erau realizări importante, totuși situația industriei românești era departe de a fi bună. Cifrele mari ale producției industriale și capitalului nu trebuie să ne inducă în eroare, deoarece anii 1919—1928 s-au caracterizat prin creșterea inflaționistă a circulației monetare, însoțită de creșterea prețurilor, deprecierea crescândă a leului în interiorul țării și scăderea cursului său extern (de ex. în 1928, puterea de cumpărare a leului scăzuse de circa 33 ori față de 1914). Volumul producției industriale realizate era modest în comparație cu marile țări industriale, atât global, cât și pe cap de locuitor.

Tehnologiile utilizate făcuseră, diferențiat pe ramuri și întreprinderi, însemnate progrese, dar erau încă departe calitativ de cele utilizate în țările avansate. Insuficienta dezvoltare a ramurii construcțiilor de mașini, aflată încă într-un stadiu incipient (forța instalată a construcțiilor de mașini reprezenta doar 2,3% din forța instalată a metalurgiei ¹²³) determina o foarte mare dependență a țării de strălătate în materie de tehnică, direct proporțională cu complexitatea utilajului.

Structura industriei românești, cu toate schimbările intervenite, era extrem de nefavorabilă. Ramurile din grupa A, cu un nivel tehnologic mai înalt, ajunseseră să reprezinte în 1928 abia 31,2% din capital, 31,4% din forța motrice, 29,2% din personalul utilizat și 33,6% din producția valorică, restul revenind industriei alimentare și ușoare. În linii generale, se poate spune că se ajunsese exact la aceeași structură industrială ca în anul 1915.

În cazul ramurilor din grupa A existau și alte elemente de slăbiciune: media dotării cu forță motrice pe lucrător abia depășea media pe ansamblul industriei, iar în cazul metalurgiei ea era sub această medie și de două ori mai mică decât în industria alimentară. De asemenea, aceste ramuri și în special metalurgia, deprimeau într-o proporție mare (30,6%) de importul de materii prime (proporție valabilă și pentru metalurgia bucureșteană ¹²⁴). Gradul de prelucrare a materiilor prime, ca și valoarea nou creată (28,6%, adică de circa 2—3 ori mai redusă decât în țările industrializate) și, implicit, rentabilitatea, se mențineau la un nivel scăzut.

De aceea, industria românească nu putea să acopere decât circa 60% din consumul intern de produse industriale, iar ponderea străinilor, deși în scădere, era încă mare în rindul personalului tehnic (27,5% în 1927).

Toate aceste trăsături arată că România, deși făcuse pași însemnați pe calea industrializării, era încă o țară în curs dezvoltare, cu o structură economică predominant agrară și cu o industrie încă modestă. Succesele înregistrate de unele mari întreprinderi de a se înscrie pe linia unei dezvoltări cu adevărat moderne, prin folosirea de tehnologii complexe și realizarea de produse cu parametri superiori (în cazul Capitalei: Vulcan, Malaxa, Tudor, Uzinele Chimice Române, etc.) nu erau încă de natură să modifice radical structura industrială și, implicit, cea economică a țării. În aceste condiții a survenit criza din anii 1929—1933, care a însemnat o lovitură extrem de puternică pentru economia, inclusiv pentru industria românească.

Declanșată mai puternic pe la mijlocul anului 1929 în industrie, ea a cuprins treptat toate ramurile economiei. Impletirea cu criza agrară, nivelul scăzut al veniturilor maselor muncitoare de la orașe și sate, scăderea catastro-

fală a prețurilor produselor românești de export, volumul mare al datoriei publice externe, ponderea mare a capitalului străin în economie, etc. au reprezentat factori care au agravat criza. În cazul industriei, cele mai afectate au fost ramurile prelucrătoare, indicele valoric al producției acestora atingând în 1932 cel mai scăzut nivel (53,4% față de 1928) ¹²⁵. În cazul industriei extractive, datorită sporirii masive a producției de petrol, scăderea a fost mult mai mică. Datorită aportului rafinăriilor, industria chimică a cunoscut chiar o creștere pe ansamblul țării (58%), în timp ce industria metalurgică și electrotehnică au cunoscut o reducere masivă a producției (cu 32% în 1932, și, respectiv, cu 46% în 1931) ¹²⁶. Mii și mii de întreprinderi, în special mici, au dat faliment sau au trebuit să accepte concordatul preventiv. Indicii cursului valorilor industriale au scăzut cu până la 75%, iar tranzacțiile bursei de valori s-au redus în 1930 cu 86% față de 1928 ¹²⁷.

Greutatea principală a crizei a fost însă suportată de muncitori și funcționari. Astfel, în industria mare, în 1932, la o reducere a numărului întreprinderilor de 10%, corespunde o scădere a personalului utilizat cu 26%, ceea ce arată masive concedieri (în aprilie 1931, numărul șomerilor înregistrați era de 48.226, adică peste 23% din forța de muncă industrială a anului 1928), iar a salariilor plătite cu 43%, indicând reduceri drastice efectuate de patroni ¹²⁸.

Concentrarea și centralizarea capitalului și a producției s-au accentuat rapid în acești ani de criză, prin creșterea ponderii marilor societăți anonime și, în paralel, prin accentuarea procesului de cartelare și sindicalizare, în primul rînd în domeniul desfacerii produselor, dar și în cel al producției industriale propriu-zise (în primul rînd în industria petrolului, zahărului, lemnului și metalurgică), fără însă a ajunge să domine piața internă.

Industria Capitalei a resimțit criza cu cel puțin aceeași intensitate ca și întreaga industrie a țării. Producția industrială realizată a scăzut la majoritatea întreprinderilor industriale bucureștene. „Firme vechi, cu reputație stabilită pînă dincolo de granițele țării, se năruiesc, acoperind sub ruinele lor alte firme mai mici... Consecințele unui asemenea spectacol sunt incalculabile”, se arată într-un expozeu al Camerei de Comerț și Industrie București ¹²⁹.

Dintre ramurile grupei A, cea mai greu lovită a fost metalurgia. La unele întreprinderi, în ciuda unui oarecare reviriment în 1930, capacitățile de producție au rămas în mare parte nefolosite (de ex. 31% la Vulcan, 53% la D. Voina, 50% la fabrica de reparat locomotive de la Lemaitre, 46% la Wolff ¹³⁰). Prețul materiilor prime și al produselor fabricate scade cu pînă la 30—35% ¹³¹. Unele fabrici se închid (uzinele „Neptun” în 1931, fabrica de vagoane Vulcan în 1932) ¹³². Fabricile Wolff și Fichet au recurs la concendieri masive (pînă la 30% din personal) ¹³³. Lipsa de numerar și de materii prime era acut resimțită de unele întreprinderi ¹³⁴, iar exportul de produse metalurgice, destul de limitat, se lovea de mari dificultăți și avea nevoie de facilități fiscale și de transport ¹³⁵. Tendințele de sindicalizare și de raționalizare a producției, ca o cale de atenuare a efectelor crizei, a început să preocupe tot mai mult întreprinderile metalurgice bucureștene ¹³⁶. Deja în 1929, uzina „Grivița” din București participă la o convenție de raționalizare a producției, care în 1930 a fost extinsă și la desfaceră producției, la ea aderînd și uzina „Frații Goldenberg”. În același an, ea este completată printr-un acord de limitarea producției de laminate din cauza crizei ¹³⁷. În 1933 se încheie mai multe convenții de repartizare a livrărilor de articole din fontă către stat,

la care participă și câteva mari întreprinderi bucureștene (Lemaître, Voina, Hornstein) ¹³⁸.

Trebuie însă subliniat faptul că unele întreprinderi metalurgice au suportat criza ceva mai șuor, datorită unor importante comenzi de stat (cazul Uzinelor Malaxa, în rapidă ascensiune în acești ani, al fabricii de avioane SET, care-și mărește producția de aproape trei ori între 1929—1931, etc.) ¹³⁹

În industria chimică, criza de supraproducție a lovit în mod inegal întreprinderile. Scăderile de producție înregistrate, mai ales în anii 1931—1932, au reprezentat 20—70%, ajungându-se chiar la închiderea temporară a unor întreprinderi („Oxigenul“ în 1933) ¹⁴⁰. Cazurile de întreprinderi care și-au sporit producția în acești ani sînt puține („Oxigenul Industrial“, „Comptuar Farmaceutic Franco-Român“) ¹⁴¹.

În industria electrotehnică, criza s-a manifestat foarte puternic. Astfel, de ex., întreprinderea „Tudor“, care contribuia cu circa 1/4 din întreaga producție electrotehnică a țării, a ajuns pînă în 1933 să lucreze cu numai 35% din capacitatea ¹⁴². În schimb înăsprirea concurenței i-a permis încă din 1930 să preia controlul fabricii de acumulatori „Leonidauto“ ¹⁴³.

În sectorul energetic, criza s-a resimțit mai puțin, singurul domeniu afectat serios fiind vînzarea de curent electric și gaz aerian destinată industriei, care a reprezentat de ex. în 1930 doar 15% și, respectiv, 14% din totalul vînzărilor ¹⁴⁴.

În acești ani de criză, condițiile de muncă și de viață din întreprinderile industriale bucureștene s-au înrăutățit simțitor. Concedierile, au devenit un fenomen aproape general și de mari proporții. În aprilie 1931, Capitala cuprinderea 5% din totalul șomerilor industriali înregistrați în țară la acea dată ¹⁴⁵. În unele întreprinderi, proporția concediaților a fost însă extrem de mare (40% la fabrica „Tudor“ în 1933; proporții mari și la Wolff, Fichet, C.F.R., Arsenalul Armatei) ¹⁴⁶. Nerespectarea legilor privind durata zilei de muncă de 8 ore și protecția muncii femeilor și minorilor a devenit frecventă ¹⁴⁷. Reducerea salariilor a devenit generală în 1931—1932, contribuind la agravarea situației materiale a maselor de muncitori (8—10% la Wolff, Tudor, U.C.B., 25% la atelierele S.T.B., etc.) ¹⁴⁸. Libertățile sindicale au început să fie frecvent încălcate sau chiar obiect de persecuție (Arsenalul Armatei, S.T.B. etc.) ¹⁴⁹.

Măsurile de combatere a șomajului, ca și cele de organizare a ajutorului de șomaj, s-au dovedit timide și aproape total ineficiente ¹⁵⁰.

Toate acestea explică de ce anii 1929—1933 au cunoscut acute înfruntări sociale, iar îngrijorarea cercurilor conducătoare, s-a tradus în intensificarea măsurilor preventive, care au culminat cu instituirea la 3 februarie 1933 a stării de asediu în Capitală, și principalele centre industriale ¹⁵¹.

Aplicînd măsuri drastice de raționalizare a producției, industriașii au reușit să obțină reducerea cheltuielilor de producție, ceea ce le-a permis obținerea de resurse pentru noi investiții, destinate reinnoirii capitalului fix și utilajului (contul „Instalații“ în bilanțul societăților industriale a sporit în intervalul 1928—1932 cu 11,7 miliarde lei, respectiv cu 40%, iar forța motrice a crescut cu 9%) ¹⁵². În paralel, au fost votate o serie de legi menite a atenua criza

și efectele ei: legea asupra contractelor de muncă (1929), legea pentru protejarea muncii indigene (1930), legea pentru înființarea și organizarea jurisdicției muncii (1933), legea pentru unificarea asigurărilor sociale (1933), etc.¹⁵³. Alte legi au urmărit sprijinirea directă a întreprinderilor prin acordarea de comenzi de stat, cum este cea din 31 iulie 1929, prin care C.F.R. sînt autorizate să comande locomotive și vagoane în valoare de 1,15 miliarde anual¹⁵⁴.

Pentru studierea și analiza fenomenelor și conjuncturii economice, în octombrie 1932 se constituie la București Institutul Românesc de Conjunctură¹⁵⁵.

Marile întreprinderi din Capitală introduc sau măcar încearcă să introducă, odată cu noile tehnologii, și fabricarea de produse noi, modernizate (automotorul cu tracțiune mecanică sau electrică, aparatură de semnalizare și de frinare automată pentru căile ferate, aparatură de telecomunicații, modele noi de avioane, etc.)¹⁵⁶

În metalurgie, noile întreprinderi se bazează pe tehnologii mai moderne și mai economicoase, cum este cazul uzinelor metalurgice și chimice „Solex”, profilate pe prelucrarea electrochimică a oxizilor de metale (1931), al uzinei „Stössel” pentru recuperarea metalelor neferoase din zguri și deșeuri (1929) sau al fabricii de avioane „I.C.A.R.” (1932)¹⁵⁷. Pentru testarea materialului aviatic, în 1930 a fost realizată la Școala politehnică din București una din cele mai reușite suflerii din lume de la acea dată¹⁵⁸. Camera de Comerț și Industrie București și marile întreprinderi au început să acorde o atenție tot mai mare pregătirii forței de muncă, ponderea ucenicilor atîngînd uneori 10 sau chiar 15% din totalul personalului (de ex. Vulcan, Wolff)¹⁵⁹.

În domeniul industriei chimice, trebuie menționată înființarea întreprinderii de prelucrare a cauciucului „Mira”, a întreprinderilor de produse medico-farmaceutice „Pharmarom” și „Medico-Farmaceutică”, precum și preocupările pentru folosirea integrală a capacităților de prelucrare a petrolului la rafinăriile din București (1933)¹⁶⁰.

În industria electrotehnică, cea mai importantă întreprindere nou creată a fost „Standard Electrica Română”, producătoare de aparatură de telecomunicații (telefoane, radio) de înalt nivel tehnic (1930)¹⁶¹, alături de care mai pot fi amintite fabricile de acumulatori „Frada” (de la Otopeni) și „Rova”, fabrica de cablu electric Hydrocaloria și fabrica de aparate radiofonice, electrice și transformatori F.A.R.E.T. (1932—1933)¹⁶². Începînd cu anul 1930, în cadrul laboratorului de optică și al Institutului de electrotehnică ale Universității din București s-au făcut primele încercări de transmitere la distanță a imaginilor¹⁶³.

În anii 1930—1932, Comitetul Electrotehnic Român a realizat o laborioasă operă de standardizare a produselor electrotehnice¹⁶⁴.

În 1932—1933, societatea „Standard Electrica Română” a experimentat și început montarea de aparatură radio pe avioanele românești¹⁶⁵.

Importante realizări au fost și în domeniul energetic. În 1930 a fost dată în exploatare centrala electrică de la Dobrești și linia de 110 KV București-Dobrești, care a însemnat aproape dublarea cantităților de energie electrică destinate Capitalei¹⁶⁶. În 1930, puterea instalată a centralelor electrice municipale se triplase comparativ cu 1925¹⁶⁷. Numai în 1929 se instalase un grup Diesel de 5.000 C.P., cel mai mare din Europa la acea vreme¹⁶⁸. Un program de investiții eșalonat pe 8 ani (1930—1938), prevedea dublarea producției

de energie electrică ¹⁶⁹. Uzinele Comunale București cer concesionarea electricității împrejurimilor Capitalei și încep să-și orienteze în acest sens construcția liniilor lor electrice ¹⁷⁰.

După anul 1932, care a reprezentat apogeul crizei în industria românească, anul 1933 a adus un oarecare reviriment, negeneralizat și inegal pe ramuri. Șomajul a început să se resoarbă prin sporirea gradului de utilizare a forței de muncă, iar producția industrială a cunoscut o oarecare creștere (8% față de 1932 și — 43% față de 1928) ¹⁷¹. În cazul ramurilor din grupa A, evoluția a fost extrem de inegală. Dacă în metalurgie, revirimentul a fost semnificativ, în schimb în cazul industriilor chimică și electrotehnică, criza a continuat să se manifeste ¹⁷².

Odată cu anul 1934, criza a luat sfârșit și industria românească a intrat într-o nouă perioadă de dezvoltare, care s-a prelungit până la izbucnirea celui de al doilea război mondial.

Dr. VASILE MANOLE

NOTE

¹ Ancheta 1901—1902, p. XLVI—XLVII.

² Doc. nr. 17.

³ Doc. nr. 1. Acest sistem de iluminare a fost introdus la Viena în 1859.

⁴ Doc. nr. 17.

⁵ D.C., p. 168.

⁶ Doc. nr. 2—4; 5—7; 20.

⁷ M.Of. nr. 60 din 16/28 martie 1876, p. 1577—1658. Cf. și T. G. Djuvara « *La politique douanière de la Roumanie* », extras din « *Annales de l'École libre de sciences politiques* », Paris, 1889, p. 589—600.

⁸ A. Hallunga, *L'évolution et la révision récente du tarif douanier en Roumanie*, Paris 1928, p. 25—30.

⁹ Doc. nr. 17.

¹⁰ D.C., p. 185.

¹¹ M. Of. nr. 86 din 15 aprilie 1879, p. 2185—2187.

¹² Ibidem, nr. 276 din 18 martie 1884, p. 6982—6983.

¹³ Doc. nr. 8; D.A.C., fond Casa Regală, dosar 43/1886, f. 1 și 6; F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 21/1884, f. 319.

¹⁴ T. G. Djuvara, art. cit., p. 600—602; A. Hallunga, op. cit., p. 33—34.

¹⁵ M. Of. nr. 32 din 12 mai 1887, p. 721—723 (în special art. 4).

¹⁶ Ibidem, nr. 66 din 26 iunie/8 iulie 1891, p. 1641—1695; nr. 214 din 21 decembrie 1893/2 ianuarie 1894, p. 6073—6089. Cf. și A. G. Djuvara, *Tariful general al drepturilor de vamă*, București 1892, p. 3—96; A. Hallunga, op. cit., p. 35.

¹⁷ Arcadian, p. 117—118.

¹⁸ Ancheta 1901—1902, p. 57.

¹⁹ Ibidem, p. 69, 94—101, 118.

²⁰ Ibidem, p. 91.

²¹ Ibidem, p. 73—75, 86—87, 94—96; D.A.C., fond M.I.C., Statistică industrială — metalurgie, dosar 320/1922, f. 12.

²² Ancheta 1901—1902, p. 33—36.

²³ Ibidem, p. 36.

²⁴ D.C., p. 216; M. Of. nr. 138 din 24 septembrie 1894, p. 4769—4786; nr. 269 din 6 martie 1897, p. 9289.

- ²⁵ Ancheta 1901–1902, p. 3 = Arcadian, p. 120.
- ²⁶ Doc. nr. 12; 17; D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 52/1930 f. 2.
- ²⁷ Doc. nr. 9; D.C., p. 206, 208.
- ²⁸ Doc. nr. 10.
- ²⁹ D.C., p. 231–232.
- ³⁰ M. Of. nr. 241 din 1 februarie 1906, p. 8242–8270. Cf. și nr. 3 din 3 aprilie 1911, p. 137–138; nr. 263 din 1 martie 1912, p. 12235–12240; nr. 52 din 9 iunie 1913, p. 2321. Cf. și A. Hallunga, op. cit., p. 37–43.
- ³¹ M. Of. nr. 51 din 4 iunie 1906, p. 2012.
- ³² Ibidem, nr. 229 din 17 ianuarie 1906, p. 7814–7818.
- ³³ Ibidem, nr. 258 din 22 februarie 1906, p. 9050–9051.
- ³⁴ Ibidem, nr. 1 bis din 1 aprilie 1908, p. 73.
- ³⁵ Chr. Staicovici, *Istoricul celor 25 ani de existență a Uniunii Generale a Industriașilor din România* (1903–1928), București 1929, p. 6–11.
- ³⁶ M. Of. nr. 253 din 12 februarie 1910, p. 9931–9932; Chr. Staicovici, op. cit., p. 26.
- ³⁷ Arcadian, p. 122.
- ³⁸ Statistica 1913, p. 108.
- ³⁹ Arcadian, p. 122.
- ⁴⁰ Ibidem.
- ⁴¹ Doc. nr. 56; D.A.C., fond M.I.C., Industria chimică și ușoară, dosar 5/1927, f. 1.
- ⁴² Doc. nr. 58; D.A.C., fond T.I., dosar 95/1925, f. 33.
- ⁴³ D.C., p. 239.
- ⁴⁴ Doc. nr. 167.
- ⁴⁵ Doc. nr. 22.
- ⁴⁶ Doc. nr. 20; 23; 25; 149.
- ⁴⁷ Cf. legile de prelungire a prevederilor legii din 1887 în M.Of. nr. 268 din 5 martie 1906, 9569–9570; nr. 4 din 4 aprilie 1908, p. 167; nr. 11 din 14 aprilie 1909, p. 381; nr. 26 din 5 mai 1910, 1147–1148; nr. 2 din 2 aprilie 1911, p. 87–88.
- ⁴⁸ M. Of. nr. 249 din 14 februarie 1912, p. 11469–11473.
- ⁴⁹ Arcadian, p. 124.
- ⁵⁰ Ibidem, p. 133.
- ⁵¹ Doc. nr. 58–59; D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Metalurgie, dosar 2, 1912, f. 3, 37; Chimie dosar 24/1912, f. 2–3; Direcția Industriei, Metalurgie dosar 11/1914, f. 27; fond M.I.C., Statistică industrială–chimie, dosar 325/1930, f. 1–9; dosar 454/1923, f. 1–4; fond T.I., dosar 126/1914, f. 21; F.A.S.M.B., fond S.A.R. Energia, dosar 1/1912, f. 1; fond S.A.R. Tudor, dosar 2/1909, f. 39.
- ⁵² D.C., p. 239.
- ⁵³ Doc. nr. 57–58.
- ⁵⁴ Doc. nr. 27.
- ⁵⁵ Doc. nr. 28, 29, 34, 40–47, 54.
- ⁵⁶ Doc. nr. 33.
- ⁵⁷ Arcadian, p. 141 dă cifrele de 2980 lei și, respectiv, 347 lei, iar G. Iorganda, *Cercetări asupra încurajării industriei naționale*, Rîmnicu-Sărat 1929, p. 19 dă cifrele de 7410 lei, respectiv, 354 lei, dar probabil utilizează baze de calcul diferite.
- ⁵⁸ M. Manoilescu, *Evoluția economiei industriale*, în „Enciclopedia României”, București 1938–1939, vol. III, p. 257.
- ⁵⁹ N. Arcadian, *Industrializarea României*, în „Enciclopedia României”, București 1938–1939, vol. III, p. 813.
- ⁶⁰ Ancheta 1901–1902, p. 91.
- ⁶¹ Arcadian, p. 134–136.
- ⁶² Ibidem, p. 139.
- ⁶³ Cf. cu titlu de exemplu: Munteanu, I., Matei, Gh., *Aspecte ale dezvoltării capitalismului monopolist în România*, București 1957; Constantinescu, N.N., Axenciuc, V., *Capitalismul monopolist în România*, București 1962.
- ⁶⁴ Doc. nr. 119; 184 D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Metalurgie, dosar 65/1912, f. 22.
- ⁶⁵ Doc. nr. 184; D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Metalurgie, dosar 16/1912, f. 42–43; Direcția Industriei, dosar 27/1919, f. 25.
- ⁶⁶ Pentru activitatea acestui organism în general, cf. Ilie I. Georgescu, *România sub ocupațiune dușmand*. Fascicola II: *Exploatarea economică a țării. Organizația și activitatea statului major economic*, București 1920, în special pag. 125–130 și 135–136.

- ⁶⁷ Ilie I. Georgescu, op. cit., p. 128; D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Metalurgie, dosar 62/1912, f. 65; dosar 65/1912, f. 22; Direcția Refacerii Economiei, Serviciul Secretariat, dosar 3/1919, f. 35; Direcția Industriei, dosar 27/1919, f. 25; F.A.S.M.B., fond S.A.R. Energia, dosar 18/1922, f. 51.
- ⁶⁸ D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 1/1923, f. 304, 321; F.A.S.M.B., fond S.A.R. Tudor, dosar 2/1912, f. 28–35; S.A.R.A.E.G., dosar 3/1918, f. 15; S.A.R. Energia, dosar 19/1922, f. 1.
- ⁶⁹ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Electrotehnica, dosar 5/1921, f. 4–5.
- ⁷⁰ Arcadian, p. 166.
- ⁷¹ Doc. nr. 61–64; D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Teritoriul liber, dosar 1/1918, f. 82, 83, 88, 126, 130, 193.
- ⁷² Ancheta 1920, p. 32–33.
- ⁷³ Arcadian, p. 158.
- ⁷⁴ Statistica 1919, p. 157–194, 241; Ancheta 1920, anexa „Harta forței motrice”.
- ⁷⁵ Statistica 1919, p. 157–194, 241.
- ⁷⁶ Ancheta 1920, p. 33.
- ⁷⁷ M. Of. nr. 221 din 23 decembrie 1918, p. 4045–4047; nr. 11 din 30 aprilie 1919, p. 568–571; nr. 91 din 28 iulie 1921, p. 3505; D.A.C., fond M.I.C., Direcția Administrativă, dosar 11/1919, f. 4; dosar 16/1919, f. 2; dosar 26/1919, f. 3.
- ⁷⁸ Doc. nr. 85; D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Chimie, dosar 13/1912, f. 66; fond U.I.M.M.R., dosar 1/1923, f. 276–277; dosar 6/1924, f. 313; fond U.G.I.R., dosar 10/1924, f. 139–140.
- ⁷⁹ Statistica 1919, p. 143–241.
- ⁸⁰ M. Of. nr. 149 din 8 octombrie 1920, p. 5294; 158 din 16 octombrie 1921, p. 6525.
- ⁸¹ D.A.C., fond U.G.I.R., dosar 2/1923, f. 112, 114.
- ⁸² Arcadian, p. 169–174.
- ⁸³ Ibidem, p. 167.
- ⁸⁴ Doc. nr. 80; D.A.C., fond M.I.C., D.G.C., Serviciul Secretariat, dosar 38/1919, f. 123–124; D.G.I., Secretariat-Informații, dosar 26/1921, f. 12–13.
- ⁸⁵ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 14/1921, f. 19; dosar 26/1921, f. 2; dosar 27/1921, f. 2; dosar 5/1922, f. 5; dosar 15/1923, f. 12; dosar 16/1923, f. 14; Direcția Industriei Mari, dosar 62/1912, f. 87–89; Direcția Industriei Metalurgice, dosar 15/1924, f. 1, 8; dosar 43/1924, f. 4; dosar 32/1927, f. 1; fond M.I.C., Statistică industrială – metalurgie, dos. 185/1922, f. 1–3; dosar 245/1923, f. 1–3; dosar 271/1924, f. 1; dosar 442/1926, f. 13–20; dosar 638/1922, f. 7; dosar 643/1929, f. 34; fond U.I.M.M.R., dosar 1/1923, f. 260; dosar 1/1925, f. 64; fond U.D.R., dosar 96/1924, f. 1–2; fond T.I., dosar 129/1919, f. 53–54.
- ⁸⁶ D.A.C., fond T.I., dosar 10/1919, f. 333; F.A.S.M.B. fond S.A.R. Leonida, dosar 1/1919, d. 29.
- ⁸⁷ D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 1/1923, f. 149.
- ⁸⁸ Doc. nr. 69; 139; 175; 219; D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Chimie dosar 23/1912, f. 27; Direcția Industriei Chimice, dosar 8/1922, f. 12; Direcția Industriei, Chimie, Industria ușoară, dosar 6/1923, f. 26; Direcția Industriei, Chimie, dosar 23/1924, f. 5; dosar 30/1924, f. 69; Industrie chimică și ușoară, dosar 6/1927, f. 5; fond M.I.C., Statistică industrială – chimie, dosar 104/1930, f. 11; dosar 232/1931, f. 9; dosar 335/1930, f. 1; – metalurgie, dosar 87/1930, f. 1; fond T.I., dosar 154/1919, f. 29–32; dosar 38/1920, vol. I, f. 30; dosar 21/1924 f. 25–26; dosar 361/1930, f. 1; dosar 428/1930, f. 1.
- ⁸⁹ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Electrotehnică, dosar 11/1921, f. 7–9; dosar 3/1923, f. 31; fond M.I.C., Statistică industrială – metalurgie, dosar 418/1922, f. 13.
- ⁹⁰ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Electrotehnică, dosar 5/1921, f. 7; F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dos. 1/1923, p. 79.
- ⁹¹ F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1/1923, p. 1–6 = M. Of. nr. 87 din 21 iulie 1923, p. 4297–4300.
- ⁹² D.C., p. 269, 277.
- ⁹³ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 7/1920, f. 7, 10
- ⁹⁴ D.A.C., fond U.G.I.R., dosar 10/1923, f. 269.
- ⁹⁵ Doc. nr. 67; D.A.C., fond P.C.M., dosar 2/1920, f. 241–242.
- ⁹⁶ M. Of. nr. 122 din 5 septembrie 1920, p. 4239–4242; nr. 41 din 26 mai 1921, p. 1419–1425; nr. 143 din 3 septembrie 1921, p. 5760–5764.
- ⁹⁷ Doc. nr. 93; D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 1/1925, f. 65.
- ⁹⁸ M. Of. nr. 137 din 27 iunie 1924, p. 7185–7199; nr. 143 din 4 iulie 1924, p. 7569–7612

- ⁹⁹ Ibidem, nr. 63 din 23 iunie 1923, p. 5066—5075.
- ¹⁰⁰ G. Iorganda, op. cit., p. 35 și 36.
- ¹⁰¹ M. Of. nr. 157 din 22 iulie 1924, p. 8345—8387; nr. 72 din 28 martie 1926, p. 4475—4530; nr. 80 din 10 aprilie 1927, p. 4737—4897; dar mai ales (pentru metalurgie) nr. 120 din 2 iunie 1926, p. 7897—7903.
- ¹⁰² Ibidem, nr. 153 din 15 iulie 1925, p. 8398—8399; 276 din 13 iulie 1925, p. 13985.
- ¹⁰³ Ibidem, nr. 92 din 29 aprilie 1925, p. 4689—4697; nr. 131 din 18 iunie 1925, p. 7049—7053; nr. 67 din 21 martie 1926, p. 3921—3922; nr. 83 din 14 aprilie 1927, p. 5049—5075 nr. 85 din 13 aprilie 1928, p. 3127—3131.
- ¹⁰⁴ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 17/1928, f. 1; fond U.G.I.R., dosar 1922/1927, f. 78.
- ¹⁰⁵ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 17/1928, f. 5.
- ¹⁰⁶ Statistica 1928, p. VI.
- ¹⁰⁷ Doc. nr. 124; D.A.C., fond M.I.C., D.G.C., Serviciul Secretariat, dosar 4/1927, f. 28—37.
- ¹⁰⁸ Arcadian, p. 169—174.
- ¹⁰⁹ Statistica 1928, p. 366—657; Arcadian p. 244—245.
- ¹¹⁰ Doc. nr. 101; D.A.C., fond M.I.C., Industria metalurgică, dosar 50/1928, f. 2—4; F.A.S.M.B., fond S.A.R. N. Malaxa, dosar 1/1928, f. 1; dosar 47/1936, f. 2 și urm.
- ¹¹¹ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Metalurgice, dosar 46/1926, f. 1; Industria electrotehnică, dosar 49/1927, f. 4—7; Direcția Industriei, dosar 6/1928, f. 53—54; fond M.I.C., Statistica industrială—metalurgie, dosar 530/1927, f. 1—8; — electrotehnică, dosar 20/1928, f. 9—16.
- ¹¹² Doc. nr. 137; 193; 194; D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei chimice și ușoare, dosar 10/1926, f. 2; Industria chimică și ușoară, dosar 18/1927, f. 1; Industria chimică, dosar 4/1928, f. 9; dosar 35/1928, f. 9; fond M.I.C., Statistica industrială — chimie, dosar 370/1930, f. 17; — metalurgie, dosar 27/1930, f. 18.
- ¹¹³ F.A.S.M.B., fond S.A.R., Eol, dosar 1/1927, f. 116—117; fond S.A.R., Leonida, dosar 1/1919, p. 165.
- ¹¹⁴ Doc. nr. 110; F.A.S.M.B., fond S.A.R. Tudor, dosar 2/1925, f. 59, 62; dosar 2/1929, f. 1—2; dosar 1/1930, f. 20.
- ¹¹⁵ Doc. nr. 117.
- ¹¹⁶ Doc. nr. 149.
- ¹¹⁷ Doc. nr. 149. Cf. și D.A.C., fond M.I.C., Direcția Energiei, dosar 1/1926, f. 23, 150—151.
- ¹¹⁸ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Energiei, dosar 5/1925, f. 7.
- ¹¹⁹ F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1/1927, f. 90; dosar 3/1927, f. 160—168 = dosar 1/1933, f. 306—314.
- ¹²⁰ Doc. nr. 115.
- ¹²¹ Arcadian, p. 244—245.
- ¹²² Ibidem, p. 216—217.
- ¹²³ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 28/1928, f. 1—172.
- ¹²⁴ Ibidem.
- ¹²⁵ Arcadian, p. 192.
- ¹²⁶ Ibidem, p. 213.
- ¹²⁷ Ibidem, p. 201, 277.
- ¹²⁸ Ibidem, p. 174; doc. nr. 186.
- ¹²⁹ Doc. nr. 165.
- ¹³⁰ Doc. nr. 172; 173; 177; 178.
- ¹³¹ Doc. nr. 197.
- ¹³² Ibidem; D.A.C., fond T.I., dosar 13.II/1921, f. 67, 69—72.
- ¹³³ D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 2/1931, f. 74—85, 265.
- ¹³⁴ D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 6/1928, f. 86; F.A.S.M.B., fond S.A.R. Wolff, dosar 21/1927, f. 11, 15.
- ¹³⁵ Doc. nr. 155; D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 2/1931, f. 85.
- ¹³⁶ D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 2/1931, f. 265; fond U.D.R., dosar 160/1929, f. 74—82.
- ¹³⁷ D.A.C., fond U.D.R., dosar 7/1933, f. 3—33; F.A.S.M.B., fond S.A.R. N. Malaxa, dosar 11/1933, f. 1 și urm.
- ¹³⁸ Doc. nr. 209; D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., dosar 4/1933, f. 12—15.
- ¹³⁹ Doc. nr. 160; 212; 214; D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială — metalurgie, dosar 643/1929, f. 1—9, 18—25.

- ¹⁴⁰ D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială — chimie, dosar 104/1930, f. 1—19; dosar 335/1930, f. 1—10; dosar 361/1930, f. 1—25; dosar 428/1930, f. 1—30; dosar 74/1931, f. 1—18; dosar 454/1923, f. 19—56.
- ¹⁴¹ Ibidem, dosar 87/1930, f. 1—22; dosar 370/1930, f. 9—17.
- ¹⁴² Ibidem, — electrotehnică, dosar 43/1922, f. 71.
- ¹⁴³ Doc. nr. 174.
- ¹⁴⁴ F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 2/1931, f. 60.
- ¹⁴⁵ Doc. nr. 186.
- ¹⁴⁶ Doc. nr. 201; D.A.C., fond P.C.M., dosar 4/1932, f. 4; fond U.I.M.M.R., dosar 2/1931, f. 74—85, 265; fond M.I.C., Statistica industrială — metalurgie, dosar 760/1922, f. 58; — electrotehnică, dosar 43/1922, f. 71.
- ¹⁴⁷ Doc. nr. 150; D.A.C., fond M.I.C., D.G.M., dosar 8/1927, f. 1.
- ¹⁴⁸ Doc. nr. 185; D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială — metalurgie, dosar 678/1929, f. 25; dosar 760/1922, f. 58; — electrotehnică, dosar 43/1922, f. 71; dosar 46/1932, f. 1—8; F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 2/1931, f. 50.
- ¹⁴⁹ Doc. nr. 148, 201.
- ¹⁵⁰ Doc. nr. 169; D.A.C., fond U.G.I.R., dosar 18/1932, f. 25—27, 31.
- ¹⁵¹ D.A.C., fond P.C.M., dosar 10/1933, f. 20 = M. Of. nr. 29 din 4 februarie 1933, p. 690.
- ¹⁵² Arcadian, p. 174, 269.
- ¹⁵³ M. Of. nr. 74 din 5 aprilie 1929, p. 2634—2645; nr. 76 din 3 aprilie 1930, p. 2426 — 2429; nr. 38 din 15 februarie 1933, p. 927—936; nr. 83 din 8 aprilie 1933, p. 2300—2324.
- ¹⁵⁴ Ibidem, nr. 169 din 2 august 1929, p. 6134—6145. Cf. D.A.C., fond U.D.R., dosar 259/1929, f. 8.
- ¹⁵⁵ Doc. nr. 200.
- ¹⁵⁶ Doc. nr. 214; F.A.S.M.B., fond S.A.R. Tudor, dosar 6/1912, f. 5—6; fond S.A.R. N. Malaxa, dosar 29/1930, f. 62—63; dosar 5/1932, f. 16—19; dosar 24/1933, f. 22—23; D.A.C. fond M.I.C. Statistică industrială — metalurgie, dosar 643/1929, f. 1—9.
- ¹⁵⁷ Doc. nr. 154; 199; D.A.C., fond T.I., dosar 198/1931, f. 39; D.C., p. 292.
- ¹⁵⁸ D.C., p. 287.
- ¹⁵⁹ Doc. nr. 121; 177; 178.
- ¹⁶⁰ Doc. nr. 208; 215; 222; D.A.C., fond T.I., dosar 98/1933, f. 2, 104.
- ¹⁶¹ Doc. nr. 171. Cf. și D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială — electrotehnică dosar 14/1931, f. 1 și fond T. I., dosar 96/1930, f. 10, 42.
- ¹⁶² Doc. nr. 205; 206; D.A.C., fond M.I.C., Industria metalurgică, dosar 25/1927, f. 22; Industria chimică, dosar 31/1932, f. 9; dosar 34/1932, f. 1.
- ¹⁶³ D.C., p. 289.
- ¹⁶⁴ D.A.C., fond U.C.C.I., dosar 54/1932, f. 9.
- ¹⁶⁵ Doc. nr. 203; 207.
- ¹⁶⁶ Doc. nr. 168; 210
- ¹⁶⁷ Doc. nr. 182.
- ¹⁶⁸ D.C., p. 285.
- ¹⁶⁹ Doc. nr. 176; 182.
- ¹⁷⁰ Doc. nr. 163; D.A.C., fond M.I.C., Direcția Energiei, dosar 5/1933, f. 8.
- ¹⁷¹ Arcadian, p. 174.
- ¹⁷² Ibidem, p. 169—170, 173.

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Este un adevăr axiomatic că istoria, fie ea politică, economică, socială sau culturală, nu se poate scrie decît pornind de la documentele vremii. De aceea, pentru a scrie adevărata istorie, puternic ancorată în realitate și adevăr, cu părțile ei pozitive și negative, cu fațetele ei de umbră și lumină, apelul la documente trebuie considerat inevitabil ca o condiție sine qua non. Totuși, din motive asupra cărora nu este momentul a insista, arhivele ocupă încă un loc minor în cercetarea istoriei economiei naționale. Pornind de la acest considerent, autorii și-au propus întocmirea prezentului volum, menit a introduce în circuitul științific această categorie informațională puțin utilizată pînă în prezent - documentele de arhivă, care, spre deosebire de publicațiile vremii, vor permite aprofundarea și nuanțarea cunoașterii realităților economice din industrie în general, din cea bucureșteană în special, și vor acoperi un gol existent în istoriografia economică. Căci documentele de arhivă sînt singurele surse informaționale care permit o cunoaștere concretă, exactă, vie, detaliată și nuanțată a realităților vremii.

Avînd în vedere că orașul București a fost principalul centru industrial al țării, prezentul volum nu s-a ocupat de dezvoltarea întregii industrii bucureștene, întrucît, în numărul de pagini și de documente cuprinse nu se putea ilustra suficient de bine acest proces istorico-economic, ci s-a limitat la acele ramuri industriale care presupun un nivel tehnologic mai înalt și sînt purtătoare ale progresului în întreaga economie: metalurgică, constructoare de mașini, electrotehnică, chimico-farmaceutică și energetică. S-a urmărit, prin intermediul documentelor, prezentarea evoluției acestor ramuri industriale în limitele cronologice aproximative fixate de consituirea statului național român modern și sfîrșitul mării crize din anii 1929—1933.

În măsura în care au permis documentele și spațiul tipografic avut la dispoziție, s-a urmărit această evoluție sub toate aspectele pe care le presupune ea și în contextul condițiilor în permanentă modificare ale intervalului cronologic avut în vedere.

Volumul cuprinde un număr de 227 documente redacte sub 222 numere. Această diferență se datorează faptului că nu au fost întocmite rezumate și

nu s-au dat numere separate documentelor care erau anexate la un act de bază (nr. 19, 38, 39, 76, 116).

În cadrul volumului, documentele au fost clasate cronologic. Pentru fiecare document s-a întocmit câte un scurt rezumat, care apare în lista documentelor aflată la începutul volumului și care a primit același număr de ordine ca și documentul pentru care a fost întocmit. Pentru a se evita o repetare inutilă, aceste rezumate nu au mai fost redată și în fața textului documentelor. Cota fiecărui document este redată imediat după textul acestuia.

S-a urmărit, în general, ca documentele să fie redată, pe cât posibil, în întregime. Totuși, având în vedere dimensiunile extrem de mari ale unor documente (a se vedea, cu titlu de exemplu, convenția din 1905 pentru iluminatul electric și cu gaz), în cazul unui număr important de documente (85) s-a recurs la prezentarea fragmentară, redându-se doar părțile care au un conținut informațional bogat și renunțându-se la acele părți, care, prin conținutul lor informațional slab, ar fi consumat spațiu tipografic fără a contribui prea mult la cunoașterea realităților timpului (expuneri strict tehnice, care se regăsesc sintetizate în concluziile documentelor, cum este cazul la nr. 164; reglementări procedurale sau de relații, care erau stabilite, principal, în majoritatea cazurilor prin codul de comerț în vigoare, etc.).

În cazul documentelor redată fragmentar, conținutul părților la care s-a renunțat este precizat, de regulă, în note aflate la subsolul documentului respectiv, imediat sub cotă. Excepție fac doar următoarele categorii de documente:

- procesele verbale ale ședințelor consiliilor de administrație (care cuprind probleme extrem de diverse ca profil și importanță), din care s-au reținut doar acele părți care se încadrau în problematica volumului prin conținut și importanță informațională, fără a mai încărea aparatul critic al acestei categorii de documente prin precizarea conținutului părților omise.

- actele constitutive și statutele societăților, din care s-au redat doar acele părți care individualizau societatea (fondatorii, scopul, capitalul și compoziția lui, aportul în natură), renunțându-se la celelalte părți, care, în principiu, erau reglementate prin codul de comerț (efectuarea vărsămintului de 30% din capital, eliberarea certificatelor de acțiuni, numirea consiliului de administrație, a cenzorilor și procuriștilor, atribuțiile organelor de conducere, etc.).

- statisticile industriale anuale ale societăților, din care capitolele și tabelele necompletate au fost eliminate și înlocuite prin puncte /.../, în timp ce părțile de tabel sau rubricile necompletate au fost eliminate în mod tacit, prin simplificarea tabelului.

În cazul documentelor cu texte paralele în două limbi (română și limbă străină), s-a preluat textul românesc, care s-a verificat și, la caz, corectat prin cel în limba străină (acesta era de obicei textul de bază ce trebuia luat în considerare în caz de litigiu), care a fost evitat, pentru a nu ocupa spațiu tipografic cu traducerea în românește.

La transcrierea documentelor s-au avut în vedere normele stabilite de Academia R.S.R., folosindu-se ortografia actuală, dar respectându-se forma specifică epocii a cuvintelor (situațiune, școale, illuminare etc.). Greșelile mărunte de ortografie, care se datorau, evident, neatenției autorului sau,

în anii mai apropiați de noi, dactilografei, au fost corectate în mod tacit, fără a se mai face notă la sfârșitul documentelor.

În cazul completărilor din texte, s-a folosit sistemul utilizat în epigrafie:

— paranteze unghiulare în cazul ștersăturilor sau rupturilor care au putut fi emendate.

— paranteze rotunde în cazul prescurtărilor.

În cazul cuvintelor ce nu se puteau citi sau măcar deduce, s-a făcut în note mențiunea „ilizibil“, iar în cazul celor al căror sens nu se înțelegea, mențiunea „neinteligibil“.

La întocmirea rezumatelor documentelor, au fost puse între paranteze unghiulare elementele de datare (an, lună, zi) sau localitățile de emitere, în cazul în care acestea nu apăreau în cuprinsul documentului, fără a se mai face trimitere la aparatul critic.

Pe lângă notă asupra ediției, volumul de față mai cuprinde lista abrevierilor, lista documentelor, traducerea în limba germană a listei documentelor, o bibliografie selectivă referitoare la dezvoltarea industriei bucureștene, lista ilustrațiilor și un indice general.

În cazul indicelui general, termenul „București“ a fost eliminat atunci când se referea doar la localitate, păstrându-se doar acolo unde apărea ca sediu de instituții sau ca loc de desfășurare a unor activități, procese sau fenomene economice.

Sperăm că prin modul cum a fost conceput, prin importanța și varietatea informațiilor ce se desprind din documente, ca și prin forma lor de prezentare, prezentul volum va constitui un instrument util de informare pentru toți cei ce se interesează de istoria Capitalei, de la specialiști până la elevi și simpli iubitori de istorie.

La împlinirea unui veac de la apariția primei legi pentru încurajarea industriei naționale (1887), autorii își fac o datorie de onoare de a închina acest volum tuturor înaintașilor creatori de bunuri materiale și militanți pentru mai bine și pentru progres material și social pe pământul țării noastre.

AUTORII

LISTA ABREVIERILOR

Ancheta 1901—1902 = Ministerul Agriculturii, Comerțului, Industriei și Domeniilor, Serviciul Statisticii Generale, Ancheta industrială din 1901—1902. Vol. I = Industria mare, București 1904.

Ancheta 1920 = Ministerul de Industrie și Comerț, Direcția generală a Industriei, Oficiul de studii și anchete, Ancheta industrială din 1920, București 1921.

Arcadian = N. Arcadian, Industrializarea României. București 1936.

D.A.C. = Arhivele Statului București, Direcția Arhivelor Centrale

D.C. = Bălan, Ștefan și Mihăilescu, Nicolae Șt., Istoria științei și tehnicii în România. Date cronologice, București 1985

D.G.C. = Direcția generală a Comerțului.

D.G.I. = Direcția generală a Industriei

D.G.M. = Direcția generală a Minelor

F.A.S.M.B. = Filiala Arhivelor Statului municipiului București

J.C.M. = Jurnal al Consiliului de Miniștri

M.I.C. = Ministerul Industriei și Comerțului

M.Of. = Monitorul Oficial

P.C.M. = Președinția Consiliului de Miniștri

P.M.B. = Primăria municipiului București

P.P.C. = Prefectura poliției capitalei

S.A. = Societate anonimă

S.A.R. = Societate anonimă română

S.I.N.C. = Societate în nume colectiv.

Statistica 1913 = Ministerul Industriei și Comerțului, Biroul Statistic, Statistica Societăților pe acțiuni din întreaga țară la finele anului 1913, București 1915.

Statistica 1919 = Ministerul Industriei și Comerțului, Direcțiunea generală a Statisticii, Statistica Societăților pe acțiuni din România la finele anului 1919, București 1922.

Statistica 1928 = Ministerul Industriei și Comerțului, Institutul de Statistică Generală a Statului, Statistica Societăților pe acțiuni din România în anul 1929 după bilanșurile încheiate la finele anului 1928 și până la 30 iunie 1929, București 1929.

T.I. = Tribunalul județului Ifov, secția I comercială.

U.C.B. = Uzinele Comunale București

U.C.C.I. = Uniunea Camerelor de Comerț și Industria.

U.D.R. = Uzinele și Domeniile Reșița.

U.G.I.R. = Uniunea generală a Industriașilor din România

U.I.M.M.R. = Uniunea Industriilor Miniere și Metalurgice din România

LISTA DOCUMENTELOR

1. 1856 octombrie 8, *București*. Contractul dintre P.M.B. și Teodor Mehedințeanu privind introducerea în Capitală a iluminatului public cu gaz lampant. Extrase.
2. 1871 martie 22/aprilie 3, *București*. Adresa Societății generale de iluminare și încălzire prin gaz în România către P.M.B., prin care face cunoscută începerea lucrărilor de instalare a rețelei de gaz aerian pentru iluminat, conform contractului încheiat
3. 1871 iunie 22/iulie 4, *București*. Cererea Societății generale de iluminare și încălzire prin gaz în România către P.M.B. de a i se restitui garanția, întrucât lucrările de construire a uzinei de gaz aerian sînt aproape terminate.
4. 1871 octombrie 27, *București*. Înștiințare a P.M.B. către populația Capitalei, privitoare la inaugurarea la 31 octombrie 1871 a iluminatului public cu gaz aerian. Extras.
5. 1871 decembrie 30, *București*. Cererea lui T. Mehedințeanu și T. I. Negroponte către P.M.B. de a se trece concesiunea iluminatului public cu gaz aerian a Capitalei de pe numele lor pe cel al Societății generale de iluminare și încălzire prin gaz în România.
6. 1872 martie 16, *București*. Raport al Serviciului gazului și apelor din cadrul P.M.B. către primar, prin care se comunică statistica producției de gaz aerian și a consumului. de cărbuni pe perioada noiembrie 1871 — februarie 1872 și rezerva de cărbuni disponibilă a Societății generale de iluminare și încălzire prin gaz în România.
7. 1872 aprilie 8/20, *București*. Adresa Societății generale de iluminare și încălzire prin gaz în România către P.M.B., prin care face cunoscut că instalarea rețelei de conducte de gaz aerian, conform concesiunii, se apropie de încheiere.
8. 1885 iunie 23, *București*. Adresa directorului de scenă de la Teatrul Național din București către directorul general al teatrelor privind lucrările de instalare a iluminatului electric la Teatrul Național.
9. *1890 februarie 13, București*. Dare de seamă statistică a P.M.B. pe anul 1889, privitoare, între altele, la mijloacele de iluminare publică a Capitalei. Extras.
10. 1895 ianuarie 21, *București*. Adresa Direcției Lucrărilor Tehnice din cadrul P.M.B. către primar, prin care face cunoscut că experimentarea pentru iluminatul Capitalei, în decembrie 1894, a becului cu sită incandescentă și reflector parabolic, inventat de Carl Auer von Welsbach, a dat bune rezultate. Extras.
11. *1898 noiembrie 27, București*. Actul constitutiv și statutele Societății Metalurgice Române, fostă „Uzinele Lemaitre”. Extrase.
12. 1899 ianuarie 10, *București*. Contractul de constituire și statutele Societății cooperative pentru industria produselor medico-farmaceutice și comerțul de drog „Centrala”. Extrase.

13. <1901 septembrie 1, București>. Tabel de fabricile metalurgice, constructoare de mașini și chimice din București, care se bucură de avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale. Extrase.
14. <1901 septembrie 1, București>. Tabel de volumul scutirilor de vamă acordate de stat fabricilor ce beneficiază de avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale la importul de produse metalurgice și chimice în perioada 1896—1900. Extras.
15. 1903 iulie 18, <București>. Contractul de constituire a societății Sig. Hornstein et Co. pentru fabricarea mobilelor de fier și turnătorie. Extras.
16. 1904, București. Tabel privind ponderea întreprinderilor industriale din București, raportată la nivel național (număr, forță motrice, personal). Extras.
17. 1904, București. Repertoriul nominal al întreprinderilor industriale mari din București, conform anchetei industriale din 1901—1902. Extrase.
18. <1905 iunie 8, București>. Actul constitutiv și statutele Societății române de electricitate Siemens-Schuckert. Extrase.
19. 1905 iulie, <București>. Notă privind acordarea pentru societatea Rumänische Allgemeine Electricitäts — Gesellschaft (A.E.G.) a autorizației de a înființa un sediu secundar la București. Anexă: extras din actul constitutiv.
20. 1905 septembrie 15, București. Contractul, prin care P.M.B. concesionează Companiei de gaz din București iluminatul Capitalei cu electricitate și gaz. Extrase.
21. <1905 septembrie 15>, București. Evaluarea costului instalațiilor de gaz aerian pentru iluminat existente în București.
22. <1905 septembrie 15>, București. Tabelul instalațiilor electrice existente în București în 1904.
23. <1906 iunie 21, București>. Actul constitutiv al Societății generale de gaz și electricitate din București. Extrase.
24. <1908 iunie 30, București>. Actul constitutiv și statutele S. A. Vulcan. Fabrică de mașini. Extrase.
25. 1908 august 20, București. Adresa Societății generale de gaz și electricitate din București către P.M.B., prin care face cunoscut că uzina electrică centrală, construită conform contractului, va fi pusă în funcțiune între 1—15 septembrie 1908.
26. 1909 februarie 24, <București>. Memoriu întocmit de inginerii N. Vasilescu-Karpen și I. Bușilă privitor la necesitățile de energie electrică ale orașului București și la extinderea necesară în perspectivă a instalațiilor electrice și de forță municipale. Extrase.
27. 1909 septembrie 18, București. Proces-verbal de contravenție, încheiat fabricii „Vulcan” din București pentru nerespectarea legii privitoare la munca femeilor și minorilor.
28. 1909 septembrie 21, <București>. Extras din ziarul „Adevărul” privind greva ucenicilor de la fabrica Vulcan”.
29. 1910 martie 10, <București>. Notă informativă privind nemulțumirea lucrătorilor de la fabrica „Wolff” din cauza concedierilor.
30. <1911 mai 24, București>. Actul constitutiv al S.A. „Garajul Leonida”. Extras.
31. <1911 iunie 18, București>. Actul constitutiv și statutele S.A. pentru industria produselor medico-farmaceutice și comerțul de drog „Drogheria Românească”. Extrase.
32. <1911 iulie 9, București>. Actul constitutiv al S.A.R. pentru fabricarea acumulatorilor electrice „Tudor”. Extras.
33. 1912 ianuarie 25, <București>. Notă informativă privind ședința de organizare a sindicatului național al metalurgiștilor.
34. 1912 februarie 27, <București>. Notă informativă privitoare la întrunirea muncitorilor greviști de la fabrica „Vulcan”.

35. 1912 martie 2/15, *București*. Notă privitoare la situația fabricii metalurgice „Paul Budich”, înaintată către M.I.C. de aceasta, în sprijinul cererii de acordare a avantajelor legii pentru încurajarea industriei naționale.
36. 1912 martie 3/16, *București*. Cererea fabricii metalurgice „F. Weigel” către M.I.C. de a i se acorda avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale. Anexă: memoriu — explicativ privind situația acestei fabrici.
37. 1912 martie 5, *București*. Memoriu privind situația fabricii de oxigen și acetilenă a S.A.R. pentru industria oxigenului, acetilenei și altor gaze, înaintat de aceasta către M.I.C. în vederea obținerii avantajelor legii pentru încurajarea industriei naționale.
38. 1912 martie 8, *București*. Memoriu privind situația fabricii metalurgice a S.A. „Metalurgia Română fost Jacques I. Catz”, înaintat M.I.C. în scopul obținerii avantajelor legii pentru încurajarea industriei naționale. Anexă, tabel privind situația personalului utilizat
39. 1912 aprilie 6, *București*. Cererea fabricii de produse chimice „V. Tuma” către M.I.C. de a i se prelungi avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale. Anexă: lista materiilor prime utilizate.
40. 1912 aprilie 16, *București*. Notă privind încetarea grevei de la fabrica metalurgică „Vulcan”.
41. 1912 iunie 1, *București*. Notă informativă privind o întrunire a sindicatului metalurgiștilor împreună cu greviștii de la fabrica metalurgică „I. Haug”.
42. 1912 iunie 1, *București*. Notă informativă privind greva muncitorilor de la fabrica metalurgică „I. Haug”.
43. 1912 iunie 3, *București*. Notă informativă privitoare la votarea de către sindicatul metalurgiștilor a unei moțiuni de solidaritate cu muncitorii greviști de la fabricile metalurgice „I. Haug” și „J. Katz”.
44. 1912 iunie 4, *București*. Notă informativă privind greva lucrătorilor de la fabrica „Metalurgia Română” a lui J. Katz.
45. 1912 iunie 7, *București*. Notă informativă privind greva lucrătorilor de la fabrica metalurgică „Lemaitre”.
46. 1912 iunie 8, *București*. Notă informativă privitoare la o întrunire a lucrătorilor de la mai multe fabrici metalurgice din București.
47. 1912 iunie 21, *București*. Notă informativă privitoare la continuarea grevei lucrătorilor de la fabrica metalurgică „I. Haug”.
48. 1912 noiembrie 6, *București*. Adresa M.I.C. către Ministerul Afacerilor Străine, prin care propune ca directorului general al S.A.R. pentru industria oxigenului, acetilenei și altor gaze, Ed. Hublin, consilier comercial al Franței, să i se confere „Coroana României”, pentru contribuția adusă la dezvoltarea industrială a României și la promovarea legăturilor cu industria franceză.
49. 1913 aprilie 29, *Viena*. Scrisoarea reprezentantului din Viena al societății germane Akkumulatorenfabrik A. G. Berlin către Ministerul de Externe german în legătură cu înființarea în România a fabricii de acumulatori „Tudor”. Extras.
50. 1913 mai 16, *București*. Notă informativă privind greva ucenicilor de la fabrica metalurgică „Lemaitre”.
51. 1913 iulie 1, *București*. J.C.M., prin care se aprobă instalarea la Pulberăria Armatei a unei fabrici de eter sulfuric.
52. 1913 august 27, *București*. Actul constitutiv al S.A.R. pentru întreprinderi electrochimice și mecanice „Energia”.
53. 1914 iunie 17, *București*. Raport al Inspectoratului industrial București către M.I.C., referitor la fabrica de mașini agricole din București a societății „Hofherr — Schrantz-Clayton-Schuttleworth”.

54. 1914 iulie 7, <București>. Notă informativă privitoare la greva lucrătorilor de la atelierul de turnătorie al fabricii metalurgice „Wolff”.
55. <1914 august 7, București>. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C., referitor la fabrica metalurgică și turnătoria „E. Ciriak”.
56. 1915, București. Tabel privind societățile industriale din București după vechimea înființării lor, existente la sfârșitul anului 1913. Extras.
57. 1915, București. Tabel privind societățile industriale din București după mărimea capitalului, existente la sfârșitul anului 1913. Extras.
58. 1915, București. Tabel privind situația generală a societăților industriale din București, existente la sfârșitul anului 1913.
59. 1915, București. Tabel privitor la societățile străine autorizate a funcționa în România, existente la sfârșitul anului 1913. Extras.
60. 1916 martie 7, <București>. Referatul lui Ioan I. C. Brătianu, președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de război, către Consiliul de Miniștri, privitor la construirea, pe lângă Pulberăria Dudești, a unei noi fabrici de acid azotic.
61. 1918 decembrie 31, București. Declarația fabricii de mașini și turnătoriei „E. Ciriack.” proprietar D. Voina către M.I.C., privitoare la pagubele cauzate de ocupația germană,
62. <1918 decembrie 31, București>. Adresa S.A.R. pentru industria oxigenului către M.I.C. prin care se comunică valoarea totală a pagubelor cauzate de ocupația germană.
63. 1918 decembrie 31, București. Adresă înaintată M.I.C. de către „Fabricile Dr. A. Urbeanu et Comp.”, privind pagubele suferite din cauza războiului și a ocupației.
64. 1919 ianuarie 13, București. Declarația firmei metalurgice „E. Wolff” către M.I.C., privitoare la pagubele suferite din cauza războiului.
65. 1919 ianuarie 13, București. Declarația firmei metalurgice „Lemaitre” către M.I.C., privitoare la pagubele cauzate de ocupația dușmană.
66. <1919 iulie 17, București>. Actul constitutiv al S.A. pentru industria și comerțul de produse chimice, tehnice, industriale și alimentare „Leul” fost V. Tuma. Extras.
67. 1919 septembrie 4, <București>. Notă informativă, privitoare, între altele, la nemulțumirile lucrătorilor din întreprinderile metalurgice, de la Arsenalul Armatei și de la S.T.B. Extras.
68. 1919 septembrie 18, <București>. Actul constitutiv și statutele S.A. pentru fabricarea produselor chimice „Dr. A. Urbeanu” Extrase.
69. 1919, București. Bilanțul societăților industriale din București din ramurile metalurgice, construcții de mașini, chimie, electrotehnică și energetică, încheiat la sfârșitul anului 1919. Extrase.
70. <1920 martie 5, București>. Actul constitutiv și statutele S.A. „Uzinele Chimice Române”. Extrase.
71. <1920 mai 24, București>. Actul constitutiv al S.A.R. pentru industria și comerțul de materiale telegrafice, telefonice și electrice „Marconi”. Extras.
72. 1920 septembrie 5, <București>. Contract de asociație încheiat de Societatea Română de Automobile și Leonida et Co. Unite cu inginerul Pascal Zlatco pentru introducerea pe C.F.R. a autotrenurilor cu motor cu explozie. Extras.
73. <1920 octombrie 19, București>. Actul constitutiv al S.A.R., pentru industria și comerțul materialelor telegrafice și telefonice „Radioelectrică”. Extrase.
74. 1920 noiembrie, <București>. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al societății „Tudor”, în care se prezintă, între altele, situația acestei societăți în timpul ocupației germane. Extras.

75. 1920 decembrie 8, *București*. Adresa S.A.R. pentru industria oxigenului, acetilenei și altor gaze către M.I.C., privitoare la pagubele cauzate de lipsa mijloacelor de transport, atât ei, cât și clienților.
76. 1921 ianuarie 22, *București*. Expunere de motive și memoriu ale U.G.I.R. către P.C.M., privitoare la problema concesiunii Atelierele C.F.R. unui grup de industriași străini și la mijloacele prin care se poate remedia situația Atelierele.
77. 1921 februarie 23, *București*. Raport al Inspectoratului industrial București către M.I.C. privitor la compoziția capitalului Societății de Financiare și la achiziționarea de către aceasta a fabricilor metalurgice Fr. Weigel și I. Haug din București.
78. 1921 martie 1, *București*. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C. privitor la societatea „Fichet”, specializată în fabricarea caselor de bani și instalațiilor generale de bancă.
79. 1921 aprilie 8, *(București)*. Proces verbal al ședinței consiliului de administrație al societății „Leonida et Co.”, la care, între altele, s-au aprobat tratativele duse cu Ministerul de Război pentru înființarea unei fabrici de avioane, Extras.
80. 1921 aprilie 15, *(Milano)*. Extras dintr-un articol consacrat de ziarul italian „Il Sole” participării României la Tîrgul internațional de la Milano (15-26 aprilie 1921).
81. *(1921 iunie 10, București)*. Actul constitutiv și statutele S.A.R. pentru industria chimică „SPIC”. Extrase.
82. *(1921 iunie 30, București)*. Tabel de cantitățile de energie electrică furnizată de Societatea generală de gaz și electricitate din București pentru iluminat și în scopuri industriale.
83. *(1921 iulie 27, București)*. Statutele S.A.R. pentru industria și comerțul materialelor telegrafice și telefonice „Radioromâna”. Extras.
84. 1921 august 11, *București*. Memoriu înaintat M.I.C. de către Societatea generală de gaz și electricitate din București, referitor la situația uzinelor și instalațiilor sale.
85. 1921 decembrie 3, *(București)*. Memoriu înaintat P.C.M. de către U.G.I.R., privitor la revendicările industriașilor în legătură cu situația economică grea creată prin deprecierea monedei naționale. Extrase.
86. 1922 februarie 8, *București*. Memoriu explicativ înaintat de S.A. Uzinele Metalurgice Lemaître către M.I.C., privitor la înființarea unei fabrici noi pentru repararea materialului rulant al C.F.R.
87. *(1922 martie 14—26, București)*. Listă de întreprinderile metalurgice și chimice din București, participante la expoziția-tîrg de la Barcelona (14—26 martie 1922). Extras.
88. *(1922 mai 11, București)*. Memoriu înaintat de societatea „Rudolf Schmidt et Co.” către M.I.C., referitor la fabrica sa de pile și unelte, în curs de construcție în București.
89. 1922 octombrie 14, *(București)*. Proces verbal al ședinței consiliului de administrație al societății „Leul”, privind tratativele duse cu firme germane în legătură cu preluarea unor licențe pentru produse chimice. Extras.
90. *(1922 decembrie 31, București)*. Statistică industrială pe anul 1922, privitoare la societatea metalurgică „D. Voina”.
91. 1923 ianuarie 1, *Topleț*. Adresa societății „Astra. Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare” către societatea „Schramm, Hüttl et Schmidt”, prin care face cunoscută hotărîrea de principiu pentru constituirea sindicatului metalurgic.
92. 1923 februarie 22, *București*. Apelul Societății Române de Psihologie pentru sprijinirea dotării materiale a nou înființatului laborator de psihologie aplicată.
93. 1923 iunie 26, *București*. Adresa lui E. Wolff către U.G.I.R., prin care face cunoscut că lucrătorii de la Uzinele Lemaître au declarat grevă.
94. 1923 iulie 10, *București*. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C. privitor la situația fabricii de cosmetice și parfumerie „Roger & Gallet”.

95. 1923 august 1, <București>. Proces-verbal al ședinței adunării generale a acționarilor societății „Uzinele Chimice Române”, la care s-au aprobat convențiile încheiate cu societățile Pirelli și Cauciuc Pirelli din Milano și Chemische Fabriken, Dr. Joachim Wiernich et Co. din Berlin. Extras.
96. 1924 ianuarie 25, București. Adresa societății „Leul” către M.I.C., prin care face cunoscut că a obținut licența de fabricație a cernelurilor „Pelikan” și cere majorarea taxelor vamale pentru protejarea producției. Extras.
97. 1924 martie 22, <București>. Proces-verbal al ședinței adunării generale a acționarilor societății „Uzinele Chimice Române”, la care s-a aprobat convenția încheiată cu Societatea Ungară de Cauciuc din Budapesta. Extras.
98. 1924 octombrie 31, București. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C., privitor la situația fabricii de țevi de plumb, cuie și sîrmă „Frații Goldenberg”.
99. 1924 noiembrie 17, București. Adresa Băncii Chrissoveloni către U.G.I.R., referitoare la cauzele crizei din industria națională.
100. 1924 noiembrie 18, București. Răspunsul societății „Vulcan” la un chestionar al U.G.I.R., referitor la criza industriei construcțiilor de mașini și la situația propriilor uzine în contextul acestei crize. Extras.
101. 1924 noiembrie 21, București. Concluziile răspunsului societății Wolff la un chestionar al U.G.I.R., privitoare la măsurile ce ar trebui luate pentru ieșirea fabricilor sale din criză Extrase.
102. <1924 noiembrie, București>. Tabel privind fabricile chimice din Burești, cu precizarea produselor fabricate și a forței motrice.
103. 1924 decembrie 1, <București>. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al U.C.B., la care s-a decis, între altele, introducerea iluminatului electric în comuna Băneasa. Extras.
104. 1924, <București>. Situație statistică privind producția și prețul unitar al produselor industriale în județele Ilfov și Vlașca. Extrase.
105. 1924, București. Tabel de întreprinderile metalurgice din București, cu precizarea forței motrice, a numărului lucrătorilor și a felului produselor realizate.
106. 1925 iunie 13, <București>. J.C.M., prin care se rezervă P.M.B. utilizarea energiei căderilor de apă ale riului Ialomița.
107. 1925 iulie 24, <București>. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C., privind situația nou înființatei secții pentru tuburi Bergmann din cadrul fabricii de sîrmă izolată „B.H. Kolier”.
108. 1925 august 25, București. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C. privind situația secției de acumulatori a societății „Leonida et Co. Unite”.
109. <1925 septembrie 28, București>. Actul constitutiv al societății „Luceafărul”. Săpunărie și fabrică de produse chimice”. Extras.
110. <1925> octombrie 3, <București>. Adresa societății „Tudor” către „Société Anonyme des Ateliers et Chantiers de la Loire” din Paris, în legătură cu problema furnizării de baterii de acumulatori pentru submarinele ce se construiau în șantierul naval francez pentru marina română.
111. 1925 decembrie 10, București. Tabel privind bateriile de acumulatori electrice furnizate Ministerului de Război de către societatea „Tudor”.
112. 1926 aprilie 17, <București>. Adresa U.C.C.I. către mai multe firme industriale românești, prin care le invită să trimită material documentar în vederea participării la Expoziția internațională de la Philadelphia.
113. <1926 iunie, 5, București>. Memoriul societății „Metalogen” către M.I.C., referitor la situația fabricii sale de industrializare a deșeurilor metalice și a metalelor vechi.

114. 1926 iunie 19, <București>. Proces-verbal al ședinței delegaților Ministerului Muncii și al conducerii și muncitorilor Uzinelor Lemaître, pentru soluționarea revendicărilor muncitorilor.
115. 1926 iulie 8, București. Raport privitor la înființarea Institutului Național Român pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie.
116. 1926 noiembrie 13, București. Cererea U.C.C.I. către M.I.C. de a i se da concursul pentru instalarea la București, pentru 15 zile, a Expoziției și Tîrgului Volant al României. Anexă: schița de organizare a acestora.
117. 1927 ianuarie 4, <București>. Proces-verbal de înființare, sub patronajul Institutului Național Român pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie, a Comitetului electrotehnic român. Extras.
118. 1927 februarie 24, București. Contractul încheiat de U.C.B. cu societățile „Brown Boveri” din București și „Compagnie d’Entreprises Electromecaniques” din Paris pentru construirea uzinei hidroelectrice Dobrești și a liniei de înaltă tensiune Dobrești – Ploiești.
119. 1927 martie 4, București. Statistică industrială pe anul 1926 privitoare la societatea metalurgică „E. Wolff”.
120. 1927 aprilie 7, <București>. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C. referitor la situația atelierului pentru fabricarea și repararea rulmenților „Franz Peschl”.
121. 1927 iunie 6, <București>. Raport al președintelui Camerei de Comerț și Industrie București, dr. Ștefan Cerkez, către adunarea generală a membrilor Camerei, privind problema căminelor pentru ucenicii industriali în București. Extras.
122. 1927 iunie 21, București. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C. privitor la situația fabricii de parfumerie a societății „Lubin”.
123. 1927 septembrie 28, București. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C. privitor la situația fabricii de produse farmaceutice „Comptoir Pharmaceutique Franco-Roumain”.
124. <1927, după 3 octombrie, București>. Raport întocmit de Botez, consilier tehnic al U.C.C.I., privind participarea României la Tîrgul internațional de la Salonic (18 septembrie – 3 octombrie 1927). Extras.
125. 1927 noiembrie 11, București. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C., referitor la situația fabricii de produse cosmetice a societății „Coty”.
126. 1927 noiembrie 14, <București>. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al U.C.B., la care s-a decis, între altele, achiziționarea de la societatea „Vulcan” a unor cazane de înaltă presiune pentru uzina electrică Grozăvești. Extras.
127. 1927 noiembrie 26, <București>. Adresa Institutului Național Român pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie către U.G.I.R., privind înființarea unui Comitet național românesc de normalizare.
128. 1927 decembrie 22, București. Actul constitutiv al societății „Eol”, avînd ca obiect producția de acumulatori. Extras.
129. <1927 decembrie 31, București>. Statistica industrială pe anul 1927 privitoare la societatea „Tudor”.
130. <1927, București>. Tabele statistice privind situația mării industriei, pe ramuri și provincii istorice, în anul 1925, comparativ cu anul 1924.
131. <1927, București>. Notă privind producția metalurgică a Arsenalului Armatei, întocmită în vederea raționalizării industriei metalurgice și a sistematizării furniturilor metalurgice.
132. <1928 februarie 3, București>. Actul constitutiv al societății „Fabrica de locomotive N. Malaxa”, avînd ca obiect construcția de mașini. Extras.

133. 1928 februarie 10, *București*. Cererea societății „Industria Plumbului fost M. Ferrero et Co.” către M.I.C. de a fi scutită de plata a taxelor vamale pentru importul unui electromotor special, necesar punerii în funcțiune a primului laminor pentru tablă de plumb instalat în România.
134. 1928 februarie 14, *București*. Cererea Institutului Românesc de Organizare Științifică a Muncii, proaspăt înființat, către M.I.C., de a i se acorda o subvenție.
135. 1928 martie 2, *București*. Cererea societății „Industria Plumbului fost M. Ferrero et Co.” către M.I.C. de a fi scutită de plata taxelor vamale pentru importul unui laminor de tablă de plumb, primul de acest fel din țară.
136. 1928 martie 23, *București*. Cererea societății „Vulcan” către M.I.C., ca, în interesul metalurgiei românești, să nu se mai acorde scutiri de vamă pentru importul de instalații de distilare a petrolului, care se pot fabrica în țară.
137. 1928 aprilie 10, *București*. Memoriu privind situația fabricii de oxigen a societății „Inginer P. Antonescu et Co”, înaintată de aceasta către M.I.C. Anexă; descrierea procedeeelor de fabricație utilizate.
138. 1928 aprilie 27, *(București)*. Adresa Ministerului Muncii, Cooperăției și Asigurărilor Sociale către M.I.C., prin care anunță înființarea unor laboratoare de psihotehnie pe lângă Universitățile din București, Iași și Cluj.
139. *(1928 mai 25, București)*. Listă de articole de cauciuc produse de Uzinele Chimice Române, înaintată către M.I.C., în scopul ca aceste articole să nu mai fie scutite de taxe vamale la import.
140. *(1928 iunie 1, București)*. Actul constitutiv și statutele societății „Industria Oxigenului” Extras.
141. 1928 iulie 27, *București*. Adresa societății „Brown Boveri” către U.C.B., prin care face cunoscut că, prin convenția din 3 iulie 1928, societățile „Brown Boveri” și „Compagnie d'Entreprises Electromecaniques” au cedat societății „Ialomița” toate drepturile și obligațiile ce decurg pentru ele din contractul încheiat cu U.C.B. la 24 februarie 1927 pentru construirea centralei hidroelectrice de la Dobrești.
142. 1928 decembrie 7, *București*. Statistică industrială pe anul 1927 privitoare la societatea metalurgică „E. Wolff”. Extras.
143. *(1928, București)*. Statistică industrială pe anul 1927 privitoare la societatea „Leonida & Co. Unite”.
144. 1929 ianuarie 12, *(București)*. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al U.C.B., la care, între altele, s-a decis trecerea contractului de iluminare a părților periferice ale orașului București de la Compania Anglo-Americană la societatea „Sarfa”. Extras.
145. *(1929 februarie 23, București)*. Capitolul privind industria chimică din „Raportul general privind mersul industriei pe ultimul semestru al anului 1928”, înaintat M.I.C. de către Inspectoratul industrial București.
146. *(1929 februarie 23, București)*. Capitolul privind industria metalurgică din „Raportul general privind mersul industriei pe ultimul semestru al anului 1928”, înaintat M.I.C. de către Inspectoratul industrial București.
147. 1929 mai 17, *București*. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C., referitor la situația fabricii de unelte de precizie „Precizia”.
148. *(1929 iunie 3, București)*. Interpelarea în parlament a deputatului Lotar Rădăceanu, în legătură cu prigonirea muncitorilor de la S.T.B., pentru a fi determinați să părăsească sindicatul profesional și să renunțe la revendicările lor.

149. <1929, după 3 iunie – înainte de 5 noiembrie, București>. Raport, întocmit de N. Vasilescu-Karpen, G. Nicolau și I. Rarincescu, asupra capacității și producției instalațiilor energetice ale municipiului București. Extrase.
150. 1929 iunie 24, <București>. Întrebarea adresată ministrului muncii în parlament de către deputatul I. Mirescu în legătură cu nerespectarea legislației muncii.
151. 1929 iunie 28, București. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C. în legătură cu situația fabricii de produse chimice a societății „Leul”.
152. 1929 iulie 10, București. Chestionar, completat de societatea „Wolff” la cererea M.I.C., privitor la ucenicii utilizați în fabrica din București a acestei societăți. Extras.
153. 1929 septembrie 9, București. Raport al Inspectoratului industrial București către M.I.C. privitor la situația fabricii de acetilenă a societății „Acetilena”.
154. 1929 octombrie 12, București. Raport al Inspectoratului industrial București către M.I.C., privitor la situația fabricii societății metalurgice „Stössel et Co.”.
155. 1929 octombrie 19, <București>. Expozeu înaintat de societatea „Vulcan” către U.I.M.M.R., cuprinzând observații și propuneri pentru convențiile ce urmează a se încheia cu alte țări, menite a facilita exportul produselor metalurgice românești. Extrase.
156. 1929 decembrie 16, <București>. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al U.C.B., la care, între altele, s-a decis achiziționarea aparaturii de conexiune de 110 kv pentru linia electrică de pe valea Ialomiței și a două transformatoare 110 kv/30 kv pentru uzina electrică Grozăvești. Extras.
157. 1929 decembrie 23, <București>. Scrisoarea societății „Standard Electrica Română” către Direcția generală P.T.T., prin care anunță livrarea instalațiilor T.F.F. pentru stația Herăstrău.
158. 1929, București. Bilanțul societăților industriale din București din ramurile metalurgie, construcții de mașini, chimie, electrotehnică, și energetică, încheiat la sfârșitul anului 1928. Extrase.
159. 1929, București. Chestionar, completat de societatea „Vulcan” la cererea M.I.C., privitor la ucenicii utilizați în fabricile acestei societăți. Extras.
160. 1930 martie 31, București. Adresa societății „Fabrica de locomotive N. Malaxa” către M.I.C., prin care comunică stadiul realizării locomotivelor contractate cu Direcția generală a C.F.R.
161. 1930 aprilie 2, București. Raport al Inspectoratului industrial București către M.I.C., referitor la situația societății metalurgice „Metalurgia Sigmund Hornstein et Co.”.
162. 1930 aprilie 9, <București>. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al U.C.B., la care s-a hotărât, între altele, cumpărarea de la firmele Siemens-Schuckert și A.E.G. a aparaturii de 30/5 kv pentru echiparea stațiilor Grozăvești, Grivița și Obor. Extras.
163. 1930 aprilie 15, <București>. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al U.C.B., la care, între altele, s-a stabilit traseul liniei electrice de 15 kv pentru alimentarea instalațiilor de apă de la Arcuda și Ulmi, pentru a se putea trage derivații pentru satele din vecinătate. Extras.
164. 1930 mai 30, București. Memoriu, întocmit de societatea „Tudor”, referitor la rezultatele probelor comparative de capacitate și durată de viață, efectuate cu acumulatorii Tudor și Leonida la Atelierele C.F.R. Grivița în zilele de 7 și 12 mai 1930. Extras.
165. <1930 iunie 5, București>. Expozeu al Camerei de Comerț și Industrie București privind nevoile industriei și comerțului, în care se prezintă efectele crizei economice. Extrase.
166. 1930 iulie 2, <București>. Tabel statistic privind vânzarea de gaz și energie electrică pentru iluminatul străzilor, efectuată în anii 1927 – 1929 în municipiul București.
167. 1930 august 26, București. Memoriu, întocmit de societatea „Tudor” pentru M. Manoilescu, în legătură cu situația și perspectivele industriei românești de acumulatori. Extrase.

168. 1930 noiembrie 1, <Dobrești>. Proces-verbal de recepție a instalațiilor centralei hidroelectrice de la Dobrești, executate de societatea „Ialomița”. Extras.
169. 1930 noiembrie 18, <București>. Întrebarea adresată ministrului muncii în parlament de către deputatul I. Mirescu, în legătură cu indiferența manifestată de guvern față de problema șomajului.
170. <1930 noiembrie 26, București>. Actul constitutiv al societății „Industria Fierului”. Extras.
171. <1930 noiembrie 29, București>. Actul constitutiv al societății „Standard Electrica Română” Extras.
172. 1930 decembrie 11, <București>. Adresa societății metalurgice „Vulcan” către U.I.M.M.R., privitoare la situația turnătoriei sale (producție, investiții, dotare materială, productivitate etc.).
173. 1930 decembrie 11, București. Adresa societății „D. Voina” către U.I.M.M.R. privitoare la situația turnătoriei sale (utilare, producție) din București. Extrase.
174. 1930 decembrie 23, <București>. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al societății „Leonida & Co. Unite”, la care, între altele, s-au stabilit condițiile de participare ale societății „Tudor” la fabrica de acumulatori „Leonidauto”. Extras.
175. <1930 decembrie 31, București>. Statistică industrială pe anul 1930 privitoare la societatea producătoare de parfumerie „Lubin”.
176. <1930, București>. Program, întocmit de U.C.B., privitor la extinderea sectorului său electric în perioada 1930—1938.
177. 1931 ianuarie 5, București. Adresa societății „Wolff” către U.I.M.M.R., privitoare la situația turnătoriei sale (producție, investiții, utilare, productivitate etc.).
178. 1931 ianuarie 8, <București>. Adresa societății „Uzinele Metalurgice Lemaitre” către U.I.M.M.R., privitoare la situația uzinei sale de reparat material rulant. Extras.
179. <1931, imediat după 12 ianuarie, București>. Aviz întocmit, la cererea P.M.B., de N. Vasilescu — Karpen, G. Nicolau și D. Leonida, în legătură cu oferta firmei americane „American and Foreign Power Co. Inc.” de exploatare în regie mixtă a uzinelor electrice și de gaz municipale, în care se prezintă, între altele, situația respectivelor uzine din punct de vedere financiar. Extras.
180. <1931, imediat după 12 ianuarie, București>. Situație statistică privind rezultatele exploataării instalațiilor municipale de gaz și electricitate în anul 1930.
181. <1931, imediat după 12 ianuarie, București>. Situație privind evaluarea instalațiilor municipale de gaz și electricitate la 31 decembrie 1930.
182. <1931, imediat după 12 ianuarie, București>. Analiză privind situația sectorului electric al U.C.B.
183. 1931 februarie 5, București. Cererea societății „Tudor” către M.I.C. de a se interzice importul de acumulatori ferro-nichel și cadmiu-nichel, întrucât cei fabricați de ea acoperă consumul intern.
184. 1931 februarie 14, București. Memoriul societății metalurgice „D. Voina” către U.I.M.M.R. privind producția cu destinație militară realizată înainte și în timpul războiului din 1916—1918.
185. 1931 martie 27, <București>. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al U.C.B., la care, între altele, s-a hotărât aplicarea curbei de sacrificiu. Extras.
186. 1931 mai 9, <București>. Referat al Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale către Delegația Economică a Guvernului, prin care se propun unele măsuri menite a determina o reducere a șomajului.

187. <1931 iunie 9, București>. Prospectul Primei Expoziții Internaționale Aero-Auto-Radio-Electricitate organizată la București (30 august — 27 septembrie 1931), cuprinzând listele membrilor comitetului de organizare și comitetului de direcție, precum și regulamentul. Extras.
188. 1931 iunie 18, București. Fragment din darea de seamă privind activitatea U.C.C.I. în intervalul 10 noiembrie 1930 — 15 iunie 1931, în care se prezintă demersurile întreprinse în vederea impulsivării participării capitalului străin la dezvoltarea industriei românești.
189. 1931 iunie 30, <București>. Adresa societății „Standard Electrica Română” către Ministerul Apărării Naționale, prin care arată că materialul său telefonic oferit armatei este superior celui străin și, în consecință, solicită acordarea comenzii.
190. 1931 septembrie 30, <București>. Adresa societății „Standard Electrica Română” către Ministerul Armatei, prin care face cunoscut că la ultima licitație modelul său de centrală telefonică de campanie a fost cel mai modern și cere examinarea lui în vederea încheierii contractului de livrare.
191. <1931 noiembrie, înainte de 23, București>. Cererea societății „Standard Electrica Română” de a i se acorda reduceri de 9/10 la taxele vamale pentru importul materiilor prime și pieselor ce nu se fabrică în țară.
192. <1931 decembrie 31, București>. Referat întocmit de societatea „Standard Electrica Română” pentru Administrația financiară a Capitalei, privitor la asistența tehnică și administrativă primită din partea firmei „International Standard Electric Corporation” din grupul I.T.T.
193. <1931 decembrie 31, București>. Statistică industrială pe anul 1931 privitoare la societatea producătoare de articole farmaceutice „René Dunod”.
194. <1931 decembrie 31, București>. Statistică industrială pe anul 1931, privitoare la societatea producătoare de articole cosmetice și de parfumerie „Coty”.
195. <1931, București>. Studiu întocmit de Oficiul de studii al Ministerului de Finanțe privind efectele crizei economice asupra industriei metalurgice din România și, implicit, asupra celei din București.
196. 1932 februarie 10, București. Cererea comitetului de organizare a Expoziției Permanente a Industriei Românești (E.P.A.I.R.) către U.C.C.I. de a i se acorda concursul pentru organizarea acestei expoziții pe ramuri industriale.
197. <1932 februarie, București>. Raport al Inspectoratului industrial București privind situația industriei metalurgice în intervalul 30 iunie — 31 decembrie 1931.
198. 1932 martie 19, <București>. Tabel statistic privind lucrările de extindere a rețelei electrice de iluminat public, executate de U.C.B. în anii 1927—1931.
199. 1932 iulie 23, București. Raportul Inspectoratului industrial București către M.I.C. privind situația „Uzinelor metalurgice și chimice Solex”.
200. 1932 octombrie 6, <București>. Adresa Institutului Românesc de Conjurctură către U.I.M.M.R. privind înființarea institutului și cererea de a i se pune la dispoziție colecția dărilor de seamă ale Uniunii.
201. 1932 decembrie 2, <București>. Întrebarea adresată ministrului apărării naționale în parlament de către deputatul T. Răsnovan în legătură cu măsura luată de conducerea Arsenalului Armatei de a interzice lucrătorilor să facă parte din sindicatul fier-metal.
202. 1932 decembrie 16, București. Memoriu adresat U.G.I.R. de către U.I.M.M.R., privind înființarea „Comitetului Central al Șomajului” și atribuțiile acestuia. Extras.
203. 1932 decembrie 23, <București>. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al societății „Standard Electrica Română”, în care se prezintă situația comenzilor primite și se menționează experimentarea unui radioreceptor pe un avion.
204. <1932, București>. Expunere de motive întocmită de M.I.C. la proiectul de lege industrială, în care se reliefează rolul și situația industriei în cadrul economiei românești. Extrase

205. 1933 martie 8, *București*. Raport al Inspectoratului industrial București către M.I.C. privind situația societății „Rova”, producătoare de acumulatori.
206. <1933 martie 23, *București*>. Memoriu înaintat de firma „F.A.R.E.T.” (Fabrica de aparate radiofonice, electrice și transformatori) către M.I.C. în legătură cu înființarea și situația sa.
207. 1933 martie 30, <*București*>. Proces-verbal al ședinței consiliului de administrație al societății „Standard Electrica Română”, la care, între altele, se prezintă situația comenzilor primite de la Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Comunicațiilor și Regia Autonomă P.T.T. — Extras.
208. <1933 aprilie 10, *București*>. Actul constitutiv al societății „Medico-Farmaceutică”. Extrase.
209. 1933 aprilie 28, *București*. Convenție încheiată între firmele „Titan-Nădrag-Călan”, „Schramm, Huettl et Schmidt”, „Metalurgia Sigmund Hornstein”, „Uzinele de Fier Vlahița” și „Turnătoria de Fier din Cluj” pentru raționalizarea vânzării produselor metalurgice. Extrase.
210. <1933 aprilie 30, *București*>. Notă privind rezultatele exploatarei centralei hidroelectrice Dobrești în anii 1931 și 1932. Extras.
211. <1933 iunie 2, *București*>. Motiune a U.G.I.R. privind rolul industriei în economia românească.
212. 1933 iunie 30, *București*. Scrisoarea societății „Frina Knorr” către societatea „Fabrica de locomotive N. Malaxa” privitoare la condițiile de aplicare a contractului încheiat de ultima cu societatea „Knorr-Bremse A.G.” din Berlin pentru introducerea la C.F.R. a frinei automate Kunze-Knorr.
213. <1933 august 7, *București*>. Actul constitutiv al societății „Pharmarom”. Extras.
214. 1933 august 7, *București*. Contractul încheiat între Regia Autonomă a C.F.R. și societatea „Fabrica de locomotive N. Malaxa” pentru motorizarea unui număr de vagoane de călători și mixte ale C.F.R. Extrase.
215. 1933 septembrie 9, *București*. Raport al Inspectoratului industrial București către M.I.C. privind situația societății de prelucrare a cauciucului „Mira”.
216. 1933 noiembrie 21, *București*. Referatul delegaților M.I.C. privitor la instalarea unor trefileoare pentru sîrmă și a unui laminor pentru tablă la fabrica societății „Metalurgia București”.
217. <1933 decembrie 31, *București*>. Statistică industrială pe anul 1933 privitoare la societatea constructoare de avioane SET.
218. <1933 decembrie 31, *București*>. Statistică industrială pe anul 1933 privitoare la societatea „Standard Electrica Română”.
219. <1933 decembrie 31, *București*>. Statistică industrială pe anul 1933 privitoare la societatea producătoare de parfumerie „Legrain”.
220. <1933 decembrie 31, *București*>. Statistică industrială pe anul 1933 privitoare la societatea „SPIC”.
221. <1933, *București*>. Studiu al U.C.C.I. intitulat „Problema restaurării vieții noastre economice”, în care se prezintă situația întreprinderilor industriale, în special sub aspect fiscal. Extras.
222. <1933, *București*>. Referat al Regiei Publice a Conductelor de Petrol ale Statului privind alimentarea cu petrol a rafinărilor din București. Extrase.

DOKUMENTENVERZEICHNIS

1. 8. Oktober 1856, *Bukarest*. Der Vertrag zwischen dem Bukarester Munizipalratshaus und Teodor Mehedințeanu mit Bezugnahme auf das Einführen in der Hauptstadt der öffentlichen Beleuchtung mit Leuchtstadtgas. Auszüge.
2. 22. März 1871 — 3. April 1871, *Bukarest*. Die Adresse der Generellen Gesellschaft für Beleuchtung und Heizung mit Gas in Rumänien an das Bukarester Munizipalratshaus, durch die, den Beginn der Anlagearbeiten für Gas und Leuchtstadtgasnetz, gemäss des Vertrages, bekannt gemacht wird.
3. 22. Juni — 4. Juli 1871, *Bukarest*. Der Gesuch der Generellen Gesellschaft für Beleuchtung und Heizung mit Gas in Rumänien an das Bukarester Munizipalratshaus, um die Garantie zurückzubekommen, weil die Arbeiten für den Bau des Gaswerkes für Leuchtstadt fast zu Ende sind.
4. 27. Oktober 1871, *Bukarest*. Die Bekanntmachung vom Bukarester Munizipalratshaus an die Bevölkerung der Hauptstadt bezüglich auf das feierliche Einweihen des Leuchtstadtgasnetz, am 31. Oktober 1871. Auszug.
5. 30. Dezember 1871, *Bukarest*. Der Gesuch von T. Mehedințeanu und T. I. Negroponte an das Bukarester Munizipalratshaus für Hinübergehen der Konzession des Leuchtstadtgases in der Hauptstadt, von ihnen, zu der Generellen Gesellschaft für Beleuchtung und Heizung mit Gas in Rumänien.
6. 16. März 1872, *Bukarest*. Bericht des Gas — und Wasserdienstes aus dem Bukarest Munizipalratshaus an den Bürgermeister, durch den man die Produktionstatistik des Leuchtstadtgases und des Kohlenkonsums in der Zeitspanne November 1871 — Februar 1872 und des verfügbaren Kohlenvorrats der Generellen Gesellschaft für Beleuchtung und Heizung mit Gas in Rumänien zur Kenntnis bringt.
7. 8/20. April 1872, *Bukarest*. Die Adresse der Generellen Gesellschaft für Beleuchtung und Heizung mit Gas in Rumänien an das Bukarester Munizipalratshaus durch die, bekannt gemacht wird dass, die Anlagearbeiten für Gas und Leuchtstadtgasnetz, der Konzession gemäss, nahe zu Ende seien.
8. 23. Juni 1885, *Bukarest*. Die Adresse des Bühnendirektors vom Bukarester Nationaltheater an Generaldirektor der Theater in bezug auf die Einrichtenarbeiten für elektrische Beleuchtung des Nationaltheaters.
9. 13 Februar 1890, *Bukarest*. Die statistische Bericht vom Bukarester Munizipalratshaus für das Jahr 1889 bezüglich, unter den anderen, auf die öffentlichen Beleuchtungsmittel in der Hauptstadt. Auszug.

10. 21. Januar 1895, Bukarest. Die Adresse der Leitung für Technische Arbeiten vom Bukarester Munizipalratshaus an dem Bürgermeister durch die bekannt gemacht wird, dass das Experiment für die Hauptstadtbeleuchtung, in Dezember 1894, der Glühbirne mit glühendem Gitter und parabolischem Scheinwerfer, von Carl Auer von Welsbach erfindet, gute Ergebnisse gab. Auszug.
11. <27. November 1898, Bukarest>. Die konstitutive Urkunde und der Statut der Rumänischen Metallurgischen Gesellschaft vormals Lemaitre-Werke. Auszüge.
12. 10. Januar 1899, <Bukarest>. Das Gründungsvertrag und die Statute der Genossenschaftsgesellschaft für die Industrie der Arzneien und pharmazeutischen Erzeugnisse und der Drogenhandel „Centrala“ (Zentrale). Auszüge.
13. <1. September 1901, Bukarest>. Tabelle mit Bukarester metallurgischen, chemischen und Maschinenbaufabriken, die sich über die Vorteile des Gesetzes zur Förderung der Nationalindustrie erfreut. Auszüge.
14. <1. September 1901, Bukarest>. Tabelle mit den Fabriken, welche sich von Begünstigungen des Gesetzes zur Förderung der Nationalindustrie bei metallurgischen und chemischen Importwaren in der Zeitspanne 1896–1900 erfreuen und vom Zoll befreit sind. Auszüge.
15. 18. Juli 1903, <Bukarest>. Gründungsvertrag von der Hornstein et Co., Gesellschaft für die Erzeugung der Eisenmöbel und Giesserei. Auszug.
16. 1904, Bukarest. Tabelle mit dem Schwergewicht der industriellen Betrieben von Bukarest gegenüber das Nationalniveau (Zahl, Antriebskraft, Bedienungsmannschaft). Auszug.
17. 1904, Bukarest. Nominalverzeichnis der Bukarester industriellen Grossbetriebe, der industriellen Untersuchung in den Jahren 1901–1902 gemäss. Auszüge.
18. <8 Juni 1905, Bukarest>. Die konstitutive Urkunde und der Statut der rumänischen elektrischen Siemens-Schuckert-Gesellschaft. Auszüge.
19. Juli 1905, <Bukarest>. Note betrifft die Gewährung der „Rumänischen Allgemeinen Elektrizitäts – Gesellschaft (A.E.G.)“ der Genehmigung für die Gründung eines Untersitzes in Bukarest. Beilage: Auszug aus der grundlegenden Urkunde.
20. 15. September 1905, Bukarest. Der Vertrag, durch den das Bukarester Munizipalratshaus der Bukarester Gasgesellschaft die Hauptstadtbeleuchtung mit Elektrizität und Gas konzessioniert. Auszüge.
21. <15. September 1905, Bukarest>. Das Schätzen der Bukarester Gasanlagenpreise für Beleuchtung.
22. <15. September 1905>, Bukarest. Die Tabelle der Bukarester elektrischen Anlagen im Jahre 1904.
23. <21. Juni 1906, Bukarest>. Die konstitutive Urkunde der Bukarester Generellen Gesellschaft für Gas und Elektrizität. Auszüge.
24. <30. Juni 1908, Bukarest>. Die konstitutive Urkunde und die Verordnungen der Vulkan-Gesellschaft, Maschinenfabrik. Auszüge.
25. 20. August 1908, Bukarest. Die Adresse der Bukarester Generellen Gesellschaft für Gas und Elektrizität an das Bukarester Munizipalratshaus, durch die bekannt gemacht wird, dass das dem Vertrag gemäss errichteten Zentralenkraftwerk, wird zwischen 1–15. September 1908 im Betrieb gesetzt.
26. 24. Februar 1909, <Bukarest>. Der von den Ingenieuren N. Vasilescu-Karpen und I. Bușilă zusammengestellte Gesuch bezüglich der Notwendigkeiten der elektrischen Energie von Bukarest und die notwendige zukünftige Erweiterung der munizipalen elektrischen Kraftanlagen. Auszug.
27. 18. September 1909, Bukarest. Kontraventionsprotokoll gegen der Bukarester „Vulkan“ – Fabrik für die Nichtbeachtung des Gesetzes betreffs der Frauen – und Minderjährigenarbeit.

28. 21. September 1909, *⟨Bukarest⟩*. Auszug aus der Zeitung „Adevărul“ (Die Wahrheit) betreffs den Streik der Lehrlingen von der „Vulkan“ Fabrik.
29. 10. März 1910, *⟨Bukarest⟩*. Informativnote betreffs der Unzufriedenheit der Arbeiter von „Wolff“ — Fabrik wegen der Entlassung.
30. 24. Mai 1911, *Bukarest*. Die konstitutive Urkunde der „Leonida Garage“ — Gesellschaft. Auszug.
31. 18. Juni 1911, *Bukarest*. Die konstitutive Urkunde und die Statute der — Gesellschaft für Arzneiprodukteindustrie und Drogenhandel „Drogheria Românească“ (Die rumänische Drogerie). Auszüge.
32. 9. Juli 1911, *Bukarest*. Die konstitutive Urkunde der Gesellschaft für die Erzeugung der elektrischen Akkumulatoren „Tudor“. Auszug.
33. 25. Januar 1912, *⟨Bukarest⟩*. Informativnote betreffs der Organisierungssitzung der Nationalgewerkschaft der Metallurgisten.
34. 27. Februar 1912, *⟨Bukarest⟩*. Informativnote betreffs der Versammlung der streikender Arbeiter von „Vulkan“ — Fabrik.
35. 2/15. März 1912, *Bukarest*. Note betreffs der Lage der metallurgischen Fabrik „Paul Budich“ an das Ministerium der Industrie und des Handels, für die Bewilligung des Gesuchs für die Gewährung der Begünstigungen des Gesetzes für die Ermutigung der Nationalindustrie.
36. 3/16. März 1912, *Bukarest*. Der Gesuch der metallurgischen „F. Weigel“ — Fabrik an das Ministerium der Industrie und des Handels, für die Bewilligung des Gesetzes für die Ermutigung der Nationalindustrie. Beilage: Erklärendes Memoire betreffs der Lage dieser Fabrik.
37. 5. März 1912, *Bukarest*. Memoire betreffs der Lage der Sauerstoff und Azetylenfabrik von der Gesellschaft für die Sauerstoff-, Azetylen — und anderer Gasenindustrie an das Ministerium der Industrie und des Handels für die Erlangung der Vorteile des Gesetzes für die Ermutigung der Nationalindustrie.
38. 8. März 1912, *Bukarest*. Memoire betreffs der Lage der metallurgischen Fabrik von der Gesellschaft „Die Rumänische Metallurgie vormals Jacques I. Catz“, an das Ministerium der Industrie und des Handels, für die Erlangung der Vorteile des Gesetzes für die Ermutigung der Nationalindustrie. Beilage: Tabelle betreffs die Lage des verwendeten Personals.
39. 6. April 1912, *Bukarest*. Der Gesuch der Fabrik für chemischen Erzeugnisse „V. Tuma“, an das Ministerium der Industrie und des Handels für die Verlängerung der Vorteile des Gesetzes für die Ermutigung der Nationalindustrie. Beilage: Verzeichnis der verwendeten Rohstoffe.
40. 16. April 1912, *⟨Bukarest⟩*. Note betreffs des Einstellen des Streiks von der metallurgischen Fabrik „Vulkan“.
41. 1. Juni 1912, *⟨Bukarest⟩*. Informativnote betreffs eines Zusammentreffens der Gewerkschaft der Metallurgisten mit den Streikenden von der metallurgischen Fabrik „I. Haug“ zusammen.
42. 1. Juni 1912, *⟨Bukarest⟩*. Informativnote betreffs des Streiks der Arbeiter von der metallurgischen Fabrik „I. Haug“.
43. 3. Juni 1912, *⟨Bukarest⟩*. Informativnote betreffs der Abstimmung von der Gewerkschaft der Metallurgisten einer Solidaritätsmotion mit den streikenden Arbeitern von den metallurgischen Fabriken „I. Haug“ und „J. Katz“.
44. 4. Juni 1912, *⟨Bukarest⟩*. Informativnote betreffs des Streikes von der Fabrik „Die Rumänische Metallurgie“ von J. Katz.
45. 7. Juni 1912, *⟨Bukarest⟩*. Informativnote betreffs des Streikes der Arbeiter von der metallurgischen Fabrik „Lemaître“.

46. 8. Juni 1912, <Bukarest>. Informativnote betreffs einer Zusammenkunft der Arbeiter von mehreren metallurgischen Bukarester Fabriken.
47. 21. Juni 1912, <Bukarest>. Informativnote betreffs der Fortsetzung des Streiks der Arbeiter von der metallurgischen Fabrik „I. Haug“.
48. 6. November 1912, <Bukarest>. Amtliches Schreiben des Ministeriums der Industrie und des Handels an Aussenministerium durch dem vorgeschlagen wird, dass dem Generaldirektor von der Gesellschaft für Sauerstoff — und anderer Gasenindustrie, Ed. Hublin, Frankreichs Handelsrat „Rumäniens Krone“ zu verleihen, für seinen Beitrag zur industriellen Entwicklung Rumäniens und für die Förderung der Beziehungen mit der französischen Industrie.
49. 29. April 1913, Wien. Der Brief des Vertreters der Wiener Deutschen Gesellschaft Akkumulatorenfabrik A.G. Berlin an das Deutsche Aussenministerium betreffs der Errichtung in Rumänien der Akkufabrik „Tudor“. Auszug.
50. 16. Mai 1913, <Bukarest>. Informativnote betreffs des Streiks der Lehrlinge von der metallurgischen Fabrik „Lemaitre“.
51. 1. Juli 1913, Bukarest. Der Beschluss des Ministerrats, durch den die Einrichtung einer Fabrik für Schwefeläther bei Pulverhaus der Armee genehmigt wird.
52. <27. August 1913, Bukarest>. Die konstitutive Urkunde von der Gesellschaft „Energia“ für elektrochemische und mechanische Betriebe.
53. <17. Juni 1914, Bukarest>. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels betreffs der Bukarester Fabrik für landwirtschaftliche Maschinen der „Hofherr Schrantz Clayton Shuttleworth“ — Gesellschaft.
54. 7. Juli 1914, <Bukarest>. Informativnote betreffs des Streiks der Arbeiter des Giessereiwerkstattes der metallurgischen Fabrik „Wolff“.
55. <7. August 1914, Bukarest>. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der metallurgischen Fabrik und der Giesserei „E. Ciriak“.
56. 1915, Bukarest. Tabelle betreffs der Bukarester industriellen Gesellschaften. In der Tabelle zeigt man seit wann sie errichtet sind bis im Jahre 1913. Auszug.
57. 1915, Bukarest. Tabelle betreffs der Bukarester industriellen bestehenden Gesellschaften nach die Grösse des Kapitals, am Ende des Jahre 1913. Auszug.
58. 1915, Bukarest. Tabelle betreffs die allgemeine Lage der Bukarester industriellen Gesellschaften am Ende des Jahres 1913.
59. 1915, Buaarest. Tabelle betreffs der fremden bestehenden Gesellschaften am Ende des Jahres 1913, die in Rumänien zu funktionieren genehmigt sind.
60. 7. März 1916, <Bukarest>. Der Referat von Ioan I. C. Brătianu, Vorsitzende des Ministerrates und Kriegsminister, an das Ministerrat, betreffs der Aufbau einer neuen Fabrik für die Salpetersäure, als Zweiganstalt des Pulverhauses von Dudești.
61. 31. Dezember 1918, Bukarest. Die Bekanntmachung der Maschinenbaufabrik und der Giesserei „E. Ciriak“ Eigentümer D. Voina an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der die deutsche Besetzung verursachten Schaden.
62. <31 Dezember 1918, Bukarest>. Die Adresse der Gesellschaft für Sauerstoffindustrie an das Ministerium der Industrie und des Handels, durch die, den Gesamtwert der Schaden durch die deutsche Besetzung bekanntgemacht wird.
63. 31. Dezember 1918, Bukarest. Die Adresse der Fabriken „Dr. A. Urbeanu et Comp.“ an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der durch den Krieg und die deutsche Besetzung verursachten Schaden.

64. 13. Januar 1919, Bukarest. Die Bekanntmachung der metallurgischen Firma „E. Wolff“ an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der durch den Krieg verursachten Schaden.
65. 13. Januar 1919, Bukarest. Die Bekanntmachung der metallurgischen Firma „Lemaître“ an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der durch die feindliche Besetzung verursachten Schaden.
66. <17. Juli 1919, Bukarest>. Die konstitutive Urkunde von der Gesellschaft für Industrie und Handel der chemischen, technischen, industriellen und Lebensmittel-Erzeugnisse „Leul“ (Der Löwe) vormals V. Tuma, Auszug.
67. 4. September 1919, <Bukarest>. Informativnote betreffs, zwischen den anderen, der Unzufriedenheiten der Arbeiter von den metallurgischen Betriebe, Arsenal der Armee und von der Bukarester Strassenbahngesellschaft. Auszug.
68. 18. September 1919, <Bukarest>. Die konstitutive Urkunde und die Verordnungen der. Gesellschaft für die Erzeugung von chemischen Erzeugnisse „Dr. A. Urbeanu“, Auszüge.
69. 1919, Bukarest. Die Abrechnung der Bukarester industriellen Gesellschaften für Metallurgie, Maschinenbau, Chemie, Elektrotechnik und Energetik; die Abrechnung wurde am Ende des Jahres 1919 geschlossen. Auszüge.
70. <5. März 1920, Bukarest>. Die konstitutive Urkunde und die Verordnungen der Gesellschaft „Uzinele Chimice Române“ (Die Rumänischen Chemischen Werke).
71. <24. Mai 1920, Bukarest>. Die konstitutive Urkunde der Gesellschaft für Industrie und Handel von telegraphischen, telephonischen und electrischen Materialien „Marconi“. Auszug.
72. 5. September 1920, <Bukarest>. Vereinvertrag der „Rumänische Gesellschaft für Auto und Leonida et Co.“ mit dem Ingenieur Pascal Zlatco für die Einführung der Autozüge mit Explosionmotor bei den Rumänischen Eisenbahnen. Auszug.
73. <19. Oktober 1920, Bukarest>. Die konstitutive Urkunde der Gesellschaft für die Industrie und das Handel der telegraphischen und telephonischen Materialien „Radioelectrica“. Auszüge.
74. November 1920, <Bukarest>. Das Protokoll der Sitzung des Aufsichtsrates der „Tudor“ — Gesellschaft, in dem, unter den anderen, die Lage dieser Gesellschaft während der deutschen Besetzung bekanntgemacht wird.
75. 8. Dezember 1920, Bukarest. Amtliches Schreiben der Gesellschaft für die Industrie des Sauerstoffes, des Azetylens und anderer Gasen an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der Schaden wegen der Mangel von Verkehrsmittel. Die Schaden waren nachteilig sowohl der Gesellschaft, als auch den Kunden.
76. 22. Januar 1921, Bukarest. Gründedarlegung und Gesuch von dem Allgemeinen Verein der Industriellen aus Rumänien an das Vorsitz des Ministerrats, betreffs der Konzession der Rumänischen Eisenbahnen — Werkstätte einer Gruppe von ausländischen Industriellen und der Mittel durch denen die Lage der Werkstätte remediert werden kann.
77. 23. Februar 1921, Bukarest. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der Zusammenstellung des Kapitals der „Societatea de Financiare“ (Finanziergesellschaft) und der Erwerbung von dieser Gesellschaft der Bukarester metallurgischen Fabriken „Fr. Weigel“ und „I. Haug“.
78. 1. März 1921, Bukarest. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der „Fichet“ — Gesellschaft, spezialisiert für Erzeugung der Geldschranken und Bankgeneralanlagen.
79. 8. April 1921, <Bukarest>. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der „Leonida et Co.“ — Gesellschaft, wo, unter den anderen, die Unterhaltungen mit dem Kriegsministerium für die Errichtung einer Flugzeugfabrik genehmigt worden waren.

80. 15. April 1921, *⟨Mailand⟩*. Auszug aus einem Artikel der italienischen Zeitung „Il Sole“, über die Beteiligung Rumäniens bei der Internationalen Mailänder Messe (15.–26. April 1921).
81. 10. Juni 1921, *Bukarest*. Die konstitutive Urkunde und die Verordnungen der Gesellschaft für chemische Industrie „SPIC“.
82. 30. Juni 1921, *Bukarest*. Tabelle mit der elektrischen Energiequantität, die von der Bukarester Generalgesellschaft für Gas und Elektrizität für Beleuchtung und Industrie geliefert wurde.
83. 27. Juli 1921, *Bukarest*. Die Verordnungen der Gesellschaft für die Industrie und das Handel der telegraphischen und telephonischen Materialien „Radioromânia“. Auszug.
84. 11. August 1921, *Bukarest*. Gesuch der Bukarester Generalgesellschaft für Gas und Elektrizität an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der Lage ihrer Werke und Anlagen.
85. 3. Dezember 1921, *⟨Bukarest⟩*. Gesuch des Allgemeinen Verein der Industriellen aus Rumänien an das Vorsitz des Ministerrats, betreffs der Ansprüche der Industriellen in bezug auf die schwere ökonomische Lage, die durch die herabgesetzte nationale Währung geschaffen wurde. Auszüge.
86. 8. Februar 1922, *Bukarest*. Erläuterndes Memoire der Gesellschaft „Die Metalurgischen Werke Lemaître“ an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs auf die Errichtung einer neuen Fabrik für das Wiederherstellen des rollenden Materials der Rumänischen Eisenbahnen.
87. 14. – 26. März 1922, *Bukarest*. Liste mit den Bukarester metallurgischen und chemischen Betrieben, die bei der Ausstellung-Messe in Barcelona teilgenommen haben (14.–26. März 1922). Auszug
88. 11. Mai 1922, *Bukarest*. Memoire de Gesellschaft „Rudolf Schmidt et Co.“ an das Ministerium der Industrie und des Handels betreffs ihrer Fabrik für Feilen und Werkzeuge, die in Bukarest zu errichten sein wird.
89. 14. Oktober 1922, *⟨Bukarest⟩*. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der Gesellschaft „Leul“ (Der Löwe), betreffs der Unterhandlungen mit den deutschen Firmen in bezug auf die Übernahme einiger Lizenzen für chemische Erzeugnisse. Auszug.
90. 31. Dezember 1922, *Bukarest*. Industrielle Statistik des Jahres 1922, betreffs der metallurgischen Gesellschaft „D. Voina“.
91. 1. Januar 1932, *Topleț*. Amtliches Scheriben der „Astra“ Gesellschaft, die erste rumänische Fabrik für Bahnwagen und Motore an die „Schramm, Hüttl et Schmidt“ – Gesellschaft, durch den, die prinzipielle Entscheidung für die Gründung der metallurgischen Gewerkschaft bekannt gemacht wird.
92. 22. Februar 1923, *Bukarest*. Der Aufruf der Rumänischen Gesellschaft für Psychologie für die Unterstützung der materiellen Ausstattung des neu-errichteten Labors für angewandte Psychologie.
93. 26. Juni 1923, *Bukarest*. E. Wolffs amtliches Schreiben an den Allgemeinen Verein der Industriellen aus Rumänien, durch des bekannt gemacht wird, dass, die Arbeiter der Lemaître–Werke Streik erklären.
94. 10. Juli 1923, *Bukarest*. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels bezüglich auf die Lage der Fabrik für das Kosmetikum und die Parfümerie „Roger et Gallet“.
95. 1. August 1923. *⟨Bukarest⟩*. Protokoll der Sitzung der Generalversammlung der Aktienbesitzer der Gesellschaft „Uzinele Chimice Române“ (Die Rumänischen Chemischen Werke).

- wobei die Vereinbarungen zwischen den Gesellschaften Pirelli, Pirelli-Kautschuk aus Mailand und den Chemischen Fabriken Dr. Joachim Wiernich et Co. aus Berlin genehmigt wurden. Auszug.
96. 25. Januar 1924, *Bukarest*. Amtliches Schreiben der Gesellschaft „Leul“ an das Ministerium der Industrie und des Handels, durch das bekannt gemacht wird, dass das Erzeugungspatent der „Pelikan“ — Tinten erhalten wurde. Das amtliche Schreiben verlangt die Erhöhung der Zollgebühren für die Produktionbegünstigung. Auszug.
  97. 22. März 1924, *Bukarest*. Protokoll der Sitzung der Generalversammlung der Aktienbesitzer der Gesellschaft „Uzinele Chimice Române“, wobei die Vereinbarung mit der Budapester Ungarischen Kautschuk Gesellschaft genehmigt wurde. Auszug.
  98. 31. Oktober 1924, *Bukarest*. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels bezüglich auf die Lage der Fabrik für Bleiröhre, Nagel und Draht „Frații Goldenberg“ (Die Brüder Goldenberg).
  99. 17. November 1924, *Bukarest*. Amtliches Schreiben der Chrissoveloni Bank an den Allgemeinen Verein der Industriellen aus Rumänien bezüglich auf die Ursachen der Krise der Nationalindustrie.
  100. 18. November 1924, *Bukarest*. Die Antwort der „Vulcan“ — Gesellschaft bei einem Fragebogen des Allgemeinen Vereins der Industriellen aus Rumänien bezüglich auf die Krise der Maschinenaufbauindustrie und die Lage der eigenen Werke während dieser Krise. Auszug.
  101. 21. November 1924, *Bukarest*. Die Schlussfolgerungen der Antwort der Wolff-Gesellschaft auf einen Fragebogen des Allgemeinen Vereins der Industriellen aus Rumänien bezüglich auf die Massnahmen die genommen werden müssen für den Antritt ihrer Fabriken aus der Krise. Auszüge.
  102. *November 1924, Bukarest*. Tabelle betreffs der Bukarester chemischen Fabriken mit der Preisierung der erzeugten Fabrikate und der Antriebskraft.
  103. 1. Dezember 1924 *Bukarest*. Protokoll der Aufsichtsratsitzung der „Uzinele Comunale București“ (Bukarester Kommunalwerke), wobei, unter den anderen, die Einführung der elektrischen Beleuchtung im Gemeinde Băneasa beschlossen wurde. Auszug.
  104. 1924, *Bukarest*. Die statistische Lage bezüglich auf die Produktion und den unitären Preis der industriellen Preise in den Bezirken Ilfov und Vlașca. Auszüge.
  105. 1924, *Bukarest*. Tabelle mit den Bukarester metallurgischen Werken, der Angabe der Antriebskraft, der Anzahl der Arbeiter und der Art der erzeugten Fabrikate.
  106. 13. Juni 1925, *Bukarest*. Beschluss des Ministerrates, durch das dem Bukarester Municipalrathaus die Benützung der Energie der Ialomitzaer Wasserfälle vorbehalten wird.
  107. 24. Juli 1925 *Bukarest*. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage der neubegründete Abteilung für Bergmannröhre der Fabrik für isolierten Draht „B. H. Koller“.
  108. 25. August 1925, *Bukarest*. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels bezüglich auf die Lage der Akkumulatoren-Abteilung der „Leonida et Co.“ — Gesellschaft.
  109. *28. September 1925, Bukarest*. Die konstitutive Urkunde der Gesellschaft „Luceafărul“ (Leuchtender Stern), Fabrik für Seife und chemische Erzeugnisse. Auszug.
  110. *3. Oktober 1925, Bukarest*. Amtliches Schreiben der „Tudor“ — Gesellschaft an Pariser „Société Anonyme des Ateliers et Chantiers de la Loire“, bezüglich auf die Lieferung von Akkumulatoren-Batterien für die U-Boote, die in den französischen Werften für die rumänische Marine erzeugt wurden.
  111. 10. Dezember 1925, *Bukarest*. Tabelle bezüglich auf die Akkumulatoren-Batterien, die dem Kriegsministerium von der „Tudor“ — Gesellschaft geliefert wurden.

112. 17. April 1926, < Bukarest >. Amtliches Schreiben des Vereins der Handels — und Industriekammer an mehreren rumänischen industriellen Firmen, durch das eingeladen werden dokumentarisches Material für die Teilnahme an Philadelphier Welt-Ausstellung zu schicken.
113. < 5 Juni 1926, Bukarest >. Der Gesuch der „Metalogen“ — Gesellschaft an das Ministerium der Industrie und des Handels bezüglich auf die Lage ihrer Fabrik für die Industrialisierung der metalischen Abfälle und der abgenutzten Metalle.
114. 19. Juni 1926, < Bukarest >. Protokoll der Delegiertensitzung des Arbeitsministerium und der Leitung und der Arbeiter der „Lemaitre“ — Werke für die Lösung der Arbeiteransprüche.
115. 8. Juli 1926, Bukarest. Bericht über die Gründung des Rumänischen Nationalinstituts für das Studium der Einrichtung und die Benützung der Energiequellen.
116. 13. November 1926, Bukarest. Der Gesuch des Vereins der Handels-und Industriekammer an das Ministerium der Industrie und des Handels um mitgeholfen werden für das Einrichten in Bukarest, für eine Zeitspanne von 15 Tagen der Wander-Ausstellung und Messes Rumäniens. Beilage: Der Veranstaltungsentwurf dieser.
117. 4. Januar 1927, < Bukarest >. Protokoll bezüglich auf die Errichtung des Rumänischen Elektrotechnischen Ausschusses unter der Schutzherrschaft des Rumänischen Nationalinstituts für das Studium der Einrichtung und der Benützung der Energiequellen. Auszug.
118. 24. Februar 1927, Bukarest. Vertrag zwischen den „Uzinele Comunale București“ (Bukarester Kommunalwerken) und den Bukarester „Brown-Boveri“-und Pariser „Compagnie d'Entreprises Electromecaniques — Gesellschaften um den Aufbau des Hydrokraftwerkes in Dobrești und der Hochspannungleitung Dobrești—Ploiești.
119. 4. März 1927, Bukarest. Industrielle Statistik für das Jahr 1926 der metallurgischen „E. Wolff“ — Gesellschaft.
120. 7. April 1927, < Bukarest >. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage des Werkstattes „Franz Peschl“ für die Erzeugung und das Wiederherstellen der Wälzlager.
121. 6. Juni 1927, Bukarest. Bericht vom dr. Ștefan Cerkez, dem Vorsitzenden der Bukarester Handels — und Industriekammer an Generalversammlung der Kammermitglieder bezüglich auf das Problem der Heime für die Bukarester industriellen Lehrlinge. Auszug.
122. 21. Juni, 1927, Bukarest. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage der Fabrik für das Parfüm der „Lubin“ — Gesellschaft.
123. 28. September 1927, Bukarest. Der Bericht der Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage der Fabrik für pharmazeutische Erzeugnisse „Comptoir Pharmaceutique Franco-Roumain“.
124. < Nach 3. Oktober 1927, Bukarest >. Bericht von Botez, technischer Rat des Vereins der Handels — und Industriekammer, bezüglich auf die Teilnahme Rumäniens an der Saloniker Internationalmesse (18. September — 3. Oktober 1927). Auszug.
125. 11. November 1927, Bukarest. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage der Fabrik für kosmetische Erzeugnisse der „Coty“ — Gesellschaft.
126. 14. November 1927, < Bukarest >. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der „Uzinele Comunale București“ (Bukarester Kommunalwerke), wobei, unter anderen, die Erwerbung mancher Hochdruckkessel für Kraftwerk von Grozăvești, von der „Vulcan“ — Gesellschaft beschlossen wurde.

127. 26. November 1927, *Bukarest*. Amtliches Schreiben des Rumänischen Nationalinstituts für das Studium der Einrichtung und der Benützung der Energiequellen an das Allgemeinen Verein der Industriellen aus Rumänien, bezüglich auf die Errichtung eines Rumänischen Nationalausschusses für die Normalisierung.
128. 22. Dezember 1927, *Bukarest*. Die konstitutive Urkunde der „Eol“ — Gesellschaft für die Akkumulatoren-Erzeugung. Auszug.
129. <31. Dezember 1927, *Bukarest*>. Die industrielle Statistik des Jahres 1927 bezüglich auf die „Tudor“ — Gesellschaft.
130. <1927, *Bukarest*>. Statistische Tabellen bezüglich auf die Lage der Grossindustrie im Profil und in den historischen Provinzen dargestellt, im Jahre 1925, vergleichend mit das Jahr. 1924.
131. <1927, *Bukarest*>. Note bezüglich auf die metallurgische Produktion des Armeearsenal in Anbetracht der Rationalisierung der metallurgischen Industrie und der Standardisierung des metallurgischen Zubehörs.
132. <3. Februar 1928, *Bukarest*>. Die konstitutive Urkunde der Gesellschaft „Fabrica de locomotive N. Malaxa“ (Die Lokomotivenfabrik N. Malaxa), die als Gegenstand den Maschinenbau hat. Auszug.
133. 10. Februar 1928, *Bukarest*. Der Gesuch der Gesellschaft „Industria Plumbului fost M. Ferrero et Co.“ (Die Bleiindustrie vormals M. Ferrero et Co.) an das Ministerium der Industrie und des Handels, um von den Zollsteuern für die Einführung eines speziellen Elektromotors befreit zu sein. Der Elektromotor war für das erste Walzwerk für Bleiplatte aus Rumänien, um im Betrieb gesetzt zu werden, nötig.
134. 14. Februar 1928, *Bukarest*. Der Gesuch des neu gegründeten Rumänischen Instituts für die Wissenschaftliche Organisierung der Arbeit an das Ministerium der Industrie und des Handels, um eine finanzielle Beihilfe zu bekommen.
135. 2. März 1928, *Bukarest*. Der Gesuch der Gesellschaft „Industria Plumbului fost M. Ferrero et Co.“ (Die Bleiindustrie vormals M. Ferrero et Co.) an das Ministerium der Industrie und des Handels, um von den Zollsteuern für die Einführung eines Walzwerkes für Bleiplatte befreit zu sein. Es war das erste Walzwerk solcher Art aus Rumänien.
136. 23. März 1928, *Bukarest*. Der Gesuch der Gesellschaft „Vulkan“ an das Ministerium der Industrie und des Handels, dass im Interesse der rumänischen Hüttenindustrie niemals Zolldispens für die Einfuhr von Erdöldstillationsanlagen bewilligt werden, die im Lande erzeugt werden können.
137. 10. April 1928, *Bukarest*. Denkschrift betreffs der Lage der Sauerstofffabrik der Gesellschaft „Ingenieur P. Antonescu et Co.“ an das Ministerium der Industrie und des Handels. Beilage: Die Beschreibung der benützten Herstellungsverfahren.
138. 27. April 1928, *Bukarest*. Amtliches Schreiben des Arbeits — Kooperations — und Sozialversicherungsministerium an das Ministerium der Industrie und des Handels, durch das, die Gründung mancher psychotechnische Laboratorien neben den Bukarester, Iassyer und Klausenburger Universitäten bekanntgemacht wird.
139. <25. Mai 1928, *Bukarest*>. Liste mit den von den „Uzinele Chimice Române“ (Rumänischen Chemischen Werken) aus dem Kautschuk erzeugten Artikel.
140. <1. Juni 1928, *Bukarest*>. Die konstitutive Urkunde und die Verordnungen der Gesellschaft „Industria Oxigenului“ (Die Sauerstoffindustrie). Auszüge.
141. 27. Juli 1928, *Bukarest*. Amtliches Schreiben der Gesellschaft „Brown Boveri“ an die „Uzinele Comunale București“ (Bukarester Kommunal Werke), durch das bekanntgemacht wird, dass durch das Abkommen von. 3. Juli 1928 die Gesellschaften „Brown Boveri“ und „Compagnie d'Entreprises Electromecaniques“ der Gesellschaft „Ialomița“ alle Rechte

und Verpflichtungen, die für ihnen aus dem Vertrag mit den „Uzinele Comunale București von 24. Februar 1927 für den Aufbau des Wasserkraftwerkes von Dobrești folgen, abgetreten wurden.

142. 7. Dezember 1928, *Bukarest*. Industrielle Statistik des Jahres 1927 bezüglich der metallurgischen Gesellschaft „E. Wolff“. Auszug.
143. <1928, *Bukarest*>. Industrielle Statistik des Jahres 1927 bezüglich der Gesellschaft „Leonida et Co. Unite“.
144. 12. Januar 1929, <*Bukarest*>. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der „Uzinele Comunale București“ (Bukarester Kommunal Werke), wobei, unter anderen, der Übergang des Beleuchtungsvertrages der Bukarester Vorstadt von der „Englischen-Amerikanischen Gesellschaft“ zur „Sarfă“ — Gesellschaft beschlossen wurde. Auszug.
145. <23. Februar 1929, *Bukarest*>. Der Abschnitt bezüglich auf die chemische Industrie aus dem „Generalbericht über den Industriegang in dem letzten Semester des Jahres 1928“. Der Bericht wurde dem Bukarester Industriellen Inspektorat an das Ministerium der Industrie und des Handels eingerichtet.
146. <23. Februar 1929, *Bukarest*>. Der Abschnitt bezüglich auf die metallurgische Industrie aus dem „Generalbericht über den Industriegang in dem letzten Semester des Jahres 1928“. Der Bericht wurde dem Bukarester Industriellen Inspektorat an das Ministerium der Industrie und des Handels eingerichtet.
147. 17. Mai 1929, *Bukarest*. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels betreffs der Lage der Fabrik für Präzisionswerkzeuge „Precizia“ (Die Präzision).
148. <3. Juni 1929, *Bukarest*>. Die Interpellation im Parlament des Abgeordneten Lotar Rădăceanu bezüglich auf die Verfolgung der Arbeiter der „Societatea de Tramvaie București“ (Bukarester Strassenbahngesellschaft), um überredet werden sein die Berufsgewerkschaft zu verlassen und auf ihre Beanspruchungen zu verzichten.
149. <Nach 3. Juni — vor den 5. November 1929, *Bukarest*>. Der Bericht von N. Vasilescu-Karpen, G. Nicolau und I. Rărăncescu über Produktionskapazität und Produktion der energetischen Anlagen des Bukarester Munizipiums. Auszüge.
150. 24. Juni 1929, <*Bukarest*>. Die Anfrage des Arbeitsministers im Parlament von dem Abgeordneten I. Mirescu betreffs der Unachtung der Arbeitsgesetzgebung.
151. 28. Juni 1929, *Bukarest*. Der Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der Lage der Fabrik für chemische Erzeugnisse der „Leul“ (Löwe) — Gesellschaft.
152. 10. Juli 1929, *Bukarest*. Ausgefüllter Fragebogen der „Wolff“ — Gesellschaft auf Wunsch des Ministerium der Industrie und des Handels, betreffs der Lehrlinge, die in Bukarester Fabrik dieser Gesellschaft benutzt waren. Auszug.
153. 9. September 1929, *Bukarest*. Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage der Azetylenfabrik der Gesellschaft „Acetilena“ (Das Azetylen).
154. 12. Oktober 1929, *Bukarest*. Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage der Fabrik der metallurgischen Gesellschaft „Stössel et Co.“
155. 19. Oktober 1929, <*Bukarest*>. Exposé der Gesellschaft „Vulkan“ an den Verein der Montan- und Hüttenindustrien aus Rumänien. Das Exposé enthält Bemerkungen und Vorschläge für die Vereinbarungen, welche mit anderen Ländern abgeschlossen sein werden, um die Ausfuhr der rumänischen metallurgischen Erzeugnisse. Auszüge.

156. 16. Dezember 1929, < Bukarest >. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der „Uzinele Comunale București“ (Bukarester Kommunal Werke), wobei, zwischen anderen, die Erwerbung der Anschlussapparatur von 110 KV für die elektrische Leitung des Ialomițaer Tal und zweier Transformatoren von 110 KV/30 KV für das Kraftwerk Grozăvești beschlossen wurde. Auszug.
157. 23. Dezember 1929, < Bukarest >. Das Schreiben der Gesellschaft „Standard Electrica Română“ an Generaldirektion der Post, des Telegraphs und der Telephone, durch das die Lieferung der Anlagen der drahtlosen Telegraphie für die Sende — und Empfangstation Herăstrău bekanntgemacht wird.
158. 1929, Bukarest. Die Bilanz der Bukarester industriellen Gesellschaften der Metallurgie, des Maschinenbaus, der Chemie, der Elektrotechnik und der Energiewirtschaft, die am Ende des Jahres 1928, abgeschlossen wurde.
159. 1929, Bukarest. Der von der „Vulkan“ — Gesellschaft ausgefüllte Fragebogen auf Wunsch des Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die benützten Lehrjungen in den Fabriken dieser Gesellschaft. Auszug.
160. 31. März 1930, Bukarest. Amtliches Schreiben der Gesellschaft „Fakrica de locomotive N. Malaxa“ (Die Lokomotivenfabrik N. Malaxa) an das Ministerium der Industrie und des Handels, durch das den Zustand der Verwirklichung der Kontrahierten Lokomotiven mit der Generaldirektion der Rumänischen Eisenbahn mitgeteilt wird.
161. 2. April 1930, Bukarest. Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage der metallurgischen Gesellschaft „Metalurgia Sigmund Hornstein et Co.“ (Hüttenwesen Sigmund Hornstein et Co.).
162. 2. April 1930, Bukarest. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der „Uzinele Comunale București“ (Bukarester Kommunal Werke), wobei, unter anderen, den Kauf der Apparatur von 30/3 KV von den Gesellschaften „Siemens-Schuckert“ und „A.E.G.“ für die Ausrüstung der Stationen Grozăvești, Grivița und Obor beschlossen wurde. Auszug.
163. 15. April 1930, < Bukarest >. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der „Uzinele Comunale București“ (Bukarester Kommunal Werke), wobei, unter anderen, das Trassée der elektrischen Leitung von 15 KV für Speisung der Wassereinrichtungen von Arcuda und Ulmi festgesetzt wurde, um Ableitungen für Nachbardsdörfe heranziehen konnte. Auszug.
164. 30. Mai 1930, Bukarest. Memoire der „Tudor“ — Gesellschaft bezüglich auf die Ergebnisse der vergleichenden Kapazitätsproben und der Lebensdauer der „Tudor“ — und „Leonida“ — Akku. Die Proben wurden in den Grivița Werkstätten der Rumänischen Eisenbahn in der Zeitspanne 7. — 12. Mai ausgeführt. Auszug.
165. 5. Juni 1930, Bukarest. Exposé der Bukarester Handel und — Industriekammer bezüglich auf die Industrie — und Handelsbedürfnisse. in dem die Folge der Wirtschaftskrise vorgelegt werden. Auszüge.
166. 2. Juli 1930, < Bukarest >. Statistische Tabelle bezüglich auf den Verkauf von Gas und elektrische Energie für die Beleuchtung der Bukarester Strassen in der Zeitspanne 1927 — — 1929.
167. 26. August 1930, Bukarest. Memoire der „Tudor“ — Gesellschaft für M. Manoilescu in bezug auf die Lage und Aussichten der rumänischen Akku-Industrie. Auszüge.
168. 1. November 1930, < Dobrești >. Güteprüfungsprotokoll der Anlagen des Dobreștier Wasserkraftwerkes. Die Anlagen wurden von der „Ialomița“ — Gesellschaft hergestellt. Auszug.
169. 18. November 1930, < Bukarest >. Die Anfrage des Abgeordneten I. Mirescu an den Arbeitsminister in Parlament bezüglich auf die Gleichgültigkeit der Regierung der Arbeitslosigkeit gegenüber.
170. 26. November 1930, Bukarest. Die konstitutive Urkunde der Gesellschaft „Industria Fierului“ (Die Eisenindustrie). Auszug.

171. <29. November 1930, Bukarest>. Die konstitutive Urkunde der Gesellschaft „Standard Electrica Română“ (Rumänische Elektrische Standard). Auszug.
172. 11. Dezember 1930, <Bukarest>. Amtliches Schreiben der metallurgischen Gesellschaft „Vulkan“ an die Union der Montan-und Hüttenindustrien aus Rumänien bezüglich auf die Lage ihrer Giesserei (Produktion, Kapitalanlage, materielle Ausstattung, Arbeitsproduktivität u.s.w.).
173. 11. Dezember 1930. Bukarest. Amtliches Schreiben der Gesellschaft „D. Voina“ an die Union der Montan-und Hüttenindustrien aus Rumänien bezüglich auf die Lage ihrer Bukarester Giesserei (Ausrüstung, Produktion). Auszüge.
174. 23. Dezember 1930, <Bukarest>. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der Gesellschaft „Leonida et Co. Unite“, wobei, unter, anderen, die Beteiligungbedingungen der „Tudor“ — Gesellschaft zu der Akku-Fabrik „Leonidauto“ festgestellt wurde. Auszug.
175. <31. Dezember 1930, Bukarest>. Industrielle Statistik des Jahres 1930 bezüglich auf die Parfümeriegesellschaft „Lubin“.
176. <1930, Bukarest>. Das von den Bukarester Kommunal Werken zusammengestellte Program bezüglich auf die Erweiterung seines elektrischen Sektors in der Zeitspanne 1930 — 1938.
177. 5. Januar 1931, Bukarest. Amtliches Schreiben der „Wolff“-Gesellschaft an die Union der Montan-und Hüttenindustrien aus Rumänien, bezüglich auf die Lage ihrer Giesserei (Produktion, Kapitalanlage, materielle Ausstattung, Arbeitsproduktivität u.s.w.).
178. 8. Januar 1931, <Bukarest>. Amtliches Schreiben der Gesellschaft „Uzinele Metalurgice Lemaître“ (Die metallurgischen Werke Lemaître) an die Union der Montan und Hüttenindustrien aus Rumänien, bezüglich auf die Lage ihrer Werk für die Imstandesetzung des rollenden Materials. Auszug.
179. <1931, kurz nach 12. Januar, Bukarest>. Von N. Vasilescu-Karpen, G. Nicolau und D. Leonida zusammengestelltes Avis in bezug auf das Angebot der amerikanischen Firma „American and Foreign Power Co. Inc.“ um die gemischte Ausnützung und Verwaltung der elektrischen-und Gaskommunalwerke, wobei, unter anderen, die Lage der betreffenden Werke vom finanziellen Gesichtspunkt vorgelegt wird. Auszug.
180. <1931, kurz nach 12. Januar, Bukarest>. Die statistische Lage bezüglich auf die Ergebnisse der Ausnützung der Gas- und Elektrizitätsmunicipalanlagen im Jahre 1930.
181. <1931, kurz nach 12. Januar, Bukarest>. Die statistische Lage bezüglich auf die Schätzung der Gas- und Elektrizitätsmunicipalanlagen am 31. Dezember 1930.
182. <1931, Kurz nach 12. Januar, Bukarest>. Analyse bezüglich auf die Lage des elektrischen Sektors der Bukarester Kommunal Werke.
183. 5. Februar 1931, Bukarest. Amtliches Schreiben der „Tudor“ — Gesellschaft an das Ministerium der Industrie und des Handels um das Verbot der Einfuhr der Eisen-Nickel und Kadmium-Nickel-Akku, weil die von ihr erzeugten Akku den inneren Bedarf decken.
184. 14. Februar 1931, Bukarest. Das Memoire der metallurgischen Gesellschaft „D. Voina“ an die Union der Montan-und Hüttenindustrien aus Rumänien bezüglich auf die Kriegsproduktion vor und während des Krieges seit dem Jahren 1916 — 1918.
185. 27. März 1931 <Bukarest>. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der „Uzinele Comunale București“ (Bukarester Kommunal Werke)-, wobei, unter anderen, das Anwenden die Opferkurve festgesetzt wurde. Auszug.
186. 9. Mai 1931, <Bukarest>. Referat des Arbeits, Gesundheits und Sozialbeschützungsministerium an die Ökonomische Regierungsdelegation, durch das einige Massnahmen für die Verminderung der Arbeitslosigkeit vorgeschlagen werden.
187. <9. Juni 1931, Bukarest>. Das Prospekt der ersten internationalen Bukarester Ausstellung für Flugzeug — Kraftfahrzeug — Radio — Elektrizität (30. August — 27. September).

- Das Prospekt umfasste die Liste der Mitglieder des Veranstaltungsausschusses und des Leitungsausschusses, sowie das Reglement. Auszug.
188. 18. Juni 1931, *Bukarest*. Bruchteil des Rechenschaftsberichts bezüglich auf die Tätigkeit der Union der Handels – und Industriekammer in der Zeitspanne 10. November 1930 – 15. Juni 1931. In diesem Bericht werden die unternommene Schritte in bezug auf das Impulsieren der Beteiligung des ausländischen Kapitals um Entwicklung der rumänischen Industrie vorgelegt.
  189. 30. Juni 1931, *Bukarest*. Amtliches Schreiben der Gesellschaft „Standard Electrica Română“ (Rumänische Elektrische Standard) an das Ministerium der Nationalverteidigung durch das zeigt wird, dass ihr telephonisches Material, welches der rumänischen Armee angeboten wird, dem fremden Material überlegen ist. Infolgendessen verlangt sie die Bewilligung der Bestellung.
  190. 30. September 1931, *Bukarest*. Amtliches Schreiben der „Standard Electrica Română“ Gesellschaft an das Verteidigungsministerium, welches bekanntmacht, dass bei der letzte“ Versteigerung, sein Entwurf der Feldtelefonzentrale der modernste war und verlangt seine Untersuchung mit Rücksicht auf den Abschluss des Lieferungsvertrages.
  191. *November 1931, bevor den 23., Bukarest*. Amtliches Schreiben der Gesellschaft „Standard Electrica Română“ um die Bewilligung für Herabsetzung mit 90 Prozenten der Zollgebühre der Einfuhr der Rohstoffe und der Ersatzteile, welche im Land nicht erzeugt werden.
  192. *31. Dezember 1931, Bukarest*. Referat der „Standard Electrica Română“ Gesellschaft an das Hauptstadthaushalt betrifft auf den technischen und Verwaltungsbeistand seitens der Firma „International Standard Electric Corporation“ in Rahmen des Trust I.T.T.
  193. *31. Dezember 1931, Bukarest*. Industrielle Statistik des Jahres 1931 bezüglich auf die Gesellschaft für pharmazeutische Erzeugnisse „René Dunod“.
  194. *31. Dezember 1931, Bukarest*. Industrielle Statistik des Jahres 1931, bezüglich auf die Gesellschaft für kosmetische und pharmazeutische Erzeugnisse „Coty“.
  195. *1931, Bukarest*. Studium von Studienamt des Finanzministeriums bezüglich auf die Folgen der Wirtschaftskrise sowohl über die Rumäniens metallurgischen Industrie, als auch Bukarester metallurgischen Industrie.
  196. 10. Februar 1932, *Bukarest*. Der Gesuch des Veranstaltungsausschusses der Ständigen Ausstellung der Rumänischen Industrie (S.A.R.I.) an die Union der Handel – und Industriekammer um ihm die für die Veranstaltung dieser Ausstellung auf industrielle Zweige nötige Hilfe leiste.
  197. *Februar 1932, Bukarest*. Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats bezüglich auf die Lage der metallurgischen Industrie in der Zeitspanne 30. Juni – 31. Dezember 1931.
  198. 19. März 1932, *Bukarest*. Statistische Tabelle bezüglich auf die Erweiterungsarbeiten des elektrischen Beleuchtungsnetze, die von den „Uzinele Comunale București“ (Bukarester Kommunal Werke) in den Jahren 1929–1931 vollgeführt werden.
  199. 23. Juli 1932, *Bukarest*. Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage der Gesellschaft „Uzinele metalurgice și chimice Solex“ (Die metallurgischen und chemischen Werke Solex).
  200. 6. Oktober 1932, *Bukarest*. Amtliches Schreiben des Rumänischen Konjunkturinstituts an die Union der Montan – und Hüttenindustrien aus Rumänien bezüglich auf die Gründung des Instituts und sein Gesuch um die Sammlung der Rechenschaftsberichte der Union zu seiner Verfügung gestellt zu werden.
  201. 2. Dezember 1932, *Bukarest*. Die Anfrage des Abgeordneten T. Răsnovan an den Minister der Nationalverteidigung, in Parlament, bezüglich auf die Massnahme des Vorstandes des Armeearsenals um die Arbeitern zu verbieten Mitglieder der Eisen – Metal – Gewerkschaft zu sein.

202. 16. Dezember 1932, *Bukarest*. Memoire der Union der Montan — und Hüttenindustrien aus Rumänien an den Allgemeinen Verein der Industriellen aus Rumänien bezüglich auf die Gründung des „Zentralkomitee der Arbeitslosigkeit“ und dessen Befugnisse. Auszug.
203. 23. Dezember 1932, *Bukarest*. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der Gesellschaft „Electrica Română“ in dem die Lage der bekommenen Bestellungen vorgelegt und das Standard Ausprobieren eines Flugzeugsrundfunkempfängers erwähnt werden.
204. *(1932, Bukarest)*. Gründedarlegung des Ministeriums der Industrie und des Handels zum industriellen Gesetzentwurf, in dem die Rolle und die Lage der Industrie im Rahmen der rumänischen Wirtschaft hervorgehoben wird. Auszüge.
205. 8. März 1933, *Bukarest*. Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage der „Rova“ — Gesellschaft, die Akkus erzeugt.
206. *(23 März 1933, Bukarest)*. Memoire der Fabrik für Elektrische — Funkgeräte und Umspanner an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf ihre Gründung und Lage.
207. 30. März 1933, *Bukarest*. Protokoll der Aufsichtsratssitzung der Gesellschaft „Standard Electrica Română“, in dem, unter anderen, die Lage der Bestellungen des Nationalverteidigungsministeriums, des Verkehrsministeriums und der Autonome Verwaltung der Post, des Telegrafs und des Telefons. Auszug.
208. *(10. April 1933, Bukarest)*. Die konstitutive Urkunde der „Ärztlichen-Pharmazeutischen“ — Gesellschaft. Auszug.
209. 28. April 1933, *Bukarest*. Zwischen den Gesellschaften „Titan-Nădrag-Călan“, „Schramm, Huetil et Schmidt“, „Metalurgia Sigmund Hornstein“ (Die Metallurgie Sigmund Hornstein), „Uzinele de Fier Vlahița“ (Vlahița Eisenwerke) und „Turnătorii de Fier din Cluj“ (Klausenburger Eisengiesserei) abgeschlossene Vereinbarung um die Rationierung des Verkaufs der metallurgischen Erzeugnisse. Auszüge.
210. *(30. April 1933, Bukarest)*. Note bezüglich auf die Ausnützungserzeugnisse des Dobrești Wasserkraftwerkes in den Jahren 1931 und 1932. Auszug.
211. *(2 Juni 1933, Bukarest)*. Motion des Allgemeinen Vereins der Industriellen aus Rumänien bezüglich auf die Rolle der Industrie in der rumänischen Wirtschaft.
212. 30. Juni 1933, *Bukarest*. Amtliches Schreiben der Gesellschaft „Frina Knorr“ (Knorr-Bremse) an die Gesellschaft „Fabrica de locomotive N. Malaxa“ (Die Lokomotivenfabrik N. Malaxa), bezüglich auf die Anwendenbedingungen des Vertrages zwischen N. Malaxa-Gesellschaft und „Knorr-Bremse A.G.“ Berlin für die Einführung der automatischen Kunze-Knorr-Bremse bei den Rumänischen Eisenbahnlinien.
213. *(7. August 1933, Bukarest)*. Die konstitutive Urkunde der Gesellschaft „Pharmarom“. Auszug.
214. 7. August 1933, *Bukarest*. Vertrag zwischen der Selbständige Regie der Rumänischen Eisenbahnlinien und der Gesellschaft „Fabrica de locomotive N. Malaxa“ (Die Lokomotivenfabrik N. Malaxa) um die Motorisierung mehrerer Personenwagen und gemischten Wagen der Rumänischen Eisenbahnlinien. Auszüge.
215. 9. September 1933, *Bukarest*. Bericht des Bukarester Industriellen Inspektorats an das Ministerium der Industrie und des Handels, bezüglich auf die Lage der Gesellschaft „Mira“ für die Verarbeitung des Kautschuks.
216. 21. November 1933, *Bukarest*. Das Referat der Delegierten des Ministeriums der Industrie und des Handels, bezüglich auf das Einrichten mancher Drahtzieher und eines Blechwalzwerks in der Fabrik der Gesellschaft „Metalurgia București“ (Die Metallurgie Bukarest).

217. <31. Dezember 1933, Bukarest>. Industrielle Statistik des Jahres 1933 bezüglich auf die Gesellschaft für den Flugzeugbau SET.
218. <31. Dezember 1933, Bukarest>. Industrielle Statistik des Jahres 1933 bezüglich auf die Gesellschaft „Standard Electrica Română“.
219. <31. Dezember 1933, Bukarest>. Industrielle Statistik des Jahres 1933 bezüglich auf die Gesellschaft „Legrain“ für Duftstoffe.
220. <31. Dezember 1933, Bukarest>. Industrielle Statistik des Jahres 1933 bezüglich auf die Gesellschaft SPIC.
221. <1933, Bukarest>. Aufsatz des Vereins der Handels-und Industriekammer, „Das Problem der Wiederherstellung unseres ökonomischen Lebens“ betitelt, in dem die Lage der industriellen Betriebe, insbesondere vom fiskalischen Standpunkt vorgestellt wird. Auszug.
222. <1933. Bukarest>. Das Referat der Öffentlichen Regie der Staatserdölleitungen bezüglich auf das Speisen mit Erdöl der Bukarester Raffinerien. Auszüge.

DOCUMENTE

1

1856 octombrie 8, București

Contractu

Prin care subsemnatul Teodor M. Mehedințeanu, după mezatul urmat în pretoriul onorabilului Consiliu Municipal din București pentru luminarea Capitalei cu lampe pe un curs de patru ani, remas asupra-mi și întăritu de onorabilul Departamentu din întru prin ordinul cu no. 7436, iau asupra-mi însărcinarea acestei luminări prin (h)idrocarbură și mă îndatorez a păzi condițiile următoare:

§ 1. Despre lampe

Articolul 1. Luminarea Capitalei se va face cu numărul de una mie lampe, adică șapte sute șapte-zeci și două ce sunt astă-zi pe uliți, și două sute două-zeci și opt ce urmează a se înființa /.../ ¹

Articolul 3. Lampele ce se adaogă din nou se vor înființa de către mine și întru toate întocmai cu celelalte, după un model ce se va pecetlui de onorabilul Consiliu și de mine, și se va păstra de onorabilul Consiliu.

Art. 4. Atît prefacerea cellor 772 lampe în stare de luminat cu (h)idrocarbură, cît și înființarea cellor 228 din nou o voi sevîrși în soroc de cinci luni de la data acestui contract.

Art. 5. Voi numerota lampele și le voi așeza în locurile ce mi se vor hotări de Onorabila Municipalitate, într-o distanță una de alta cell mult de trei-zeci stinjeni, cu fiarele și stilpii trebuincioși vâpsiți cu chieltuiala mea; nemai putînd să mut vre una din locurile unde se vor așeza fără înscris ordin all onorabilului Consiliu /.../ ²

§ 2. Pentru serviciul luminării

Art. 7. Pentru esactitatea luminării, voi avea cîte un om de fiecare treizeci lampe, care să fie îndatorat cu luminarea lor și care să fie și vrednic pentru această slujbă.

Peste acești oameni voi avea cel puțin patru oameni prisos gata a putea îndeplîni locul acellor ce la caz de boală sau altele ar lipsi din îndatorirea lor. /.../ ³

§ 3. Pentru luminare:

Art. 10. Luminarea lampelor o voi face cu gaz licuid numit (h)idro-carbură.

Art. 11. Luminarea va fi curată, limpede și mai bună de cât lumina lampelor aprinse cu unt de rapiță sau unt-de-lemn spre care sfârșit flacăra lampelor se va da în cea mai mare putere ce poate suferi sticla și fitilul în-tocmai după proba descrisă la art. 3. /.../ ⁴

§ 4. Pentru deosebire îndatoriri

Art. 14. Ori-cîte lampe ar mai fi trebuință în cursul acestui contract a se mai înființa din nou sau pentru un curs pînă la expirarea termenului sau vremelnicește de la 15 zile în sus inclusiv, sunt dator a le înființa după cerere, a le întreține și a le lumina tot după orînduiala acestor condiții și plata hotărîită, cu deosebire numai că pentru înființarea unor asemenea lampe voi fi plătit cu zece zile înainte. /.../ ⁵

§ 6. Pentru plată

Art. 20. Pentru prefacerea a 772 lampe de astăzi în stare de luminat cu (h)idrocarbură, mi se va plăti de onor Consiliu cîte lei două-zeci și șase de lampă, odată pentru tot d'auna, iar pentru înființarea cellor din nou după articolul 1 mi se va plăti asemenea cîte lei una sută șase no. 106 de fie-care lampă.

Art. 21. Pentru întreținerea și luminarea lampelor, atît pentru cu (h)idrocarbură, cît și cu unt de rapiță, în cele cinci luni cuprinse la art. 13 mi se va plăti de onorabilul Consiliu cîte lei trei sute cinci-zeci și cinci pe an no. 355 de fiecare lampă, în patru cîștiuri pe tot anul tot d-auna în cele dintăi zece zile alle fie-cărui cîștiu.

Acum la începutul contractului de voi avea trebuință de vr-o sumă din banii cîștiului all doilea pentru pregătirea trebuincioasă a acestei întreprinderi, Onorabila Municipalitate îmi va face aceasta înlesnire într-un chip proporțional cu aprovizionarea ce voi înființa. /.../ ⁶

§ 8. Pentru termen

Art. 26. Termenul acestui contract va fi de patru ani, socotiți de la încheierea lui cu onorabilul Consiliu, adică de astăzi opt octombrie anul 1856, una mie optu sute cinzeci și șase.

Art. 27. La sfîrșitul acestui termen sau la încetarea ce a-și face, dîndu-se luminarea capitalei cu licitație la alt antreprenor, sunt dator a da onorabilei Municipalități aceste lampe în bună stare cu amîndouă tacîmurile de luminat.

T.M. Mehedințeanu
Consiliul Municipal din București

Acest contract fiind dat de dl. T. Mehedințeanu

se adeverează 1856 8vrie

Prezedent I. S. Marcovici

I. Polizu

ss. indescifrabil

ss. indescifrabil

¹ Art. 2 prevede reprofilarea pe gaz lampant a lămpilor existente.

² Art. 6 prevede obligația întreținerii lămpilor în stare de funcționare.

³ Art. 8—9¹ prevăd plata aprinzătorilor și obligația acestora de a se găsi noaptea în apropiere.

⁴ Art. 12—13 stabilesc programul de ardere a lămpilor.

⁵ Art. 15—19 prevăd cazuri de iluminare de sărbători, rezerva de gaz obligatorie, garanțiile.

⁶ Art. 22—25 se referă la sancțiuni pentru nerespectarea contractului.

2

1871 martie 22/aprilie 3, București

Societatea generală de iluminare și încălzire prin Gaz în România

Siegiul Sociale București

No. 62

București 22 marti/3 aprili 1871

Domnule Primar

În virtutea articolului allă III-lea din Caietul de Însărcinări pentru iluminarea cu gaz a orașului București, venim a Vă informa, Domnule Primar, că începem lucrările canalizării orașului, plecînd de la podul-de-piatră (S-da Calliți) prin strada Carol I și Callea Mogoșoaia și de-acollo în toate ulițele laterale, cuprinse pe planul canalizării depus la Municipalitate.

Vă rugăm să binevoiți a lua cunoștință de această comunicare și a primi, Domnule Primar, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

pr. Societatea Generale de iluminare și încălzire prin Gaz în România

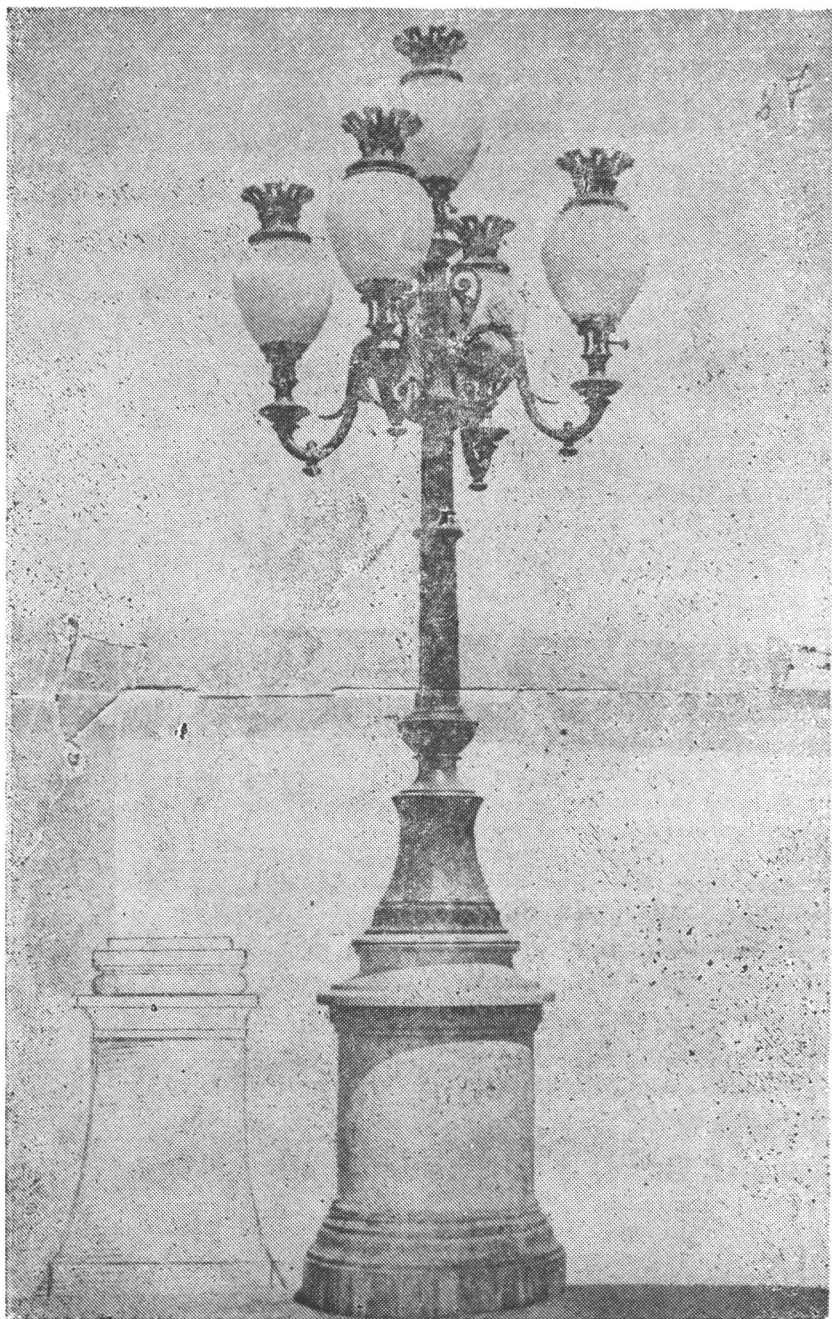
T. Mehedințeanu T. I. Negroponte

Domniei Sale

Domnului Primar all Comunei București

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 52/1871, f. 1, original.

1. 1871. Fotografia unui candelabru cu 5 becuri cu gaz aerian, folosite la iluminarea capitalei. (F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 53/1871, f. 27)

1871 iunie 22/iulie 4, București

Societatea generală de Illuminare și Încălzire prin Gaz din România
Siegiul Social București
No. 115

București 22 iunie/4 iuliu 1871

Domnule Primar

Cu adresa noastră no. 3 din 25 mai 1870 am depus la Cassieria Onor. Municipalității suma de lei noi una sută mii în efecte publice ale Statului ca cauciune provizorie pentru concesiunea iluminării orașului București prin gaz fluid.

Lucrările de construcție ale Uzinei de gaz sunt mai terminate și toate materialele necesarii la fabricațiunea gazului sunt aduse în țară și înmagazinate la Uzina de la Philaret, astfel că cu mult înaintea termenului fixat prin actul de concesiune vom fi în pozițiune de a începe iluminarea orașului prin gaz fluid și în condițiunile prescrise prin convențiune.

De aceea, venim respectuos a vă ruga, Domnule Primar, ca să binevoiți a face să ni se restituie menționata cauciune. /.../ ¹

pr. Societatea Generală de Illuminare și Încălzire prin Gaz în România

T. Mehedințeanu T. I. Negroponte

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 52/1871, f. 149, original.

---

¹ Se prezintă cauciunea depusă de societate.

1871 octombrie 27, București

Primăria comunei București
Înștiințare

Comisiunea numită de Consiliul Comunal și compusă din subsemnații membri, la care a participat, și D. Prefectul al Poliției, ca delegat al D-lui Ministru de Interne și la care a asistat și DD. Theodor Mehedințeanu și T. Negroponte, concessionarii iluminării orașului cu gaz aeriform, are onoarea a publica spre cunoștința obștească, că iluminarea va începe de la 31 octombrie, adică la finele acestei luni.

Becurile ce se vor aprinde vor fi de uă cam-dată în număr de 800 și pe stradele cele mai principale din centrul Capitalei, rămânind pînă la numărul de 4000 becuri a se completa iluminarea cel mult pînă la 26 marti anul 1872, data concesiunii.

Părțile orașului neeclerate cu gaz aeriform vor continua ca și în trecut a se eclera cu gaz licuid. /.../ ¹

Președinte B. Vladoianu

Membri: Ion I. Palla C. N. Racotă, G. A. Florescu

Delegatul d-lui Ministru de Interne: Hiotu

p. Secretarul general: L. I. Stăncescu

No. 11999

1871. octombrie 27

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 52/1871, f. 306, 321, original

---

¹ Se prezintă în continuare regulile ce trebuie respectate de locuitorii ce utilizează gazul aerian.

5

1871 decembrie 30, București

Domnule Primar

Prin adresa noastră din 9/21 maiu 1870, am avut onoarea d'a vă în-cunoștiința că primim pe numele și comptul Societății Generale de Illuminare și Încălzire prin Gaz în România, cessiunea concesiunii iluminării orașului București, prin gaz, făcută de domnul Alfred Gottereau, fostul concessionar, prin declarațiunea sa din aquesi (sic) zi, adressată asemenea Onor Consiliu Comunal.

Onorabilul Consiliu Communale însă, pentru motivul că societatea susmenționată nu era constituită definitiv și statutele aprobate de guvern, a recunoscut transmiterea concesiunii pur și simplu pe numele nostru și prin adresa no. 5320 din 23 maiu 1870, a bine-voit a ne comunica acea deciziune, dîndu-ne apoi la 17/29 iuniu același ann și actul definitiv de concesiune transmissă în regulă pe numele nostru ca noi concesionari.

La 18/30 iuniu 1870, sub-semnații, cu concursul domnilor Ulysse I. Negropontes din Galatzi G. D. Zafiropulo și George Zarifi din Constantino-pole, au format o societate anonymă sub denumirea de Societatea Generale de Illuminare și Încălzire prin Gaz în România. cu scopul de a esploata concesiunea illuminării prin gaz a orașului București, precum și or carii concesiuni de iluminare și încălzire prin gaz, ce va mai obține în toată întinderea României.

În aceeași zi de 18/20 iunie 1870, sub-semnații, noii concessionari ai iluminării prin gaz a orașului București, au transmis asupra societății menționate, concessiunea iluminării Capitalei București prin gaz cu toate drepturile și obligațiunile stipulate în actul de concessiune, și de atunci am avut onoarea de a gira toate afacerile societății în conformitate cu statutele ei, aprobate de Guvern prin decretul no. 1330 din 7 iuliu 1871, și înregistrate la Tribunalul de Commerciu, prin Jurnalul no. 1156 din 17/29 iuliu 1871.

De aceea, venim a vă ruga, Domnule Primar, să bine voiți a face să se înscrie în actul de concessiune, declarațiunea noastră pentru definitivă cessione, ce am făcut încă de la 18/30 iunie 1870 și aceea din partea Societății Generale de Illuminare și Încălzire prin Gaz în România, care primește zissa concessiune, cu toate sarcinile și drepturile ce rezultă din actul de concesione.

Societatea în chestiune fiind constituită în **țară**, conform Codului de Commerciu, sediul ei este aici în București 11 Strada Lipscani.

Primiți, Domnule Primar, cu această ocaziune, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

T. Mehedințeanu

T. I. Negropontes

București, 30 decembr(i)e 1871.

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 43/1872, f. 64, original. Anexat, decizia P.M.B. de aprobare a cererii (Ibidem, f. 71).

6

1872 martie 16, /București/

Primăria Comunei București
Serviciul Gasului și Apelor
No. 239

16 martie 1872

Domnule Primar

Luîndu în examinare adresa nr. 195 a Companiei de Gaz, aci alăturată ¹, am onoare de a rezuma, spre știință Domniei Voastre, deslușirile date prin această adresă în modul următor:

Lunile	Cantitatea de cărbuni în magazie la 1 a fiecărei luni	Metri cubi gaz produs	Kil(o)g(rame) cărbuni întrebuințați	Kil(o)g(rame) cărbuni întrebuințați pentru 1 m ³ gaz produs
noiembrie	2.334.000	112.767	570.150	5,055
decembrie	2.315.350	115.682	547.950	4,736
ianuarie	1.767.400	113.398	498.300	4,394
februarie	3.024.000	99.520	415.300	4,173
Totalu		441.367	2.031.700	4,603

Prin urmare se vede că cantitatea medie de gaz consumat pe fie care lună este de 110.342 metri cubi, și că pentru cele trei luni viitoare martie, aprilie și mai cantitatea de gaz consumată va fi de $110.342 \times 3 = 331.046$ metri cubi pentru a căroră fabricare va trebui $331.046 \times 4,5 = 1.489.707$ kilograme cărbuni. Domnii concessionari anunță că au în magazie la 1 martie 3.877.800 kilograme cărbuni, ceea ce este suficientă, și subsemnatul am constatat la fața locului că această cantitate există aproximativ în magazinele dlor. concessionari.

Primiți, vă rogu, Domnule Primar, asigurarea profundului meu respect.

Arhitect, G. Duca

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 43/1872, f. 249, original

---

¹ Lipsă la dosar

7

1872 aprilie 8/20, București.

Societatea generale de iluminare și încălzire prin gaz în România
Siegiul Social București
Nr. 218

București, în 8/12 aprilie 1877

Domnule Primar,

Conform raportului dlui Duca nr. 117, înaintat pe lângă adresa Domniei Voastre no. 930 din 18/30 ianuarie, ne-am ocupat a continua lucrările, începînd din stradele necanalizate în cele d'întîi pentru secțiuni.

Avem dar onoare, Domnule Primar, a vă remite o listă de așezarea efectuată pînă astăzi,¹ pentru ca să ne puteți indica fără întîrziere stradele unde trebuiesc șezate cele 9.000 nouă mii metre, cari împreună cu cele 94.000 nouăzeci și patru mii metre prescrise în adresa Domniei Voastre, să completeze suma de 103.000 una sută trei mii metre ce suntem obligați să facem prin contract.

Înțelegeți, Domnule Primar, că avem trebuință de un răspuns imediat, pentru ca să conservăm lucrătorii noștri.

Primiți, Domnule Primar, asigurarea distinsei noastre considerații.

p. Societatea Generală de iluminare și încălzire prin Gaz în România
T. I. Negroponte U. I. Negroponte

Domniei Sale
Domnului Primar al Capitalei

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 43/1872, f. 385, original.

---

¹ Lipsă la dosar.

1885 iunie 23, <București>.

1885 iunie 23

Domnule Director,

Urmînd a să preda peste puține zile de către Compania Edison, constructoarea instalației electrice a teatrului, zisa instalațiune pe seama Companiei de Gaz a orașului, rog să binevoiți a ordona, ca, pe lîngă ceea ce s-a făcut, să se facă pentru scenă și lămpile ce are, precum și rampele mobile (trainées) de electricitate, precum mai înainte erau de gaz, ca nu cumva mai în urmă Compania de gaz să ne găsească vinovați că nu am prevenit-o despre toate trebuințele noastre pe cînd încă Compania Edison construia.

Primiți, domnule director, asigurarea considerațiunii mele distinse.

Director scenă ss. indescifrabil

D-sale D-lui Director General al Teatrelor

D.A.C., fond Teatrul Național, dosar 770/1885, f. 17, original.

<1890 februarie 13, București.>

Darea de seamă

a Administrației Comunei București

pe timpul de la 1 ianuarie 1889 pînă la 1 ianuarie 1890

/.../ 42. Numărul lampelor cu gaz aeriform	.....	3 757
43. Numărul lampelor cu gaz petroliu	.....	3 012
44. Lumina electrică la Abatoriu cu	.....	186 lampe
la piața teatrului cu	.....	2 lampe
		/.../

F.A.S.M.B., fondul P.M.B., dosarul 87/1889, f. 93, original.

1895 ianuarie 21, București.

Primăria orașului București
 Direcțiunea Lucrărilor Tehnice
 Serviciul Direcțiunii
 Nru. 412.Do

București, în 21 ianuarie 1895

Domnule Primar

Din experiența ce am făcut să se facă pe strada Nouă în decembr(i)e trecut, ați putut să apreciați însemnata îmbunătățire ce se poate aduce ilu-

minatului public al oraşului, dacă s-ar aplica lampelor de gaz becul Auer şi reflectorul parabolic.

Fiind interes ca aceste experienţe să se facă în mare, pe de uă parte ne-am adresat Primăriei din Turin unde se aplică acest sistem de îmbunătăţire al iluminării ca să ne comunice rezultatele obţinute acolo, iar pe de alta am luat informaţiuni de la diverşi industriali asupra costului aplicării sistemului la 20 lampe după calea Victoriei. /.../ ¹

Rezoluţie: Se aprobă N. Filipescu

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 1733/1895, f. 1. original

¹ În continuare se calculează preţul instalării lămpilor.

11

<1898 noiembrie 27, Bucureşti>.

Act constitutiv al Societăţii Anonime
Metalurgică Română, fostă „Uzinele Lemaître”.

Subsemnaţii: 1) G. Ştefănescu Gogu, avocat şi deputat
2) Henri Marin, inginer
3) Mihail Săulescu, avocat, fost deputat
4) Mihail Tăttărescu, inginer
5) Jules Tack, inginer
6) Mihail Cireşeanu, avocat
7) Societatea generală Belgiană-Română pentru transport şi industrie reprezentată prin d-l Hubert Otto, autorizat cu procura nr. 149/98 autenticată la Bruxelles şi vizată de Ministerul nostru de Externe la nr. 2768/98.

Art. 1. Constituim prin prezentul act şi pe baza statutelor anexate la dînsul, o societate Anonimă Română pentru înfiinţarea în ţară a unei industrii, conform art. 2 din statute sub denumirea de „Societate anonimă metalurgică română” foste „Uzinele Lemaître”.

Art. 2. Sediul societăţii este în Bucureşti.

Art. 3. Capitalul social este de 2.500.000 lei împărţit în 12.500 acţiuni la purtător de cîte 200 lei fiecare acţiune în numerar.

Art. 4. Fiecare din noi subscriem următoarele sume pentru formarea capitalului social:

G. Ştefănescu Gogu	80.000
Henri Marin	20.000
Mihail Săulescu	20.000
Michail Tăttărescu	30.000
Jules Tack —	50.000
Michail Cireşeanu	10.000
Societatea Generală Belgiană Română pentru transport şi industrie	2.290.000
lei noi	2.500.000 /.../

Statutele Societății Anonime Metalurgică Română
foste Uzinele Lemaître /.../

Art. II. Societatea are scopul următor:

a) Fabricarea mașinilor agricole, cum: locomobile, treerătoare, batoze, vînturători, toate instrumentele aratorii, cum pluguri, grape, tăvăluci, în fine orice este atingător de această branșe și tot ce are raport la lucrul lemnului și ferului.

b) Instalațiuni de mori pe ape și cu vaporii

c) Turnătorie și fonderie de tot felul de tuburi, conducte, coloane și grinzi de fier pentru construcție, poduri și rezervoare de fier, mobile de fier pentru grădini, pompe pentru stropit, pentru incendii, pompe și vase barometrice, aparate de salubritate publică și în fine orice este atingător de acest fel de industrie.

d) Cumpărare, vînzare și închiriere de terenuri și materiale necesare, luare de concesiuni și realizarea tuturor operațiunilor și actelor ce s-ar crede necesare pentru îndeplinirea scopului pentru care a fost creată.

e) Participarea la întreprinderi, societăți anonime sau în comandită similare, din țară sau străinătate prin cumpărare ori primirea de acțiuni sau prin depunere de capital precum și participare la orice întreprinderi de asemenea natură în România sau afară din România sub verii ce formă.

f) Pentru acest scop societatea va cumpăra Uzinele Lemaître situate în București, calea Văcărești, cu tot terenul, toate clădirile, toate mașinăriile, toate ustensilele și tot materialul aflat în Uzină.

g) Sediul Societății este în București.

Societatea va putea înființa sucursale și agenții atît în țară cît și în străinătate. /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 43/1898, f. 26—29, copie.

12

1899 ianuarie 10, <București>.

Statut și Contract de Societate

Cap. I.

Constituirea, scopul, firma, sediul și durata

Art. 1. Se înființează în București o societate cooperativă, pentru industria produselor medico-farmaceutice și comerțul de drog cu numele de „Centrala”.

Art. 2. Operațiunile societății sînt:

a) Procurarea, prepararea și vînzarea diferitelor produse farmaceutice și drog necesare farmaciilor și drogheriilor.

b) Fondarea și întreținerea de laboratoare, uzine, magazine și depozite.

Art. 3. Pentru atingerea scopurilor prevăzute la articolul precedent societatea va putea face:

a) Contractări de împrumuturi

- b) Desfacerea produselor sale pe credit
- c) Construcțiuni de ori ce clădiri, cumpărări, închirieri, arendări de orice imobile sau terenuri, cumpărări de mașini, unelte, și materiale necesare exploataării, precum și revinderea lor când interesul societății ar cere-o.
- d) Asociațiuni și participări la întreprinderi similare, fusiuni cu alte case de asemenea natură.
- e) Să apară un buletin sub denumirea „Buletinul Centralei” în care se vor publica prețurile curente, dările de seamă, relative la mersul societății, studiile relative la materiile prime întrebuințate la prepararea diferitelor produse farmaceutice și drog, precum și a însera articolele privitoare la interesele comune comerțului de drog și farmacie.

Art. 4. Firma societății este „Centrala societate cooperativă pentru industria produselor medico farmaceutice și comerțul de drog /.../.

Art. 6. Durata Societății este de 25 de ani de la constituirea ei definitivă. Ea se poate proroga prin o decizie luată cu majoritate de două treimi în o adunare generală în care cel puțin jumătate din capital să fie reprezentat.

Capitolul II.

Capital Social.

Art. 7. Capitalul social se fixează la suma de 200.000 lei, împărțit în 2.000 acțiuni nominative a 100 lei fiecare. Acest capital va fi vărsat în opt rate. Prima rată de 30% se va vărsa la subscriere, iar celelalte șapte rate de 10% fiecare se vor vărsa în rate lunare la epocile hotărâte de consiliul de administrație.

Art. 8. Capitalul Societății va putea fi sporit din an în an prin noi emisiuni de acțiuni al căror quantum va fi fixat de adunarea generală. Termenele vărsămintelor la noi emisiuni se vor fixa de Consiliul de Administrație. /.../

Art. 59. Societatea constituită și-a numit primul ei Consiliu de Administrație, conform art. 16 de mai sus, compus din următoarele persoane: Dr. C. I. Istrati, Dr. Chr. Buicliu, Dr. Leonte, D. Dobrescu, C. Borcescu, D. I. Roșu, T. Witting, Dr. N. I. Angelescu, W. Thüringer. Iar ca cenzori și supleanți, pînă la prima adunare generală, pe domnii: A. O. Saligny, Chr. D. Staicovici, Ulpiu Hodoș, I. Vespremeanu, A. Benedict și Dr. C. Stabil.

Art. 60. Acest contract de societate și statut s-a adoptat și acceptat de subsemnații, membrii fondatori, în ședința de la 10 ianuarie 1899.

(urmează semnăturile).

D.A.C., fond T.I., dosar 5/1899, f. 3—5, 19—20, original.

1901 septembrie 1, București.

Tabloul fabricilor din țară care se bucură de avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale.

Nr. crt.	Specificarea industriei	Firma	Localitatea	Capitalul		Nr. și data jurnalului Consiliului Ministrilor cu care s-a acordat avantajele legei industriale	Privilegiile acordate	Data expirării privilegiilor acordate
				lei	bani			
0	1	2	3	4		5	6	7
4.	Fabrica de articole de precisiune și obiecte de alamă și fier	E. Wolff	București lângă gara Filaret	407 546,59		Nr. 26 din 24 iulie 1893 „ 6 din 18 iulie 1898 „ 3 din 3 iulie 1899		24 iulie 1908
5.	Fabrica de mașini, turnătorie de fier și alamă	Societatea Anonimă Metalurgică Română fost L. Lemaitre Succesori	București Calea Victoriei nr. 229	900 000, 00		Nr. 8 din 19 martie 1888 Nr. 11 din 15 oct. 1893 Nr. 11 din 16 febr. 1895 Nr. 3 din 16 martie 1899		
6.	Fabrica de mașini și atelier de turnătorie în fier și fontă	K. Priefert (fostă Boehm și Priefert)	București str. Turnătoriei nr. 2	52 548,75		Nr. 19 din 12 martie 1899 Nr. 22 din 25 august 1899		

0	1	2	3	4	5	6	7
68.	Fabrica de culori chimice	V. Tuma	București Calea Plevnei nr. 222	62 475,000	Nr. 12 din 9 noiembrie 1899	1 iunie 1907	
72.	Fabrica de fierărie	Fr. Weigel	București, str. Sft. Apostoli nr. 42 și str. Vinătorilor nr. 13	161 660,00	Nr. 2 din 29 oct. 1892 Nr. 11 din 4 iulie 1894 Nr. 12 din 7 iulie 1899 Nr. 26 din 21 oct. 1899	29 cctombrie 1907	
73.	Stabilimentul de fonde- rie (fier și aramă) și atelier mecanic	Compania Belgia- nă din Liège pentru conducte de apă etc. (fostă F. Keil- hauer)	București str. Isvor nr. 38	88 751,00	Nr. 29 din 5 iulie 1889 Nr. 15 din 25 fe- bruarie 1897 Nr. 17 din 29 aprilie Nr. 17 din 29 aprilie 1897	5 iulie 1904	
100.	Fabrica de luminări săpunuri, parfumuri și produse chimice, „Stela“	Theodor Bartsch, directorul fabricii	București, Șoseaua Colentina	175 029,00	Nr. 5 din 23 ianuarie 1891 Nr. 2 din 12 febr. 1893 Nr. 1 din 21 iunie 1897 Nr. 17 din 12 martie 1899	23 ianuar(ie) 1906 12 februar(ie) 1895 5 iulie 1905 9 septemb(rie) 1904	

0	1	2	3	4	5	6	7
102.	Atelier mecanic pentru construcțiuni de piese pentru mașini agricole mai mici etc.	F. Freund	București Calea Moșilor nr. 262	132 000,00	Nr. 5 din 14 februarie 1890	4 august 1904	
103.	Fabrică de mașini, unelte, vagoane de mărfuri, construcțiuni mecanice, turnătorie de fontă și alamă etc.	Jacques I. Catz	București Str. Cuțitu de argint	1 011 120,00	Nr. 3 din 27 martie 1899	17 noiembrie 1907	
109.	Fabrica de mobile și sobe de fier	S. Hornstein (fostă frații Grünfeld).	București Șos. Basarab nr. 31 (fostă Calea Griviței 179)	182 032,00	Nr. 14 din 15 oct. 1893 Nr. 13 din 11 martie 1894	28 iunie 1904 Idem	
131.	Fabrica de petrol și derivatele lui	Societatea „Steaua Română” (fosta Societatea Română pt. industria și comerțul de petrol)	București, com-Militari, lângă bariera Grivița	810 410,00	Nr. 15 din 31 iulie 1890 Nr. 9 din 15 iulie 1892 Nr. 4 din 18 sept. 1892 Nr. 15 din 30 sept. 1892	1 mai 1905 18 sept. 1907 ” 9 sept. 1904	

0	1	2	3	4	5	6	7
136.	Fabrica de pluguri și turnătorie	Karl Schnause	București, Calea Moșilor nr. 334	53 520,00	Nr. 5 din 18 iunie 1893 Nr. 4 din 4 iulie 1894	18 iunie 1898 Idem	
141.	Fabrica de produse (c)himice și tinichigerie	I.G. Cantacuzino (fostă G. Etienne și Comp.) închi- riată dl. ing. C. Guran	București, Calea Griviței nr. 154	78 371,00	Nr. 53 din 26 iulie 1889 Nr. 6 din 17 noem- br(ie) 1892	1 iunie 1903 12 sept(embrie) 1907 17 noiem- b(rie) 1907	
151.	Fabrica de săpun și luminări de stearină	Pavel Dimitrie Hagi Ion	București, cheul drept al Dimbo- viței lângă abatoriu	100 000,00	b(rie) 1892 Nr. 4 din 9 sep- temb(rie) 1889	17 noem(brie) 1907 9 septemb(rie) 1904	
152.	Fabrica de săpun, luminări, vax și parfumerie	T.C. Zamfirescu	București, Calea Dudeștilor nr. 117	112 825,00	Nr. 4 din 15 iunie 1890 Nr. 3 din 18 iunie 1893 Nr. 6 din 13 ianua- (rie) 1897 Nr. 11 din 3 martie 1899	15 iunie 1905 12 febr. 1895 15 iunie 1905 15 iunie 1905	

0	1	2	3	4	5	6	7
164.	Fabrica de sobe, mașini de bucate și mobile de fer „Cometu“	Adolf Solomon	București, str. Vulturului nr. 20	75 000,00	Nr. 38 din 28 iunie 1889 Nr. 8 din 12 mai 1893 Nr. 7 din 7 decem- (brie) 1894 Nr. 2 din 23 septem- b(rie) 1895	28 iunie 1904 „ „ „ „	
179.	Atelierul mecanic de tâmplărie, traverse de fier	E. Lessel	București, Calea Plevnei nr. 193	265 740	Nr. 6 din 17 fe- bruarie 1890	17 (februarie) 1905	
193.	Fabrica de uleiuri ve- getale și lacuri	Frații George Asan	București, Șoseaua Ștefan cel Mare nr. 131	219 000	Nr. 12 din 17 febr. 1890 Nr. 9 din 12 mai 1893 Nr. 6 din 1 noem- b(rie) 1894 Nr. 1 din 30 iulie 1898 Nr. 23 din 21 octomb(rie) 1899	17 februa(rie) 1905 1 octombr. 1893 17 febr. 1905 „ 1 octombrie 1900	

0	1	2	3	4	5	6	7
195.	Fabrica de uleiuri vegetale și lacuri	Societatea în comandită sub firma Paul Münzer et Comp. (fostă Mohr. și Comp.)	București, Filaret	188 147,00	Nr. 19 din 4 iulie 1894	17 februar(ie) 1905	
					Nr. 5 din 1 decembrie 1897	1 octombr(ie) 1895	
					Nr. 9 din 25 februar(ie) 1897	17 februar(ie) 1905	

D.A.C., fond M.I.C., D.G.M. dosar 48/1900, f. 3—25, original.

<1901 septembrie 1, București>.

Tablou

Scutirile de vamă acordate de stat fabricelor cu beneficiile Legei Industriale pe ultimii 5 ani, după Tabloul Comerciului Extern, publicat de Ministerul de Finance.

Articolul din tariful vamal		Scutirile de vamă (Diferența între taxele de perceput și taxele percepute)				
		1896	1897	1898	1899	1900
0	1	2	3	4	5	6
150.	Sulfat de magneziu 8%	23,94	170,69	400	33	925,86
193.	Lacuri lichide sau în tăblițe șegativ, 35%	477,70	608,30	1.082,60	309,70	799,80
195.	Cerneală grasă pentru imprimat, 20%	92,05	56,80	56,65	530	44,15
196.	Orice fel de cerneală, 40%	69,50	27	6	85	90,10
198.	Culori derivate din păcură, 60%	31.927,45	12.444,70	29.096,20	14.324,55	9.779,10
200.	Culori preparate, 55%	1.066,60	9.228,40	2.560,40	1.526,65	394,15
204.	Uleiuri vegetale de tot felul, 30%	52.118,05	92.144	297.026,15	263.768,60	188.737,10
250.	Lucrări de cauciuc, comb. cu alte materii, 80%	3.862,25	1.479	2.134	1.531,58	1.201
444.	Cărbuni de orice fel, 2%	6,90	130,14	44,91	1.279,30	24,19
445.	Obiecte de sîrmă (aramă sau al.), 65%	1.217,45	1.592,15	7.130,05	1.685,75	1.659,25
447.	Vase și aparate pentru usine, 50%	734,15	1.624,50	1.377,55	470,90	13.555,75
448.	Obiecte de alamă, aramă și bronz, 150%	11.623,25	2.742,05	54.989,90	37.576,65	2.010,47

449.	Obiecte de alamă, aramă și vernizate, 200%	241.944	4.867,25	3.881,35	9.676,65	956,70
461.	Tuburi, țevi de plumb, 4%	448,56	431,90	1.615,49	—	749,69
464.	Obiecte de zinc, 80%	434,40	318,45	270,45	1.893,25	—
469.	Tablă de fier laminată, 2%	14.993,55	2	39.907,79	44.002,52	31.829,63
470.	Fierărie laminată, 3%	8.466,13	14.642,15	190.848,56	126.348,70	66.836,97
471.	Tinichea și fier în table, 4%	4.898,11	8.451,17	22.590,67	31.559,54	47.467,49
472.	Table și plăci de oțel 5%	142,20	25.672,76	4.024,18	1.430,90	746,05
473.	Sîrmă de oțel sau de fier, 5%	38.882,25	76.482,60	62.669,30	38.032,10	42.009
474.	Pînză de fier neagră sau vâpsită, 20%	10.417,85	356,25	614,75	190,75	124,25
475.	I. Piese de tuciu brut, tuburi, roate, 3%	4.338,37	7.496,93	10.137,54	72.722,87	117.634,50
475.	II. Cazane și gretare, 5%	11.836,85	2.791,90	670,30	16.643,90	6.849,75
478.	Fierărie groasă, 6%	8.529,50	6.464,38	92.975,47	113.413,96	49.047,25
479.	Nituri, 6%	542,03	3.805,51	3.821,49	1.337,76	3.213,83
480.	Șurupuri de fier, 6%	241,26	2.493,49	2.209,15	916,20	2.226,45
481.	Țevi de fier, 5%	11.913,45	106.481,65	103.310,05	89.630,25	58,05
483.	Obiecte de fier de tablă neagră, 25%	3.750,25	36.623,05	1.977,20	5.657,75	73.249,30
487.	Obiecte de fier sau de oțel simplu 30%	3.663,50	5.288,30	31.115,05	9.349,75	940,75
488.	Obiecte de fier sau de oțel spoite, 30%	2.342,40	833	4.614,25	442,15	3.374,30
490.	Obiecte de tinichea și table de fier, 80%	4.308,55	31.558,80	549,15	2.753,05	294,45
491.	Obiecte de tablă de fier smălțuită, 100%	153,75	37,25	585	171	367,55
492.	Obiecte de fier și oțel date cu lac, 60%	4.428,95	379,85	32.689	—	—
493.	Obiecte de sîrmă și pînză de sîrmă, 55%	5.179,05	473,95	6.974,20	43.646,10	141,30
495.	Ferăstraie, 16%	475,36	1.497,88	4.037,72	1.028,10	5.414,80
502.	Mașini și accesorii de fontă, 6%	325,14	2.789,73	1.251,35	1.019	159,74
503.	„ „ „ fier și oțel, 12%	20.503,50	92.086,36	38.703,67	21.628,14	46.125
505.	„ fabricate din alte metale, 50%	88.597,25	2.899,45	16.947,65	14.433,47	22.153,15
514.	Vagonete, 16%	104,62	11,25	6.553,33	14.747,25	65.711,75

Total:	1.052.404,21	1.604.637,39	2.940.188,71	2.232.908,98	1.568.153,19
--------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

---

Total în cinci ani 9.398.292,48

1903 iulie 18, <București>.

1903 iulie 18

Contract de asociațiune

Între noi de o parte, Sigmund Hornstein, domiciliat în București, Calea Moșilor nr. 76, și de altă parte d-l Emil Hornstein, domiciliat în București, Calea Călărașilor nr. 14, s-a convenit următoarele:

Art. 1. Se formează între noi o societate în nume colectiv, cu începere de la 19 iulie/1 august 1903 și până la 31 decembrie 1906, cu sediul în București, Șoseaua Basarab nr. 31 și sub firma socială „Sig Hornstein et Co”.

Art. 2. După termenul de 31 decembrie 1906, contractul se prelungește de sine, din an în an, fără nevoie de reînnoire până ce una din părți va cere terminarea lui, cu șase luni înainte de finitul fiecărui an.

Asociațiunea are de obiect fabricare de mobile de fier, turnătorie și altele de asemenea natură.

Art. 3. Eu, Emil Hornstein, aduc un aport social de lei 100.000 în numerar, eu, Sigmund Hornstein, aduc un aport social care se compune din diferite materiale brute și lucrate, în valoare de lei 95.899, din creanțe active cu polițe și conturi deschise în sumă de lei 119.487, din imobilul din București, Șos. Basarab nr. 31, teren, clădiri, mașini, instalațiuni și instrumente prețuite la lei 153.571 /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 124/1912, f. 8, copie = M.Of. nr. 63 din 20 iunie 1912, pag. 3331—3333

1904, București

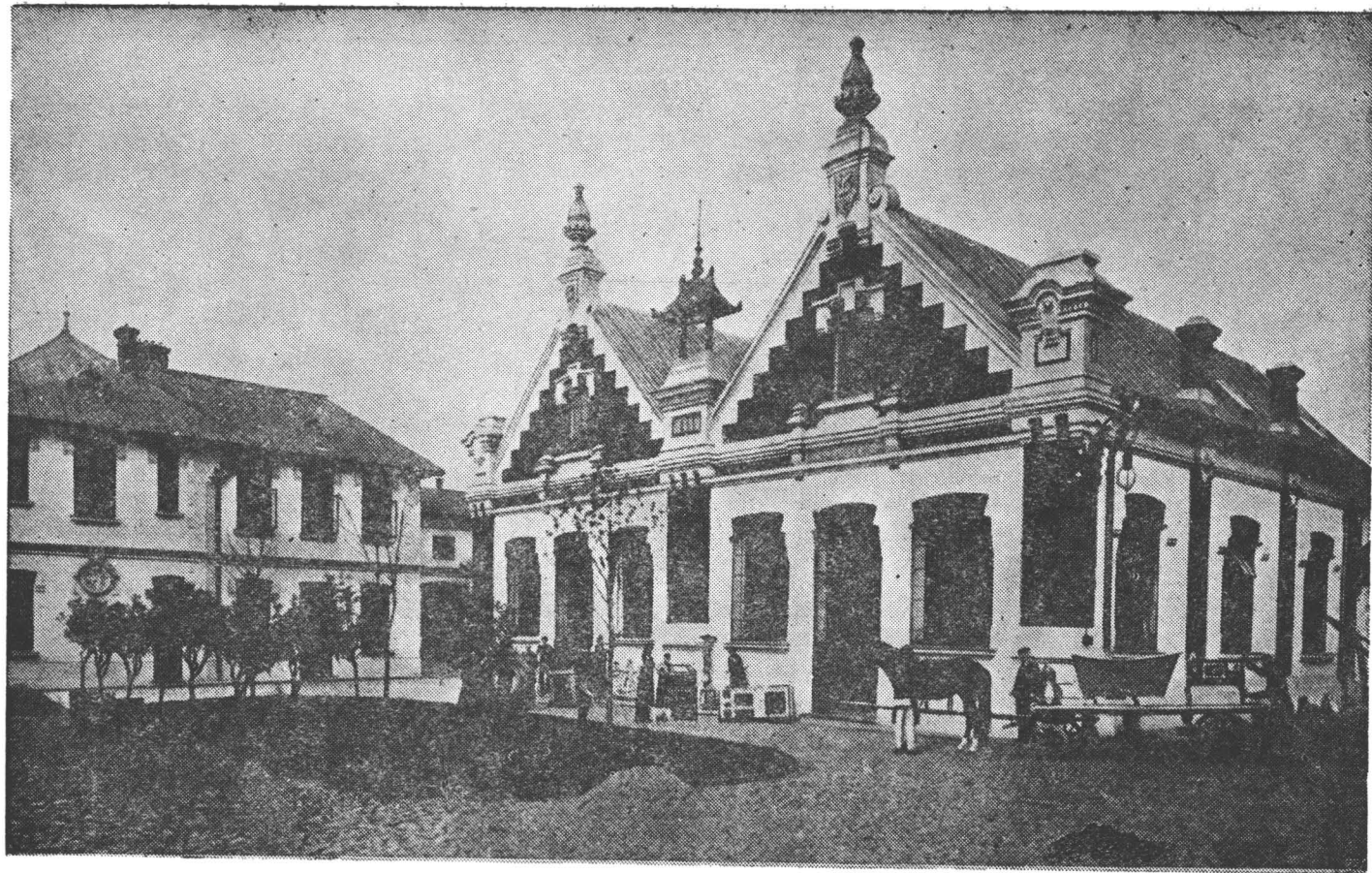
Distribuțiunea geografică a stabilimentelor industriale și raportul personalului, ocupat în industrie,
la populațiune

Nr. de ordine	Diviziunea teritorială	Industria mare			Industria mijlocie și mică (inclusiv stabilimentele alipite la instit. publice)			Industrii speciale (morile mici, fierăstraie, pive)		
		Numărul stabilimentelor	Numărul cailor-vapori	Numărul persoanelor ocupate în industrie	Numărul stabilimentelor	Numărul cailor-vapori	Numărul persoanelor ocupate în industrie	Numărul stabilimentelor	Numărul cailor-vapori la motorii cu aburi	Numărul persoanelor ocupate în industrie
	România	625	45.211 1/2	39.746	54.405	235 1/2	105.031	6.923	15.297	17.853
14.	Ilfov	195	10.490	15.618	6.487	49	18.734	92	622	365
0	1	Indutria în total (afară de industria extractivă)			Numărul locuitorilor după recensământul din 1899	Cît la 100 la populațiunea industrială față de populațiunea întreagă	Cît la 100 reprezintă populațiunea industrială a diviziunii teritoriale față de totalul populațiunii industriale din țară			
		Numărul stabilimentelor	Numărul cailor-vapori	Numărul persoanelor ocupate în industrie						
	România	61.953	60.744	162.630	5.956.690	2,7	100			
14.	Ilfov	6.774	11.161	34.717	541.186	6,4	21,3			

1904, București.

Repertoriul nominal al așezămintelor industriale mari rînduite pe județe și comune

Nr. de ordine pt. fie- care loca- litate	Comuna	Cătunul sau strada	Anul înființării	Firma așezămintului și numele proprietarului sau exploatatorului	Felul fabricațiunii	OBS.
0	1	2	3	4	5	6
JUDEȚUL ILFOV						
7	București	Calea Plevnei 94	1893	Atelierul Primăriei Capitalei	Fierărie, lemnărie, rotărie	
8	"	Str. Izvor 119	1890	Atelier de lăcătușerie I. Haug	Construcțiuni de fier	
9	"	Str. S-ții Apostoli 42	1867	" " F. Weigel	Construcțiuni de fier	
10	"	Cîmpu-Moșilor	1882	" reparat mașini agricole E. Ciriak	Mașini agricole	
11	"	Calea Moșilor 280	1867	Atelier de reparat mașini agri- cole Frederick Freund	Mașini agricole și reparațiuni	
12	"	Calea Plevnei 43	1896	Fabrica de alamă, aramă și ate- lier mecanic Feld și Budich	Aparate pentru fabricațiune de spirt, rezervoare, etc.	
13	"	Str. 11 Iunie 8	1898	Atelier de reparat mașini agri- cole S. H. Brandwein	Reparațiuni de mașini agricole	
14	"	Str. Carol 14	1860	Etablissement à moteur pour émaillage et réparation E. I. Ressel	Reparațiuni de biciclete și mașini, emailat, nichelat	
15	"	Cuțitu de argint 3	1883	Atelier mecanic de fierărie E. Wolff	Obiecte de fierărie	
16	"	Str. Izvor 38	1872	Compagnie générale des con- duites des eaux de Liège	Obiecte de tuci, conducte, etc.	

2. 1912. Fabrica de produse metalice B. Gaiser.
(D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Metalurgie, dosar 30/1912, f. 10)

0	1	2	3	4	5	6
17	București	„ Turnătoriei 1 și 2	1887	Turnătorie de fer și alamă K. Priefert	Turnătorie de fer și alamă	
18	„	„ Văcărești 229	1864	Societatea anonimă metalurgică română fost „Uzinele Lemaitre“	Mașini agricole, etc.	
19	„	Str. Puțu cu apă rece 41	1893	Atelierul de mașini de bucătărie, sobe „Triumph“ Piatcowschi	Sobe, mașini de bucătărie. Turnătorie	
20	„	„ Vulturul 20	1887	Fabrica „Cometul“ A. Solomon	Sobe, mașini de bucătărie, paturi, mese, etc.	
21	„	Cuțitu de argint 8 și 10	1898	„La métallurgie roumaine“	Obiecte de mică metalurgie	
22	„	Șos. Basarab 31	1894	Prima fabrică de mobile de fer Sigm. Hornstein	Articole de fer, alamă și bronz	
23	„	Str. Griviței 179	1901	Fabrica de mobile de fier Leon Abramovici	Mobile de fer	
24	„	„ 13 Septembrie	1863	Arsenalul Armatei	Construcțiuni pentru armată	
25	„	Șos. Bolintin	1873	Pirotehnica Armatei	Muniții de război	
26	„	„ Bonaparte	1888	Societatea anonimă pentru construcțiuni și exploatare de Tramways	Reparația vagoanelor de tramways	
27	„	Gara de Nord	1870	Atelierul Central C.F.R.	Reparațiuni de vagoane și locomotive	
28	„	Piscului 14	1866	Fabrica de pile Adolf Beier	Pile	
29	„	Calea Moșilor 2	1840	Fabrica de articole de aramă Tănase Dumitrescu	Obiecte de aramă	
30	„	Str. S-tul Ion 13	1888	Fabrica de articole de aramă M. Termo fii	Obiecte de aramă	
31	„	Str. Văcărești 24	1898	Atelier de bronzat și nichelat M. Haberman	Bronzaj și nichelaj	
32	„	Calea Griviței 138	1859	Fabrica de băi și ornamente de zinc B. Gaiser	Învelitori, băi, mașini de bucătărie, etc.	

0	1	2	3	4	5	6
33	București	Str. N. Pompiliu 26	1895	Fabrica de ornamente de zinc Alex. Dimitriu	Ornamente de zinc, articole electroplastice	
34	"	Str. S-ții Apostoli 48	1882	Atelier mecanic de turnătorie M. Pedvisocar	Turnătorie de bronz	
35	"	Calea Victoriei 73	1894	Atelier de instrumente chirurgi- cale și ortopedice Carol Bünger	Instrumente chirurgicale și ortopedice	
36	"	Știrbei Vodă 33	1869	Atelier de instrumente chirurgicale F. Broehm	Instrumente chirurgicale	
37	"	Calea Victoriei	1879	Atelierul mecanic al Direcțiunii Poștelor și Telefoanelor	Aparate pentru telegraf	
38	"	Str. Berzei 6	1856	Stabilimentul Teirich et Comp.	Aparate pentru telegraf și căi ferate	
39	"	" Academiei 9	1890	Atelierul mecanic T. Manu și comp.	Mecanici, opticieni	
129	București	Splaiu Maior Giurescu	1887	Fabrica de clei Hugo Seligher	Clei de lipit scîndura	
130	"	Ștefan cel Mare 13 1	1853	Fabrica de uleiuri, lacuri Frații George Assan	Lacuri și vopsele	
131	"	Str. Viilor 20 și 15	1899	Fabrica de uleiuri vegetale Paul Müntzer et Comp.	Uleiuri vegetale	
132	"	" Vulturului 31	1901	Fabrica de uleiuri vegetale, lacuri și chit. „Vultur“ I. H. Segalla	" "	
133	"	Calea Plevnei 230	1895	Fabrica de vopsele chimice V. Tuma	Vopsele, lacuri, scrobeală, etc.	
134	"	Șoseaua Colentina 66	1884	Fabrica de săpun „Stella“ Iulius Hofmeier	Săpun, parfum	
135	"	Calea Dudești 135	1840	Fabrica de săpun și luminări Th. O. Zamfirescu	Săpun, luminări	

0	1	2	3	4	5	6
136	București	13 Septembrie 274	1900	Fabrica de săpun St. I. Lungu	Săpun brut	
137	"	B-dul Neatîrnării	1868	Uzina de gaz. Societate anonimă	Gaz aerian	
138	"	Comuna Dudești	1896	Pulberăria armatei, „Dudești“	Pulbere explozivă	
140	București	Șoseaua Pantelimon 39	1902	Fabrica de produse chimice Dr. M. Bilz și Comp.	Produse chimice	
141	"	Calea Dudești 125	1894	Fabrica de produse chimice Dr. C. Cosiner	" "	
170	București	Str. Carageorgevici	1899	Uzina electrică a societății „Lahmeyer“	Energie electrică	
171	"	Grozăvești	1889	Uzina electrică a Primăriei nr. 1	"	
172	"	"	1889	" " " nr. 2	"	
173	"	B-dul Elisabeta 5	1898	" " societății „Helios- Colonia“	"	
174	"	—	1884	Uzina electrică a Teatrului Național	"	
175	"	—	1894	Uzina electrică a Societății Tramvaielor Unite	"	
2	Băneasa Herăstrău	—	1898	Rafinăria de petrol Gr.A.Filiti	Petrol, benzină, etc.	
3	Militari	—	1899	Fabrica de săpun și luminări de ceară I. Dumitrescu	Săpun și luminări de ceară	
4	"	—	1887	Fabrica de luminări de parafină și stearină „Steaua Română“	Luminări de parafină și stearină	Încorporată în rafinăria de petrol
5	"	—	1887	Fabrica de petrol „Steaua Română“	Petrol, benzină, luminări	

<1905 iunie 8, București.>

Actul Constitutiv al Societății Române de
Electricitate „Siemens-Schuckert” Societate Anonimă
din București.

Subscrișii: 1) Societatea „Siemens-Schuckertwerke Gesellschaft mit beschränkter Haftung” cu sediul în Berlin, aici reprezentată prin domnul inginer S. Marcu, cu domiciliul în București.

2) Dl. Alfred Berliner, inginer, directorul susnumitei societăți, domiciliat în Berlin, aci reprezentat prin domnu Paul Leipheimer, domiciliat în București.

3) Dl. Hugo Natalis, directorul susnumitei Societăți, domiciliat în Charlottenburg, aci reprezentat prin dl. Filip J. Gesticone, avocat, domiciliat în București.

4) Dl. Frederick Albert Spiecker, directorul susnumitei societăți, domiciliat la Berlin, aci reprezentat prin domnu D. A. Budișteanu, inginer, domiciliat în București.

5) Dl. Richard Werner, inginer, directorul susnumitei societăți, domiciliat în Berlin, aci reprezentat prin dl. inginer S. Marcu, domiciliat în București.

6) Dl. Robert Maass, procurist, domiciliat în Charlottenburg, aci reprezentat prin dl. Paul Leipheimer, domiciliat în București.

7) Dl. Rudolph Charubin, procurist, domiciliat la Schlachtensee lângă Berlin, aci reprezentat prin dl. Filip J. Gesticone, avocat domiciliat în București.

8) Dl. Harald Wallem, inginer procurist, domiciliat la Grosslichterfelde lângă Berlin, aci reprezentat prin dl. D. A. Budișteanu, inginer, domiciliat în București.

9) Dl. inginer S. Marcu, domiciliat în București.

10) Dl. Vladimir Atanasovici, avocat, domiciliat în București.

11) Dl. Filip J. Gesticone, avocat, domiciliat în București
declarăm că am încheiat prezentul contract în următoarele condițiuni:

I. Pe temeiul statutelor aci alăturate, care fac parte integrantă din acest contract, noi, sus numiții fondăm o societate anonimă sub numele de „Societatea Română de Electricitate Siemens-Schuckert”.

II. Capitalul social este de lei 500.000 împărțit în 1 000 de acțiuni de câte 500 lei fiecare acțiune.

Acest capital s-a acoperit în întregime de noi contractanții în modul următor:

1) Siemens-Schuckertwerke Gesellschaft mit beschränkter Haftung	550 acțiuni
2) Dl. Alfred Berliner	100 acțiuni
3) Dl. Hugo Natalis	50 acțiuni
4) Dl. Friedrich Albert Spiecker	50 acțiuni
5) Dl. Richard Werner	50 acțiuni

6) Dl. Robert Maass	50 acțiuni
7) Dl. Rudolph Charubin	50 acțiuni
8) Dl. Harald Wallem	40 acțiuni
9) Dl. S. Marcu	40 acțiuni
10) Dl. Vladimir Athanasovici	10 acțiuni
11) Dl. Filip J. Gesticone	10 acțiuni

Total ..... acțiuni 1.000 /.../

Statutele Societății Române de Electricitate
„Siemens-Schuckert Societate Anonimă din București

/.../ Art. 2

Sediul societății este în București

Art. 3.

Scopul societății este: să înființeze și să exploateze ateliere de construcții electrice, să proiecteze și să execute instalații electrice de orice fel, orice mărime și orice întindere și de a se ocupa de orice întreprinderi industriale sau financiare referitoare la electricitate.

Art. 4.

Durata societății este de 10 ani socotiți de la data autentificării actului constitutiv și al statutelor.

II

Capital social

Art. 5

Capitalul social este de 500.000 lei împărțiți în 1 000 acțiuni de câte 500 lei fiecare, pe deplin acoperiți /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 14/1905, vol. I, f. 3—4, 23, copie= M.Of. nr. 74, din 3 iulie 1905, pag. 2795—2799.

19

1905 iulie, <București>..

Prin decretul regal cu nr. 3885 din 7 iulie 1905, după propunerea făcută de dl. ministru secretar de stat la departamentul agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor prin raportul nr. 50.289/1905, s-a acordat societății Rumänische Allgemeine Electricitäts Gesellschaft Actiengesellschaft (A.E.G.) Societate Generală Română de Electricitate pe acțiuni, cu sediul principal în Berlin, autorizația de a înființa un sediu secundar în București, avînd ca reprezentant general pentru România pe d. A. Romalo.

S-a pertractat

Berlin în douăzeci și opt noembrie una mie nouă sute patru.

Înaintea mea, a subsemnatului notar, domiciliat în Berlin, în circumscripția camerei judecătorești regale, consilierul de justiție Maximilian Kemper, s-au prezentat, personal cunoscut și capabil:

1. Pentru societatea cu firma Allgemeine Electricitäts-Gesellschaft în Berlin:

a) Directorul consilier de comerț Felix Deutsch, din Berlin

b) Directorul Paul Mamroth, din Berlin

2. Directorul consilier de comerț Felix Deutsch, din Berlin, pentru el.

3. Directorul Paul Mamroth, din Berlin, pentru el

4. Inginerul Georg Junghaus din Charlottenburg

5. Sindicul dr. Emil Sluzenwski, din Charlottenburg, și declară:

Ne-am întrunit pentru înființarea unei societăți pe acțiuni și stipulăm contractul de societate după cum urmează:

Capitolul I.

Dispozițiuni generale

1. Se înființează o societate sub firma: „Rumänische Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft“ (A.E.G. Societate generală română de electricitate pe acțiuni).

2. Societatea are sediul în Berlin, îl poate însă strămuta în altă parte, în interiorul țării; ea este în drept a înființa sucursale, comandite și agenții în țară și în străinătate și a lua parte la alte întreprinderi ca acționar, comanditar și asociat tacit sau a intra în alt mod în vreo asociație.

3. Obiectul întreprinderii este orice mod de exploatare industrială a electrotehnicii și în special instalarea, exploatarea și punerea în valoare a întreprinderilor electrice, precum și producerea și vânzarea mașinilor, aparatelor și uneltelor necesare pentru aceasta.

4. Durata societății nu este limitată pe un timp determinat.

5. Comunicările societății se vor face prin publicarea o singură dată în Deutschen-Reichsanzeiger și se vor considera prin această publicare ca legal făcute și comunicate; afară de aceasta, societatea își va publica comunicările prin ziarele desemnate de consiliul de supraveghere.

Capitolul II.

Capitalul social și acțiuni.

Capitalul social al societății este de un milion de mărci, împărțit în una mie de acțiuni a una mie mărci fiecare. Acțiunile sînt la purtător. /.../

Act de concesiune și caet de sarcini

A) Condițiuni generale

Între subsemnații:

Domnul M. G. Cantacuzino, Primar al orașului București, lucrînd în numele Consiliului Comunal, de o parte,

Și domnii André Bénac și Gaston Darlu de Roissy, lucrînd în numele Companiei de gaz din București, în virtutea puterilor ce le-au fost conferite, de altă parte,

S-au convenit cele ce urmează:

Articolul 1. Obiectul concesiunei: rezilierea convențiunii din 1868.

/.../ ¹ Prin bună înțelegere, convențiunea azi în vigoare, făcută în 1868 între orașul București și d-nul Alfred Gottereau pentru luminatul orașului cu gaz aerian, este și rămîne reziliată.

Articolul 2. Concesiunea luminatului electric

Orașul București acordă Companiei de gaz din București dreptul exclusiv de a pune conductori destinați transmisiunii energiei electrice pentru producțiunea luminei, transportul forței motrice și pentru alte întrebuițări industriale, pe și sub căile, piețele și plimbările publice, conform ordonanțelor și regulamentelor municipale.

Se face excepțiune de la această clauză, în folosul exploatațiunilor de tramvaie și de căi ferate, care vor putea așeza conductori aeriani sau subterani și produce ele însele curentul necesar pentru tracțiunea lor, forța lor motrice, luminarea vagoanelor lor și a tuturor instalațiunilor lor, precum și a anumitor puncte hotărîte numai de Primărie. Acest curent va trebui să servească exclusiv la aceste exploatațiuni pentru trebuințele lor proprii, și nu va putea în nici un caz și sub nici o formă să fie procurat unui al treilea. Se face de asemenea excepțiune pentru instalațiunile actuale sau viitoare, pe care Primăria va voi să le facă ca să utilizeze forțele de care ea ar dispune, însă numai pentru luminatul căilor publice și al stabilimentelor sale municipale de orice natură, și pentru transmiterea forțelor de cari ar avea nevoie /.../ ²

Articolul 3. Concesiunea luminatului cu gaz. Folosința Uzinei de gaz actuale.

Orașul București concede din nou Companiei de gaz din București dreptul exclusiv de a așeza și de a conserva conducte pentru luminatul și încălzitul cu gaz sub străzile, piețele și plimbările publice conform regulamentelor și ordonanțelor prezente și viitoare ale consiliului municipal, în perimetrul indicat cu albastru pe planul orașului București anexat la prezentul contract ³. /.../ ⁴.

Articolul 4. Durata concesiunei.

Concesiunea luminatului cu gaz și electricitate va intra în vigoare la întia zi a luni care va urma ziua publicării în „Monitorul Oficial” a decretului de promulgare a legii aprobînd prezenta concesiune și va expira la 1 aprilie 1948.

Primăria are dreptul de a răscumpăra această concesiune cu începere de la 1 aprilie 1931— adică după 25 ani — în condițiunile art. 21.

Articolul 5. Instalațiunile electrice.

Compania de gaz din București se angajează să construiască imediat după încheierea acestui contract o uzină electrică cu toate instalațiunile și aparatele necesare pentru a procura energia electrică orașului București, în condițiunile prevăzute la art. 74 și să lumineze cu electricitate, în total sau în parte, după cererea Primăriei, străzile, piețele publice, grădinile și alte locuri desemnate de comună, cari sunt indicate cu galben pe planul orașului anexat la prezentul contract³, precum și să prelungească această rețea în condițiunile art. 67.

Concesionarul se angajează de asemenea să procure curentul electric tuturor particularilor ce locuiesc pe străzile prevăzute cu canalizare electrică sau pe străzile învecinate, care vor satisface art. 68. /.../⁵

Articolul 8. Specificări relative la luminatul public.

Luminatul public coprinde toate căile existente și cele ce se vor crea, grădinile publice, piețele publice, precum și stabilimentele comunale, care vor fi indicate de către Comună. Teatrul național este cuprins și el în luminatul public. De asemenea luminațiile pentru serbări fac parte din luminatul public.

Dacă Comuna va voi să se servească de lumina electrică, ea va fi liberă să suprimă, fără vreo despăgubire sau compensațiune, toate sau parte din becurile de gaz așezate pe străzile ce Comuna ar dori să fie luminate cu electricitate de către Companie. /.../⁶.

Articolul 10. Lucrările în sarcina concesionarului, pînă la 1 aprilie 1938.

Lucrările de canalizare, punerea și procurarea tuturor aparatelor și accesoriilor necesare iluminatului public, atît pentru gaz, cît și pentru electricitate, vor fi făcute în întregime cu cheltuiala concesionarului, pînă la 1 aprilie 1938; după acest termen, dacă Primăria va cere noi canalizări, ele vor fi făcute de către Companie, dar cheltuielile provocate de noile canalizări, precum și furniturile și primele instalațiuni de aparate pe aceste noi canalizări, vor fi plătite de Primărie, conform cu borderoul de prețuri fixat prin art. 14, cheltuielile de întreținere și reînnoire rămînînd, bineînțeles, în sarcina concesionarului pînă la expirarea concesiunii.

Art. 11. În caz de descoperiri și invențiuni noi.

Dacă în urma progreselor științei s-ar descoperi un nou mod de luminat, altul de cît gazul și electricitatea, Comuna București va fi liberă să-l adopte pentru ea și pentru particulari, fără cea mai mică despăgubire către Companie.

Primăria va putea sau să exploateze ea însăși acest nou sistem sau să se înțeleagă în acest scop cu oricare antreprenor i-ar conveni. /.../⁷.

În caz cînd orașul ar adopta un nou mod de luminat, altul decît cel cu gaz și electricitate, Compania de gaz din București va fi obligată să continue cu serviciul iluminatului public pînă în momentul funcționării noului sistem /.../⁷

Articolul 12. Instalațiunile electrice actuale ale orașului.

În tot timpul duratei prezentului contract, orașul va avea dreptul de a conserva și de a exploata, însă numai pentru luminatul public și pentru forța motrice necesară serviciilor municipale, instalațiunile electrice ce le posedă actualmente; dar nu va putea să le cedeze vreunei alte persoane sau societăți.

Articolul 13. Rezerve pentru încercări de alte sisteme de iluminat.

Comuna își rezervă dreptul pentru toată durata concesiunii, de a încerca oricare alt sistem de iluminat pe o lungime de stradă de 1 000 de metri, acolo unde va găsi cu cale și în afară de sectorul rezervat prin art. 26 ¹, fără ca concesionarul să aibă dreptul de a pretinde vre-o indemnizare. /.../ ⁸

Articolul 18. Expirarea concesiunii.

La expirarea concesiunii, Comuna va deveni de drept proprietară și fără nici o plată sau despăgubire a uzinelor de gaz și electricitate, a tuturor construcțiilor și lucrărilor executate de Companie în tot timpul duratei concesiunii, pentru exploatarea gazului și a electricității, a tuturor instalațiilor, canalizărilor, aparatelor de luminat public, bransamentelor, terenurilor și în general a întregii instalațiuni așezate pe terenurile uzinelor și pe sub calea publică, totul fiind în perfectă stare de funcționare. /.../ ⁹

Articolul 21. Răscumpărare.

Orașul București va avea dreptul, de la 1 aprilie 1931 înainte, de a răscumpăra folosința instalațiilor actuale și de a răscumpăra toate instalațiunile de gaz și de electricitate viitoare, executate conform clauzelor prezentei concesiuni, plătind valoarea lor reală în momentul răscumpărării, valoare micșorată cu de atâtea ori a 17-a parte din această valoare, câți ani vor fi trecut de la al 25-lea an al concesiunii și pînă în momentul răscumpărării. /.../ ¹⁰

Articolul 30. Prețurile convenționale de producțiune /.../

Prețurile unitare convenționale acceptate de cele două părți și care trebuie să servească de bază pentru stabilirea beneficiului net de împărțit sunt următoarele:

Pentru gaz.

Pentru o producțiune de	0—9 milioane	m.c.	20	bani m.c.
„	9—12	„	19,50	„
„	12—15	„	19	„
„	15—18	„	18,50	„
„	18 și în sus	„	18	„

Pentru electricitate sînt două feluri de prețuri /.../

a) Luminatul particular.

Pentru o producțiune de	0—1 milion	kw.o.	54	bani kw.o.
„	1—2	„	51	„
„	2—3	„	48	„
„	3 și în sus	„	45	„

b) Luminatul public și forța motrice.

Pentru o producție de 0—1 milion kw.o. 33 bani kw.o.

„	„	1—2	„	„	31,50	„
„	„	2 în sus	„	„	30	„ /.../

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 215/1906, f. 57—60, 62, 64 v., original.

- ¹ Se fac unele considerații generale asupra dorinței de ameliorare a iluminatului.
² Urmează unele precizări asupra modului de furnizare a curentului electric.
³ Planul lipsă la dosar.
⁴ Se stipulează continuarea exploatării uzinei și rețelei de gaz de către Compania de gaz.
⁵ Obligațiile Companiei de a face extinderile cerute de P.M.B. pentru rețeaua de gaz.
⁶ Condițiile în care se pot face mutări și suprimări de rețele de gaz și electricitate.
⁷ Precizarea baremelor de prețuri în cazul cărora Compania e obligată să aplice noile invenții și descoperiri.
⁸ Art. 14—20 se referă la executare bransamente, întreținere, reînnoire.
⁹ Stabilește restituirea cauțiunii depuse.
¹⁰ Stabilește supunerea la jurisdicția, românească, arbitrajul, asigurările, scutiri de taxe redevențe.
¹¹ Prevede modul de calculare a beneficiului, de efectuare a plăților, rezolvarea litigiilor.

21

⟨1905 septembrie 15⟩, București.

Evaluarea costului de înființare a instalațiilor
actuale de luminat prin gaz aerian

1) Terenuri

50.000	m.p. aparținând Companiei	a 10 lei	500.000	
30.000	„ „ Comunei	a 10 lei	300.000	
				800.000

2) Cuptoare

Clădirea nr. 8	150.000	
Clădirea nr. 9	180.000	
16 cuptoare München	504.000	
1 coș	18.000	
		852.000

3) Condensațiune

Clădirea nr. 16	22.500	
Condensator și răcitor	67.500	
		90.000

4) Purificare

Clădirea nr. 13	25.000
Aparatele și cuva	25.000
Clădirea nr. 14	17.500
Extractor și aparate diverse	25.000
Clădirea nr. 15	15.000
Cazane Pied-de-Boeuf	10.000
Clădirea nr. 31	5.000
Spălătorul system Standard	23.000
Clădirea Solnarj	5.000
Aparate	22.000
Șoproane	16.000
„	3.000

191.500

5) Emisiune

Clădirea nr. 33, regulator, contori, etc.	7.000
Gazometru nr. 1	75.000
„ nr. 2	122.000
„ nr. 3	125.000
Două contoare de fabricațiune	10.000

339.000

Distribuțiune	}	.....	1.700.000
Canalisațiune			
Branșamente			
Lanterne publice			

6) Magazia

Clădirea nr. 6	32.000
„ nr. 10	25.000
Șoproane nr. 29	2.000
„ nr. 30	15.000
Cisterne pentru gudron	22.000

96.500

7) Atelierul

Clădirea nr. 4	15.000
Unelte și aprovizionări	12.000
Clădirea cazanelor	32.000
Cazane, mașina de vapori, dynamuri	52.000
Clădirea nr. 12, contori, (mașine unelte)	20.000

131.500

8) Vinzare

Concasor de coks și dynamo-receptor nr. 22 ..	42.000	}	162.300
Incinerarea becurilor Auer nr. 28	1.500		
Poduri-basculi	12.000		
9) Laboratorul nr. 34	3.000		
Carburațiune	1.800		
10) Birouri și locuințe		}	78.000
Birouri }	78.000		
Locuințe }			
11) Diverse	24.000		
Total:			4.362.800

În realitate costul este mai mare, căci în polițele de asigurare s-au trecut prețuri mai mici decât cele reale.

Se poate admite ca foarte aproape de adevăr cifra de 5.000.000 lei.

Raportat la metru cub de gaz distribuit, acest cost revine la

$$\frac{5.000.000}{6.000.000} = 0,83 \text{ lei. } / \dots / ^1$$

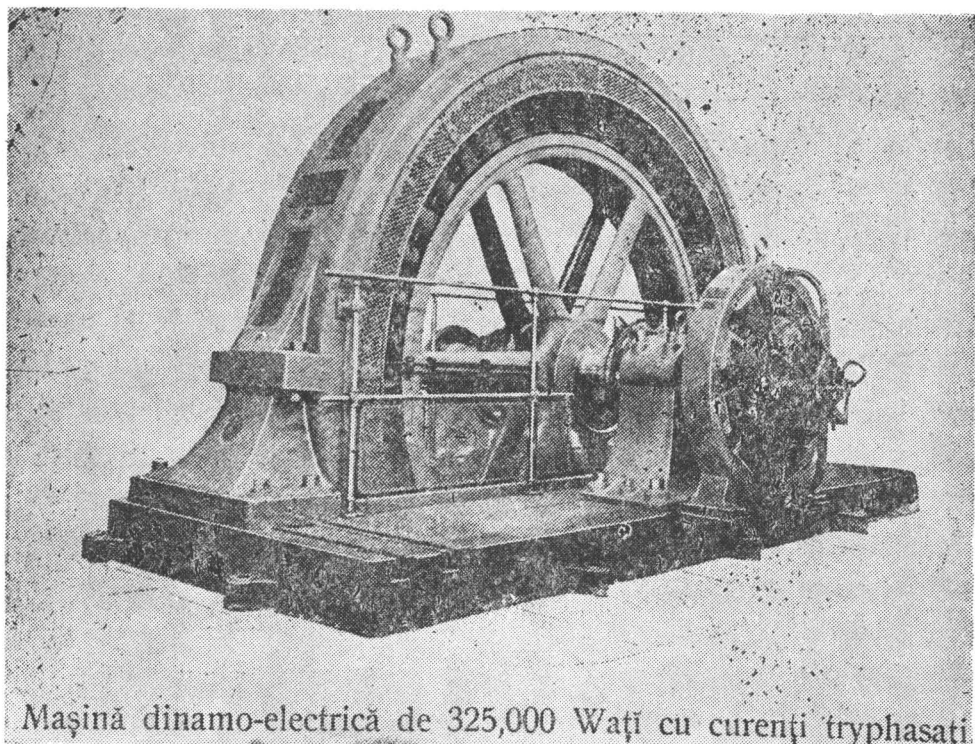
F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 215/1906, f. 38—39, original.

¹ În continuare se fac comparații cu alte capitale europene

22

(1905 septembrie 15), București.

Nr. crt.	Instalațiunea	Puterea mașinilor k.w.	Acumulatorii k.w. ore	Numărul lămpilor incandescente
0	1	2	3	4
1.	Spitalul Regina Elisabeta	66		800
2.	Moara Olmazu	7,5		100
3.	Locuința Vernescu	17		250
4.	Dacia Română	44	38	600
5.	Regia Monop(olului) Tutun(ului) (Belvedere)	25		450
6.	Socec (Stabiliment litografic)	8		120
7.	Serv(iciul) Studii și Construc(ții) (M(ihai) Vodă)	6,6		94
8.	Pirotecnia Armatei	33		600
9.	Fabrica de Petrol (C. Grivița)	3,3		50

3. 1900 noiembrie 25/7. Mașina dinamo-electrică de 325 kw., introdusă în uz de Societatea de electricitate fost Lahmeyer et Co., Sucursala București.
(D.A.C., fond M.D.C., D.G.M., dosar 31/1899, f. 54 și urm.)

9	1	2	3	4
10.	Moara Assan	17		270
11.	Grigore Alexandrescu (Tăbăcărie)	8		172
12.	Locuința E. Behles	3,3	9	75
13.	Jacques Katz	5,5		120
14.	Școala de Poduri	20	13	400
15.	Fabr(ica) de Tricotage	14		250
16.	Tip(ografia) (Universul)	15		200
17.	Poșta Centrală	220	160	3000
18.	Fabrica Patzak	3,3	13	72
19.	Tipogr(afia) Rasidescu (Göbl)	14	30	215
20.	Fabrica de frîghii Birman	8,5		110
21.	Fabrica Lempart	1,5		36
22.	„ S. Prager	1,5	2	30
23.	Teatrul Național inclusiv Palatul Regal și Independența Română	182	100	4000
24.	Fabrica de Bere Bragadiru	5,8	50	800
25.	Fabrica Viața	32		200
26.	Fabrica de mobilă Hornst in	7		

0	1	2	3	4
27.	Școala de Meserii	62	33	I. 500 II. 406
28.	Spit(alul) (Filantropia și Maternitatea)	30	66	500
29.	Institutul de Patologie și Bacteriol(ogie)	32	44	647
30.	Insti(tutul) Anato(mie) Medic(ală)	46	60	1100
31.	Palatul Cotroceni	48	44	1000
32.	Vila Cîrlova	6		120
33.	„ d-lui dr. Kiriac	6		120
34.	Fabrica Dobriceanu	8		120
35.	Pălatul Funcționarilor Publici	16	55	412
36.	Inst(itutul) Chimie Organ(ică)	3		6
37.	Asilul de bătrîni (Reg(ina) Elisabeta)	5	12	160
38.	Palatul Gh. Gr. Cantacuzino	55	66	1100
39.	Palat Cred(itului) Funciar	14	24	307
40.	Hotel Splendid	12	25	400
41.	Palatul Sturdza	90	80	1600
42.	Fabrica Suter	40		500
43.	Teatrul Liric	80		1500
44.	Pasagiul Villagros	300		1400
45.	Jochei-Club	25		400
46.	Institutul Botanic	6		100
47.	Palatul Justiției	25		500
48.	Palatul M(inisterului) Domeniilor	20		300
49.	Hotel Continental	10		200
50.	Cofetăria Riegler	6		100
51.	Ziarul Adevărul	15		200
52.	Palatul B. Eforiei (cu imp(rimeria) Statului)	200	500	2800
53.	Spitalul Colțea	50		
Total:		2031		30506

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 215/1906, f. 41—42, original.

23

<1906 iunie 21, București>.

Societatea Generală de Gaz și Electricitate
din București

Act Constitutiv

Subsemnații:

Frédéric Albéric Brandt, inginer domiciliat în Bruxelles, Rue du Marché
129, lucrînd în calitate de lichidator al Companiei de Gaz din București,

societate anonimă franceză, cu sediul în Paris. /.../ ¹ reprezentat prin d-l Henri Bouron, inginer, directorul Companiei de Gaz din București, domiciliat în București, la Filaret. /.../ ¹

Compania Generală de Gaz pentru Franța și străinătate, societate anonimă franceză cu sediul în Paris, prin mandatar d-l Henri Bouron, inginer, directorul Companiei de Gaz din București, Filaret /.../ ¹

Contele I. de Camondo, ofițer al Legiunii de Onoare, domiciliat în Paris, Rue Glück 4, prin mandatar Moise Halfon, bancher, domiciliat în București /.../ ¹

André Bénac, proprietar, comandor al Legiunii de Onoare, domiciliat în Paris, Rue de Clichy 14, prin mandatar S. Rosental, avocat în București. /.../ ¹

Pierre Bailleux de Marisy, proprietar, domiciliat în Paris, strada Miro-mesnil nr. 86, prin mandatar F. A. Brandt, secretar general al Companiei de Gaz pentru Franța și străinătate /.../ ¹ care la rîndul său și-a substituit pe dl. Henri Bouron /.../ ¹

Edgard Stern, bancher, domiciliat la Paris, strada Arcade nr. 57, prin mandatar Henri Bouron, directorul Companiei de Gaz din București /.../ ¹

Moise Halfon, bancher, domiciliat în București, str. Carol 107,

Robert Ellissen, inginer de arte și manufactură, domiciliat în Paris, Avenue de Messine nr. 6, prin mandatar Henri Bouron, directorul Companiei de Gaz din București /.../ ¹

Henri Bouron, inginer, directorul Companiei de Gaz din București, personal domiciliat în București, Uzina de Gaz.

Declarăm că constituim pe baza statutelor aici alăturate, care fac parte integrantă din actul de față, o societate anonimă pe acțiuni sub denumirea de: Societatea Generală de Gaz și Electricitate din București, în limba franceză „Société Générale de Gaz et de l'Electricité de Bucarest“, avînd ca obiect exploatarea concesiunii luminatului cu gaz și cu electricitate al orașului București, acordată de Primăria zisului oraș Companiei de Gaz din București prin actul autentificat de Tribunalul Ilfov, Secția de Notariat sub nr. 2560 cu data din 10 martie 1906, concesiune adusă de zisa Companie ca aport societății, exploatarea vericăror alte concesiuni, a tuturor uzinelor de gaz și electricitate, vinzarea cărbunelui, coxului și a vericăror alte produse, fabricarea produselor chimice derivate, vinzarea curentului electric, precum și orice alte operațiuni financiare, industriale comerciale în legătură cu obiectele de mai sus, după cum se spune la art. 3 din statut.

Sediul Societății este în București, durata sa este nelimitată, cu încetare de la definitiva ei constituire.

Capitalul social se fixează la 7.500.000 lei, împărțit în 15.000 acțiuni de cinci sute lei fiecare.

Acest capital este constituit în modul următor:

Eu Henri Bouron, în calitate de mandatar a d-lui Frédéric Albérie Brandt, lichidatorul Companiei de Gaz din București, autorizat în puterea deciziunii adunării generale din 21 mai 1906 st. n. constitui ca aport social:

1. Actul de concesiune și caietul de sarcini intervenit între Primăria Orașului București și Compania de Gaz din București constatat prin actul autentificat de Tribunalul Ilfov Secția de Notariat sub nr. 2560 din 10 martie

1906, cu toate drepturile, sarcinile și obligațiunile prevăzute în zisa concesiune, cu începere de la 1 aprilie 1906.

Se notează că din sumele datorite Primăriei Orașului București, în virtutea acestei concesiuni, Compania care face aportul a plătit suma de 3.800.000 lei prevăzută la art. 29 din caietul de sarcini, precum și aceea de 178.000 lei prevăzută la art. 34, plățile viitoare rămân în sarcina Societății constituite prin actul de față.

2. Terenurile situate în București, la Filaret, avind o suprafață de 46805 mp. și a căror limite sînt:

La Răsărit: proprietățile vecine din străzile Olimpului și Șerban Vodă, sfîrșind cu proprietatea Societății Tramvaiului și altele;

La miază zi: proprietăți care servesc la grădinarit și care au ieșirile în Calea Șerban Vodă și pe Bulevardul Linăriei din nou deschis.

La apus: noul bulevard 11 Iunie pe o lungime de 402 metri 10 centimetri.

La nord: o parte a bulevardului Neatîrnării pe o lungime de 38 metri 10 centimetri, iar restul la limita de reparațiune a terenului de 3 hectare care aparține Primăriei Orașului București și pe care se află toate instalațiunile actuale ale uzinei de Gaz; terenuri ce sînt proprietatea companiei, în virtutea actelor de cumpărare autentificate de Tribunalul Ilfov Secția de Notariat sub nr. 8069 din 23 noiembrie 1883 și nr. 7662 din 20 septembrie 1905, transcrise la nr. 1946 din 23 noiembrie 1883 și nr. 3017/1905, terenuri care au rămas proprietatea sa, nefiind cuprinse în instalațiunile devenite proprietatea comunei pe baza vechii concesiuni.

3. Uzinele electrice instalate în București cu toate accesoriile lor.

4. Mobilierul directorului și agențiilor

5. Caii și trăsurile directorului și agențiilor

6. Instalațiunile închiriate abonaților după situațiunea întocmită pe data de 1 aprilie 1906.

7. Stocurile și diferitele mărfuri aflate în magazine după situațiunea întocmită pe data de 1 aprilie 1906.

8. Tot activul companiei, sumele aflate în casă și în depozit la bancheri, creanțele contra terților, conform inventarului stabilit cu data de 1 aprilie 1906, cu sarcina pasivului arătată în acest inventar.

9. Studiile și planurile făcute în executarea concesiunii Societatea constituită prin prezentul act va avea proprietatea bunurilor și drepturilor mobiliare și imobiliare ce i se aduc ca aport de Compania de Gaz din București din ziua constituirii sale definitive; iar folosința lor o va avea cu efect retro-activ de la 1 aprilie 1906.

Societatea va primi zisele bunuri și drepturi astfel cum se găsesc la data de 1 aprilie 1906.

Ea va suporta din ziua începerii folosinței sale toate impozitele, contribuțiunile și orice alte sarcini relative la bunurile aduse ca aport.

Va fi obligată să achite chiriile și locațiunile și să execute toate contractele și convențiunile făcute de societate pentru industria sa și să execute sarcinile și condițiunile acestora cu începere din ziua intrării sale în folosință.

Acest aport e făcut pe lîngă acesta cu sarcina pentru prezenta societate de a achita integral pasivul Companiei de Gaz din București.

Prin aducerea acestui aport cu sarcinile lui, astfel cum s-a arătat, prezenta societate este substituită atât în mod activ cât și pasiv în toate drepturile și obligațiunile Companiei care face aportul.

Valoarea acestui aport constituit de lichidatorul Companiei de Gaz din București, se stabilește de către subsemnații fondatori la suma de 5.478.000 lei.

Drept remunerare a acestui aport se atribuie domnului lichidator al Companiei de Gaz din București 10.956 acțiuni a 500 lei pe deplin liberate.

Și pe lângă aceasta încă 600 părți de fondator create cum se arată în statute.

Restul capitalului ridicându-se la lei 2.022.000, împărțit în 4044 acțiuni, a fost subscris integral de subsemnații precum urmează:

Compania Generală de Gaz pentru Franța și Străinătate, prin mandatar H. Bouron: 3.624 acțiuni a 500 lei, adică 1.812.000 lei.

D-l conte I. de Camondo, prin mandatar Moise Halfon: 60 acțiuni a 500 lei, adică 30.000 lei.

D-l André Bénac, prin mandatar S. Rosental: 60 acțiuni a 500 lei, adică 30.000 lei.

Dl. P. Bailleux de Marisy, prin mandatar H. Bouron: 60 acțiuni a 500 lei, adică 30.000 lei.

Dl. Edgar Stern, prin mandatar H. Bouron: 60 acțiuni a 500 lei, adică 30.000 lei.

Dl. Robert Ellissen, prin mandatar H. Bouron: 60 acțiuni a 500 lei, adică 30.000 lei.

Dl. Moise Halfon: 60 acțiuni a 500 lei, adică 30.000 lei.

Dl. Henri Bouron: 60 acțiuni a 500 lei, adică 30.000 lei.

Total 4044 acțiuni, lei 2.022.000

30% din capitalul subscris în numerar, adică 606.600 lei au fost depuși de subsemnații potrivit legii, la Banca Națională a României, în proporție cu partea fiecărui subscritor, așa precum rezultă din recipisele Băncii cu nr. 66699, 66670, 66671, 66672, 66673, 66674, 66675 și 66676.

Vărsămîntul restului se va face conform statutelor.

Zisa sumă de 606.600 lei, reprezentînd cei 30% din capitalul subscris, în numerar depus la Banca Națională a României, va fi retrasă de dl. Henri Bouron, căruia noi îi dăm mandat special în acest scop, îndată ce toate formalitățile legale pentru constituirea și autorizarea societății vor fi îndeplinite. Dl. Bouron va avea dreptul a delega acest mandat altei persoane /.../

Anexă:

Compania de Gaz din București
Inventar la 31 martie 1906

Activ /.../ ²

Uzine electrice

1) Valoarea uzinei electrice lipită de Teatrul Național cuprinzînd clădirea, generatorii, mașinile de aburi, un motor de gaz de 50 cai putere, dinamurile, diverse aparate electrice, o baterie de acumulatori, comptori, conductele de aburi și apă etc. materialul, mobilierul, sculele precum și cablul

subteran începînd de la această uzină pînă la Palatul Regal, traversînd străzile Cîmpineanu și Sf. Ionică — 358.183,99

2) Valoarea uzinei electrice de la Cotroceni cuprinzînd clădirea, două motoare de gaz de 25 cai fiecare, 2 dinamuri, o baterie de acumulatori de 60 de elemente, conexiunile, cabluri și aparate electrice, comptori, mobilierul, materialul și sculele — 91.396,70.

3) Valoarea diverselor aparate și a materialului electric depusă la Uzina de Gaz — 12.886,34 — 462.467,03

· /.../ ²

D.A.C., fond T.I., dosar 92/1906, vol. II, f. 582—585, f. 621 v., copie.

¹ Se prezintă actele de împuternicire ale mandatarilor respectivi

² Se enumeră alte bunuri, de valoare mai mică.

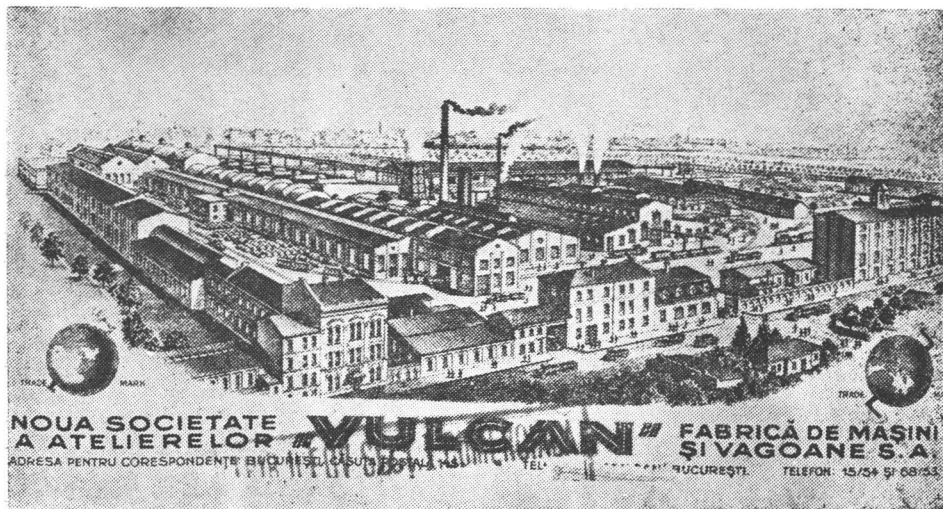
24

<1908 iunie 30, București>.

Act constitutiv al societății Vulcan.
Fabrică de mașini. Societate anonimă București.

Între subsemnații:

Maschinen-und Waggonbau, Fabriks Actiengesellschaft in Simmering vormals H. D. Schmid, Wien, reprezentată prin d-nii Walter Dickin, asociatul firmei înregistrate Dickin et Co și Adalbert Abonyi, director de fabrică, conform procurei legalizate de notarii dr. Iosif Rainert și dr. Cornelius Schi-

4. 1931. Fabrica societății „Vulcan”.
(D.A.C., fond T.I., dosar 13/1921, vol. II, f. 24)

mek, tradusă și legalizată la Ministerul Afacerilor Străine al Regatului României sub nr. 3082 din 1908.

Banca Marmorosch Blank et Co, Societate anonimă, București

Dickin et Co, bancheri, București

Jean G. Cantacuzino, inginer și mare proprietar

Richard K. Söpke, director de bancă

George Assan, mare industriaș

Ioan G. Saita, avocat

Adalbert Abonyi, director de fabrică,

s-a încheiat prezentul contract de societate, cum urmează:

1. Pe baza aci anexatelor statute, mai sus numiții contractanți fondează și constituie o societate pe acțiuni sub denumirea de „Vulcan”, fabrică de mașini, societate anonimă, București.

Aceste statute investite cu semnăturile contractanților formează părți integrante în prezentul contract.

2. Capitalul societății este de lei 1.000.000 (un milion), repartizați în 5.000 acțiuni la purtător, de câte 200 lei fiecare.

Acest capital s-a format în modul următor:

a) Societatea Maschinen- et Waggonbau-Fabriks Actiengesellschaft in Simmering, vormals H. D. Schmid, Wien, aduce în societate ca aport social, fabrica ei din București, strada Honzig nr. 19, care exista pînă acum sub numele de „Sucursala Română a fabricilor de mașini și vagoane Simmering și Bruenn-Koenigsfeld”, București, cu terenul, cu toate clădirile și instalațiile, mașinile și uneltele, accesoriile, materiile prime pentru fabricație, marfa în fabricație, marfa gata fabricată, numerarul aflat în casă, polițe, efecte publice, creanțele, drepturile cîștigate, avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale, în fine toată afacerea, cu tot activul și pasivul, precum și toate comenzile și contractele de furnizare, nerezervîndu-și nimic pe seamă.

Valoarea acestui aport social, după inventarul aci alăturat, care inventar formează de asemenea parte integrantă a acestui act, este la 31 martie 1908, stil nou de lei 1.065.958,58.

/.../

Restul capitalului social de 2 500 acțiuni în valoare nominală de le 500.000 s-a subscris la cursul de 260 lei de fiecare acțiune de către următorii:

b) Banca Marmorosch Blank et Co	1 250	acțiuni	— lei	250.000	val. nominală
c) Dickin et Co	500	acțiuni	— lei	100.000	„
d) Ioan G. Cantacuzino	150	„	— „	30.000	„
e) Richard Söpke	75	„	— „	15.000	„
f) George Assan	75	„	— „	15.000	„
g) Ioan G. Saita	75	„	— „	15.000	„
h) Director Adalbert Abonyi	375	„	— „	75.000	„
Total		2 500	„	— lei	500.000 /.../

Statutele Societății Vulcan
Fabrică de Mașini
Societate Anonimă
București

Capitolul I.

Numele, sediul, scopul, durata și semnătura societății.

Art. 1. Numele Societății este: „Vulcan” Fabrică de mașini, Societate Anonimă, București, sediul este în București, iar durata nelimitată.

Art. 2. Scopul Societății este:

1. Fabricarea, comerțul și închirierea de mașini, vagoane, unelte, precum și toate articolele ce aparțin industriei metalurgice. /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 90/1908, f. 24—26, copie=M.Of. nr. 98, din 31 iulie, 1908, pag. 4441—4444.

25

1908 august 20, București.

Societate Generală de Gaz și de Electricitate din București
Societate anonimă cu sediul în București
Capital vărsat lei 7.500.000

1 Plan
Nr. 126

București, 20 august 1908

Domnule Primar

Avem onoare a răspunde la adresa dv. nr. 43366/1492 din 13 crt. relativă la furnizarea energiei electrice în oraș, că între 1-iu și 15 septembrie viitor sperăm a pune în exploatare Uzina Centrală de Electricitate, precum și rețeaua indicată cu roșu pe planul aci alăturat.¹

Binevoii a primi, Domnule Primar, încredințarea prea distinsei noastre considerațiuni.

Societate Generală de Gaz și Electricitate din București

Administratorul Delegat
ss. indescifrabil

Domniei-Sale
Domnului Primar al Capitalei

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 189/1906, f. 3—4, original.

---

¹ Anexat planul, dimensiuni 140 × 100 cm.

/.../ ¹ Energia electrică pentru exploatarea întregii rețele de tramvai va fi dată de către instalațiunile comunale, în care scop comuna București va instala o stațiune centrală cu substațiuni sau mai multe stațiuni centrale. Aceste stațiuni producătoare de energie, ce Primăria va instala, vor servi și pentru actualele și viitoarele nevoi de energie ale comunei pentru iluminatul public al bulevardelor, teatrelor, străzilor pe unde ar trece tramvaiele, iluminatul privat în cartierele rezervate, luminat și forță motrice la instalațiunile comunale (birouri, abatorii, stațiuni de pompe, hale, ateliere, etc.), forța motrice pentru mica industrie în cartierele mărginașe sau localitățile învecinate, etc. —

Prin instalațiunea unei centrale unice cu substațiuni sau a mai multor centrale. Primăria va centraliza distribuțiunea energiei electrice pentru următoarele servicii:

1/ Serviciul tramvaiului, pentru care energia totală necesară pentru 60 km. de tramvai este evaluată la 1 725 k.w.

2/ Pentru instalațiunea de pompe de la Grozăvești, unde actualmente sunt instalate

— 3 mașini cu aburi a 200 HP

— 1 turbo-pompă 300 k.w.

evaluăm energia totală necesară la 810 k.w. —

Prin utilizarea energiei electrice se va înlocui actuala instalațiune veche, avînd pompe cu un randament redus, prin o instalațiune modernă, cu pompe, avînd un randament cu 10—12% mai mare. Prin aceasta se va asigura o exploatare mai ușoară, mai sigură și mai rentabilă.

3/ Pentru alimentarea pompelor de la Bragadiru va fi nevoie de 198 k.w. —

4/ Pentru actualul luminat cu arc al Șoselei, Bulevardelor și Grădinei Cișmigiu (160 lămpi cu arc de 10 A) 88 k.w.

5/ Pentru iluminatul teatrului ..... 60 k.w.

6/ Pentru iluminatul cu lămpi cu arc a c.a. 60 km. străzi pe unde trece tramvaiul (lămpi cu arc de 10 A. din 50 în 50 m.) ..... 550 kw

7/ Iluminatul calei Victoriei, cu lămpi cu arc de 10 A ..... 20 k.w.

8/ Iluminatul cu incandescență a cartierelor din jurul gării de Nord de la cimitirul Reînvierea și Tei ..... 60 k.w

9/ Iluminatul așezămintelor comunale și

prevederi pentru viitor ..... 481 k.w

După recapitulația făcută în anexa nr. 1², energia totală de instalat va fi de 4 000 k.w. —

Instalațiunile ce urmează a se face sunt:

1. Instalațiunea și echiparea întregii rețele a liniei de tramvai, instalațiune în sarcina societății de tramvaie ce Primăria București proiectează a înființa.

2. Instalațiunea ce urmează a se face de Primărie pentru iluminatul public.

3. Transformarea stațiilor de pompe.

4. Instalațiunea pentru producerea și distribuirea energiei, instalațiune ce urmează a se face de comună. /.../³

1909 februarie 24

Vasilescu-Karpen

Bușilă

F.A.S.M.B., fond P.M.B., dosar 235/1908, f. 3—5, original.

^{1,3} Se referă la problema extinderii liniilor de tramvai electrice și la investițiile necesare.

² Anexa lipsă la dosar.

27

1909 septembrie 18, București.

Proces-verbal

Subsemnatul inspector industrial, însărcinat de Ministerul Industriei și Comerțului cu supravegherea aplicării legii asupra muncii minorilor și femeilor în așezămintele industriale și exploatări miniere, pe baza art. 19 al. 2 din lege și art. 38 al. 2 din regulament, astăzi 18 septembrie 1909, ora 3 p.m., transportându-mă la fabrica de mașini Vulcan, str. Hontzik nr. 19, Dealu Spirii, din comuna București, pentru a constata modul în care se aplică dispozițiunile legii și regulamentului ei, am constatat următoarele în prezența d-lui Ferdinand Ciriak, inginerul fabricii, care m-a însoțit în acea cercetare.

1) Fabrica întrebuințează lucrători minori mai mici de 15 ani fără ca acești lucrători să aibă libretele prevăzute la art. 2 din legea asupra muncii minorilor și femeilor.

2) Regulamentul interior, prevăzut la art. 18 din lege și 37 din regulamentul ei de aplicare, nu e afișat în fabrică și nici nu a fost încă aprobat de minister.

3) Timpul de lucru pentru lucrătorii minori e de 10 (zece) ore (de la 7—12 a.m. și de la 1—6 p.m.), deși articolul 7 din lege prevede un maximum de 8 (opt) ore de lucru efectiv, și numai în mod excepțional zece ore pentru acele industrii ce sunt specificate în lege și regulament, aceasta însă cu o prealabilă autorizare din partea Ministerului Industriei.

4) Unul dintre lucrători declară că a fost palmuit de către d-l inginer F. Ciriak, cărui îi ceruse să-i elibereze un certificat pentru timpul cât a lucrat în fabrică. Această declarațiune a fost confirmată și de d-l F. Ciriak, cu deosebirea că motivul care a determinat lovirea a fost <obraznicia> lucrătorului, și arată că raporturile dintre lucrători și patron sunt cu totul altele decât cele prevăzute la art. 9 din lege. Numele lucrătorului în c(h)estiune e Gh. Biro.

Pentru constatarea celor de mai sus am dresat prezentul proces-verbal în prezența d-lui inginer Ferdinand Ciriak, inginerul fabricii, care a semnat

împreună cu noi pentru a se aplica contravenientului dispozițiunile art. 20 și următorii din lege și art. 42 din regulamentul ei de aplicare.

Făcut astăzi 18 septembrie 1909, spre a se înainta autorității judiciare competente, iar copie după acest proces verbal se va înainta Ministerului Industriei și Comerțului, precum și Prefecturei Județului Ilfov.

Inspector Industrial
ss. Inginer C. Quintescu

Prezent la această cercetare
ss. Inginer Penescu-Kertsch Inspector Comercial

Contravenient
Vulcan Fabrica de mașini
Soc(ietate) An(onimă)

p. Directorul General
ss. Ferdinand Ciriak

Un exemplar după acest proces-verbal s-a lăsat în primire d-lui F. Ciriak care a semnat de primire.

ss. Ing. C. Quintescu

Am primit acest proces-verbal astăzi 18 sept(embrie) 1909.

ss. Ferd. Ciriak

D.A.C., fond M.I.C., Contencios, dosar 5/1910, f. 4, original.

28

1909 septembrie 21, <București>.

Greva ucenicilor de la fabrica „Vulcan“.

La fabrica de metalurgie „Vulcan“ din str. Honzig, 25 ucenici au declarat greva în ziua de 15 septembrie cor. din cauză că d(omnul) inginer Ciriak a vrut să scadă salariul ucenicilor, care variază între 0,90—1 leu și 50 bani pe zi.

Prezentându-se în aceeași zi ca să li se dea certificatele, ei au fost înjurați. În urmă greviștii s-au dus la clubul meseriașilor, de unde cu o petițiune s-au prezentat la Ministerul Industriei, care a delegat pe un funcționar cu cercetarea faptelor.

În urma acestui fapt, ucenicii au primit imediat salariul ce li se cuvenea și eri li s-au dat certificatele cerute de dinșii.

Din greviști numai 7 au reintrat în lucru, ceilalți 18, însă continuă a fi solidari.

O cauză care a mai contribuit la declararea grevei este faptul că în urma unei greve de acum 2 ani tot în această fabrică, s-a stabilit ca ucenicia să fie limitată la 3 ani; iar acum urma să fie ridicată la timp de 4 ani.

Ucenicii se vor întruni astăzi la orele 2 p.m. în sala sindicatelor, când se va discuta supra acestei greve.— Alb.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 51/1908—1913, f. 19, original.

1910 martie 10, <București>.

Prefectura poliției capitalei
Biuroul de cercetări

10 martie 1910.

Notă

Lucrătorii din fabrica „Wolff” sunt agitați din cauză că Direcțiunea fabricii, pentru lipsa de lucru, a concediat mai mulți lucrători. Ei cer ca acei lucrători concediați să fie reprimiți.

I.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 444/1908 — 1914, f. 12, original.

<1911 mai 24, București>.

Contract de Societate

Între subsemnații:

Societatea în comandită Leonida et Co, reprezentată prin dl. Leon Leonida, D. Darvari, București, Piața Lahovari nr. 5, proprietar.

Aristide Blank, str. Sălciilor nr. 14, bancher

M. Toroceanu, b-dul Colțea nr. 5, inginer

I. Grueff, str. Brezoianu 41, proprietar

I. Boambă, str. Batiștei nr. 27, avocat

Dr. I. Costinescu, str. Sălciilor nr. 33, doctor

A intervenit următorul contract de societate anonimă pe acțiuni sub numele de „Garajul Leonida”, Societatea Anonimă, care începe să funcționeze de azi.

Societatea are de scop cumpărarea și vânzarea, în rate, de automobile, înființarea de garaje pentru întreținerea automobilelor, vânzarea de accesorii de automobile și piese de schimb, închirierea de automobile și alte operațiuni relative la comerțul de automobile, specificate în statute, care nu sînt restrictive, ci numai enumerative.

Sediul societății este în București, societatea putînd înființa sucursale în oricare oraș din țară.

Durata societății este ilimitată.

Capitalul social se fixează la suma de lei 700.000 împărțit în 1 400 acțiuni a câte 500 lei acțiunea. /.../

Capitalul social de lei 700.000 s-a subscris în total azi la facerea prezentului contract și anume:

Societatea Leonida et Co	lei 300.000
Aristide Blank	„ 100.000
Dimitrie Darvari	„ 50.000
I. Grueff	„ 50.000
I. Boambă	„ 100.000
Dr. I. Costinescu	„ 50.000
M. Toroceanu	„ 50.000

Societatea în comandită Leonida et Co aduce capitalul social în valoare de lei 300.000 ca aport în natură garajul și atelierul, situate în str. Cătunul Nou nr. 10, cu tot bunul lor mobil și imobil, conform inventarului aici anexat, care este în valoare de lei 300.000 /.../.

D.A.C., fond T.I., dosar 111/1911, f. 120, 125, copie=M.Of., nr. 82, din 14 iulie, 1911, pag. 3974—3976.

31

⟨1911 iunie 18, București⟩.

Act Constitutiv

Între subsemnații membrii subscriitori de acțiuni la „Drogheria Românească”, societate anonimă din București, declarăm că încheiem acest contract de societate anonimă pe acțiuni după cum urmează:

1) Societatea se va numi Drogheria Românească, societate anonimă, cu sediul în București, str. Lascăr Catargi nr. 17.

2) Scopul, felul și natura afacerilor acestei societăți sînt arătate la art. 2 al statutelor.

3) Durata societății este nelimitată.

4) Capitalul social subscris este de 200.000 lei, din care primul vărsămînt în valoare de 60.000 lei reprezintă suma de 30% vărsată prin diferite recipise:

5)	Persoanele societărilor, profesia și domiciliul	Suma subscrisă	Vărsat 30%	Nr. recipise Casei de Depuneri
1	2	3	4	5
1)	Vladimir de Herța, proprietar, str. Lascăr Catargi nr. 17	lei 20.000	6.000	1735/1911
2)	Elie Miulescu, proprietar, str. Luterană 11	26.000	8.000	1005 1187/1911
3)	Nicolae Oprescu, proprietar, str. Sculpturii 33	11.000	3.300	1189 855/1911

1	2	3	4	5
4)	Leonida Mavroiani, avocat, str. Sf. Spiridon 19	12.000	3.600	1572/1911
5)	Teodor Vasiliu, farmacist, str. Izvor 1	90.000	27.000	1571 2584/1911 1575
6)	Mihai Paraschivescu, avocat, str. Principatele Unite nr. 36	9.000	2.700	1436 1711/1911
7)	Banca Fortuna, str. Lipscani nr. 10	11.000	3.300	1573/1911
8)	Dr. Tatușescu Calea Călărași nr. 16	5.000	1.500	2583/1911
9)	B. P. Clony, avocat, Brăila	11.000	3.300	1716/1911
10)	M. Pantelimon, Budești Argeș	2.000	600	1749/1911
11)	Aristide Sariany, proprietar, Hotel Continental	3.000	900	1574/1911
		20.000	60.200	

6) Statutele societății fac parte integrantă din prezentul act putind fi modificate conform legii și stipulațiilor referitoare la modificări anume prevăzute în ele.

7) Capitalul social este împărțit în 1 000 acțiuni la purtător de lei 200 fiecare. Vărsămintele posterioare se vor face la datele fixate prin statute. Posesorul acțiunilor aderă printracesta însuși la statute și la prezentul act.

8) Capitalul social va putea fi sporit de adunarea generală a acționarilor societății pînă la suma de 2.000.000 lei prin emitere de noi acțiuni numai după ce acțiunile emisiunii precedente vor fi fost deplin achitate /.../

Statute

Capitolul I

Constituirea, denumirea, obiectul, sediul, durata /.../

.....

Art. 2. Denumirea societății este: „Drogheria Românească” societate anonimă pentru industria produselor medico-farmaceutice și comerțul de drog.

Art. 3. Scopul societății este:

a) Procurarea, prepararea și vînzarea diferitelor produse farmaceutice și drog în en gros și en detail, necesare farmaciilor, drogheriilor, diferitelor instituțiuni și publicului;

b) Fondarea și întreținerea de laboratoare, uzine, magazine și depozite.

c) Înființarea unei reprezentanțe a diferitelor case sau produse indigene a u străine.

d) Construcții de orice natură, referitoare la scopul societății, cumpărări, închirieri, arendări de imobile sau terenuri rurale sau urbane, cumpărări de mașini, unelte și materiale necesare exploatării, precum și revinderea lor cind interesul societății ar cere-o.

e) Brevetarea oricăror invenții, mașini și aparate medico-farmaceutice.

f) Asociațiuni și participări la întreprinderi similare, fusiuni cu alte case de asemenea natură și alte operațiuni comerciale și industriale, fie direct, fie în asociațiuni cu alții, pentru realizarea scopului societății, însă aceasta din urmă cu consimțământul adunării generale a acționarilor. /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 126/1911, f. 21, copie=M.Of., nr. 106, din 13 august 1911, pag. 5191—5196.

32

<1911 iulie 9, București>.

Actul constitutiv al Societății Tudor Societate Anonimă Română pentru fabricarea acumulatorilor electrici

Între subsemnații:

Neculai Zane, inginer, domiciliat în București, str. Negustori nr. 1
Casa de banca Marmorosch Blank et Co, cu sediul în București, str. Lipsani nr. 8, reprezentată prin domnii A. Blank și A. Athanasiad.

Aristide Blank proprietar, domiciliat în București, str. Sălciilor 14.

Societate a Akumulatoren — Fabrik Aktien-Gesellschaft, din Berlin reprezentată prin subsemnatul Leon Furnarachi, inginer, domiciliat în București, Calea Dorobanți 70, autorizat cu procură legalizată de notarul din Berlin Conrad Breyer, vizată la Ministerul Afacerilor Străine, sub no. 2697 din 26 mai 1911.

Nicolae Mătescu, avocat, str. Scaune 47, București.

L. Furnarachi, inginer, Calea Dorobanților 70, București și

G. Stoicescu, avocat, B-dul Maria 43, București, a intervenit următorul act constitutiv de societate:

1) Pe baza statutelor care urmează mai la vale, subscrișii contractanți constituim o societate anonimă, sub denumirea de „Tudor“, societate anonimă română pentru fabricarea acumulatorilor electrici. Aceste statute fac parte integrantă din prezentul act constitutiv.

2) Capitalul social, este de lei 500.000 (cinci sute mii) împărțit în 1 000 (una mie) acțiuni nominative de câte 500 (cinci sute) fiecare, pe deplin subscrise. Asupra acestor acțiuni s-au vărsat acum câte lei 250 de fiecare, iar restul se va vărsa la epocile ce se vor fixa de către consiliul de administrație.

3) Scopul societății este:

a) Înființarea și exploatarea de fabrici pentru construirea acumulatorilor electrici și aparatelor necesare acestora.

b) Construirea de stabilimente pentru producerea și distribuirea de electricitate.

4) Capitalul social s-a subscris în modul următor:

a) Societatea Acumulatoren Fabrik Aktiengesellschaft, din Berlin, aduce ca aport social un teren împreună cu fabrica și toate construcțiile aflate pe dinsul, situat în Prelungirea Calea Dorobanților 163, cumpărat cu actele autentificate de Tribunalul Ilfov secția Notariat sub numerele 12128/4722/1906 și no. 10196/5207/1910. Acest imobil s-a evaluat la lei 80.000. În schimbul acestui aport se atribuie sus zisei societăți un număr de 160 de acțiuni a 500 lei complet eliberate care se vor prelua din totalul acțiunilor de care se vorbește la art. 2 din prezentul act.

Prin urmare această societate a subscris în natură un număr de 160 acțiuni în valoare de 80.000 lei și în afară de aceasta a mai subscris și în numerar 720 acțiuni în valoare de 360.000 lei.

b) D-l Nicolae Zane a subscris un număr de 20 acțiuni în valoare de 10.000 lei.

c) Banca Marmorosch Blank et Co a subscris un număr de 40 acțiuni în valoare de 20.000 lei.

d) D-l Aristide Blank a subscris un număr de 20 acțiuni în valoare de 10.000 lei.

e) D-l Nicolae Mitescu „ „ 10 acțiuni în valoare de 5.000 lei.

f) D-l L. Furnarachi „ „ 20 acțiuni în valoare de 10.000 lei.

g) D-l G. Stoicescu a subscris un număr de 20 acțiuni în valoare de 10.000 lei.

/.../

D.A.C., fond T.I., dosar 168/1911, f. 30, copie.

33

1912 ianuarie 25, <București>.

Prefectura poliției capitalei
Serviciul de cercetări

1912 ianuarie 25

Notă

Eri la orele 4 p.m. în strada Ilfov nr. 4 a avut loc prima ședință a sindicatului național al metalurgiștilor. Au luat parte 25—30 membri. A presidat domnu(l) Georgian.

Domnu(l) Mitică Dunăreanu. Aduce la cunoștința membrilor că sindicatele vor avea 3 secțiuni și anume:

1. O secțiune cooperativă pentru procurarea creditului necesar pentru gospodăria membrilor asociați.

2. Va deschide pentru membrii săi ateliere de producție și magazine de consum.

3. Va desface produsele membrilor prin diferite sucursale din țară.
Domnu(l) Marinescu. Face o expunere asupra mersului societății. Anunță pentru duminică 29 ianuarie curent orele 3 p.m. o nouă consfătuire cu ceilalți membri.

S-a terminat la orele 5 p.m.

T.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 10/1911—1912, f. 15, original.

34

1912 februarie 27, <București>.

Prefectura Poliției Capitalei
Serviciul de cercetări

27 februarie 1912

Notă

Eri la ora 9 $\frac{1}{2}$ a.m. la Clubul Social-Democrat din str. Piața Amzei nr. 26, a avut loc întrunirea lucrătorilor greviști de la fabrica „Vulcan” din str. Honzic ; la această întrunire au luat parte un număr de 80—100 lucrători.

Întrunirea s-a terminat la ora 12 $\frac{1}{2}$.

N.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 51/1908—1913, f. 32, original.

35

1912 martie 2/15, București.

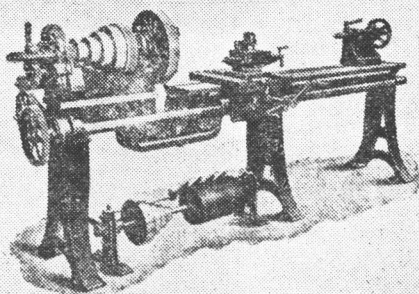
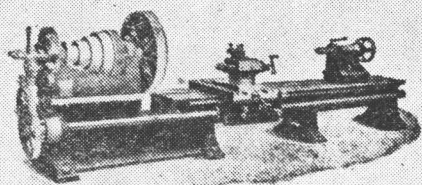
Paul Budich
Fabrică de Mașini și Aparate — Atelier special de Arămărie

București, 2/15 martie 1912
Calea Plevnei, 43.

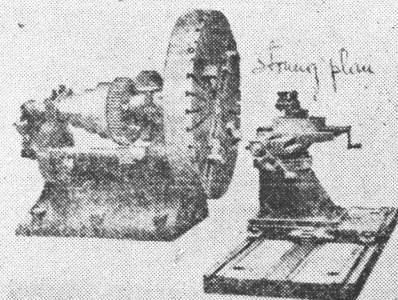
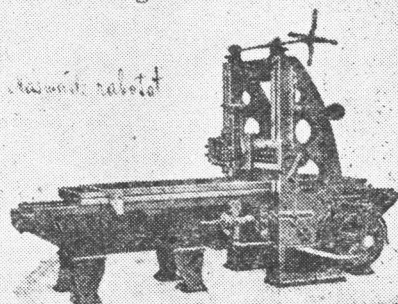
Devisul fabriciei

1 strung	5 metri	lungime
1 strung	6,5	„
1 strung	2,5	„
1 strung	2	„
1 strung	1,8	„
3 strunguri	3	„

STRUNG cu FUS CONDUCATOR

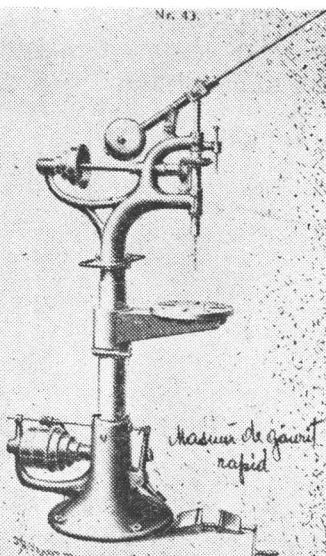

Zahnstangen Hobelmaschinen

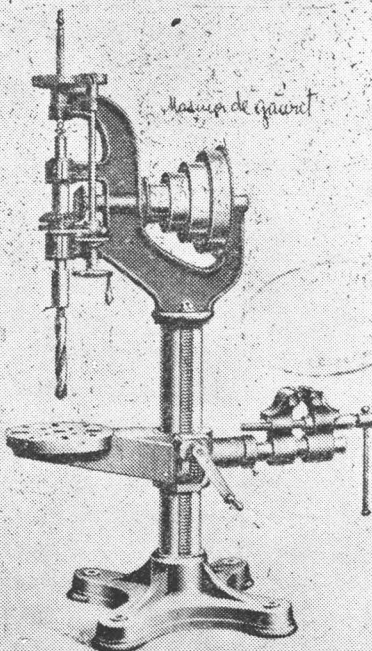

strung plin

Nr. 43.

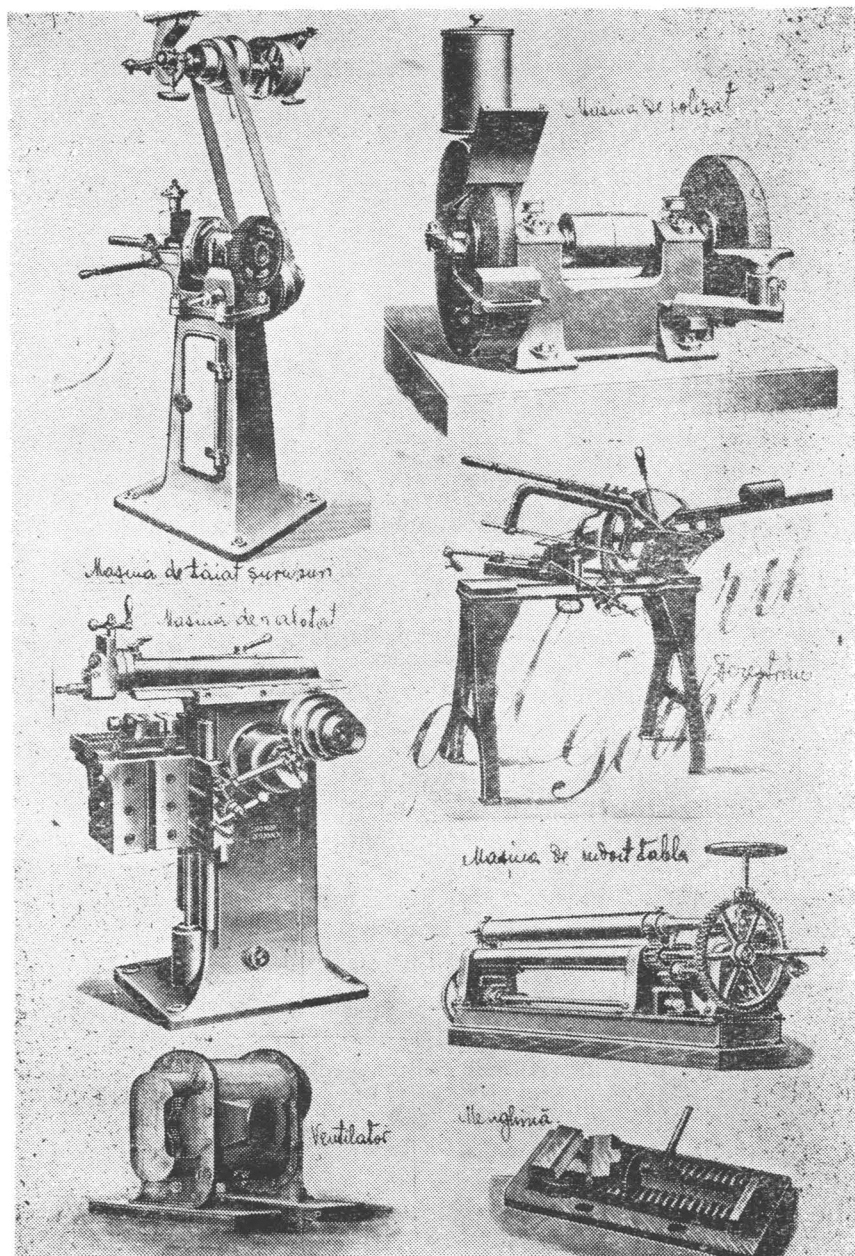

Masine de gaurit rapid

Masine de gaurit

5-6. 1912 martie 2/15. Masini-unelte utilizate

de Fabrica de mașini și aparate Paul Budich. (D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari Metalurgie, dosar 30/1912, f. 10)

1 strung plan
 2 mașină de rabotat
 1 mașină de pene
 5 mașini de găurit
 1 mașină de tăiat șuruburi
 1 mașină de rabotat
 1 mașină de ascuțit burghie
 2 mașini de găurit cilindri
 1 mașină de ciocănit aramă
 2 aparate de sudat
 3 plăci de rihuit
 5 ștanțe
 3 bănci de pilit
 1 banc de tras
 2 prese duplex
 3 ventilatori
 1 ferăstrău mare
 3 foarfeci
 3 nicovale
 2 tocile
 1 motor de 12 P.S. pentru benzină
 1 motor de 7 P.S. „ „
 3 vinciuri
 3 forje

Diferite scule speciale mari și mici necesare.

I. Teren și clădiri Calea Plevnei 43	lei 75.164,75
II. Mașini, aparate și scule	lei 28.500,00

103.664,75

În fabrică sunt ocupați în termen mediu 70 oameni.

Lucrătorii intervin la toate mașinile.

Mașinile sunt prevăzute cu parapete protectoare spre a evita accidentele.

Materialul brut, care se consumă în fabrică se compune din:

aramă, tablă și țevi

fier, tablă, țevi, bare, colțar T, etc.

cositor,

bronz și alamă

oțel tablă și bare

material de garnitură etc.

care în mare parte le procurăm din străinătate.

Se fabrică în mod curent: aparate și mașini pentru industria alcoolului, alambicuri, aparate de fabricat licheururi și cognac.

cazane duplicate pentru conserve

instalațiuni de vaporizație cu vacuum

aparate medicale pentru sterilizat, autoclave, etuve

cazane de aburi

instalațiuni complete de băi

serpentine de aramă și fier

rezervoare
transmisiuni, etc.
și orice lucrări ce ating ramura arămăriei și lăcătușeriei.

D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., Metalurgie, dosar 16/1912, f. 4, original.

36

1912 martie 3/16, București.

F. Weigel
Atelier de construcțiuni de fier
și fabricațiune de jalusii de oțel

București, 3/16 martie 1912
42 Str. S-ții Apostoli

Domnule Ministru,

Subsemnatul F. Weigel, avînd înființată, în jud. Ilfov, comuna București, Str. Sf-ții Apostoli nr. 40 și 42, precum și Str. Vânători nr. 2 și 4, o fabrică pentru construcțiuni de fier și alte produse similare, care face parte din categoria fabricelor prevăzute la art. 11 din lege, care întrebuițează cea mai mare parte a materiilor prime din străinătate, și care se bucură de avantajele vechii legi industriale pînă la 1 aprilie 1912, întrebuițînd pe lîngă personalul tehnic și administrativ, lucrători, din care 158 români și 24 străini, avînd ca putere motrice un motor de 20 cai putere, cu onoare vă rog, Domnule Ministru, să bine voiți a dispune să mi se acorde avantajele noii legi industriale publicate în Monitorul Oficial nr. 249 din 14 martie 1912 pe timp de 21 ani și prevăzute la art. 3 din lege și anume:

1) Scutire de dreptul de vamă pentru mașini, părți de mașini și accesorii-le lor în timpul funcționării, precum și cu ocazia complectării sau adăogirii, întru cît nu se pot procura în mod curent din țară.

De asemenea și creditarea dreptului de vamă a instrumentelor, aparatelelor și uneltelor necesare la instalarea mașinilor, prevăzute la lit. C de la art. 3.

2) Scutire de orice impozit direct către stat, județ sau comună prevăzute la lit. i.

3) Reducerea de transport din taxele normale asupra tarifelor de clase ale Căilor Ferate Române așa cum se prevede la art. 3. litera d, e, f.

În susținerea cererii mele anexez, conform art. 29 din lege, următoarele acte:

- a) Planul fabricii cu arătarea terenului și a clădirilor ¹.
- b) Planurile mașinilor, însoțite de memoriul respectiv. ¹

c) Un memoriu amănunțit cu privire la mijloacele de funcționare ale fabricii, materia primă ce se întrebuințează, cum și natura și calitatea fabricatelor.

Primiți vă rog, Domnule Ministru, asigurarea osebitei mele considerațiuni.

F. Weigel

D-sale

Domnului Ministru al Industriei și Comerțului, Loco.

Anexă:

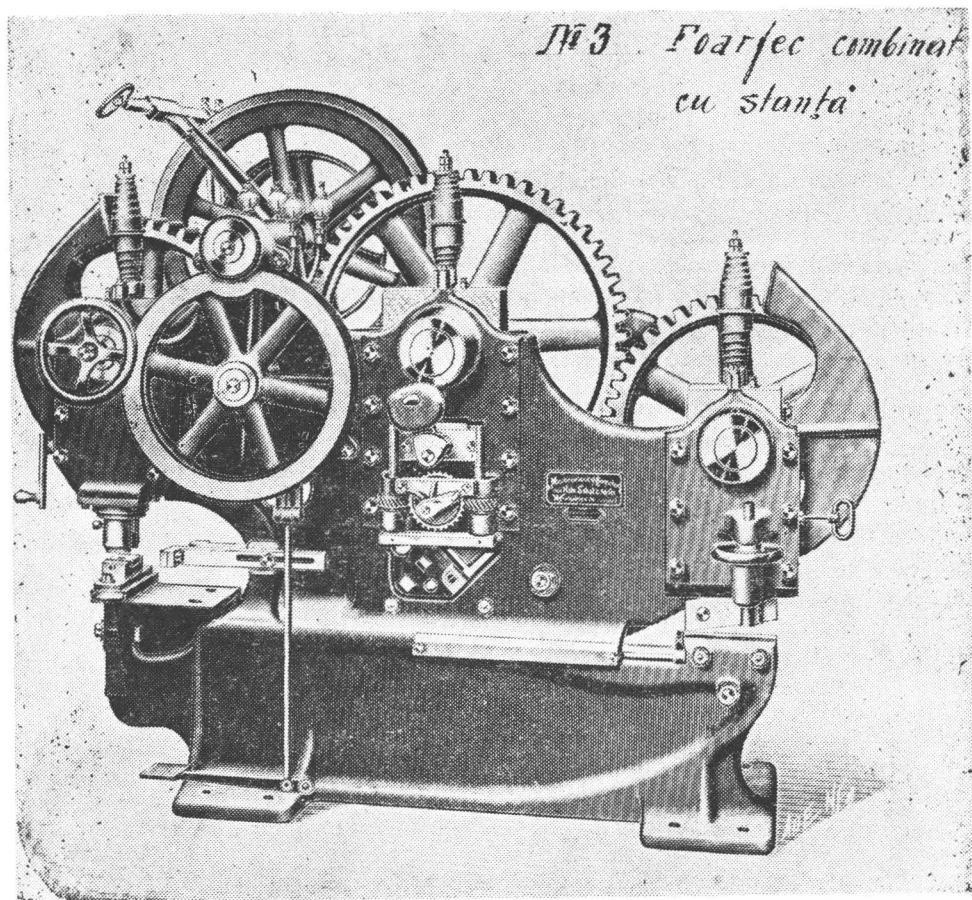
Memoriu — explicativ

atit al mașinelor, cât și a modului de funcționare a fabricii

Suprafața totală pe care se află fabrica, biroul, magazia etc.

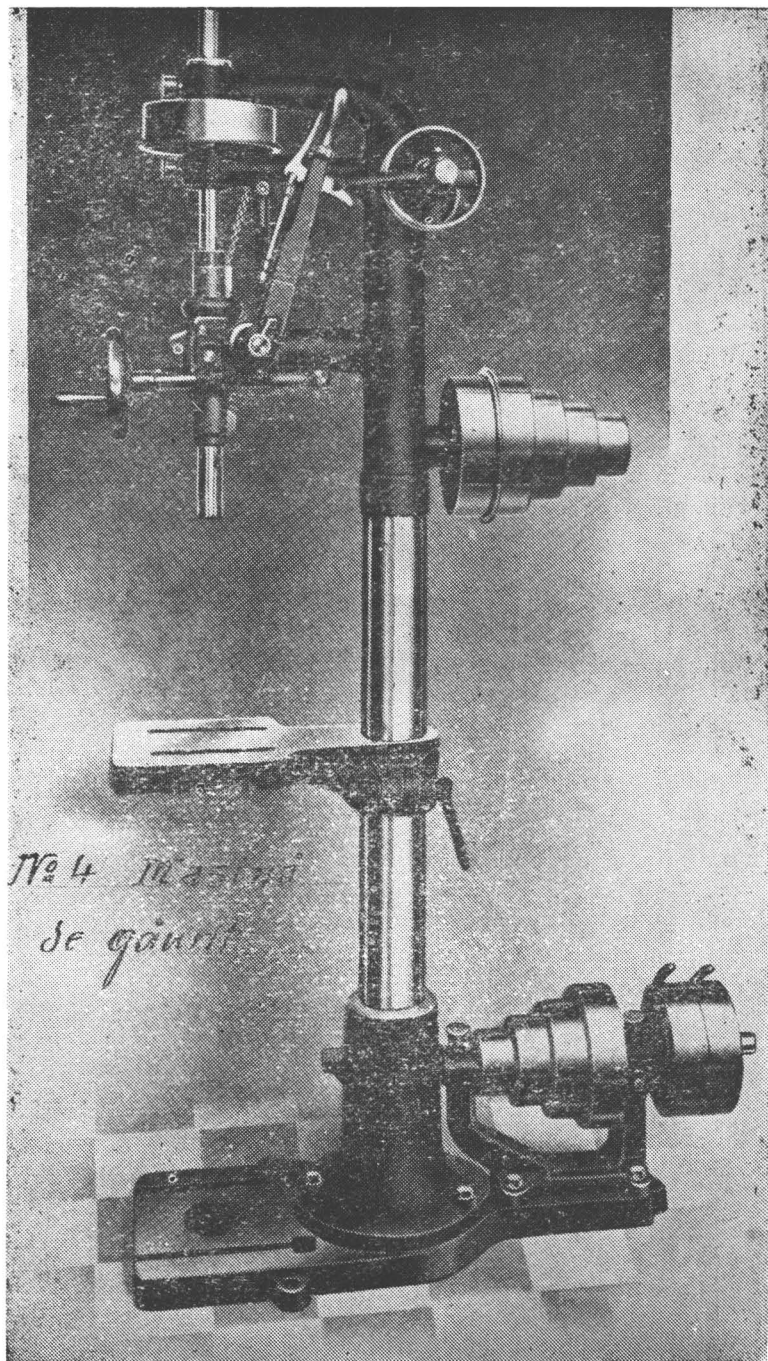
este de .....m.p. 2105

Clădirea fabricii ocupă..... m.p. 993

7—8. Utilaje folosite de

fabrica metalurgică Fr. Weigel
(D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari,
Metalurgie, dosar 71/1912, f. 4, 5)

Pentru curte rămîne restul de..... m.p. 1112 nr. I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX sunt forje cu ventilatoare instalate într-o hală despărțită de celălalt atelier.

Nr. 1, 2, 3, 4 etc. sunt mașini de găurit, tăiat etc., conf. ilustrațiunilor aci anexate.

Motorul, de cca. 20 cai putere, este motor cu gaz de la uzinele Deutzer Gasmotorenfabrik, Coeln Deutz. Motorul este închis din toate părțile cu zidărie și cu geamlîc. Conform cerințelor legii, am onoare a vă comunica, că, încît privește așezarea și montarea mașinilor în fabrică, s-a luat toate măsurile de precauțiune, ca să nu se întîmple nici un accident lucrătorilor unde intervin ei în lucru.

În fabrica mea se fac orice fel de construcțiuni de fier, ca: ferme, stîlpi, șarpante metalice, poduri, etc. în afară de aceste și construcțiuni artistice ca: grilaje, marchize, uși, ferestre, scări ornamentate etc. și fabricarea obloanelor de oțel.

Materiile prime întrebuițate sunt: fierărie profilată și simplă, tablă profilată și simplă, pe cînd uleiuri vegetale, minerale, lemnărie etc. se procură din țară.

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 71/1912, f. 1—3, original.

---

¹ Cf. f. 4—8.

37

1912 martie 5, București.

Societatea anonimă română
pentru
industria oxigenului, acetilenei și altor gaze
București

București, în le 5/18 mars 1912

Memoriu
asupra fabricii de oxigen și acetylenă a Societății
Anonime Române pentru Industria Oxigenului, Acetylenei și
Altor Gaze Str. Măgurele 93 b — București.

Fabrica Societății Anonime Române pentru Industria Oxigenului, Acetylenei și altor gaze, este construită pe un teren care îi aparține, în conformitate cu obligațiunile impuse prin decisiunea Consiliului Superior Tehnic, cu data de 7 decembrie 1907 (Jurnalul nr. 180) și în urma autorisațiunei nr. 3 din 8 mai 1908 a Onor Primăriei Capitalei.

Societatea noastră a investit un capital de 400.000 lei. Actualmente, fabrica noastră este principal afectată fabricării oxigenului extras din aer lichid (procedeul Claude et Linde), precum și acetylenei disolvate (procedeul Claude et Hess).

În afară de fabricarea acestor gaze, mai există un atelier pentru lucrări de reparațiuni prin sudură autogenă și care mai servește pentru experiența și demonstrațiuni.

Materiile prime întrebuințate sînt aerul și cărbunele de calciu.

Produsele accesorii necesare acestor 2 fabricațiuni sînt: pentru oxigen: sodiu caustic la 72°

chlorură de calciu

amoniacul lichid;

pentru acetylenă-disolvată: heratol sau catalysol

acetonol pur la 99

Actualmente, personalul societății noastre este compus dintr-un

Director general administrativ și tehnic,

Un inginer,

Un secretar dactilo-stenograf,

Un șef contabil,

Un expeditor-magaziner,

Doi impiegați la scriituri.

Numărul lucrătorilor întrebuințați pentru fabricațiune este de nouă,

dintre care un mecanic,

șase lucrători fără specialitate,

două lucrători sudori.

Forța motrice

Uzina noastră din București posedă un motor „Deutz-Otto” cu gaz sărac, al cărui gazogen este alimentat cu antracit român (aproape 250.000 kg. anual) 250 tonnes.

Forța motorului nostru este de 70 H.P.efectivi.

Oxigenul

Oxigenul este fabricat prin procedeele Linde, cu ajutorul unui grup de mașini de sistemul menționat, compus dintr-o țevărie de aspirațiune, dintr-un turn de epurațiune prin disolvarea sodiului caustic din compresor de aer în 3 intervale, cu refrigerant, dintr-un compresor de amoniac cu mașină de răcit, dintr-un liquefactor, din 2 coloane de distilațiune, din compresor de oxigen sistem „Whitehead”, din rampă de încărcare din gazometru de 60 m³

Aceste mașini sînt susceptibile de o fabricațiune orară de 10 m³ oxigen industrial sau de aproape 5 m³. de oxigen terapeutic. Oxigenul industrial obținut e de la 95 la 96% puritate. Oxigenul terapeutic de la 99,7% la 99,8% puritate.

Acetylena-dizolvată

Acetylena-dizolvată este fabricată prin procedeele Claude și Hess, cu ajutorul unui grup de aparate detaliate cum urmează:

un aparat generator de acetylenă, cu gazometru de 10 m³ și baterii de epuratori chimici, utilizînd chlorură de calciu, heratolul sau cathalysolul,

un compresor de acetylenă-disolvată,
2 dozeuri de aceton,
un aparat de control de umiditate și epurațiune.
Producțiunea orară de acetylenă disolvată aproape 6 m³.

Întrebuințarea produselor

Oxigenul terapeutic este utilizat pentru trebuințele medicale și pentru experiențe de laboratoriu.

Oxigenul industrial este întrebuințat în mod exclusiv pentru sudură autogenă a diferitelor metale și pentru tăierea rapidă a fierului și oțelului.

Acetylena dizolvată este întrebuințată pentru aceleași trebuințe în industria metalurgică și la iluminatul locuințelor, farelor, geamandurilor, vagoanelor, automobilelor, etc./...) ¹

Societatea anonimă română
pentru Industria Oxigenului, Acetilenei și altor gaze

Director General E. Hublin

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Chimie, dosar 13/1912 f. 3—9, original.

---

¹ Se referă la încălzirea fabricii, asigurări.

1912 martie 8, București.

La Métallurgie Roumaine
Anc. Jacques I. Catz
(Société Anonyme belge)

Siège Social-Bruxelles
Ateliers d'Emboutissage et d'Emaillage
Fonderie, Boulonnerie à
Bucarest (Filaret)
Bucurest (Filaret), le 24/8 martie 1912

Anexa c la cererea pentru obținerea avantajilor legii
industriale

1) Mașinile așezămîntului nostru industrial sunt mișcate parte printr-o mașină cu aburi, parte printr-un motor cu benzină și transmisiuni intermediare cu curele, iar combustibilul — excluzînd turnătorii care întrebuințează numai cocs — este în toate părțile păcura pulverizată cu aer comprimat.

2) Materiile prime intrînd în produsele noastre sînt:

a) fierul laminat; b) tablă fină de oțel moale; c) tablă de aluminiu; d) fonta brută; e) aramă; f) cositor; g) nisip quarțos; h) feldspath; i) spathfluor; j)

spathcalcar; k) creolită; l) oxid de staniu; m) borax; n) salpetru; o) sodă calcinată; p) argilă albă; q) oxizi metalici coloranți.

Materiile accesorii sunt: a) păcură; b) scinduri; c) hirtie; d) paie.

3) Produsele ce fabricăm sunt:

a) articole de menagiu de fontă și fier, smălțuite.

b) articole de aluminiu și în special de echipament militar.

c) articole de fier smălțuit în genere.

d) piese de fontă în general și ca specialitate: plite pentru mașini de bucătărie, ceaoane și țeste p(entru) mămăligă, bucele pentru roți de căruțe și sobe curente.

e) șurupuri în general și ca specialitate material mărunț de cale.

Metalurgia română fost Jacques I. Catz
Societate anonimă

ss. Jacques I. Catz

Anexă: Tablou de situațiunea personalului uzinelor noastre

1. Lucrători:	a) Români	328	
	b) Supuși români	12	
	c) Străini	30	
		<hr/>	370
2. Personal tehnic:	a) Români	3	
	b) Străini	3	
		<hr/>	6
3. Personal administrativ:	a) Români	5	
	b) Supuși români	3	
	c) Străini	2	
		<hr/>	10

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Metalurgie, dosar 62/1912, f. 8—10, original.

39

1912 aprilie 6, București

Marca fabricii

Prima fabrică română de vopsele chimice,
lacuri, ultramarină și anilinuri

V. Tuma succesorii

București, 6 aprilie 1912
Calea Plevnei 230

Domnule Ministru

Subsemnații, avînd în București Calea Plevnei nr. 230 o fabrică de vopsele chimice, lacuri, pămînturi colorate, ultramarină și anilină și bene-

ficiind și pînă în prezent de avantajele acordate prin jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 702 din 1 iunie 1907, vă rugăm să binevoiți a ne acorda avantajile conform noii legi pentru protecțiunea industriei naționale.

Gumele și terebentina necesară pentru lacuri, precum și substanțele colorante chimice le procurăm în cea mai mare parte din străinătate și apoi le prelucrăm în fabrica noastră.

Spiritul și benzina, precum și pămînturile necesare le procurăm din țară.

Produsele fabricii se desfac mai toate în țară.

Avem în fabrică zilnic 40 lucrători toți români și un motor de 8 cai vapori putere.

Mașinele în funcțiune nu prezintă nici un pericol pentru lucrători.

Primiți vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

V. Tuma Ssori
Dr. A. Loebel

Anexă:

Memoriul materiilor prime

Nr. crt.	Din străinătate	Nr. crt.	Din țară
1.	Aniline pur chimice	1.	Benzină și spirt denaturat
2.	Indigo	2.	Dextrină
3.	Sodă, litopen, Ocker	3.	Acid acetic
4.	Ultramarin pur chimic	4.	Acid sulfuric, nitric
5.	Colofonium și terpenin	5.	Diferite pămînturi (silicate, calciu etc.)
6.	Bariumchlorid	6.	Amidon
7.	Magnesiumchlorid	7.	Ulei fier
8.	Aluminium sulfat	8.	Gips
9.	Kalium sulfat	9.	Ocker
10.	Piatră măcinată	10.	Uleiuri minerale
11.	Minium de fier	11.	Wite spirt
12.	Oxid de fier și plumb	12.	Hirtie, etichete
13.	Esență de brad	13.	Lemn pentru ambalagiu, butoaie
14.	Gume, copall, damar	14.	Petrol
15.	Scaroides etc.	15.	Ambalaje de tinichea

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Chimie, dosar 23/1912, f. 4, 6, original.

1912 aprilie 16, București.

Prefectura poliției capitalei
Serviciul de cercetări

16 aprilie 1912

Notă

I) Astăzi luni 16 aprilie ora 7 dimineața lucrătorii de la fabrica Vulcan, în număr de 400, au intrat în lucru. 5—6 lucrători, care sînt bolnavi din cauza accidentelor pe cînd lucrau, sunt în concediu, dîndu-li-se jumătate din plată lor zilnică. (...) ¹

N.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., doar 51/1908—1913, f. 52, original¹.

¹ În continuare se amintește greva de la o fabrică de materiale de construcție.

1912 iunie 1, <București>

Prefectura poliției capitalei
Serviciul de cercetări

1912 iunie 1

Notă

Pentru duminică 3 iunie ora 2—6 p.m. în sala Amiciția are loc întrunirea sindicatului metalurgiștilor împreună cu greviștii de la fab(rica) Haug.

I.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 10/1911—1912, f. 48. original.

1912 iunie 1, <București>.

Prefectura poliției capitalei
Serviciul de cercetări

1 iunie 1912

Notă

Azi la ora 2 p.m. la fabrica I. Haug din str. Izvor nr. 119 a fost o comisiune compusă din 8 lucrători greviști în cap cu d-nul Gh. Cristescu, secretarul sindicatului, spre a tranșa cu patronul fabricii asupra grevei, căruia i-a înmînat

un memoriu în care cer: 1) reprimirea în lucru a lucrătorului Gh. Dumitrescu zis Feraru, care a fost concediat din lucru; 2) sporirea salariului la fiecare în parte, în proporție cu lucru de ore; 3) ori și ce conflict se va ivi în fabrică între lucrători și patroni să fie judecat de o comisiune ce se va forma din lucrători și un reprezentant din partea sindicatului; 4) patronul să fie obligat a impune întregului personal din fabrică să se înscrie în sindicat, nefiind permis a primi vreunul care nu face parte din sindicat. Patronul a admis numai reprimirea lucrătorului. Lucrătorii au fost anunțați ca astă seară să se întrunească din nou la R(omânia) M(uncitoare).

I.

F.A.S.M.B. fond P.P.C., dosar 429/1908—1916, f. 31, original.

43

1912 iunie 3, <București>.

Prefectura poliției capitalei
Divizia de urmărire și cercetări
Biouroul de cercetări

1912 iunie 3

Notă

Astăzi la orele 3 p.m., în sala Amiciția a avut loc întrunirea publică a lucrătorilor greviști spre a discuta asupra grevei ce domnește la fabrica de metalurgie Haug și asupra mării agitații ce domnește în breasla metalurgiștilor. Au luat parte 500—560 de persoane. Au luat parte și lucrători tăbăcari greviști. A prezidat domnu(l) M. Bălineanu. (...) ¹ Domnu(l) M. Bălineanu citește o scrisoare de aderare din partea lucrătorilor metalurgiști din Constanța și apoi citește următoarea:

Moțiune

Lucrătorii în fier și metal din București, adunați în număr mare în sala Amiciția, în urma cuvintărilor ținute, protestează împotriva fabricanților, care nu recunosc dreptele cereri ale lucrătorilor, și-și iau angajamentul de a duce lupta mai departe pentru ca lucrătorii din fabricile Haug și Catz să ducă la bun sfârșit lupta lor.

Atrag atenția tuturor fabricanților metalurgiști să dea condițiuni de muncă mai bune, căci ei nu mai pot suporta această stare miserabilă și nu-și iau răspunderea consecințelor ce vor rezulta din nesatisfacerea cererilor juste ale lor.

S-a terminat la orele 5 > seara.

T.I.V.

După terminarea întrunirii, lucrătorii metalurgiști și tăbăcari au plecat în cortegiu, cu două placarde și cu un steag, și au manifestat pe stradă pînă la Clubul Social-Democrat din strada Piața Amzei nr. 26. Acolo domnul G. Cristescu i-a îndemnat să se împrăștie în liniște.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 429/1908 — 1916, f. 36, original.

¹ Se prezintă cuvîntările rostite de cîțiva participanți.

44

1912 iunie 4, <București>.

Romania
Prefectura poliției capitalei
Divizia judiciară și de urmărire
Biuroul de cercetări

1912 iunie 4

Notă

Astăzi dimineață, la fabrica Katz s-au asociat la greva lucrătorilor turnători și celelalte ateliere, astfel că din 350 lucrători ai fabricii, au intrat în lucru numai 40 lucrători, între care sunt mai mulți sala (h)ori și femei. S-a hotărît ca la ora 12 a.m. să închidă fabrica.

Toți greviștii au plecat la R(omânia) Muncitoare.

U.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 186/1909 — 1916, f. 3, original.

45

1912 iunie 7, <București>.

Prefectura poliției capitalei
Serviciul de cercetări

1912 iunie 7

Notă

Eri, ora 12, lucrătorii, în număr de peste 300, de la fabrica „Lemaître” s-au pus în grevă.

Motivele cererii lor sînt:

- 1) Zece ore de lucru
- 2) Sporul de 50 bani pe zi
- 3) Plata orelor suplimentare

- 4) Să li se plătească zilele grevei
- 5) Să nu se dea afară nici un lucrător decît după un an de la timpul grevei.

U.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 292/1909—1914, f. 5, original.

46

1912 iunie 8, <București>.

1912 iunie 8

Notă

La 8 iunie seara la orele 8 s-a adunat în sala sindicatului România Muncitoare, lucrătorii metalurgiști din fabricile Haug, Catz, Horenstain, Chiriac, Lemaître etc. în număr de peste 1 000 oameni, cum și dela Compania de Apă „Isvor“, cerînd cu toți sporirea salariului și reducerea orelor de muncă.

Președintele sindicatului metalurgiștilor a combătut foarte mult măsura guvernului, a ad(ministra)ți(e)i și poliți(e)i în special, care trimite jandarmi și polițiști și care în loc d-a fi în supraveghere pentru a potoli eventualele scandaluri, provoacă dezordine, brusciază pe lucrători și arestează de multe ori fără vină. /.../ ¹

Acuză mai mult pe Catz, care dînsul în calitate de președinte al Asociațiunii fabricanților metalurgiști a ațîțat și îndărătnicit pe ceilalți toți fabricanți să nu cedeze cererilor muncitorilor și deci să se continue greva.

Pentru azi 9 iunie lucrătorii de la Lemaître se vor aduna în strada Cuza Vodă cu tăbăcarii, iar ceilalți din celelalte fabrici la sindicat, iar pentru ziua de duminică 10 iunie curent ora 9 a.m. o întrunire mare a tuturor lucrătorilor metalurgiști din toate fabricile puse în grevă la Dacia.

Toți s-au sfătuit la unire pentru a ciștișa cauza.

G.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 10/1911—1912, f. 53, original.

---

¹ Se insistă în continuare asupra amestecului organelor de ordine.

47

1912 iunie 21, <București>.

21 iunie 1912

Nota din Circ(umscripția) III

Greva lucrătorilor de la fabrica Haug continuă. Astăzi lucrătorii greviști nu s-au mai adunat în jurul fabricii, cum se adunau în mod obișnuit în toate dimineașile. În lucrul fabricii sînt numai doi lucrători, adevărați,

iar restul ucenici. Ieri, 20 iunie, lucrătorii fabricii Abramovici din str. Isvor, au părăsit lucrul la orele 12 și s-au asociat cu lucrătorii greviști, făcând manifestație de simpatie pentru greviști. Astăzi însă toți lucrătorii acestei fabrici au intrat în lucru.

Șeful Circ(umscripției) III
Comisar N. Ștefănescu

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 429/1908—1916, f. 61 original.

48

1912 noiembrie 6, <București>.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcția Industriei

27.921—6 no(em)v(rie) 1912

Domnule Ministru

Ministerul Industriei și Comerțului, participînd la Congresul Frigorific ce a avut loc în luna septembrie a.c. în Toulouse (Franța), a găsit mult sprijin în persoana d-lui Ed. Hublin, consilier comercial al Franței și director general al Soc(ietății) de oxigen și acetilen din București.

Pe lângă aceasta, D-sa, fiind fondatorul industriei aerului liquid, oxigenului liquid și acetilenului dizolvat la noi în țară, a contribuit foarte mult la dezvoltarea industriei noastre metalurgice, căreia i-a dat puțința de a întrebuița mijloacele cele mai moderne în lucrarea metalelor. Marele interes științific ce-l prezintă această industrie a făcut ca în dese rânduri profesori și studenți să se adreseze d-lui E. Hublin, care, totdeauna, foarte binevoitor, a contribuit la complectarea cunoștințelor acelor ce se ocupă cu studiul științelor.

D-sa, în calitatea de consilier comercial al Franței, în rapoartele ce trimite țării sale, găsește cuvinte binevoitoare la adresa României, atrăgînd totdeauna atenția industriașilor francezi asupra progreselor industriei în România, dîndu-și toate silințele de a stabili cît mai multe legături între industriile de la noi și cele franceze, de la care țara noastră nu poate decît trage foloase. Față de acestea, credem necesar a se acorda o distincțiune onorifică d-lui Ed. Hublin.

Și de aceea, vă rugăm, Domnule Ministru, a binevoi a interveni pe lângă M. S. Regele pentru a-i acorda ordinul Coroana României în gradul de Cavaler.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurările deosebitei noastre considerațiuni.

Director,
ss. indescifrabil

Domnului Ministru al Afacerilor Străine

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Chimie, dosar 13/1912 f. 29, copie.

1913 aprilie 29, Viena.

Wien, 29 April 1913

An das hohe kaiserlich deutsche Auswärtige Amt
Berlin

/.../. Ich bin der deutsche Staatsangehörige L. Gebhard, geboren zu Landshut in Niederbayern am 17/III 1854, seit dem 1. Juli 1890 Direktor der Accumulatorenfabrik A. G. Berlin, mit dem Wohnsitze in Wien.

Meine Gesellschaft hat mit ausschliesslich deutschen Kapital auf meine Anregung hin in Bukarest im Jahre 1912 eine Rumänische „Tudor“ Accumulatorenfabrik A. G. gegründet und wird dadurch dem deutschen Kapital in dem von mir vertreten Industriezweige in Rumänien ein dauernder Einfluss gesichert.

In Annerkenung meiner, wenn auch sehr bescheidenen Verdienste um die rumänische Industrie hat mich Seine Majestät der König von Rumänien mit dem Orden der rumänischen Krone dekoriert. /.../ ¹.

L. Gebhard m.p.

T r a d u c e r e :

Viena, 29 aprilie 1913

Către

Înaltul Minister de Externe imperial german Berlin

/.../. Sînt cetățeanul german L. Gebhard, născut la Landshut, în Bavaria inferioară, la 17/III. 1854, de la 1 iulie 1890 director al Fabricii de acumulatori, societate pe acțiuni, Berlin, cu reședința în Viena.

La insistența mea, societatea mea a înființat în București în anul 1912, cu capital exclusiv german, o Fabrică de acumulatori „Tudor“ românească, societate pe acțiuni, și prin aceasta a asigurat capitalului german o influență durabilă în România în ramura industrială reprezentată de mine.

Ca recunoaștere a serviciilor mele, deși foarte modeste, pentru industria românească, Maiestatea Sa Regele României m-a decorat cu ordinul „Coroana“ României. /.../ ¹.

L. Gebhard m.p.

F.A.S.M.B., fond S.A.R., Tudor, dosar 2/1909, f. 39, copie.

¹ În continuare se arată neînțelegerile cu ambasadorul german la București.

1913 mai 16, <București>.

Prefectura Poliției Capitalei
Biuroul de cercetări

1913 maiu 16

Notă

Din cauza persecuțiilor cu bătaie de cătră maistrilor fabricii „Lemetru“, ucenicii s-au pus în grevă în seara zilei de 15, iar a doua zi au reluat lucrul, promițându-se de Direcție că nu vor mai fi persecutați.

U.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 292/1909—1914, f. 5, original.

1913 iulie 1, București.

No. 1970

Jurnal
Consiliul Miniștrilor
În ședința de la 1 iulie 1913

Luind în deliberare referatul no. 5236 al d-lui ministru de război, Consiliul, de comun acord, pe temeiul art. 71 al. 6 și 14 și 85 al. II din legea Contabilității publice

Aprobă

Instalarea la Pulberăria Armatei, de către casa Egrot din Paris, a unei fabrici de eter sulfuric cu o producție de 1.000 kg. în 24 ore, inclusiv montajul și transportul cu suma de lei aur 35910.

Plata urmează a se face jumătate la sosirea materialului în țară, iar jumătate după instalare.

Costul de lei 35910, la care se adaugă lei 2 000 pentru comision, diferența de schimb etc. se va plăti din creditul de 80.000 lei Î(nalt) D(ecret)

no. 2882/1913.

T. Maiorescu

C. C. Arion

M. G. Cantacuzino

General Hirjeu
A. Marghiloman
C. G. Disescu
Nicolae Xenopol

D.A.C., fond P.C.M., dosar 42/1913, f. 129, copie.

⟨1913 august 27, București⟩.

„Energia“

Societate pentru întreprinderi electrochimice și mecanice.

Act constitutiv

Sub numele de „Energia“ societate anonimă românească pentru întreprinderi electrochimice și mecanice, s-a înființat cu sediul în București, o societate pe acțiuni, cu un capital de 300.000 lei împărțit în 1 500 acțiuni nominale a 200 lei. D-nii Gr. Cristescu și maior C. Dimitriu au primit în schimbul aportului adus de ei, cel dintâi în valoare de 90.000 lei și cel de al doilea, acțiuni în valoare de 60.000 lei. Capitalul a fost subscris astfel:

I. D. Protopopescu, lei 50.000, Elefterie Ionescu lei 20.000, I. M. Dumitrescu Vădeni, lei 20.000, arhitect D. Hirjeu lei 20.000, D. V. Donescu Delagrîn, lei 20.000, ing. D. Leonida lei 20.000, Gr. Cristescu lei 90.000 și maior C. Dimitriu lei 60.000 — total lei 300.000.

30% din capitalul numerar subscris integral, adică lei 45.000, s-a depus la Casa de Depuneri și Consemnațiuni.

În consiliul de administrație au fost aleși d-nii: Gr. Cristescu, maior C. Dimitriu, Elefterie Ionescu, I. D. Protopopescu, inginer D. Gherman, inginer M. Stroescu, arhitect D. Hirjeu, D. V. Donescu Delagrîn, T. Nicolau, J. M. Dumitrescu Vădeni, inginer D. Leonida. Ca cenzori d-nii: D. I. Staicovici, inginer Th. Slăniceanu, inginer Aloman Drogeanu, Marin Alexandrescu, J. Jecu. Ca cenzori supleanți d-nii: Dr. G. Stănculescu, N. Georgescu, C. Ianculescu, P. Vlădescu, ca director general pe termen de 4 ani a fost numit dl. inginer electrician Dimitrie Leonida.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Energia, dosar 1/1912—1913, f. 1, copie.

⟨1914 iunie 17, București⟩.

Ministerul Industriei și Comerțului

Direcția Industriei

Nr. 198

191... luna...

Domnule Ministru

Potrivit delegațiunei nr. 8540 din 12 iunie 1914, am onoare a vă face cunoscut că, inspectînd în ziua de 13 iunie a.c. fabrica de mașini agricole ce societatea Hofherr-Schrantz-Clayton-Schuttleworth posedă în București, Calea Dorobanților nr. 67, am constatat cele ce urmează:

Zisa fabrică se ocupă în prezent cu reparațiuni de mașini agricole și cu efectuarea de piese și accesorii necesare acestor mașini.

Societatea solicită avantajile atât în folosul actualului atelier, care și astfel cum se găsește astăzi, îndeplinește condițiunile legii pentru încurajarea industriei naționale, dar mai ales în vederea extinderii ce dorește a da fabricii, prin construirea unui nou local și adăugirea de numeroase mașini.

Fabrica posedă astăzi un motor cu benzină de 12 cai putere.

Personalul și lucrătorii fabricii se compun din:

1 șef tehnic pentru atelier, străin, aflat de 24 ani în serviciul societății.

Lucrătorii speciali: 19, din care 15 intră în categoria celor arătați în art. 21 alin. b) din regulamentul legii și 4 străini, 10 lucrători nespeciali români.

6 elevi români.

Lucrătorii posedă cărțile chitanțe pentru boală și bătrînețe și sunt ținute în regulă.

Materiile prime întrebuințate sunt fier de diferite profile, tablă de fier, oțel, fontă și lemne de construcție și de tâmplărie.

După instalarea noilor mașini pentru care s-a cerut scutire de vamă (creditare), societatea are în vedere fabricațiunea următoarelor articole: pompe pentru spălatul cazanelor de locomobile, pompe pentru fântini, mașini pentru huruit porumbul, mașini pentru saramurat grîul.

Materiile prime fiind importate din străinătate, fabrica de mașini agricole Hofherr-Schrantz-Clayton-Schuttleworth urmează să beneficieze de avantajile specificate la art. 11 din legea încurajării industriei naționale.

Primiți vă rog, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Inspector Industrial
ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie dosar 11/1914, f. 27, original.

54

1914 iulie 7, <București>

Prefectura Poliției Capitalei
Biuroul de cercetări

1914 iulie 7

Notă

Greva lucrătorilor din atelierul de turnătorie al fabricii Wolff continuă.

Greviștii au fost azi de dimineață în jurul fabricii, dar au plecat la sediul sindicatului din Piața Amzei, cu hotărîrea de a alege o comisiune sub conducerea secretarului Pop, care să se prezinte domnului prefect.

Casa susține că pe baza declarației lucrătorilor că dacă nu le avansează salar(i)ul nu mai lucrează, nu a mai primit comenzi și lucrul ce a avut l-a dat la alte fabrici.

Greviștii susțin că ei nu au cerut concedierea, ci spor de salar(iu), după cum le-a promis de mult și dacă casa-i concediază, să le plătească salar(i)ul pe 8 zile și să le dea cărțile.

U.

F.A.S.M.B., fond P.P.C., dosar 444/1908—1914, f. 26, original.

55

<1914 august 7, București.

Ministerul Industriei și Comerțului

Direcția Industriei

Nr. 36

191... luna...

Domnule Ministru

Conform ordinului primit cu nr. de registru 24217 din 31 iulie 1914 pentru a cerceta fabrica de mașini și turnătorie a d-lui F. Ciriak, din strada Turnătoriei nr. 2, m-am transportat la fața locului și am constatat următoarele:

Fabrica posedă următoarele instalațiuni:

Forța motrice: 1 motor 8 HP pentru benzină și 1 motor 6 HP pentru nafta.

Aceste două motoare conduc fabrica și mașinile.

Numărul mașinilor: 5 strunguri, 3 mașini de găurit, 1 ventilator mare pentru cuptor, 1 ventilator mic p. forge, 1 ciocan cu frecțiune, 1 mașină de rabotat, 1 mașină de tăiat ghivent, 1 tocilă, 1 polizor, 1 mașină ferăstrău de tăiat lemne.

Numărul lucrătorilor: 1 maestru, 18 turnători, 2 ucenici, 2 tâmplari modelieri, 2 strungari, 1 fierar, 3 lăcătuși și 12 salahori, în total 41 oameni toți români.

Ce se lucrează: Orice piesă turnată și lucrată în fontă, alamă și fier, ca lagăre, roți transmisiune, rame de canal, stîlpuri și instalațiuni moderne de grajduri și altele.

Valoarea fabricii: este conform actului de cumpărare incl(usiv) reparație, total circ. 72.000 lei.

Turnătoria d-lui Ciriak, care a funcționat înainte sub firma K. Priefert, s-a bucurat până la 1 aprilie 1912 de înlesnirile legii. Deoarece ea lucrează și acum în aceleași condițiuni, cred că i se poate acorda avantajile cerute.

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Inspector industrial
ss. indescifrabil

Domniei-Sale
Domnului Ministru al Industriei și Comerțului

Rezoluție: 8/8/914
La Comisia Industrială
Solacoglu

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 8/1914, f. 5, original.

Tabloul No. 8. Societățile Industriale pe județe după vechimea înființări.

Nr. crt.	Județul	De la 1880—1890		De la 1890—1900		De la 1900—1910		De la 1910 încoace		Total	
		No.	Capitalul	No.	Capitalul	No.	Capitalul	No.	Capitalul	No.	Capitalul
9.	Ilfov	3	4.537.500	13	82.664.800	55	212.935.875	38	51.489.313	110	351.627.488
Total general:		4	20.537.500	16	85.729.412	77	233.883.569	70	95.717.470	168	435.967.951

Statistica 1913, p. 83.

Tabloul N_o 9. Societățile Industriale pe județe după mărimea capitalului..

Nr. crt.	Județul	Pînă la 100.000		De la 100.001—200.000		De la 200.001—300.000		De la 300.001—500.000		De la 500.001—1.000.000		De la 1.000.001—2.000.000	
		No.	Capitalul	No.	Capitalul	No.	Capitalul	No.	Capitalul	No.	Capitalul	No.	Capitalul
9	Ilfov	9	602.106	4	512.500	9	2.339.600	14	6.339.197	17	13.929.000	21	34.887.240
Total general:		20	1.054.837	14	2.169.355	11	2.889.600	20	8.977.947	28	23.191.050	30	47.826.990
		De la 2.000.000—5.000.000		De la 5.000.000—10.000.000		De la 10.000.000—20.000.000		Peste 20.000.000		Total			
		No. Capitalul		No. Capitalul		No. Capitalul		No. Capitalul		No. Capitalul			
22	71.217.845	10	74.300.000	2	25.000.000	2	122.500.000	110	351.627.848				
27	86.758.172	12	85.900.000	4	54.600.000	2	122.500.000	168	435.967.951				

Statistica 1913, p. 84—85

Tabloul Nr. 6. Situațiunea generală a Societăților industriale pe acțiuni, la finele exercițiului 1913, pe județe.

Nr. crt.	Denumirea societății	Obiectul	Anul înființării	Sediul	Durata exercițiului bilanțului	Forma societății	Capital	
							Subscris	Vărsat
0	1	2	3	4	5	6	7	8
.....								
Jud. Ilfov								
.....								
42.	Soc(ietatea) Electrica	Indus(trie) electrică	1898	București	1/1/913—31/12/913	Anonimă	8.000.000	4.600.000
43.	Soc(ietatea) an(oni-mă) rom(ână) de electr(icitate)	„	1899	„	„ „	„	1.273.600	1.273.600
.....								
54.	Soc(ietatea) Phenix	Fabr(ică) uleiuri	1903	București	17/6/912—17/6/913	Anonimă	750.000	750.000
.....								
59.	Soc(ietatea) Siemens Schuckert	Inst(alație) electrică	1905	București	1/6/912—31/5/913	Anonimă	500.000	500.000
.....								
69.	Soc(ietatea) G(enera-lă) de gaz și elec-tr(icitate)	Gaz și elec-tr(icitate)	1906	București	1/1/913—31/12/913	Anonimă	10.000.000	10.000.000
.....								
80.	Soc(ietatea) Meta-lur(gică) Română	Turnătorie	1907	București	1/4/912—30/9/913	Anonimă	1.250.000	1.250.000
.....								
83.	Soc(ietatea) „Vulcan”	Fabr(ică) de mașini	1908	București	1/4/912—31/3/913	Anonimă	2.000.000	2.000.000
.....								

Tabloul 6 – (continuare)

0 1	Acțiuni			Obligațiuni	Activul societății	Imobile și instalațiuni	Fonduri de rezervă	Fonduri de amortizare	Beneficiu net	Pierdere	Dividend
	Felul acțiunilor	No.	Valoarea								
	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
42.	La purtător	16.000	500	3.917.000	16.697.358	8.666.871	336.254	1.381.470	470.000	—	9
43.	„	6.368	200	—	2.219.148	1.838.487	22.230	115.000	124.084	—	12
54.	La purtător	3.750	200	—	3.109.113	1.350.000	124.680	510.000	78.088	—	8
59.	La purtător	1.000	500	—	2.978.707	—	23.000	43.159	38.451	—	6
69.	La purtător	20.000	500	9.120.000	27.930.852	22.415.050	160.929	400.000	1.093.084	—	9
80.	La purtător	12.500	100	81.000	2.703.585	1.459.376	48.087	—	7.634	—	—
83.	La purtător	10.000	200	—	4.654.182	1.150.442	159.208	129.510	190.327	—	7
87.	Nominative	4.000	100	—	—	100.140	—	—	—	—	—
105.	La purtător	4.000	500	—	3.066.765	694.085	15.042	30.000	158.269	—	5 1/2

Tabloul 6 – continuare

0	1	2	3	4	5	6	7	8
87.	Soc(ietatea) anon(imă) română pentru industria oxigenului	Indust(ria) oxigen(ului)	2908	București	1/10/912 – 30/9/913	Anonimă	400.000	400.000
105.	Soc(ietatea) pentru cond(ucte) de apă	Turnătorie	1910	București	1/1/913 – 31/12/913	Anonimă	2.000.000.	2.000.000
118.	Soc(ietatea) Chromos	Fab(rică) de culori	1911	București	1/10/912 – 30/9/913	Anonimă	125.000	125.000
120.	Soc(ietatea) Blau-Gaz	Indus(tria) gazului	1912	București	1/1/913 – 31/12/913	Anonimă	450.000	260.000
122.	Soc(ietatea) „Tudor”	Acumul(atori) electr(ici)	1912	București	1/1/913 – 31/12/913	Anonimă	500.000	290.000
123.	Soc(ietatea) Horenstein Comp.	Mobile de fier	1913	București	„	„	500.000	500.000
133.	Soc(ietatea) Energia	Inst(alații) mecanice	1913	București	Inf. în aug. 1913	Anonimă	300.000	281.400
Total general		—	—	—	—	—	483.063.489	435.967.951

Tabloul 6—continuare

	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
118. La purtător	1.250	100	—	—	—	—	—	—	—	—	
120. La purtător	900	500	—	789.132	216.000	6.750	30.650	30.701	—	—	7
122. La purtător	1.000	500	—	1.238.466	95.992	783	—	—	—	—	—
123. „	1.000	500	—	1.063.029	259.092	8.004	32.056	32.307	—	—	5
133. Nominative	1.500 ^e	200	—	462.331	—	—	—	—	—	—	—
Total general:	—	—	64.534.897'	908.784.261	363.969.845	31.533.361	76.879.466	61.922.839	3.308.455	—	—

Statistica 1913, p. 68—76, 80—81.

Societățile străine la finele anului 1913, autorizate a funcționa în țară

Nr. crt.	Denumirea societății	Obiectul	Data autorizării	Capital inițial		Sediul	
				Monedă străină	Monedă română	În străinătate	În țară
2.	Societatea Metalurgică Română	Metalurgie	1901 oct(ombrie) 3	2.000.000 frs.	Lei 2.000.000	Bruxelles	București Filaret
4.	Orenstein Koppel— Arthur Koppel	Metalurgie	1903 ian(uarie) 27	8.000.000 M.	Lei 9.880.000	Berlin	București
15.	Russian American India Rubber C-ie Treugolnik	Cauciuc	1910 iunie 19	18.000.000 Rb.	Lei 48.600.000	Petrograd	București
26.	Hofherr Schrantz Clayton Schuttleworth Landwirts	Mașini	1912 iunie 27	12.500.000 K.	Lei 13.125.000	Viena (Austria)	București
Total general				Lei 251.938.055			

1916 martie 7, <București>.

Ministerul de Război
Direcțiunea Generală a Munițiilor
Direcțiunea materialelor și instalațiunilor noi
11991—7 martie 1916

Domnilor Miniștri,

Actuala fabrică de acid azotic de la Pulberăria Dudești, cu un debit de 2400 kg. acid în 24 ore, nu era suficientă pentru actualele fabrici de fulmi-coton și pulberi, și o mărire a ei, până la un debit de 7 200 kg. acid în 24 ore, s-a hotărât de anul trecut și lucrarea este în curs de executare.

Nici această producțiune nu este suficientă, ținind seamă de necesitatea de acid azotic pentru noile fabrici de explosibile contractate cu Planche.

În scop de a face față trebuințelor de acid azotic, și a construi o nouă fabrică cu un debit de 9 600 kg. acid în 24 ore, am onoarea ca, potrivit art. 71 alin. 14, art. 85 alin. 2 și art. 87 din legea comptabilității publice, să binevoiți a aproba un credit de 700.000 lei, ce urmează a se acoperi din creditul de 400.000.000 acordat prin decretul regal no. 717/1915 și Jurnalul Consiliului de Miniștri no. 1182/916.

Președintele Consiliului și Ministru de Războiu
Ioan I. C. Brătianu

Director General al Munițiilor
ss. indescifrabil

D.A.C., fond P.C.M., dosar 28/1916, f. 189, original.

1918 decembrie 31, București.

E. Ciriack fii
Fabrica de Mașini și Turnătorie Soc(ietate) Colect(ivă)
propriet(ar) și Dumitru Voina
Telefon 3/82

București, 31 decembrie 1918
Cîmpul Moșilor 25

Declarație

de pagubele cauzate de inamic în timpul ocupațiunii.

1/ La construcții	Lei 24.630,00
2/ La instalațiuni	„ 461.897,90
3/ La materiale	„ 79.459,80

4/ La lucrări gata fabricate	Lei 147.259,60
5/ La beneficii pe timpul	
de la 18 no(em)v(rie)	
1916—18 apr(ilie) 1918	„ 250.000,00
	Lei 963.247,30

Semnează, D. Voina

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Teritoriul Liber, dosar 1/1918, f. 127, original.

62

⟨1918 decembrie 31, București⟩.

Domnule Ministru

Cu onoare vă aduc la cunoștință, că pagubele ce s-au adus Fabricii de Oxigen din București, str. Măgurele nr. 93 bis, de către trupele germane, ce au rechiziționat-o de la 25 decembrie 1916 st.n. până la 11 noiembrie 1918 st.n. se ridică la suma de:

Lei 631.000 — (șase sute treizeci și una de mii de lei)

Cu deosebită stimă Soc(ietatea) Rom(ână) p(en)tr(u) ind(ustria) oxigenului

Mauriciu Davidescu
secretar

D-sale
Domnului Ministru
al Industriei și Comerțului București

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Teritoriul Liber, dosar 1/1918, f. 67, original.

63

1918 decembrie 31, București.

Fabricile
Dr. A. Urbeanu et Comp.
Str. Vaselor no. 49—51

București, 31 decembrie 1918

Domnule Ministru

Conform invitațiunii acestui onor. Minister, avem onoarea să arătăm că paguba suferită de firma noastră, cu sucursalele ei, din cauza războiului și ocupațiunii, se ridică la suma totală de:

Lei 1.282.509,55

ei un milion două sute optzeci și două mii cinci sute nouă b. 55.

Declarațiunile detaliate le vom depune la termen.

Binevoiți a primi, Domnule Ministru, asigurarea osebitei noastre considerațiuni.

Semnează,
N. Petrescu, inginer.

Domniei Sale
Domnului Ministru de Industrie și Comerț

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Teritoriul Liber, dosar 1/1918, f. 110, original.

64

1919 ianuarie 13, București.

E. Wolff

București, 31/13 ianuarie 1919

Declarațiune No. 2

Pentru pagube suferite la fabrica mea din București-Filaret

1/ Clădiri	Lei .....
2/ Instalațiuni, mașini de orice fel	„ .....
3/ Materiale și unelte	„ 211.781,00
4/ Materii prime	„ 64.553,80
5/ Produse semifabricate	„ 22.967,50
6/ „ fabricate	„ 12.016,40
7/ Diverse:	„ 34.984,00

a/ pierderi provocate prin prețurile
plătite din partea autorităților
ocupante.

b/ lipsa de beneficiu pentru anii 1917
și 1918 calculat după beneficiile
medii din anii 1912—1916.

c/ 6% dobândă asupra capitalului inves-
tit în fabrică pentru anii 1917—1918“

	705.281,00
Total lei	<u>1.016.599,70</u>

Se bucură de foloasele legii industriale

Semnătura, E. Wolff

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Teritoriul Liber, dosar 1/1918, f. 1, original.

1919 ianuarie 13, București.

Societatea anonimă
a uzinelor metalurgice Lemaitre
pentru industria fierului
București
Calea Văcărești, 229

București, 31/13 ianuarie 1919

Declarațiune
de pagubele suferite de întreprinderea noastră pe timpul
ocupațiunii inamice,

1) Amortizarea clădirilor, magaziei, locuințe	lei 120.000,00
2) Idem mașini și instalațiuni	„ 320.000,00
3) Materii prime rechiziționate	„ 115.000,00
4) Idem fabricate	„ 620.000,00
5) Pierderea din cauza rechiziționării uzinelor (cota parte din câștig asupra fabricațiunii pe timpul cît uzinele au fost exploatate de administrația mili- tară)	„ 360.000,00
Total	lei 535.000,00

s.s. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Teritoriul Liber, dosar 1/1918, f. 121, original.

<1919 iulie 17, București>.

„Leul“

Societate anonimă pentru industria și comerțul
de produse chimice, tehnice,
industriale și alimentare, fost V. Tuma.

Act constitutiv

Între subsemnații:

1. Banca de Scont a României, cu sediul în București, B-dul Academiei nr. 21 reprezentată prin domnii Dobrescu D., domiciliat în București, str. Știrbei Vodă 89 și Gr. Călinescu, domiciliat în București, Calea Moșilor nr. 121.
2. Alexandru Cottescu, domiciliat în București, str. General Chr. Tell nr. 23.
3. Grigore Urlățeanu, domiciliat în București, str. Alexandru Lahovari nr. 3.
4. Dr. Nicolae Bărdescu, domiciliat în București, str. Luterană.
5. Constantin Hagi Teodorachi, domiciliat în București, str. Italiană.
6. Dimitrie Dobrescu, domiciliat în București, str. Știrbei Vodă nr. 89.

7. Constantin A. Popovitz, domiciliat în București, B-dul Elisabeta nr. 59.

8. Dr. C. Leonte, domiciliat în București, str. Vienei nr. 12.

9. Ing. Alexandru Davidescu, domiciliat în București.

10. Dr. Alexandru Zaharia, domiciliat în București, str. Isvor.

11. Ing. Isidor Budu, domiciliat în București, alea Blank B nr. 2

S-au convenit cele ce urmează:

Art. 1. Pe baza acestui act constitutiv și a alăturatelor statute, ce fac parte integrantă din acest act, noi subsemnații am constituit o societate anonimă pe acțiuni sub denumirea de „Leul”, societate anonimă pentru industria și comerțul de produse chimice, tehnice, industriale și alimentare, cu sediul în București, avînd de scop:

Cumpărarea și transformarea de diferite materii prime pentru fabricarea de produse chimice, tehnice, industriale și alimentare și cu drept de a face toate actele prevăzute de statute.

Art. 2. Durata societății este nelimitată.

Art. 3. Capitalul social este de 600.000 lei împărțit în 1 200 acțiuni nominative a 500 lei fiecare.

Art. 4. Întregul capital social s-a acoperit prin aportul în natură și în numerar ce aducem și anume:

a) Noi, D. Dobrescu, Al. Cottescu, Gr. Urlățeanu, C. Hagi-Teodorachi, C. A. Popovitz, aducem ca aport social în natură drepturile cuprinse în actul de vânzare, autentificat de Tribunalul Ilfov secția de notariat la nr. 13293/1919, transcris de același tribunal la nr. 6540/1919 și pe care îl evaluăm la suma de lei 330.000.

b) Noi, Banca de Scont a României, Dr. N. Bărdescu, Ing. Al. Davidescu, Dr. C. Leonte, Dr. Al. Zaharia și Ing. I. Budu, aducem în numerar următoarele sume:

Banca de Scont a României	lei 200.000
Dr. N. Bărdescu	„ 20.000
Ing. Al. Davidescu	„ 15.000
Dr. C. Leonte	„ 15.000
Dr. Al. Zaharia	„ 10.000
Ing. I. Budu	„ 10.000
Total	<u>270.000 lei</u>

/.../

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Leul, dosar 2/1916, f. 3, original= M.Of., nr. 83, din 30 iulie, 1919, pag. 4491—4493.

67

1919 septembrie 4, <București>.

Nota

/.../ ¹ Aseară la clubul socialist s-au întrunit lucrătorii de la tramvaie. S-au discutat nemulțumirile provocate de atitudinea controlorilor și a orelor de lucru care sunt prea multe.

/.../ ¹ Metalurgiștii se vor întruni azi și vor discuta chestiunea grevei. Se va hotărî, dacă nu li se aprobă punctul lor de vedere, să aleagă noi delegați care să-i reprezinte.

/.../ ¹ Socialiștii sunt foarte agitați din cauză că sălile de întrunire, în bună parte, sunt ocupate de armată. Se discută că acest lucru se datorește faptului ca să nu se aleagă candidați socialiști pentru parlament, căci aceștia vor cere îmbunătățiri, obligînd pe patroni să ajute pe lucrători în caz de boli și accidente.

/.../ ¹ Lucrătorii de la Arsenal sunt agitați pentru faptul că nu li s-a dat răspuns la memoriul înaintat. O delegație se va prezenta mîine directorului acestui stabiliment, pentru a cere răspuns. /.../

D.A.C., fond M.I.C., Serviciul Secretariat, dosar 4/1919, f. 8, copie.

¹ Se fac referiri la muncitorii din alte ramuri industriale decît cele prezentate în volum

68

1919 septembrie 18, <București>.

1919 septembrie 18

Act constitutiv

Între subsemnații: Dr. N. J. Angelescu, domiciliat în București, str. Labirint nr. 25, ing. N. Petrescu, domiciliat în București, Calea Victoriei 254, dr. A. Urbeanu, domiciliat în București, Calea Victoriei 254, Niculae Oprescu, domiciliat în București, str. Sculpturei nr. 18, N. Steriade domiciliat în București, str. Brezoianu nr. 16, Victor Rațiu, avocat, domiciliat în București, str. Italiană 6 bis, Ioan Bădulescu, avocat, domiciliat în București, str. Toamnei 66, s-a constituit o societate sub denumirea de: „Dr. A. Urbeanu” Societate Anonimă pentru fabricarea produselor chimice, avînd scopul arătat în art. 4 din statutele societății.

Capitalul social este de 2.000.000 (două milioane) repartizat în 4.000 acțiuni de cîte lei 500 valoare nominală fiecare, și a fost subscris de noi fondatorii precum urmează:

Dr. N. J. Angelescu	a subscris	lei	10.000
Ing. N. Petrescu	„	„	975.000
Dr. A. Urbeanu	„	„	975.000
Niculae Oprescu	„	„	10.000
N. Steriade	„	„	10.000
V. Rațiu	„	„	10.000
I. Bădulescu	„	„	10.000
Total lei:		2.000.000 /.../	

Statutele

Capitolul I

Numele, sediul, durata

Art. 1. Se crează o societate sub denumirea de „Dr. A. Urbeanu” Societate Anonimă pentru fabricarea produselor chimice.

Art. 2. Sediul Societății este în București. Societatea va putea crea și alte sedii secundare, sucursale sau agenții fie în țară fie în străinătate.

Art. 3. Durata societății este nelimitată

Capitolul II

Obiectul societății

Art. 4. Scopul societății este fabricarea și desfacerea produselor chimice, chimico farmaceutice precum și orice fabricate în legătură cu această industrie.

În acest scop, societatea va putea dobîndi imobile și terenuri necesare instalațiilor sale de orice fel, formînd sfera ei de activitate în legătură cu utilizarea tuturor elementelor și mijloacelor de producție și de fabricație de care va dispune pentru realizarea obiectului urmărit ; va putea de asemenea participa la orice asemenea întreprinderi, a le înființa sau crea.

De asemenea va putea să instaleze ateliere speciale pentru fabricarea accesoriilor necesare ambalajului și transportului produselor sale.

/.../

D.A.C., fond T.I., dosar 108/1919, f. 3—5, copie, = M.Of., nr. 130, din 27 septembrie, 1919.
pag. 7498—7500.

Activul și pasivul societăților industriale din România
la finele anului 1919.

Nr. crt.	Denumirea conturilor	...	48	...	58
			Soc. generală de gaz și electricitate din București, Str. Să- rindar 8—10		„Centrala“ soc(ieta- te) anon(imă) p(entru industria produselor medico-farmaceutice și comerțul de dro- gue, București, Brin- coveanu 14
0	1		lei B		lei B
1.	Acționari		3.500.000		3.724.472
2.	Cassa		2.173.527,28		573.119,05
3.	Efecte de primit		—		—
4.	Efecte publice și acțiuni		—		44.120
5.	Efecte fond de rezervă		—		—
6.	Efecte fond ajutorul funcționarilor		—		—
7.	Imobile		481.913,85	...	220.665,80
8.	Mobilier		—		7
9.	Terenuri petrolifere		—		—
10.	Instalațiuni		24.922.892,85	...	1
11.	Amortismente		—		—
12.	Materii prime		—		—
13.	Mărfuri		2.331.735,88	...	1.282.727
14.	Materiale		—		4.568,98
15.	Participări		—		—
16.	Cai și vehicule		—		—
17.	Garanții		—		—
18.	Diverse valori		—		—
19.	„ debitori		7.189.180,2		359.646,48
20.	„ avansuri		—		—
21.	„ cheltuieli		970.882		8.000
22.	„ conturi		1.727.526,49		—
23.	Conturi de ordine		435.000		84.000
24.	Pagubă	...	—	...	—
Total:		...	43.732.658,57	...	6.301.321,31

0	1	2	3	4	5
1.	Capital	...	15.000.000		5.000.000
2.	Fond de rezervă	...	380.708,90		574.510,51
3.	„ „ amortizare	...	1.300.000		19.474,97
4.	„ „ ajutor al funcționarilor	...	—		—
5.	Diversi creditori	...	15.970.248,49		408.197,07
6.	Conturi, valori diverse	...	—		—
7.	Dividende nereclamate	...	—		15.431
8.	Efecte de plată	...	—		—
9.	Împrumut de ef. publice	...	—		—
10.	Garanții	...	1.073.529,48		—
11.	Obligațiuni	...	9.500.000		—
12.	Cont de ordine	...	435.000		84.000
13.	Profit	...	73.171,70		199.707,76
Total:		...	43.732.658,57	...	6.301.321,31

		62	70	71	
0	1	... „Phenix“ S.A.R. fabrică de uleiuri vegetale și uleiuri solidificate, București, Spătarul Preda 8	... „Vulcan“ fabrică de mașini societate) anonimă, București-Noi, str. Honzig 19	... „Noel“ societate anonimă) rom(ână) de trac(țiune) mecanică), București, Calea Victoriei	...
		lei B	lei B	lei B	
1	...	—	—	—	
2	...	264.456,90	45.569,52	45.612,40	
3	...	—	801,20	223.128	
4	...	887.000	306.523,45	500	
5	...	—	—	—	
6	...	—	—	—	
7	...	2.004.214,15	1.905.402,17	1.800.000	
8	...	—	—	71.540,75	
9	...	500.000 ¹	556.067	—	
10	...	2.037.343	1.800.895,98	109.911,75	...
11	...	—	—	—	...
12	...	—	—	—	
13	...	—	3.146.732,54 ²	5.365.988,32	
14	...	—	79.968,38	—	
15	...	—	—	—	
16	...	—	—	—	
17	...	85.357,85	—	580	
18	...	1.192.333,24	—	—	
19	...	1.686.653,99	5.861.958,58	6.604.627,10	
20	...	499.403,70	—	—	
21	...	—	—	—	
22	...	—	—	180.718,95	...
23	...	—	145.000	—	
24	...	218.600,60	—	—	...
Total:		9.375.363,43	13.848.918,82	14.402.607,27	...

¹ Terenul fabricii² Materiale și material în curs de fabricație

0	1	2	3	4	5	6	7
1	...	5.000.000	...	4.000.000	4.000.000	..	
2	...	1.000.000	...	1.130.000	—	...	
3	...	2.000.000	...	299.475,25	—	...	
4	...	—	...	—	—	...	
5	...	1.077.027,43	...	7.087.177,36	9.788.162,10	...	
6	...	—	...	301.653,19	—	...	
7	...	225.936	...	25.450	—	...	
8	...	—	...	174.551,07	—	...	
9	...	—	...	—	—	...	
10	...	72.400	...	—	—	...	
11	...	—	...	—	—	...	
12	...	—	...	145.000	—	...	
13	...	—	...	685.611,95	614.445,17	...	
Total:	...	9.375.363,43	...	13.848.918,82	14.402.607,27	...	

	75	...	79	...	83	...
0 1	„Energia“ S.A.Rom. p(entru) Întreprin- d(eri) electrotehnice electrochimic(e) și mecanice, București, Șos. Villagros sc. C.	...	Fabrica „Stella“ să- pun și luminări so- c(ietate) anon(imă), București, Șos. Co- lentina 60	...	„Dr. A. Urbeanu“ S.A. p(entru) fabri- c(ărea) produs(elor) chimice, București, Str. Vaselor	...
	lei B		lei B		lei B	
1	2.040.600		—		—	
2	343.837,35		735.640,70		255.223,85	
3	—		—		—	
4	—		—		—	
5	—		—		—	
6	—		—		—	
7	216.486,67		364.898,65		777.607,05	
8	—		—		—	
9	—		303.122,10		—	
10	47.704,77		553.756,45		934.302,55	
11	—		—		—	
12	—		—		969.029,30	
13	—		806.230,95		324.941,83	
14	—		—		—	
15	—	...	—	...	—	
16	—		—		—	
17	41.310,11		—		—	
18	—		—		—	
19	308.459,29		1.349.476,65		126.693,70	
20	—		—		—	
21	—	...	—		—	...
22	118.126,18		—	...	—	
23	—		—		—	
24	4.738,40	...	—	...	—	...
Total:	3.121.312,77	...	4.113.125,50	...	3.387.798,28	...

0	1	2	3	4	5	6	7
1	3.000.000		2.200.000		2.000.000		...
2	32.890,48		175.000			—	...
3	5.331,43		1.123.993,35			—	...
4	2.314,18		—			—	...
5	80.776,68		93.806,35		1.340.401,10		...
6	—		100.000			—	...
7	—		—			—	...
8	—		—			—	...
9	—		—			—	...
10	—		—			—	...
11	—		—			—	...
12	—		—			—	...
13	—		420.325,80		47.397,18		...

Total:	3.121.312,77	...	4.113.125,50	...	3.387.798,28	...
---------------	---------------------	-----	---------------------	-----	---------------------	-----

	90	...	108	...	125	...	132
0 1	S.T.A.R. Soc(ietate) de tracțiune aut(omobilă) din România, București, B-dul Carol 11	...	Comp(ania) Generală de Electricitate " soc(ietate) anon(imă) rom(ână), București, Str. C. A. Roseti 3	...	Societatea rom(ână) de electricitate Siemens-Schuckert, s(ocie-tate) anon(imă), București, Bd. Brătianu 7	...	„Aries“ Soc(ietate) an(onimă) rom(ână) p(entru) ind(ustria) metalurg(ică), București, Str. Stavropoleos 6
	lei B		lei B		lei B		lei B
1	1.795.900		—		—	...	—
2	24.631,60		183.337,30	...	4.598,10		5.309,90
3	—		1.335		—		—
4	564.500		53.238,75		42.410		86.401
5	—		—		—		—
6	—		—		—		—
7	183.013,65		85.025,15		—		—
8	—		3.827,70		—		—
9	—		—		—		—
10	480.405,04		—		—		—
11	—		—		—		—
12	—		—		—		—
13	—		818.077,63		235.953,65		—
14	—		—		—		—
15	—		—	...	—		—
16	2.473.000		—		—		—
17	—		285.728,95		80.983,20		—
18	—	...	—		49.139		—
19	666.199,35	...	1.936.902,42	...	2.639.387,02		691.915,05
20	—		—		114.526,83		—
21	—	...	—		19.565,09		—
22	506.879,27		—		63.060,50		—
23	550.000		125.000	...	—	...	—
24	—	...	299.791,76	...	139.516,40	...	—
Total:	7.244.528,91	...	3.729.264,66	...	3.389.139,79	...	783.625,95

0	1	2	3	4	5	6	7	8
1	5.000.000	...	1.000.000	...	500.000	600.000		
2	—	...	—	...	31.000	—		
3	200.000	...	—	...	333.051,06 ¹	—		
4	—	...	—	..	—	—		
5	1.180.124,75	...	2.015.468,73	...	1.051.283,27	26.332,05		
6	—	...	651.795,93	...	1.459.505,46	—		
7	—	...	—	...	—	—		
8	—	...	—	...	—	—		
9	—	...	—	...	—	—		
10	—	...	—	...	14.300	—		
11	—	...	—	...	—	—		
12	550.000	...	125.000	...	—	—		
13	314.404,16	...	—	...	—	157.293,90		

Total: 7.244.528,91 ... 3.792.264,66 ... 3.389.139,79 ... 783.625,59

¹ Rezerve speciale

		133	...	146	...	148	...
0	1	„Bucureștii Noi“ so- c(ietate) an(onimă), Buc(ureștii) Noi, în localul d-lui Bobu- leanu de la km. 10	...	„Arta“ socie(tate) anonimă metalurgi- că, București	...	„Băneasa“ soc(ieta- te) anon(imă de pe- trol, București, Str. Golescu 5	...
		lei B		lei B		lei B	
1		42.095		—		—	
2		5.978,68		203.651,84		—	
3		—		—	...	—	
4		—		411		551.168,75	...
5		—		—		—	
6		—		—		—	...
7		335.814,80		—	...	—	
8		500		—		—	...
9		—		—		—	
10		—	...	—		—	...
11		—	...	—		—	
12		—		—	...	—	...
13		—		—	...	—	...
14		—	...	—	...	—	
15		—		—	...	—	...
16		—		—	...	—	...
17		—		—	...	—	
18		—	...	548,65	...	—	...
19		62.866,76	...	—		1.656.800,43	...
20		—		—		—	...
21		—		—	...	4.000	...
22		1.825		—		112.500	
23		—		9.100	...	—	...
24		—	...	—	...	—	...
Total:		449.080,24	...	213.711,49	...	2.324.469,18	...

0	1	2	3	4	5	6	7
1	406.425		200.000		...	180.000	...
2	6.946,20		—		...	160.115,44	...
3	—		—		...	—	...
4	—		—		...	—	...
5	—		1.600		...	1.549.891,11	...
6	1.634,65		—		...	112.500	...
7	7.083,15		—		...	—	...
8	—		—		...	—	...
9	—		—		...	—	...
10	—		—		...	—	...
11	—		—		...	—	...
12	—		9.100		...	—	...
13	26 991,24		3.011,49		...	321.962,63	...

Total:	449.080,24	...	213.711,49	...	2.324,469.18	...
--------	------------	-----	------------	-----	--------------	-----

		150	...	152	...	155	...
0	1	Societatea Română de produse chimice, București, Str. Cîmpineanu 4	...	„Metalurgia“ Sig. Hornstein Co soc(ie-tate) anon(imă), București, Șos. Basarab 31	...	Soc(ietatea) an(onimă) rom(ână) p(en-tru) ind(ustria) oxig(enului), acet(ilenei) și altor gaze, București, Str. Măgurele 93	...
		lei B		lei B		lei B	
	1	—		—	...	—	...
	2	79.410,63		28.281,35	...	177.417,70	...
	3	—		—	...	—	...
	4	—		399.111,50	...	—	...
	5	—		—	...	—	...
	6	—		—	...	—	...
	7	—		262.864,90		91.872,95	...
	8	—		—		4.628	...
	9	—		—		—	...
	10	961.996,43	...	97.006,65	...	1.674	...
	11	—		—	...	—	...
	12	—		—	...	—	...
	13	240.135,80		134.395,20 ³	...	—	...
	13	385,641,91				144.714,75	...
	15	—		—	...	—	...
	16	—		1		—	...
	17	—		—	...	4.878,05	...
	18	—		—	...	—	...
	19	305.482,45		343.525,75	...	272.936,85	...
	20	—		—	...	—	...
	21	—	...	—	...	—	...
	22	—	...	—	...	886.917,37	...
	23	—	...	—	...	84.000	...
	24	—	...	—	...	—	...
Total:		1.972.667,22	...	1.265.186,35	...	1.669.039,67	...

³ Și materiale

0	1	2	3	4	5	6	7
1		500.000		500.000		400 000	...
2		—		100.000		1.997,25	...
3		65.000		211.103,55		—	...
4		—		—		—	...
5		1.407,614,49		295.607,10		438.360,49	...
6		—		—		477.715,25	...
7		—		—		—	...
8		—		—		—	...
9		—		—		—	...
10		—		—		—	...
11		—		—		—	...
12		—		—		84.000	...
13		52,73		158.475,70		266.966,68	...

Total:	1.972.667,22	...	1.265.186,35	...	1.669.039,67	...
---------------	---------------------	------------	---------------------	------------	---------------------	------------

		158	159	...
0	1	„Mecano“ soc(ietate) anonimă, București, str.Karagheor(ghe)	Industria chimico-far- maceutice) soc(ietate) anon(imă), București, Str. Mircea Vodă	...
		lei B	lei B	
1		—	490.500	
2		57.940,05	97.519,30	
3		—	—	
4		—	—	
5		—	—	
6		—	—	
7		—	—	
8		1	11.087,20	
9		—	—	
10		—	—	
11		—	—	
12		—	—	
13		6.687.588,71	693.067,80	
14		—	—	
15		—	—	
16		—	—	
17		—	—	
18		—	—	
19		802.419,22	1.097.614,40	
20		—	—	
21		—	—	
22		—	—	
23		—	70.000	
24		—	—	
Total:		7.547.948,98	2.459.788,70	

1000000
1000000
1000000

0	1	2	3	4
1		1.000.000	1.000.000	...
2		—	—	...
3		—	—	...
4		—	—	...
5		6.208.758,75	1.225.226,85	...
6		—	—	...
7		—	—	...
8		—	—	...
9		—	—	...
10		—	—	...
11		—	—	...
12		—	70.000	...
13		339.190,23	164.561,85	...

Total: 7.547.948,98 2.459.788,70 ...

0	1	TOTAL			
		...	Vechiul	Regat	TOTAL GENERAL
			lei	B	lei B
1		...	74.935.120,05		77.348.720,05
2			401.686.668,16		417.124.120,49
3			3.422.318,51		7.454.209,30
4			68.090.212,57		80.122.523,23
5			416.776,55		2.724.793,49
6			300.706,15		901.813,28
7			172.372.323,53		219.905.025,64
8		...	5.579,389,18		6.174.905,24
9			151.925.547,23		165.246.757,82
10			284.509.303,04		340.690.426,93
11			47.160,50		47.160,50
12			54.823.320,25		78.168.185,66
13		...	283.000.757,86		335.490.125,24
14			101.105.221,49		109.614.556,10
15			76.857.050,63		77.177.650,63
16		...	6.811.550,08		8.195.055,16
17			6.203.383,58		7.395.135,04
18			70.302.678,41		71.960.072,69
19			485.342.764,68		584.571.995,86
20			30.453.699,43		32.336.141,24
21			10.682.484,23		11.271.421,06
22			109.940.562,28		120.140.300,59
23		...	29.093.942,75		29.702.383,05
24		...	20.030.851,39		23.797.449,86
Total:		...	2.447.933.792,53		2.807.560.928,15

0	1	2	3	4
1			915.621.635,55	1.007.077.108,38
2			132.343.100,14	148.982.900,22
3			79.746.976,38	104.391.812,62
4			10.743.764,74	13.717.138,11
5			722.301.609,76	908.030.121,95
6			142.473.170,77	152.586.748,19
7			78.062.929,48	78.374.085,19
8			13.012.029,18	14.206.613,41
9			397.367	3.399.669,02
10			5.460.612,94	5.774.831,85
11			56.378.186,75	63.415.139,61
12			29.093.942,75	29.702.383,05
13			262.298.467,09	277.902.376,55
Total:	...		2.447.933.792,53	2.807.560.928,15

Statistica 1919, p. 157 – 194, 241.

Act constitutiv

Subsemnații declarăm prin acest act că am înființat de comun acord o societate anonimă pe acțiuni numită: „Uzinele Chimice Române”, societate anonimă pentru industria mare chimică, în condițiunile arătate în statutele alăturate /.../

Capitalul de lei 25.000.000 s-a subscris după cum urmează:

Societatea Creditul Extern, 8.000 acțiuni, lei 4.000.000

Banca Românească, 8.000 acțiuni, lei 4.000.000

Banca Generală a Țării Românești, 2400 acțiuni, lei 1.200.000

Banca Agricolă, 2400 acțiuni, lei 1.200.000

Banca de Scont a României, 2400 acțiuni, lei 1.200.000

Banca Comerțului din Craiova, 2400 acțiuni, lei 1.200.000

Uniunea Comercială, 1.000 acțiuni, lei 500.000

Societatea Creditul Minier, 1.000 acțiuni, lei 500.000

G.N. Bagdat, 1000 acțiuni, lei 500.000

Al. Cottescu, 2700 acțiuni, lei 1.350.000

Dr. L. Mrazac 2000 acțiuni, lei 1.000.000

Ing. Tancred Constantinescu, 2700 acțiuni, lei 1.350.000

Dr. Al. Zaharia, 2000 acțiuni, lei 1.000.000

Dr. Teofil Silberman, 10.000 acțiuni, lei 5.000.000 /.../

Statute

Capitolul I

Denumirea, sediul și durata societății

Art. 1. Se constituie o societate anonimă română pe acțiuni sub denumirea Uzinele Chimice Române, avînd drept obiect operațiunile enumerate la art. 4.

Art. 2. Societatea își are reședința în București. Va putea să înființeze sucursale în orice localitate din țară sau străinătate, în urma unei decizii a consiliului de administrație.

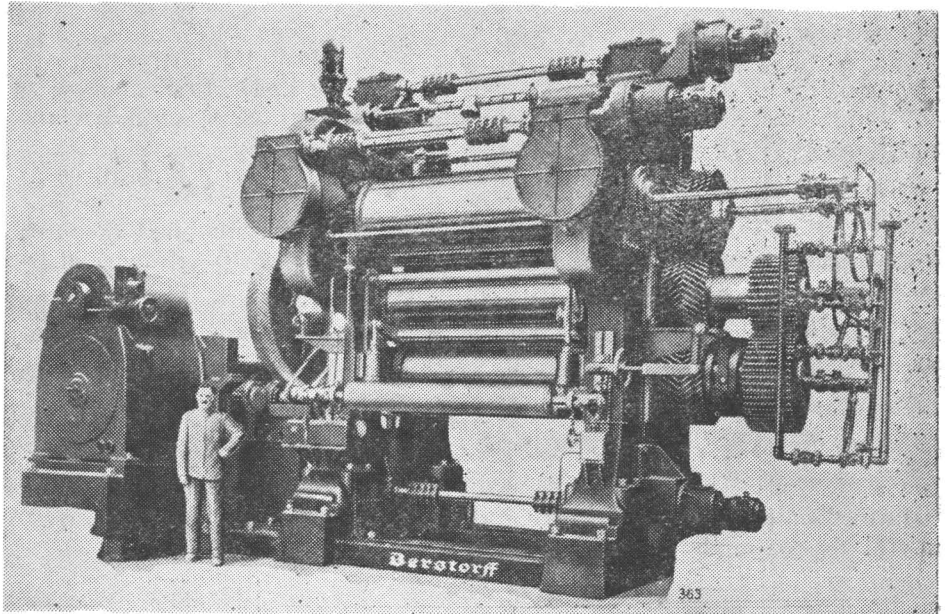
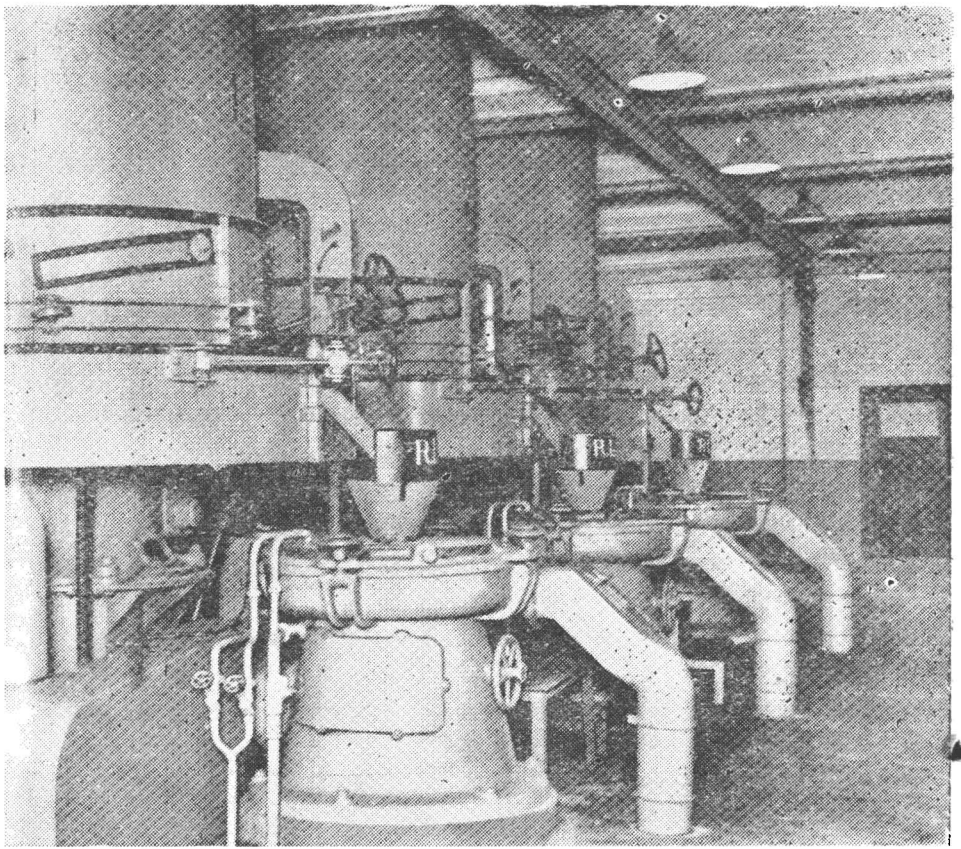
Art. 3. Durata societății este nelimitată.

Capitolul II.

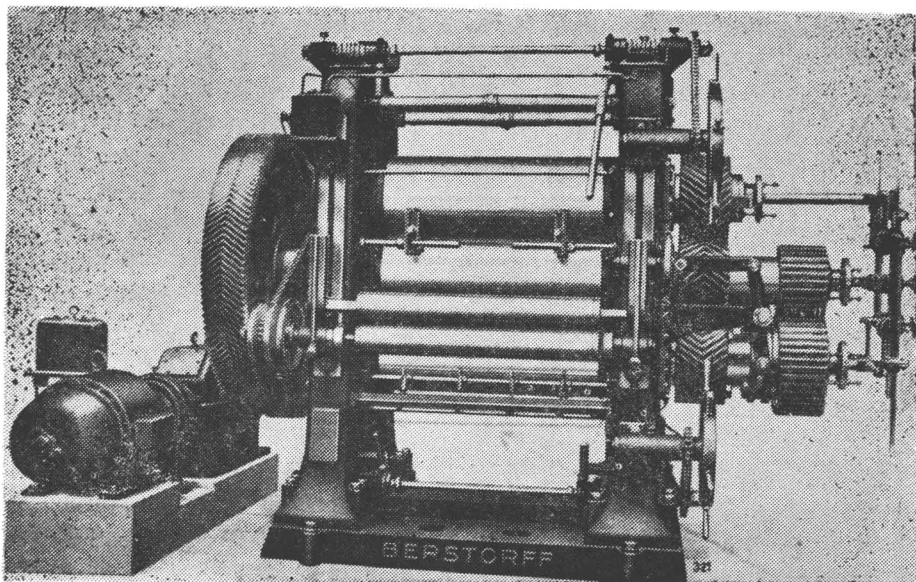
Obiectul societății

Art. 4. Obiectul societății este crearea în țară a unei industrii chimice mari în înțelesul cel mai larg al cuvîntului, punînd în valoare produsele naturale ale solului și subsolului țării, precum și a materiilor ce ar rezulta din ele și importînd, după nevoie, spre a le prelucra, și materii străine. În acest scop va putea:

Cumpăra și exploata mine, păduri și surse minerale, fie pe cont propriu, fie în participare cu alte persoane sau societăți, instala sau cumpăra fabrici,

9— 11. 1924 . Utilaje (din prospecte) folosite de Uzinele Chimice Române.
(D.A.C. fond M.I.C., Direcția Industriei, Chimie, dosar 30/1924, f. 74— 76)

sau participa la fabrici existente sau în creare, sau fuziona complet cu fabrici și societăți existente sau în creare. Va putea cu un cuvânt lua parte, ~~sau~~ orice formă, la creieri și exploatări de industrii.

Lua și da în arendă fabrici, mine, păduri și surse minerale.

Face comerț cu materiile prime, fie exploatare sau fabricate în instalațiile societății, fie cumpărate în țară sau străinătate.

Face instalații de căi ferate, funiculare, conducte de electricitate și de lichide necesare exploatării societății.

Face studii și sondaje pentru exploatarea subsolului țării, cumpăra și arenda căderi de apă naturale și construi căderi de apă artificiale în scop de a câștiga energie, atât pentru trebuințele societății, cât și pentru a vinde energie.

Întra în sindicate de producție și exploatare de orice natură, ce ar interesa operațiunile societății.

Societatea va putea cumpăra, vinde sau închiria imobile, va putea ipoteca orice avere imobiliară a sa, va putea face orice operațiuni comerciale și industriale în general/.../

D.A.C., fond T.I., dosar 38/1920, vol. I, f. 30, copie, = M.Of., nr. 256, din 11 martie 1920, pag. 12783— 12785.

„Marconi“

Societate Anonimă Română pentru industria și
Comerțul de materiale telegrafice, telefonice și electrice

Act Constitutiv

Subscrișii:

1. Marconi's Wireless Telegraph Company Limited, cu sediul în Londra, Marconi House Strand, reprezentată prin d. John Ernest Cochrane, colonel în retragere în artileria regală britanică, domiciliat în Londra, Marconi House Strand, cu reședința actuală în București, Athénée Palace Hotel, autorizat prin procura din 14 ianuarie 1920, legalizată de notarul F.C. Walker, vizată de Consulatul României din Londra, a cărei traducere este legalizată de Ministerul regal român al Afacerilor Străine la nr. 680/1920.

2. John Ernest Cochrane, colonel în retragere în artileria regală britanică, cu domiciliul și reședința indicată mai sus, lucrînd în nume personal.

3. Thomas Wilson, București, Athénée Palace Hotel.

4. Eugen Porn, profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale, domiciliat în București, strada Fetițelor nr. 7.

5. Mihai Antoniadă, avocat, domiciliat în București, strada Alexandru Lahovari nr. 33.

6. Banca Marmorosch Blank et Co, societate anonimă, cu sediul în București.

7. Banca de Scont, societate anonimă, cu sediul în București

8. Banca Țărănească, societate anonimă, cu sediul în București

9. Banca Comerțului, societate anonimă, cu sediul în Craiova.

10. Banca Națiunii, societate anonimă, cu sediul în București.

Am întemeiat pe temeiul alăturatelor statute, care fac parte integrantă din acest act, o societate anonimă sub denumirea de „Marconi” societate anonimă română pentru industria și comerțul de materiale telegrafice, telefonice și electrice, avînd drept obiect fabricația și comerțul de tot felul de materiale, aparate și instalații telegrafice și telefonice, cu fir și fără fir și orice industrie și exploatare electrică.

Sediul societății este în București.

Durata ei este nelimitată.

Capitalul social este de lei 6.000.000, împărțit în 12.000 acțiuni la purtător, de cîte lei 500 valoare nominală fiecare.

El va putea fi sporit pînă la 12.000.000 lei prin decizia Consiliului de Administrație și pînă la lei 40.000.000 prin decizia Adunării Generale.

Întregul capital de lei 6.000.000 a fost scris de noi fondatorii, în proporțiile indicate mai jos și am vărsat fiecare din noi cîte 30% din suma scrisă care s-au consemnat la . . . ¹ sub recipisele no. . . . ¹

Fiecare subscriitor a mai vărsat cîte lei 30 de fiecare acțiune pentru cheltuielile de constituire ale societății.

1. Marconi's Wireless Telegraph Co. Ltd. lei 2.800.000

2. John Ernest Cochrane lei 150.000

3. Thomas Wilson lei 50.000

4. Eugen Porn lei 50.000

5. Mihail Antoniadă lei 50.000

6. Banca Marmorosch Blank et Co lei 580.000

7. Banca de Scont lei 580.000
8. Banca Țărănească lei 580.000
9. Banca Comerțului lei 580.000
10. Banca Națiunii lei 580.000 /.../

D.A.C., fond, T.I., dosar 82/1920, f. 2, 30, copie, =M.Of., nr. 95, din 30 iulie, 1920, pag.3369 - 3372.

¹ Necompletat în text.

72

1920 septembrie 5, <București>

Contract de asociație în participație

Între Societatea Română de Automobile și Leonida et Co. Unite și inginerul șef Pascal Zlatco a intervenit o asociație în participație pentru exploatarea contractului no. 26611/4878/C./1920 încheiat cu C.F.R. pentru introducerea autotrenurilor cu motor cu explozie pe C.F.R. în condițiile următoare:

1. Capitalul necesar exploatării acestui contract se fixează deocamdată la 5.000.000 lei și se va aduce treptat cu trebuințele exploatării în părți egale de către ambii asociați în numerar sau material evaluat în lei. Materialul de același fel se va evalua la aceeași valoare. Dacă unul din asociați nu va aduce jumătatea vărsămintului hotărât în termen de o lună de la data fixării prin registrul deliberărilor asociațiilor, celălalt asociat va putea lua asupra sa partea neadusă până la completarea vărsămintului hotărât. În nici un caz un asociat nu va putea aduce mai puțin ca 10% din capital.

2. Conducerea și administrarea tuturor operațiunilor relative la această asociație în participație o au ambele părți în mod egal, orice act, pentru a angaja valabil asociația, trebuie să poarte semnătura ambilor asociați. S(ocietatea) R(omână) de Automobile și Leonida et Co Unite va da procură unei singure persoane pentru administrarea asociației din partea sa, persoană care va semna numele sau pentru S(ocietatea) Română de Automobile și Leonida et Co Unite. Orice decizie a asociațiilor, pentru a fi valabilă, se trece într-un registru parafat al deliberărilor asociațiilor.

3. În fiecare an, la 31 decembrie, se va face bilanțul și contul de profil și pierdere.

4. Pentru cumpărăturile sau reparațiile ce s-ar face prin SRAL, această societate va face aceleași remise și condiții ca pentru secțiile ei proprii.

5. Dl. ing. Pascal Zlatco va avea delegație de director al asociației și cât timp va exercita această funcție va primi o remunerație de 5% din beneficiul net pentru această însărcinare, peste tantiema de 5% din beneficiul net ca girant din partea sa. Girantul delegat de Societatea Română de Automobile și Leonida et Co Unite va primi numai o tantiemă de 5% din beneficiul net. Toate aceste remunerații și tantieme vor fi trecute la cheltuielile generale.

6. Pentru calcularea beneficiului net se vor scade din beneficiul brut cheltuielile generale și amortizările, socotindu-se amortizarea materialului rulant că se face în trei ani, iar a investițiilor imobiliare în cinci ani.

Beneficiul net astfel rezultat se va împărți între asociații proporțional cu capitalul adus, fără însă ca partea care revine asociatului care a adus capitalul mai puțin să fie mai mică de 10% din beneficiul net al asociației.

7. Durata acestei societăți este egală cu durata contractului cu CFR a cărui exploatare o au ca obiect /.../ lichidarea asociației, cesionarea eventuală a contractului cu CFR

D.A.C., fond T.I., dosar 39/1921, f. 6, copie.

73

⟨1920 octombrie 19, București⟩.

Act Constitutiv

Subsemnații declarăm prin acest act că am fondat pe baza statutelor aici alăturate, care fac parte integrantă din acest act, o societate anonimă pe acțiuni, sub denumirea de „Radioelectrică”, societate anonimă pentru industria și comerțul materialelor telegrafice și telefonice, avind ca obiect fabricarea și comerțul cu tot felul de materiale, aparate și instalații telegrafice și telefonice, cu fir sau fără fir, precum și tele-mecanice și aplicația electricității în general.

Sediul societății este în București și durata sa este ilimitată. Capitalul social este de lei 6.000.000 (sau milioane) repartizat în 12.000 acțiuni prin decizia Consiliului de Administrație și peste această cifră prin decizia Adunării Generale.

Capitalul întreg de 6.000.000 lei a fost subscris de către noi, membrii fondatori, în proporțiile arătate mai jos, vărsind fiecare 30% asupra capitalului conform legii, la Banca Națională a României, cu recipisa nr....¹, în plus am mai vărsat încă câte 30 lei de acțiune pentru cheltuielile de constituire a societății /.../

Fondatori	Acțiuni		Capital
Compagnie Générale de télégraphie sans fil Société Anonyme, Paris, B-d. Hausmann, 79	5680	lei	2.840.000
Société Franco Roumaine d'Etudes et d'Entre- prises, București	200	„	100.000
Banca Românească	1330	„	665.000
Banca Agricolă	1330	lei	665.000
„ Generală a Țării Românești	1330	„	665.000

„ Chrissoveloni	1330	„	665.000
Ing. Gogu Constantinescu	100	„	50.000
Ing. C. Bușilă	100	„	50.000
Creditul Tehnic	600	„	300.000
	12000	lei	6.000.000 /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 174/1920, f. 3, 18, copie, = M.Of., nr. 168, din 2 noiembrie, 1920, pag. 5976 --
-- 5978.

¹ Necompletat în text.

74

1920 noiembrie, <București>.

Proces-verbal
al ședinței consiliului de administrație din
noiembrie 1920

/.../ Societatea noastră a suferit mult și de ocupațiunea germană; impiegații rămași la București au reușit de a scăpa de rechiziție mașinile din care dealtminterea se poate zice că numai motoarele electrice ar fi putut servi dușmanilor. Dar nu au putut scăpa plumbul ce se mai afla în fabrică, fie plumb în blocuri, fie plăci vechi pentru acumulatori. Administrațiunea Militară Germană a sechestrat toate mărfurile gata fabricate rămase în fabrică, au demontat diferite baterii din țară și, alegînd materialul bun, l-au depozitat în magaziiile noastre, pe cînd materialul de neîntrebuințat era trimis în Germania. Cînd o baterie care era considerată ca trebuincioasă de Administrația Militară Germană avea nevoie de o reparație, această Administrație ne dădea ordinul de a executa reparațiunea, permițîndu-ne de a face un cîștig de 40% asupra valorii mărfurilor. Lucrări executate în asemenea condițiuni au fost repararea bateriilor de la următoarele instalațiuni:

Institutul Bacteriologic din București

Domeniul Coroanei Periș

Uzina electrică a orașului T(îrgu) Jiu

Spitalul Așezămintelor Brîncov(enești) București

Stațiunea de T.F.F. a Min(isterului) de L(ucrări) P(ublice) din Constanța

Fabrica de mezeluri L. Pațac București

Uzina electrică a orașului T(urnu) Măgurele

Vama Antrepozite din București

Uzina Comp(aniei) de gaz și electr(icitate) din București

Substațiunea tramvaielor electr(ice) din București

Trebuie să menționăm că pentru uzina electrică a orașului T(urnu) Măgurele, germanii au adus material de la Berlin.

Materialul rechiziționat din fabrică ne-a fost plătit însă cu prețuri foarte reduse. /.../.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Tudor, dosar 2/1912—1930, p. 28—35, original.

1920 decembrie 8, București.

Societatea anonimă română
 pentru industria oxigenului, acetilenei și a altor gaze
 București
 Nr. 4268

București, în 8 decembrie 1920

Domnule Ministru

Cu onoare ne referim referatului ce-ați adresat către Consiliul de Miniștri, în privința transporturilor pe C.F.R.

La rîndul nostru, ne permitem a vă expune situația critică în care se află societatea noastră din cauza lipsei mijloacelor de transport.

„Suntem singura fabrică din țară pentru fabricarea oxigenului industrial și acetilenei dizolvate. Toate industriile, atelierele mecanice ale statului și ale particularilor, Arsenalurile maritime și militare, Direcțiunea C.F.R., Serviciul porturilor, Serviciul hidraulic C.F.R., Serviciul podurilor, societățile petroliere etc. . . ., atît în București, cit și din provincie, sint aprovizionate de noi cu oxigen industrial și acetilenă dizolvată.

„De vreo 3—4 luni nu mai putem satisface cererea clienților, și din această cauză producțiunea noastră decade din zi ce trece, iar procedeul de sudură autogenă nu-și mai poate găsi aplicațiunile sale atît de interesante, silind clienții noștri de a întrebuița proceduri primitive, aducînd prin acestea o supra scumpire a prețului de cost în producțiune”.

„Ne izbim de alte dificultăți prin faptul că, nemaiputînd expedia tuburi pline, nu primim nici cele goale, care rămîn împrăștiate în toate regiunile țării; acest material, ne mai mișcîndu-se, reprezintă pentru noi un capital mort, producîndu-ne mari pagube.

Cîțiva din clienții noștri, petroliști în general, vin direct la noi pentru a se aproviziona, utilizînd, ca mijloace de transport, camioane automobile, rezultatul este o majorare foarte mare a prețului de gaz și, din cauza drumurilor stricate, nici nu se mai poate întrebuița acest mijloc.

„Dacă actuala situație nu se va ameliora, în curînd, sintem siliți a închide stabilimentul nostru; spre a înlătura această soluțiune, cerem să ni se admită:

a) Posibilitatea de a expedia tuburile de oxigen și acetilenă dizolvată pline, la toți clienții din provincie cu mică și mare viteză.

b) Posibilitatea, pentru clienții noștri, de a ne reexpedia tuburile goale cu mică și mare viteză la adresa noastră, gara Filaret — București”.

Ne permitem a crede, Domnule Ministru, că veți binevoi a lua în considerațiune, cererea de față, intervenînd la Onor Direcțiune C.F.R.—

În așteptarea onorabilului Dv. răspuns, primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea considerațiunilor noastre.

Director general
 ss. indescifrabil

D-sale

D-lui Ministru al Industriei și Comerțului București.

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Chimie, dosar 13/1912, f. 66, original.

1921 ianuarie 22, București.

Uniunea Generală a Industriașilor din România
 Palatul Camerei de Comerț
 Str. Bursei nr. 2

Recunoscută persoană morală și juridică prin legea din 31 mai 1913 promulgată prin înaltul decret regal no. 4205/1913.

Nr. 831/21

București, 22 ianuarie 1921

Domnule Prim Ministru

Alăturat avem onoarea a vă înainta un memoriu al Uniunii noastre, în care ne permitem a vă arăta punctul nostru de vedere în chestiunea concesionării Atelierelelor C(ăilor) F(erate) la un grup de industriași străini.

În același timp ne permitem a vă expune, în cele ce urmează, mijloacele prin care Uniunea crede că se poate remedia în mod rapid, situația de azi de la Atelierele C.F.R. fără a se recurge la Concesionare.

Propunerea noastră este următoarea:

1) Să se asigure din nou autonomia completă a C.F.R., scoțindu-se orice amestec politic din această administrație.

2) Să se numească în cazul C(ăilor) F(erate) un consiliu de administratori compus din bărbați pricepuți și harnici, în care să ia parte și reprezentanți ai industriei. Acest consiliu va cerceta și aprecia puterea de producție, atât a Atelierelelor CFR cât și particulare și va repartiza lucrările în măsura potrivită, contribuind totodată la completarea și perfecționarea instalațiilor și la intensificarea producției naționale.

3) Să se continue a se menține disciplina în Atelierele C.F.R., depărtînd din ele elementele de dezordine.

4) La nevoie se pot angaja și ingineri și specialiști străini, aceștia însă vor fi la ordinele Direcțiunii C(ăilor) F(erate). Oferte de serviciu se pot avea cu prisosință în condițiuni foarte avantajoase.

5) Să se procure materialele necesare pentru reparațiunea locomotivelor și vagoanelor, pentru ca Atelierele să aibă în tot momentul aprovizionat acest material.

6) Să se revizuiască salariile întregului personal al Atelierelelor, punîndu-i în acord cu situația generală a pieței.

7) Să se încurajeze munca în Ateliere prin acordarea de prime personalului destoinic.

8) În noua organizație a C(ăilor) F(erate) Atelierele să fie puse pe baze comerciale în ceea ce privește conducerea, pentru a evita pierderile de timp cu aprobările, furnizarea materialelor necesare etc. și a avea asigurat dinainte fondurile necesare.

Dacă însă guvernul, pentru motive pe care noi nu le cunoaștem, este totuși de părere că situația de la C.F.R. nu se poate remedia de cît prin concesionare și nu poate admite propunerea noastră de mai sus, pe care o credem din toate punctele de vedere folositoare statului, atunci noi, industriașii, stăm la dispoziția dumneavoastră a da tot concursul și a lua asupra noastră

organizarea și exploatarea Atelierelelor C(ăilor) F(erate) în condițiile care se vor stabili de comun acord cu guvernul.

Primiți, vă rugăm, domnule Prim Ministru, asigurarea înaltei noastre stime.

Președinte,
ss. indescifrabil

Secretar general,
ss. indescifrabi,

Director,
ss. indescifrabil

Anexă:

Memoriu

adresat de Uniunea Generală a Industriașilor din România
domnului Prim Ministru

Uniunea Generală a Industriașilor din România e alarmată de situația de azi a industriei, care nu poate să-și transporte combustibilul și materia primă necesare la alimentarea fabricilor. Din această cauză, industria nu poate da ocupațiune lucrătorilor, confecționa la timp produsele de care se simte atita nevoie și transporta produsele odată fabricate la locul de desfacere.

Această stare produsă de dificultățile transporturilor pe C(ăile) F(erate) dăinuiește mai bine ca doi ani. Uniunea Generală a Industriașilor a așteptat ca acei ce au conducerea destinelor țării să aducă o îndreptare și acum se vede că una din măsurile de îndreptare luate de guvern este concesionarea Atelierelelor C(ăilor) F(erate) unor societăți străine. Măsura aceasta, fiind de o importanță deosebită pentru industria națională, Uniunea Generală a Industriașilor, în întrunirea ce a avut loc la 31 decembrie 1920, a decis să studieze această chestiune din punctul de vedere al industriei românești, prezentînd concluziunile sale.

Toate țările ce au luat armele au suferit și suferă încă de criza transporturilor.

Țara noastră, care a fost invadată în întregime de armatele străine, fie aliate, fie inamice, care ne-au ruinat atît, fiind lipsită de o industrie metalurgică atît de completă ca cea din apus, nu a putut da imediat un ajutor eficaç pentru refacerea transporturilor, ea însăși fiind în mare parte distrusă.

O consecință, a situațiunei de după război a fost uzura și deteriorarea completă a C(ăilor) F(erate). La aceasta s-a mai adăugat dezordinea socială și morală care a avut ca consecință reducerea numărului orelor de lucru și a randamentului în orele lucrate, deci micșorarea producțiunei. Din cauza dificultăților de transport și a jenei financiare s-a ivit lipsa de materiale pentru reparațiuni, și lipsa de combustibil.

Totul era bolnav la C(ăile) F(erate). Organul cel mai bolnav însă pare a fi Atelierele și pentru vindecare s-a găsit ca singur mijloc concesionarea Atelierelelor la străini. Această concesionare, dacă s-ar fi înfăptuit, așa cum e proiectată, ar fi și oneroasă și, după cum vom arăta mai departe, absolut inutilă...

Uniunea Generală a Industriașilor din România, avînd în vedere că din contractul de concesiune proiectat nu rezultă pentru stat decît obligațiuni oneroase și păgubitoare, fără a avea în schimb cel mai mic folos.

Avînd în vedere că acel contract constituie un pericol pentru industria națională, căci se vede lipsită de comenzile importante ce C(ăile) F(erate) le

execută în industria particulară și o împiedică în același timp de a se utiliza și dezvolta pentru ca, cu timpul să poată satisface în măsură tot mai largă necesitățile C(ăilor) F(erate) și ale statului.

Pentru aceste motive protestează cu toată energia contra acestei concesiuni; și va lupta pe toate căile legale, ca pe de o parte concesiunea să nu se înfăptuiască, iar pe de altă parte va da guvernului posibilitatea, de a remedia cât mai complet și mai curînd situația transporturilor /.../ ¹

Se știe că întreaga industrie, cuprinzînd și Atelierele C(ăilor) F(erate) în această denumire, a trecut în cursul anului 1920 printr-o criză muncitorească fără seamăn; și, după cum am spus mai sus, repetăm, aceasta din cauză că statul, care este cel mai mare industriaș, nu a luat nici o măsură de îndreptare. Se știe că greva care a avut loc în aprilie—iunie 1920 s-a terminat în favoarea lucrătorilor, căci în ultimul moment, cînd lucrătorii veniseră să reia lucrul sub condițiunile impuse de Atelierele C(ăilor) F(erate), renunțînd la lucrul cu ziua și primind lucrul cu acord, guvernul a luat dispoziția de a se reprimi lucrătorii în condițiunile dinaintea grevei, rămînînd ca situațiunea materială să o îmbunătățească mai tîrziu. Guvernul, neluînd măsurile de îmbunătățire promise, lucrătorii nu-și îndeplineau datoria de muncă și în felul acesta 10 luni întregi de muncă productivă și de refacere s-au pierdut. În urma ultimei greve din octombrie, guvernul, hotărîndu-se de a lua măsuri energice contra acelor care năzuiau să distrugă temeliile statului, lucrătorii s-au întors la lucru, conșimțînd a lucra în acord. Această măsură salutară a avut rezultate excelente asupra producției și a cîștigului lucrătorilor și s-a resimțit și în industria particulară, care de atunci lucrează în liniște la refacerea țării.

Chestiunea muncitorească fiind deocamdată liniștită, ce măsuri a luat guvernul spre a satisface celelalte nevoi ale Ateliereleor? Nici una decît concesiune.

Credem că această măsură pripită este o greșeală capitală căci statul are la îndemînă alte mijloace sigure, de a îndrepta situațiunea, păstrînd în deplină stăpînire atelierele C(ăilor) F(erate).
Delegații Uniunii ss. indescifrabil

D.A.C., fond P.C.M., dosar 2/1920, f. 228—231, 241—242, original.

¹ Se prezintă pe larg dezavantajele concesiunii Ateliereleor C.F.R.

1921 februarie 23, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcția Generală a Industriei
Inspectoratul Industrial București
Nr. 126

1921, februarie 23

Către
Direcțiunea Generală a Industriei

Referitor la tranzacția ivită între Soc(ietatea) Anon(imă) Rom(ână)
de Financiare și fabricile F. Weigel și I. Haug din capitală, am onoarea a vă

comunica, că sus zisa societate a fost constituită cu un capital de 10.000.000 lei, acoperit în întregime în țară de către:

D-nu(l) C. C. Arion, cu suma de	100.000 lei
Banca Sindicatului Agricol	„ 4.000.000 lei
D-nu(l) E. Bercovitz	„ 5.000.000 lei
„ Bălăceanu Stolnici	„ 250.000 lei
„ C. A. Panaitescu	„ 100.000 lei
„ Dr. C. B. Maltezeanu	„ 400.000 lei
„ I. Birinberg	„ 50.000 lei

Soc(ietatea) de Financiare a cumpărat:

1. Fabrica Fr. Weigel din București, str. Sf. Apostoli 40 și 42 cu toate mașinile și instalațiunile, pentru suma de lei 2.500.000.

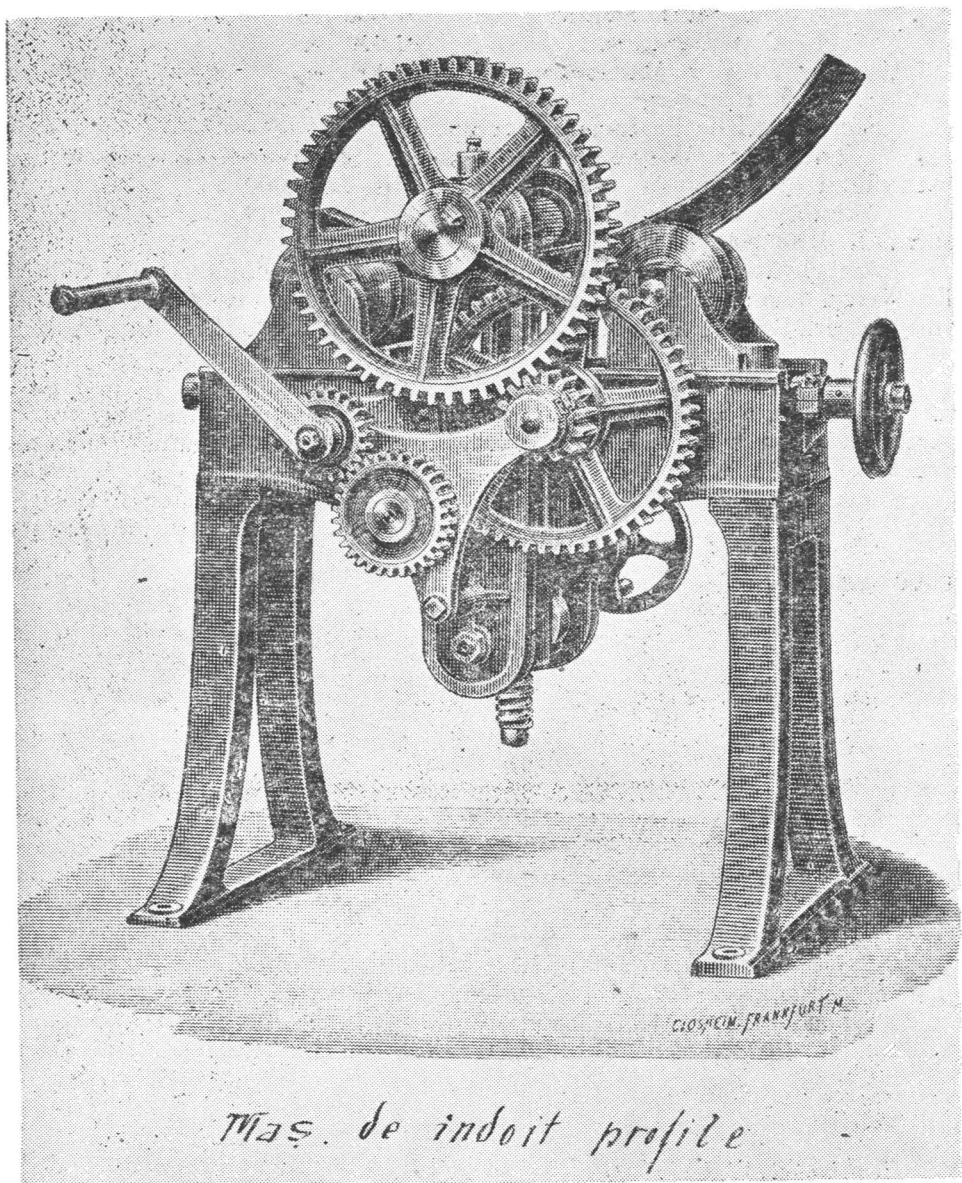
2. Fabrica I. Haug din București, str. Izvor nr. 119—121 și 115 pentru suma de 3.400.000 lei.

Ambele aceste fabrici beneficiază de avantajele legii industriale. Fabrica Fr. Weigel dispune de o forță motrice de 36 cai putere și ocupă 60—80 lucrători. Fabrica I. Haug dispune de o forță motrice de cca. 100 H.P., întrebuințând 90 lucrători zilnic.

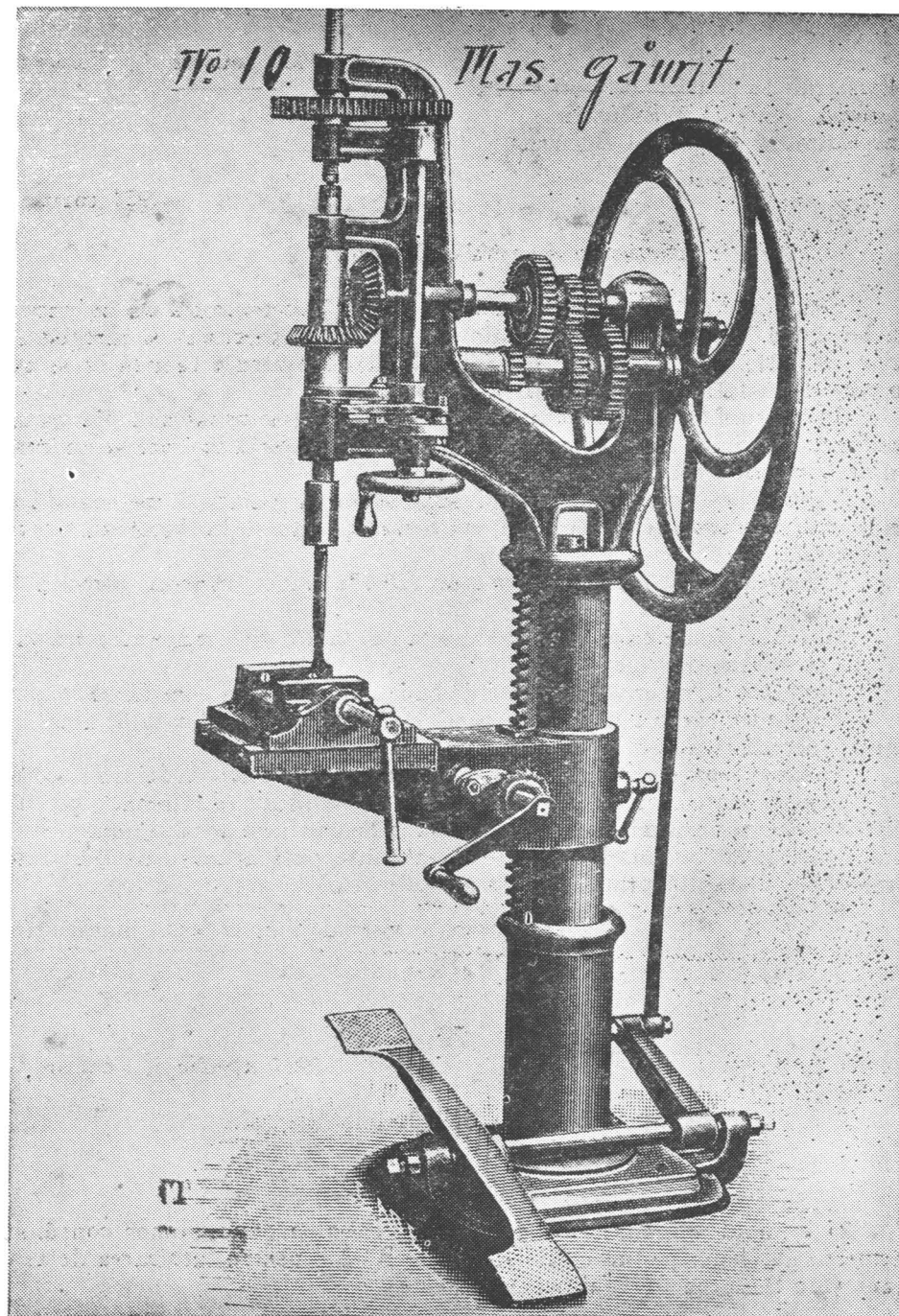
Avînd în vedere că ambele fabrici au fost cumpărate pentru a fi exploatare mai departe de către Soc(ietatea) de Financiare, precum și proveniența capitalului, cred că este cazul de a se aproba validarea tranzacțiunii menționate mai sus.

Inspector Industrial
Inginer, s.s. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 31/1912, f. 55, original.

12-13 1912 Utilaje folosite de
(D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Metalurgia, dosar

fabrica metalurgică Fr. Weigel. 71/1912, f. 4, 5)
71/1912, f. 4—5

1921 martie 1, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
 Direcția Generală a Industriei
 Inspectoratul Industrial București
 Nr. 133

1921 martie 1

Catre
 Direcțiunea Generală a Industriei

Soc(ietatea) Anon(imă) Rom(ână) „Fichet“, constituită cu un capital de lei 2.500.000, cu petițiunea înaintată acestui Inspectorat și înregistrată la nr. 207/921, solicită avantajele legii industriale pentru o fabrică ce se află în curs de instalare în București. Str. Honzik.

Inspectind fabrica, am constatat că, clădirea este construită și a costat, conform deviziului anexat, suma de 742.000 lei. Ca forță motrice se va întrebuința un motor cu benzină de 35 H.P.

Mașinile expediate din Franța sunt sosite la Galați și, pe măsură ce mijloacele de transport vor permite, vor fi transportate de la București, pentru a fi instalate.

Valoarea lor se ridică la suma de 128.872 franci francezi, socotită la locul de predare Paris.

Materiile prime ce se vor întrebuința ca: tablă, oțel, material refractar, vor fi procurate din țară.

Produsele fabricii vor fi: casse de bani și instalațiuni generale de bancă.

Lucrătorii, în cea mai mare parte, vor fi recrutați din țară, afară de cîțiva specialiști aduși din Franța.

În urma celor constatate, sunt de părere că se pot acorda fabricii soc(ietății) „Fichet“ avantajile legii pentru încurajarea industriei naționale, precum și toată sollicitudinea ministerului, această industrie fiind absolut nouă pentru țara noastră, iar produsele similare fiind aduse pînă acum din străinătate. Urmează a fi clasată printre industriile prevăzute la art. 3 din lege.

Inspector industrial inginer, ss. indescifrabil

D.A.C., for.d M.I.C., D.G.I., dosar 16/1920, f. 12, original.

1921 aprilie 8, (București)

Proces-verbal
 Ședința consiliului de administrație din
 8 aprilie 1921

...Se intră în ordinea de zi:

2) Domnul administrator delegat C. Leonida expune onor consiliului deemersurile făcute pe lingă Ministerul de Război pentru furnizarea de aeroplan și în ființarea unei fabrici de avioane...

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Leonida & Co, dosar 1/1919, f. 15, original.

1921 aprilie 15, <Milano>

/.../ ¹. La sezione metallurgica coi suoi campioni e diagrammi dimostra come la Romania abbia un'industria metallurgica assai importante che utilizza 150.000 H.P. Negli ultimi tempi numerose societ  con capitale indigeno si sono costituite grazie alle quali un nouovo sviluppo industriale si fa notare.

/.../ ¹.

T r a d u c e r e :

/.../ ¹. Secția metalurgică, cu mostrele  i diagramele sale, demonstrează cum România are o industrie metalurgică destul de importantă, ce utilizează 150.000 H.P.  n ultimul timp s-au constituit numeroase societăți cu capital indigen, datorită cărora se observă o nouă dezvoltare industrială. /.../ ¹.

D.A.C., fond M.I.C., D.G.C., Serviciul Secretariat, dosar 53/1920, f. 28, copie.

¹ Se fac referiri la alte ramuri ale economiei românești participante la tirg.

<1921 iunie 10, București>

Act constitutiv

 ntre subscri ii:

1. „Ageco“, societate generală de agentură  i comerț. societate anonimă, cu sediul în București, Calea Victoriei nr. 51, reprezentată prin d-nii: A. Bernhardt  i R. Elias, membri în consiliul de admniistra ie.

2. Lazăr Margulies, director general al Societății pentru industria textilă, domiciliat în București,  os. Kiseleff nr. 29.

3. Dr. Weissberg, inginer chimist, domiciliat în București, b-dul Elisa-beta.

4. A. Bernhardt, administrator delegat al societății „Ageco“, domiciliat în București, str. Columb Nou nr. 7.

5. M. Jelezneac, comerciant, domiciliat în București, b-dul Elisabeta.

6. Petre Sion, avocat, proprietar, domiciliat în București, str. Dionisie nr. 36.

7. R. Elias, avocat, domiciliat în București, str. Libert  ii nr. 14.

8. O. Olteanu, director, domiciliat în București.

9. Ioan G. Boambă, avocat, domiciliat în București, s-a încheiat următorul act constitutiv.

I. Pe baza al turatelelor statuate, care fac parte integrantă din acest act, susnumiții constituim o societate anonimă pe acțiuni sub denumirea de „Spic“, societate anonimă română pentru industria chimică.

II. Capitalul social este de 3.000.000 lei,  mp r it în 6.000 acțiuni a 500 lei bucata. Acțiunile vor fi la purtător /.../

Statute

Capitolul I

Denumirea, sediul, durata, obiectul.

Art. 1. Se înființează o societate anonimă română pe acțiuni sub denumirea „Spic”, societate anonimă română pentru industria chimică.

Art. 2. Societatea va avea sediul în București și va putea înființa reprezentanțe, agenții, magazine de desfacere, filiale, sucursale, atât în București cât și în orice alt loc din țară și din străinătate, prin decizia Consiliului de administrație.

Art. 3. Durata societății este nelimitată.

Art. 4. Scopul societății este:

a) Fabricarea și comercializarea produselor chimice.

b) Dobândirea de concesi, invenții, procedee sau brevete în legătură cu scopul societății.

c) Societatea va putea dobândi imobile urbane și rurale, va putea instala, exploata, cumpăra, vinde în țară sau în străinătate, fabrici de orice legătură cu realizarea scopului său.

d) Orice afaceri comerciale și industriale, fără nici un fel de limită, precum și participări de orice fel în întreprinderi comerciale și industriale /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 70/1921, f. 34, copie, = M.Of., nr. 59, din 18 iunie, 1921, pag. 2205—2208.

82

<1921 iunie 30, București>.

Societatea Generală de Gaz și de Electricitate
din București

Extras

după registrele Societății Generale de Gaz și
Electricitate din București

Vinzare de curent electric de la 1 ianuarie 1921 pînă la 30 iunie 1921

Luna	Luminat particular Kwo	Forță motrice scopuri industriale Kwo.
ianuarie	605.951	176.285
februarie	395.234	178.842
martie	497.920	222.915
aprilie	420.099	185.951
mai	404.852	177.554
iunie	331.978	179.976
Total	2.656.034	1.121.523

Certific exactitatea prezentului extras.

Secretar General al Primăriei Capitalei

ss. indescifrabil.

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Electrotehnică, dosar 5/1921, f. 7, copie,

Radioromână
Societate Anonimă Română
pentru industria și comerțul
materialelor telegrafice și telefonice.

Statute
Denumire, obiect, sediu, durata

Capitolul I.

Art. 1. Societatea Anonimă Română Radio Electrica fuzionind cu Societatea Anonimă Română Marconi, vor forma pe viitor o singură societate sub denumirea de „Radioromână” Societate Anonimă Română pentru industria și comerțul materialelor telegrafice și telefonice; în franțuzește: Radio-româna” Société roumaine pour l'industrie et le commerce des matériaux télégraphiques et téléphoniques, în englezește „Radioromâna” Company Limited for the manufacture and trade in telegraph and telephone materials.

Art. 2. Societatea are de obiect fabricarea și comerțul a tot felul de materiale, aparate și instalații telegrafice și telefonice cu fir sau fără fir, de asemenea orice industrie, comerț și instalație în legătură cu telemecanica, electricitatea și aplicațiile sale.

Pentru realizarea comerțului, societatea va putea face toate operațiile necesare. Ea va putea să participe sau să fuzioneze cu alte întreprinderi, avînd un obiect similar sau la fel.

Art. 3. Sediul societății este în București. Filiale sau agenții vor putea fi create prin decizia Consiliului de administrație, fie în România sau străinătate. Durata societății este ilimitată /.../

Capitolul II.

Capitalul social.

Art. 5. Capitalul social este de 12.000.000 lei, prepartizat în 24.000 acțiuni la purtător a 500 lei fiecare acțiune /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 174/1920, f. 44—45, copie = M.Of., nr. 168, din 2 noiembrie, 1920., pag. 5976—5979.

1921 august 11, București.

Societatea Generală de Gaz și de Electricitate
din București

Societate anonimă cu sediul în București

Capital social lei 15.000.000 — Capital vărsat lei 11.500.000

București, 11 august 1921

Memoriu relativ la modul de funcționare al uzinelor și instalațiunilor societății

Uzinele de gaz și de electricitate ale Societății Generale de Gaz și de Electricitate din București sînt situate pe Bulevardul Neatîrnării nr. 1 (Filaret) și cuprind:

- I. Uzina de gaz
- II. Fabrica de amoniac industrial și medical.
- III. Fabrica de brichete combustibile
- IV. Ateliere de construcții și refaceri.
- V. Uzina de electricitate

1) Uzina de gaz cuprinde sălile și atelierele corespunzătoare la distilarea și la fabricarea gazului de luminat, curățirea, înmagazinarea și distribuirea lui.

Cantitatea totală de cărbuni ce se poate distila în cele două săli de cuptoare poate atinge cifra de aproape 200 tone în 24 ore, iar gazul de apă carburat cu produse petrolifere ce se poate fabrica în cele 3 gazeogene poate atinge cifra aproximativ de 40.000 m³ zilnic.

Fabricația totală anuală poate atinge 25.000.000 m³ gaz.

Materiile prime utilizate sînt: cărbunele de gaz (huila) și produse petrolifere *motorină*; din fabricație rezultă cocs și gudron, ce sînt predate industriei private, cum și ape *amoniacale*, pe care intenționăm a le purifica și concentra printr-o instalație specială începută în momentul izbucnirii războiului și care e astăzi terminată.

Uzina cuprinde 4 cazane de aburi de o suprafață de încălzire de 564 m², care furnizează aburi pentru fabricarea *gazului de apă*, cum și pentru ascensoare și toate mașinile de extracțiune ale uzinei, care însumează peste 100 cai.

Uzina mai are și 23 electromotoare însumind 43 cai.

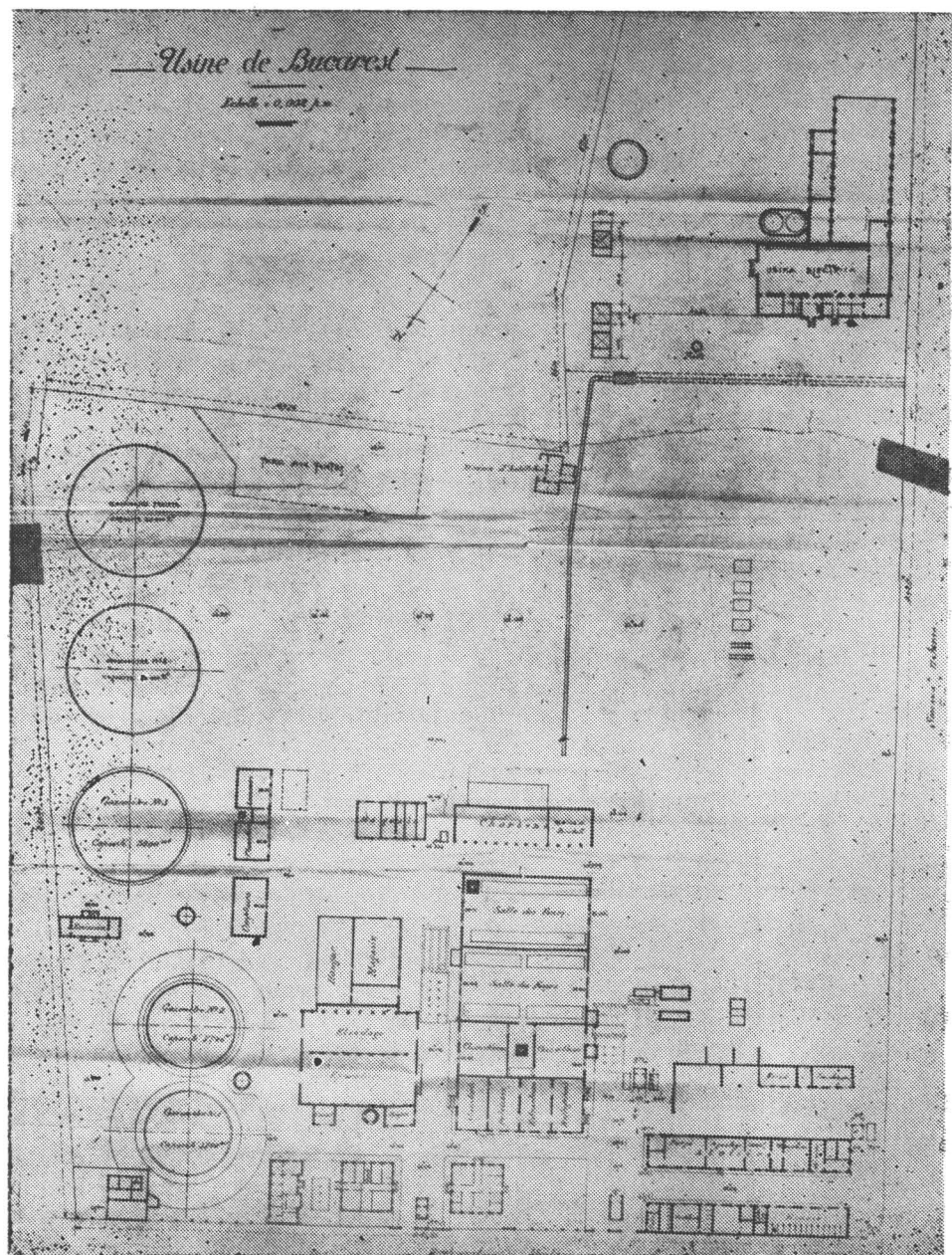
II. Fabrica de amoniac e amenajată după ultimele procedeeuri și produce anual aproape 300 t. amoniac în soluțiune pură (alcali volatili).

III. Fabrica de brichete cuprinde o locomobilă de 10 cai putere pentru furnizarea aburilor și f(orța) m(otrice) necesare unui malaxor și compresor de brichetat combustibil, care este o aglomerare *cocs mărunt* și de *smoală de petrol*, fabricația zilnică putînd atinge 30.000 kg., iar anuală, ar putea atinge 10.000 tone dacă ni s-ar putea furniza cu regularitate smoala necesară.

IV. Atelierele de construcții și refaceri cuprind sălile indicate în planuri și se referă la fabricarea diferitelor piese necesare exploatării uzinelor noastre.

- a) Confecționări de lanterne publice.
- b) Confecționări de contori de gaz.
- c) Confecționări de vehicule necesare exploatării uzinelor și rețelilor.
- d) Reparații mecanice de mașini, de lanterne, de contori, refaceri de lagăre etc.

Atelierul cuprinde 2 săli de fierărie, o sală de strungărie cu 3 strunguri, două mașini de găurit, o sală de tîmplărie cu mașini mecanice, o sală de căruțarie

14. 1912 august 11. Planul general de situație al Uzinei de gaz a Societății generale de gaz și electricitate din București.
(D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Electrotehnică, dosar 5/1921, f. 15).

și rotărie, o sală de tinichigerie, o sală de confecționare de contori, o sală de control a contorilor de gaz și de electricitate.

Uzinele sînt prevăzute cu o linie de garaj legată de gara Filaret.

V. Uzina de electricitate servește la producerea energiei electrice necesare luminatului, forței motrice și altor scopuri industriale în București: ea dispune de 10 grupe Diesel cu generatori electrici trifazici în putere totală de 9250 cai, utilizînd produse petrolifere (motorină) ca material combustibil.

Producția anuală de Kwo. merge mereu crescînd în proporții foarte mari și e menită să ia o dezvoltare considerabilă de pe urma numeroaselor cereri de energie electrică, ce ni se înaintează zilnic pentru forță motrice necesară diferitelor stabilimente industriale create în ultimul timp și cărora nu le putem satisface momentan cererile din lipsă de motoare.

Din tabloul aci alăturat, rezultă că de la 1 ianuarie 1921 pînă la 30 iunie 1921, adică în intervalul primelor 6 luni ale anului curent, curentul electric furnizat pentru forță motrice se ridică la 1.121.523 Kwo. iar pentru luminatul particular la 2.656.034 Kwo., adică 30%.

Tendința accentuată spre industrializarea orașului București face ca din acest punct de vedere uzina noastră să ia un caracter foarte pronunțat la distribuția de forță motrice.

Putem cita cereri de aproape 2000 cai ce suntem nevoiți a la amîna satisfacerea din lipsă de unități electrogene.

Pentru acest scop, am comandat la începutul anului 1920, la Uzinele Carels Frères din Gand (Belgia) un al XI grup electrogen de 2000 cai, care a pornit la 16 iulie și urmează să sosească peste cîteva zile în țară.

Numărul lucrătorilor se ridică, împreună cu personalul tehnic și administrativ, la circa 800 (opt sute), toți de naționalitate română, afară de cîțiva francezi și belgieni.

D.A.C., fond M.I. C., Direcția Industriei, Electrotehnică, dosar 5/1921, f. 2—3, original.

85

1921 decembrie 3, <București>.

1921 decembrie 3

Memoriu

Cea mai primejdioasă consecință provocată de criza financiară este incontestabil scăderea excesivă a leului nostru. Este cea mai primejdioasă, fiindcă dînsa poate (a) trage după sine într-un timp foarte scurt, ruina industriei și comerțului țării. Este bine cunoscut că o însemnată parte a industriei din vechiul regat a fost distrusă în timpul războiului. Pentru refacerea acestei industrii, noi am făcut sacrificii enorme, fără concursul nimănui. Am fost nevoiți a comanda mașini, instalațiuni, materii prime, semifabricate în străinătate și, bine înțeles, am căutat a obține credite, fie pentru a repartiza sarcina pe o perioadă mai lungă, fie că am sperat să avem la scadență un curs de

plată mai avantajos. Cum însă evenimentele din timpul și după război au dezmințit prevederile celor mai de seamă economiști, tot astfel și prevederile noastre au fost înșelate și azi asistăm la deprecierea monedei noastre într-o măsură, care ne-ar obliga să plătim de 5—6 și 10 ori mai scump materiile cumpărate. Ar trebui să iasă din țară valori de 5—6 și 10 ori mai mari decât acele intrate. Industria țării ar fi grevată cu un material care o va pune în imposibilitate de a mai concura cu industria din țările vecine și am asista chiar la anomalia ca 2 industrii din același fel din România să lucreze în condițiuni cu totul neegale, după cum a avut norocul de a fi refăcută sau completată după război sau nu.

Avînd în vedere că nu ni se poate aduce o învinuire din faptul că am căutat a reface cu un moment mai curînd industriile noastre, pentru a fi în măsură să mărim cît mai mult producția țării, avînd mai departe în vedere, că învinuirea de neprevvedere la facerea angajamentelor nu ne poate fi adusă, căci toată lumea, în frunte cu guvernul, a făcut operațiuni de asemenea natură în ferma convingere că valuta trebuie să se îndrepteze în timp scurt, avînd în vedere că motivele care au împiedicat urcarea leului și au provocat deprecierea lui excesivă, nu ne sînt nouă de loc imputabile.

Pentru aceste motive credem că este de datoria guvernului să vie în ajutorul nostru și implicit în ajutorul economiei generale a țării, căci prăbușirea industriei și a comerțului, cel din urmă aflîndu-se în aceeași situație ca și noi, va atrage după sine în mod fatal, zdruncinarea completă a finanței și a economiei naționale. /.../ ¹

Care sînt măsurile pe care guvernul la poate lua în această ocazie.

1) Moratorii

2) Fixarea cursului forțat al valutei

3) Suspendarea pe cale legală a oricărei plăți în valută străină pînă cînd cursul schimbului ar ajunge la:

4 lei 1 franc francez și belgian

6 lei 1 franc elvețian

2,25 lei 1 liră italiană

150 lei 1 liră engleză

40 lei 1 liră otomană

45 lei 1 dolar american

Creditorii care nu ar acorda păsuiri pînă la îndreptarea valutei la cursurile de mai sus, au facultatea de a cere plata la scadență pe aceste cursuri, iar debitorii sînt obligați a se executa.

Concomitent cu această dispozițiune, se va reînființa Centrala de devize, în care vor fi reprezentate industria și comerțul prin cîte un delegat. Aceste devize vor servi, parte pentru a se acoperi obligațiunile statului în străinătate, parte va servi drept garanție a emisiunii de bilete a Băncii Naționale, iar a treia parte se va ține la dispoziția industriei și comerțului pentru a achita în mod succesiv parte din datoriile contractate în străinătate chiar înainte de termenul cînd valuta va ajunge la cotele fixate mai sus.

Din aceste soluțiuni cea dintîi nu o găsim aplicabilă, căci de dînsa ar beneficia și debitorii dubioși sau necorecți, lucru ce nu e de loc în intențiunea noastră.

Soluțiunea a doua poate fi socotită arbitrară atunci cînd creditorul este obligat a primi acel curs forțat.

Credem că soluția a treia este cea mai echitabilă pentru ambele părți, căci pe de o parte se selecționează debitorii solvabili de cei nesolvabili, și dă deci puțină creditorului a-și executa creanța după interesele sale.

Avînd în vedere că orice întîrziere de a se lua măsurile dictate de împrejurări cauzează zilnic pagube enorme economiei generale a țării, nu ne îndoim că guvernul va lua măsuri urgente pentru a pune la adăpost industria și comerțul țării de a fi ruinat.

D.A.C., fond P.C.M., dosar 27/1921, f. 523—526, copie.

¹ Se prezintă măsurile luate în acest sens într-o serie de țări străine.

86

1922 februarie 8, București.

Société Anonyme des Usines Métallurgiques „Lemaître“
Direction

Bucarest, 8 februarie 1922

Calea Văcărești no. 229

Memoriu Explicativ

Societatea Anonimă a Uzinelor Metalurgice „Lemaître“, încheind cu C.F.R. un contract de 15 ani pentru reparația de locomotive și vagoane, s-a văzut nevoită a construi o fabrică nouă, ale cărei planuri și devize avem onoare a le anexa ¹.

Avînd în vedere dezastrul care amenința materialul rulant, ne-am luat angajamente mari ce urmează a fi realizate pînă la 1923.

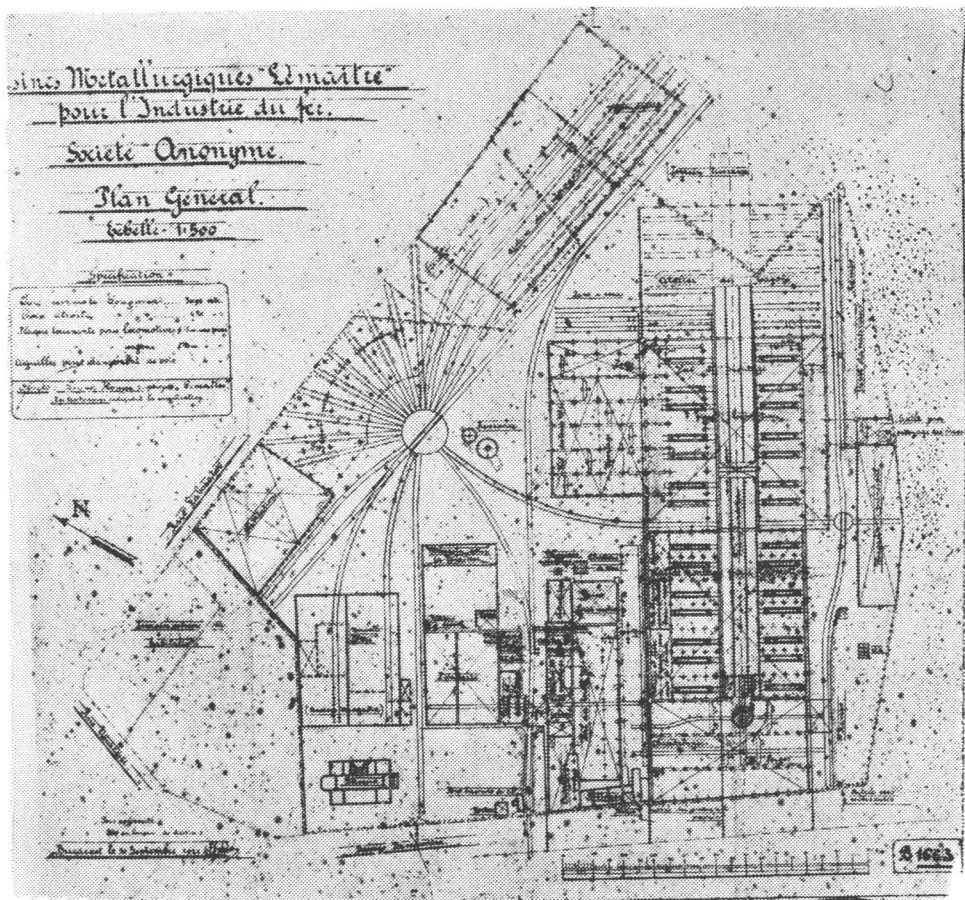
Pentru a putea realiza acest program, am angajat imediat motoare, mașini și materialul de clădiri.

Deși s-ar fi putut executa în țară tipuri de ateliere cunoscute, spre a evita o întîrziere, am cumpărat în Belgia un typ special de ateliere care să servească de model în țară.

Caracteristica acestor ateliere de locomotive este mobilitatea lor, minimum de material întrebuițat și minimum de coloane de susținere.

Avînd în vedere importanța acestei instituțiuni, menită să faciliteze refacerea căilor ferate, am cerut avantajele legii încurajării industriale și scuti-rea de vamă pentru: transbordor, mașini scule, motoare, ateliere demontabile, geamuri armate.

Ing. Silvio Marino

15. 1921 septembrie 30. Planul general al uzinelor metalurgice „Lemaître”.
(D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 26/1921, f. 3)

Deviz estimativ al noilor ateliere „Lemaître”

Atelierul de locomotive:

Fundații	1200 m.c.
Zidării	1000 m.c.
Charpente	320.000 kgr.
Țigle	100.000 „
Geamuri	10.000 „
Lemnării	70.000 „
Șine C.F.R.	15.000 „

Traverse	450.000	„
Balast	250.000	„
Mașini	400.000	„

Costul total al acestor lucrări se ridică la aproximativ 40.000.000 lei.

Ing. Silvio Marino

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 26/1921, f. 2, original.

¹ Planul (90 × 90 cm.) s-a păstrat (cf. ibidem, f. 3)

87

⟨1922 martie 14/26, București⟩

Frații Prato
București — Str. Cometei 102

Tabel de fotografii ale produselor fabricilor din România
Mare ce au luat parte la Expoziția-Tîrg de la Barcelona ¹/.../

Industria metalurgică

- /.../ 31) Budich, fabrica de alambicuri
- 32) Sig. Hornstein, turnătorie, plite, cîntare
- 33) Fabrica de motoare „Gib” București
- /.../ 38) D. Voina, fabrică de mașini
- /.../ 48) Pirotechnia Armatei, obuze, muniții
- /.../ 51) Fabrica „Rahova”, turnătorie alamă
- /.../ 55) Fabrica „Vulcan”, sonde, cazane
- /.../ 58) Fichet, fabrică case de fier

/.../ Industria derivatelor de petrol

- /.../ 137) „Asson”, fabrică de uleiuri minerale
- 138) „Carol Zimmer”, fabrică de uleiuri și vopsele /.../

D.A.C., fond M.I.C., D.G.C., Secretariat-Informații, dosar 26/1921, f. 12—13, copie.

¹ Fotografiile lipsă la dosar

88

⟨1922 mai 11, București⟩

Memoriu

Firma Schmidt Rudolf din Viena, una din cele mai renumite fabrici de pile și unelte, constituind aici în București o societate anonimă pe acțiuni pentru construirea unei fabrici de pile și unelte, a putut aduna prima emisiune

a capitalului necesar acestei fabrici, un capital de 2.000.000 lei, deplin vărsat, în majoritate român; firma Schmidt se obligă a aduce mașini și unelte în valoare de lei 500.000.

În scopul construirii acestei fabrici, s-a cumpărat în Bulevardul Basarab nr. 148 un teren de 2000 m.p., pe care s-a și început a se construi încăperile necesare amenajării acestei fabrici. Capitalului de lei 2.000.000 — deplin vărsat, i s-a dat decontată următoarea întrebuintare:

Lei 1.250.000 valoarea a 3000 m.p. teren

Lei 250.000 valoarea clădirilor

Lei 500.000 valoarea mașinilor

---

lei 2.000.000

Clădirile și amenajarea mașinilor se vor face urmînd prescripțiunile de siguranță prevăzute de legile în vigoare.

Ca forțe motrice se vor întrebuinta numai motoare electrice cu curent de la comună și se va lucra deci în cele mai bune condițiuni de igienă și siguranță.

Personalul administrator va fi român, urmînd a se aduce acum, la început cîțiva maiștri străini, care să poată învăța această nouă industrie elementul român.

Vor fi întrebuintați în fabrică, acum la început;

15—20 lucrători calificați

20—25 lucrători obișnuiți

4— 5 lucrători pentru împachetat

Copiii nu vor avea vreo întrebuintare în această fabrică. Orele de lucru sînt 8 pe zi, urmînd a se plăti pentru orele suplimentare, ce vor fi eventual necesare conform dispozițiunilor în vigoare. Lucrătorii vor primi plata săptămînal, plătindu-li-se cîte lei 60—100 pe ziua de 9 ore de lucru. Se vor lua măsuri ca toate dispozițiunile asigurărilor muncitorești să fie urmate cu precizie și fără abatere.

Clădirea fabricii a fost amenajată cu băi și closete suficiente pentru lucrători, precum și ventilatoare mari, conformîndu-se întocmai prescripțiunilor legilor în vigoare.

Această fabrică va începe cu retăierea pielor uzate, urmînd ca apoi să se specializeze în fabricațiunea de pile și scule noi.

Desfacerea produselor o va face prin sucursale și voiajori numai în interiorul țării, sperînd a putea satisface cererea ce este acum foarte mare pentru aceste articole.

p.Soc(ietatea) Rudolf Schmidt et Co
V. Rațiu ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., Metalurgie, dosar 45/1922, f. 3—4, original.

1922 octombrie 14, <București>.

Proces verbal nr. 22

Ședința Consiliului de Administrație din 14 octombrie 1922.

Prezenți domnii: Dr. Alex. Zaharia, președintele consiliului de administrație, Ing. Heinrich Steinberg, David Eisenhändler, H. Eisenhändler, avocat I. Gelberg. /.../

D-l Ing. Heinrich Steinberg dă un raport amănunțit de tratativele urmate cu ocazia voiajului făcut în străinătate. Comunică în primul rînd că a vizitat firma Günther Wagner, din Hanovra, unde a avut ocazia a conferi cu proprietarul firmei, d-l consilier comercial Beindorf, din partea căruia a găsit toată bunăvoința și interesul pentru aducerea la bun sfîrșit a fabricii din București. /.../

Fabrica Günther Wagner din Hanovra va pune la dispoziția societății anonime Leul un chimist experimentat, care trece în mod definitiv în serviciul societății Leul. Acesta se va ocupa în mod special de secțiunea de cerneluri și atît pe cît timpul îi va permite, se va ocupa și de secția de culori.

Pentru prima perioadă de fabricațiune, firma Günther Wagner se declară dispusă a trimite la București pe un șef de fabricație ca să inițieze personalul român în metodele de fabricațiune și de ambalaj. /.../

Pe lîngă aceasta, d-l ing. H. Steinberg a început tratative cu firma Verein für Chemische und Metallurgische Produktion, din Karlsbad, care de asemenea se interesează pentru o eventuală conlucrăre cu fabrica Leul în special pentru fabricarea de saramură de grîu, substanțe pentru apărarea viilor, prafuri de spălat și diverse culori. Consiliul de administrație autoriză pe d-l ing. H. Steinberg a continua aceste tratative și a raporta despre mersul lor.

D-l ing. Steinberg este autorizat a începe tratative relative la preluarea drepturilor de fabricațiune pentru pasta de dinți „Doramad“, produs al firmei Chemische Werke vorm. Auergesellschaft din Berlin.

Nemai fiind altceva la ordinea zilei, ședința se ridică la orele 6 1/2 p.m.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Leul, dosar 5/1919, p. 25—27, original.

<1922 decembrie 31, București>.

Direcția generală a industriei
Oficiul de studii
Formular de anchetă anuală

Regiunea II Industrială București

Situația la data de 31 dec(embrie) 1922 a Fabricii D. Voina
Câmpul Moșilor 25 și anexei sale din Gara Obor

Data înființării fabricii: 1882

A. Forța motrice totală utilizată de întreprindere

Nr. curent	Felul motoarelor	Nr. motoare	H.P. TOTAL
1	Locomobile sau semistabile		16 H.P.
2	Motoare cu benzină		120 H.P.
3	Motoare sistem Diesel		60 H.P.
	Total	3	196 H.P.

B. Repartiția forței motrice

	H.P.	Observațiuni
Puterea motrice utilizată direct la fabricație	180	
Puterea motrice utilizată la iluminat	40	

C.

Generatori:

Dinamuri

Nr. buc(ăți)	K.w.	Volți	Felul curentului
1	220 A	110	continuu
1	35 A	220	"
1	12 A	220	"

E. Materiile prime introduse în fabrică în cursul anului

Denumirea	Cantitatea	Costul unitar-inclusiv vamă și transport până la fabrică în luna oct(ombrie)
lemnărie de brad	600 m ³	1500 lei m ³
" " stejar	250 m ³	2800 lei m ³
fier	320 000 kg.	10 lei kg
fontă	400 000 kg	6,50 lei kg.
bronz	10 000 kg.	32 lei kg.
cositor	10 000 kg.	220 lei kg.
plumb	3 000 kg.	30 lei kg.
compoziție gata făcută	8 000 kg.	190 lei kg.
cuie	10 000 kg.	17,50 lei kg.

Felul	Cantitatea întrebuințată	Costul unitar loco fabrică în lună octombrie
Benzină	69.000 kg.	2,15 lei anual
Motorină și lampant	45.000 kg.	2 lei „
Lemne	200.000 kg.	650 tona lemn p(en)tr(u) locomobilă
Lignit	200.000 kg.	1 700 tona p(en)tr(u) locomobilă
Cocs metalurgic	200.000 kg.	5 000 lei tona (pen)tr(u) turnătorie
Cocs de forjă	100.000 kg.	2 500 lei tona p(en)tr(u) forjă
Cărbune de lemn	30.000 kg.	4000 lei tona
Ulei mineral	20.000 kg.	11—17 lei p(en)tr(u) motoare și p(en)tr(u) unsul vagoanelor reparate
Unsoare consistentă minerală	500 kg.	20 lei „

G. Producția: Postamente pentru mori, burate, elevatoare, curățitoare, mașini de tâmplărie, fierăstraie circulare, pive, transmisiuni lagăre, console roți transmisiune etc. —

Reparațiuni de locomotive = 12 buc. anual

Reparațiuni de vag(oane) clasă — 50 buc. anual

Reparațiuni de vag(oane) marfă—800 buc.anual

Instalațiuni și diferite mașini care contribuie direct la fabricațiune

Felul mașinilor	Nr. buc(ăți)	Dacă sint montate în acest an
0	1	2
Struguri	27	în 1914—1920
Raboteze	5	
Mașini de frezat fier, orizontale și verticale	3	
Struguri revolver	4	
Mașini de găurit	8	în 1920
Mașini de amortizat	1	
Strung carusel	1	
Mașini de șlefuit	3	
Mașini de ..... ¹ valzuri	2	
Ciocan cu aer comprimat	1	
Ciocan de curea	1	1920
Fierăstraie de fier cu curea	2	
Ștanță cu curea	1	
Foarfecă de mână	2	

0	1	2
Mașini de tăiat gewind	5	
Valzuri de..... ¹ tablă cu mână	2	
Fierăstraie panglică pentru lemn	2	
Mașini de dat la rindea lemn	2	
Mașină de dușumele	2	
Fressmașine	3	
Mașini de găurit lemn	2	
Toate uneltele necesare pentru 200 lucr(ători) mecanici și 80 lucr(ători) timplari		
2 cuptoare de turnătorie		1914
2 cuptoare de bronz		
2 ventilatoare		
toate formele necesare p(en)tr(u)		
60 turnători		

Felul personalului	Numărul zilnic al personalului (media pe tot anul)		Salariul unitar în luna octombrie
	Cetățeni	români	străini
a) Personalul administrativ		20	între 2 000 și
b) Personalul tehnic		8	12 500
c) — Lucrători specializați 350		350	între 6 și 22 lei
			pe oră
— Salahori (nespecializați)		40	între 4—6 lei pe oră

Semnătura legală a întreprinderii
D. Voina

Verificat de noi
Șeful regiunii Industriale
L.S. A. Andone

D.A.C., fond M.I.C., Statistică industrială — metalurgie, dosar 758/1922, f. 4—6, original.

¹ Text ilizibil.

Schramm, Hüttl et Schmidt societate pe acțiuni
Topleț (lângă Orșova)

La scrisoarea dv. din 28 decembrie a.p. avem onoare a vă răspunde
că în ședința din 23 decembrie 1922 la care au asistat:
Fabrica E. Wolff, reprezentată prin dl. Wolff
Reșița, reprezentată prin d-nii Veith și Blum

Creditul de Comerț și Industrie Atelierele Grivița, reprezentate prin dl. ing. Reschovsky.

Fabrica Vulcan, reprezentată prin dl. ing. Glass.

Fabrica Lemaitre reprezentată prin dl. Marino.

Fabrica Schiel reprezentată prin dl. Schiel.

Dl. Cezar Popescu din partea Ministerului de Industrie și Comerț.

Fabrica Metalurgică Ploești

Dl. Sigmund Hornstein Loco

Fabrica Unio Satu Mare

Dl. Munk, Caransebeș și

Șantierul Române de la Dunăre, reprezentate prin dl. ing. Ionescu, s-a hotărât în principiu formarea sindicatului metalurgic, însărcinându-se un comitet restrâns compus din d-nii: Orghidan, Glass, Wolff, Schiel și Marino cu întocmirea statutelor și cu procurarea de statute de la sindicatele similare din străinătate etc., spre a li supuse într-o ședință ulterioară membrilor sindicatului, spre discuțiune.

Cheltuielile ocazionate cu procurarea acestor statute vor fi suportate de fiecare membru în parte.

Cu toată stima

Astra

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S.A. Arad

D.A.C., fond U.I.M. M.R., dosar 1/1923, f. 149, copie.

92

1923 februarie 22, București.

Societatea Română de Psihologie
București, Bul. Brătianu 27

București, 22 februarie 1923

Apel

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință, înființarea la București, sub auspiciile Societății de Psihologie, a unui laborator de psihologie aplicată, cuprinzând pentru moment trei secțiuni: psihologia aplicată la educație, la orientare și selecționare profesională și a treia secțiune aplicată la industrie.

Secțiunea a treia va cuprinde o analiză psihologică a lucrului și selecțiunea profesională a personalului industrial.

Războiul economic ce devine din ce în ce mai acut, precum și lupta aprigă ce se dă pentru existența națiunilor reclamă o superioritate intelectuală și o perfecțiune în lucru. De îndată ce intervine concurența și rivalitatea, calitatea lucrului material și intelectual devin hotărâtoare în clasarea națiunilor.

Pe de o parte, nu orice lucru, nu orice profesiune reclamă aceleași aptitudini naturale, pe de altă parte, indivizii nu au aceleași dispozițiuni psihofiziologice.

Selecțiunea personalului, atât cel industrial, cât și cel birocratic, după aptitudinile lor, este un factor important și indispensabil pentru a ne asigura izbînda în lupta economică și un loc de cinste printre celelalte națiuni.

Psihologia experimentală dîndu-ne posibilitatea de a face selecțiuni prin metode științifice, ne vom ocupa în secțiunea a treia a laboratorului nostru de repartizarea lucrătorilor și a cîtorva categorii de funcționari, conform aptitudinilor lor.

Selecționarea și orientarea profesională a fost introdusă mai în toate țările din Europa. A întîrzia de a introduce și la noi, este a ne găsi în condițiuni inferioare față de celelalte națiuni vecine și rivale.

Cunoscînd criza financiară cu care are de luptat statul nostru, am creat laboratorul nostru de psihologie aplicată sprijiniți pe inițiativa privată, după modelul altor institute similare din străinătate, care-și datoresc existența și numele generozității și dragostei de progres.

Convinși că și dumneavoastră veți aprecia necesitatea și avantajele acestui laborator, sperăm pe binevoitorul dumneavoastră concurs spre a ne da posibilitatea de a lucra, procurîndu-ne local și aparate cît mai neîntîrziat

Președinte
Dr. N. Marinescu

Secretar
ss. indescifrabil

D.A.C., fond U. I.R., dosar 10/1923, f. 269, original.

93

1923 iunie 26, București.

Uniunea Industriilor Metalurgice din România
București

26 iunie 1923

Lucrătorii de la Uzinele Lemaître

Referindu-mă la scrisoarea dv. din 22 crt., am onoarea a vă informa că am luat cunoștință că 536 lucrători au declarat grevă la Uzinele Lemaître.

Cu deosebită atimă
E. Wolff

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 1/1923, f. 292, original.

1923 iulie 10, București.

România
Ministerul Industriei și Comerțului
Direcția generală a Industriei
Inspectoratul II Industrial București
Nr. 144

1923 iulie 10

Către
Direcțiunea Generală a Industriei

Avem onoare a vă înainta cererea societății în nume colectiv „Roger Gallet” pentru fabrica de parfumerie ce posedă în str. Orzari nr. 39 București.

În urma cercetărilor făcute am constatat că susnumita fabrică a luat ființă la 10 aprilie 1923, după cum se vede din contractul de asociație alăturat ¹, iar punerea în funcțiune a fost la 1 iulie 1923. Fabrica posedă 3 secțiuni:

1) Parfumeria, cu toate aparatele necesare; 2) Pudra, cu moară de măcinat și cernut; 3) Paste de dinți, creme și pomade, cu aparatele de fierbere și încărcarea tuburilor.

Instalațiunile sunt conduse de 4 electromotoare, care reprezintă 12 c.p. Mai posedă un electro grup cu benzină de 35 c.p., care furnizează curentul electromotoarelor și iluminează fabrica.

Materiile prime sunt:

spirt, 150.000 litri anual din țară.
benzină 30.000 kg. anual din țară.
vaselină 2.000 kg. anual din țară
sticlărie 300.000 bucăți anual din țară.
glicerină 1.000 kg. anual din străinătate.
uleiuri esențiale 800 kg.

Produsele fabricii sunt: parfumaria, apă de colognia, pudră paste de dinți, cosmeticiuri. etc.

Personalul și lucrătorii, este compus din 1 director tehnic și administrativ francez, 1 chimist francez și 1 contabil român.

Lucrătorii variază între 30—35, majoritate femei, toți români.

Din cele arătate, se constată că fabrica îndeplinește condițiunile legii industriale și deci poate beneficia de toate avantajile legii în mod definitiv.

Inspector Industrial
ss. Ing. I. C. Rarincescu
L.S.

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Chimie—Industrie ușoară, dosar 14/1923, f. 1, original.

¹ F.5: din capitalul de 2,7 milioane lei, 2,5 aparțineau firmei franceze cu același nume, iar restul unor supuși francezi domiciliați în București.

1923 august 1, <București>.

Uzinele Chimice Române
Societate Anonimă

Proces verbal al adunării generale extraordinare a acționarilor din 1 august 1923.

/.../ Domnul președinte declară ședința deschisă și se intră în ordinea de zi:

1) Se citește convențiunea încheiată la Milan în ziua de 14 aprilie a.c. cu societatea Pirelli și cu societatea Cauciuc Pirelli ¹, iar adunarea generală extraordinară, în unanimitate, aprobă această convențiune, dând consiliului de administrație puterile necesare pentru executarea ei.

2) Se citește convențiunea încheiată cu Chemische Fabriken, Dr. Joachim Wiernich et Co, din Berlin ¹, iar adunarea generală extraordinară, în unanimitate, aprobă această convenție, dând consiliului de administrație puterile necesare pentru executarea ei. /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 38/1920, vol. I, f. 128, copie.

---

¹ Nu se precizează obiectul convențiilor.

1924 ianuarie 25, București.

Leul

Societate anonimă pentru industria și comerțul de produse chimice, tehnice industriale și alimentare

Fost V. Tuma

Calea Plevnei 228—230, București

București, 25 ianuarie 1924

Domnule Ministru

Fabrica „Leul” obținând pentru România licența de fabricațiune a cernelurilor de scris marca „Pelikan” ale cunoscutei firme „Günther Wagner” din Hanovra și Viena, a început încă din anul 1923 fabricațiunea în țară a tuturor calităților de cerneluri de scris negre și colorate, de copiat, cerneluri pentru hectograf, etc. Fabrica este construită pe principii cu totul moderne și are o capacitate de producție de cca. 2000 kg. cerneală pe zi. Producția fabricii poate acoperi o mare parte din trebuințele țării.

La desfacerea produselor noastre ne lovim însă de dificultatea că tariful vamal astăzi în vigoare nu reprezintă nici o protecțiune pentru produsele fabricate în țară. Cernelurile sînt supuse la importarea lor în țară unei taxe vamale de lei 4 pe kg. conform art. 841.

Deoarece prețul unui kg. de cerneală variază astăzi între lei 60—120 după calitatea cernelei, taxa vamală mai sus indicată nu reprezintă decît 3—6% din valoarea propriu zisă a mărfurilor. /.../ ¹

După cum vedeți din cele arătate mai sus, tariful vamal este astăzi în toate țările mult mai ridicat decît tariful vamal român. Ne permitem de aceea a vă propune majorarea tarifului vamal pentru cerneluri la lei 20 kg., acest tarif corespunzînd cu acela al celorlalte țări și reprezentînd în același timp o protecțiune suficientă pentru fabricile indigene.

Același lucru se aplică și pentru gumă arabică care se fabrică în țară și nu poate concura cu produsele similare importate din țări străine. Actualul tarif vamal pentru gumă arabică conform art. 474 este de lei 8 pe kg. și nu corespunde nici dînsul cu tariful vamal aplicat de alte țări. Pentru gumă arabică ne permitem a vă propune ridicarea taxei de import la lei 25 kg.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

„Leul”
Societate anonimă pentru Industria și Comerțul de Produse Chimice
ss. H. Steinberg

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, Chimie, dosar 23/1912, f. 41—43, original.

---

¹ Se prezintă tarifele vamale la cerneluri în SUA, Italia, Spania, Cehoslovacia, Norvegia și Finlanda.

1924 martie 22 <Bucureș'ti>

Uzinele Chimice Române
Societate Anonimă

Proces verbal al adunării generale extraordinare a acționarilor din 22 martie 1924.

/.../ D-l președinte declară ședința deschisă și se intră în ordinea de zi:

1) Se citește raportul consiliului de administrație și convenția încheiată cu Societatea Ungară de Cauciuc, din Budapesta ¹, iar adunarea generală

extraordinară aprobă în unanimitate această convenție, dînd consiliului de administrație toate puterile necesare pentru executarea ei. /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 38/1920, vol. I, f. 140, copie .

¹ Nu se precizează obiectul convenției.

98

1924 octombrie 31, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcția Generală a Industriei
Inspectoratul II Industrial București
Nr. 954

1924 oct(ombrie) 31

Către,

Către

Direcțiunea Generală a Industriei
Serv(iciul) Incurajarea fabricilor

Avem onoare a vă înainta cererea fabricii de țevi de plumb, cuie și tras sîrmă, frații D. Goldenberg din București, Prelungirea Griviței 26, înreg(istrată) la nr. 2257/1923, prin care solicită acordarea avantajilor legii industriale în mod definitiv.

În urma cercetărilor făcute, am constatat că fabrica a fost pusă în funcțiune în luna septembrie 1923.

Posedă o forță motrice de 100 H.P. = motor Diesel.

Materiile prime întrebuințate sunt: plumb brut, adus în cea mai mare parte din străinătate, cca. 15—20 vag(oane) anual.

Produsele sînt: țevi de plumb, cuie, sîrmă trefilată.

Personal și lucrători. Conducerea tehnică și administrativă se îndeplinește de către patroni, ajutați de 3 funcționari, supuși români.

Personal tehnic un monteur străin, mecanic român. Se compune pînă acum din 10 lucrători nespecialiști.

Din cele arătate se constată că fabrica „Grivița“ de țevi de plumb, cuie și tras sîrmă îndeplinește condițiunile legii pentru încurajarea industriei naționale și i se pot acorda avantajile legii în mod definitiv.

Director,
ss. indescifrabil

Controlor Industrial,
ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., dosar 15/1923, f. 17, original.

1924 noiembrie 17, București.

Banca Chrissoveloni
Societate Anonimă Română

1924 noiembrie 17, București

Onor Uniunii Generale a Industriașilor din România, Direc-
țiunea Generală. Loco

În posesiunea onor dv. adrese no. 2011 din 6 crt. relativă la situațiunea economică și financiară a industriei românești în momentul de față, avem onoare a vă comunica că datele speciale precizate în chestionarul dv. le veți primi de la fiecare din întreprinderile noastre industriale în parte, astfel căi noi ne permitem a arunca numai o privire de ansamblu asupra împrejurărilor și cauzelor care, în complexitatea lor, au dat loc la starea actuală a industrie naționale.

Criza prin care trec astăzi întreprinderile industriale ale țării și care este resimțită chiar de societățile cele mai vechi și consolidate, se datorește insuficienței fondurilor de rulment, dobânzilor forțamente urcate pentru creditele ce se mai acordă, mersul(ui) anevoios al transporturilor și slăbirii excesive a puterii de achizițiune și de consumațiune a majorității covârșitoare a populațiunii.

Industria română, care a procedat la investițiuni în valoare de miliarde într-o epocă cînd abundența numerarului inspira tuturor, și aceasta sub auspiciile oficialității, o încredere generală în viitorul industrial al țării, a avut nenorocul de a-și termina utilajul ei tehnic, gata spre a fi pus în funcțiune, numai atunci cînd nu i se mai putea pune la dispoziție fondurile de rulment suficiente și cînd cele acordate trebuiau scump plătite; astfel, odată cu rarefierea capitalurilor lichide pe piața noastră, dobînda a devenit încă de acum doi ani un factor hotărîtor în calcularea prețului de cost.

Dar lipsa capitalului mobilier nu se răsfrînge numai asupra industriei, ea lovește și în comerțul de en-gros și detail, unde produce o stagnare progresivă, care se accentuează tot mai mult.

Întreprinderile industriale sînt nevoite a acorda credite care ating limita capacității lor financiare, dar nici la scadență nu încasează decît o parte neînsemnată din creanța lor, restul prelungindu-se cîteodată chiar de mai multe ori. Pe de altă parte, chiar portofoliul comercial al clienților nu mai este astăzi un instrument de mobilizare și de ajutorare financiară ca altădată, deoarece

reescontarea lui la bănci a devenit, tot din cauza crizei, o operațiune foarte dificilă.

Mai departe, nu putem trece cu vederea imensele riscuri ce apasă asupra industriei și sub raportul valutar. În foarte multe cazuri, materia primă trebuie adusă din străinătate și acoperită, dacă nu imediat la sosire, de obicei după trei luni. Ori, de la data achitării în lei a monedei străine, pînă la vînzarea produsului gata, confecționat din materia primă importată, trec alte 3—6 luni, și în acest interval, variațiunile incalculabile ale cursurilor forțează pe industriași de a vinde fabricatul pe un preț care se ține sub nivelul cursului efectiv de acoperire.

În asemenea condițiuni, societățile industriale, împovărate peste măsură cu datorii din cele mai grele la bănci, din cauză că sînt imobilizate la clienții lor, nu mai au elasticitatea necesară pentru afaceri noi, rentabilitatea lor se diminuează zilnic prin sarcina dobînzilor ce suportă, activitatea lor în mod fatal este în descreștere și chiar deficitară, astfel că închiderea totală se impune pentru unele stabilimente ca soluția cea mai firească.

Este drept că Creditul Industrial a ușurat situația acelor întreprinderi care au avut șansa să obție sprijinul acestei instituțiuni, dar în afară de faptul că față de cuantumul cererilor, aprobările de credit reprezintă numai o fracțiune minimă, însuși mecanismul acordării acestor împrumuturi are drept, efect principal, ca în foarte multe cazuri, sumele respective să nu servească decît la micșorarea datoriilor bancare, iar pentru industrie avantajul constă numai în reducerea dobînzilor. Cîm însă împrumuturile „Creditului Industrial“, nu formează decît o parte din totalul creditelor de care are nevoie o industrie, ieftinirea dobînzilor este deci numai parțială și, în afară de aceasta, chiar trecătoare, căci se compensează repede prin urcarea dobînzii pentru celelalte fonduri datorate.

Vedem deci, că criza industrială, prin înlănțuirea strînsă a tuturor fenomenelor economice, nu este decît unul din aspectele crizei generale prin care trece economia națională. Criza industrială va dispărea deci numai atunci cînd în organismul nostru economic, astăzi peste măsură anemiât și sleit, va curge din nou sînge mai mult, adică atunci cînd o monedă stabilă, capitaluri proaspete, o circulație fiduciară (?) adevărată și transporturi mulțumitoare, viața economică se va redeștepta din letargia actuală.

Primiți, vă rugăm, încredințarea distinsei noastre considerațiuni.

Banca Chrissoveloni
Societate Anonimă Română

1924 noiembrie 18, București.

1924 noiembrie 18, București

Onor Uniunea Generală a Industriașilor din România
Loco Str. Berzei nr. 4

La adresa dv. no. 2011 din 6 crt. vă comunicăm următoarele:

a) Criza de producțiune: La punctele 1—5 ale chestionarului dv. vă răspundem următoarele:

În industria de mașini criza de producțiune este mai pronunțată de la începutul anului. Cauza principală este obținerea de investițiuni și criza actuală de numerar. Aceasta mai merge mînă în mînă cu înrăutățirea condițiilor de vînzare și ale condițiilor de plată, cu concurența aprigă a străinătății, care, din cauza unei protecții vamale insuficiente, păgubește simțitor industria indigenă. O pierdere mare pentru producția noastră izvorăște din faptul că reparația materialului rulant al C.F.R. nu continuă în măsura așteptată și în raport cu instalațiunile fabricii noastre.

b) Creditul industrial a adus servicii binefăcătoare în epoca dobînzilor bancare actuale și la situația nelămurită creată prin neplata instituțiunilor de stat importante, de cîțiva ani. Creditele ne-au fost acordate iute și în cantitate suficientă. Putem afirma că prin aceasta s-a salvat situația precară în care ne găseam.

c) Vagoane și traficul pe C.F.R.: La punctul 7 răspundem că de cîteva luni obținerea de vagoane este foarte dificilă și de multe ori în număr insuficient. Se întîmplă că trebuie să așteptăm săptămîni de zile pentru vagoane speciale (de o greutate de încărcare definită sau o lungime fixă). Prin aceasta, expedierea mărfurilor noastre gata se întîrzie. Transportul mărfurilor din Constanța și Brăila nu poate fi efectuat din cauza lipsei de vagoane, precum și alți furnizori (Reșița) nu pot livra la timp mărfurile destinate nouă.

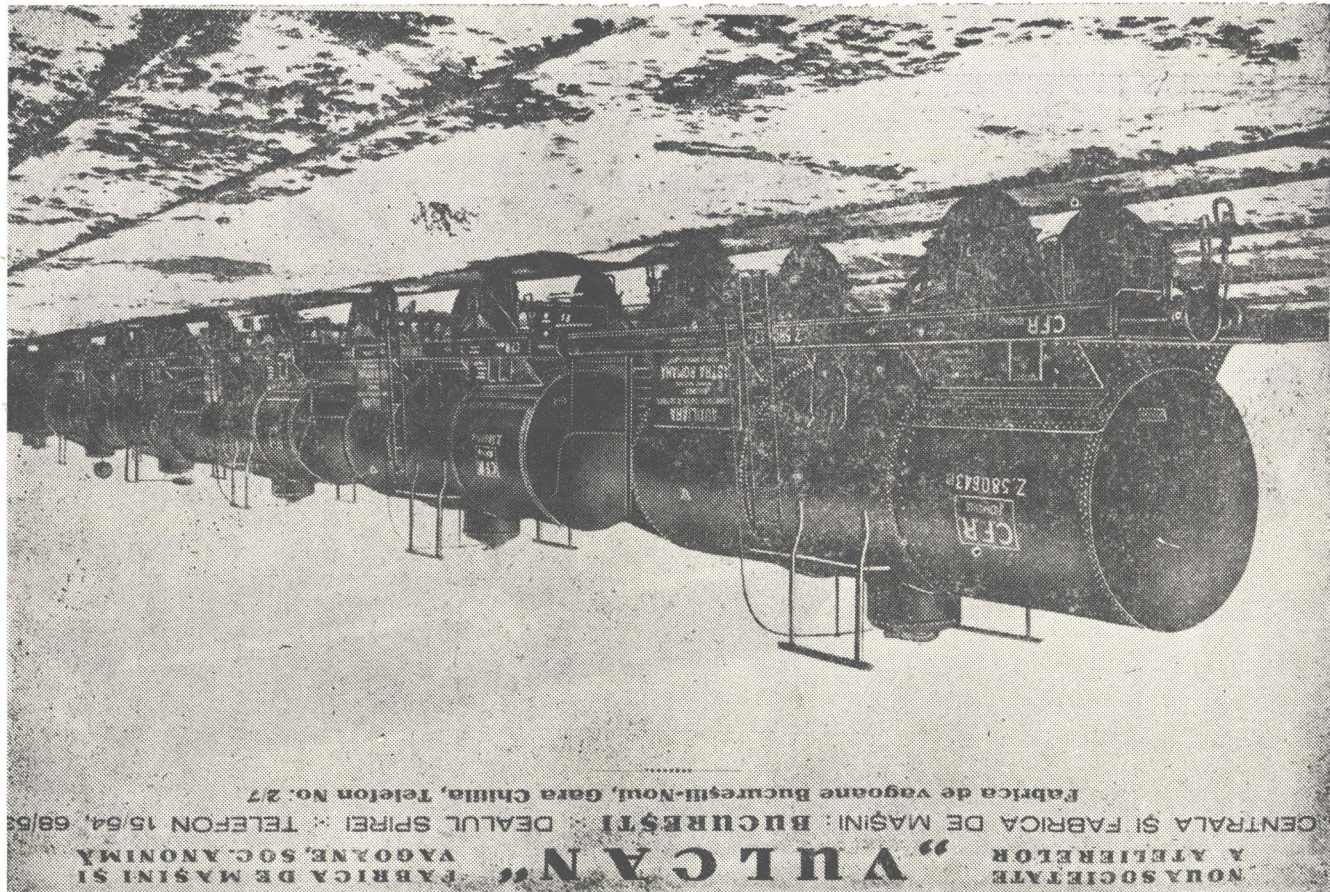
Anexă la acestea Tabloul „A”.

d) Lucrători: La întrebările dv. nr. 8—10 vă comunicăm, că în fabrica noastră de mașini din Dealul Spirei numărul lucrătorilor a scăzut cu 150, la fabrica de vagoane din Bucureștii Noi cu 300 de lucrători, fabrica fiind complet închisă și scoasă din funcțiune. În acea fabrică au fost concediați 15 funcționari.

Ca anexă alăturăm tabloul B și tabloul C.

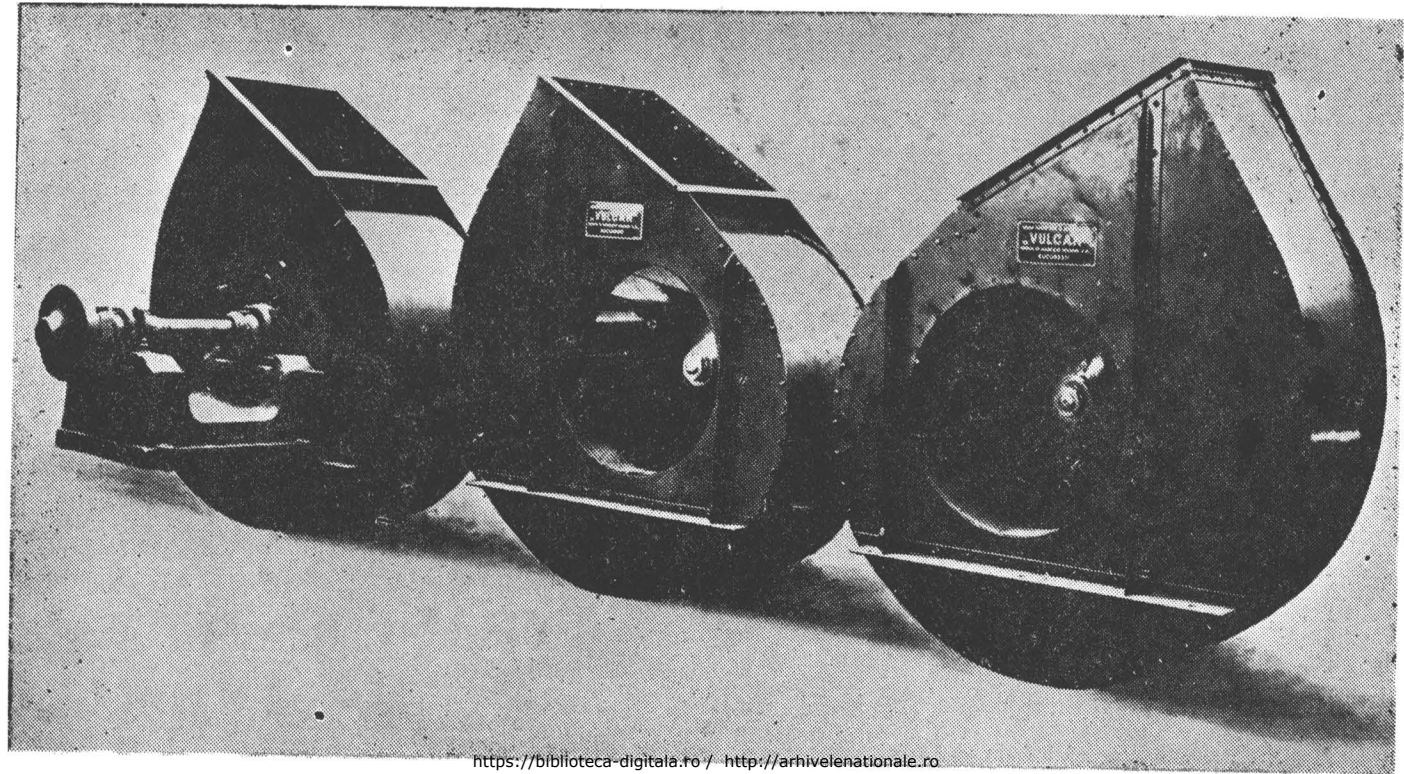
e) După părerea noastră, criza de producțiune nu este încă înlăturată. O îmbunătățire poate fi așteptată, cînd, simultan cu mărirea numerarului lichid, se va relua și activitatea pentru noi investițiuni.

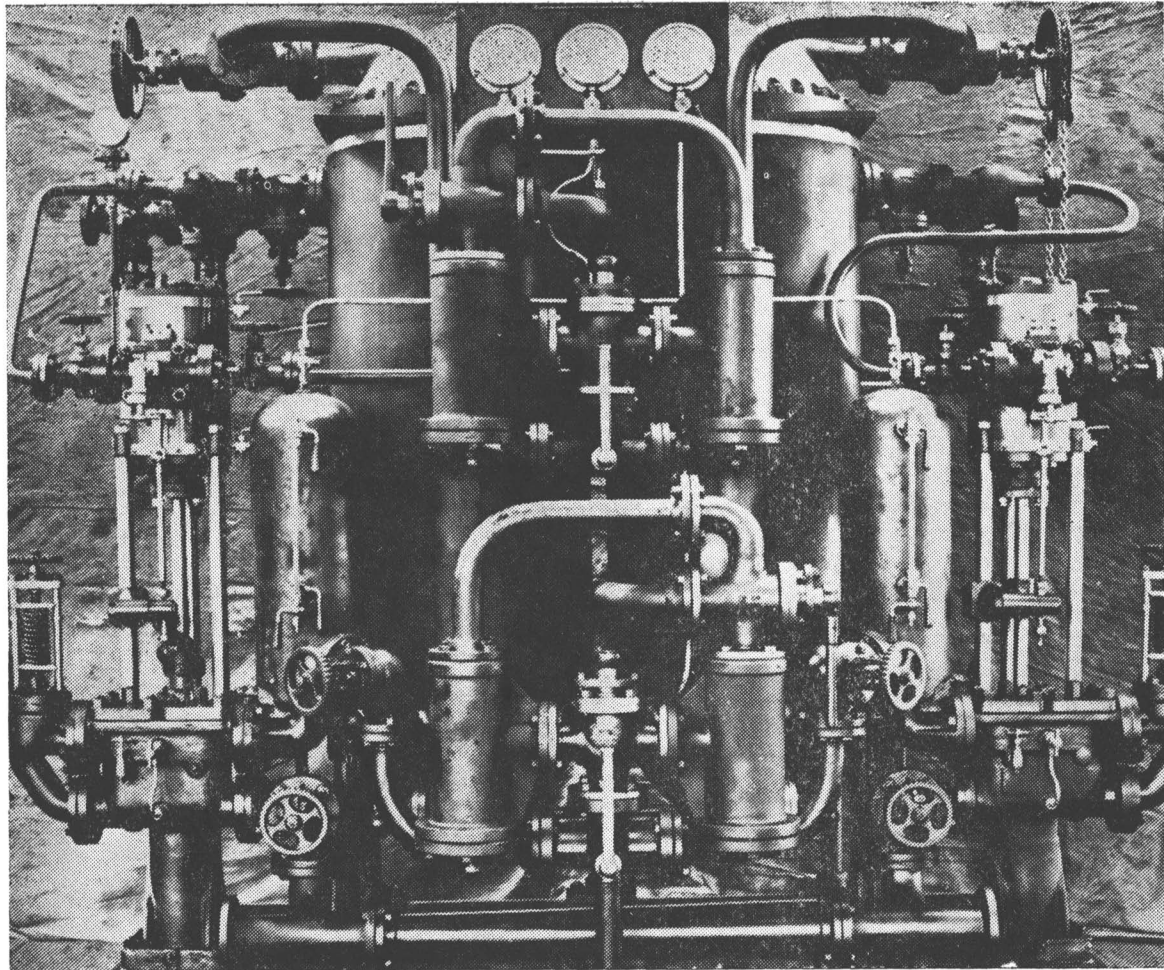
Un impuls puternic pentru aceasta, ar da atragerea capitalurilor străine, precum și orice măsură care ar aduce o îmbunătățire a producției celorlalte industrii românești, mai întîi de toate industriile de petrol.

NOUA SOCIETATE
A ATELIERELOR
"VULCAN"
FABRICA DE MASINI SI
VAGOANE, SOC. ANONIMA
CENTRALA SI FABRICA DE MASINI : BUCURESTI : DEALUL SPIREI : TELEFON 15/64, 68/65
Fabrica de vagoane Bucurestii-Noul, Gara Chilia, Telefon No. 27

17-18. 1927. Instalație de ars păcură cu presiune pentru cazane de aburi, produse de uzinele
 Vulcăn (C.A. 100 fund. B. 1, col. 13 a 1927 rev. n. 6356).

În situația critică actuală a industriei metalurgice, se impune executarea de investițiuni din partea statului, chiar lucrări pentru combaterea șomajului, ca restabilirea fondurilor ce sînt încă distruse, investițiuni de natura productivă ale gospodăriei statului, ca R.M.S., C.F.R., etc.-

Industria noastră nu are nevoie de o protecție vamală exagerată, ci numai rațională, și, în sfîrșit, a se împiedica ca mărfurile ce pot fi executate în țară să fie importate scutite de vamă din străinătate, pe cale de manipulări nepermise sau interpretări greșite ale legilor existente.

Trebuie observat îndeosebi ca exportul să nu fie stînjenit prin taxe de export exagerate. Pentru industria noastră în special, ar urma ca prin prime de export, reduceri de transport pe căile ferate și înlesniri de impozite, exportul în țările învecinate, special în Iugoslavia Bulgaria, Grecia și Turcia să fie sprijinit cu toate mijloacele.

Regretăm a întîmpina puțină înțelegere pe acest tărîm și dificultăți prea mari.

Cu toată stima

Noua Societate a Atelierelor Vulcan
Fabrică de mașini și de vagoane
Societate Anonimă

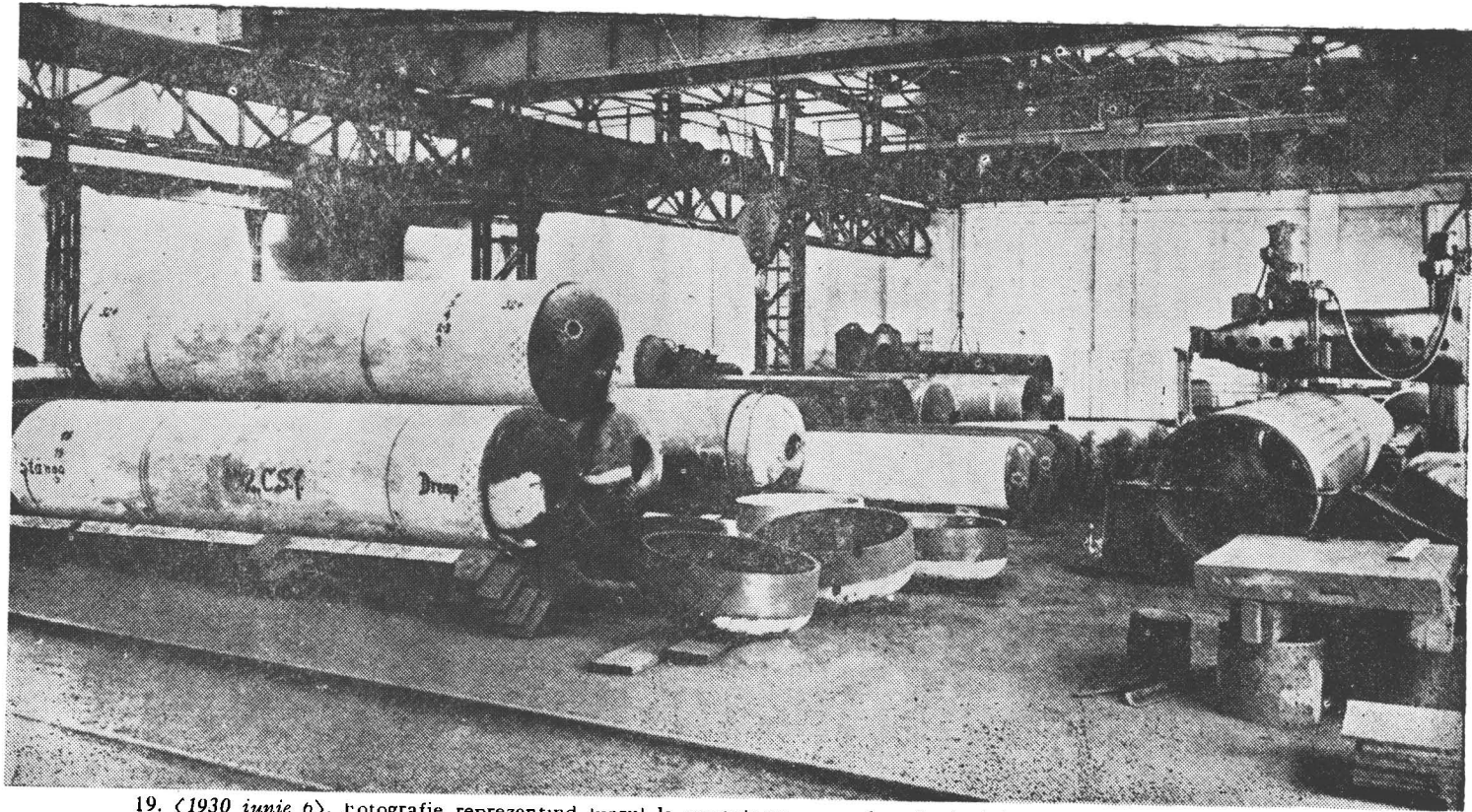
/.../

Tabloul B

	La 1 oct. 1921	La 1 oct. 1922	La 1 oct. 1923	La 1 oct. 1924	Obs.
1) Numărul lucrătorilor întrebuințați la întreprinderea dv.	500	550	520	400	Dealul Spirii
	200	330	280	0	Bucureștii Noi
2) Orele lucrate săptămînal în întreprinderea dv.	48 ore				

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 6/1924, f. 312—314, 316, copie.

¹ Se indică numărul de vagoane necesare întreprinderii pentru transport.

19. <1930 iunie 6>. Fotografie reprezentind lucrul la executarea cazanelor de înaltă presiune la uzinele „Vulcan”.
(D.A.C., fond M.I.C. Industria electrotehnică, ansamblu 49, 1927, fo 103, 105, 117)

1924 noiembrie 21, București.

1924 noiembrie 21, București

/.../ ¹ Pentru a putea continua activitatea fabricilor mele din București, Filaret și Constanța, ar trebui luate de urgență următoarele măsuri:

1) Acordarea unui tarif vamal de import protector pentru industria indigenă contra dumpingului concurenței străine. Protecția vamală rezultând din taxele vamale astăzi în vigoare, nu e mai mare la cele mai multe articole ale industriei metalurgice, ca 13—18% cu toate că în alte țări din vecinătatea noastră, protecția corespunzătoare se urcă în Germania la 20—25%, Austria și Ungaria 25—30%, în Franța 30—40% și în Statele Unite din America 30—50%.

2) Permitea exportului produselor indigene fără restricțiuni, pentru a permite mai cu seamă industriei petrolului de a vinde produsele și pe piețele mondiale, transformându-se astfel într-un client sigur al industriei metalurgice.

3) Acordarea creditelor necesare din excedentele bugetului statului diferitelor autorități pentru reparațiuni de locomotive, construcțiuni de poduri și alte lucrări în legătură cu refacerea economică urgentă a țării. Astăzi secțiunea mea de reparat locomotive din cauza considerațiunilor bugetare a statului lucrează numai cu 1/3 parte din puterea fabricii.

Construcțiunile de poduri, care înainte de război au format o specialitate a firmei mele, acum în mare parte atît din partea Direcțiunei Generale a CFR, ca și din partea Ministerului de Lucrări Publice sînt comandate în străinătate, lăsînd eventual industriei din țară însărcinarea ingrată de a executa montajul podurilor aduse gata lucrate în străinătate.

4) În general îndrumarea interesului statului asupra crizei extrem de grave a industriei mele, care fără măsuri urgente va provoca o stagnare definitivă și iremediabilă.

Primiți, vă rog, domnule director general, asigurarea deosebitei mele stime și considerațiuni.

E. Wolff

/.../

Tabloul B

	La 1.X. 1921	La 1.X. 1922	La 1.X. 1923	La 1.X. 1924
Numărul lucrătorilor întrebuințați în între- prinderea dv.	331	262	365	285
Orele lucrate în întreprinde- re ad v. săptămînal	48	48	48	48

Producția la 1.X.1921		Scăderea producțiunii în %		
		La 1.X. 1922	La 1.X. 1923	La 1.X. 1924
Cu cît la sută a scăzut producția întreprinderii dv. față de 1.X.1921				
629,3 t.		6%	119%	24%

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 6/1924, f. 377—378, 380—380 bis, original.

¹ Se fac unele aprecieri generale asupra crizei.

102

<1924 noiembrie, București>.

Ind. Chimică

Ioan Florescu	București	71	Lacuri și colorii
Bavaria S.A.R.	"	24	Culori de pământ
Minerva	"	8	Lacuri și vopsele
Coroana	"	42	Lacuri, vopsele, chit
Établissement I. Kerbin	"	24	Cerneală, gumarabică, ceară roșie
Cobra A. Kintirian	"	10	Cremă de ghete
Soc(ietatea) Anon(imă) de la Colentina	Băneasa	25	Acid carbonic
Carol Czell	București	55	Acid carbonic
Fabrica de oxigen și acetilenă	"	12	Oxigen și acetilenă
Fabrica Frigul	"	80	Oxigen
S.I.N.C. Oxigenul	"	100	Oxigen
Roger et Gallet	"	47	Apă de Colonia, parfum, pudră
Legrain	"	50	" " "
Lady (Zaharia et Cernătescu)	"	35	" " "
Mignot-Boucher	"	5	" " "
Urbeanu S.A.	"	15	Esețe, arome, apă de Colonia
Stauer et Friedlender	"	12	Uleiuri eterice și esețe
Distileria Toho	"	... ²	Liquer și cogniac
Houbigant (Javal et Bienoime)	"	... ²	Parfumerie
Piver L.	"	2	Pudră
Apogi	"	6	Săpun de rufe
Stella S.A.R.	"	125	Săpun de rufe, toaletă, pudră, apă de Colonia
Lungu C-tin	"	... ²	Săpun de rufe

Spic S.A.R.	București	87	Săpun, carton asfaltat
Aftalion	"	10	Curățătorie chimică
Zamfirescu T.	"	46	Săpun de rufe, toaletă
S.I.C.I.O.	"	16	Săpun de rufe, carton asfaltat
Singer	"	30	Săpun de rufe și toaletă
Săpunaru Z.	"	... ²	Săpun de rufe
Chemix S.A.R.	"	14	Produse farmaceutice diferite
Industria Chimice Farmaceutice S.A.	"	2	Produse farmaceutice diferite
Laboratorul Chihaiescu	"	3	Produse farmaceutice
Iteanu Al.	"	... ²	Produse farmaceutice
Teodor Vasiliu	"	... ²	Produse farmaceutice
Bianchi et Co, S.I.N.C.	"	35	Produse farmaceutice
Soc(ietatea) g-lă de gaz și electricitate	"	... ²	Gaz și electricitate
Vulcanul	"	4	Articole de cotilion
Frigul S.A.R.	"	462	Gheață artificială
Dudești S.I.N.C.	"	50	Acid carbonic și gheață
Olex S.I.N.C.	"	45	Vaselină și uleiuri
Fulgerul	"	6	Lacuri și vopsele
Ancora, Rovaciu L. et Co.	"	10	Scrobeală
S.A.R. de la Colentina	Băneasa	556	Amidon, glucoză
Xantopol	București	... ²	Scrobeală
Mercur	"	... ²	Scrobeală
Asfaltul, S.A.R.	"	100	Asfalt
Petrolul București S.A.	"	65	Petrol, motorină, benzină
Fabricile Române Unite	"	180	Acid carbonic
Leul	"	16	Vopsele
Anton Panek et Co.	"	25	Lacuri și vopsele
F-ca de Spirt Bragadiru S.A.R.	"	250	Spirt, drojdie, acid carbonic, malt
Prometeu	"	15	Carbolenium, asfalt, catran
Schmidt et Co.	"	52	Curățătorie chimică
Mercur (Zimmer)	"	125	Lacuri, vopsele, ulei vegetal
S.A. de la Colentina	Băneasa	35	Acid carbonic
Emil Wurm	București	36	Materii izolate
P. Falk	"	123	Boiangerie și curățătorie chimică
Boiangeria Generală Română	"	30	Boiangerie și spălătorie chimică
Oțetul natural	"	14	Oțet
S.A.R. Baron	"	24	Lacuri și vopsele
Bruno Kepich	"	5	Hirtie impresionabilă

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei Mari, dosar 5/1924, f. 167—169. original.

¹ S-a stabilit că cifrele din această coloană se referă la forța motrice, pe baza tabelor similare trimise de alte inspectorate.

² Necompletat.

1924 decembrie 1, <București>.

Proces Verbal nr. 20

Ședința de la 1 decembrie 1924 orele 6 p.m.

Prezenți d-nii

Dr. I. Costinescu	Președinte
Ing. Insp. Gl. Elie Radu	membru
„ D. Ghermani	„
Dr. N. D. Staicovici	„
Ing. Th. Săvulescu	„
D. P. Niculescu	cenzor

Lipsă d-nii:

Ing. Insp. Gl. I. Ionescu	membru
„ R. Kobici	„
„ Tr. Lalescu	„
„ Penescu Kertsch	„
C. Catzian	cenzor
M. D. Munteanu	„

/.../ În privința adresei nr. 9337/1924, prin care Prefectura jud. Ilfov cere a se aproba ca să i se dea comunei Băneasa curent electric pentru a ilumina stradele și punctele principale din comună, consiliul, examinând această chestiune, aprobă a se da curentul necesar comunei Băneasa, instalându-se un contor la șosea, cu obligațiunea de a ilumina și șoseaua națională /.../

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1/1923—1925, p. 76, 79, original.

1924, <București>.

Inspectoratul II Industrial
București

Tablou
de producția pe articole și prețul unitar a întreprinderilor
industriale în cuprinsul județelor Ilfov și Vlașca pe anul 1924.

S.I.	Industria metalurgică	Cantitatea	Prețul
Case de fier	kg.	350.000	lei 60
Cuie și caiele	„	2.800.000	„ 14—16
Mobile de fier	„	38.000	„ 48—55

S.I. Industria metalurgică		Cantitatea	Prețul
Sîrmă	„	300.000	„ 18—21
Mașini agricole	buc.	30	„ 10—25.000
Mașini de morărit	„	225	„ 10 000—150.000 !
Cazane diferite	tone	282	„ 8000—12.000
Material mărunț p(en)tr(u) CFR	„	332	„ 14—20.000
Mașini, unelte	buc.	16	„ 50.000
Utilaje metalice	„	8.000.000	„ 1—25
Tuburi de plumb și alamă	kg.	300.000	„ 38
		{ aur 60	„ 100.000
Obiecte de argint, aluminiu,	„	{ argint 75	„ 15—20.000
Alamă, aliajuri și clopote	„	150.000	„ 140—250

/.../¹ S.III. Industria Chimică

Ţeț	kg.	2.000.000	„ 4,50—6,50
Acid carbonic	„	148.000	„ 40—50
Cerneală	litri	118.000	„ 20—40
Culori	kg.	50.000	„ 6—12
Săpunuri	„	2.400.000	„ 24—28
Lacuri	„	400.000	„ 36—40
Luminări	„	700.000	lei 46—50
Vaselină	„	12.000	„ 60—80
Bitumen	„	200.000	„ 6—10

/.../¹ S. VIII. Industria Electrică

Acumulatori	„	200.000	
		plăci negative, pozitive	lei 200

Inspector industrial
Ing. Aurelian Andone

Controlor industrial
E. Damaschin

†D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., Direcția Industriei Mari, dosar 4/1924, f. 10—11, original.

¹ Se referă la alte ramuri industriale.

1924, București

Industrie metalurgică,

Nr. crt.	Nr. grup	Firma, adresa	H.P.	Felul motoarelor	Nr. lucrători	Nr. mașini unelte	Felul fabricatelor	Obs.
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	I.	Kober I. Fabrică de elemente galvanice, București, Aleea Suter 2	18		20		Elemente galvanice	
2.	I.	Tudor, S.A. pentru fabricarea acumulatorilor electrice, str. Prolungirea Doro-banților nr. 163	29				Acumulatori	Capital 50.000 lei
3.	II.	Albina Fabrica de ambalaje de tinichea, Str. Linăriei 93	48		60		Vezi cea din Galați: ambalaje tinichea, obiecte de menaj (proiectează instalarea unei noi fabrici în str. Turfarilor și într-un oraș din Transilvania).	
4.	II.	Apostol D. Atelier mecanic de tinichigerie, str. Doctor Felix nr. 78	4		10		Tinichigerie, articole de sanitare, articole de menaj și articole de tinichea, p(en)t(ru) C.F.R.	
5.	II.	Atanasiu P. Atelier mecanic de tinichigerie, Birjarii Vechi nr. 19			9		Tinichigerie, articole de binale, articole de menaj	
6.	II.	Bărbătescu D-tru. Atelier mecanic de tinichigerie, str. Ioan Mihăilescu	4		10		Articole de menaj, sanitare, tinichigerie p(en)t(ru) CFR etc.	
7.	II.	Constantinescu S. Atelier mecanic de tinichigerie, str. Parcu Verde	6		20		Articole de menaj, sanitare, tinichigerie pentru CFR	

0	1	2	3	4	5	6	7	8
8.	II. Dumitru A. Fabrică de produse metalice, str. Numa Pompiliu 26	22			40	Ornamente arhitectonice de aramă, bronz, aparate sanitare și viticole, mașini de gătit	în r . a cere	
9.	II. Excelsior. Uzină Metalurgică S.A.R., str. Agriculturii nr. 25	50			30	Cuie, balamele, broaște, sîrmă, ambalaje de tinichea		
10.	II. Gaiser R. et. Co. Fabrică de produse metalice, Calea Grivița nr. 130	55			60	Ornamente de zinc, aramă, bronz, mașini de gătit		
11.	II. Necula S. Măcărescu. Atelier mecanic de tinichigerie	10			20	Art(icole) menaj, sanitare, tini-chigerie p(en)t(ru) C.F.R.		
12.	II. Thozet Louis. Fabrică de ustensile de menaj din aluminiu, Brațului 18							
13.	III. Aratrum. Uzine Mecanice, str. Bêrzei, nr. 7 prelungită						în construcție	
14.	III. Auto-mecanica. Societate în nume colectiv, Atelier de construcții și reparații mecanice, Alexandru Orăscu 10	12	Grosley benzină		45	Reparații de motoare stabile, automobile; secție, strungărie, ajustaj, montaj, tinichigerie, forjerie și topitorie.	2 forje ventilatoare	
	Bacalu A. Atelier de sudură electrică, str. Episcopu Radu (fostă Birjari) nr. 18	52				11 Reparații prin sudură electrică		
16.	III Barimar S.A. Atelier Mecanic, str. Turturele, nr. 62	66	3 mot(oare) expl(ozie) 6 maș(ini) (electrice)		30	16 Sudură autogenă și diverse reparații de mașini		
17.	III. Butscheik F. et Collman Atelier mecanic, str. V.A. Ureche, nr. 3					4 Reparații automobile		

1	2	3	4	5	6	7	8
18.	Cohn Jacob. Atelier mecanic și turnătorie de metal, str. Vinători 11	5		7		Robinete de apă și vapori	
19.	Cosmiță Ion. Atelier mecanic, str. Dr. Felix, nr. 79	12		15		Reparațiuni de mașini, construcțiuni de fier	
20.	Christea Grigore. Atelier mecanic și garaj, Calea Moșilor nr. 321	3		8		Diverse reparațiuni de automobile	
21.	Christea Victor. Atelier mecanic, str. Aleea Blank	8		8		Reparațiuni de automobile	
22.	Dantzer Iosif. Atelier mecanic, str. Șincai. nr. 42.	18		30		Reparațiuni de mașini	
23.	Demetrian. Atelier mecanic și garaj, Intrarea Herăstrău nr. 8	5		20		Reparațiuni de automobile	
24.	Energia. Ionescu Boancă. Atelier mecanic, str. Berzei	10		12		Reparațiuni de automobile	
25.	Federala Cooperativelor Sătești. Atelierele centrale, str. Popa Lazăr 7	60		52		Reparațiuni mașini agricole și industriale. Instalațiuni de mori.	
26.	Furman I. Atelier mecanic și turnătorie de alamă. str. Artei	6		10	cca. 42	Reparațiuni de mașini, robinetărie, piese de mașini	
27.	Hofherr—Schrantz—Clayton—Schuttleworth—S.A. Atelier mecanic, str. Dărobanți, nr. 59	74	4 motoare electr., 221/212 1/2—8—7 benzină 20	70		Reparațiuni mașini agricole, piese de schimb	

0	1	2	3	4	5	6	7	8
28.	Joan Iosif — Atelier mecanic, str. Gr. Alexandrescu, nr. 108	6			52		Reparațiuni mașini agricole	
29.	Italo—Român. Atelier mecanic și garaj transformat în M.I.R.T., Șoseaua Kisseleff	6			12		Reparațiuni de automobile	
30.	Kircorian Sapro. Atelier mecanic				8		Lucrări de bronz și aramă	
31.	Lobădianu Inginer. Atelier mecanic, str. Sf. Apostoli	12			20		Reparațiuni de lăcătușerie	
32.	Metalica. S.A. Atelier mecanic, Calea 13 Septembrie nr. 210 și Calea Rahovei, nr. 118	22			70		Scule, mașini și instalațiuni curente necesare întreprinderilor de lucrări publice	
33.	Mogoș T. Atelier mecanic, str. Sirenelor, nr. 6	12			5		Reparații de motoare și mașini agricole	
34.	Nicovala Popescu I. și Basu I. Atelier mecanic și turnătorie de fontă și bronz, str. Scheiul de Sus nr. 14	8			7		Piese de mașini	
35.	Păunescu. Frații Constantin și Vasile. Atelier mecanic, str. Belizari 21				2		Diverse reparațiuni	
36.	Pavelescu. Atelier mecanic, str. Pomul Verde nr. 1				4		Strungării și reparațiuni de automobile	
37.	Pitkowschy Gh. Atelier mecanic, str. Bateriilor nr. 39	11			5		Sobe, mașini de gătit, accesorii pentru sobe de teracotă	
38.	Pitkowschy Julian. Atelier mecanic, Calea Moșlori, nr. 359	8			12		Reparațiuni mașini agricole și industriale	

0	1	2	3	4	5	6	7	8
39.	Precizia. Atelier mecanic, strungărie și turnătorie de metal, B-dul Basarab, nr. 78		6		6		Piese de mașini	
40.	Pucher F.A. Atelier mecanic str. Sfinții Apostoli nr. 1				5		Reparațiuni diverse	
41.	Rădulescu Nae. Atelier mecanic de construcțiuni de fier, str. Maltopol nr. 4		5		10		Reparațiuni și construcțiuni de fier	
42.	Ressel F. Atelier mecanic, str. Olimp nr. 42		26		10		Reparațiuni de automobile, obiecte turnate	
43.	Rieber Hermann. Autogaraj, str. Romulus, nr. 11—13		10		25		Reparațiuni de automobile	
44.	Robert. Atelier mecanic, str. Vinători, nr. 13		5		8		Reparațiuni de automobile	
45.	Rotak M. Atelier mecanic, str. Prolungirea Polonă, nr. 85		6		6		Rep(arații) automobile și auto- camioane	
46.	S. Noel. Atelier mecanic și autogaraj, Calea Griviței nr. 187—191		16		126		Reparațiuni de automobile și tractoare agricole	
47.	Soc(ietatea) Rom(ână) de Automobile și și Leonida et Co. Unite. Atelier mecanic. Șos. Jianu, nr. 18		93		220		Rep(arații) de automobile și orice fel de mașini, motoare sau instalațiuni.	
48.	Spirescu I. Atelier mecanic și fabrică de biciclete, B-dul Maria, nr. 41		4		11		Rep(arații) de biciclete, niche- laj, capete de sifoane	
49.	Star. Societate de tracțiune de automo- bile din România. Atelier mecanic, str. Cuțitu de Argint, nr. 10.		40		80		Reparațiuni de automobile	

0	1	2	3	4	5	6	7	8
50.	Suter. Atelier mecanic, str. Rozelor 20		4		6		Rep(arații) de mașini și lăcătușerie	
51.	Tehnica Română. Oprescu Alexandru. Atelier mecanic, Calea Griviței nr. 227		12		11		Rep(arații) automobile, mașini agricole, piese de automobile și sondej	
52.	Tomeck et Jenke Atelier mecanic. str. Academiei nr. 30		4		10		Reparațiuni de mașini	
53.	S. H. Brandwein et Fiu. (Comerț și Industrie). Atelier mecanic și turnătorie de fontă și metal, str. 11 Iunie 69		20	electromotor	30	17	Reparațiuni mașini agricole și piese de mașini	
54.	Weinlich fost Theirich Co. Atelier mecanic, str. Cobălcescu nr. 9		20		30		Inst(alații) sanitare, de apă, gaz, telegraf, telefon, sonerii	
55.	Zank Fr. Str. Vaselor		12		30		Rep(arații) maș(ini) agricole și industriale, lăcătușerie	
56.	Electro Lux. Soc(ietate) Anon(imă) Rom(ână) Șos. Pandurilor nr. 63		21		35		Becuri electrice	1921 Capital 2500
57.	Budich Paul et Co., Șos. Viilor 41		84		51		Aparate pentru industria alcoolului, alambicuri, aparate sanitare, sterilizatoare	
58.	Fermo Iosif. Atelier de căldărărie, str. Sf. Ioan Nou, nr. 13		15	mot(or) benzină 12 HP dinamo 3 HP	15		Alambicuri diverse articole de menaj	
59.	Ionescu N. Fabrică de bascule și clopote, str. Epicol, nr. 7		6		10		Clopote bisericesti și bascule	

0	1	2	3	4	5	6	7	8
60.	Măsura. Soc(ietate) Anon(imă) str. Apele Minerale		6		10			Bascul, cîntare, măsuri de capacitate
61.	Răsunetul. Saraga H.D. și Teodorescu, str. Arionoaiei, nr. 53		7		5			Cîntare, greutăți decimale, bascul și accesorii
62.	Fichet Soc(ietate) Anon(imă) Rom(ână) str. Honzig nr. 21		30	Benzină electro- motor 3 1/2 H.P.	12	62		Instalațiuni de tezaure, lăcă- tușerie de artă și siguranță
63.	Fabrica Metalurgica a Societății de Financiare, fost I. Haug, str. Izvor nr. 119		90		240			Fabrică de construcțiuni de fier, împletituri și țesături de sîrmă, galvanizaj etc.
64.	Soc(ietatea) Rom(ână) de Financiare. Fabrica „Patul”		15		100			Fabrică pentru mobile de fier și bronz
65.	Soc(ietate) Rom(ână) de Financiare. Fabrica „Broasca”		60		60			Lăcate, balamale și orice articole ștanțate
66.	Haug I. Fabrica de construcțiuni de fier, str. Alex. Orăscu nr. 41							Fierărie pentru binal, de împletituri de sîrmă
67.	Lemaitre. Uzinele Metalurgice pentru Industria Fierului, Calea Văcărești 229		340		320			Construcții de fier, rezervoare, cazane de vapor, piese turnate, coloane, piese de canalizare, transmisiuni cu accesorii lor, reparațiuni de vagoane și locomotive
68.	Metallum. Atelier mecanic și construcții de fier, Calea Griviței nr. 154							

0	1	2	3	4	5	6	7	8
69.	Noua societate a atelierelor „Vulcan” Direcțiunea Generală str. Honzig nr. 19 Fabrica Dealul Spirei	700	3 mașini aburi total 500 HP mo- toare de ben- zină Total 200; 4 dinamuri, 18 electro- motoare	500	158	Construcții de fier, cazane de distilațiune pentru rafinării de petrol, cazane de vapori, apa- rate și unelte de sondaj, piese de mașini, reparațiuni de loco- motive și vagoane		
	Fabrica Bucureștii Noi	340	2 motoare Diesel 240 HP, 2 motoa- re benzină 50 HP 1 semistabilă 50 HP	250	38			
70.	Weigel Frații. Fabrica pentru construcții de fier, str. Apolodor 23	33		140	47	Construcții de fier și repara- țiuni de vagoane și locomotive		
71.	Wolf E. Fabrică de mașini. Direcțiunea Centrală; Str. Sf. Dumitru, nr. 3 Fabrica București Filaret Fabrica Constanța	230	2 motoare gaza 100 HP, locomobilă aburi 12 HP, diferite dina- muri — vezi tabloul Vechiul Regat	400	168	Rezervoare, construcții meta- lice, buloane de fier, tuburi de sondaj, cazane de aburi și dis- tilațiune pentru rafinărie de petrol, injectoare de ars păcură, armături, transmisiuni, cântare, reparații de locomotive		

0	1	2	3	4	5	6	7	8
72.	Excelsior. Uzinele Metalurgice S.A.R., str. Agriculturii, nr. 25		50		30		Cuie, balamale, broaște, sirme, ambalaje de tinichea	
73.	Georgescu T. et Co. Fabrica de țesături metalice, str. Dr. Felix 51				4		Împletituri de sîrmă	
74.	Neptun. Uzinele Metalurgice S.A.R., Șos. Pantelimon, nr. 212—214		700		120		Cuie de sîrmă, sîrmă de orice fel, hîrlețe, tîrnăcoape	
75.	Industria Plumbului. Șoseaua Doamnei, nr. 45		15		4		Produse de plumb și cositor	
76.	Mihail Nutulescu. Fabrica de plumburi pentru sigilat, Șos. Pantelimon nr. 226							nou fondat
77.	G.I.B.S.A. Fabrică de motoare, Str. Isvor nr. 98		40		80		Motoare de benzină, mori, mașini agricole, ferăstraie circu- lare, locomobile de benzină	
78.	Lorenți Mihail Inginer. Fabrică metalur- gică pentru construcția pompelor și apa- ratelor hidraulice, Calea Dorobanți 54 și str. Fetei 10		32	16 motoare benzină de 20 HP și 1 motorină 12	30		Pompe și instalațiuni de navi- gație, stațiuni de pompare și alimentare cu apă	
79.	Voina D. Fabrică de mașini și vagoane fost Ciriac et Fii, Cîmpul Moșilor nr. 25 și str. Baicului		178		186		Piese turnate de fontă, construc- ții de mori, reparațiuni de va- goane și locomotive	
80.	Cărbunescu B. Articole de lăcătușerie și construcțiuni de fier, Str. Nisipari nr. 14				10		Lucrări de lăcătușerie	

0	1	2	3	4	5	6	7	8
81.	Cometul. Solomon Adolf. Fabrică și turnătorie de fier, str. Vultur nr. 18—20	61	3	motoare Deutz 40 16 și 5 HP, un dinamo	50	40	Mobile de fier și bronz, sobe, mașini de bucătărie, calorifere	
82.	Curte Spiridon. Ateliere de lăcătușerie și grilaje, str. Stirbey Vodă, nr. 44				8		grilaje de fier	
83.	Dumitrescu Gh. Atelier de lăcătușerie și forjerie, str. Echinocîiului nr. 84	6			8		lăcătușerie	
84.	Dumitrescu Ioan Atelier mecanic de construcțiuni de fier, str. Inginer Zablovski, nr. 12 bis				21		Lucrări de lăcătușerie	
85.	Frantz Johann. Atelier mecanic; str. Luigi Cazavillan, nr. 9	11			14		Mașini de gătit, sobe, articole de bucătărie	
86.	Ghițescu Gh. Atelier mecanic, Calea Șerban Vodă				8		Lăcătușerie, grilaje, felinare și cruci de morminte	
87.	Ghețu Gh. Atelier de lăcătușerie, str. Filaret, nr. 55				15		Lăcătușerie de artă	
88.	Grigorescu Gh. Atelier mecanic și construcțiuni de fier, str. Logofătul Tăutu, nr. 39	6			10		Robinete, piese metalice, reparațiuni de mașini	
89.	Guțulescu A.D. și Stelniceanu A.S. Fabrică metalurgică, str. Ocolului 2	10		mot. benzină	20	22	Balamale, mobile și zăvoare	
90.	Guttmann Marcus. Fabrică de mobile de fier și bronz, str. Sfinții Apostoli	4			71		Paturi de fier și bronz, lavoare, cuiere, noptiere etc.	
91.	Ionescu Marin. Atelier mecanic, str. Despot Vodă nr. 32				10		Lăcătușerie	

0	1	2	3	4	5	6	7	8
92.	Marcovschi. Atelier de construcțiuni de fier și forjerie, str. G-1 Cernat nr. . . . 1	8			12	Lăcătușerie		
93.	Hornstein Sig et. Co. Metalurgia S.A. Șos. Basarab nr. 31	200	1 motor Diesel 100 HP, 2 motoare benzină 50 HP		200	Turnătorie, strungărie, lăcătușerie, mecanică locomotive, nichelaj, forjă, sobe	capital 5.000	
94.	opescu D.M. Atelier mecanic, r. Vodă Caragea, nr. 24					Forje și lăcătușerie		
95.	Popescu M. P. Atelier mecanic, Calea Moșilor nr. 197					Construcțiuni de fier și lăcătușerie de binale și artă		
96.	Șovoiu Ștefan. Atelier mecanic, Calea Șerban Vodă, nr. 217.				6	grilaje, felinare, cruci de morminte		
97.	Steaua — Metalurgie							
98.	Stroescu Teodor. Lăcătușerie, str. Tănase Vasilescu, nr. 7							
99.	Teodorescu C. Atelier mecanic, str. Doctor Felix, nr. 3				10			
100.	Tomescu Ilie — Atelier mecanic și birou de instalațiuni, str. Isvoranu nr. 1				7			
101.	Uzinele Metalurgice fost Aries str. Fabrica de chibrituri nr. 24	155			69	Vase smălțuite, lăcătușerie, sobe, godine, mașini de gătit, mobile de fier		
102.	Vezuviul. Dumitru Andrei și Brihman, „str. Zoe Grand, nr. 19	12			20	Construcțiuni de fier și lăcătușerie		

0	1	2	3	4	5	6	7	8
103.	Vlădescu Ștefan. Atelier mecanic, str. Măgurele, nr. 348				20		Construcțiuni de fier și lăcătu- șerie de binale	
104.	Ionescu N. Turnătorie de clopote, str. Pitagora, nr. 30				12		Clopote bisericеști, policandre	
105.	Oituz. Turnătorie de clopote, Splaiul C. A. Rosetti 14 și str. Pitagora nr. 31				8		Clopote bisericеști, policandre	
106.	Popescu B. Dumitru. Fabrica de clopote, str. Ioan Maiorescu nr. 9		4		3		Clopote bisericеști-policandre	
107.	Spirescu Alexandru. Turnătorie de clopote, str. Pitagora nr. 23				8		Clopote bisericеști, policandre	
108.	Spireanu N. Turnătorie de clopote, str. Aurora nr. 3				22		Clopote bisericеști, policandre	
109.	Dobrescu P. Turnătorie de fontă și metal, Prelungirea Griviței 102		20		50		Bucle de căruțe, piese turnate pentru Canale	
110.	Dumitrescu Florea. Turnătorie de fontă, str. Sirenelor, nr. 77				3		Piese de fontă	

D.A.C., fond U.G.I.R., dosar 7/1924, f. 149–158, original.

¹ Necompletat.

1925 iunie 13, <București>.

Nr. 1710/13 iunie 1925

Jurnal
Consiliul miniștrilor, în ședința de astăzi 13 iunie 1925

Avînd în vedere dispozițiunile Legii Energiei, primulgată prin I.D.R. nr. 2286 din 1 iulie 1924 și luînd în deliberare referatul nr. 40.431/1925 al Domnului Ministru Secretar de Stat la Departamentul Industriei și Comerțului.

Decide:

Să se rezerve Primăriei Orașului București utilizarea energiei căderilor de apă ale riului Ialomița cuprinse între cheile Tătarului și confluența cu pîriul Ialomicioara, în vederea satisfacerii nevoilor de energie electrică ale acestui oraș.

Această rezervă se acordă în următoarele condițiuni:

1) Să se țină la dispoziția C.F.R. jumătate din energia ce se va obține prin utilizarea acestor căderi de apă, iar din cealaltă jumătate să se satisfacă, la o eventuală cerere, și nevoile de energie electrică ale orașului Tîrgoviște.

2) Să se execute în termenul de 3 ani, cu începere de la data publicării în Monitorul Oficial a Jurnalului Consiliului Miniștrilor prin care se face această rezervă, studiile și planurile corespunzătoare în conformitate cu prescripțiunile Legei și Regulamentului Legei Energiei, și să se înainteze Ministerului Industriei și Comerțului cererea de concesiune respectivă.

(Urmează semnăturile membrilor Consiliului de Miniștri).

D.A.C., fond M.I.C. Direcția generală a Valorificării, Direcția Energiei, dosar 5/1925, f. 7, original

1925 iulie 24, <București>.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Industriei
Inspectoratul II Industrial
24/7 1925

Către
Direcția Generală a Industriei

Avem onoare a vă înainta alăturat cererea fabricii B.H. Koller, din București, str. Cobălcescu nr. 23, înregistrată la nr. 1827/22 iulie 1925, prin

care cere extinderea avantajilor ce posedă pentru sîrmă izolată și asupra secțiunii nou înființată pentru fabricarea țevilor de izolație Bergmann.

Din cercetările făcute de noi rezultă că secțiunea Bergmann este instalată în același local și sub același acoperămint cu restul fabricii.

Fabrica pentru țevi Bergmann a fost pusă în funcțiune la 1 iulie 1925.

Capitalul investit din această întreprindere este de circa 4 milioane lei (4.000.000). Forța motrice este 25 H.P.

Instalația fabricii se compune:

- 1 mașină de tăiat hîrtie
- 3 „ speciale pentru rulara țevilor de hîrtie
- 1 „ de retezat țevile de hîrtie
- 3 „ de tras tuburi din tablă
- 2 cilindri de tăiat țevile
- 2 mașini de pertluit țevi
- 1 strung mecanic
- 1 bohrmașină
- 1 mașină pentru mufe de țevi
- 1 mașină pentru plumbuirea tablei
- 3 cazane pentru impregnarea țevilor de hîrtie

Diverse armături la mașini, transmisii și roți de conducere.

Combustibil: întrebuițează motorină 150.000 kg.

Materii prime: întrebuițează hîrtie, celuloză și hîrtie zdrențe, 12 vagoane din țară; tablă plumbuită 25 vagoane din străinătate; asfalt 100.000 kg. din țară.

Produce țevi izolate Bergmann.

Ca personal, fabrica are: tehnic 1 român
administr(ativ) 3 români
lucrători special(izați) 4 români
„ nespecializați 18 români

Toți lucrării sunt români.

Din cele arătate mai sus rezultă că se poate acorda extinderea avantajelor pentru încurajarea industriei naționale și asupra secțiunii de țevi Bergmann.

Atașăm și modele de produsele fabricii.

Director

ss. indescifrabil

Controlor industrial
ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Electrotehnică, dosar 3/1923, f. 31, original.

1925 august 25, București

Ministerul Industriei și Comerțului
 Direcțiunea Generală a Industriei
 Inspectoratul Industrial București
 Nr. 591
 25. VIII. 1925

Către
 Direcțiunea Generală a Industriei

Avem onoare a vă înainta aci alăturat înreg(istrat) la nr. 2105/1925 a Soc(ietății) Anon(ime) de automobile „Leonida et Co. Unite“, prin care solicită avantajile legii pentru încurajarea industriei naționale, pentru secțiunea de acumulare pe care a înființat-o în Șos(eaua) Jianu nr. 16, în acelaș local și sub același acoperămint cu restul atelierelor ce posedă

Secțiunea acumulatorilor a fost înființată în noiembrie 1923.

Capitalul investit în această secțiune este de 4.000.000 lei.

Secțiunea de fabricarea acumulatorilor posedă o forță motrică de 2+8 H.P. total 10 H.P. electro-motoare.

Instalațiunea pentru fabricarea acumulatorilor se compune din: 1 grup compresor pentru producerea gazelor aeriene, 1 aparat gazogen, 2 foarfece pentru tăiat plumb și celuloid, 25 diferite forme pentru turnat diferite piese de acumulare, 2 cazane de fontă pentru topit plumb, 3 tancuri pentru laborator pentru dezolare și purificarea acizilor, 1 aparat de distilat apa, 1 pompă pentru acizi precum și diferite alte aparate și accesorii.

Combustibilul pe care fabrica îl întrebuințează în cursul anului este: cărbuni și lemne cca. 10 vagoane anual.

Materiile prime (pe) care fabrica le întrebuințează anual sunt: plumb brut 15 vag(oane), acid sulfuric 10 vag(oane).

Produsele fabricii vor fi acumulatori electrice de diferite forme și sisteme.

Administrațiua fabricii va fi compusă de 1 director, tehnic și administrativ român, ajutat de 1 funcționar român, 1 maestru specialist cehoslovac, 1 electrician român, 5 monteri români, 2 timplari români, 3 lucrători ajustori români și 5 ucenici toți români.

După cum se vede din cele arătate mai sus, fabrica poate beneficia de toate avantajile legii pentru încurajarea industriei naționale, întrucît îndeplinește toate condițiunile conform legii.

Inspector Industrial
 ss. indescifrabil

Controlor Industrial
 ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcțiua Industriei, Metalurgie, dosar 39/1912, f. 53, original.

⟨1925 septembrie 28, București⟩.

Act constitutiv

Între subsemnații:

1. Industria Produselor Animale, Societate Anonimă Română, cu sediul în București, Calea Victoriei 48—50, Pasagiul Imobiliara, reprezentată prin subscrișii Jacques B. Levy și A. Lorenz, administratori delegați.

2. Casa de Credit și Economie a comercianților măcelari, societate anonimă română, cu sediul în București, Calea Victoriei 48—50, Pasajul Imobiliara, reprezentată prin subscrișii Dumitru Niculescu, administrator delegat, și V. Rădulescu, director general.

3. M. H. Bercovici, industriaș, domiciliat în București, Calea Călărași nr. 198.

4. D. Niculescu, București, str. Jupiter 3—5.

5. Iacob Ioan Abele, București, str. Triumf nr. 17.

6. Michail Gr. Popescu, București, str. Calomfirescu 7.

7. Cristian Pandele, București, str. General Lahovari 5, s-a format și constituit o societate anonimă pe acțiuni în următoarele condițiuni:

Art. 1. În virtutea prezentului act constitutiv, a statutelor alăturate, care fac parte integrantă din prezentul act, și a prescripțiilor codului de comerț, acolo unde actul și statutele nu hotărăsc altfel, s-a format și constituit o societate anonimă română cu denumirea de: „Luceafărul” Săpunerie și Fabrică de produse chimice societate anonimă română.

Art. 2. Scopul și obiectul societății este:

a) Fabricarea săpunului, sodei, uleiurilor și unsorilor precum și altor produse chimice și industriale.

b) Comerțul cu aceste produse în țară și străinătate.

c) Crearea de magazine de desfacere în detaliu și cu ridicata a acestor produse.

d) Orice întreprindere în legătură cu obiectul societății.

e) Participarea directă sau indirectă la alte întreprinderi similare în țară și străinătate.

Art. 3. Sediul societății este în București. Se vor putea înființa sucursale, atît în țară cît și în străinătate, printr-o simplă hotărîre a consiliului de administrație.

Durata societății este de 30 de ani; începînd de la data autorizării legale de funcționare. Durata societății se va putea prelungi pe un termen de încă 30 de ani prin votul adunării generale a acționarilor fără să mai fie nevoie de un nou act constitutiv sau de noi statute.

Art. 4. Capitalul social va fi deocamdată de lei 1.500.000 împărțit în 3.000 acțiuni la purtător, de cîte lei 500 de fiecare, putîndu-se emite și titluri cumulative de cîte 5, 10, 20, 40, 50, 100 și 200 acțiuni.

Întregul capital s-a subscris de subsemnații după cum urmează:

1) Societatea Industria Produselor Animale în numerar lei 250.000.

2) Societatea Casa de Credit și Economie a Comercianților măcelari lei 250.000.

3) M. H. Bercovici aport în natură lei 1.000.000, proprietatea imobilului din București, Calea Dudești 175, „Fabrica Luceafărul“, cu toate construcțiile, instalațiile, mașinile, unelte, mobilierul, vehicule, animale și mărcile fabricii, conform inventarului anexat și care face parte integrantă din prezentul act constitutiv.

Acest imobil este grevat de privilegiile transcrise sub nr. 4792/1924 și de ipoteca transcrisă la nr. 1223/1924 Tribunalul Ilfov secția de Notariat, din care mai datorează lei 400.000 ce se vor achita de societatea constituită, iar pentru restul de lei 600.000 subsemnatul M. H. Bercovici voi primi acțiuni, pentru cei 400.000 lei aportorii numerarului voi primi acțiuni după ce datoria care grevează imobilul va fi fost achitată integral de dinșii și aceasta în proporția aportului fiecăruia.

4) Mihail Gr. Popescu, aport în numerar lei 100.000.

5) Cristian Pandele, aport în numerar lei 100.000.

6) D. Niculescu, aport în numerar lei 100.000.

7) Iacob Ioan Abele aport în numerar lei 100.000. /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 95/1925, f. 33, copie = M.Of., nr. 225, din 13 octombrie, 1925 pag. 11516—11519.

110

⟨192⟩5 octombrie 3, ⟨București⟩-

Société Anonyme
des Ateliers et Chantiers de la Loire

le 3 octobre (192)5
Paris IX-e
B-d Haussman 11 bis
France

Messieurs,

La fabrique d'accumulateurs italienne Hensemberger de Monza, près de Milan, nous communique que certains chantiers français se sont adressée à eux pour des batteries de sous-marins que l'on suppose destinés à la marine roumaine.

De par sa convention avec l'usine française des accumulateurs Tudor, cette fabrique n'a pas le droit de fournir en France. Mais nous pourrions vous fournir les accumulateurs du type Monza que vous désirez, en les construisant, soit en Roumanie si les bateaux pouvaient être amenés sans batteries dans un port roumain, soit à Monza, soit à Lille en France, si nous parvenons à nous entendre à ce sujet avec la fabrique Tudor française, à laquelle nous fournirions les formes pour les plaques, les dessins, etc.

Le coût des batteries fournies par nous ne serait pas plus élevé que celui des accumulateurs de même type que vous fournirait la société italienne, si elle en avait le droit.

En vous adressant à nous, vous avez aussi l'avantage de nous avoir toujours à portée et à votre disposition pour l'entretien de la batterie pendant la période de garantie; en outre, nous croyons devoir encore une fois insister sur le fait qu'en fournissant des batteries de notre type, vous donneriez satisfaction aux vœux de la marine roumaine.

Veuillez agréer, Messieurs, l'assurance de nos sentiments distingués.

Tudor
Societate Anonimă Română
pentru Fabricarea Acumulatorilor Electrici ¹

Traducere:

3 octombrie (1925)

Societatea Anonimă
a Atelierelor și Șantierelor Loarei

Paris IX
B-d. Haussman 11 bis
Franța

Domnilor,

Fabrica italiană de acumulatori Hensemberger din Monza, lângă Milan, ne face cunoscut că unele șantiere franceze i s-au adresat pentru baterii de submarine, care se presupun destinate marinei române.

Prin convenția sa cu uzina franceză de acumulatori Tudor, această fabrică nu are dreptul de a furniza în Franța. Însă noi putem să vă furnizăm acumulatori de tip Monza, pe care-i doriți, construindu-i, fie în România, dacă vasele pot fi aduse fără baterii într-un port românesc fie la Monza, fie la Lille în Franța, dacă vom reuși să ne înțelegem asupra acestui lucru cu fabrica Tudor franceză, căreia îi vom furniza formele pentru plăci, desenele, etc

Costul bateriilor furnizate de noi nu va fi mai mare decât cel al acumulatorilor de același tip pe care i-ar furniza societatea italiană, dacă ar avea dreptul.

Adresându-vă nouă, veți avea și avantajul de a ne avea întotdeauna la îndemână și la dispoziția dumneavoastră pentru întreținerea bateriei în timpul perioadei de garanție; în plus, credem că trebuie să mai insistăm odată asupra faptului că, furnizând baterii de tipul nostru, veți satisface dorințele marinei române.

Binevoiiți, Domnilor, să primiți asigurarea distinselor noastre sentimente.

Tudor

Societate Anonimă Română
pentru Fabricarea Acumulatorilor Electrici ¹

F.A.S.M.B., fond SAR Tudor, dosar 2/1925–1928, f. 66, copie.

---

¹ Scrisori identice au fost trimise și firmelor Schneider et Co. din Paris și Augustin Normand din Hâvre. Ibidem, f. 59–60, 62.

1925 decembrie 10, București.

Situățiunea

bateriilor de acumulatori electrici, furnizate de noi pentru diferite instituțiuni dependente de Onor Ministerul de Război.

Instalațiunea	Tipul și Nr. elementelor	Data inst(alării) și numele inst(alatorului)	Observațiuni
1	2	3	4
— Arsenalul Marinei Militare Galați	41 elemente J 14	1915 prin dl. inginer Porn	
— Escadra de Dunăre	4 × 45 elemente tip I. J. 100	1912 prin dl. ing. Erich Huth	Ultima reparațiune în anul 1919
— Liceul Militar Tîrgoviște	128 elemente J. 32	1914 prin S.A.R. de Comerț	În 1925 scoasă din funcțiune și înlocuită prin bateria 120 elemente J. 12.
— Liceul Militar Tîrgoviște	120 elemente J 12	1925 prin noi	Prin licitație publică în concurență cu „Leonida”.
— Cazarma Reg. 17 Infanterie Turnu Severin	64 elemente J. 2	1910 prin Onor S(ocietate) R(omână) de Electricitate, Siemens-Schuckert.	Nu mai există.
— Pirotehnia Armatei	66 elemente J. 68	1905 prin A.E.G.	
— Pirotehnia Armatei	12 elemente J.3	1923 prin noi	
— Arsenalul Armatei București	64 elemente J. 16	1914 prin Siemens-Schuckert.	
— Pulberăria Dudești	60 elemente J.18	1904 prin Eugen Behles	
— Pulberăria Dudești	120 elemente J. 14	1913 prin A.E.G.	
— Atelierele de Confecțiuni ale Armatei	60 elemente J. 14		

Secția „Micul Acumulator”

1	2	3	4
— Aeroportul Băneasa 64 elemente J. 8		1924 prin Soc(ietatea) Cen(trală) de Constr-(ucțiuni) & Lucr(ări) Publice	prin licitațiune
— Grupul de Aerostație 66 elemente J. 6 București		1924 prin soc(ieta) tea „Energia”, loco.	
— Regimentul de Transmisiuni București	2 baterii tipul 3.D.5-a, 6 volți 70 amp(eri)ore fiecare	1925 prin noi direct.	
— Regimentul de Transmisiuni București	13 baterii tip 2.D.5-a, 4 volți, 70 amp(eri)ore fiecare	1925 prin noi direct.	

Hd/Pe, Buc(urești), 10.12. (19)25.

F.A.S.M.B., fond S.A.R.Tudor, dosar 4/1912—1937, f. 190—191, copie.

112

1926 aprilie 17, <București>

01034 17 apr(ilie) 1926

Stimate Domn

Avem onoare a vă face cunoscut hotărîrea guvernului, prin care s-a decis participarea oficială a României la Expziția Internațională de la Philadelphia, a cărei inaugurare va avea loc la 10 iunie a.c.

În vederea reprezentării industriei românești, Uniunea noastră a fost solicitată, în sensul de a face intervențiuni pentru a determina fabricile și uzinele mai importante, să participe la această manifestație economică internațională.

Astfel fiind, vă rugăm să binevoiți a ne încredința o serie de fotografii reprezentînd fabrica, instalațiunile și utilajul dvs., precum și material statistic, diagrame, etc., în legătură cu exploatarea dvs., în cazul cînd aveți pregătite asemenea lucrări.

Acest material, vă rugăm să binevoiți a ni-l expedia la adresa noastră cel mai tîrziu pînă la sfîrșitul acestei luni, pentru a fi transportat în prima zi a lunii mai a.c.-

Cu această ocaziune, vă mai rugăm să binevoiți a ține seamă că pentru expunerea lucrărilor dvs., nu veți avea de suportat vreo cheltuială de transport de la București la Philadelphia și retur, și nici speze de asigurare a materialului.

Incredințați că veți binevoi a acorda prețiosul dvs. concurs pentru asigurarea succesului participării românești la această atât de importantă și folositoare propagandă, vă rugăm a primi expresiunea deosebitei noastre considerațiuni.

D.A.C., fond U.C.C.I., dosar 65/1926, f. 19, copie.

113

<1926 iunie 5, București>.

Metalogen
Societate Anonimă Română

București
B-dul Schitu Măgureanu 37

Memoriu

„Metalogen” Societate anonimă română pentru industrializarea deșeurilor metalice și a metalelor vechi cu sediul în București, strada Schitu Măgureanu nr. 37.

Societatea noastră s-a înființat în anul 1926, după cum se poate constata din actul constitutiv, statute și hotărîrea Tribunalului Ilfov.

Scopul înființării acestei societăți este industrializarea deșeurilor de tablă albă și orice altfel de metale vechi, care pînă azi se exportau în special în Germania.

Această industrie în Germania, este una din cele mai de seamă, iar la noi în țară va fi prima.

Printre alte produse ale fabricii noastre va fi și: oxid de cositor, extras după procedeul brevetat de Ministerul de Industrie și Comerț.

Fabrica este în curs de instalare în București, strada Unirii nr. 3.

Forța motrice ce vom întrebuița va fi de 15 H.P. (un motor cu dynamo furnizat de Uzinele „Astra” din Arad).

Numărul lucrătorilor va fi de 15—20, toți cetățeni români.

Ca personal tehnic am angajat un inginer chimist, cetățean român.

Personalul administrativ constă din 3 funcționari, toți cetățeni români.

Materiile prime ce vom întrebuița și pentru care solicităm reducerea de 30% pe C.F.R. sunt:

Deșeuri de tablă, cutii vechi de conserve, aramă, alamă și tot felul de metale vechi, precum și cenușă metalică, provenită de la tipografii, în cantitate anuală de circa 500 vagoane, toate din țară.

Sodă caustică, în cantitate de 30—40 vagoane, procurată de la Uzinele Solvay din Ardeal.

Var de clor, în cantitate de circa 30—40 vagoane, procurat deasemeni de la Uzinele Solvay.

" Mangan, în cantitate de 10 vagoane anual, procurat tot din țară, din comuna Brad, Hunedoara.

Produse fabricate vor fi: oxid de cositor extras după procedeul brevetat de Ministerul de Industrie și Comerț; aliaj de bronz, aliaj de compoziție, în total până la circa 30 vagoane anual.

Stația de C.F.R. de care ne vom deservi va fi Filaret și Obor.

ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 46/1926, f. 2, original.

114

1926 iunie 19, <București>.

Proces verbal Astăzi 19 iunie 1926

Noi Gh. Dobrescu, Inspector la Ministerul Muncii, fiind în continuare cu tratativele de conciliere la Uzinele Metalurgice Lemaitre, luind parte față atît delegații Uzinei, reprezentați prin domnii Director general inginer S. Marino și dl. director F. Gucker, autorizați de consiliul de administrație prin Monitorul Oficial no. 50 din 2 martie 1926, precum și delegații lucrătorilor reprezentați prin C. Petre, Popescu C. și Georgescu Petre și din partea sindicatului dl. Gh. M. Petrescu, am deschis ședința la ora 9. a.m. sub președenția subsemnatului.

Dînd cuvîntul părților, s-a ajuns la următoarea înțelegere:

Salarii:

1) Cu începere din ziua de 17 iunie 1926, scara de salarizare va fi următoarea:

Lucrători calificați, șefi de echipă și asimilații lor plată pe oră.....	lei 26—31
Lucrători calificați	lei 19—24
Ajutorii și calfițele	12—16
Salahori.....	9—12
Ucenicii anul III-lea	7
" " II	5,25
" " I	3

Concedii:

2) Începînd din vara anului 1927, lucrătorii vor obține concedii de odihnă, plătite cu salariul integral, după următoarele norme:

Lucrătorii cu vechime de un an.....	2 zile
" " 2 ani.....	4 zile
" " 3—5 ani.....	6 zile
" " 5 sau mai mult.....	8 zile

Concediul nu va putea fi întrebuințat decît cu scop de odihnă și numai în acest caz zilele de odihnă vor fi plătite lucrătorilor.

Nu vor beneficia de concediul plătit lucrătorii care vor fi primit în cursul anului ajutor bănesc pentru caz de boală, depășind 15 zile, asemenea nu vor beneficia de concediu plătit lucrătorii care vor absenta de la lucru nemotivat 8 zile, în cursul anului.

În schimb concediul lucrătorilor care vor lucra orele suplimentare ce revin în timpul sezonului, va fi sporit cu 50%.

Ajutoarele pentru:

3. Accidente și cazuri de boală ca și în trecut.

4. Aprovizionarea cu lemne ca și în trecut.

5. Societatea va instala și pune în funcție pentru anul 1927 baie pentru uzul lucrătorilor.

6. Oprirea lucrului cu 5 minute înainte de semnalul de ieșire la prînz cît și seara se menține.

7. Se menține de asemenea măsura luată în trecut prin care acordă 5 minute întîrziere dimineața la intrarea în lucru.

8. Respectarea demnității omenești.

9. Hainele de lucru vor fi procurate ca și în trecut.

10. Această convențiune este valabilă cu începere de la 17 iunie 1926 pînă la 17 iunie 1927, cu dreptul de revizuirea salariilor după șase luni.

Drept care s-a încheiat prezentul proces verbal în trei exemplare luînd fiecare parte cîte unul.

Inspector

Delegații Uzinei Metalurgice Lemaitre

Delegații lucrătorilor

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 6/1926, f. 22, copie.

115

1926 iulie 8, București.

În ziua de 28 iunie s-au pus bazele Institutului Național Român pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie. Scopul acestui institut este definit prin articolul 5 al Statutelor care au fost votate. Institutul va întreprinde tot felul de studii și va încuraja și îndruma studii în scopul soluționării tuturor problemelor în legătură cu amenajarea și cu folosirea rațională a izvoarelor naturale de energie, cît și transportul energiei, urmărind de aproape realizarea acestor studii.

În particular Institutul:

a) va studia izvoarele de energie și modul cel mai rațional în care ele ar putea fi folosite sau amenajate în vederea interesului economiei naționale.

b) va studia condițiile tehnice, economice și financiare, care vor permite rezolvarea tuturor chestiunilor în legătură cu izvoarele de energie.

c) va încuraja și provoca lucrări originale în cadrul scopului general urmărit.

d) va stabili legături cu organizațiile similare din străinătate și, în special, cu acelea ce au un caracter internațional, în scop de a folosi datele și experiența activității acestor organizații pentru studiile ce se vor face referitor la țara noastră.

Pentru realizarea scopurilor sale, Institutul:

a) va ține ședințe periodice și consfătuiri speciale.

b) va organiza conferințe pentru anumite probleme în legătură cu scopul urmărit.

c) va înființa secțiuni cu atribuțiuni speciale în cadrul scopului general urmărit de către Institut.

d) va întreține o publicație periodică.

e) va publica lucrări în cadrul preocupărilor sale.

f) va organiza concursuri pentru lucrări cu subiect determinat.

g) va stabili și menține legături cu instituțiile străine similare.

h) va strânge și clasa material de studii și documentare privitor la chestiunile făcând obiectul preocupărilor sale.

i) va utiliza ori-ce alte mijloace care nu sînt contrare acestor statute și spiritului în care se creează Institutul.

După cum se vede din reproducerea textelor art. 5 și 6, rolul Institutului este extrem de important în genere, dar mai cu deosebire este important pentru noi, industriașii, care așteptăm de la funcționarea normală a acestui Institut și de la rezolvarea problemelor ce își propune să studieze, posibilitatea de dezvoltare pentru toată industria.

Ne adresăm pe această cale tuturor industriașilor, și-i rugăm să dea sprijinul lor acestei instituțiuni, înscriindu-se printre membrii și contribuind cu obolul lor la stringerea fondurilor necesare pentru executarea lucrărilor care intră în programul Institutului.

D.A.C., fond U.G.I.R., dosar 5/1926, f. 236—237, copie.

116

1926 noiembrie 13, București

Uniunea camerelor de comerț și de industrie Expoziția și Tîrgul Volant al României

Sediul: București

Palatul camerei de Comerț

și de Industriei

Telefon 1/14—1/15

Nr.825/13 noe(mbrrie 1)926

Domnule Ministru

Conform itinerariului din vreme stabilit, Expoziția și Tîrgul Volant al României, a vizitat pînă în prezent 8 centre din țară, urmînd ca, cu începere de la 25 noiembrie a.c., să fie instalată în București timp de 15 zile.

În acest scop, avem onoare a vă ruga să binevoiți, Domnule Ministru, a aproba ca, în vederea aranjamentului ei, să se pună la dispoziție Pavilionul Băncii Chrissoveloni din Parcul Carol (Expoziției).

Cu acest prilej, vă mai rugăm să binevoiți, Domnule Ministru, a aproba ca serviciul de intendență al Parcului să ne elibereze, cu titlu de împrumut, parte din materialul de aranjament ce posedă.

Vă rugăm să binevoiți a primi, Domnule Ministru, expresiunea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
Dr. S. Cerkez.

Secretar general
C. Botez

Domniei-sale
Domnului Ministru al Industriei și Comerțului

Loco

Rezoluția: 23 n(oem)brie 1926. Se aprobă. ss. Popovici.

Anexă:

Uniunea camerelor de Comerț și de Industrie
Expoziția și Tîrgul Volant al României

Grupa I

- Secția 1. Industria casnică, țesătorie, cusături etc.
„ 2. Industria ceramică și obiectelor de pământ.

Grupa II

- Secția 3. Industria alimentară (făinuri, paste făinoase, zahăr, conserve, biscuiți, bere, liqueruri, ciocolată, comestibile etc.)
„ 4. Industria lemnului semi-fabricate, mobile (miniaturi) etc.
„ 5. Industria textilă și fabricatele ei (tricotaje, postavuri, dimii, pinză, dantele, pălării, îmbrăcăminte etc.)
„ 6. Industria pielăriei și fabricatele ei (articole de voiaj, încălțăminte etc.).
„ 7. Industria săpunurilor, luminărilor, parfumurilor și articolelor de toaletă.
„ 8. Industria sticlăriei, vaselor de menaj și oglinzilor.
„ 9. Industria chimică și îngrășămintele chimice, droguri, creme, uleiuri, esențe, vopsele.
„ 10. Industria artelor grafice, papetărie, rechizite de birou, articole de reclamă, zincografie, litografie și fotografie.
„ 11. Industria articolelor de cauciuc, celuloid și os.

- „ 12. Industria petrolului și derivatelor.
- „ 13. Industria electro-tehnică, metalurgie, siderurgie.

Grupa III

Secția 14. Industria minieră.

D.A.C., fond M.I.C., D.G.C., Serviciul Atașărilor Comerciale și Informațiilor, dosar 22/1926, f. 25, 29, original.

117

1927 ianuarie 4, <București>

Institutul Național Român pentru studiul amenajării
și folosirii izvoarelor de energie

Lucrările Comitetului Electrotehnic Român
no. 1 din 31 martie 1927

Proces verbal no. 1 (4 ianuarie 1927)

/.../ ¹ Adunarea în unanimitate decide:

1) Se formează Comitetul Electrotehnic Român (C.E.R.), care va funcționa în conformitate cu regulamentul stabilit de către consiliul de administrație I.R.E. în ședința de la 18 noiembrie 1926. Comitetul Electrotehnic Român va fi format din reprezentanții următoarelor autorități și instituțiuni, care au aderat și au desemnat pe reprezentanții lor:

a) Ministerul Industriei și Comerțului b) Ministerul Lucrărilor Publice; c) Ministerul Comunicațiilor; d) Școala Politehnică din București; e) Societatea Politehnică; f) Societatea Română de Științe; g) Asociațiunea Generală a Inginerilor din România, h) Uniunea Generală a Industriașilor din România i) Reuniunea Uzinelor Electrice de pe teritoriile alipite de România; j) Institutul Național Român pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie.

Imediat ce vor comunica pe reprezentantul lor, vor face parte din Comitetul Electrotehnic Român și următoarele autorități și instituțiuni invitate în acest scop de către I.R.E. în conformitate cu art. 5 al regulamentului: k) Ministerul Instrucțiunii Publice; l) Ministerul de Război; m) Școala Politehnică din Timișoara; n) Institutul Electrotehnic al Universității din Iași; o) Asociația Inginerilor și Tehnicienilor din industriile miniere.

Comitetul Electrotehnic Român va funcționa sub patronajul Institutului Național Român pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie și se va afilia Comisiunii Electrotehnice Internaționale de la Londra.

¹ Se prezintă rolul și activitatea Comisiei Electrotehnice Internaționale.

În conformitate cu articolul 7 al regulamentului de funcționare, biroul Comitetului Electrotehnic Român se constituie în modul următor:

Președinte pentru exercițiul 1927: d-l profesor Dr. Hurmuzescu,

Președinte pentru exercițiul 1928: d-l profesor N. Vasilescu Karpen

Vicepreședinte (1927—1928): d-l profesor C. D. Bușilă

Membrii (1927—1928): Domnii: profesor C. Budeanu, profesor D. Leonida și profesor dr. P. Andronescu

Secretar (1927—1928): d-l inginer Al. Harlat.

D.A.C., fond U.G.I.R., dosar 22/1927, f. 91 v.—92, copie.

1. Se prezintă rolul și activitatea Comisiei Electrotehnice Internaționale.

118

1927 februarie 24, București

Între

Uzinele comunale București, cu sediul social în București, 2 str. Oteteleşanu, constituite prin legea pentru administrarea și exploatarea Uzinelor Comunale București, din 21 iulie 1923, publicată în Monitorul Oficial no...¹ din anul 1923, în conformitate cu decizia no...¹ din...¹ a Municipiului și în virtutea deciziunii no...¹ a consiliului de administrație al Uzinelor; reprezentate prin domnii Dr. I. Costinescu, președintele consiliului de administrație, și Richard Kobici, administrator și membru al comitetului de direcție, ambii autorizați special în acest scop, de o parte și

Compania de întreprinderi electromecanice cu sediul social la Paris 12 Rue Portalis, societate anonimă cu un capital de 10 milioane franci, reprezentată prin directorul său dl. Maurice Ranjard, desemnat special în acest scop prin decizia consiliului de administrație cu data de 8 februarie 1927, și Societatea anonimă romană de electricitate Brown Boveri societate anonimă cu un capital de 5 milioane lei cu sediul social la București, 21 strada Pitar Moș, reprezentată prin directorii Hans Popper și Amedeu Ghițescu, conform autorizației date prin jurnalul consiliului de administrație publicat în Monitorul Oficial nr. 212 din 1922, aceste două societăți denumite în cuprinsul acesteia prin grupul C.E.E.M. Brown Boveri, lucrînd împreună și solidar de altă parte, s-a convenit cele ce urmează:

Dispoziții generale: Primăria Municipiului București, Uzinele Comunale, se angajează să puie la dispoziția grupului C.E. E.M. Brown Boveri, concesiunea executării și exploatării lucrărilor hidraulice și uzinelor generate destinate să utilizeze căderile de apă ale râului IALOMIȚA și afluenților săi în amonte de Moroeni, care fac obiectul deciziunii Consiliului superior al Energiei cu data de 29 april 1925, precum și dreptul de construcție a liniei de mare tensiune, plecînd de la uzinele hidraulice pînă la Ploști, însărcinîndu-se să suporte toate cheltuielile de concesiune, cumpărări de terenuri, exproprieri și tot ceea ce este în legătură direct sau indirect rezultînd din aceste concesiuni de drepturi.

Uzinele Comunale și grupul C.E.E.M. Brown Boveri, recunosc că anteproiectul pentru amenajarea căderilor Ialomiței cuprinde amenajarea posibilă a două căderi una de 15000 HP, alta de 10000 HP și caracteristicile următoare:

	Prima cădere	A doua cădere
Bazinul versant	125 km ²	155 km ²
Cădere brută	285 m.	250 m.
Putere medie } apele mici iarna	3380 HP	3560 HP
pe zi } apele mici vara	4120 HP	4250 HP
Putere medie pe zi apele mari	8250 HP	8740 HP
Putere medie anuală	5500 HP	5750 HP
Putere maximă debitată	15000 HP	10000 HP
Producția totală anuală		
a ambelor căderi	66.000.000 kw. oră	
Producția constantă	41.000.000 kw. oră p(en)t(ru)	ambele căderi
Producția posibilă la stația Grozăvești	52.000.000 kw. oră p(en)t(ru) ambele căderi	

Studiile prezentate de grupul C. E. E. M. Brown Boveri Uzinelor Comunale fiind bazate pe ridicări provizorii ale anteproiectului, grupul C.E. E.M. Brown Boveri își rezervă dreptul de a modifica anteproiectul sau chiar de a renunța la execuția uzinelor, dacă studiile pe teren efectuate într-un interval de patru luni după intrarea în vigoare a prezentului contract, arată că proiectul nu este realizabil, înțelegându-se cu toate acestea că grupul C. E. E. M. Brown Boveri rămâne singur în măsură a aprecia rezultatul acestor studii, grupul trebuind să comunice acest rezultat Uzinelor Comunale în același timp cu un raport tehnic. Art. 1.

Uzinele Comunale încredințează grupului C. E. E. M. Brown Boveri care acceptă:

1) Executarea generală a lucrărilor de amenajare a primei căderi de 15.000 HP, executarea generală a lucrărilor de construcție a unei linii legînd centrala cu linia actuală la Ploești și a dublării pe aceeași stîlpi ai liniei actuale de la Ploești la stația Grozăvești la București, aceste lucrări fiind efectuate sub deplina și întreaga responsabilitate a grupului C.E.E.M. Brown Boveri și trebuind a fi terminate într-un interval de doi ani după stabilirea proiectului definitiv care trebuie să fie prezentat pentru aprobare cel mai tîrziu șase luni după intrarea în vigoare a prezentului contract.

Proiectul definitiv trebuie să fie aprobat de Uzinele Comunale într-un termen de 15 zile; îndată ce acest termen va fi trecut, proiectul va fi considerat ca aprobat.

În caz de forță majoră, în timpul execuției lucrărilor, durata contractuală de execuție va fi prelungită cu durata egală a întreruperii rezultată din cazul de forță majoră.

2) Exploatarea pe timp de 19 ani a uzinei hidroelectrice și a liniei pentru transportul energiei electrice de la uzină la București, data începerii exploatarei socotindu-se de la punerea în serviciu a uzinei.

Exploatarea va fi asigurată prin îngrijirile și sub responsabilitatea grupului C.E.E.M. Brown Boveri.

Personalul exploatarei nu va trebui să aibă elemente străine în o proporție superioară celei admise de legislația românească.

În cursul ultimilor cinci ani, personalul de exploatare propriu-zis al uzinei și al liniei va fi în întregime român, grupul C. E. E. M. Brown Boveri păstrând întreaga libertate în alegerea naționalității personalului direcțiunii.

În timpul duratei acestui contract de exploatare a primei uzine, Uzinele Comunale se obligă a încredința grupului C. E. E. M. Brown Boveri sau oricărei creațiuni care va fi constituită de acest grup pentru a asigura întreprinderea și exploatarea primei căderi, lucrările de amenajare a celei de a doua căderi pe Ialomița, sau oricărei căderi susceptibilă de a fi stabilită în limitele concesiunii; aceste lucrări vor face obiectul unui contract special de întreprindere și exploatare, care va fi stabilit pe aceleași baze ca și acelea ale prezentului contract.

Art. 2.

Pe toată durata contractului, Uzinele Comunale garantează că uzina hidraulică, cum și orice instalațiuni executate de grupul C. E. E. M. Brown Boveri, vor rămâne proprietatea acestui grup, iar la expirarea contractului de exploatare de 19 ani, uzinele și instalațiunile vor reveni deplin drept Uzinelor Comunale în perfectă stare de funcționare.

În timpul ultimilor cinci ani ai contractului, nici o schimbare de mașini sau material nu se va face fără o înțelegere între ambele părți.

Uzinele Comunale se obligă a nu ipoteca sub nici o formă ar fi în timpul duratei contractului, nici lucrările hidraulice, uzina generatoare, liniile etc. construite de grupul C. E. E. M. Brown Boveri, precum nici veniturile acestor lucrări sau instalațiuni.

Art. 3.

Toate cheltuielile de prima instalare a amenajării primei căderi sunt în sarcina grupului C. E. E. M. Brown Boveri, precum și acelea privind construcția liniei de transport de energie electrică definită la art. 1.

Art. 4.

Grupul C. E. E. M. Brown Boveri va asigura Uzinelor Comunale ale orașului București furnizarea regulată a curentului de mare tensiune la conectorul stației Grozăvești sau în oricare punct indicat de Uzinele Comunale pe parcursul liniei de transport.

Prețul de vânzare al curentului de mare tensiune, la tensiunea de transport a liniei, uzina hidroelectrică București, fie la Grozăvești, fie în orice alt punct pe parcursul liniei de transport, este fixat la 0,08 franci elvețieni adică opt centime elvețiene pe kw-h, pentru toată durata contractului.

Art. 5.

Uzinele Comunale și Municipiul București garantează un vărsămînt minimum anual de două milioane franci elvețieni (2000.000), corespunzînd la o consumație minimă de 25.000.000 kw-ore anual, socotiți cu prețul de 0,08 centime elvețiene; kw-ore produse de această uzină ce vor fi consumați peste cei 25.000.000 vor fi decontați în modul următor.

de la 25.000.000—30.000.000. kw-ore cu un preț de bază de 6 centime.

de la 30.000.000—35.000.000 kw-ore cu un preț de bază de 5 centime.

peste 35.000.000 kw-ore cu un preț de bază de 4 centime.

Primul an de exploatare va putea în mod excepțional să comporte o durată superioară de 12 luni, de la punerea în exploatare pînă la 31 decembrie al anului următor; în timpul acestui prim an de exercițiu minimum garantat va fi proporțional cu numărul de luni superioare lui 12.

Grupul C. E. E. M. Brown Boveri ia în sarcina sa toate dobinzile și amortismentele cheltuielilor de executare și toate cheltuielile de exploatare privind mersul uzinei și al liniei, și întreținerea normală a materialului.

Art. 6.

Uzinele Comunale și Municipiul București se angajează a prevedea în prețul de vînzare în detaliu al kw-oră la abonați un minimum fix de 0,08 franci elvețieni (8 centime elvețiene) kw-ora.

Deconturile kw-oră vînduți en gros de grupul C. E. E. M. Brown Boveri, uzinelor se vor stabili în fiecare lună după citirea aparatelor de înregistrat (contoarelor), ridicările fiind făcute în ultima zi a lunii: Vărsămintele se vor afce la 15 ale lunii următoare. Dacă decontul stabilit în conformitate cu articolele 4 și 5 va conduce la o cifră de încasări lunară inferioară sumei de 150.000 franci elvețieni, Uzinele Comunale și Municipiul București se angajează solidar a completa acest minimum de 150.000 franci elvețieni la scadența de 15 ale lunii următoare. La 31 decembrie, adică la sfîrșitul fiecărui an de exploatare, grupul C.E. E. M. Brown Boveri va stabili situația deconturilor lunare; dacă această situație conduce la o cifră inferioară celor două milioane franci elvețieni, complimentul va fi efectuat ca și pentru vărsămintele lunare de Uzinele Comunale sau în caz eventual de Municipiul București.

La rîndul său, grupul C. E. E. M. Brown Boveri va trebui să facă dovadă că poate produce și furniza cantitatea de energie lunară și anuală, corespunzătoare vărsămintelor lunare și anuale prevăzute pe baza prețului fixat de 0,08 franci elvețieni pe kw-oră.

Art. 7.

Grupul C. E. E. M. Brown Boveri va colabora sub o formă ce se va determina cu Uzinele Comunale pentru a căuta cea mai bună utilizare a curentului hidroelectric provenind de la Ialomița și a curentului termic provenind de la Uzinele Comunale ale orașului.

Pe de altă parte, grupul C. E. E. M. Brown Boveri va supune aprobării Uzinelor Comunale, înainte de punerea în serviciu a uzinei hidroelectrice și a liniei de transport de energie electrică, un caiet de sarcini de exploatare, care va fi întocmit după bazele capitolelor III (exploatare) și a capitolului VI

art. 29 (siguranța exploatării) din caietul de sarcini tip pentru concesiuni de forțe hidraulice ale decretului francez din 5 septembrie 1920. În ceea ce privește penalitățile în caz de oprire temporară în furnizarea curentului, se vor adopta cele aduse la cunoștința grupului C. E. E. M. Brown Boveri de Uzinele Comunale prin scrisoarea cu data 24 februarie 1927.

Art. 8.

Pe toată durata lucrărilor de amenajare a primei căderi, Uzinele Comunale se angajează a vărsa dobânzi intercalare grupului C. E. E. M. Brown Boveri în modul următor:

650.000 fr(anci) elv(ețieni) în primul an
1.000.000 fr(anci) elv(ețieni) în al doilea an.

Primul vărsămînt de o sută de mii (100.000) franci elvețieni va fi făcut grupului C. E. E. M. Brown Boveri șase luni după începerea lucrărilor; această începere a lucrărilor va face obiectul unui proces-verbal contradictoriu între cele două părți. Soldul dobînzilor intercalare din primul an al lucrărilor, adică 550.000 (cincisute cincizeci de mii) franci elvețieni va fi vărsat la o bancă ce se va indica în acest scop de zisul grup douăsprezece luni după începerea lucrărilor. Pentru al doilea an al lucrărilor, vărsămintele dobînzilor intercalare se vor face trimestrial în părți egale în ultima zi a trimestrului. În caz de întîrziere în execuția lucrărilor, ultimul vărsămînt de 250.000 franci elvețieni va fi amînat, iar scadența va fi amînată șase luni după începutul punerii în funcțiune a liniei de transport a energiei electrice.

Art. 9.

În timpul celor dintîi zece ani de exploatare, Uzinele Comunale se angajează a prevedea în bugetul lor o rezervă anuală de 150.000 (o sută cincizeci mii) fr(anci) elvețieni.

Această rezervă va constitui o garanție suplimentară pentru plata sumelor datorate lunar grupului C. E. E. M. Brown Boveri. Această rezervă este destinată, între altele, a asigura înnoirea eventuală a materialului electric și mecanic, precum și a materialului de linie în termenele admise în general adică: după zece ani liniile și aparatele din centrală, după cincisprezece ani alternatorii și transformatorii, după cinsprezece ani turbinele hidraulice.

În cazul cînd această rezervă va fi întrebuițată în parte la vărsămintele lunare a sumelor datorite grupului C. E. E. M. Brown Boveri, ea va trebui să fie reconstituită anul următor.

Începînd de la al zecelea an, fondul de rezervă va fi fixat la cifra de 1.500.000 franci elvețieni. Utilizarea parțială a acestui fond de rezervă nu va trebui să fie făcută decît după examen contradictoriu între cele două părți. Pentru îucrările de geniu civîl în tot timpul contractului, refacerile vor fi în sarcina grupului C. E. E. M. Brown Boveri.

Art. 10.

Plățile se vor face în franci elvețieni la paritatea dolarului la bursa din Zürich în ziua semnării contractului.

Vărsămintele la toate scadențele stipulate în prezentul contract vor fi efectuate de Uzinele Comunale la o bancă din București desemnată de grupul C. E. E. M. Brown Boveri.

În caz de întârziere a plăților, o dobândă de 9% (nouă la sută) pe an va curge de plin drept fără somație, nici punere în întârziere și fără ca această clauză să influențeze defavorabil asupra exigibilității datoriei.

Dacă în termen de o lună, Uzinele Comunale nu au efectuat vărsămintul datorat, Municipiul București se angajează a plăti suma ce lipsește, în termen de opt zile de la data trimiterii unei scrisori recomandate din partea grupului avizînd neplata totală sau parțială a sumei de 150.000 franci elvețieni (una sută cincizeci mii).

Se va proceda la fel pentru orice altă sumă care ar putea să fie datorită grupului C. E. E. M. Brown Boveri, din orice cauză, de către Uzinele Comunale.

Art. 11.

Grupul C. E. E. M. Brown Boveri are deplină și întreagă libertate în privința emisiunii obligațiunilor pentru a asigura cheltuielile de prima instalație, această emisiune putînd avea loc în orice mod ar fi, în numele lor propriu sau în acela al unei societăți sau orice creațiune făcută de acest grup pentru a asigura întreprinderea și exploatarea căderii în condițiunile fixate în prezentul contract.

Art. 12.

Prezentul contract va fi reziliat de plin drept fără nici o formalitate juridică în cazul cînd într-un termen de opt luni de la datarea prezentului, grupul C. E. E. M. Brown Boveri nu va fi început executarea lucrărilor.

În acest caz, grupul C. E. E. M. Brown Boveri va fi obligat să predea Uzinelor Comunale toate planurile de execuție, care vor deveni proprietatea Uzinelor Comunale.

Art. 13.

Prezentul contract va trebui să fie supus aprobărilor și ratificărilor prevăzute de legi într-un termen de o lună de la data prezentului, ceea ce va trebui să fie comunicat grupului C. E. E. M. Brown Boveri prin scrisoare recomandată.

Art. 14.

În caz de diferend între cele două părți, fiecare din părți va desemna un arbitru, — dacă arbitrii nu pot ajunge la un acord, un al treilea arbitru va fi desemnat de Președintele Camerei de Comerț din București și ales dintre membrii Consiliului Superior Tehnic al Ministerului Lucrărilor Publice. Cheltuielile de arbitraj vor fi suportate de partea care va pierde.

Art. 15.

În ceea ce privește executarea prezentului contract, ambele părți acceptă orașul București ca domiciliu de alegere și loc de jurisdicțiune.

Uzinele Comunale fac alegere de domiciliu la București, 2 Oteteleşanu, iar grupul C. E. E. M. Brown Boveri la București, 21 strada Pitar Moș.

Art. 16.

Energia electrică a căderilor Ialomiței fiind destinată serviciilor orașului București, acesta garantează într-un mod absolut și fără rezervă plățile lunare și anuale ale sumelor care vor fi datorite prin faptul prezentului contract de către Uzinele Comunale grupului C. E. E. M. Brown Boveri.

Art. 17.

Municipiul București se obligă a cere scutiri de taxe vamale de intrare în Regat pentru tot materialul destinat amenajării căderilor și liniilor.

Taxele de înregistrare, de facturi, precum și ori ce alte taxe legale la acest contract se vor plăti odată.

Făcut în București astăzi 24 februarie 1927, în trei exemplare redactate în limba franceză și limba română, textul francez fiind singurul care se va fi luat de bază în caz de divergență de interpretare.

Uzinele Comunale București
Dr. I. Costinescu
R. Kobici

Compagnie d'entreprises electro-mecaniques.
M. Ranjard
Societatea Anonimă Română de Electricitate
Brown Boveri
Popper
Amedeu Ghițescu

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1/1927, f. 306—314, copie = dosar 3/1927, f. 160—168, copie.

1. Necompletat

1927 martie 4, București

Direcțiunea Generală a Industriei
Direcțiunea Studiilor Industriale
1926

Formular de ancheta industrială pentru situația la 31 decembrie 1926 a întreprinderii:

Denumirea: E. Wolff

Adresa: Comuna București, str. 11 Iunie no. 83, Județul Ilfov

No. de înregistrare al întreprinderii 505. /.../ ¹

1. Data înființării fabricii, și un scurt istoric de la înființare pînă acum:
Fabrica a fost fondată în anui 1877, executînd în primii ani focoaase pentru

Min(isterul) de Război și articole de marchitanerie ca: balamale, broaște, cîntare, etc. Cu dezvoltarea industriei petrolifere, fabrica a fost în măsură de a-și mări activitatea prin producția de rezervoare, cazane cu aburi, tuburi de sondaj, transmisiuni, etc. etc. În cadrul acesta, fabrica continuă și astăzi activitatea.

2. Proprietarul actual al întreprinderii: Moștenirea indiviză E. Wolff, București, str. Sf. Dumitru 3.

3. Felul și capitalul societății, proprietară a fabricii: lei 1.000.000 aur.

4. Un istoric asupra evaluării capitalului întreprinderii, de la cel inițial pînă la cel de azi: Capitalul de mai sus a rămas neschimbat.

5. Valoarea actuală a investițiilor din fabrică (evaluat la 31 decembrie 1926) în:

Teren	lei—aur	—
Clădiri	„	180.000
Instalațiuni	„	485.000
Lei	„	665.000

/.../1

8. Gara sau portul care deservește fabrica și distanța pînă la ele: Gara Filaret la o distanță de ca. 200 m. de la fabrică.

9. Ce linii de garaj, de Decauville, funicular are: Linia de garaj cu gara Filaret și linia Decauville în interiorul fabricii pentru deservirea atelierelor.

10. Cît timp a lucrat în 1926? Fabrica a lucrat neînterupt în anul 1926, exceptîndu-se sărbătorile legale.

11. Care sunt fabricile care aparțin aceluiași proprietar și cu care întreprinderea are legături în ceea ce privește fabricațiunea: Fabrica metalurgică E. Wolff din Constanța.

12. Întinderea terenului afectat fabricii și de care s-a ținut seamă la evaluarea din punctul 5 : 15000 m.p.

13. Centrala pentru producerea forței motrice a întreprinderii:

Felul motoarelor	Nr. buc. pe categorii	Putere în H.P.
Mașini semistabile, locomobile	1	50
Motoare cu combustie internă	explozie: gaz sărac	1
	explozie: motorină, țiței	1
		1
H.P. Total:		360

Motoare electrice care conduc mașini din instalație, dar care primesc curentul de la o centrală proprie a întreprinderii

20

200

14. Din totalul forței motrice a întreprinderii cît constituie forța de rezervă la mersul în plin? 150 H.P.

15. Generatori:

Generatori de aburi (cazane)				Generatori electrice (dinamuri, etc.)				Generatori de gaz sărac	
Nr. bucăților		Supraf. de încălzire m.p.	Presiunea atmosferică	Nr. buc.	K.W. sau K.W.A	Volți	Felul curentului	Nr. buc.	Debit mc/oră
p-tru forță	p-tru căldură								
	1	40	6	1	200	500	trifazic	1	30
	1.	8	8	1	5	120	continuu		

16. Personal

	Numărul minim de lucrători de care fabrica are nevoie zilnic p. mersul în plin al instalației totale	Personalul zilnic avut pe 1926 (date medii anuale)		
		Cetățeni români	Cetățeni străini	Salariul unitar (media anuală lei)
Personalul administrativ	24	1	6	8 000 (lunar)
Personalul tehnic superior (ingineri etc.)	8	—	3	12 000 (lunar)
Lucr(ă)tori specializați, tehnicieni etc.	420	230	69	165 (zilnic)
Lucr(ă)tori nespecializați (salahorii)	80	36	—	70 (zilnic)

Suma totală a salariilor plătite în cursul anului 1926 a fost de lei 15.826.000.

17. Mașinile și instalațiunile mai principale și în special cele caracteristice întreprinderii și care dau o măsură asupra puterii de producțiune a instalațiunii, de asemeni indicațiuni asupra procedeele de fabricațiune, cu deosebire pentru cazurile cînd procedeele de fabricațiune diferă mult la întreprinderi de același fel:

Denumirea	Nr. bucăților	Mărimea lor și producția în 24 ore
Mașini de rabotat tablă	2	90 buc.
„ tăiat „	5	60 „
„ perforat „	10	70 „
Strunguri p(en)(t)(ru) metale	36	nu se poate preciza
Mașini de găurit	30	„ „
„ „ electric	23	„ „
„ îndoit colțar	1	20 tone
„ șlefuit	23	25 „
„ îndoit tablă	1	20 „
„ frezat	7	nu se poate preciza
Ciocan cu aer comprimat	1	5 tone
„ arc	1	1 „
Furnal de topit fier	1	10 „
Cuptoare „ metale	3	3 „
Mașini de rabotat	6	nu se poate preciza
„ divizat	1	„ „ „
Prese excentrice și de ficțiune	12	„ „ „
Fierăstraie panglică	1	„ „ „
Strung pentru lemn	1	„ „ „
Mașini de ghevintat	2	„ „ „
Mașini automate pt. balamale	2	„ „ „

18. Materiile prime:

Denumirea materiilor prime mai principale ce se folosesc de fabrică	Unit. de măsură	Cantitatea maximă ce ar putea fi utilizată anual potrivit capacității de producție maximă, socotindu-se Anul = 300 zile Ziua = 8 ore	Materiile prime consumate prin prelucrare de fabrică în cursul anului 1926		
			Cantitatea	Prețul de cost incl. vama și tr. până la fabrică; media anuală lei	Țara de proveniență
1	2	3	4	5	6
Fier laminat	tone	800	557	11 200	Țară
Fier laminat	tone	—	127	11 000	Germania
abla de fier	„	1800	172	13 000	Țară
„ „	„	—	177	12 200	Germania
Fontă brută	„	280	167	5 200	Țară
Nituri și șuruburi	„	89	37	22 000	„
Metale (aramă și bronz)	kg.	20 000	8 100	60	„
Oțel de scule	„	5 000	1 470	70	Cehoslovacia
Cositor	„	600	280	320	Țară
Metal alb	„	3 000	1 200	240	Țară
Minium de plumb	„	10 000	3 150	50	Italia
Siliciu	„	3 000	1 847	32	Germania
Grafit	„	3 000	1 500	12	Austria
Ulei de înfiert	„	3 000	1 700	60	Țară

Valoarea totală a materiilor prime consumate prin prelucrare de fabrică în cursul anului 1926 a fost de lei 12.378.000.

19. Producție:

Mărfurile produse de fabrică		Unit. de măsură (identică cu cea din tariful vamal)	Capacitatea maximă de producție anuală, socotindu-se Anul = 300 zile Ziua = 8 ore	Producția anuală din 1926		
Art. din tariful vamal în care intră marfa produsă	Denumirea mărfurilor după nomenclatura tarifului vamal			Cantitatea produsă	Cantitatea totală vândută	Prețul mediu de cost al mărfurilor
49	Construcțiuni de fier și poduri de fier	100 kg.	1 000 000	303 000	303 000	2 600
69	Rezervoare de fier	"	1 000 000	387 000	387 000	2 200
169	Cazane cu aburi	"	400 000	117 000	117 000	4 200
40	Transmisiuni de fontă	"	250 000	160 000	160 000	3 100
50	Armături de fontă	"	125 000	23 000	23 000	2 800
111	Balamale	"	300 000	176 000	176 000	5 400
395	Armături de bronz	"	60 000	30 000	30 000	12 000

Valoarea totală a articolelor produse de fabrică în cursul anului 1926 a fost de lei 34.614.000.

Enumerarea tuturor produselor pe care are posibilitatea fabrica a le produce potrivit instalațiilor ce are: enumerate mai sus.

20. Combustibil și unsoari:

Felul	Unitatea de măsură	Cantitatea maximă ce ar fi utilizată anual potrivit capacității maxime de producție socotindu-se Anul = 300 zile Ziua = 8 ore	Combustibilul și unsoarele întrebuințate în cursul anului 1926	
			Cantitatea	Prețul loco fabrică lei
Benzină	tone	15	11	7 800
Motorină	"	70	58	3 100
Păcură, țiței	"	460	403	2 100
Lemne	"	50	45	1 400
Cărbuni de piatră	"	40	24	3 100
Cărbuni de lemn	"	35	16	2 900
Cox de forje	"	60	45	3 000
Cox metalurgic	"	180	117	3 900
Unsoari diferite	kg.	6 000	4 000	24

Țară
"
"
"
Ceho-Slovia
Țară
Ceho-Slovia
Țară

Valoarea totală a combustibilului și a unsorilor consumate de fabrică în cursul anului 1926 a fost de lei 2.083.000.

Valoarea totală a curentului electric adus cu plată din afară, pentru forță în cursul anului 1926 a fost de lei: — /.../ ¹

D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială — metalurgie, dosar 760/1922, f. 19—22, original.

¹ Rubrici necompletate.

120

1927 aprilie 7, <București>

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Generală a Industriei
Inspectoratul Industrial București
Nr. 263/7 IV 1927

Către,
Direcțiunea Generală a Industriei
Serv(iciul) încurajarea fabricilor

Avem onoarea a vă înainta aci alăturat cererea d-lui Franz Peschl înreg(istrată) la nr. 1302/1927, prin care solicită avantajile pentru încurajarea industriei naționale pentru atelierul ce-l posedă în București, str. G-ral Berthelot nr. 25, atelier special pentru fabricarea și repararea de rulmenți.

Din cercetările făcute de noi la fața locului rezultă că acest atelier a fost înființat în anul 1921, cu un capital de lei 2.000.000, investit în mașini și instrumente.

Atelierul se compune din:

3 strunguri mecanice de precizie

1 bohrmaschine și scule manuale

Toate mașinile de mai sus, conduse de 1 motor electric de 5 H.P.

Ca materii prime întrebuintează:

Oțel special pentru rulmenți de bile 2000 kg., din străinătate.

Produsele sînt: reparații și rulmenți de bile, noi.

Fabrica este deservită de Gara de Nord.

Conducerea fabricii o are chiar patronul, fiind specialist în această branșă, ajutat fiind de 10—12 lucrători, din care 6 străini.

Din cele arătate mai sus rezultă că susnumitul atelier poate beneficia de avantajile legii în mod definitiv, atelierul fiind în funcțiune.

Director,
ss. indescifrabil

Șef serviciu,
ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., Metalurgie, dosar 32/1927, f. 1, original.

1927 iunie 6, <București>

Domnilor Membri,

Problema căminurilor de ucenici industriali a preocupat Camera noastră de Comerț și Industrie, și în special Secția Industrială.

În Capitală, în legătură cu legea pentru căminurile de ucenici, există următoarele instituții și asociații, care se ocupă cu căminuri de ucenici:

1) Asociația pentru ocrotirea ucenicilor industriali, are un cămin în funcțiune și unul în construcție.

2) Soc(ietatea) Principesa Maria, are un cămin de ucenici în curs de organizare.

3) Eforia Școalei și căminului de ucenici din arte grafice.

4) Primăria Capitalei are un cămin la Atelierele grajdurilor comunale.

5/ Atelierele C.F.R. din Capitală.

6/ Alte câteva întreprinderi particulare, unde există începuturi de așezăminte pentru ocrotirea ucenicilor industriali.

Camera de Comerț și Industrie, care a contribuit în chipul cel mai larg pentru ucenicii din comerț, creînd și întreținînd 4 școli comerciale practice ale sale proprii, precum și o policlinică, unde pot primi asistența și ucenici din industrie, a înscris în programul său de activitate, crearea unui cămin pentru ucenici industriali.

În acest scop, din suma de lei 3.000.000, ce am destinat pentru acest cămin din excedentul anului 1925, am cumpărat anul trecut un teren de 3030 m.p în Șos. Viilor, răspunzînd în Calea Șerban Vodă, cu suma de lei 1.797.547,50 pe care ne-am propus a construi căminul pentru ucenici industriali, fiind în apropierea celor mai multe fabrici. /.../ ¹.

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Comerțului Serviciul Comerțului Interior, dosar 9/1927, f. 85—86, original.

¹ Urmează prezentarea compoziției comisiilor însărcinate cu supravegherea lucrărilor.

1927 iunie 21, București

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Generală a Industriei
Regiunea II-a Industrială București
Nr. 423
21.VI.927

Către
Direcțiunea Generală a Industriei
Serviciul încurajarea fabricilor.

La nr. 46081/1927

Avem onoare a vă face cunoscut că în urma cercetărilor făcute de noi la fața locului, am constatat cele ce urmează:

Fabrica de parfum „Lubin“ a fost înființată în București în luna octombrie 1922 și este instalată în str. Vasile Lascăr nr. 209.

Materiile prime întrebuințate sînt:

a) esențe de parfumuri din străinătate anual	500 kg.
b) din țară alcool, anual	48.000 kg.
talc	1.000 kg
oxid de zinc	200 kg
glicerină	100 kg
amidon	900 kg
vaselină	80 kg
etc. etc.	

Produsele sînt parfumerie, apă de Colonia, săpunuri, pudre, rugiuri de buze și de obraz, creme, brillantine și pastă de dinți.

Personal și lucrători: Personal administrativ:

1 director tehnic francez

1 director administrativ român,

1 contabil român

2 funcționari români,

8 lucrători specialiști și

16—20 lucrători nespecialiști, în total 24—28 lucrători,

2 oameni de serviciu

Capitalul investit: în teren și clădiri 2.750.000 lei

în mașini și

instal(a)ții 307.250 lei

3.117.250 lei

1 electromotor de 21/2 H.P.

Din cele arătate se constată că fabrica de parfumerie „Lubin“ îndeplinește condițiile legii industriale și deci poate beneficia în mod definitiv de avantajile legii.

Director

ss. indescifrabil

Șef serviciu,
ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Chimie, dosar 16/1927, f. 1, original.

1927 septembrie 28, București

Ministerul Industriei și Comerțului
 Direcțiunea Industriei
 Serviciul — Regiunea II-a Industrială București
 No. 597
 28. IX. 927

Către
 Direcțiunea Generală a Industriei
 Serviciul încurajarea fabricilor

Avem onoarea a vă înainta aci alăturat cererea fabricii de produse farmaceutice „Comptoir Pharmaceutique” Franco-Roumain, proprietatea d-lui S. Zapisescu din București, Str. Negustori 28, prin care solicită acordarea avantajelor legii pentru încurajarea industriei naționale.

Din cercetările făcute de noi, la fața locului, rezultă că d-l Ștefan Zapisescu, a înființat această fabrică în anul 1924 și actualmente este în funcțiune. Capitalul pe care l-a investit este de cca. 1.500.000 lei.

Ca instalațiuni, susnumita întreprindere posedă 4 electromotoare reprezentind o forță de 6 H.P.

3 walzuri pentru sfărîmarea și amestecarea maselor compacte sau sub formă de pastă,

1 mașină automată pentru umplerea și închiderea tuburilor de staniol,

1 mașină planatară pentru diverse amestecuri ce servesc la fabricarea specialităților, avînd o capacitate de 50 kg.

1 mașină pentru fabricarea comprimatelor (tablete farmaceutice), de o producție de 10—12 kg. pe zi,

1 mașină pentru fabricarea emulsiilor și a corpurilor semi-lichide.

1 etuvă electrică, dînd o temperatură de maximum 120°.

Materiile prime pe care fabrica le întrebuițează, sînt:

gloxo (făină lactată), vaselină și ulei de vaselină sau parafină, lano-lină brută, pastă de săpun, diverse produse chimice, toate acestea procurîndu-le din Franța, Anglia și Germania.

Produsele fabricii sînt tot felul de articole farmaceutice și produse chimice.

Administrația și conducerea fabricii o are proprietarul, ajutat fiind de un farmacist specialist în această branșă, 5 funcționari români, 10 lucrătoare și 2 oameni de serviciu, toți români.

Fabrica este deservită de Gara de Nord, Intrepozite, Gara Filaret și Obor.

Din cele arătate mai sus rezultă că susnumita fabrică poate beneficia de avantajile legii în mod definitiv, fabrica fiind în funcțiune.

Director
 s³ indescifrabil

Șef serviciu,
 ss. indescifrabil

D. A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Chimie, dosar 36/1927, f. 1, original.

/1927, după 3 octombrie București/

Dare de seamă
asupra

Tîrgului Internațional din Salonic și asupra participării la acest Tîrg
18 septembrie — 3 octombrie 1927

/.../ ¹ În dimineața zilei de 18 sept(embrie), pavilionul nostru își deschide porțile în adminrația guvernului și autoritățile elene, corpului diplomatic și consular, d(irec)țiunei Tîrgului, notabilităților economice din întreaga Grece și un(ui) imens public.

În decursul timpului 18 septembrie — 3 octombrie, pavilionul nostru a format admirația vizitatorilor, dînd prilej presei ca, în mod unanim, să se ocupe de progresele realizate de țara noastră în domeniul industriei și al bogățiilor noastre naturale. Participarea noastră a fost reprezentată prin expunerea produselor a 200 fabrici și exploatați. Materialul, a fost grupat în următoarele secțiuni:

a) Industria alimentară: cereale, paste făinoase, biscuiți, bomboane, ciocolată, vinuri, lichioruri, șampanie, brînzeturi.

b) Industria textilă: postav, tricotaje, ciorapi, panglici, ață, mătăsuri, stofe de mobilă, vată, etc.

c) Industria lemnului: lemnărie brută, semi-fasonată, mobile, material de construcție, lemn de rezonanță, placaj, lemn curbat.

d) Industria metalurgică și electrotehnică: fier, șine de tramwaye și cale ferată, tampoane, arcuri, roți dințate, mașini agricole, sîrmă, cuie, șuruburi, buloane, material electric, cutii de ambalaj metalice, cabluri de sîrmă și oțel, lacăte, acumulatori, vagoane în miniatură, cuțite, foarfeci, etc.

e) Industria extractivă: petrol și derivate, cărbune, sare, aragonit, minereuri.

f) Industria chimică: chimicale, lumânări, uleiuri, vopsele, esențe, eteruri, parfumuri, articole farmaceutice, cosmeticuri, creme și unsori, glucoze, amidon, lacuri, etc.

g) Industria sticlăriei, ceramicei și material de construcție: sticle, geamuri, oglinzi, porcelan, vase de faianță, țiglă, cărămidă refractară și de construcție, ciment, etc.

h) Industria pielăriei: piele, talpă, curele de transmisie, încălțăminte și articole de voiaj.

i) Industria artelor grafice: hîrtie, carton, celuloză, litografie, tipografie, zincografie, rechizite școlare etc.

j) Industria casnică: cusături și țesături naționale, mobilă românească, covoare și ceramică românească, etc.

k) Industrii diverse: piepteni, agrafe, articole de celuloid, perii de dinți, flori artificiale, firme emailate, etc.

Întreg materialul a fost catalogat pe secțiuni și fabrici, prevăzut cu un număr curent ce figura în catalog.

Din punct de vedere al rezultatelor obținute, participarea noastră la Tîrgul din Salonic trebuie privită din două puncte de vedere.

Din punctul de vedere practic, rezultatul rezidă în peste 400 oferte de cumpărături și reprezentanțe depuse din lumea comercială a întregii Grecii, oferte ce le aducem la cunoștința celor interesați.

Din punctul de vedere al propagandei întreprinse prin participarea noastră, este suficient a lua în considerație că expunerea producției noastre de toate categoriile a fost vădit admirată de peste 400 000 persoane ce au vizitat pavilionul nostru.

Faptul că pavilionul țării noastre a fost clasat I-ul la acest Tîrg, ne permite să vedem modul cum a fost apreciată expunerea industriei românești.

Broșurile de propagandă, catalogul și filmul ROMÂNIEI INDUSTRIALE rulat în chiar incinta Tîrgului, au completat rezultatele importante obținute la Salonic.

Consilier Tehnic
Botez

D.A.C., fond U.C.C.I., fodar 77/1927, f. 6—7, original.

---

¹ Sînt descrise dificultățile întâmpinate pentru organizarea pavilionului românesc.

125

1927 noiembrie 11, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Industriei
Inspectoratul Industrial București
Str. Sf. Nicolae Șelari 5
No. 689 11 noi(embrie) 1927

Către
Direcțiunea Generală a Industriei
Serv(iciul) încurajarea fabricilor

Avem onoarea a vă înainta cererea întreg(istrată) la nr 3804/927, prin care „Coty” S A.R. solicită avantajile legii pentru încurajarea industriei naționale.

Din cercetările făcute de noi la fața locului, rezultă următoarele:

În anul 1927, s-a constituit în București o societate anonimă română, cu scopul de a fabrica parfumerie, articole cosmetice, săpunuri, etc , toate acestea prin exploatarea procedeelor „Coty”, procedee cesionate societății de către societatea anonimă franceză „Coty”, ale căror brevete se găsesc enumerate în actul constitutiv al societății românești, publicat în Monitorul Oficial nr 242 din 1 no(embrie) 1927.

În str. Austrului nr. 35—39, se găsește localul achiziționat de societate, local care a fost completamente transformat și special amenajat pentru necesitățile unei astfel de industrii.

Clădirea este împărțită în diferite săli mari, care servesc drept laboratoare pentru prepararea parfumeriei, precum și pentru ateliere de ambalaj, etc., astfel sînt 3 mari laboratoare care au deja toată instalațiunea necesară, laboratoare ce servesc la prepararea esențelor și parfumeriilor. Un altul, amenajat complet pentru apa de colonia.

În acesta din urmă, se găsește una „Conge” (aparat special de amestecare), care va fi acționată de 1 motor electric de 3 H.P.

De asemenea, la parter, unde se găsesc toate cele descrise mai sus, se află amenajată o sală mare, care va servi mai tîrziu la fabricația săpunurilor de toaletă fină.

La primul etaj sînt șase săli amenajate pentru fabricațiunea pudrei. În fiecare din acestea, se va instala cîte un aparat „sită”, acționat de către un motor electric. Tot la acest etaj sînt amenajate laboratoare pentru macerare și pentru prepararea oarecăror farduri speciale, de asemenea atelierul de împachetat, cartonaje etc.

Fabrica va poseda cele necesare pentru prevenirea accidentelor și, în acelaș timp, o infirmerie pentru personalul lucrător. Întreaga industrie va fi condusă de motoare electrice cu o forță minimă de 21 H.P.

Capitalul societății este de 50.000.000 lei, în acțiuni la purtător. Din acesta, aproape jumătate este investit în teren, clădiri și instalațiuni, iar restul a servit la achiziționarea brevetelor societății anonime franceze „Coty” și la procurarea de materii prime.

Administrația fabricii va fi făcută de către:

2 directori, dintre care unul de naționalitate franceză, 10—12 funcționari români;

Lucrătorii ce se vor întrebuința vor fi, după împrejurări, în număr de 60—80. Ei vor lucra sub conducerea a 2 contra maiștri specialiști în parfumerie, de naționalitate franceză.

Materia primă ce se va întrebuința va fi în cantități aproximative, următoarele:

alcool	100.000 litri anual
uleiuri esențiale	3.000 kg. „
talc...	60.000 kg. „
oxid de zinc	30.000 kg. „
stearat de zinc	25.000 kg. „
caolin ...	50.000 kg. „
amidon de orez ...	40.000 kg. „
carbonat de magneziu	20.000 kg. „
carbonat de calciu	20.000 kg. „
culori diverse	5.000 kg. „

Aceste cantități sînt cele maxime. Fabrica va întrebuința de asemenea o mare cantitate de cartonaje, sticlărie fină etc.

Producțiunea. Conform capacității instalațiunilor și lucrătorilor de care va dispune, se va putea produce anual aprox(imativ):

3.000.000 cutii de pudră a 100 gr.,

150.000 kg. apă de colonia și parfumuri fine,

20.000 kg. cosmetice, farduri, etc.

În ceea ce privește săpunul de toaletă, nu se poate da deocamdată o cifră indicativă a producțiunii, aceasta din cauză că instalațiunile necesare nu sînt încă făcute și se vor face de către fabrică în decursul timpului.

Din cele expuse mai sus, se poate vedea că fabrica va îndeplini toate condițiunile cerute de legea pentru încurajarea industriei naționale, și că prin urmare, i se pot acorda beneficiile numitei legi.

Fabrica este deservită de Gara de Nord și Gara Obor.

Director
s. indescifrabil

Inspector Industrial
ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Chimie, dosar 3/1927, f. 1, original.

126

1927 noiembrie 14, <București>.

Proces-Verbal no.11

Ședința de la 2 noiembrie, în continuare la 14 noiembrie 1927, ora 18.

/.../ Dl. ing. Ștefănescu-Radu dă citire raportului asupra rezultatului comparativ obținut cu ofertele primite în ziua de 24 octombrie 1927 — a 3-a licitație, pentru furnizarea de cazane la uzina electrică. Din comparația făcută, rezultă că ofertele Vulcan asupra cazanelor cu țevi verticale sau secționale, raportate la aceeași cantitate garantată de aburi produsă pe oră în mod normal, revine la 503, 504 și 508 lei, pe cînd oferta Lemaître, pentru același randament în mers normal, revine la 525—535 lei/kg. abur și oră produs. Celelalte oferte, Astra și Wiener Lock Fabrik, se ridică la 567—800 lei kg. de abur /.../

Consiliul, în urma discuțiunilor asupra rezultatelor comparative făcute de dl. ing. I. Ștefănescu-Radu, precum și motivele invocate în ședință de dl. ing. R. Kobici și ing. Ștefănescu Radu, aprobă ofertele casei „Vulcan” și anume cea pentru cazane secționale Babcock-Willcox, ca fiind cea mai avantajoasă, atît ca preț și cît ca ușurință în exploatarea uzinelor noastre, Grozăvești.

În contractul ce se va încheia cu casa furnizoare, se vor introduce clauze care să garanteze executarea tuturor condițiunilor detaliate, oferite și impuse, prin cererea de oferte; valoarea acestei instalații, conform ofertei, se ridică la suma de lei 18.919.940 pentru cazane de 557, fiind cuprinsă aci toată lucrarea cu aparatele de control și rezervă.

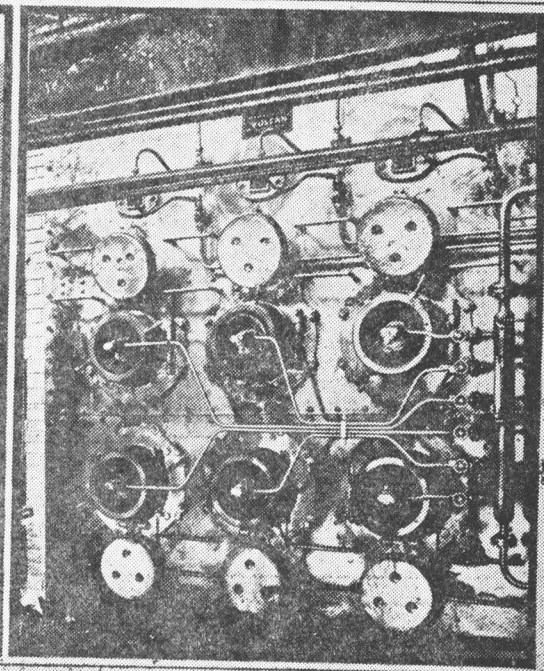
F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1 / 1926—1928, p. 51—52, original.

FABRICA DE MASINI SI
VAGOANE, SOC. ANONIMA

DEALUL SPIREI - TELEFON 15 54 68 53

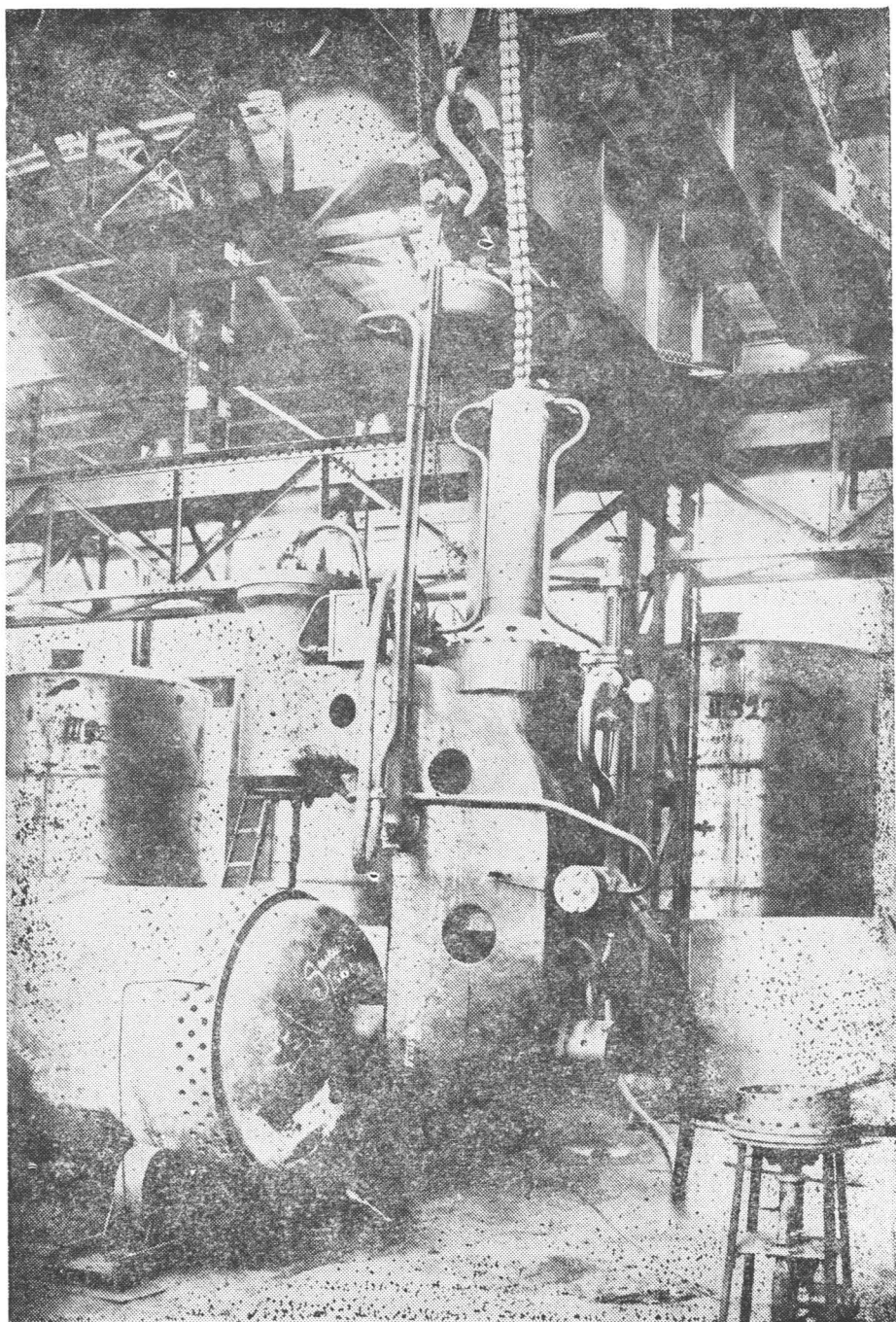
Fabrica de vagoane București-Noul, Gara Chilia, Telefon No. 27

Instalațiunile de ars păcura cu presiune pentru cazane de aburi

20.(1927). Instalații de ars păcură cu presiune pentru cazane de aburi, produse de „Vulcan“

(1D. <https://nordlib.org/digitala/ro13/http://arkive.nationalarchives.gov.uk/>

21. 1927 . Instalație de înaltă presiune fabricată la Uzinele „Vulcan”. (D.A.C., fond T.I., dosar 13/1921, vol.I, f. 356)

1927 noiembrie 26, <București>.

1927 noiembrie 26

Institutul Național Român pentru studiul amenajării
și folosirii izvoarelor de energie.

Loco
Str. Matei Millo 2

Avem onoarea a vă remite în copie un pasaj din procesul verbal al comitetului de direcție al Institutului nostru, din 24 noiembrie a.c. referitor la înființarea unui Comitet național românesc de normalizare ¹.

Întrucât cunoaștem interesul d-voastră pentru aceste chestiuni și în conformitate cu hotărârile luate de Comitet, vă rugăm să binevoiți a desemna unul sau doi delegați, care, împreună cu delegații instituțiilor interesate în această chestiune, să studieze această problemă mai de aproape și să elaboreze un program de acțiune.

În așteptarea răspunsului d-voastră, vă rugăm să primiți asigurarea stimei noastre.

Președinte
ss. indescifrabil

Secretar general
ss. indescifrabil

D.A.C., fond U.G.I.R., dosar 22/1927, f. 78, original.

---

¹ Lipsă la dosar.

1927 decembrie 22, București.

Act constitutiv

Subsemnații:

1. Societatea anonimă LEONIDA & Co., cu sediul în București, Calea Victoriei nr. 53, prezentată prin domnii Chr. Pennescu Kertsch și C. Leonida.
2. Inginer Chr. Pennescu-Kertsch, domiciliat în București, Șoseaua Jianu nr. 16.
3. C. Leonida, domiciliat în București, Bd. Dacia nr. 31.
4. C. Stoianovici, domiciliat în București, str. Luminei nr. 10.
5. C. Giani, domiciliat în Sinaia.
6. I. Vlădoianu, avocat, domiciliat în București, str. Romană nr. 102.
7. I. Christopol, domiciliat în București, str. Maria Roseti nr. 28.

8. W. de Vassal, domiciliat în București, Calea Victoriei în calitate de membri fondatori, declarăm că am înființat pe baza alăturatelor statute, care fac parte integrantă din prezentul act, o societate anonimă română sub denumirea de „Eol”.

Capitalul social este de lei 10.000.000, și s-a subscris după cum urmează:

1. Societatea anonimă Leonida & Co.	lei	6.000.000
2. Inginer Chr. Pennescu-Kertsch	lei	500.000
3. C. Leonida	lei	500.000
4. C. Stoianovici	lei	500.000
5. C. Giani	lei	830.000
6. I. Vlădoianu	lei	830.000
7. C. Christopol	lei	500.000
8. W. de Vassal	lei	340.000
	lei	10.000.000 /...

.A.S.M.B., fond S.A. R. Ecl, dosar 1/1927, f. 116, original.

129

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Generală a Industriei
1927

Statistica anuală a industriei mari situația la 31 decembrie
1927 a Întreprinderii „Tudor”

Societate Anon(imă) Rom(ână) p(entru) fabricarea acumulatorilor electri.

Localitatea București, str. Prel(ungirea) Dorobanți nr. 5, județul Ilfov.
Nr. de înregistrare a întreprinderii: 560

Adunarea datelor s-a făcut prin Regiunea 2 Industrială cu sediul în București, str. Sft. Niculae Șelari 5

1. Data înființări: Fabrica înființată în anul 1912

2. Proprietarul actual al întreprinderii (numele, naționalitatea, dacă fabrica aparține unei societăți, se va arăta felul societății, sediul social legal, etc.): „Tudor”, societate anonimă pe acțiuni, cu sediul în București, str. Prel(ungirea) Dorobanți, nr. 5.

3. Felul și capitalul societății, proprietară a fabricii (la societățile pe acțiuni se va da numărul acțiunilor, valoarea lor nominală, dacă sunt la purtător sau nominale):

Capitalul: lei 27.000.000, în 54.000 acțiuni la purtător, în valoare nominală a 500 lei fiecare.

4. Un istoric al evaluării capitalului întreprinderii, de la cel inițial la cel de azi: Capital inițial lei 500.000, sporit la lei 27.000.000.

5. Valoarea actuală a investițiilor din fabrică (evaluat la 31 decembrie 1927):

1. Teren	}	844.000 lei aur — 33.760.000 lei
2. Clădiri		
3. Instalațiuni		

/.../¹ 10. Cît timp a lucrat în 1927; Tot anul /.../¹

12. Întinderea terenului afectat fabricii și de care s-a ținut seamă la evaluare: 5000 m²

13. Forța motrice

Felul motoarelor	Nr. bucăți	Futere în H.P.
Motoare electrice care primesc curentul din afară de întreprindere (1 kw. = 1,136 H.P.)	7	95
H. P. Total	7	95

/.../¹

15. Generatori

Generatori electrice (dinamuri etc.)				Compresori de aer		
Nr. buc.	kw. sau kwa	Volți	Felul curentului	Nr. buc.	Debit mc/ora	Presiunea atmosf.
2	36	65	continuu	1	—	6

16. Personalul

Felul personalului		Număr minim pentru mers normal	Situația din 1927 (medie anuală)			
			română	cetățenie străină	Salariu mijlociu	Total anual lei
1. Administrativ		30	27	3	5 000	1.800.000
2. Tehnic superior (ingineri, etc.)		5	4	1	10 000	500.000
3. Tehnic inferior (maiștri, șefi de atelier)		9	6	3	200	540.000
4. Lucrători		80	76	4	150	2.400.000

Suma totală a salariilor plătite în cursul anului 1927 a fost de lei 5.240.000.

17. Mașinile și instalațiunile mai principale și în special cele caracteristice întreprinderii și care dau o măsură asupra puterii de producțiune a instalațiunii, de asemeni indicațiuni asupra procedeelor de fabricațiune, cu

deosebire pentru cazurile că procedeele de fabricațiune diferă mult la întreprinderi de acelaș fel.

Mașinile și instalațiunile mai principale caracteristice felului întreprinderii	Nr.-ul bucăților
Cuptor înalt pentru prelucrarea plumbului	1
Cuptor de producție pentru prelucrarea plumbului	1
Moară pentru fabricarea oxidelor	1
Cazan pentru topit și rafinat plumbul	4
Instalațiune pentru formarea plăcilor	1
Piese și forme pentru turnat plăcile	22

13. Materii prime

Denumirea materiilor prime mai principale ce se folosesc de fabrică	Unitate de măsură	Capacitatea maximă ce ar putea fi utilizată anual potrivit capacitații de producție maximă	Materiile prime consumate în 1927		
			Cantitatea	Prețul de cost	Țara de proveniență
Sticlă suflată	vagane	2	1	330 000	Germania
Plumb	"	30	25	250 000	Franța și din țară
Mini și litarge de plumb	"	10	6	470 000	
Acid sulfuric	"	60	20	20 000	Din țară
Etichetă în formă de cutii	kg.	20 000	1 500	250	Franța și din țară
Lezne pentru simplărie	m ³		50	2 800	Din țară

Valoarea totală a materiilor prime consumate prin prelucrare de fabrică în cursul anului 1927 a fost de lei 15.000.000.

19. Producție

Mărfuri produse de fabrică		Unitatea de măsură	Capacit. maximă de producție anuală	Producția anului din 1927		
Art. din tariful vamal	Denumirea mărfurilor după nomenclatura tarifului vamal			Cantitatea produsă	Cantitatea totală vândută	Prețul mediu de cost al mărfurilor
1327	Plăci de acumulatori Acumulatori electrici pentru orice întrebuințare	Tone	350	240	235	250

Valoarea totală a articolelor produse de fabrică în cursul anului 1927 a fost de 60.000.000.

Enumerarea tuturor produselor pe care are posibilitatea fabrica a le produce potrivit instalațiilor ce are: numai acumulatori și plăci de acumulatori.

20. Combustibil și unsori

Felul	Unitatea de măsură	Cantitatea maximă ce ar fi utilizată anual potrivit capacității maxime de producție	Combustibilul și unsorile întrebuințate în anul 1927		Țara de proveniență
			Cantitatea	Prețul loco fabrică	
Lemne	tone	500		1050 lei	Din țară
Cărbuni de piatră	„	600		2070 lei	Silezia
Cocs metalurgic	„	150		3000 lei	Cehoslovacia
Unsori diferite	kg.	2 000		16 lei	Din țară

Valoarea totală a combustibilului și a unsoarelor consumate de fabrică în cursul anului 1927 a fost de 1.467.800 lei.

Valoarea totală a curentului electric adus cu plata din afară, pentru forță, în cursul anului 1927 a fost de lei 572.490.

21. Modificări aduse fabricii în anul 1927; mărit topitoriile și formațiunea.

22. Recapitulare:

Capitalul investit: lei aur 844.000

Valoarea materiilor prime pe anul 1927,	lei	15.090.000
---	-----	------------

Valoarea salariilor . . .	„	5.340.000
---------------------------	---	-----------

Valoarea combustibilului	„	1.467.800
--------------------------	---	-----------

Valoarea energiei	„	572.490
---------------------------	---	---------

Total	„	22.470.290
-------	---	------------

Valoarea producției pe anul 1927: lei 60.000.000

D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială-electrotehnică, dosar 43/1922, f. 12—15, original.

---

¹ Rubrici necomplete.

Tablou

<1927, București>.

rezumînd situația mării industrii, pe categorii de industrii și diviziuni istorice, în timpul anului 1925, comparativ cu 1924.

Denumirea industriilor	Număr de stabilimente 1925	Forță motri- ce H.P. 1925	Capital investit în terenuri, clădiri și insta- lații în lei aur 1925	Valoarea materiei prime		Valoarea combustibilului	
				1924 lei	1925 lei	1924 lei	1925 lei
1	2	3	4	5	6	7	8
Electrotehnică	13	370	1.673.000	40.819.000	54.651.000	947.000	1.579.000
Metalurgică	508	84.594	161.459.000	2.022.100.000	2.788.903.000	516.281.000	380.927.000
A lemnului	848	74.714	87.230.600	9.221.612.000	3.279.028.000	66.588.000	88.776.000
Chimică ¹	281	44.347	84.555.000	5.697.977.000	1.411.972.000	481.558.000	122.531.000
Alimentară	602	87.905	224.512.000	8.459.913.000	8.158.895.000	613.286.000	463.149.000
Textilă	397	25.381	76.674.000	2.713.279.000	3.891.943.000	90.168.000	146.097.000
A pielăriei	304	12.778	42.147.000	1.412.122.000	1.517.203.700	64.142.000	69.820.000
Ceramică ²	300	572	3.324.000	6.915.000	35.636.000	2.757.965	6.246.000
Material de sticlărie	39	1.803	7.688.000	50.417.000	130.037.000	215.591.390	58.596.000
Materiale de construcție	256	33.218	33.882.000	96.511.000	185.881.000	43.068.645	294.192.000
A hirtiei și artelor grafice	167	18.994	35.875.700	672.066.000	831.644.600	149.154.000	142.347.000
	3.445	384.676	759.020.300	24.393.731.000	22.215.793.700	2.243.542.000	1.745.220.000

¹ Fără rafinării de petrol.

² Pentru 1925, grupa ceramică cuprinde și datele relative la fabricile de porțelan care în 1924 erau în curs de montaj.

Diviziuni istorice

1	2	3	4	5	6	7	8
Vechiul Regat	1.587	152.778	316.084.430	14.373.696.000	10.649.370.200	1.132.619.000	801.689.000
Basarabia	141	7.768	49.910.955	487.468.000	598.369.800	33.402.000	36.346.000
Bucovina	239	19.622	46.480.600	1.244.033.000	1.632.599.000	119.831.000	94.915.000
Banat	317	62.423	102.662.160	2.299.621.000	2.714.620.500	358.453.000	299.293.000
Transilvania	1.161	142.085	243.882.155	5.988.913.000	6.620.834.200	599.237.000	512.977.000
	3.445	384.676	759.020.300	24.393.731.000	22.215.793.700	2.243.542.000	1.745.220.000

	Valoarea randamentului		Personal		Total 1925	Val re importului 1925 lei
	1924 lei	1925 lei	ad-tiv și tehnic 1925	lucrători 1925		
	9	10	11	12	13	14
Electrotehnică	82.230.000	102.662.000	113	457	570	504.915.000
Metalurgică	4.862.208.000	6.024.871.000	3.843	37.154	40.997	9.116.948.000
A lemnului	5.063.977.000	5.231.730.000	4.020	56.618	60.638	481.648.000
Chimică	10.094.638.000	2.115.906.000	1.012	8.034	9.046	1.252.253.000
Alimentară	14.427.830.000	10.238.909.000	3.062	23.796	26.858	269.871.000
Textilă	4.878.270.000	5.643.945.000	2.082	27.244	29.326	13.531.000.000
A pielăriei	2.598.879.000	2.534.597.725	971	9.120	10.091	784.236.000
Ceramică	56.636.000	82.542.000	52	814	866	243.157.000
Material de sticlărie	365.014.000	406.360.000	300	4.772	5.072	442.447.000
Materiale de construcție	973.027.000	873.725.000	901	13.764	14.665	52.861.000
A hîrtiei și artelor grafice	1.332.754.000	1.459.075.000	899	9.655	10.554	399.622.850
	44.738.463.000	34.723.328.725	17.225	191.428	208.683	27.078.962.850
Vchiul Regat	25.078.180.000	15.627.943.145	7.351	81.609	88.960	
Basarabia	824.201.000	955.399.000	429	5.413	5.842	
Bucovina	2.469.754.000	2.313.100.800	973	11.708	12.681	
Banat	5.438.897.000	4.977.368.000	2.054	29.975	32.029	
Transilvania	10.927.428.000	10.849.516.280	6.448	62.723	69.171	
	44.738.463.000	34.723.328.725	17.225	191.428	208.683	

Date informative

asupra producției metalurgice, în vederea raționalizării industriei metalurgice din țară și sistematizării furniturilor metalurgice.

I.

1) Situația geografică

Arsenalul este situat în centrul Bucureștiului, pe colina Dealului Spirei și pe o suprafață de 8,5 HP¹

2) Materii prime

Ca materii prime se întrebuințează:

- a. Fierul laminat în profile și table
- b. Oțel ordinar în profile și table
- c. Oțel crom nichel în bare laminate
- d. Oțeluri speciale în bare laminate
- e. Alame laminate în bare și table
- f. Cupru în lingouri și table
- g. Zinc în lingouri și table
- h. Staniu în lingouri
- i. Aluminiu în lingouri și table

3) Combustibil

Tot combustibilul se cumpără.

- a. Coks metalurgic, cărbuni de Petroșani, coks de forje, păcură și motorină.

4) Produsele Arsenalului

A. În prezent Arsenalul nu lucrează decît numai pentru nevoile armatei, avînd personal specialist (ofițeri, ingineri, maeștri, lucrători) și cu experiență îndelungată în acest domeniu.

Cu utilajul existent se pot executa: grenade, proiectile de fontă, che-soane, afete de tunuri și mitraliere, frîne de tragere, închizătoare, baionete și în general piesele de artilerie și infanterie, exclusiv țevile.

B. Coeficientul de industrializare, va fi aproximativ, deoarece produsele noastre sînt prohibite.

Astfel pentru un afet de mitralieră „Schwartzlose“ în greutate de 20 kgr. va fi:

Costul total: $P = 14.000$ lei

Vama art. 1254 = lei 16,50 per kgr.

$V_1 = 330$ lei

Materiale utilizate:

60 kgr. oțel în bare a 12 lei ....

720 lei

Vama art. 1032 lei 20% kgr. ....

12 lei

$M = V_2 = 708$ lei

$$C = \frac{(P - V_1) - (M - V_2)}{P - V_1} \times 100 = \frac{13670 - 780}{13670} \times 100 = 94\%$$

C. Productivitatea

În anul 1930 s-a prevăzut pentru comenzi suma de lei 55 milioane. Pentru calcularea productivității vom scădea suma de lei 21.000.000 ce reprezintă: taxe vamale, materii prime și materiale de exploatare. Numărul lucrătorilor este în medie de 600 muncitori, care lucrează 12 luni, 25 zile pe lună și câte 8 ore pe zi.

$$\text{Deci } VP = 55.000.000 - 21.000.000 = 34.000.000$$

$$P = \frac{P. V.}{N} - \frac{34.000.000}{600} = 56.666 \text{ pe cap de muncitor sau pe 1000 ore pe cap de muncitor lucrînd: } 12 \times 25 \times 8 = 2.400 \text{ ore, rezultă o productivitate: } P = \frac{56.666}{2.400} \times 1000 = 23.600 \text{ lei pe 100 ore pe cap de muncitor.}$$

Coeficientul de productivitate ar părea că este prea mic, însă aceasta se datorește faptului că la întocmirea devizelor, în Arsenal, se are în vedere că tot personalul de conducere este bugetar și în același timp nu se prevede nici un fel de beneficiu, tantieme, etc. adică avizul prevede numai materialul prim, cel de exploatare, vamă și plata de lucru.

5. Producția

Penultimii trei ani și actuală (Tabel A)²

6. Forța motrice

4 motoare Diesel, din care unul de 500 HP, două de 360 HP și unul de 200 HP.

7. A. Secția de turnătorie.

a. Cu 4 cubilouri, dintre care trei cu o producție de 4 tone pe oră și unul cu două tone pe oră.

b. Un cuptor electric pentru topit bronz și metale ușoare cu o producție orară de 600 kgr.

c. Un cuptor pentru bronz cu o producție de 200 kgr. pe oră și instalațiile anexă de spart fontă, curățitoare și nisipărie.

B. Secția mecanică

Două ateliere I și II cu instalațiile și producțiile respective din Tabelul B și C².

C. Secția de producție

Un atelier cu instalațiile și producția specificată în Tabelul D²

D. Secția de armurărie

Un atelier cu capacitatea de producție conform Tabel A.

E. Secția de material de atrilerie

Un atelier capabil de a executa tot felul de reparații la întregul material existent în serviciu.

Capacitatea actuală este dată în Tabloul E².

F. Secția de Încheiere

Un atelier cu capacitate de producție, conform Tabel E²

G. Secția de Fierărie

Un atelier cu capacitate de producție, conform tabel G². Toate aceste secțiuni au fost instalate în anul 1918, după încheierea păcii.

În tot acest timp modificările instalațiilor au fost neglijabile.

8. În prezent se montează o instalație de fabricat proiectile de oțel, prin presare, în clădirile existente.

Valoarea acestor instalații este de 45.000.000 lei și se compune din: 9 prese, din care 6 bucăți a 200 gine, 1 bucată 150 tone, 1 bucată 360 tone și una de 50 tone.

4 (patru) cuptoare de încălzit materialul, 2 cuptoare pentru încălzit porțiunea ogivei, 1 cuptor de recopt și unul de călit.

II.

Regimul de producție pe ultimii trei ani

9. Materii prime și sursele de aprovizionare.

Acestea se aprovizionează din țară și din străinătate conform tabelului H².

Este necesar ca la capitolul „Materii prime” să se prevadă o sumă de bani, din care să se poată cumpăra diverse materiale în prealabil comenziilor, spre a se forma un stok de depozit.

10. Personalul.

Personalul bugetar superior, ofițerii și inginerii, iar inferior maeștrii și funcționarii în număr de 120, cu salariile conform claselor respective.

Lucrătorii în număr de 600, în 4 categorii, adică

Specialiști cu 35 de lei pe oră

Ordinari cu 24 de lei pe oră

Muncitori cu brațele 14 lei pe oră

Militari cu prime

11. Regimul transporturilor

Arsenalul ar avea nevoie de dublarea liniei (de) C(ale) f(erată) actuală, care este insuficientă.

14. Asigurările sociale.

Este necesară schimbarea legilor actuale în privința ajutoarelor și pensiunilor ce se acordă lucrătorilor din stabilimentele militare.

Fără de legi de ajutor și de pensionare, echitabil și bine întocmite, nu se vor putea obține lucrători și funcționari devotați.

Șomajul în stabilimentele militare s-ar putea înlătura făcându-se un program de lucru pe 4 ani și amenajându-se stabilimentele militare, astfel ca imediat ce încetează comenzile Ministerului Armatei, stabilimentele militare să confecționeze în serie diferite obiecte necesare armatei.

19. Coks metalurgic indigen.

Rămîne ca Reșița și industriile petrolifere să studieze chestiunea și să o pună la punct, avînd fabricația în curs de funcționare.

20. S-a căutat în ultimul timp a se organiza, pe cît posibil, lucrul pe echipe și în serie.

Deasemenea s-au instalat mașini automate perfecționate și s-a organizat lucrul în acord.

21. Calitatea produselor metalurgice, s-ar putea ameliora numai printr-o experimentare continuă, atît de stabilimente, cît și de un oficiu de încercări.

Pentru aceasta este necesar un fond din care să se suporte toate experiențele făcute în diferite stabilimente militare, urmînd ca rezultatele să fie centralizate și extinse, după cazuri, de către oficiu și publicate printr-un buletin săptămînal sau lunar, precum și toate progresele metalurgice mondiale realizate în acest interval de timp

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 6/1926, f. 65—70, copie

---

¹ greșeală în loc de ha.

² Tabelele A—H nu s-au păstrat la dosar

132

<1928 februarie 3, București>.

Act constitutiv

Între subsemnații:

1) Fabrica Românească de mașini, Ateliere de reparat locomotive și vagoane, inginer N. Malaxa et Co., societate în comandită, cu sediul în București, str. Dionisie 19, reprezentată prin d-l inginer N. Malaxa, asociat comanditat

2) D-l I. Negruzzi, domiciliat în Ploiești, str. G. Lazăr nr. 14;

3) D-l O. Burileanu domiciliat în București, str. Emanuel 22

4) D-na Natalia Malaxa domiciliată în București Aleea Modrogan 7

5) D-l G. Petrovici domiciliată în București. Cap. Preotescu 15

6) D-l C. Costandache domiciliat în București Aleea Suter 23

7) D-l N. Marinescu domiciliat în Știrbei Vodă 92

8) V. Săvescu domiciliat în București Sf. Apostoli 14

Se constituie o societate anonimă română pentru a aduce la îndeplinire îndatorirea statornicită prin ultimul aliniat al art. 3 din legea pentru fabricarea în țară de locomotive, promulgată în Monitorul Oficial nr. 57 din 13 martie 1927, denumită „Fabrica de locomotive N. Malaxa” S.A.R. în baza prezentului act constitutiv, cît și a statutelor anexate, care fac parte integrantă din el.

Art. 2. Scopul societății este: de a fabrica locomotive, în executarea contractului încheiat între Administrația CFR și societatea în comandită Ing. N. Malaxa et Co., precum și construcțiuni de mașini de orice fel, ca și

orice operațiuni comerciale, financiare și industriale în legătură directă sau indirectă cu industria metalurgică, mecanică, minieră.

Art. 3. Capitalul social este de lei 10.000.000, împărțit în 2000 acțiuni a lei 5000 fiecare, nominative și la purtător, dintre care cel puțin 60% nominative și posedate de cetățeni români, corespunzând aporturilor fondatorilor.

Fabrica Românească de mașini inginer N. Malaxa et Co., societate în comandită a subscris:

Lei 5.300.000 reprezentind 1060 acțiuni corespunzind aportului în:

Imobilul din București, comuna Dudești Cioplea, halta Titan, împreună cu toate clădirile aflate pe acesta, cumpărat de d-l inginer N. Malaxa de la d. I.B. Grueff prin actul autentificat de Tribunalul Ilfov s(ecția) Notariat sub nr. 12978/1922 și trecut în proprietatea societății prin actul de societate din 31 decembrie 1922, vizat de Administrația Financiară a Capitalei la nr. 11239/1923.

Lei 2.700.0000 reprezentind 540 acțiuni, corespunzind aportului în unelte și mașinile specificate în alăturatul inventar¹, care face parte integrantă din acest act.

Contractul încheiat de Administrația CFR cu Fabrica Românească de Mașini, inginer N. Malaxa et Co., societate în comandită, relativ la construcția de locomotive noi, autentificat de Tribunalul Ilfov la nr. 17104 din 31 mai 1927, care se evaluează la suma de lei 1.000.000.

Este bine înțeles că Societatea în Comandită Inginer N. Malaxa et Co rămîne în vigoare în toate clauzele și condițiile actului său constitutiv, fără nici o modificare.

- 2) lei 250.000 d. I. Negruzzi
- 3) lei 200.000 d. O. Burileanu
- 4) lei 150.000 d-na N. Malaxa
- 5) lei 100.000 d. G. Petrovici
- 6) lei 100.000 d. C. Constandache
- 7) lei 100.000 d. N. Marinescu
- 8) lei 1000.000 d. V. Săvescu /.../

D.A.C. fond T.I., dosar 12/1928, f. 2, copie, = M.Of. nr. 29, din 8 februarie, 1928, pag. 1531—1533.

¹ Ibidem, f. 3—5.

1928 februarie 10, București.

Industria Plumbului
M. Ferrero et. Co. București

București, 10 februarie 1928

Domnule Ministru,

Am comandat în străinătate, și am adus în țară un laminor pentru fabricat tablă de plumb, avind greutatea de cca. 70 de tone. Acest laminor este primul care se aduce în țară și, în baza legii pentru încurajarea industriei, ni s-a acordat scutirea de vamă.

Pentru punerea în mișcare a acestei mașini, uzinele Siemens Schuckert au construit un electromotor special, trifazic și reversibil. Am cerut și pentru acest motor scutirea de vamă, scutire care, însă, ne-a fost condiționată cu dovada că în țară nu se poate construi un astfel de motor.

Deoarece motorul a și sosit în vama Întreprizilor, vă rugăm să admiteți ca să ridicăm motorul, consemnând taxele vamale care urmează să ne fie restituite la predarea dovezii cerute.

Ne permitem să anexăm la prezenta un inventar al electromotorului și al accesoriilor relative.¹

Primiți vă rugăm asigurarea celei mai înalte considerațiuni ce vă păstrăm.

ss. indescifrabil

Domniei Sale

Domnului Ministru al Industriei și Comerțului

D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., Metalurgie, dosar 25/1912, f. 27, original.

---

¹ Inventarul a se vedea la f. 28–29.

134

1928 februarie 14, București.

I.R.O.M.

Institutul Românesc de organizare științifică a muncii

F.M.

Nr. 81

București, 14 februarie 1928

Str. Clemenceau (fostă Corăbiei), nr. 2.

Adresa telegrafică „UGIR” pentru „IROM”

Telefon 5/9

Domnule Ministru,

Institutul nostru, înființat în ziua de 3 februarie 1927, și-a început activitatea la începutul lunii aprilie. Cu tot timpul scurt și cu toate greutatele inerente oricărui început, socotim că activitatea noastră din acest interval merită să fie luată în considerație.

În primul rînd, am întreprins publicarea unui Buletin și a unei serii de broșuri, am organizat un ciclu de conferințe de studii și de propagandă și am pus bazele unei biblioteci de specialitate.

În afară, Institutul nostru s-a manifestat prin participarea la Congresul Internațional de Organizare Științifică a Muncii din Roma. De asemenea, suntem înscrși în Institutul Internațional de Organizare Științifică a Muncii din Geneva și în Comitetul Internațional de Organizare Științifică a Muncii. În ultimul timp am intrat în relațiuni cu majoritatea Comitetelor naționale străine, cu care vom începe un schimb de publicațiuni și de informații.

Actualmente, Institutul desfășoară activitatea sa pentru înființarea unui Comitet Românesc de Normalizare. Din nenorocire însă, numai bunăvoința celor cari colaborează cu noi nu este totdeauna suficientă și posibilitățile noastre de realizare sînt strîns legate de mijloacele materiale.

Pînă în prezent, Institutul s-a susținut aproape numai prin subvențiile acordate de către industriașii noștri, care au înțeles importanța noului Institut și, cu toată criza, ne-au ajutat.

Sperăm că Ministerul de Industrie, apreciind eforturile noastre și rezultatele la care am ajuns, veți binevoi să contribuiți la intensificarea activității noastre viitoare și de aceea vă rugăm, Domnule Ministru, să ne acordați o subvenție pe anul în curs.

Primiți, vă rugăm Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni

p Președinte
ss. indescifrabil

Secretar General
ss. indescifrabil

D-sale
Domnului Ministru al Industriei și Comerțului — Loco —

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 17/1928, f. 1, original.

135

1928 martie, 2, București

Industria plumbului
fost M. Ferrero et Co. S.A.R.

București — 2 martie 1928

Domnule Ministru,

După o activitate rodnică de peste 15 ani, industria noastră a decis să-și mărească cîmpul de activitate prin fabricarea tablei de plumb, produs indispensabil tuturor industriilor petrolifere și chimice din țară; în acest scop, am cumpărat de la firma G. Winiwarter din Wiena, o instalație completă de laminat, care va fi prima de acest fel care va intra în țara noastră.

Instalația se compune: dintr-un laminor propriu zis, un motor tip Diesel de 125 H.P., un generator electric și un electromotor reversibil de construcție specială pentru acționarea laminorului de mai sus.

Această instalație am cumpărat-o completă, deoarece nu ni s-ar fi vîndut părți din ea, prețul de lei 3.500.000 și care preț este pentru o astfel de instalație o adevărată ocazie.

Pe această bază, Domnule Ministru, vă rugăm să binevoiți a sprijini curajoasa noastră inițiativă, acordîndu-ne scutirea vamală pentru întreaga instalațiune, dobîndită cu atîtea sacrificii.

Industria noastră se bucură de avantajile legii pentru încurajarea industriei, avantajii ce ni s-au asigurat cu Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 871/1912. Anexăm la prezenta o specificație detaliată a mașinilor ¹ ce urmează să ne sosească, și nădăjduim că și de data aceasta ne vom bucura de sprijinul și bunăvoința Dv.; ținem să vă exprimăm Domnule Ministru, deosebita noastră recunoștință și considerațiune.

Industria plumbului S.A.R.
ss. indescifrabil

Domniei sale
Domnului Ministru al Industriei și Comerțului

Loco

D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., Metalurgie, dosar 25/1912, f. 30, original.

---

¹ Specificația mașinilor la f. 32—33.

136

1928 martie 23, București

Noua Societate a atelierelor „Vulcan”
Fabrică de mașini și vagoane S.A.
Nr. 05996
București, 23 martie 1928

Domnule Director General,
Ref(eritor): Importul instalațiilor pentru prelucrarea țițeiului.

Cu adresa noastră din ianuarie a.c.¹, v-am atras atențiunea asupra consecințelor dăunătoare ce decurg pentru industria metalurgică din țară prin admiterea importului cu scutire de vamă a felurite aparate și accesorii,, care, aparținând sau nu unui sistem brevetat de distilație, se pot executa în mod curent în țară.

Dovada posibilității execuției de către noi a acestor aparate o constituie faptul că, în calitate de concesionari exclusivi ai sistemului de distilație brevet „Borrmann”, executăm în atelierele noastre toate aparatele pentru comenzile contractate de curînd în țară de firma „Borrmann”.

Stăruințele noastre pentru obținerea concesiunii sistemului Borrmann sînt justificate cu atît mai mult, cu cît asemenea instalații în funcțiune în străinătate și chiar la noi în țară, au dat rezultate excelente.

Aducîndu-vă cele de mai sus la cunoștință, cu onoare vă rugăm a dispune ca pe viitor să nu se mai accepte scutiri de vamă pentru aparate destinate prelucrării țițeiului, independent de sistemul din care fac parte, asemenea scutiri, urmînd să se acorde exclusiv numai pentru acele obiecte, care nu se pot fabrica în țară.

De vreme ce industria noastră trebuie apărată, pentru produsele ce fabrică, contra concurenței străinătății și cînd această industrie realizează continuu progrese, obținînd concesiunea aparatelor unor sisteme confirmate drept bune, trebuie împiedicat ca societățile petrolifere să se hotărască pentru cumpărarea unor instalații de sisteme încă neconcensionate în țară, fără a adăuga la costul acelor instalații vama, pe care vor trebui s-o plătească.

Legea de încurajare a industriei naționale, precum și legea minelor, admite importul cu scutire de vamă nu a sistemelor brevetate, ci a aparatelor care nu se pot fabrica în țară.

Cu onoare vă mai rugăm a dispune, ca pe viitor, toate cererile de scutiri, pentru importul unor instalații similare, să fie examinate cu scrupulozitate și să fim consultați la nevoie pentru a da lămuririle necesare dacă aparatele făcînd obiectul acelor cereri se pot sau nu executa în țară.

Asupra deciziei ce veți lua în urma demersului nostru, vă rugăm a ne informa.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre stime și considerațiuni

Noua Societate a Atelierelor „Vulcan”
Fabrică de Mașini și de Vagoane
Societate Anonimă

ss. indescifrabil

ss. indescifrabil

Onor
Ministerul de Industrie și Comerț
Direcțiunea Generală a Industriei

București.

Rezoluție: Luat la cunoștință, la dosar

ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 50/1928, f. 7—8, original.

---

¹ Din 4 ianuarie 1928. Cf. ibidem, f. 2—4, original, = fond U.D.R., dosar 226/1928, f. 2—4, copie.

1928 aprilie 10, București..

Fabrica de oxigen
Inginer P. Antonescu et Co
Splaiul Maior Giurescu nr. 2
București, 10 aprilie 1928

Memoriu

Fabrica de oxigen industrial și medicinal
Inginer Antonescu et Co = este în curs de instalare în localul dir.
Splaiul maior Giurescu nr. de lîngă uzinele Lemaitre.

Ea aparține societății în comandită simplă Inginer Antonescu et Co., societate formată cu un capital de lei 1.000.000 de către d-nii:

Inginerul Antonescu Pandele comisarul guvernului pe lângă Camera de Comerț și Industrie din Galați, ca comanditar și

Dr. jurist Tiberiu Ștefănescu ca comanditar.

Capitalul investit este de 5.240.000 lei, repartizat astfel:

1) Amenajări și modificări la construcție	150.000
2) Fundații de mașini	235.000
3) Mașini și instalațiuni	2.855.000
4) Tuburi de oțel tras	2.000.000

Lei:	5.240.000
------	-----------

Întreprinderea este condusă de un motor de 80 H.P. și posedă un număr de 16 lucrători români.

Instalațiunile ce se găsesc în fabrică sînt:

- 1) o coloană pentru scoaterea CO_2 din aer,
- 2) o coloană pentru scoaterea oxigenului,
- 3) o baterie pentru deshidratarea aerului,
- 4) un compresor în 4 etaje,
- 5) un compresor pentru comprimarea oxigenului în tuburi,
- 6) un gazometru,
- 7) un rezervor de oxigen,
- 8) o stațiune pentru umplerea în tuburi.
- 9) transmisiuni, pompe, electromotoare.

Combustibilul întrebuintat este motorină în cantitate de 12—15 vagoane anual.

Materiile prime ce fabricațiunea necesită pe timp de un an sînt: sodă caustică 2500 kg.

Producțiunea anuală maximă de oxigen este de 210.000 m^3 .

Întreprinderea este condusă și administrată de un inginer român diplomat al politehnicului din Carlsruhe, ajutat de personalul de birou necesar (contabil și secretar).

Numărul total al personalului în serviciu va fi de 20 inși.

Ing. Antonescu et Co
Soc(ietate) in comandita
p.p. Ing. H. König

Anexa

Descrierea

Funcționării mașinilor în fabrica de oxigen Ing. P. Antonescu.

Instalația acestei fabrici produce gazul oxigen din aerul atmosferic, cu o puritate de 99,5%, în cantitate de 25 metri cubi pe oră.

Acest oxigen, umplut în tuburi de oțel, se întrebuintează după cazuri la diferite exploatări industriale.

Producerea oxigenului se face în modul următor: aerul atmosferic trece printr-o coloană pentru separarea acidului carbonic, coloană în care se extrage

acidul carbonic din aer cu leșie. Din coloana aceasta, aerul curat trece la compresorul de aer, unde se comprimă, suferind patru operațiuni, se răcește și se usucă după ce se conduce la bateria pentru uscatul aerului.

În mod, purificat, aerul vine în coloană pentru separarea oxigenului. Această coloană funcționează, în acest caz, după sistemul dublei rectificări, aerul comprimat vine rectificat în coloana a doua, la care operațiune se separă azotul, care nu se întrebuintează, și oxigenul. Oxigenul trece apoi la un contor de gaz și mai departe în gazometru. Un al doilea compresor de oxigen, aspirându-l din gazometru, îl comprimă la o presiune de 150 atmosfere, în tuburi de oțel. Aceste tuburi de oțel sînt încercate la presiunea de rezistență maximă de 300 atmosfere.

Mașinile acestei fabrici sînt mișcate de un motor horizontal Diesel fără compresor, 100 cai putere, prin curele de transmisie.

Toate mașinile instalației sînt prevăzute cu modificările cele mai noi în scopul prevenirii accidentelor, eventuale și anume: la compresorul de aer și la cel de oxigen sînt la fiecare cilindru cîte un manometru și o supapă de siguranță, de asemenea sînt montate la toate conductele prin care trece aer sau oxigen comprimat, termometre și manometre, în conducte de oxigen de la coloana pentru separarea oxigenului este montat un instrument de măsurat „Rota” și toate instrumentele de sub control, care arată imediat un deranjament eventual.

La toate transmisiunile cu curele sînt montate parapete de apărare.

Ca măsuri de ordine sanitară, atelierele unde stau lucrătorii au mărime bine proporționată, sînt bine ventilate și sînt prevăzute cu lumină electrică. Au dulapuri de haine, spălătoare și closete.

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Chimie, dosar 4/1928, f. 2—3, original.

138

1928 aprilie 27, <București>.

Ministerul Muncii, Cooperației și Asigurărilor Sociale
Direcția Meseriilor și Învățămîntului Muncitoresc
Nr. 13839 — 27 apr(ilie) 1928

Domnule Ministru,

Orientarea profesională a elementelor din industrie și comerț fiind una din cele mai însemnate probleme de care depinde propășirea industriilor și producției naționale, Ministerul Muncii a început să activeze în chip deosebit pentru punerea ei în valoare și la noi în țară.

În acest scop Ministerul nostru a înființat încă de anul trecut trei laboratoare de psihotehnie pe lîngă Universitățile din București, Iași și Cluj, în cari urmează să fie pregătite elementele chemate să conducă oficiile de orientare profesională.

Pentru acelaș scop s-a instituit pe lângă Ministerul Muncii o comisie pentru promovarea tuturor chestiunilor privitoare la orientarea profesională și pentru autorizările de funcționare a oficiilor de orientare profesională.

Pentru propaganda și popularizarea acestei importante probleme economice, s-a publicat lucrarea d-lui profesor dr. Ed. Claparède „Orientarea profesională”, tradusă în românește de dl. ing. Șt. Cunesco, director general al meseriilor și învățământului muncitoresc din acest minister, pe care avem onoarea să v-o înaintăm aci alăturat ¹.

Această lucrare a fost publicată de Biroul Internațional al Muncii din Geneva, intrucit în ansamblul chestiunilor social-economice, problema orientării profesionale ocupă un loc de frunte și de aceea ea trebuie tot mai mult popularizată și la noi.

p. Ministru
Const. I. Dinescu

Director General,
Șt. Cunesco

Domniei-Sale
Domnului Ministru de Industrie și Comerț

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 17/1928, f. 5, original.

---

¹ Nu s-a păstrat la dosar.

139

⟨1928 mai 25, București⟩

I. Articole Introduse ¹

a. *Articole tehnice.* Plăci de cauciuc cu inserții de pînză sau de țesătură de sîrmă, cum și fără inserții. Plăci de presă și plăci Ideal.

Garnituri de șnur de cauciuc și manlochiband. Șnur pentru mașini, inele, șaibe, pentru robinete de apă, inele Ideal.

Garnituri de pînză cauciucată și excelsior (cu sau fără miez de cauciuc).

Clape pentru apă caldă sau rece, pentru condensatori, pentru pompe de aer, pulsometre și pompe diafragme, pentru acizi tari și slabi, benzină și ulei.

Amortizoare pentru mașini și centrifuge, războaie mecanice, pentru uși, closete, tocuri de biliard și picioare de scaune.

Tuburi pentru gaz, irigator, laboratoare, tuburi izolatorii de cabluri, etc.

Tuburi cu pînză la interior pentru sudură autogenă, apă, vin, bere, abur, apă caldă. Tuburi cu spirală de sîrmă interioară pentru apă, petrol, benzină, ulei, latrine, alcool și acizi slabi sau tari.

Articole pentru vermorele, ca plăci, tuburi cu sau fără spirală, bile, șaibe mici pentru stropitori, inele și amortizoare.

Articole pentru apă gazoasă, ca plăci, tuburi, inele pentru sticle de sifon, pentru pistoane, inele și bile pentru sticle de limonadă.

Covoare de tot felul.

Diverse precum: inele pentru mașini de înghețată, bandă pentru fixat geamuri și oglinzi, inele pentru sticle de apă minerală, inele pentru flanșe, ciocane de cauciuc, inele pentru holenderi, inele pentru cazane, clape, manșete și inele pentru closete, manșete „Unitas”, inele pentru lubrificatoare, pentru câmile de transportat lapte și pentru mașinile de cusut. Dopuri farmaceutice și industriale. Bile pentru ventile. Inele pentru sticle de nivel.

Material vulcanizat sau nevulcanizat pentru repararea galoșilor și șoșonilor.

b) Articole pentru automobile. Amortizoare, racord de pompă, tuburi pentru radiatoare, curele pentru ventilatoare, tuburi pentru regeneratoare de acetilen, bandă pentru fixat geamurile.

Plastic pentru reparatul camerilor. Covoare.

c) Articole pentru tramvaie. Tuburi de tot felul, garnituri pentru frînele cu aer, plăci, potcoave de cauciuc pentru cai, tot felul de amortizoare și orice alte piese de diferite profile, bandă pentru fixat geamurile.

d) Articole pentru caretași. Cauciuc pentru roțile trăsurilor și cărucioarelor de copii, cum și potcoave de cauciuc pentru cai și apărătoare de zăbale.

e) Articole de librărie. Gume de șters, foi de copiat cauciucate, placă pentru ștampile, valțuri pentru mașinile de scris, cum și toate piesele de cauciuc pentru mașinile de scris ca: mici suluri de cauciuc, picioare pentru amortizarea trepidațiilor, etc.

f) Articole pentru industria lemnului. Curele pentru fierăstraiele circulare, chit pentru aplicarea curelelor pe roți.

g) Articole pentru industria acizilor (oțet, acid sulfuric, etc.). Tuburi speciale pentru trecerea acizilor de diferite intensități.

h) Articole pentru industria chimică. Tot felul de plăci, garnituri, clape, tuburi, manșete, etc., confecționate din calități speciale de cauciuc.

i) Articole pentru industria grafică. Valțuri (fabricate) îmbrăcate cu cauciuc pentru mașinile tipografice și litografice.

j) Articole pentru industria berei. Tuburi speciale pentru bere, inele pentru mașinile de spălat butoaie, articole pentru depozitele de melasă și tot felul de alte articole întrebuințate în această industrie.

k) Articole pentru industria petrolului. Inele de lăcărit țitei, clape, tot felul de tuburi, șnur garnituri pentru pompe, plăci, tuburi pentru sondaje hidraulice pentru orice presiune, bile pentru ventile, manșoane, cum și orice alte articole necesare acestei industrii.

l) Articole pentru industria pielăriei. Se îmbracă cu cauciuc valțurile de la diferite mașini.

m) Articole pentru industria hîrtiei. Se îmbracă cu cauciuc special valțurile de la mașini, se execută plăci, clape, inele, gurt, etc.

n) Articole pentru industria conservelor alimentare. Inele vulcanizate sau nevulcanizate pentru conserve de fructe, legume, carne de vită sau pește, preparate cu apă sau ulei, etc.

o) Articole pentru industria minieră. Plăci de cauciuc, tuburi de cauciuc pentru presiune de aer la ciocanele automate, inele pentru lămpile cu carbid. Tuburi pentru sondaje în scopul captării gazului metan. Diferite garnituri pentru tuburile conductoare de gaz metan captat, prin pământ, etc.

p) Articole pentru industria metalurgică. Tot felul de garnituri, amortizoare, piesele pentru ventile, plăci, clape de pulsometre și orice articol de forme cât mai variate, ce se întrebuințează atât la mașinile unelte lucrând în această industrie, cât și la mașinile ce se repară aici.

r) Articole pentru electrotehnică. Cutii de ebonită pentru acumulatori, isolierband etc.

s) Articole de cauciuc pentru industria zahărului.

Tot felul de garnituri.

II Articole pentru instituții de stat

a) C.F.R. Tuburi pentru spălat locomotivele, pentru încălzire cu abur, pentru frânele cu aer comprimat, pentru păcură, tuburi între tender și locomotivă, amortizoare pentru toate categoriile de locomotive, pentru uși și closete, cum și pentru vagoane, cauciuc pentru fixat geamurile în rame, clape pentru pulsometre, inele pentru sticle de nivel, inele pentru frina Westinghouse, cum și toate piesele pentru frina Hardy.

b) *Armata*. Garnituri de cauciuc pentru închiderea ermetică a lăzilor cu pulbere.

Vizori de cauciuc pentru mașinile de gaze asfixiante. Materiale de reparații a măștilor ca: soluție impermeabilă pentru aplicat pe cusăturile măștilor de piele, soluție pentru lipit ochelari și pinză cauciucată. Tuburi gofrate la măștile contra gazelor asfixiante. Supape de aspirație și respirație la aceleași măști.

Articole pentru artilerie, ca: tot felul de garnituri și amortizoare la piesele de artilerie.

D.A.C., fond. M.I.C., Direcția Industriei, Chimie, dosar 30/1924, f. 20—23, original.

---

¹ Asupra datei documentului, vezi adresa de înaintare către M.I.C., la f. 19

140

⟨1928 iunie 1, București⟩.

Act constitutiv

Subsemnații:

1) Banca Industrială, societate anonimă, cu sediul în București, str. Doamnei nr. 4, reprezentată prin domnii C.G. Panco și inginer I. Cătuneanu, în baza publicațiilor din Monitorul Oficial nr. 247 din 1924, 260 din 1927.

2) N. Tabacovici, domiciliat în București, alea Gherghel nr. 10.

3) S. Scarlat, domiciliat în V București, alea Gherghel nr. 34.

4) C.G. Panco, domiciliat în București, alea Poetul Vlahuță nr. 12.
5) Victor Rațiu, domiciliat în București, str. Italiană nr. 6 bis.
6) Gh. Crăciun, domiciliat în București, str. Dionisie nr. 62.
7) V.A. Ureche, domiciliat în București, Calea Victoriei nr. 68, constituim prin prezentul act constitutiv, dinpreună cu statutele ce-l însoțesc și care fac parte integrantă dintr-insul, o societate anonimă sub denumirea de „Industria Oxigenului”.

Sediul societății este în București, putînd înființa și alte sedii secundare, sucursale sau agenții, fie în țară, fie în străinătate.

Durata societății este nelimitată.

Obiectul societății este cel prevăzut la art. 4 din statute.

Capitalul social este de lei 5.000.000, împărțit în 10.000 acțiuni la purtător a lei 500 valoare nominală fiecare.

Acest capital social s-a subscris în întregime, de noi fondatorii, precum urmează:

1. Banca Industrială S.A.	lei	3.200.000
2. M. Tabacovici	lei	300.000
3. S. Scarlat	lei	300.000
4. C.G. Panco	lei	300.000
5. V. Rațiu	lei	300.000
6. Gh. Crăciun	lei	300.000
7. V.A. Ureche	lei	300.000
Total	lei	5.000.000

Din această sumă, lei 1.500.000, adică 30%, s-au depus de noi la Casa de Depuneri și Consemnațiuni sub recipisa nr. 31.128 aci anexată. /.../.

Statute

/.../ Capitolul II

Obiectul Societății

Art. 4. Obiectul societății este: fabricarea de oxigen comprimat sau lichid, precum și a altor gaze comprimate.

Comerțul acestor gaze și al carbidului.

Fabricarea și comerțul de tuburi de oțel tras, aparate și materiale de sudură.

Reprezentanțe de aparate și instalații de fabricat gaze comprimate și l chide.

Comanditarea, finanțarea, cumpărarea de părți sau acțiuni în întreprinderi similare din țară sau străinătate, deasemenea achiziționarea sau crearea de astfel de întreprinderi.

Orice alte operațiuni în legătură cu obiectul societății /.../

1928 iulie 27, București

Societatea anonimă Româna de electricitate
Brown Boveri
Referitor la:
Cesionarea contractului societății „Ialomița“

București III, 27 iulie 1928
Strada Pitar Moș 21

Onor
Uzinele Comunale București

Loco

Avem onoare a vă remite aci anexat copie după convenția încheiată la 3 iulie 1928 între Companie d'Entreprises Electro-Mécaniques și Brown Boveri și Societatea „Ialomița“ societate anonimă română pentru forța și lumina electrică, prin care C.E.E.M. B.B. cedează și transmite conform prescripțiilor art. 11 din contract(ul) din 24 februarie 1927, societății „Ialomița“ toate drepturile și obligațiunile decurgînd pentru ele din acest contract.

Pentru a fi în conformitate cu prescripțiunile legii pentru cesiunea contractului, vă informăm că vă vom face pe cale oficială prin portărei notificare de această cesiune.

Vă rugăm să binevoiți a aproba această cedare a contractului, și vă salutăm.

Cu deosebită stimă
Societatea Anonimă Română de Electricitate Brown Boveri
Popper, Amedeu Ghițescu

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1/1927, f. 90, original, Anexat, copia convenției menționate din 3 iulie 1928, ibidem, f. 91—93.

1928 decembri 7, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Generală a Industriei
1927
Statistica anuală a Industriei Mari

Situația la 31 decembrie 1927 a Întreprinderii E. Wolff
Societate Anonimă Română

/.../. g) Produse exportate:

Fabrica a exportat înainte de războiul mondial rezervoare de fier și instalațiuni de ars păcură în Turcia, Egipt și Italia. Astfel funcționează astăzi instalațiunile de ars păcură sistem E. Wolff la uzinele centrale ale

tramvaielor electrice din Alexandria (Egipt) și la fabricile de zahăr din Pontolongo (Italia). Țările învecinate ca Iugoslavia, Bulgaria și Grecia n-au astăzi o industrie destul de dezvoltată, care permite (sic) introducerea aparatelor, mașinilor și specialităților fabricii noastre, cari se potrivesc mai cu seamă cu nevoile industriei petrolifere. Chiar ... ¹ dificultățile economice actuale, aceste țări nu vor avea în anii viitori puterea de absorbție pentru produsele noastre. Austria și Polonia au o industrie proprie destul de dezvoltată, care satisface nevoile lor interne.

Fabrica exportează din când în când injectoare de ars păcura pentru societățile petrolifere din Indiile Olandeze. /.../

D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială-metalurgie, dosar 760/1922, f. 29, original.

---

¹ Cuvînt neinteligibil.

143

<1928, București>.

Direcțiunea generală a industriei
1927

Statistica anuală a industriei mari

Situația la 31 decembrie 1927 a Întreprinderii
Societatea „Leonida” & Co. Unite (Ateliere)
Atelier mecanic.

Localitatea București, str. Șos. Jianu nr. 18. Județul Ilfov.

Nr. de înregistrare al întreprinderii: 558

Adunarea datelor s-a făcut prin Regiunea 2-a industrială cu sediul în București, str. Sft. Nicolae Șelari nr. 6, etaj 3 /.../ ¹

1. Data înființării fabricii și un scurt istoric de la înființarea pînă acum: Atelierele actuale ale Societății Leonida & Co. au fost aduse ca aport social de către Societatea Română de Automobile și Societatea Leonida & Co, care au fuzionat în anul 1919. Fabrica de acumulatori electrici a fost înființată în anul 1924.

2. Proprietatutul actual al întreprinderii (numele, naționalitatea, etc., dacă fabrica aparține unei societăți, se va arăta felul societății, sediul social legal, etc.):

Societatea Anonimă LEONIDA & Co întreprindere pur românească. Sediul social se află în Calea Victoriei nr. 53. Atelierele și fabrica de acumulatori în Șos. Jianu nr. 14/16.

3. Felul și capitalul societății proprietară a fabricii (la societățile pe acțiuni se va da numărul acțiunilor, valoarea lor nominală, dacă sunt la purtător sau nominative, etc.): societate anonimă cu un capital social de lei 160.000.000, repartizat în 320.000 acțiuni a lei 500, toate nominative.

4. Un istoric asupra evaluării capitalului întreprinderii, de la cel inițial pînă la cel de azi: Capitalul inițial al societății LEONIDA & Co., formată prin fuziunea Societății Române de Automobile și a societății LEONIDA & Co. în anul 1919, a fost de lei 7.500.000, acest capital a fost sporit în 1920 la lei 15.000.000, în anul 1926 la lei 52.500.000, iar în anul 1928 la 160.000.000.

5. Valoarea actuală a investițiilor din fabrică (evaluat la 31 decembrie 1927) în:

1. Teren . . .	lei-aur . . . . .
2. Clădiri	„ . . . .
3. Instalațiuni	„ . . . . .
lei-aur	5.500.000. /.../ ¹ .

10. Cît timp a lucrat în 1927? tot anul. /.../ ¹.

14. Forța motrice

Felul motoarelor	Nr. bucăți	Puterea în HP
Motoare electrice care primesc curentul din afară de întreprindere (1 kw = 1,36 HP)	38	189 H.P.

Din totalul forței motrice a întreprinderii, cît constituie forța de rezervă la mersul în plin? din 189 HP, la mersul plin întrebuințează circa 70 HP.

15. Generatori: Generatori de aburi (cazane)

Nr. bucăților		Suprafață de încălzire m.p.	Presiunea atmosferică
pentru forță	pentru căldură		
	6		0,1

16. Personalul:

Felul personalului	Număr minim pentru mers normal		Situația din 1927 (medie anuală)					Total anual lei
			română	cetățeni străini	Salariul unitar			
					minim	maxim	mijlociu	
1. Administrativ	14	13	1	lunar	2500	10500	7000	948.060
2. Tehnic superior (ingineri etc.)	2	2	—	lunar	—	20000	17000	447.800
3. Tehnic inferior (maștri, contra-maștri, șefi de atelier)	14	12	2	lunar	6600	9000	7000	1.449.250
4. Lucrători	156	138	18	pe zi	160	240	200	8.112.684,50

Suma totală a salariilor plătite în cursul anului 1927 a fost de lei 10.957.794,50.

17. Mașinile și instalațiunile mai principale și în special cele caracteristice întreprinderii și care dau o măsură asupra puterii de producțiune a instalațiunii, de asemenea indicațiuni asupra procedeelor de fabricațiune cu deosebire pentru cazurile cînd procedeele de fabricațiune diferă mult la întreprinderi de același fel.

Denumirea	N-rul bucăților	Mărimea lor și producțiunea în 24 ore pe fiecare mașină
Struguri	25	Instalațiile complete sunt pentru
Mașini de frezat	4	repararea automobilelor, confec-
„ „ găurit	6	ționarea a diverse piese din nou
„ „ rabotat	2	și fabricații de accesorii noi
„ „ p(ent)(ru) pinioane conice	1	
Polizoare	6	
Cuptoare de călit	3	
„ de fontă	1	
„ de bronz	1	
„ de uscat	1	
„ p(ent)(u) fierărie	2	
Bandsäge	1	
Mașină Abricht	1	
Nutfrezere	1	
Presă p(ent)(ru) presat bandaje	1	
Polizor p(ent)(r)(u) șlefuit scule	1	
Un aparat automaticus p(ent)(r)(u) spălat piese	1	
Mașină Naxos p(ent)(r)(u) rectificat) vilbroquene	1	
Mașină de tăiat și găurit fier	1	
Mașină p(ent)(r)(u) îndoit capetele de arcuri	1	
Una instalație completă „Duco“	1	
Una instalație completă p(ent)(r)(u) nichelaj	1	
Una instalație completă „Bosch“	1	

18. Materii prime: Întrebuințarea diverselor materiaale cer sunt necesare p(ent)(r)(u) reparațiile automobilelor de diverse proveniențe.

Procurarea lor în cea mai mare parte din comerț.

Valoarea totală a materiilor prime consumate prin prelucrare de fabrică în cursul anului 1927 a fost de lei 14.538.111 (materiale întrebuințate p(ent)(r)(u) reparațiuni de automobile și confecționarea de caroserii și piese noi).

19. Producția: Fabrica a produs numai reparații de automobile și caroserii noi, care la rîndul lor au fost montate pe mașini în anul 1927; valoarea lor la punctul de mai jos.

Valoarea totală a articolelor produse de fabrică în cursul anului 1927 a fost de lei 48.068.529,25.

Enumerarea tuturor produselor pe care are posibilitatea fabrica a le produce, potrivit instalațiilor ce are: reparațiuni de automobile, confecționare de caroserii și piese noi.

20. Combustibili și unsoari: /.../ ¹.

Valoarea totală a combustibilului și a unsoarelor consumate de fabrică în cursul anului 1927 a fost de lei 374.000, plus 210.000 căldură.

Valoarea totală a curentului electric adus cu plată din afară, pentru forță, în cursul anului 1927 a fost de lei 581.446,20. /.../ ¹.

22. Recapitulări:

Capitalul investit: lei-aur 5.500.000

Valoarea materiilor prime pe anul 1927, lei 14.358.111

" salariilor " " " " 10.957.794

" combustibilului " " " " 374.000

și energiei " " " 581.446

Total: lei 26.451.351

Valoarea producție pe anul 1927, lei 48.068.529

D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială-metalurgie, dosar 418/1922, f. 21—24, original.

---

¹ Puncte necompletate.

19 ianuarie 12, <București>.

Proces verbal nr. 1.

Sedința de la 12 ianuarie 1929, ora 10 a.m.

/.../ Consiliul, examinînd chestiunea iluminatului părților periferice ale orașului cu lămpi „Olso” și avînd în vedere atît raportul și expunerea d-lui ing. I. Ștefănescu Radu asupra extinderii rețelei electrice pentru iluminatul acelor părți periferice, cit și contractul vechi care a expirat la 6 decembrie 1928 și corespondența urmată în acest sens cu Compania Anglo-Americană și cu soc(ietatea) „Sarfa”, care preia acest iluminat de la Companie, aprobă prelungirea contractului pe un an cu eventualitatea de a putea fi prelungit chiar pe doi ani, în condițiunile stabilite și specificate în noul contract cu soc(ietatea) „Sarfa”. /.../

F.A.S. M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1/1929, p. 2—3, original.

⟨1929 februarie 23, București⟩.

Inspectoratul Industrial București
Str. Sft. Niculae Șelari 5

Raport general de mersul industriei pe ultimul semestru
al anului 1928

Industria chimică

De la început sîntem datori a spune ceea ce am menționat de altfel și în raportul trecut, că industria chimică fiind enorm de variată, face ca un studiu în parte al fiecărui fel să fie foarte dificil de făcut, lucrarea luînd o extindere prea mare, care ar ieși din cadrul rapoartelor semestriale.

Vom face dar un studiu sumar, detaliile întrebuițîndu-le numai pentru exemplificare.

Materia primă foarte variată ce industria chimică necesită, se procură din țară și din străinătate în proporția de respectiv 70% și 30%.

Trebuie să accentuăm că lipsa de credit influențează foarte mult asupra procurării de materie primă, mai cu seamă pentru aceea din străinătate

Fabricile sunt nevoite să aducă cantități mici și pentru un timp scurt — fapt care produce multă perturbațiune în industrie.

Industriile care transformă materiile prime din țară, precum rafinăriile de petrol, fabricile de unsori, vaselină, săpun, gaze, amidon, glucoză etc. — au putut în cursul acestui semestru să se aprovizioneze cu ușurință.

Prețurile au fost peste tot egale cu cele din trecut — natural unele mici variațiuni neputînd influența.

Producțiunea în general a fost aproape egală (un mic procent în plus) față de anul trecut .

Pentru unele mici categorii însă cum sînt rafinăriile de petrol, și fabricile de parfumerie, produse cosmetice și produse farmaceutice, ea a fost mai mare cu aprox. 10%—12%.

În industria chimico-farmaceutică, reprezentată în regiune prin cîteva laboratorii mici și moderne utilizate, producțiunea a fost mai mare și decît anul trecut și decît în semestrul prim din acest an.

Laboratorul Dr. Iteanu din București de exemplu a produs în cursul primului semestru 6960 kilograme de diverse medicamente în fiole, granulate, lichide, tablete, precum și diferite preparate cosmetice.

În cursul acestui semestru, producțiunea a fost de 8305 kgr. diverse medicamente, cifră superioară și celui de al doilea și primului semestru din anul 1927.

Pentru celelalte laboratoare fenomenul se păstrează.

Este locul să menționăm că o propagandă inteligent susținută de Asociația generală a farmaciștilor din țară, precum și dispozițiunea luată de Ministerul Sănătății ca produsele medicamentoase străine sub denumirea

de specialități să nu mai poată fi introduse în țară decât cu aprobarea comisiunii chimico-farmaceutice, a făcut ca această industrie să se poată dezvolta și progresa.

În industria culorilor și lacurilor, producțiunea a fost în slabă descreștere, față de aceea din semestrul trecut.

Fabricile de parfumerie și cosmetice au producțiunea în creștere.

De altfel, această industrie nu suferă nici o concurență străină din cauza prohibițiunii, astfel că ea poate să se dezvolte în voie, acoperind cu prisosință consumul intern, ba unele din ele făcând și export.

Industria săpunului de rufe și toaletă își menține producțiunea din trecut.

Fabricile sunt foarte departe în a utiliza capacitatea lor totală de producțiune, mai cu seamă pentru săpunul de toaletă și cel neparflat dar în cutii, intrucit se importă și astăzi cantități destul de apreciable de acest fel de săpun, la un preț care poate suporta concurența.

Fabricile de unsori și vaselină au producțiunea cu aprox. 5—8% mai mare decât aceea din semestrul corespunzător din anul trecut.

Industria gazelor și în special aceea a oxigenului, are producțiunea cu 6—8% în creștere. Aceasta datorită împrejurărilor că în regiune au început să funcționeze două fabrici noi, înființate în cursul acestui an și anume fabrica de oxigen industrial „P. Stănicel” din Ploești (fine septembrie 1928) și fabrica de oxigen industrial „Ing. Antonescu” din București (decembrie 1928).

Industria acidului carbonic are de asemenea producțiunea crescută, datorită cererilor crescînde.

Suntem datori a atrage atențiunea asupra prețului ridicat cu care acest produs se vinde, datorită cartelului dintre fabricile producătoare.

În ceea ce privește combustibilul și mîna de lucru, menținem cele spuse la industria alimentară.

În cursul acestui semestru a luat ființă în București (este încă în curs de instalare) o fabrică modernă de boiangerie chimică și imprimerie de mătase, sub emblema de „Coloritul”. De asemenea au început să funcționeze două fabrici de oxigen menționate mai sus.

Printre diversele întreprinderi, s-au făcut oarecari tranzacțiuni și schimbări de firme. Astfel rafinăria Sami Goldstein din Buzău și-a schimbat emblema în „Petrul-Buzău”. Rafinăria „Speranța” Anglo-Continental din Ploești, a fost înglobată la soc(ietatea) Unirea. Rafinăria soc(ietății) Coroana din Mizil este în refacere pentru a-și mări producțiunea.

Director
L.S. ss. indescifrabil

Inspector industrial
Dan M. Manolescu

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 16/1929. f. 13—15, original.

<1929 februarie 23, București>.

Inspectoratul Industrial București
Str. Sft. Niculae Șelari 5

Raport general de mersul industriei pe ultimul semestru al anului 1928

Industria metalurgică în regiunea II București, reprezentată printr-un număr de 130 întreprinderi, a lucrat după cum vom expune mai jos:

Materiile prime: În ultimul semestru al anului 1928, întreprinderile și-au procurat materii prime 55—60% din țară și 60—65% (materii) prime din străinătate (sic!).

Majoritatea materiilor prime aduse din străinătate sînt: tablă de oțel pentru cazane, fier profilat de calitate mai superioare, fontă, bronz fosforat și aramă în foi pentru cutii de foc (la locomotive) și plăci tubulare.

Uzinele cele mari din regiunea noastră ca: Lemaître, Vulcan, Wolff, Uzinele Metalurgice Ploiești, Macazul, Soc(ietatea) Anglia etc. s-au aprovizionat cu materii prime din țară de la uzinele Reșița și Nădrag și au fost aduse pe C.F.R. și parte pe apă prin portul Giurgiu.

Materiile prime din străinătate de exemplu: tabla de oțel pentru cazane, fier profilat, fontă, arămuri, alămuri, nituri și șuruburi au fost aduse parte din Cehoslovacia prin C.F.R., parte prin navigația dunăreană din porturile Regensburg, Presburg în porturile Giurgiu, Oltenița.

O parte din materiile prime au fost importate și din Anglia ca: sîrmă pentru industria cuielelor, cercurilor, etc. care au venit pe apă în porturile Galați și Constanța.

Se vede o mare ameliorare în ce privește transporturile pe C.F.R. și pe apă, care sosesc fără întârziere conf(orm) comenzilor.

Producție: În cursul ultimului semestru al anului 1928 la marile uzine din regiunea noastră, producția este cu 10—15% mai mare decît cea din semestrul trecut. Cauzele acestei creșteri au fost multe comenzi din partea societăților petrolifere, de la C.F.R., S.T.B., de la diferite industrii textile, care au contribuit la creșterea producției din acest ultim semestru.

În ultimul semestru al anului 1928, uzinele mari din regiunea noastră s-au amenajat cu construcții și instalațiuni de mașini speciale, parte făcute chiar de fabrici și o mică parte care au fost importate din străinătate, acestea numai pentru a putea executa orice lucrări pentru C.F.R. în reparațiuni de locomotive și vagoane.

Astfel Uzinele Vulcan, Lemaître, D. Voina sunt astăzi instalate pentru a putea executa cazanele de locomotive, cutii de foc, plăci tubulare și orice lucrare ar necesita o locomotivă.

Cu toate acestea, Căile Ferate Române au făcut comenzi în străinătate, dînd uzinelor din regiunea noastră numai 15—20% din totalul susnumitelor comenzi.

Directia S.T.B.-ului face toate comenzile în străinătate, iar pentru uzinele noastre nu revine altceva de făcut decât saboți și care le plătesc cu 9 lei kg. față de 11 lei care se plăteau în primul semestru al anului 1928.

Această reducere de prețuri se explică din cauză că mica industrie de turnătorie nu are de lucru și a acceptat acest preț pentru a nu se vedea silită să închidă atelierele și a concedia lucrătorii.

Făcându-se socoteala de noi pe diferite mici turnătorii, am constatat că costul fontei loco fabrica este de 5 lei, 3,50 kg cocs metalurgic, manipulație de lucru pînă la livrare costă 9 lei kg.

Se accentuează mult industria cuielei și a sîrmei din regiunea noastră.

Fabrica de cuie „Excelsior” din Buc(urești) str. Agricultori, a fost declarată în stare de faliment și nici pînă astăzi nu poate funcționa.

Fabrica de cuie și sîrmă Pincu Loewensohn din Buc(urești), str. Fabrica de Chibrituri, a avut aceeași soartă.

Singura fabrică care se menține în această branșă este Neptun, dar lucrează foarte redus din cauza materialelor prime prea scumpite prin tariful vamal la articolul fier profilat. Concurența din afară profită și exportă la noi o cantitate enormă de cuie, sîrmă galvanizată și arămită.

În regiunea noastră avem 3 fabrici de cuie și sîrmă, din care însă 2 s-au desființat (în București). Întreprinderile Emil Costinescu Sinaia lucrează, ar trebui ca tariful vamal să fie mai protector, căci altfel în scurt timp va fi și această fabrică nevoită a înceta funcționarea.

Atelierele de reparațiuni, care sunt în mare număr, au avut întotdeauna lucrări suficiente, deoarece zilnic sînt puse noi mașini în funcțiune, apoi diferitele incendii la industrii necesită reparațiuni serioase. Așa că oricît ar fi de multe, pentru susnumitul motiv găsesc destul de lucru, deoarece și aceste ateliere s-au amenajat cu toate mașinile cele mai speciale ca să poată executa orice lucrare.

În ce privește lucrătorii, nici o industrie mare sau mică din această branșă n-a suferit de o criză de lucrători, deoarece astăzi prin țările alipite le putem aproviziona cu lucrători de prima calitate și nu este absolut necesară aducerea specialiștilor din afară. Aceasta în toate branșele metalurgice.

Combustibilul: în ultimul semestru al anului 1928, observăm o apreciazabilă ameliorare, față de primul semestru.

Combustibilul lichid a fost peste tot în scădere ca preț, adică păcura 1,55—1,60 lei kg., motorina 3 lei kg., benzina 7 lei kg. și totul perfect livrabil la datele cerute.

În ce privește combustibilul solid (cocsul industrial și metalurgic), care lipsește la noi în țară, a fost adus din Cehoslovacia, Anglia și Westfalia cu reducere de taxe vamale, care au fost binevenite pentru industrii ca turnătorii de fontă și construcțiuni metalice.

Salariile lucrătorilor s-au menținut în aceeași proporție cu cele din primul semestru al anului.

Lucrătorii calificați de prima calitate și singuri stătători au fost întotdeauna bine plătiți, adică, începînd chiar de la 200 și 300 lei pe zi. Lucrătorii calificați de a doua calitate și care se găsesc foarte mulți, au fost plătiți de la 150 pînă la 180 lei pe zi.

Lucrătorii necalificați în cursul semestrului ultim, prin închiderea campaniei agricole, sunt disponibili foarte mulți, din care cauză sînt plătiți între 70 și 80 lei zilnic.

După cum se poate vedea din aceasta în ce privește lucrătorii, industria metalurgică n-a avut nimic de suferit.

Fabrica de locomotive „Ing. N. Malaxa” din Gara Titan, după 2 ani de construcțiuni, a ajuns ca în cursul semestrului ultim din 1928, să construiască prima locomotivă tip-greu și care, după cum se știe, a reușit foarte bine.

Modul cum susnumita uzina este instalată, adică cu cele mai perfecte și moderne mașini pentru construirea cazanelor de locomotivă, rularea tablelor automate, presarea plăcilor tubulare, rabotarea tablelor de cazane la margini, nituirea cazanelor cu presiunea hidraulică și tot felul de accesorii de mașini și unelte moderne, prevede că această fabrică în scurt timp va putea executa în serii locomotivele cele mai moderne de care C.R.F. ar avea nevoie.

Fabrica metalurgică „Julius Hoerer” din Buzău, care în cursul lunii iulie a fost pusă în funcțiune, este una din cele dintîi metalurgii în ramura specială a ei /..../¹

Tot în cursul perioadei semestriale s-au mai făcut lucrări de perfecționare în mașini la fabricile „D. Voina” din Buc(urești) Cîmpul Moșilor și la „Soc(ietatea) Uzinele Vulcan” pentru fabricarea tuturor mașinilor de morărit, afară de valțuri și care, văzute de noi cu ocazia expoziției din Cîmpul Moșilor, au întrecut cu totul așteptările noastre.

Postamentele de mori, curățitoarele de cereale, site plane, buliere, tot felul de elevoatoare (sînt) de o construcție superioară celor venite din străinătate. Așa fiind se poate da o încredere mare susnumifelor întreprinderi, adică protecție prin tariful vamal și recomandarea lor tuturor morilor în construcție.

După cum se vede, în regiunea noastră, metalurgia este într-o dezvoltare mare, deoarece are posibilitatea a construi cazane de aburi, rezervoare de produse petrolifere, tuburi nituite pentru exploatare petroliferă, fabricarea de locomotive, turnarea a tot felul de articole din fontă și bronz, mașini pentru mori țărănești și pentru mori sistematice.

La sfîrșitul semestrului 1928, s-a pus în funcțiune și un laminor pentru fier de beton armat în fabrica metalurgică „Frații Goldenberg” din București, care posedă instalațiune completă cu o putere de 1500 H.P. (Compound). Această fabrică va fi în continuă dezvoltare spre a putea face fier profilat și tablă.

Răul constă în felul, că aceste articole nu pot fi construite în serii pentru comercializare, din cauza lipsei de capital, care astăzi, după cum se știe, se obține foarte greu și cu dobînzii exagerate.

Director
L.S. Andone

E. Damaschin

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 16/1929, f. 16—20, original.

¹ Se fac aprecieri supra dotării fabricii „Julius Hoerer” din Buzău, care producea articole din fontă.

1929 mai 17, București

Ministerul Industriei și Comerțului
 Direcțiunea Industriei
 Inspectoratul Industrial București
 Nr. 582/17 mai 1929

Către
 Direcțiunea generală a industriei

Avem onoare a vă înainta aci alăturat cererea fabricii de unelte de precizie „PRECIZIA“ din București, Șos. Chitila 6, înreg(istrată) la nr. 1749/1929, prin care solicită acordarea avantajilor legii pentru încurajarea industriei naționale.

Din cercetările făcute rezultă că susnumita fabrică este proprietatea dlui W.H. Paas și a fost înființată și pusă în funcțiune în luna aprilie 1929. Capitalul investit în această întreprindere este de 3.100.000 ei.

Instalațiunile susnumitei fabrici se compun din:

- 1 dinam de 5 K.W.
- 14 strunguri
- 6 fres mașine
- 1 bohrmașine
- 2 fierăstraie mecanice
- 2 mașini de tăiat ghivent
- 4 polizoare
- 1 instalație de călit
- 1 forjă

Această instalațiune este condusă de un motor Diesel de 40 H.P.

Materiile prime întrebuințate în susnumita fabrică sînt: oțel crom 40.000 kg. anual.

Produsele susnumitei fabrici sunt: burghie de făcut ghivent, filiere pentru ghivent, raibere burghii, frezere și tot felul de instrumente din oțel crom.

Susnumita fabrică este admiuistrată de proprietar, fiind specialist, ajutat de 1 tehnician străin, 1 maestru român.

Lucrătorii întrebuințați în fabrică sunt în număr de 27 calificați, toți români.

Fabrica este deservită de Gara de Nord și Obor.

Din cele expuse mai sus, rezultă că susnumita fabrică întrunește condițiunile cerute și deci poate beneficia de avantajile legii în mod definitiv.

Director,
 ss. indescifrabil.

Șef serviciu,
 ss. indescifrabil.

D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., Metalurgie, dosar 19/1929, f. 1, original.

⟨1929 iunie 3, București⟩

Președinția Adunării Deputaților

Domnule Președinte

Domnul deputat Lotar Rădăceanu, în ședința de la 1 iunie a.c., a făcut următoarea întrebare:

„Am onoarea a adresa domnilor miniștri ai muncii și de interne următoarea întrebare:

La Societatea Tramvaielor din București, muncitorii organizați în urma conflictului de muncă, care este în curs și se află în fața arbitrajului obligator, sînt supuși din partea direcțiunii unei prigoane sistematice pentru a-i determina să părăsească sindicatul profesional și să renunțe la mișcarea de revendicări începută. Direcțiunea, călcînd astfel dispozițiunile precise ale legii sindicatelor, excită, prin agenți provocatori și șefii de serviciu, pe lucrători, căutînd să producă învrăjbiri și scandaluri. Aceste procedee au mers atît de departe, încît la mai multe depouri nu li se dădeau lucrătorilor dimineața vagoanele în primire dacă nu semnav niște memorii propuse de direcțiune. Lucrătorii nesemnînd, s-a pus în pericol circulația regulată a tramvaielor, și numai în fața solidarității lucrătorilor, vagoanele se dădeau în ultimul moment în primire.

Din moment ce lucrătorii sînt obligați să respecte legea sindicatelor și legea conflictelor de muncă și o respectă totdeauna cu strictețe, credem că și Societatea Tramvaielor are aceeași obligație.

Am deci onoarea a întreba pe domnul ministru de interne dacă are cunoștință de situația arătată și ce măsură înțelege să ia pentru ca la S.T.B., societate la care e cointereseată Primăria Capitalei și care conduce un serviciu de utilitate publică, să se respecte libertatea de organizare.

Tot odată, am onoarea a întreba pe domnul ministru al muncii ce măsuri înțelege să ia pentru ca organele în subordine să constate și să sancționeze călcările de lege ce se comit de numita societate” ,

Subsemnatul vă comunică textul acestei întrebări, care s-a făcut cunoscut și domnilor miniștri de interne și al muncii.

Președinte
ss. indescifrabil

Secretar general
ss. indescifrabil

D-sale Domnului Președinte al Consiliului de Miniștri

D.A.C., fond P.C.M., dosar 4/1929, vol. I, f. 242, original.

[1929, după 3 iunie — înainte de 5 noiembrie, București].

Raport

asupra amenajării cu energie electrică
a Municipiului București

Subsemnații ingineri M. Vasilescu-Karpen, G. Nicolau și I. Rarincescu, în baza delegațiunii dată de Onor Consiliu Superior al Administrării Întreprinderilor și Avuțiilor Publice, în ședința de la 3 iunie a.c. în urma studiilor și cercetărilor pe care le-am făcut cu privire la instalațiile pentru producerea, transportul și distribuirea de energie electrică în Municipiul București, în vedea satisfacerii consumului public și particular de energie electrică pentru încălzit, forță motrice, etc., precum și în urma examinării tuturor registrelor exploatarei acestor instalații, cit și a actelor în legătură cu această exploatare, am constatat următoarele:

Alimentarea cu energie electrică a orașului București este făcută astăzi de Societatea Generală de Gaz și Electricitate din București (Gaz-Electra) cu sediul în str. Sărindar nr. 8 și de întreprinderea comunală denumită „Uzinele Comunale București” (U.C.B.), constituită în baza legii pentru Administrarea și Exploatarea Uzinelor Comunale București, promulgată prin I.D.R. nr. 404 din 3 iulie 1923 și publicată în Monitorul Oficial nr. 87 din 21 iulie 1923.

Exceptînd introducerea iluminatului electric care a fost făcută în anii 1888—1891, pe Bulevardele Elisabeta, Carol și Pache Protopopescu, cit și pe str. Colței și Șoseaua Kisseleff, utilizîndu-se în acest scop energia electrică produsă de uzina hidroelectrică care era la Grozăvești, avînd două turbo-agregate pentru curent continuu, de 660 volți tensiune, cea dintîi uzină electrică să satisfacă nevoile consumului public și particular, de energie electrică, a fost uzina Filaret construită în anii 1906—1908, de către Societatea Generală de Gaz și Electricitate din București. În această uzină electrică au fost instalate de la început 3 grupuri electrogene cu motoare Diesel-Carels, de cîte 675 C.P. fiecare, pentru curent trifazic, 5 500 V, 50 per/secundă. Distribuirea energiei electrice era făcută întocmai ca și astăzi, sub formă de curent trifazic 50 per/sec. — tensiunea de alimentare fiind de 5 000 volți, iar cea de distribuție $3 \times 208/120$ volți.

Societatea Generală de Gaz și Electricitate a luat naștere în 1906, dintr-o altă societate, denumită „Compania de Gaz” care exploata vechea concesiune „Alfred Gottereau”, a iluminatului cu gaz a Municipiului București, acordată la 26 martie 1868. Ea a fost constituită pe baza acordării unei concesiuni pe timp de 40 ani, avînd de astă dată drept scop, în afară de alimentarea Municipiului București cu gaz aerian, și alimentarea lui cu energie electrică, în vederea satisfacerii nevoilor publice și particulare de luminat, încălzit, forță motrice etc., Această nouă concesiune a fost acordată reziliîndu-se cea veche din 1868 și impunîndu-se, în acelaș timp, odată cu condițiile de exploatare stipulate în caietul de sarcini respectiv, anumite rezerve în baza cărora Primăria Municipiului București își păstra dreptul de a putea

eventual să lumineze străzile și stabilimentele Municipiului sau să alimenteze și să distribuie direct energia electrică necesară consumului public și particular, într-un sector de lângă abatorul Municipiului București.

În anii 1910—1912 Primăria Municipiului București, în urma unui conflict cu Societatea Generală de Gaz și Electricitate, din cauza iluminatului electric al străzilor, a construit o nouă uzină termoelectrică la Grozăvești, cu scopul de a produce energia electrică pentru tramvaie, străzi, dependențe comunale, sectorul rezervat de lângă abatorul comunal etc. În această uzină termoelectrică au fost instalate de la început 2 turbogeneratoare de cîte 1 000 kw, distribuția energiei electrice făcîndu-se ca și la Uzina electrică „Filaret”, sub formă de curent alternativ trifazat. Tensiunea de alimentare era de 5 000 volți, iar cea de distribuție: $3 \times 208/120$ Volți.

Prin „Convenția” publicată în Monitorul Oficial nr. 125 din 25 iunie 1924, care a fost încheiată în baza legii promulgată prin I.D.R. nr. 2106 din 24 iunie 1924 și publicată de asemenea în „Monitorul Oficial” nr. 135/1924, Primăria Municipiului București a cumpărat de la Societatea Anonimă „Omnium Electric Român” avînd sediul în București totalitatea acțiunilor în număr de 70.000, precum și a părților de fondatori ale Societății Generale de Gaz și Electricitate din București pe prețul de 36.720.000 — franci francezi, plătit în 30 ani, cu o dobîndă de 7%. În acest scop Primăria Municipiului București se obligă să emită obligații purtînd cupoane semestriale de dobînzii cu data de 1 decembrie și 1 iunie din fiecare an, primul cupon scăzînd la 1 decembrie 1924.

În baza acestei convențiuni, cu începere de la data încheierii ei, întreaga avere a Societății Generale de Gaz și Electricitate din București, intră în fapt în patrimoniul Municipiului București. Ținînd seama de această situație în baza deciziei nr. 25 din 1 aprilie 1927 a Consiliului General al Municipiului București, aprobată de Ministerul de Interne prin decizia nr. 18272 C din 24 septembrie 1927, prin care s-a hotărît ca toate bunurile Societății Generale de Gaz și Electricitate să fie administrate în conformitate cu „Legea pentru Administrarea și Exploatarea Uzinelor Comunale București,” publicată în „Monitorul Oficial” nr. 87/1923, prin decizia nr. 153 din 23 martie 1929 Comisiunea Interimară a Consiliului Comunal General al Municipiului București înglobează serviciile Societății General de Gaz și Electricitate din București în serviciile Uzinelor Comunale București, urmînd ca toate lucrările referitoare la exploatarea acestei Societăți să fie rezolvate de consiliul de administrație și de consiliul de direcție al Uzinelor Comunale București.

În conformitate cu planul de amortizare stabilit pentru răscumpărarea acțiunilor Societății Generale de Gaz și Electricitate, Primăria Municipiului București pe ziua de 1 decembrie 1929 mai are de plătit 34.484.000 franci francezi sau aproximativ lei 228.284.000.

În conformitate cu tablourile nr.: 1, 2, 3 și 4 anexate acestui raport 1, puterea instalată utilizabilă de care dispune astăzi Municipiul București în cele două centrale termoelectrice „Filaret” și „Grozăvești” pentru satisfacerea consumului public și particular de energie electrică, este de 39.900 kw., sau aproximativ de 40.000 kw. repartizată astfel:

a/ În centrala „Filaret”, 10 grupuri electrogene denumite grupurile nr. 1—10 și 11 cu motoare Diesel-Carels avînd o putere totală de 10.195 C.P.

cuplate direct cu generatori de curent alternativ trifazat de 5 200—5 500, Volți tensiune și 50 per/sec frecvență. Puterea totală a generatorilor este de 9 335 K.V.A.

Aceste grupuri electrogene — din cauza uzurii datorită vechimii și utilizării lor, în anii de după război pentru a face față la supraîncărcări mari, dese și de lungă durată pot fi întrebuințate la o sarcină totală maximă de aproximativ 5 300 kw.

Ele au fost instalate în ordinea următoare:

În anul 1908 grupurile nr. 1,2 și 3 formate din motoare Diesel-Carels de câte 675 CP fiecare și din generatori Siemens-Schuckert de câte 600 K.V.A. fiecare, putînd fi întrebuințate astăzi la câte o sarcină maximă de 350 KW. în total deci ..... 1 050 kw.

În anii 1909—1911 grupurile electrogene nr. 4—5 cu motoare Diesel-Carels de câte 260 CP și generatoare unul Lahmeyer Werke AG și altul Siemens-Schuckert de câte 230 K.V.A. fiecare, putînd fi întrebuințate astăzi la câte o sarcină maximă de 150 Kw. în total deci ..... 300 kw.

În anii 1911—1913 grupurile electrogene nr. 6—8 cu motoare Diesel-Carels de câte 375 CP și generatoare Siemens-Schuckert de câte 600 K.V.A. putînd fi întrebuințate astăzi la câte o sarcină maximă de 350 Kw. Grupul electrogen nr. 8 a fost demontat în cursul lunii februarie a.c. pentru a fi înlocuit cu un altul nou de 3 500 kw. (5 000 C.P.).

Celelalte grupuri nr. 6—7 reprezintă deci în total ..... 700 kw.

În anul 1914 grupul electrogen nr. 9 avînd un motor Diesel-Carels de 2 250 CP și un generator AEG de 2 000 KVA putînd fi astăzi întrebuințat la o sarcină maximă de ..... 1.100 kw.

În anul 1919 grupul electrogen nr. 10 identic cu grupul electrogen nr. 9 reprezentînd astăzi o putere utilizabilă de ..... 1.100 kw.

În anul 1922 grupul electrogen nr. 11 avînd un Diesel de 2 000 C.P. și un generator Thomson-Houston de 1 875 K.V.A. putînd fi întrebuințat astăzi la o sarcină maximă de ..... 1.100 kw.

Totalul puterii utilizabile în centrala „Filaret” ..... 5.300 kw.

Aceste grupuri electrogene în anii 1927 și 1928 au produs următoarele cantități de energie:

1927			1928		
mașina nr. 1	581.865 kw/h		mașina nr. 1	244.475 kw/h	
„ nr. 2	449.825 „		„ nr. 2	388.035 „	
„ nr. 3	214.240 „		„ nr. 3	442.780 „	
„ nr. 4	23.640 „		„ nr. 4	6.385 „	
„ nr. 5	24.120 „		„ nr. 5	4.800 „	
„ nr. 6	422.940 „		„ nr. 6	215.580 „	
„ nr. 7	624.700 „		„ nr. 7	452.440 „	
„ nr. 8	499.430 „		„ nr. 8	551.655 „	

„ nr. 9	2.978.335	„	„ nr. 9	2.288.940	„
„ nr. 10	2.516.230	„	„ nr. 10	2.842.890	„
„ nr. 11	3.476.965	„	„ nr. 11	3.075.650	„
Excitator	9.460	„	Excitator	8.025	„
<hr/>			<hr/>		
Total	11.871.750 kw/h	Total	10.521.655 kw/h		

Și au consumat următoarele cantități de motorină:

4.193.723 kg. valorind 11.870.950 60 lei în anul 1927 și 3.698.125 kg. valorind 11.328.047 lei în anul 1928 precum și cite 131.411 kg. și 108.698 kg. uleiuri și vaselină valorind 1.987.945,10 lei și 1.696.844 42 lei.

După cum se specifică în tabloul nr. 3¹ anexat acestui raport, această centrală electrică, pentru exercitarea alternatorilor dispune și de următoarele cinci grupuri convertizoare:

2 grupuri Lahmeyer-Werke AG cu motoare sincrone de cite 80 CP și 5 000/5 500 volți 7 amperi 50 per/sec și generatoare în derivație de curent continuu fiecare de cite 52 kw. 120/165 volți și 435/315 amperi instalate în 1928.

2 grupuri AEG cu motoare sincrone pentru curent alternativ trifazic fiecare de cite 75 CP; 208 volți 168 amperi 50 per/sec și generatori în derivație de curent continuu fiecare de 48 kw.

120/165 Volți și 400/290 amperi instalate în anul 1911.

1 Grup Thomson-Houston cu motor sincron, pentru curent alternativ trifazic, 380 CP, 5 000 Volți, 43 amperi, 50 per/sec. și unul de curent continuu Compound de 250 kw. 125 Volți și 2 000 amperi instalat în anul 1925.

b) După cum se specifică în tabloul nr. 4 * anexat acestui raport în centrala „Grozăvești” se găsesc 6 grupuri electrogene cu turbine cu abur denumite: grupurile nr. 1, 2, 3, 4, 5 și 6 cu o putere totală de 43.000 K.V.A. respectiv 34.500 kw. Aceste turbogeneratoare au fost instalate în ordinea următoare:

În anul 1912 turbogeneratoarele AEG nr. 1—2 de cite 1 250 KVA respectiv 1 100 kw. reprezentînd un total ..... 2 200 kw.

În anul 1914 turbogeneratorul BBC nr. 3 de 2 500 K.V.A. respectiv ..... 2 200 kw.

În anul 1923 turbogeneratorul BBC nr. 4 de 5 000 K.V.A. respectiv ..... 4 000 kw.

În anul 1926 turbogeneratorul BBC nr. 5 de 13 000 K.V.A. respectiv ..... 10.400 kw.

În anul 1928 turbogeneratorul BBC nr. 6 de 20.000 K.V.A. respectiv ..... 16.000 kw.

Totalul puterii utilizabile la Grozăvești ..... 34.600 kw.

Aceste grupuri electrogene în anii 1927 și 1928 au produs următoarele cantități de energie:

	1927	1928
Grupul nr. 1	98.870 kw/h	4.270 kw/h
„ „ 2	155.390 kw/h	21.070 kw/h
„ „ 3	1.245.400 kw/h	590.420 kw/h

„ „ 4	4.057.300 kw/h	1.425.700 kw/h
„ „ 5	33.451.240 kw/h	44.529.000 kw/h
Total:	39.008.200 kw/h	46.570.560 kw/h

De asemenea aceste grupuri electrogene au consumat următoarele cantități de păcură:

29.238.400 kg. a 1,75 lei/kg. valorînd 51.454.195 lei în 1927 și
 35.118.049 kg. a 1,58 „ „ 55.742.139 lei în 1928
 precum și următoarele cantități de uleiuri pentru turbine:
 3072,50 kg. a cîte 26,90 lei/kg. valorînd 99.647,81 lei în 1927 și
 2750,00 kg. a cîte 30,50 „ „ 83.875,00 lei în 1928.

Turbinele lucrează cu abur supraîncălzit la 300° — 350° sub o presiune de 14—15 at. produs de o instalație de 14 cazane sistem Babcock-Wilcox, avînd o suprafață totală de încălzire de 5 950 mp.

Aceste cazane au fost instalate în ordinea următoare:

În anii 1912—1914 au fost instalate cazanele:

Nr-le 1—8 avînd fiecare o suprafață de încălzire de 300 mp. și o putere de vaporizare de 20 kg./mp.

Cazanele 1—4 se găsesc în stare de funcționare.

Ele au fost renovate în cursul anului 1927, mărimdu-li-se producția de aburi la 30 kg/mp., celelalte cazane nr-le 5—8, deși renovate în anul 1926, sînt într-o stare de funcționare mai puțin bună.

În total aceste 8 cazane reprezintă o suprafață de încălzire de ..... 2400 mp.

În anul 1927 au fost instalate cazanele nr-le 9 și 10, avînd fiecare cîte o suprafață de încălzire de cîte 450 m.p. și o putere de vaporizare de 20 kg./mp. Aceste cazane au fost renovate în anul 1929, mărimdu-li-se suprafața de încălzire la 575 m.p. și vaporizația la 30 kg/mp. Ele reprezintă în total o suprafață de încălzire de ..... 1150 m.p.

În anul 1924 au fost instalate cazanele nr-le 11 și 12 avînd fiecare cîte o suprafață de încălzire de 650 m.p. și o putere de vaporizare de 20 kg/m.p. Aceste două cazane reprezintă în total o suprafață de încălzire de ..... 1100 m.p.

În anul 1928 au fost instalate cazanele nr-le 13 și 14, avînd cîte o suprafață de încălzire de cîte 625 m.p. fiecare și o putere de vaporizare de 32,5 kg/m.p.

Aceste două cazane reprezintă în total o suprafață de încălzire de ..... 1250 m.p.

Totalul suprafeței de încălzire a cazanelor ..... 5950 m.p.

În afară de această putere totală disponibilă de aproximativ 40.000 kw, pe care o pot produce actualele cazane centrale termoelectrice de la „Filar-et” și „Grozăvești”, Municipiul București în baza contractului de furnitură de energie electrică, încheiat la 23 august 1924, cu Societatea Anonimă Română „Electrică” cu sediul în București, str. Matei Millo nr. 2 și autentificat de Tribunalul Ilfov, Secția de Notariat, cu nr. 31.046 din 24 decembrie 1923, modificat apoi prin contractul înaintat cu nr. 666 din 13 ianuarie 1928, de către societatea „Electrică”, Uzinelor Comunale București, unde a fost înregistrat sub nr. 1323 din 17 ianuarie 1929, are la dispoziție încă o putere de 2 500—3 500 kw., predabilă la Ploiești, de unde poate fi transportată la București (postul ... de transformare de 60.000/5 000 V. instalat la uzina „Grozăvești”) prin mijlocirea liniei de mare tensiune (60.000 volți) pentru curent trifazat 50 per/sec. Ploiești București, lungă de 70 km. și construită de Primăria Municipiului București pentru o capacitate de 8 000 K.V.A. cu posibilitatea de a putea fi dublată, putînd avea deci o capacitate de 16.000 K.V.A.

După cum se specifică în tablourile nr. 5—10¹ și 11¹ anexate acestui raport, pentru transportul și distribuirea energiei electrice necesare satisfacerii nevoilor publice și particulare de luminat, forță motrice, încălzit etc., Municipiul București dispune astăzi de o rețea electrică compusă din:

a/ 10.402 metri cablu subteran (3 × 95 mmp) pentru o tensiune de 30.000 volți, instalat în anul 1928.

b/ 201.709 metri cablu subteran (630 m. de 3 × 10 mmp.; 60.626 m. de 3 × 16 mmp.; 69.293 m. de 3 × 25 mmp.; 13.989 m. de 3 × 50 mmp.; 22.782 m. de 3 × 70 mmp.; 34.389 m. de 3 × 95 mmp) pentru o tensiune de 5 000 V., din care o lungime de 84.406 m. (5 840 m. de 3 × 95 mmp.; 9 391 m. de 3 × 70 mmp.; 10.870 m. de 3 × 50 mmp.; 23.756 m. de 3 × 25 mmp.; 34.395 m. de 3 × 16 mmp.; și 154 m. de 3 × 10 mmp.) a fost instalată înainte de război (1908—1916.)

În afară de acest cablu subteran. în cursul anului 1919 pînă la 15 iulie curent s-a mai montat 8 070 m. cablu subteran pentru 750 volți și anume: 1 492 m. de 3 × 35 mmp. plus 1 × 25 mmp.; 4 940 m. de 3 × 50 mmp.; plus 1 × 35 mmp.; 377 m. de 3 × 70 mmp.; plus 1 × 50 mmp. și 1 261 m. de 3 × 95 mmp.; plus 1 × 50 mmp. secțiune, rămînînd din fiecare de aceste feluri să se mai instaleze pînă la 31 decembrie 1929, încă următoarele lungimi: 6 508 m, 18.060 m., 5 623 m și 739 m, sau în total 30.930 metri.

De asemenea în anul 1929, pînă la 15 iulie a.c. s-a mai montat 21.638 metri cablu subteran pentru 5 000 volți și anume:

526 m. de 3 × 16 mmp.; 5 521 de 3 × 25 mmp.; 1 732 m. de 3 × 50 mmp.; 2 030 m. de 3 × 70 mmp.; 10 604 m. de 3 × 95 mmp. secțiune, rămînînd din fiecare din aceste feluri de cabluri, exceptînd cel de 3 × 70 mmp. să se mai instaleze pînă la 31 decembrie 1929, încă următoarele lungimi: 3 474 m., 14.4974 m., 1 268 m., 18.896 m și 3 775 m, sau în total 418 m (sic!)

c/ 318.786 m cablu subteran (6 588 m. de 2 × 16 mmp.; 7 697 de 3 × 25 mmp. plus 16 mmp.; 156.971 m. de 3 × 35 mmp. plus 25 mmp.; 115.241 m. de 3 × 50 mmp.; plus 35 mmp.; 21.213 m. de 3 × 70 mmp. plus 50 mmp.; 10.806 m. de 3 × 95 mmp. plus 50 mmp.) pentru o tensiune

de 208 volți, din care o lungime de 178.417 (114.498 m. de 3×70 mmp. plus 50 mmp.; 51.213 m. de 3×50 mmp. plus 35 mmp.; 107.609 m. de 3×25 mmp. plus 16 mmp. și 120 m. de 2×16 mmp.) a fost instalată înainte de război (1908—1916).

d/ 37.958 m. cablu subteran de $4 \times 1,5$ mmp. pentru o tensiune de 208 volți.

e/ 12.618 metri cablu telefonic (8 560 m. de $6 \times 2 \times 0,8$ mmp. și 4 058 m. de $10 \times 20,8$ mmp.).

f/ 415: 756 m. (79.195 kg.) conducte aeriene și anume: 5 982 m. (323 kg) de 6 mmp.; 73.561 m (6 526 kg.) de 50 mmp.;

g/ 232 posturi de transformatori (112 aeriene, 28 subterane și 92 interioare) avînd în total 312 transformatori, de următoarele puteri:

1	Transformator	de	5 K.V.A.	5 K.V.A.
19	„	de cîte	15 K.V.A.	295 K.V.A.
12	„	de „	20 K.V.A.	240 K.V.A.
3	„	de „	25 K.V.A.	75 K.V.A.
10	„	de „	30 K.V.A.	300 K.V.A.
15	„	de „	40 K.V.A.	600 K.V.A.
13	„	de „	50 K.V.A.	650 K.V.A.
6	„	de „	60 K.V.A.	360 K.V.A.
30	„	de „	70 K.V.A.	2.100 K.V.A.
8	„	de „	75 K.V.A.	600 K.V.A.
59	„	de „	100 K.V.A.	5.900 K.V.A.
51	„	de „	150 K.V.A.	7.500 K.V.A.
59	„	de	160 K.V.A.	9.440 K.V.A.
19	„	de	200 K.V.A.	3.800 K.V.A.
6	„	de	250 K.V.A.	1.500 K.V.A.
1	„	de	500 K.V.A.	500 K.V.A.

Total 312 transformatori reprezentînd 34.005 K.V.A.

h/ 29676 contori și 783 ceasornice de contori pentru tarif combinat.

În baza art. 9 din Statutele Societății Tramvaielor București (S.T.B.) publicat în Monitorul Oficial nr. 43 din 26 mai 1909, Primăria Municipiului București, în cazul cînd se obligă să procure energia electrică de care această societate are nevoie, prețul va putea să întreacă cu cel mult 10% prețul de regie.

Pentru un moment și în mod provizoriu acest preț de vînzare în baza hotărîrii din 18 august 1927, a consiliului de administrație al U.C.B. a fost fixat la 3,57 lei kw/h. În aceste condiții, Municipiul București a vîndut S.T.B.-ului în anii 1927 și 1928 cantitățile de 12.563.847 kw/h și 16.350.225 kw/h. Consumația pe anul 1928 a S.T.B. a înregistrat prin urmare în raport cu cea din 1927 o creștere de 30%. Creșterea corespunzătoare a consumului de energie electrică al S.T.B. din anul 1927 în raport cu cel din 1926, care a fost de 9.775.434 kw/h este numai de 23,5%. Rețeaua electrică a S.T.B. este alimentată de uzina electrică „Grozăvești” prin substațiile din B-dul Carol și B-dul Dinicu Golescu, care transformă curentul electric trifazat, 5 000 volți, 50 per/sec în curent continuu 800 volți, necesar alimentării motoarelor tram-

vaielor. De la aceste substații, care sînt proprietatea Municipiului București, pleacă cablurile de alimentare ale S.T.B., care conduc energia electrică la centrale de alimentare ale rețelei electrice a tramvaielor.

Substația din B-dul Carol a fost construită în anul 1912 o dată cu uzina „Grozăvești” avînd la început două convertizoare rotative la cascadă de cîte 350 kw. fiecare, și o baterie tampon de acumulatori, de asemenea de 350 kw.

Prin dezvoltarea de după război a electrificării liniilor de tramvaie, aceste unități au devenit insuficiente. Din această cauză, S.T.B. a instalat în această substație, în anul 1923, alte două convertizoare rotative în cascadă, Siemens-Schuckert de cîte 100 kw., care ulterior au fost înlocuite, instalîndu-se trei redresori Brown-Boveri, cu mercur, doi de cîte 1 100 kw, unul în 1925 și altul în 1926, iar cel de al treilea de 1 700 kw. în 1928, rămînînd a fi utilizate după nevoi și cele dintîi două convertizoare rotative de cîte 350 kw fiecare.

Din cauza nevoilor de energie electrică mereu crescînde ale S.T.B., în 1927 s-a mai construit și s-a mai pus în funcționare a doua stație în B-dul Dinicu Golescu, unde au fost instalate cele două convertizoare rotative de cîte 1 000 kw., demontate din substația din B-dul Carol, precum și un redresor cu mercur Brown-Boveri instalat în 1929 de 1 700 kw.

În afară de aceste două substații, mai există la uzina „Grozăvești” un convertizor rotativ în cascadă de 350 kw., care deservește de asemenea rețeaua S.T.B., alimentînd centrul de alimentare din Piața Buzești.

Consumul de energie electrică al S.T.B. între anii 1921 — 1928 a fost de:

3.859.011 Kw/h	în anul	1921
4.094.624 „	„	1922
5.028.329 „	„	1923
6.505.493 „	„	1924
8.632.490 „	„	1925
9.775.434 „	„	1926
12.563.847 „	„	1927
16.350.225 „	„	1928

În anii 1927 și 1928, cantitățile de energie distribuite S.T.B. prin cele două substații, cît și prin convertizorul de la „Grozăvești” au fost:

	1927	1928
Substația B-dul Carol	9.014.325 kw/h	10.000.745 kw/h
„ B-dul Golescu	873.700 „	3.383.060 „
Convertizorul Grozăvești	984.275 „	446.560 „
Total	10.872.500 kw/h	14.200.371 kw/h

Diferențele între aceste cantități și cantitățile de 12.563.847 kw/h și 16.350.325 kw/h, care au fost vîndute S.T.B., reprezintă consumul de energie al depourilor și atelierelor S.T.B.

Intensitățile maxime de curent emise în rețeaua tramvaielor au fost în anii 1927 și 1928 de 4550 amperi și 4300 amperi, iar puterile medii: 1241 kw în 1927 și 1630 kw în 1928.

În anii 1927 și 1928 Societatea Generală de Gaz și Electricitate (Gaz-Electra) cît și UCB au pus la dispoziția consumului public și particular de

energie electrică, următoarele cantități de energie electrică, emise în rețeaua totală de distribuție de energie electrică a Municipiului București.

10.509.675 kw/h	9.295.774 kw/h	de la Filaret
37.036.836 „	44.215.571 „	„ „ Grozăvești
217.056 „	3.343.042 „	„ „ soc(ietatea) Electrica
47.763.567 kw/h	56.854.38 kw/h	total

În anul 1927 s-a cumpărat de la societatea „Electrica“ numai cantitatea de 217.056 kw/h, deoarece, din cauza unui polei și a unui vînt excepțional, linia de 60.000 volți Ploiești — București a fost ruptă pe o lungime de aproape 3 km, întrerupîndu-se din această cauză, pe un timp mai îndelungat, furnizarea energiei electrice de la centralele de pe Valea Prahovei ale societății „Electrica“.

În afară de aceste cantități de energie electrică, în anii 1927 și 1928 au fost consumate și cantitățile de 1.462.075 kw/h, 1.225.881 kw/h de către centrala Filaret, pentru excitarea alternatorilor și satisfacerea nevoilor proprii de energie, precum și cantitățile de 1.971.364 kw/h și 2.354.889 kw/h de către centrala „Grozăvești“, numai pentru satisfacerea nevoilor ei proprii de energie. În total cantitățile de energie produse de aceste centrale electrice în acești doi ani au fost:

	1927	1928
Centrala Filaret	11.871.750 kw/h	10.521.655 kw/h
Centrala Grozăvești	39.008.200 „	46.570.460 „
Total:	50.879.950 kw/h	57.092.111 kw/h

În anii 1927 și 1928, atît societatea Gaz-Electra, cît și U.C.B., au distribuit, după diversele feluri de consum, atît direct de la barele uzinelor electrice, cît și prin rețeaua electrică.

	1927	1928
S.T.B.	12.563.847 kw/h	16.350.225 kw/h
Uzina hidraulică Grozăvești	3.676.257 „	4.191.474 „
Captările de apă Bragadiru	1.010.870 „	3.203.418 „
Luminat particular	6.807.711 „	8.180.341 „
„ autorități	2.729.360 „	3.203.418 „
„ magazine, birouri	7.565.844 „	8.839.561 „
„ public, dependențe comunale.	1.782.353 „	2.002.744 „
Forță motrice	6.519.746 „	8.024.718 „
Administrații și		
Uzina de gaz	261.862 „	267.800 „
Total:	42.918.050 kw/h	51.638.791 kw/h

Energia electrică distribuită STB, Uzinei hidraulice, cît și captărilor de apă de la Bragadiru, este vîndută la barele uzinei „Grozăvești“. În conse-

cință, numai celelalte cantități de energie electrică și anume: 30.512.593 kw/h și 35.735.178 kw/h au fost de fapt distribuite prin rețeaua electrică de distribuție a celor două întreprinderi. Cantitățile de energie corespunzătoare, facturate la consumatori, fiind de 25.667.076 kw/h și 30.518.582 kw/h, diferențele de 4.845.517 kw/h și 5.215.596 kw/h, între cantitățile de energie emise în rețeaua electrică în cantitățile distribuite sau facturate la consumatori, reprezintă pierderile de rețea, în proporție de 15,8 și 14,8%.

În anii 1927 și 1928, societatea Gaz Electra și U.C.B., au vândut următoarele cantități de energie electrică:

	1927	1928
Societatea „Gaz-Electra”	22.738.347,500 kw/h	27.370.210 kw/h
U.C.B.	36.638.582,1500 „	46.095.629 „

Din examinarea acestui tablou se observă că în cursul anilor 1927 și 1928, societatea Gaz-Electra a cumpărat de la U.C.B. cantitățile de energie de 16.760.931 kw/h și 22.144.024 kw/h, pe care le-a distribuit consumului public și particular odată cu celelalte cantități de energie electrică de 10.509.675 kw/h și 9.295.774 kw/h produse de centrala Filaret, proprietatea sa.

Din punct de vedere al modului cum se dezvoltă în Municipiul București producerea și distribuirea de energie electrică în legătură cu nevoile publice și particulare, am făcut următoarele constatări:

a) În anii 1921—1928, atît societatea Gaz-Electra, în legătură cu nevoile publice și particulare, cît și Uzinele Comunale București, au pus la dispoziția consumului public și particular al Municipiului București, următoarele cantități de energie electrică:

Anii	Emis de Grozăvești kwo	Emis de Filaret kwo	Furnizat de Electrica kwo.	Total kwo.
1921	9.023.217	10.682.316	—	19.705.533
1922	10.724.187	10.573.004	—	21.297.291
1923	12.493.094	11.730.063	—	24.223.157
1924	17.628.782	10.502.241	1.528.335	29.659.358
1925	18.944.415	10.266.124	5.786.480	34.997.012
1926	21.201.090	10.880.665	7.249.056	39.330.945
1927	37.036.836	10.509.675	217.190	47.763.567
1928	44.215.571	9.295.774	3.343.042	56.854.384

Aceste cantități de energie electrică reprezintă pentru fiecare din anii 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927 și 1928, în raport cu consumația de energie a anului precedent, creșterile de:

Puterile maxime, care au fost cerute în anii 1925, 1926, 1927 și 1928, de consumul de energie electrică al Municipiului București, au fost de respectiv: 13.555 kwo; 15.550 kwo; 18.450 kwo și 20.150 kwo, furnizînd:

	1925	1926	1927	1928
Uzina Grozăvești	6300 kw.	10.500 kw.	12.500 kw.	13.200 kw.
Uzina Filaret	4300 „	5.050 „	4.750 „	4.550 „
Soc(ietatea) Electrica	2950 „!	—	1.200 „	3.000 „

Creșterile acestor puteri maxime, pentru anii 1926, 1927 și 1928 în raport cu puterile maxime din fiecare an precedent au fost respectiv 14,75% ; 18,65% ; 12,45%.

Puterile maxime absolute, care au fost produse de cele trei izvoare de energie: centralele Grozăvești și Filaret, precum și soc(ietatea) Electrica au fost:

	1925	1926	1927	1928
Uzina Grozăvești	8.000 kw.	10.700 kw	12.900 kw.	13.500 kw.
„ Filaret	4.430 „	5.320 „	5.700 „	4.750 „
Soc(ietatea) Electrica	3.900 „	3.850 „	1.400 „	3.200 „

Duratele de utilizare ale puterilor maxime care au fost produse de cele trei izvoare de energie, sînt prin urmare:

	1925	1926	1927	1928
Uzina Grozăvești	2.554 ore	2.120 ore	3.024 ore	3.450 ore
„ Filaret	2.572 „	2.309 „	2.083 „	2.215 „
„ Electrica	1.483 „	1.883 „	155 „	1.045 „

Puterile maxime totale cerute de consumul public și particular de energie electrică al Municipiului București, în zilele cele mai puțin încărcate din anii 1925—1928, au fost de 5 000 kw., 5 100 kw., 7 000 kw. și 8 400 kw. Puterile medii care au fost produse de cele trei izvoare de energie, în anii 1925—1928 au fost:

	1925	1926	1927	1928
Uzina Grozăvești	2.332 kw.	2.590 kw.	4.453 kw.	5.316 kw.
„ Filaret	1.300 „	1.391 „	1.355 „	1.201 „
Soc(ietatea) Electrica	660 „	828 „	24 „	382 „

În baza acestor puteri medii, cît și a puterilor disponibile ale celor trei izvoare de energie, coeficienții de utilizare ai unităților de forță respective (raportul între puterea totală medie produsă și emisă în rețea, către puterea maximă emisă în rețea), au fost respectiv 0,317 ; 0,309 ; 0,316 ; 0,332.

b) Pentru producerea de energie electrică, în anii 1926, 1927 și 1928 și pentru fiecare kwo, în rețeaua electrică de distribuție, centrala Filaret a consumat 0,399 kg ; 0,400 kg, motorină, iar centrala Grozăvești 0,809 ; 0,796 kg și 0,794 kg păcură.

c) În anii 1926, 1927 și 1928, numărul abonaților la rețeaua iluminatului particular, a crescut de la 15.289 cît a fost în 1925, la 18.273 în 1926, la 22.231 în 1927 și 28.146 în 1928, deci respectiv cu 19,5% și 21,6% în raport cu numărul abonaților din fiecare an precedent. De asemenea, numărul racordurilor subterane a crescut de la 8.071 cît era în 1925, la 9.444 în 1926, la 11.341 în 1927 și la 14.510 în 1928, iar al celor aeriene de la 246, cît era în 1925, la 599 în 1926, la 1.003 în 1927 și la 1694 în 1928.

Puterea racordată în rețea în anul 1928 a fost de 58.415 kw, față de 46.424 kw, cât a fost în 1927, 40.025 kw în anul 1926 și 34.663 kw în 1925.

d) Iluminatul public a consumat în 1928 o cantitate de energie electrică de 1.055.475 kw față de 867.567 kw. și 658.631 kw. cât a consumat în anii 1927 și 1926, iar canalizările au atins în anul 1928 o lungime de 104.111 m. față de lungimea de 63.486 m. și 41.931 m. atinse în anii 1927 și 1926.

Numărul becurilor în 1928 a fost de 3253, reprezentînd o putere racordată de 436 kw. față de 1851 și 1043, reprezentînd respectiv 265 kw., 215 kw., puterea racordată din anii 1927, 26, 25.

Evaluarea terenurilor, clădirilor și tuturilor instalațiilor de producere, transport și distribuire de energie electrică în Municipiul București

/.../² În total, valoarea de astăzi a terenurilor, clădirilor, precum și a tuturilor instalațiilor de producere, transport și distribuție de energie electrică în Municipiul București este de: 738.352.000 lei, revenind pentru:

A. Centrala electrică „Filaret”	124.917.000 lei
B. Centrala electrică „Grozăvești”	217.446.000 lei
C. Substații	44.646.000 lei
D. Linia (60.000 V) București—Florești	70.217.000 lei
E. Rețeaua de distribuție	281.126.000 lei
Total:	738.352.000 lei

Din această evaluare nu fac parte /.../³

1/. Grupul electrogen cu motor Diesel de 500 C.P.	34.292.870 lei
2/. Cele două redresoare de cîte 1 700 kw fiecare	8.600.000 lei
3/. Turbogeneratorul nr. 6 de 16.000 kw. cu conductele de apă și aburi	32.399.000 lei
4/. Canalizările noi	39.118.026 lei
5/. Turnul de răcire de la Grozăvești	6.012.000 lei
Total:	120.421.896 lei
	/.../ ⁴

Determinarea prețului mediu de vînzare
pentru energia totală și distribuită de societatea
Gaz-Electra și U.C.B.

Din vînzarea cantităților de energie de 42.918.050 kwo și 51.638.791 kwo au rezultat pentru anii 1927 și 1928 următoarele încasări:

Societatea generală de gaz și electricitate
1927

1927

a) Luminat particular	13.897.342 kwo.	179.635.509 lei
b) Forță motrice	4.259.973 „	34.696.224,75 lei

c) Autorități	3.977.327 „	38.942.288,60 „
d) Luminat municipal	603.705,5 „	211.296,58 „
Total	22.738.347,5 „	253.485.318,93 „
	Rabaturi acordate...	3.279.690,87 „
Rest		250.205.628,05 „

1928

a) Luminat particular	16.463.700 Kwo	222.553.251,00 lei
b) Forță motrice	5.347.836,60 „	41.389.635,75 „
c) Autorități	4.639.543,00 „	43.883.554,00 „
d) Luminat municipal	892.467,61 „	312.663,61 „
Total	27.370.547,21 „	308.138.804,36 „
Rabaturi acordate		5.393.991,42 „
Rest		302.744.812,94 „

Uzinele comunale București

	1927	1928
a) S.T.B.	46.067.873,67 lei	58.370.303,25 lei
b) Soci(etatea) Gaz-Electra	100.565.687,53 „	132.745.140,00 „
c) Sector rezervat (abonați)	17.807.583,50 „	17.528.476,75 „
Total	164.441.144,50 „	208.643.920,00 „

Scăzându-se din încasările făcute de U.C.B. plățile societății Gaz-Electra, precum și cantitățile de energie corespunzătoare, se obțin pentru anii 1927 și 1928, încasările următoare:

1927

Gaz-Electra, pentru	22.738.347,50 kwo	250.205.628,00 lei
U.C.B.	20.179.701,50 „	63.875.466,97 „
Total pentru	42.918.049,00 „	314.081.095,03 „

1928

Gaz-Electra, pentru	27.370.547,21 kwo.	302.744.812,94 lei
U.C.B.	24.468.813,00 „	75.898.780,00 lei
Total pentru	51.839.361,00 „	378.643.592,94 lei

reprezentînd valorile de vînzare ale cantităților de energie electrică distribuite în acești ani de cele două întreprinderi, în vederea satisfacerii nevoilor publice și particulare ale Municipiului București.

În raport cu cantitățile vândute, prețurile medii de vânzare din anii 1927 și 1928 au fost: 7,31 lei/kwo și 7,30 lei kwo. /.../ ⁵

CONCLUZII

Din cele expuse, rezultă următoarele concluzii:

1. Grupurile electrogene cu motoare Diesel-Carels n-rele 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 din centrala Filaret, din cauza uzurii, vechimii și a puterilor mici pe care le pot produce, nu mai pot fi considerate ca făcând parte din grupurile electrogene pe care, în viitor, va trebui să se sprijine alimentarea cu energie electrică a Municipiului București.

Grupul electrogen cu motor Diesel Carels nr. 8 din această centrală, de acelaș fel, mărime și vechime, cu n-rele 6 și 7, a și fost demontat în cursul acestui an, pentru a se instala în locul lui un nou grup electrogen cu motor Diesel de 3 500 kw.

În consecință, puterea instalată disponibilă, care va putea contribui în viitor la alimentarea cu energie electrică a Municipiului București, din cele două centrale termoelectrice „Filaret” și „Grozăvești” este:

Centrala „Filaret” putere instalată	.....	3.300 kw.
„	„	„ (în curs de insta-
		3.500
„ „Grozăvești”		34.600
Total	.....	41.400 kw.

2. Cantitățile de energie, care au fost puse la dispoziția consumului public și particular de energie electrică al Municipiului București, de către cele două întreprinderi în anii 1926, 1927 și 1928 au fost respectiv 36.371.265 kwo, 42.918.049 kwo și 51.839.361 kwo reprezentând pentru anul 1927, în raport cu anul 1926, o creștere de 18%, iar pentru anul 1928, în raport cu anul 1927 o creștere de 20,8%.

3. Evaluând la aproximativ 1.000.000 locuitori, populația Municipiului București, puterea instalată în centralele electrice Filaret și Grozăvești revine la 41 watti de fiecare locuitor, iar consumul de energie din cursul anului 1928, la 51,84 kwo de fiecare locuitor.

Puterea racordată la rețeaua electrică de distribuție a fost în anul 1928 de 58,415 kwo, revenind la 58,42 W de fiecare locuitor, iar numărul abonaților în același an, a fost de 28.146, adică 28 de abonați la 1 000 locuitori, consumul de energie electrică de fiecare abonat fiind de 1 841 kwo.

Având în vedere că în anul 1924, în orașele norvegiene sarcina maximă a uzinelor electrice a fost în medie de 260 W, de fiecare locuitor, iar în Elveția în anul 1923, exceptând căile ferate și exportul, la 326 watti de fiecare locuitor.

Având în vedere că în orașele germane asemănătoare Municipiului București în anul 1925 erau în medie 130 abonați la 1 000 locuitori, iar energia consumată a revenit la 175 kwo de fiecare locuitor.

Având în vedere că în anul 1923 în Elveția și Norvegia consumul anual de energie electrică a fost de respectiv 450 kwo și 750—1 000 kwo de fiecare locuitor. /.../ ⁶.

4. Primăria Municipiului București va trebui să se îngrijească din timp, luînd măsurile necesare, pentru a pune la dispoziția tuturor locuitorilor energia electrică în cantități îndestulătoare și în condiții avantajoase, asigurînd astfel, dezvoltarea nestingerită a consumului public și particular de energie electrică și, în consecință, în legătură cu această dezvoltare, prosperarea economică a Municipiului București.

În acest scop, în afară de faptul că va trebui să aibă la dispoziție, în condiții avantajoase, cantitatea de energie electrică de aproximativ 150.000.000 kwo, necesară satisfacerii acestui consum, va trebui să perfecționeze și să întindă pe întreg teritoriul Municipiului București actuala rețea electrică de distribuție. /.../ ⁷.

În total, deci, pentru satisfacerea nevoilor publice și particulare de iluminat, forță motrice, etc. ale Municipiului București, se va putea dispune anual, în baza instalațiilor actuale de producere, transport și distribuire de energie electrică, precum și a angajamentelor luate, de o cantitate de energie de aproximativ 100.000.000 kwo în anul 1930 și 120.000.000 kwo în anul 1932. /.../ ⁸.

În acest scop, și pentru a constitui o rezervă suficientă, în afară de alte măsuri de prevedere, va trebui să instaleze în centrala Grozăvești un nou turboagregat de 16.000 kw., aceasta cu atît mai mult, cu cît actualele turbo-agregate de puteri mici vor trebui să fie utilizate într-o măsură cît mai redusă și mai tîrziu chiar înlocuite.

În plus, avînd în vedere că actuala rețea de distribuție se găsește la limita capacității ei, va trebui să fie îmbunătățită și completată, mărindu-i-se capacitatea de distribuție la îndoiul capacității actuale. Pentru aceasta, în primul rînd va trebui să se aibă în vedere că tensiunea de alimentare de 5 000 volți este insuficientă. Proiectul studiat de U.C.B. pentru introducerea tensiunii de 30.000 volți, în vederea alimentării, pentru un moment, a unui număr de 4 centre de alimentare, corespunde foarte bine nevoilor actuale și viitoare. Acest proiect, a cărei executare a și început, va trebui să fie completat cu sporirea rețelelor pentru distribuția energiei electrice sub tensiunile de 5 000 volți și 208/120 volți, atît în centrul orașului, cît și la periferie.

Valoarea investițiilor, care vor trebui să fie făcute în vederea realizării acestui program de lucrări este de aproximativ 500.000.000 lei /.../ ⁹.

F.A.S.M. B., fond U.C.B., Secretariat, decr. 2/1931, f. 11—45, copie.

¹ Lipsă la dosar.

² Se prezintă datele care au stat la baza calculului valorii clădirilor și instalațiilor.

³ Se prezintă detaliat bazele de calcul pentru aceste bunuri ce n-au intrat în calcul.

⁴ Se arată sumele pe care P.M.B. le mai are de plătit pentru aceste bunuri, apoi în continuare calculul prețului de cost pentru energia electrică produsă în centralele Filaret și Grozăvești.

⁵ Se prezintă reducerile tarifului de vînzare a energiei electrice pentru anumite categorii de beneficiari.

⁶ Se fac comparații cu unele orașe mari străine în privința consumului de electricitate pe cap de locuitor.

⁷ Se arată cantitățile de energie electrică pe care Bucureștii le vor primi de la centrala Dobrești.

⁸ Se fac considerații asupra necesității ca P.M.B. să se îngrijească pentru asigurarea nevoilor crescînde în viitor de energie electrică ale orașului București.

⁹ Se fac unele propuneri în privința tarifelor, diferențiat pe beneficiari.

1929 iunie 24, <București>.

Președinția Adunării Deputaților
No. 2662 24 iunie 1929

Domnule Președinte,

Domnul deputat I. Mirescu, în ședința de la 24 iunie a.c., a făcut următoarea întrebare:

„Legislația cu caracter de protejare a muncii, a fost de la război încoace obiectul de reclamă politică al partidelor ce au guvernat timp de 10 ani țara.

Legile muncitorești n-au fost făcute cu intențiunea de a împlini un gol în legislația socială de la noi, ci mai mult pentru ca statul român, ca membru al Ligii Națiunilor și, implicit al Organizației Internaționale a Muncii de la Geneva, să se achite de obligațiunile impuse prin tratatul de pace.

Convențiunile ratificate și transformate în legi de către guvernele de până azi, n-au fost niciodată aplicate în mod cinstit, ceea ce dovedește că legile n-au fost votate decît pentru ca guvernele respective să apară în fața străinătății ca democratice.

Guvernul dumneavoastră adoptă, pe cît se pare, pînă azi aceeași metodă.

Astfel, legea zilei de 8 ore și a protecției muncii minorilor și a femeilor a fost votată sub ultimul guvern liberal, dar nu s-a aplicat din cauza întîrzierii facerii regulamentului. Sub guvernul dv., regulamentul a fost făcut, însă în practică legea tot nu se aplică.

În timp ce zeci de mii de muncitori sînt zvîrliți în stradă, muritori de foame ca șomeri, alți zeci de mii de muncitori sînt forțați să lucreze muncă suplimentară în dauna sănătății lor, a colegilor lor fără de lucru și în dauna chiar a statului.

La C.F.R. sînt amendați și suspendați din serviciu dacă nu fac ore suplimentare. Numai în anul 1928 s-au prestat în industria particulară, sub formă de muncă suplimentară, 14.850.000 ore, iar la atelierele C.F.R. 9.545.000 ore, în timp ce numărul muncitorilor șomeri la 30 decembrie 1928 din datele oficiale, ceea ce înseamnă că numărul este aproximativ, era de circa 72.000.

Am onoarea de a întreba pe dl. ministru al muncii dacă va lua sau nu măsuri de a se aplica în mod sever legea zilei de 8 ore, pentru a evita frămîntările din cîmpul muncii, care dau loc la greve de la un capăt la altul al țării pe chestia nerespectării zilei de 8 ore.

2) Dacă nu crede dl. ministru al muncii că este timpul de a veni în ajutorul muncitorilor șomeri pînă la legiferarea ajutorului de șomaj, pe calea interzicerii lucrului suplimentar, care face ca să crească numărul muncitorilor șomeri.

3) Dacă nu crede domnia sa că este locul de a interveni în mod energic pentru a se impune respectarea legii contractului de muncă, pe care patronii o eludează, în mod sistematic, mai ales în partea privitoare la concedii, nerecunoscînd muncitorilor concediile legale la care au dreptul, ori silindu-i să

lucreze în timpul concediilor ce li se cuvin. Prin aplicarea strictă a clauzei concediilor, un mare număr de muncitori șomeri ar putea găsi plasament.

4) Mai întreb pe domnul ministru al muncii dacă nu crede că trebuie să vie cît mai în grabă cu legea asigurărilor sociale, pentru a rezolva chestiunea ajutorării șomerilor prin ajutorul direct pe de o parte, iar pe de altă parte prin reglementarea pe cale legală și în mod echitabil a pensiilor de bătrînețe, pentru ca și pe această cale numărul cel mare de muncitori bătrîni, ce abia își duc zilele muncind, să se poată retrage omenște din cîmpul muncii, spre a face loc brațelor de muncă tinere ce stau azi fără întrebuințare.

5) De asemeni întreb pe dl. ministru al muncii dacă nu crede că este locul ca, fie pe calea unui credit extraordinar mai însemnat, afectat oficiilor de plasare, fie printr-un aranjament cu C.F.R., să se dea muncitorilor fără lucru posibilitatea de a călători în căutarea de lucru, așa cum se prevedea în legea meseriilor, spre a putea astfel preîntîmpina aglomerarea brațelor de muncă în anumite regiuni, atunci cînd în alte regiuni ar fi nevoie de brațe, dar care nu se pot deplasa din lipsă de mijloace?

De răspunsul ce-l voi obține depinde dacă voi transforma comunicarea de față într-o interpelare”.

Subsemnatul vă comunică textul acestei întrebări, care s-a făcut cunoscut și domnului ministru al muncii.

Președinte
s.s. indescifrabil

Secretar general
s.s. indescifrabil

Domniei Sale
Domnului Președinte al Consiliului de Miniștri

D.A.C., fond P.C.M., dosar 4/1929, vol. I, f. 341—342, original.

151

1929 iunie 28, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcția Generală a Industriei
Inspectoratul Industrial București
Nr. 809—28 iun(ie) —929

Către
Direcțiunea Generală a Industriei

Avem onoare a vă înainta cererea înreg. la nr. 2376/1929, prin care „LEUL” Soc(ietate) Anon(imă), fabrică de produse chimice, București, Calea Plevnei nr. 204—206, solicită avantajile legii pentru încurajarea industriei naționale.

Trebuiește să spunem de la început că această fabrică a mai beneficiat de avantajile legii pentru încurajarea industriei naționale. În anul 1926 luna noiembrie, această fabrică, care la acea dată poseda și o secțiune pentru fabricatul culorilor, secțiune care se găsea în aceeași curte, a vîndut această secțiune (fabrica de culori) firmei „Color Block“, iar avantajile legii industriale, pe care ea le poseda, au fost transferate asupra fabricii „Color Block“. Prin această transferare, societatea „Leul“ a pierdut beneficiile legii pentru încurajarea industriei naționale, și cum întreprinderea și-a mărit mult instalațiunile pentru fabricarea cernelurilor, gumelor, cerei roșii, etc., fabricație de care astăzi se ocupă în mod exclusiv, ea are imperioasă nevoie de a obține acum din nou aceste avantagii.

Instalațiunile care se găsesc în fabrică sînt cele ce urmează:

- 1 laborator complet instalat pentru controlul fabricațiunii, studiul materiilor prime, operațiuni delicate de fabricațiune, etc.
- 16 căzi de o capac(itate) 1 000 litri fiecare, pentru fabricatul cernelei.
- 1 instalațiune completă cu cuptor și diverse ștanțe pentru fabricatul cerei roșii și a învelișurilor de celuloid pentru dopuri.
- 2 cazane de fiert cap(acitate) 400 și 100 litri.
- 1 instalațiune pentru fabricatul creioanelor de cretă
- 1 mașină pentru comprimat și tăiat creta și alte accesorii și mici aparate.

Materiile prime ce se-ntrebuințează anual sînt:

acid galic...	500 kg.
sulfat de fier...	3500 „
tanin...	2300 „
anilinuri...	400 „
fenol...	600 „
gumă solidă...	3500 „
formalină...	300 „
dextrină albă...	300 „
fenol...	50 „
cherlac...	500 „
schwerbac	500 „
ipsos...	300 „
zinaber...	100 „
colofoniu...	300 „
glicerină	600 „
carbonat de calciu...	3000 „

Producția constă din:

diverse cerneluri colorate pentru scris și copiat...	60000 kg. anual
gumă arabică...	12000 „ „
gumă de dextrină...	1000 „ „
ceară roșie...	10000 „ „
cerneală p(en)tr(u) tușiere...	3000 „ „
creioane de cretă...	4000 „ „

Întreprinderea posedă un motor de 1,50 H.P. și întrebuințează un număr de aprox. 25—30 lucrători de naționalitate română.

Fabrica este deservită de Gara de Nord.

Din cele expuse mai sus, rezultă că actualmente, susnumita întreprindere îndeplinește condițiunile cerute de lege și că, prin urmare, i se pot acorda beneficiile legii pentru încurajarea industriei, în mod definitiv.

Director
ss. indescifrabil

Inspector Industrial
Dan M. Manolescu

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Chimie, dosar 19/1929, f. 1, original.

152

1929 iulie 10, București.

1929 iulie 10, București

Chestionar privitor la întrebuințarea ucenicilor
în întreprinderile industriale

1. Numele întreprinderii: E. Wolff S.A.R.

Sediul: București

Natura principalelor produse: cazane de aburi, construcții de fier, transmisii, piese mecanice, injectoare.

2. Numărul salariaților din întreprindere, după sex și după pregătirea or profesională.

Sexul	muncitori calificați și semicalificați	muncitori necalificați	uce- nici	personal ad- ministrativ și de conducere	Orice altfel de salariați	Total
bărbați	135	112	51	18	—	316
femei		18				18
Total:						

3. Numărul ucenicilor, după sex, vîrstă și ani de ucenicie

ani de uce- nicie	Virsta								Total	Obs.
	sub 12 ani		între 12— 14 ani		între 14— 18 ani		peste 18 ani			
	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.		
anul I					19		2	21		
anul II					15		3	18		
anul III					9		1	10		

anul IV					1			1	2
cu mai mult de 4 ani de ucenicie	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Total:					44			7	51

4. Repartizarea ucenicilor după studii, naționalitate și origine

Studiile	naționalitatea												Total	Obs.
	români		unguri		germani		evrei		ruși		alte nați- onalități			
	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.		
<hr/>														
analfabeți														
provenind														
— de la țară														
— de la oraș														—
<hr/>														
curs primar														
incomplet														
provenind														
— de la țară														
— de la oraș	1												1	
<hr/>														
patru clase														
primare														
provenind														
— de la țară	35												35	
— de la oraș	10	1			1		1						12	
<hr/>														
studii su- perioare														
provenind														
— de la țară														
— de la oraș	2				1								3	
<hr/>														
Total:	48	1			2								51	

5. Repartizarea ucenicilor după specialități, naționalitate și cetățenie

specialități	naționalitatea												Total	Cetățenia	
	români		unguri		germani		evrei		ruși		alte naționalități			ro-mână	străină
	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.			
cazangii	16												16	16	
lăcătuși	15				1								16	16	
strungari în fier	6		1										7	7	
turnători	1												1	1	
modelari timplari	2				1								3	3	
sudori	3												3	3	
fierari	1												1	1	
electricieni	4												4	4	
total:	48		1		2								51	51	

/.../1

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 2/1929, f. 71, original.

¹ Se arată recrutarea ucenicilor, pregătirea lor, regimul de muncă, igiena, etc.

153

1929 septembrie 9, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Generală a Industriei
Inspectoratul Industrial București
Nr. 989—9 septembrie 1929

Către
Direcțiunea Generală a Industriei

La ordinul Dvs. nr. 75424/1929, și în urma cercetărilor făcute de noi, avem onoare a vă comunica că fabrica „Acetilena“ Soc(ietate) în nume colectiv din Buc(urești), Șos(eaua) Vitan 67 bis, care a obținut avantajile legii pentru încurajarea industriei naționale în mod provizoriu prin J.C.M. nr. 2799 din 1928, se găsește actualmente instalată și în stare de funcțiune.

Capitalul investit în această întreprindere este de aprox. 2.900.000 lei, repartizat astfel:

teren 652.000, clădiri 1.044.000 lei, mașini 1.200.000 lei.

Întreprinderea este condusă de un motor electric de 6 H.P., iar un al doilea motor de aceeași forță este pe cale de a fi instalat.

În fabrică, se găsesc instalate un gazogen, 1 gazometru, 1 răcitor, 1 epurator, 1 uscător de gaz, 1 compresor, diverse separatoare, 4 rampe de încărcarea tuburilor, 1 aparat pentru încărcarea tuburilor.

Materia primă ce fabricațiunea necesită pe timp de 1 an, este carbură de calciu 168 tone, acetona 1 tonă, catalizol (materie epurantă) 1 tonă, uleiuri 1,5 tone.

Producțiunea constă în: acetilenă comprimată, aproximativ 50 000 m³, anual.

În fabrică, lucrează 10 lucrători, dintre care 2 de naționalitate străină.

Întreprinderea este administrată de cei trei asociați, care constituiesc societatea: d-nii ing. J. Schapira, J. M. Binder și Amedeu P. Frugoli.

Din cele expuse mai sus, rezultă că sus-numita întreprindere îndeplinește actualmente condițiunile cerute de lege, și că, prin urmare, avantajile obținute în mod provizoriu se pot transforma în definitive.

Director
s.s. indescifrabil

Inspector Industrial
Dan M. Manolescu

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, himie, dosar 2/1928, f. 9, original.

154

1929 octombrie 12, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Generală a Industriei
Inspectoratul Industrial București
Nr. 1086/12 oct. 1929

Către
Direcțiunea Generală a Industriei

Am onoarea a vă înainta aci alăturat cererea firmei Stössel et Co. înregistrată) la nr. 3513/1929, prin care solicită avantajile legii industriale pentru fabrica ce posedă în București, Calea Șerban Vodă nr. 158.

În urma cercetărilor făcute la fața locului, am constatat, că numita fabrică a fost pusă în funcțiune în luna august 1929.

Posedă o forță motrice de 10 H.P., furnizată de un motor electric alimentat cu curent de la uzina comunală.

Materiile prime sunt: zgură, cenușă, oxid de metal, provenite din țară.

Produsele sunt: metale brute și aliaje în blocuri, vergele și plăci.

Capital investit: teren și clădiri închiriate, mașini și instalațiuni în valoare de 1.130.000 lei.

Sunt specificate în devizul anexat la cerere și conforme cu realitatea.

Conducerea tehnică se îndeplinește de către: un șef de atelier, cetățean român.

Conducerea administrativă este îndeplinită de către procuristul fabricii, cetățean român.

Lucrători speciali 6, din care 5 cetățeni români și 1 străin.

Lucrători nespeciali (salahori) 12 supuși români.

Din cele arătate, rezultă că fabrica Stössel et Co. din București îndeplinește condițiunile legii și deci poate beneficia de avantagii ce-i acordă legea, în mod definitiv.

Director,
s. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., Metalurgie, dosar 30/1929, f. 1, original.

155

1929 octombrie 19, <București>
1929 octombrie 19

Noua Societate a Atelierelor Vulcan
Fabrică de mașini și de vagoane
Societate Anonimă

Expozeu

Asupra observațiunilor și propunerilor noastre pentru convențiunile comerciale ce urmează a se încheia cu diferite state, aceasta spre dezvoltarea și progresul exportului fabricatelor noastre metalurgice în străinătate, după cum urmează:

1) Dificultățile pe care le întâmpină în prezent la noi în țară exportul produselor noastre în țările respective sînt din cauza:

a) Taxele de export trebuie să se suprimă cu totul pentru fabricatele industriei noastre metalurgice, aceasta pentru ieftinirea acestora, cît și pentru ușurința găsirii de debușuri în străinătate, putînd face în acest mod concurență produselor similare din afară.

Propunem însă ca în locul taxelor de export, care trebuie desființate pentru o dezvoltare pe o scară cît mai întinsă a exportului fabricatelor noastre, să se acorde diferite premii de încurajare, aceasta după cum exista în Elveția și în alte state, pentru posibilitatea de a înfrunta mai ușor concurența străină, care se bucură de asemenea avantaje.

b) Formalitățile de export trebuie să fie modificate în sensul celor existente în statele cu care urmează să încheiem convențiunile comerciale, aceasta după cum urmează:

Actualmente formalitățile de import sînt complicate, întrucît, pe lîngă obținerea certificatului de origină din partea Camerei de Comerț și Industrie din București, urmează să cerem legalizarea acestuia din partea Ministerului de Industrie și Comerț, a Ministerului de Externe, precum și a consulatului țării respective unde urmează a se face exportul.

Propunem, pentru considerentele de mai sus, să se suprimă cu totul formalitățile de legalizare indicate mai sus, menținîndu-se numai formalitatea către Camera de Comerț și Industrie pentru obținerea certificatului de origină și ca numai în baza acestui certificat să se poată aproba exportul.

c) Cifra de afaceri ar trebui desființată, aceasta contribuind la ieftinirea cu cota respectivă a mărfurilor noastre destinate exportului, încurajînd în același timp exportul /.../ ¹

d) Tarifele de transport. Se poate constata că în tariful actual de transport, la rezervoare, căldări de aburi, construcțiuni de fier, mașini agricole, etc. mărfuri care privesc direct fabricatele industriei noastre metalurgice,

nu există un tarif redus pentru export. Din contră, taxele de transport sînt egale la export cu cele din traficul pentru import.

În caz de reducere a tarifului pentru fabricatele noastre la export, s-ar putea expedia mai bine pe ruta Căilor Ferate decît pe apă, aceasta din considerentele următoare:

1. Expedierile pe apă a mărfurilor noastre ca mașini agricole, rezervoare etc. au de suportat eventuale avarii din cauza descărcărilor și încărcărilor în porturile respective, care nu sînt bine amenajate.

2. Prețul ambalajului special pentru expediția pe apă este mai scump.
3. Taxele tarifului muncitorilor în porturile respective pentru descărcarea și încărcarea mașinilor noastre sînt prea ridicate.

4. Expedierile pe uscat mai au avantajul că încărcările în fabrica noastră, se fac de către noi, cu macaralele noastre, direct în vagoane, sosind astfel la destinație și în stare bună.

Deci pentru încurajarea exportului și pentru a îndepărta cele de mai sus propunem:

Încadrarea produselor noastre destinate exportului la art(icolul) cu taxa cea mai minimă posibilă, precum și o reducere la aceasta de 75% pe ruta CFR, reducîndu-se în același timp și taxele transporturilor pe apă.

e) Taxe accesorii:

Taxele de manipulație care s-au introdus la 1 august a.c. trebuie neapărat desființate pentru mărfurile la export, deoarece majorează costul fabricațiilor noastre.

Taxele de cîntărire și manevră trebuie reduse la minimum posibil, adică la lei 50/pro vagon de 10.000 kgr.

Comisioane de vămuire. În mod general, vămuirea mărfurilor destinate exportului se face de către Biroul de Expediție CFR. Vămuirea ar trebui să se facă de expeditorul prescris în scrisoarea de trăsură, care de fapt face înalta necesare, deoarece biroul de expediție CFR se ocupă numai cu întocmirea actelor, fără a-și asuma vre-o răspundere pentru declararea exactă a mărfurilor, nici pentru întîrzierea transporturilor, ne avansînd nici suma necesară vămuirii.

Din această cauză survin mari întîrzieri, spese de locație și alte inconveniente, precum și suportarea de cheltuieli duble cu aceste comisioane de vămuire.

Aceasta majorează costul fabricatelor respective, care s-ar putea evita numai prin servirea de o casă de expediție, care își asumă întreaga răspundere a transportului.

Pentru remedierea celor de mai sus concludem la următoarea propunere:

Posibilitatea de a vămui marfa printr-o casă de expediție și suprimarea completă a intermediului biroului de expediție CFR.

f) Lipsa de vagoane. În general vagoanele lipsesc, ceea ce pune într-o întîrziere foarte mare transporturile respective. Pentru îndreptarea acestei stări de lucruri propunem: Stațiunile respective, în urma cererilor de vagoane pentru export, trebuie să ne puie la dispoziție vagoanele solicitate în maximum 24 ore de la primirea cererilor noastre.

g) Pentru durata transportului trebuie luate măsurile necesare ca acesta să se facă cît mai rapid posibil și fără întîrzieri în stații, prevăzîndu-se și timpul de parcurgere pe km. în tariful de transport.

2) Înlesnirile pe care, după părerea noastră, ar trebui să le ceară guvernul nostru din partea statelor de mai sus, pentru a ușura exportul fabricatelor noastre în acele țări, constau în:

a) Reducerea taxelor vamale de import în străinătate, pentru produsele metalurgice survenite din România, dându-se preferința și posibilitatea de a concura cu produsele similare din străinătate.

b) Simplificarea pe cât mai mult posibil a formalităților de import, aceasta pentru a putea fi la îndemâna oricui obținerea cât mai ușoară a produselor ce ar urma să le importe din țara noastră. Deci, în acest mod, formalitățile de import ar consta numai în prezentarea la vama străină respectivă cu certificatul de origine român și factura aferentă pentru procedarea vămii și eliberarea mărfii.

c) Reducerea tarifelor de transport pe calea ferată și apă, contribuind la ieftinirea costului mărfurilor ce ar urma să le exportăm, având posibilitatea unei concurențe serioase față de străinătate.

În general să fim puși pe picior egal cu alte țări în privința importului articolelor metalurgice.

În felul propunerilor arătate mai sus s-ar da un stimulent întru dezvoltarea exportului produselor noastre metalurgice, azi existind într-o măsură foarte minimă, ceea ce ar contribui la dezvoltarea economiei noastre naționale, aducând faima producțiilor noastre peste hotare, care sînt similare cu cele străine.

Noua Societate a Atelierelor
Vulcan
Fabrică de mașini și de vagoane
Societate Anonimă

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 7/1929, f. 186—189, original.

1. Se dau calcule concrete cu produse ce se exportă.

156

1929 decembrie 16, <București>.

Proces verbal nr. 27

Ședința de la 16 decembrie 1929, orele 9 a.m.

/.../ 1) Consiliul, examinînd din nou chestiunea procurării aparatelor de conexiune de 110.000 v. pentru care s-a ținut în ziua de 30 octombrie a.c. a 2-a licitațiune cu termen scurt și cu caracter restrîns, cînd s-au prezentat 4 case speciale în materie de electricitate și avînd în vedere, pe de o parte, absoluta și urgenta necesitate de a avea aceste aparate în funcțiune în toamna anului 1930, fără de care nu se poate primi și utiliza energia electrică ce sîntem obligați a lua de la uzinele hidroelectrice de la valea Ialomiței, precum și de la societatea „Lignitul”, cît și raportul serviciului tehnic respectiv și tabloul comparativ întocmit, aprobă oferta casei „Siemens-Schuckert”, care se obligă a furniza aparatele necesare și toate materialele în conformitate cu condițiunile impuse în caietul special de sarcini ce a servit de bază la lici-

tație, inclusiv vama, transport etc., cu prețul total de lei 7.937.155 — șapte milioane nouă sute trei zeci și șapte una sută cincizeci și cinci.

Conform art. 5 ultim alineat al legii pentru administrarea și exploatarea Uzinelor Comunale, se va supune și aprobării comisiei interimare.

2) În privința licitațiunii ținute în ziua de 18 noiembrie a.c., conform deciziei comisiei interimare nr. 746 din 24 octombrie a.c., pentru procurarea transformatorilor de 110.000 V — 30.000 V de 15.000 kwo, necesari uzinelor electrice de la Grozăvești, pentru a putea primi și utiliza energia electrică ce sîntem obligați a lua de la uzinele hydro-electrice de pe valea Ialomiței și soc(ietatea) „Lignitul”, consiliul, examinînd ofertele primite și avînd în vedere raportul serv(iciului) tehnic respectiv și tabloul comparativ întocmit, aprobă oferta casei Societății G-le de Construction Electrique et Mecanique (Alston) Paris, prin Soc(ietatea) Anon(imă) Română „Thomson-Houston”, care se obligă a furniza doi transformatori de 110.000 v.—30.000 v. de 15.000 kwo. în conformitate cu condițiunile impuse în caietul special de sarcini, ce a servit de bază la licitație, inclusiv toate accesoriile, transport, vamă, etc. cu suma de 7.400.000 — șapte milioane patru sute mii lei.

Conform art. 5 ultim alineat al legii pentru administrarea și exploatarea Uzinelor Comunale, se va supune și aprobării comisiei interimare. /.../

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1/1929, p. 118 — 119, original.

157

1929 decembrie 23, <București>

Onor
Direcțiunea Generală P.T.T.
București

23 decembrie 1929

Avem onoarea a confirma prin aceasta declarația noastră verbală de azi, prin care v-am adus la cunoștință că, avînd în vedere cele de mai jos, sîntem gata a vă furniza instalațiunile de T.F.F. menționate în oferta noastră din 2 decembrie, cu un preț global de

Lei 15.800.000

adică lei cincisprezece milioane opt sute mii.

După cum este menționat și în caietul de sarcini, P.T.T. pune la dispoziție pentru sistemul de antenă cei 5 piloni aflați la Herăstrău, iar noi vom instala antena conform posibilităților.

Pentru menținerea comunicației telegrafice cu Londra, Paris și Berlin etc. etajele de amplificare a intensității și puterii ale postului T.F.F. furnizat vor fi prevăzute cu lămpi de emisiune, care asigură traficul cu cea mai mare precizie și care furnizează în tot cazul o energie mai mare decît oricare alt tip de emițător propus.

Odată cu aceasta, ne permitem a vă înainta și un memoriu asupra emițătorului propus, memoriu ce conține unele date comparative.

Sîntem cu totul la dispoziția dv. pentru orice alte lămuriri și vă prezentăm salutărilor noastre distinse.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Standard, dosar 45/1932, f. 118, copie.

1929, București

Situațiunea societăților industriale din România pe anul 1929. După bilanțurile încheiate la finele anului 1928 și pînă la 30 iunie 1929.

Activ

Nr. crt.	Denumirea conturilor	...	151	152	...	157	...	
		...	„Sulfobioxid“ soc(ietate an(onimă) rom(ână), Str. Smîrdan 5	„Sarnia“ soc(ietate) an(onimă), București, Calea Victoriei 42	...	„Hermes“. Fab(rică)... și raf(inărie) de ul(eiuri) veg(etale), București, Șos. G(ării) Obor 21.Bil. 30.VI. 928	...	
0	1	2	lei	B	lei	B	lei	B
	Activ disponibil							
1.	Cassa și disponibil la bănci		1.953.240		4.256.044,75		1.644.704,10	
	Activ realizabil							
2.	Acțiuni	...	—		—		—	...
3.	Acționări	...	5.570.000		—		—	...
4.	Efecte de primit	...	—		—		1.357.578	...
5.	Efecte publice și acțiuni		—		—		—	...
6.	Materii prime		—		—		7.005.868,10	...
7.	Mărfuri		—		—		23.551.942,50	...
8.	Materiale		—		—		4.400.571	...
9.	Participațiuni		—		—		—	...
10.	Diverși debitori		—		696.988,07		24.627.505,38	...
11.	Diverse garanții		—		1.000		174.000	...
12.	Cont tranzitoriu		—		—		275.000	...
13.	Conturi de ordine		—		—		76.170.912,50	...
14.	Conturi de valori și diverse	...	4.500.000		—		195.860,50	..
	Activ imobilizat							
15.	Imobile		—		—		13.879.425,47	
16.	Instalații		—		—		29.587.005,20	
17.	Mobilier		—		123.249,43		299.684	
18.	Cai și vehicule		—		—		448.000	
	Conturi de rezultate							
19.	Chelt. cuven. anului viitor	...	—		60.395,50		—	...
20.	Pagubă	...	—		—		—	...
	Total:	...	12.023.240		5.137.677,75		183.618.056,75	...

0	1	2	3	4	5	6	7
...	Pasiv exigibil						
1.	Capital	...	12.000.000	1.500.000	...	37.000.000	
2.	Obligațiuni	...	—	—	...	—	—
3.	Fond de rezervă	...	—	112.347,87	...	750.000	—
4.	Diverse fonduri	...	—	—	...	9.400.000	—
	Pasiv exigibil						
5.	Diverși creditori	...	—	2.394.578,89	...	57.454.478,65	—
6.	Efecte de plată	...	—	—	...	—	—
7.	Dividende nereclamate	...	—	—	...	—	—
8.	Div(erși) deponenți de garanții				...	—	—
9.	Cont tranzitoriu		—	—	...	1.817.323	—
10.	Conturi de ordine		—	—	...	76.170.912,50	—
11.	Conturi de valori și diverse		—	833.657,55		—	—
	Conturi de rezultate						
12.	Beneficiul net		23.240	297.093,44		1.025.342,60	—
<hr/>							
Total:		...	12.023.240	5.137.677,75	...	183.618.056,75	...

Activ

		166		171		176	
		...		...		...	
0	1	„Sulzer Frères“ soc(ietate) an(onimă), București, Str. D. Sturdza nr. 17		Uzinele meta- lurg. „Neptun“, București, Șos. Pantelimon 194–196. Bilanț 30.VI.928		„Elin“ soc(ie- tate) an(onimă) rom(ână) pentru industria electrică, București	
		lei	B	lei	B	lei	B
Activ disponibil							
1		2.897.820,96	...	26.642,65	...	52.928	...
Activ realizabil							
2		—	...	—	...	—	...
3		—	...	64.100	...	—	...
4		—	...	—	...	—	...
5		—	...	—	...	2.500	...
6		—	...	—	...	—	...
7	15.886.400	...	...	147.051,50	...	—	...
8	—	...	...	371.424,30	...	—	...
9	—	...	...	—	...	—	...
10	38.529.640,60	...	...	3.322.060,21	...	272.413,60	...
11	—	...	...	—	...	—	...
12	—	...	...	—	...	—	...
13	6.363.060	...	...	12.495.000	...	135.000	...
14	—	...	...	2	...	1.795.757+	...
Activ imobilizat							
15	—	...	...	8.845.454,28	...	—	...
16	—	...	...	10.769.885,86	...	—	...
17	—	...	...	88.183,35	...	136.825	...
18	—	...	...	267.000	...	—	...
Conturi de rezultate							
19	—	...	...	—	...	76.666	...
20	—	...	...	21.905.703,92	...	—	...
Total:		63.676.921,56	...	58.302.508,27	...	2.472.089,60	...

0	1	2	3	4	5	6	7
Pasiv neexigibil							
1	10.000.000	...	5.000.000	...	500.000	...	...
2	—	...	—	...	—	...	...
3	363.000	...	—	...	—	...	...
4	1.366.355	...	10.356	...	1.826	...	...
Pasiv exigibil							
5	42.579.942,50	...	20.460.269,22	...	—	...	...
6	—	...	20.336.703,05	...	—	...	...
7	—	...	—	...	—	...	...
8	—	...	—	...	—	...	...
9	1.963.200!	...	—	...	—	...	...
10	6.363.060!	...	12.495.000!	...	135.000!	...	...
11	—	...	—	...	1.795.757!	...	...
Conturi de rezultate							
12	1.040.764,06 ¹	...	—	...	39.506,60	...	...
Total:							
	63.676.921,56	...	58.302.508,27	...	2.472.089,60	...	...

¹ Beneficiu rămas din 1927.

Activ

		182	...	199	...	209	210
0	1	Fabrica de argintărie Berndorf soc(ietate) anon(imă), București, Str. Cazărnei 89	...	„Metalloglobus“ soc(ietate) an(oni- mă), București, Str. Dumbrava Roșie nr. 22	...	Soc(ietatea) an(oni- mă) a uzinelor metalurgice „Lemaître“, București, Spla- iul V. Alecsandri nr. 30	„Steaua Elec- trică“ soc(ietate) an(oni- mă), București, Str. Matei Millo 2.
		lei B		lei B		lei B	lei B

Activ
disponibil

1 391.797 ... 1.429.878,01 ... 380.465,35 390.851,35

Activ
realizabil

2 — ... — ... — —
3 — ... — ... — —
4 2.567.050 ... 2.265.697! ... 125.000 —
5 10.000! ... — ... 251.088 —
6 — ... 14.927.937,70 ... 21.344.802,53 —
7 16.137.385,09 ... — ... 1.534.767,10 —
8 — ... — ... — 5.792.757,45
9 — ... — ... — —
10 8.466.669,70 ... 14.049.947 ... 88.455.358,10 13.837.548,69
11 5.022 ... — ... 156.878! —
12 492.155 ... — ... 3.982.351,35 —
13 — ... 225.000 ... 25.762.128,57 25.958.479
14 — ... — ... 383.694,91 —

Activ
imobilizat

15 200.000 ... 2.876.809,21 ... 11.342.139,10 3.990.284,51
16 4.920.878,47 ... 13.509.815,85 ... 32.404.004,94 124.961.743,46
17 1.375.625,85 ... — ... — 2.268.522,80
18 78.860,50 ... — ... 855.761,25 596.389,20

Conturi de
rezultate

19 — ... — ... — —
20 201.995,46 ... — ... — —

Total: 34.867.439,07 ... 49.285.084,77 ... 186.978.439,20 177.796.576,46

0	1	2	3	4	5	6	7
Pasiv neexigibil							
1	3.000.000	...	5.000.000	...	65.000.000	50.000.000	
2	—	...	—	...	—	—	
3	42.854,28	...	191.542,40	...	2.201.685,97	1.995.000	
4	2.792.643,77	...	2.818.208,69	...	2.216.861,50	50.267.512,31	
Pasiv exigibil							
5	29.031.941,02	...	40.882.717,34	...	76.694.159,88	44.612.780,15	
6	—	...	—	...	—	—	
7	—	...	—	...	—	—	
8	—	...	—	...	—	—	
9	—	...	—	...	8.538.324,10	—	
10	—	...	225.000	...	25.762.128,57	25.958.479	
11	—	...	—	...	—	—	
Conturi de rezultate							
12	—		167.616,34		6.565.279,18	4.962.805	
Total:							
	34.867.439,07	...	49.285.084,77	...	186.978.439,20	177.796.576,46	

Activ

		...	213	...	219	...	222	...
0	1	..	„Spic“ soc(ie- tate) an(onimă) pentru industria chimică, București	...	„Zimmer & Co“ S.A.R. p(en)t(ru) ind(ustria) și co- m(erțul) oleiu- rilor veg(etale) și prod(uselor) chim(ice), București	...	„Electrica“ soc(ietate) ano- n(imă), Bucu- rești, Str. Matei Millo 2	...
			lei B		lei B		lei B	

Activ disponibil

1	...	44.450	...	534.325,70	...	26.692.804
---	-----	--------	-----	------------	-----	------------

Activ realizabil

2	...	—	...	—	...	—	...
3	...	—	...	—	...	—	...
4	...	1.083.259	...	10.393.427,90	...	—	...
5	...	—	...	2.417.523,55	...	5.959.266	...
6	...	1.594.047	...	—	...	—	...
7	...	2.674.339	...	28.163.350	...	41.671.188,76	...
8	...	1	...	—	...	—	...
9	...	—	...	—	...	—	...
10	...	11.894.801	...	54.970.921,25	...	—	...
11	...	—	...	—	...	66.296.260,53	...
12	...	—	...	—	...	—	...
13	...	115.000	...	—	...	89.222.925,69	...
14	...	—	...	—	...	—	...

Activ imobilizat

15	...	8.047.231	...	1.144.913	...	58.754.220,33	...
16	...	5.982.912	...	3.578.810	...	333.128.724,91	...
17	...	1	...	—	...	62	...
18	...	1	...	—	...	4	...

**Conturi de
rezultate**

19	...	—	...	—	...	—	...
20	...	—	...	—	...	—	...

Total:	...	31.436.042	...	101.202.271,40	...	621.725.456,22	...
---------------	-----	------------	-----	----------------	-----	----------------	-----

0	1	2	3	4	5	6	7	8
Pasiv neexigibil								
1	...	15.000.000	...	30.000.000	...	64.000.000	...	...
2	...	—	...	—	...	—	...	...
3	...	755.400	...	1.463.833	...	12.061.483,25	...	...
4	...	9.402.715	...	5.630.442,55	...	190.956.263,45	...	...
Pasiv exigibil								
5	...	3.391.590	...	62.611.996,15	...	245.156.084,14	...	...
6	...	1.000.000	...	—	...	—	...	...
7	...	—	...	—	...	1.104.771,10	...	...
8	...	—	...	—	...	—	...	...
9	...	172.549	...	—	...	4.093.662,35	...	...
10	...	115.000	...	—	...	89.222.925,69	...	...
11	...	90.688	...	—	...	—	...	...
Conturi de rezultat								
12	...	1.508.100	...	1.495.999,70	...	15.130.266,24	...	...
Total:								
	...	31.436.042	...	101.202.271,40	...	621.725.456,22	...	...

Activ

	228	...	230	231	232	...
0 1	„Galvanica”. Fabrică de am- balaje metalice soc(ietate) an(o- nimă), București, Str. 13 Sep. 240	...	„Tudor” soc(i- etate) an(onimă) p(en)t(ru) fabr(icarea) acumulat(orilor) electrici, București, Prel. Dorobanți 5	A.E.G. Comp(ania) Generală de electricitate, soci(etate) an(o- nimă) rom(ână), București, Cal. Griviței 3	„Sphinx”. Fa- brică de oxigen și de uleiuri vegetale soc(ie- tate) an(onimă) rom(ână), București	...
	lei B		lei B	lei B	lei B	

Activ

disponibil

1	607.893,60	...	2.238.372,50	2.524.031,30	—	...
---	------------	-----	--------------	--------------	---	-----

Activ

realizabil

2	—	...	—	—	—	...
3	—	...	4.820.473	—	—	...
4	271.253	...	—	8.425.058,64	—	...
5	6.662	...	—	5.587.166,97	—	...
6	4.865.653	...	10.373.192,05*	—	—	...
7	2.409.615,50	...	—	38.502.565,95	—	...
8	14.295	...	16.822,75	—	—	...
9	—	...	1.000.000	150.000	—	...
10	1.810.527,80	...	37.144.592,98	107.310.594,62	827.641	...
11	—	...	—	—	—	...
12	—	...	—	—	—	...
13	6.170.000	...	—	85.000	—	...
14	—	...	—	—	—	...

Activ

imobilizat

15	—	...	4.866.605,45	—	1.647.122	...
16	2.852.339,50	...	711.757,20	—	3.452.460	...
17	40.739,50	...	101.522,10	3.519.698,76	—	...
18	64.767	...	—	—	—	...

Conturi de

rezultate

19	4.000	...	—	—	—	...
20	—	...	—	644.784,26	—	...

Total:	19.117.745,90	...	61.273.338,03	166.748.900,50	5.927.223	...
--------	---------------	-----	---------------	----------------	-----------	-----

0	1	2	3	4	5	6	7
Pasiv neexigibil							
1	2.600.000	...	45.000.000		2.250.000	2.000.000	...
2	—	...	—		—	—	...
3	43.952,80	...	880.170		2.000	25.529	...
4	446.985,35	...	57.828,10		—	186.749	...
Pasiv exigibil							
5	4.373.793,50	...	11.250.529,93		164.411.900,50	1.915.975	...
6	5.483.014,25	...	—		—	1.779.728	...
7	—	...	—		—	—	...
8	—	...	—		—	—	...
9	—	...	—		—	—	...
10	6.170.000	...	—		85.000	—	...
11	—	...	—		—	—	...
Conturi de rezultate							
12	—	...	4.084.810		—	19.242	
Total:							
	19.117.745,90	...	61.273.338,03		166.748.900,50	5.927.223	...

² Și mărfuri.

Activ

		236	...	238	...	250	...
0	1	„Semănătoarea” soc(ietate) ano- nimă rom(ână) a agric(ultorilor) p(en)t(ru) proc(urarea) de mașini agri- cole, București, Str. Colței nr. 27	...	„Phönix”. Fa- br(ică) de uleiuri veg(etale) și ul(eiuri) solidi- f(icate) soc(ie- tate) an(onimă rom(ână), București. Bilanț 30.IV. 928	...	„Soc(ietatea) Comunală a Tramvaielor București, B-dul Carol 20	...
		lei	B	lei	B	lei	B

Activ disponibil

1	809.730,65	...	483.492	...	61.774.454,94	...
---	------------	-----	---------	-----	---------------	-----

Activ realizabil

2	—	...	—	...	—	...
3	1.946.350	...	—	...	—	...
4	20.022.664	...	3.079.919	...	—	...
5	1.635.315	...	780.349	...	—	...
6	—	...	—	...	—	...
7	34.874.668,10	...	87.698.346	...	—	...
8	—	...	12.930.240	...	97.751.239,79	...
9	—	...	3.550.268	...	—	...
10	38.792.765,27	...	70.856.561	...	40.838.215,16	...
11	—	...	346.928	..	—	...
12	—	...	—	...	—	...
13	64.026.942,28	...	1.549.443	...	—	...
14	—	...	5.522.329	...	—	...

Activ imobilizat

15	2.330.326	...	13.304.814	...	28.090.405,34	...
16	992.731,80	...	34.934.193	...	260.053.133,49	...
17	339.263	...	—	...	3.147.351,99	...
18	359.116	...	—	...	7.196.411,48	...

Conturi de rezultate

19	—	...	—	...	—	...
20	—	...	—	...	—	...

Total:	166.129.872,10	...	235.036.882	...	498.851.212,19	...
---------------	----------------	-----	-------------	-----	----------------	-----

0	1	2	3	4	5	6	7
Pasiv neexigibil							
1	15.000.000	...	25.000.000	...	150.000.000	...	...
2	—	...	—	...	—	...	...
3	153.512,47	...	1.184.164	...	8.891.092,46	...	...
4	3.062.243,20	...	38.391.800	...	216.199.718,02	...	...
Pasiv exigibil							
5	44.485.774,33	...	147.766.784	...	79.868.951,63	...	...
6	36.916.703,83	...	10.489.940	...	7.602.375	...	...
7	482.246,50	...	—	...	367.145,28	...	...
8	—	...	—	...	3.536.562,93	...	...
9	—	...	2.878.375	...	—	...	...
10	64.026.942,28	...	1.549.443	...	—	...	...
11	—	...	6.180.187	...	—	...	...
Conturi de rezultate							
12	2.002.449,49	...	1.596.189	...	32.385.366,87	...	...
Total:	166.129.872,10	...	235.036.882	...	498.851.212,19	...	...

Activ

		260	...	266	...	272	...
0	1	„Centrala”. So- c(ietate) an(o- nimă) p(en)t(ru) ind(ustria) pro- d(uselor) me- dico-farmaceu- t(ice) și comerțul de droghe, București	...	Noua societate a atelierelor „Vulcan”. Fa- br(ică) de mașini și de vagoane, București, Str. Honzig 19	...	„Uzinele Chimice Române” soc(ie- tate) an(onimă), București	...
		lei	B	lei	B	lei	B
Activ disponibil							
	1	551.563		576.289,09		166.507	...
Activ realizabil							
	2	—	...	—	...	—	...
	3	—	...	—	...	—	...
	4	—	...	—	...	2.329.450	...
	5	—	...	1.564.593	...	20.750	...
	6	—	...	—	...	—	...
	7	—	...	30.585.675,13	...	4.496.039	...
	8	—	...	35.313.702,08	...	6.196.838	...
	9	—	...	—	...	—	...
	10	83.360	...	74.083.364,18	...	12.115.731	...
	11	—	...	—	...	61.306	...
	12	—	...	—	...	—	...
	13	—	...	55.934.954,36	...	—	...
	14	—	...	—	...	—	...
Activ imobilizat							
	15	792.708,25	...	53.538.330,99	...	21.912.321	...
	16	—	...	74.351.000,61	...	21.958.796	...
	17	—	...	17.168.360,06	...	100.000	...
	18	—	...	—	...	29.000	...
Conturi de rezultate							
	19	—	...	—	...	252.672	...
	20	33.301,25	...	—	...	—	...
Total:		1.460.932,50	...	343.116.269,50	...	69.639.410	...

0	1	2	3	4	5	6	7
Pasiv neexigibil							
1	1.146.557,50	...	100.000.000	...	10.300.000	...	...
2	—	...	—	...	504.000	...	...
3	—	...	5.426.806,35	...	—	...	...
4	—	...	61.473.452,82	...	5.744.831	...	...
Pasiv exigibil							
5	—	...	111.194.347,78	...	52.788,755	...	...
6	—	...	—	...	—	...	...
7	—	...	—	...	—	...	...
8	—	...	—	...	—	...	...
9	—	...	—	...	—	...	...
10	—	...	55.934.954,36	...	—	...	...
11	314.375	...	—	...	—	...	...
Conturi de rezultate							
12	—	...	9.086.708,19	...	301.824	...	...
Total:							
	1.460.932,50	...	343.116.269,50	...	69.639.410	...	...

Activ

		284	...	330	...	332	...
0	1	Metalurgia Sig. Hornstein & Co, București	...	Uzinele chimice „Staroil” soc(ie- tate) an(onimă) rom(ână), București	...	„Industria chi- mică română” soc(ietate) an(onimă), București	...
		lei B		lei B		lei B	
Activ disponibil							
	1	239.569	...	5.893		748	...
Activ realizabil							
	2	—	...	—	...	—	...
	3	—	...	—	...	29.090,15	...
	4	292.331	...	—	...	—	...
	5	226.141	...	—	...	—	...
	6	—	...	—	...	—	...
	7	7.690.438,90	...	13.992	...	1.000	...
	8	—	...	—	...	—	...
	9	—	...	—	...	—	...
	10	7.878.227,65	...	90.889,50	...	724.000	...
	11	—	...	—	...	2.120	...
	12	—	...	—	...	—	...
	13	125.000	...	285.000	...	—	...
	14	—	...	204.706	...	3.800	...
Activ imobilizat							
	15	2.393.035	...	—	...	250.000	...
	16	4.636.923	...	—	...	5.000	...
	17	373.340	...	—	...	500	...
	18	—	...	—	...	—	...
Conturi de rezultate							
	19	—	...	—	...	—	...
	20	—	...	746.923	...	3.188,55	...
Total							
		23.855.005,55	...	1.347.333,50	...	1.019.446,70	...

0	1	2	3	4	5	6	7
Pasiv neexigibil							
1	5.000.000	...	1.000.000	...	1.000.000	...	...
2	—	...	—	...	—	...	...
3	489.175	...	—	...	—	...	...
4	130.000	...	—	...	—	...	...
Pasiv exigibil							
5	17.497.986,55		62.333,50		19.446,70	...	...
6	—		—		—	...	...
7	—		—		—	...	...
8	—		—		—	...	...
9	—		—		—	...	...
10	125.000		285.000		—	...	...
11	—		—		—	...	...
Conturi de rezultate							
12	612.844		—		—		
Total:							
	23.855.005,55	...	1.347.333,50	...	1.019.446,70	...	...

Activ

		338	...	350	351	...	359
0	1	Soc(ietatea) an(onimă) de electricitate Siemens-Schuckert, București, B-1 Brătianu 7	...	Prima fabrică de armături, soc(ietate) anon(imă), București	„E. Wolff“ soc(ietate) an(onimă) rom(ână), București, Str. Sft. Dumitru nr. 3	...	Fabr(ica) de mașini, aparate și constr(ucții) de aramă fost Paul Budich, soc(ietate) an(onimă), București
		lei B		lei B	lei B		lei B
Activ disponibil							
	1	393.457		—	750.504	...	58.506
Activ realizabil							
	2	—	...	—	—	...	—
	3	—	...	—	—	...	—
	4	1.509.557	...	—	—	...	—
	5	—	...	—	2.662.006	...	—
	6	—	...	—	—	...	—
	7	31.474.217	...	4.733.232,75	90.606.379,00	...	5.364.993,65
	8	—	...	—	—	...	165.271,80
	9	—	...	—	—	...	—
	10	102.432.138	...	293.137	60.021.075 ^a	...	3.565.669,05
	11	—	...	—	—	...	6.000
	12	—	...	7.402.834,79	—	...	—
	13	—	...	1.712.500	240.000	...	—
	14	205.935	...	—	—	...	40.001
Activ imobilizat							
	15	—	...	7.444.306,34	1.000.000	...	1.693.678,20
	16	—	...	10.566.257,48	—	...	1.887.574,87
	17	1.117.602	...	—	1	...	45.556
	18	—	...	—	—	...	35.001
Conturi de rezultate							
	19	—	...	—	...	...	—
	20	—	...	9.430.772,94	—	...	—
Total:							
		137.132.906	...	41.583.040,80	155.279.965	...	12.862.251,57

	0	1	2	3	4	5	6	7
Pasiv neexigibil								
1		1.000.000		...	15.000.000	30.000.000	...	3.000.000
2		—		...	—	—	...	—
3		80.000		...	58.680,90	—	...	—
4		615.000		...	1.366.730,25	2.960.000	...	290.000
Pasiv exigibil								
5		135.326.380		...	23.445.129,65	119.875.199	...	9.467.613,75
6		—		...	—	—	...	—
7		—		...	—	—	...	—
8		—		...	—	—	...	6.000
9		—		...	—	—	...	—
10		—		...	1.712.500	240.000	...	—
11		—		...	—	—	...	40.001
Conturi de rezultate								
12		110.646		—	—	2.204.766		58.636,82
Total:		137.132.906		...	41.583.040	155.279.965		12.862.251,57

* Și polițe

Activ

		360	...	382	...	389	...
0	1	„Radio-Român” soc(ietate) an(o- nimă) rom(ână), București, Str. T. Vladimirescu nr. 1 a	...	„Dr. A. Urbeanu” soc(ietate) an(o- nimă) p(en)t(ru) fabricarea produ- selor chimice, București, Str. Vaselor 47	...	„Fichet” soc(ie- tate) an(onimă rom(ână), București, Str. Honzig nr. 21	...
		lei B		lei B		lei B	
Activ disponibil							
	1	1.072.352,50	...	41.060	...	740.414,45	...
Activ realizabil							
	2	—	...	—	...	—	...
	3	—	...	—	...	—	...
	4	—	...	567.824	...	424.230	...
	5	6.000	...	4.000	...	38.000	...
	6	—	...	—	...	5.003.890,87	...
	7	—	...	4.263.243	...	6.298.274,42	...
	8	99.841,16	...	—	...	2.465.206,01	...
	9	—	...	—	...	—	...
	10	—	...	8.915.543,20	...	3.598.789,80	...
	11	—	...	1.500	...	46.016	...
	12	—	...	—	...	—	...
	13	—	...	16.387.918,50	...	—	...
	14	3.010.773	..	1.188.792,40	...	729.380,28	...
Activ imobilizat							
	15	—	...	1.800.000	...	2.712.889,90	...
	16	—	...	2.500.000	...	4.978.060,71	...
	17	—	...	103.735,40	...	381.517,82	...
	18	—	...	124.283,65	...	—	...
Conturi de rezultate							
	19	—	...	—	...	443.828	...
	20	—	...	3.760.320,21	...	—	...
Total:							
		4.188.966,66	...	39.657.520,36	...	27.860.498,26	...

0	1	2	3	4	5	6	7
Pasiv neexigibil							
1	3.000.000	...	8.000.000	...	4.000.000	...	...
2	—	...	—	...	—	...	...
3	420.213,27	...	126.437,95	...	86.492	...	...
4	—	...	364.610	...	5.007.851,15	...	...
Pasiv exigibil							
5	77.500	...	12.459.643,05	...	17.370.592,82	...	...
6	—	...	1.670.368	...	—	...	...
7	87.059,75	...	—	...	10.824	...	...
8	—	...	—	...	177.000	...	...
9	—	...	648.542,86	...	439.818,22	...	...
10	—	...	16.387.918,50	...	—	...	...
11	—	...	—	...	82.630,33	...	...
Conturi de rezultate							
12	604.193,64	...	—	...	685.289,74	...	...
Total:							
	4.188.966,66	...	39.657.520,36	...	27.860.498,26	...	...

Activ

		397	...	403	...	405	...
0	1	Uzinele Române p(en)t(ru) construcțiuni și renovări de vagoane soc(ietate) an(oni-mă), București, Șos. Pantelimon 161	...	„Rudolf Schmidt“ soc(ietate) anon(imă) rom(ână), București, B-dul Al. I. Cuza nr. 56	...	„Ialomița“ soc(ietate) anon(i-mă) rom(ână) p(en)t(ru) forță și lumină electrică, București, Str. N. Filipescu 27	...
		lei B		lei B		lei B	

Activ disponibil

1	252.579,60	137.642	109.483
---	------------	---------	---------

Activ realizabil

2	—	...	—	...	—
3	—	...	—	...	—
4	—	...	660.681	...	—
5	—	...	144.731	...	—
6	1.466.210,70	...	—	...	—
7	—	...	18.248.540	...	—
8	675.172,90	...	83.000	...	—
9	—	...	—	...	—
10	33.499.104,28	...	15.074.418	...	7.591.984
11	184.000	...	—	...	—
12	235.190	...	—	...	604.994,60
13	435.000	...	4.868.679	...	270
14	3.312	...	—	...	—

Activ imobilizat

15	1.446.289	...	4.042.000	...	48.740.247	...
16	—	...	4.226.000	...	—	...
17	534.848	...	434.000	...	456.778	...
18	300.000	...	410.000	...	426.700	...

Costuri de rezultate

19	—	...	—	...	2.220.487,95	...
20	—	...	—	...	—	...

Total:	39.031.706,48	...	48.329.691	...	60.150.944,55	...
--------	---------------	-----	------------	-----	---------------	-----

0	1	2	3	4	5	6	7
Pasiv neexigibil							
1	10.000.000	...	5.000.000	...	18.000.000		
2	—	...	—	...	—		
3	—	...	204.832	...	—		
4	443.446	...	3.421.031	...	—		
Pasiv exigibil							
5	5.084.119,65	...	29.975.731	...	41.503.437,55		
6	22.846.751	...	4.735.590	...	—		
7	—	...	—	...	—		
8	—	...	—	...	—		
9	86.325	...	—	...	647.237		
10	435.000	...	4.868.679	...	270		
11	—	...	—	...	—		
Conturi de rezultate							
12	136.064,83		123.828		—		....
Total:							
	39.031.706,48	...	48.329.691	...	60.150.944,55	...	

Activ

	410	...	439	...	450	451	...
0	1	„Refacerea industrială” soc(ietate) an(onimă) în lichidare, București	Fabrica „Stella,” soc(ietate) an(onimă), București, Șos. Colentina 54	...	Soc(ietatea) an(onimă) ro- m(ână) de elec- tricitate „Brown-Boveri”, București, Str. Pitar Moș 21	Uzinele de gaz și electricitate București, Str. Sărindar nr. 8—10	...
		lei B	lei B		lei B	lei B	

Activ
disponibil

1 — 673.419 21.400 31.955.073,29

Activ
realizabil

2	—	...	—	...	—	—	...
3	364.000	...	—	...	—	—	...
4	7.000	...	14.280.524	...	—	—	...
5	—	...	181.450	...	4.627	—	...
6	—	...	31.815.901	...	—	—	...
7	33.664	...	15.467.921	...	1.321.337	67.544.265,40 ⁴	...
8	—	...	6.379.969	...	—	46.471.863,12	...
9	—	...	—	...	—	—	...
10	2.598.084,56	...	94.715.271	...	81.590.316	99.971.380,36	...
11	10.000	...	100.000	...	—	165.000	...
12	—	...	—	...	—	—	...
13	—	...	—	...	151.000	1.381.513	...
14	—	...	—	...	8.663.912	—	...

Activ
imobilizat

15	—	...	5.103.209	...	4.150.000	363.348.499,12	...
16	—	...	29.625.301	...	2.830.347	1.841.106,35	...
17	—	...	—	...	365.000	—	...
18	—	...	—	...	292.500	—	...

Conturi de
rezultate

19	—	...	169.658	...	—	—	...
20	—	...	—	...	—	—	...

Tota : 3.012.748,56 ... 198.512.623 ... 99.390.439 612.678.700,64 ...

0	1	2	3	4	5	6	7	8
Pasiv neexigibil								
1	1.273.456,95	...	25.000.000		5.000.000	35.000.000	...	
2	—	...	—		—	43.221.600	...	
3	—	...	670.000		34.620	1.784.115,42	...	
4	—	...	10.342.905		213.090	30.668.474,40	...	
Pasiv exigibil								
5	1.615.583,27	...	160.364.219	...	93.991.729	447.653.280,90	...	
6	—	...	—	...	—	—	...	
7	123.708,34	...	—	...	—	—	...	
8	—	...	—	...	—	26.991.515,14	...	
9	—	...	—	...	—	—	...	
10	—	...	—	...	151.000	1.381.513	...	
11	—	...	—	...	—	—	...	
Conturi de rezultate								
12	—	...	2.135.499	...	—	25.978.201,78	...	
Total:	3.012.748,56	...	198.512.623	...	99.390.439	612.678.700,64	...	

⁴ Și materii prime

Activ

		467	...	486	...	491	...
0	1	Societatea de tracțiune auto- mobilă din România, București	...	Ind(ustria) plumbului" fost M. Ferrero & Co soc(ietate an(onimă) rom(ână), București, Șos. Doamnei 55	...	„Chemix“ soc(ie- tate) an(onimă), București, str. Niculcea 4	...
		lei B		lei B		lei B	

Activ disponibil

1	29.233	4.239.660	4 14.89
---	--------	-----------	---------

Activ realizabil

2	—	...	—	...	—	...
3	68.350	...	—	...	—	...
4	—	...	—	...	—	...
5	—	...	—	...	17.671,50	...
6	—	...	526.805	...	—	...
7	—	...	1.057.228,85	...	200.000	...
8	—	...	141.713	...	—	...
9	—	...	—	...	—	...
10	1.289.350,52	...	5.215.331,60	...	932.441	...
11	—	...	—	...	—	...
12	—	...	—	...	—	...
13	460.000	...	—	...	—	...
14	34.529	...	—	...	—	...

Activ imobilizat

15	30.160.000	...	2.100.000	...	5.406.661,76	...
16	2.336.000	...	7.343.589,65	...	—	...
17	—	...	112.548	...	—	...
18	—	...	681.968	...	—	...

Conturi de rezultate

19	—	...	—	...	—	...
20	—	...	—	...	102.842,23	...

Total:	34.377.452,52	...	21.418.904,10	...	6.661.031,38	...
--------	---------------	-----	---------------	-----	--------------	-----

	0	1	2	3	4	5	6	7	8
Pasiv neexigibil									
1		10.000.000	...	7.500.000	...	6.661.031,38	...		
2		—	...	—	...	—	...		
3		290.000	...	—	...	—	...		
4		549.937,62	...	1.539.548,65	...	362.502,38	...		
Pasiv exigibil									
5		2.188.714,90	...	11.659.668	...	4.298.529	...		
6		20.888.800	...	—	...	—	...		
7		—	...	—	...	—	...		
8		—	...	—	...	—	...		
9		—	...	—	...	—	...		
10		460.000	...	—	...	—	...		
11		—	...	—	...	—	...		
Conturi de rezultate									
12		—	...	719.687,45	...	—	...		
Total:									
		34.377.452,52	...	21.418.904,10	...	6.661.031,38	...		

Activ

	493	...	496	497	...	534	...
0	„Leul”. Fabrică de produse chimice, București, Calea Plevnei nr. 204—206	...	Fabrica de locomotive „N. Macca”, societate an(animă) rom(ână), București	„Vultur”. Fabrică de uleiuri vegetale, lacuri și kit, București, Șos. Viilor 85—97	...	„Anilin” societate an(animă) rom(ână), București, Pașagiul Macca B-c	...
	lei B		lei B	lei B		lei B	

Activ
disponibil

1	160.816		693.411,66	849.911,04		64.055	...
---	---------	--	------------	------------	--	--------	-----

Activ
realizabil

2	—	...	—	—	...	—	...
3	—	...	—	2.000.000	...	—	...
4	62.566	...	—	—	...	—	...
5	—	...	—	139.050	...	—	...
6	—	...	—	—	...	—	...
7	1.702.246,07	...	—	2.843.740,17	...	—	...
8	—	...	—	78.056	...	—	...
9	—	...	—	—	...	—	...
10	5.768.230,36	...	402.911,91	4.652.960,68	...	2.415.261,80	...
11	7.625	...	—	—	...	—	...
12	—	...	—	2.000.000	...	—	...
13	48.000	...	—	2.155.719,60	...	—	...
14	—	...	—	—	...	—	...

Activ
imobilizat

15	2.501.771	...	132.450.337,11 ⁵	2.189.086,50	...	—	...
16	421.663,52	...	—	1.482.370,95	...	—	...
17	395.631,03	...	—	71.293,35	...	—	...
18	—	...	—	63.000	...	—	...

Conturi de
rezultate

19	—	...	—	—	...	—	...
20	—	...	—	6.897.546,68	...	—	...

Total:	11.068.488,98	...	133.546.660,68	24.657.734,97	...	2.479.316,80	...
--------	---------------	-----	----------------	---------------	-----	--------------	-----

0	1	2	3	4	5	6	7	8
Pasiv neexigibil								
1	2.000.000	...	20.000.000	10.000.000	...	1.000.000		
2	—	...	—	—	...	—		
3	56.545,95	...	—	149.370,47	...	—		
4	525.846,90	...	4.327.430	66.032,41	...	—		
Pasiv exigibil								
5	7.848.185,16	...	107.696.278,56	9.459.129,74	...	1.453.420,80	...	
6	—	...	—	800.000	...	—	...	
7	—	...	—	27.482,75	...	—	...	
8	—	...	—	—	...	—	...	
9	—	...	—	2.000.000	...	—	...	
10	48.000	...	—	2.155.719,60	...	—	...	
11	—	...	—	—	...	—	...	
Conturi de rezultate								
12	589.910,97	...	1.522.952,12	—	...	25.896		
Total:								
	21.068.488,98	...	133.546.660,68	24.657.734,97	...	2.479.316,80	...	

* Și instalații și materiale

Activ

		537	...	550	...	572	...
0	1	„Select“. Fabrică de prod(use) chimice, soc(ietate) an(onimă) rom(ână), București, Str. Episcopiei 7		„Lama“ prima fabr(ică) rom(ână) de aparate și lame de ras soc(ietate) an(onimă) în lichid(are), Buc., Bilanț 30.XI.928		Prima soc(ietate) rom(ână) de explozivi, București	
		lei	B	lei	B	lei	B
Activ disponibil							
	1	16.263,90		—		11.064.974,35	...
Activ realizabil							
	2	—		—	...	—	...
	3	—		—	...	—	...
	4	—		—	...	43.571	...
	5	—		—	...	31.404.912,50	...
	6	—		—	...	3.969.305,50	...
	7	308.555		—	...	7.207.112,80	...
	8	—		—	...	677.142,75	...
	9	—		—	...	—	...
	10	1.022.562,65		112.425,39	...	21.526.835,27	...
	11	—		—	...	—	...
	12	—		—	...	—	...
	13	—		—	...	3.938.264,38	...
	14	—		—	...	8.282.415,12	...
Activ imobilizat							
	15	—	...	—	...	49.461.202,45	...
	16	—	...	—	...	51.800.990,57	...
	17	—	...	1	...	1	...
	18	—	...	—	...	—	...
Conturi de rezultate							
	19	—	...	—	...	—	...
	20	835.231,45	...	1.443.839,43	...	—	...
Total:							
		2.182.613	...	1.556.265,82	...	189.376.727,69	...

0	1	2	3	4	5	6	7
Pasiv neexigibil							
1	1.500.000	...	871.250	...	55.000.000	...	...
2	—	...	—	...	—	...	...
3	—	...	—	...	8.366.556,35	...	...
4	58.515	...	—	...	77.766.942,21	...	...
Pasiv exigibil							
5	624.098	...	685.015,82	...	—	...	...
6	—	...	—	...	—	...	...
7	—	...	—	...	136.278,75	...	...
8	—	...	—	...	—	...	...
9	—	...	—	...	—	...	...
10	—	...	—	...	3.938.264,38	...	...
11	—	...	—	...	33.815.167	...	...
Conturi de rezultate							
12	—	...	—	...	10.353.519	...	...
Total:	2.182.613	...	1.556.265,82	...	189.376.727,69	...	...

Activ

		Diviziuni istorice			
0	1	...	...	1927	1928
Vechiul Regat					
				lei B	lei B

Activ disponibil

1	...	1.632.209.384,31	1.754.705.318,67
---	-----	------------------	------------------

Activ realizabil

2	...	514.072.924	466.715.020
3	...	689.060.534,07	373.616.715,22
4	...	661.921.313,31	607.530.026,15
5	...	1.221.999.847,82	1.463.461.013,97
6	...	1.039.018.876,17	2.884.231.369,68
7	...	6.245.013.523,08	6.045.681.230,84
8	...	5.261.831.352,50	3.936.461.244,35
9	...	2.079.487.305,89	1.689.150.220,51
10	...	12.844.197.508,65	15.924.780.619,73
11	...	330.662.039,65	294.182.182,75
12	...	108.145.451,87	98.687.587,74
13	...	4.876.823.590,68	4.996.151.078,22
14	...	1.446.673.422,09	1.081.456.019,15

Activ imobilizat

15	...	8.384.809.663,51	12.403.382.110,35
16	...	24.989.139.414,12	25.857.236.473,74
17	...	261.268.511,43	768.386.681,20
18	...	646.967.788,64	566.621.122,70

Conturi de rezultate

19	...	343.462.692,86	362.624.933,83
20	...	752.760.466,51	1.157.301.478,08

Total:	...	74.329.525.620,16	82.732.362.446,88
---------------	-----	-------------------	-------------------

0	1	2	3	4	5
Pasiv neexigibil					
1		...	24.392.939.056,10		26.142.235.431,35
2		...	196.536.419,05		183.820.977,50
3		...	1.679.207.211,46		1.692.958.149,24
4		...	10.207.080.012,21		12.658.974.761,23
Pasiv exigibil					
5		...	27.207.345.145,78		31.471.415.563,73
6		...	2.047.619.331,99		1.861.501.147,56
7		...	249.737.920,99		138.147.626,55
8		...	317.601.361,99		270.473.346,37
9		...	188.486.866,11		402.524.084,17
10		...	4.876.823.590,68		4.996.151.078,22
11		...	705.060.941,08		695.314.007,84
Conturi de rezultate					
12		...	2.261.087.761,92		2.218.846.273,12
Total:					
		...	74.329.525.620,16		82.732.362.446,88

Activ

0	1	Total:			
		1927		1928	
		lei	B	lei	B

Activ disponibil

1	1.746.427.643,99	1.910.540.728,75
---	------------------	------------------

Activ realizabil

2	518.906.299	497.584.715
3	750.268.079,07	418.216.025,22
4	865.631.509,68	899.735.374,24
5	1.620.381.836,89	1.916.991.020,93
6	1.772.165.262,26	3.947.290.878,66
7	9.376.445.972,94	9.003.596.665,89
8	5.660.328.539,16	4.252.851.420,70
9	2.100.029.567,97	1.726.043.218,51
10	17.479.072.251,01	20.791.620.522,24
11	512.766.518,61	366.699.551,05
12	128.534.429,48	119.059.505,67
13	5.261.918.426,36	5.466.843.601,56
14	1.661.046.962,66	1.325.029.790,16

Activ imobilizat

15	10.712.052.648,78	14.775.966.536,41
16	27.443.296.699,69	29.015.985.706,21
17	388.929.987,35	887.474.154,70
18	684.163.684,22	642.498.716,16

Conturi de rezultate

19	375.137.339,40	369.205.044,53
20	1.056.939.572,43	1.426.791.591,26

Total:	90.114.443.230,95	99.760.024.767,85
---------------	--------------------------	--------------------------

0	1	2	3
Pasiv neexigibil			
1	27.892.605.342,51	29.962.888.801,12	
2	205.708.243,42	187.931.477,50	
3	2.102.411.388,35	2.218.930.094,16	
4	11.154.492.645,50	13.925.756.394,41	
Pasiv exigibil			
5	36.017.520.298,35	40.695.582.062,95	
6	2.620.279.201,38	2.547.140.876,18	
7	268.456.673,98	178.466.399,92	
8	486.663.940,33	327.774.943,44	
9	308.714.613,54	532.467.142,66	
10	5.261.918.426,36	5.466.843.601,56	
11	1.145.732.500,38	1.088.397.015,20	
Conturi de rezultate			
12	2.649.939.956,85	2.627.845.958,75	
Total:			
	90.114.443.230,95	99.760.024.767,85	

Statistica 1928, p. 366—499, 657.

1929, București.

1929, București

Chestionar privitor la întrebuințarea ucenicilor
în întreprinderile industriale

1. Numele întreprinderii: Fabrica de mașini „Vulcan” S.A. Sediul: București
Natura principalelor produse: —
2. Numărul salariaților din întreprindere după sex și după pregătirea lor profesională.

Sexul	Muncitori calificați și semicalificați	muncitori necalificați	ucenici	personal administrativ și de conducere	orice altfel de salariați	Total
bărbați	323	320	91	121	—	855
femei	—	4	—	10	—	14
total:	323	324	91	131	—	869

3. Numărul ucenicilor după sex, vîrstă, anii de ucenicie

Anii de ucenicie	vîrstă								Total OBS
	sub 12 ani		între 12—14 ani		între 14—18 ani		peste 18 ani		
	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	
anul I.					36				
anul II					28		2		
anul III					20		4		
anul IV							1		
cu mai mult de 4 ani de ucenicie									
Total:					84		7		91

4. Repartizarea ucenicilor după studii, naționalitate și loc de origină

Studiile	naționalitatea						Total	Obs.
	români	unguri	germani	evrei	ruși	alte națion.		
	b. f.	b. f.	b. f.	b. f.	b. f.	b. f.		
Analfabeți provenind								
— de la țară								
— de la oraș								
Curs primar incomplet								
— de la țară	2						2	
— de la oraș	1						1	
Patru clase primare								
— de la țară	85		1		2		88	
— de la oraș								
Studii superioare								
— de la țară								
— de la oraș								
Total:								91

5. Repartizarea ucenicilor după specialități, naționalitate și cetățenie

Specialități	naționalitatea						Total	Cetățenia	
	români	unguri	germani	evrei	ruși	alte naț.		ro-	stră-
	b. f.	b. f.	b. f.	b. f.	b. f.	b. f.		mână	ină
Cazangerie	26				1		27	27	
Lăcătușerie	38				1		39	39	
Strungărie	10		1				11	11	
Turnătorie	5						5	5	
Timplărie	6						6	6	
Electrice	3						3	3	
Total:							91	91	

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 2/1929, f. 157, original.

¹ Se arată modul de recrutare a ucenicilor, pregătirea lor, regimul de muncă, igiena etc.

1930 martie 31, București.

Fabrica de Locomotive
N. Malaxa
Societate Anonimă Română
București, Str. Dionisie 19

Onor

Minist(erul) de Industrie și Comerț
Direcțiunea Generală a Industriei

31 martie 1930

Se referă la adresa dv. nr. 26.862

Cu referire la adresa dvs. nr. 26.862 luna crt. avem onoare a vă înainta o copie de pe contractul încheiat de fabrica noastră cu Regia Autonomă a C.F.R. pentru construcții de locomotive în țară.

Privitor la comenzile pe anul în curs, societatea noastră are deocamdată, în curs de fabricațiune, un număr de 43 locomotive categoria 50.000, fabricat G 10, din care:

a) 4 locomotive, ce urmează să le livrăm C.F.R. conform programului lucrărilor de executat pe anul 1929—1930 din împrumutul extern, publicat în Monitorul Oficial nr. 130 din 17 iulie 1929, pagina 4627, paragraful E, aliniatul b, punctul XI.

b) 30 locomotive, ce construim pe baza ofertei înaintate Onor C.F.R. și aprobată de consiliul de administrație al acestei Regii, cu actul aci anexat în copie.

c) 9 locomotive în stoc.

Subliniem și cu această ocazie faptul că puterea de producție a uzinelor noastre este de 80—120 locomotive anual, după cum se lucrează cu una sau cu două serii de lucrători.

Cu perfectă stimă,

Fabrica de locomotive N. Malaxa S.A.R.

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 6/1928, f. 53, original.

1930 aprilie 2, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
 Direcțiunea Industriei
 Inspectoratul Industrial București
 Str. Sft. Nicolae Șelari 5
 No. 380
 2 aprilie (1)930

Către
 Direcțiunea Industriei

Am onoare a vă înainta cererea „Metalurgiei Sigmund Hornstein & Co,” înreg. la nr. 1274/1930, prin care solicită transferarea avantajilor legii industriale cu denumirea de mai sus a fabricii.

În urma cercetărilor făcute, am constatat cele ce urmează:

Fabrica a fost înființată în anul 1887 și a funcționat sub denumirea: „Prima fabrică română de mobile de fier și turnătorie Sigmund Hornstein & Co. S.A.” pînă la 1916, cînd i s-a schimbat denumirea în cea actuală „Metalurgia Sig. Hornstein & Co”, după cum rezultă și din copia după procesul verbal al adunării generale din 20 iulie 1916, anexat în copie.¹

Fabrica îndeplinește și astăzi condițiunile legii industriale, avînd o forță motrice de 420 H.P. (un motor Diesel de 270 H.P. și unul de 150 H.P.).

Capitalul investit în teren și clădire se poate evalua la	17.000.000 lei
în mașini și instalațiuni	4.000.000 „
Total:	21.000.000 lei

Materiile prime întrebuintate sunt (anual):

Fontă ..... cca. 200 vag(oane) din străinătate

Fier și tablă ..... „ 20 „ „ din țară.

Produsele sunt: piese turnate pentru sobe, bucele, capace, saboți, în valoare anuală de cca. 30.000.000 lei.

Fabrica posedă următoarele secțiuni: turnătorie, atelier mecanic, tîmplărie, nichelaj.

Personal administrativ: 3 proprietari și 12 funcționari cetățeni români.

Personal tehnic: 2 ingineri, 1 român și 1 străin

4 maiștri, 3 români și 1 străin

Lucrători calificați: 80 români

„ necalificați: 120 români

Din cele arătate rezultă că „Metalurgia Sig. Hornstein & Co” S.A. îndeplinește condițiunile legii pentru a se transfera avantajile legii pe această denumire a fabricii.

Șeful Inspectoratului Industrial

Inginer șef, Andone

L.S.

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 52/1930, f. 2, original.

¹ Cf. ibidem, f. 4.

1930 aprilie 9, <București>.

Proces verbal no. 8

Ședința consiliului de administrație din 9 aprilie 1930

/.../. Aparatajul 30/5 kV. Consiliul aprobă concluziile raportului tehnic al direcțiunii asupra concursului de oferte din 4 februarie 1930 pentru aparatele de 30.000/5.000 volți necesar echipării stațiunilor Grozăvești, Grivița și Obor. În consecință adjudecă asupra firmei Siemens Schuckert aparatele pentru stațiunea Grozăvești în valoare de lei 12.814.808. Plata în rate conform caietului de sarcini și cu o dobândă de 8%.

Se adjudecă furnizarea și montarea aparatelor pentru stațiunile Obor și Grivița firmei A.E.G. în valoare totală de lei 9.070.895. Plata în aceleași condițiuni și cu o dobândă de 7% anual. /.../.

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1/1930, p. 33—34. original,

1930 aprilie 15, <București>.

Proces verbal No. 10

Ședința consiliului de administrație din 15 aprilie 1930.

<...> Alimentarea Arcuda și Ulmi. Următori deciziunii din precedentă ședință (a) consiliului, se hotărăște ca linia de 15 000 volți pentru alimentarea instalațiilor Arcuda și Ulmi să fie făcută pe șoseaua Militari, Ciorogirla, Bolintin și Ulmi, dând ast-fel posibilitatea ca din această arteră principală să se poată trage derivațiuni la satele din vecinătatea ei.

De asemenea, consiliul decide ca la cererea satelor dimprejurul uzinei de apă de la Bragadiru să se acorde energia electrică din cablul acestei uzine și în limita posibilității de exploatare. <...>

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1/1930, p. 43, original.

1930 mai 30, București.

București, 30 mai 1930

Memoriu

Ref(eritor) la: Probele pentru constatarea capacității și duratei de viață a acumulatorilor „Tudor” S.A.R. București și a acumulatorilor „Leonida” din București, care actualmente sunt în curs de executare la Atelierele C.F.R. Grivița.

/.../ ¹ Dimensiunile precum și volumul plăcilor întrebuințate la probele de capacitate sînt trecute în tabela de mai jos
La elementele „Leonida”

Plăci	Dimensiuni mm	Volumul plăcilor cm.	Nr. de plăci	Volumul plăcilor pe elem. com.
poz(itive)	163 × 345 × 12	695	4	2780
neg(ative)				
mijlocii	168 × 340 × 8,5	485	3	1455
neg(ative)				
mărginașe	168 × 340 × 7,5	430	2	860
				5095

La elementele „Tudor”

Plăci	Dimensiuni mm	Volumul plăcilor cm.	Nr. de plăci	Volumul plăcilor pe elem. com.
poz(itive)	168 × 335 × 12	675	3	2025
neg(ative)				
mijlocii	170 × 345 + 8,25	485	2	970
neg(ative)				
mărginașe	170 × 345 × 7,5	440	2	880
				3875

Din datele de mai sus reiese că pentru o anumită capacitate plăcile „Leonida” trebuiesc să aibă un volum de cca. 30% mai mare decît plăcile „Tudor” resp(ectiv) la un egal volum al plăcilor, plăcile „Leonida” posedă numai cca. 75% din capacitatea plăcilor „Tudor”. Rezultă deci că plăcile „Leonida”, în ceea ce privește capacitatea lor, sînt mult inferioare plăcilor de fabricat „Tudor”, iar pentru a se putea constata randamentul, precum

și durata de viață a plăcilor „Leonida” față de plăcile „Tudor” este necesar de a se continua cu probele întreprinse /..../.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Tudor, dosar 2/1930—1948, f. 83—84, copie.

¹ Se expune detaliat mersul experiențelor.

² Se conchide că plăcile Leonida nu corespund nevoilor C.F.R.

165

(1930 iunie 5, București).

Expozeu al revendicărilor comerțului și industriei

Țara noastră trece, de la război încoace, printr-o continuă criză economică. /.../ ¹.

Criza economică este un efect al unei pluralități de cauze. Complexului de cauze care determină criza economică, trebuie să-i urmeze un complex de măsuri de îndreptare. Numai astfel acestea pot fi de folos.

Primul fenomen aparent, manifestarea imediată a crizei economice a pieței românești, se poate defini într-un singur cuvânt: stagnare.

Această stagnare, avînd drept cauză o slăbire accentuată a puterii de cumpărare, constituie fenomenul cel mai grav al crizei, fenomenul care evidențiază completa anemiare a organismului economic.

Stagnarea pieței este aceea care va face, în cazul nenorocit cînd ea s-ar prelungi, să dispară elementele cele mai harnice și mai ordonate, lăsînd loc aventurii, dăunătoare din toate punctele de vedere.

Miile de proteste, falimentele, retragerile din comerț, sunt ilustrarea cea mai elocventă a fenomenului actual de stagnare, fenomen în care cei doi factori, vînzătorul și cumpărătorul, sînt în același impas; primul, sărac și în neputință de a cumpăra, cel de al doilea sărăcit din cauza nevînzării și a sarcinilor pe care statul i le pune pe umeri și pe care nu le poate în-lătura. /..../ ².

Spectacolul este dezolant.

Firme vechi, cu reputație stabilită pînă dincolo de granițele țării, se năruiesc, acoperind sub ruinele lor alte firme mai mici și cu această năruind — ceea ce este mai grav — edificiul bunului renume al țării în străinătate. Consecințele unui asemenea spectacol sînt incalculabile.

Comerțul și industria, în ultimul ceas al existenței, cer o mîină de ajutor — atît cît, fără prejudicii pentru Stat, li se poate da. /..../ ³.

D.A.C., fond M.I.C., D.G.C., Direcția Comerțului Interior, dosar 13/1930, f. 100—101, copie.

¹ Se prezintă, teoretic, importanța camerelor de comerț și industrie în rezolvarea dificultăților economice.

² Se arată speranța și, apoi, decepția industriașilor și comercianților că situația nu s-a remediat.

³ Se prezintă revendicările industriașilor și comercianților, care se rezumă la ușurări în domeniul fiscal.

1930 iulie 2, <București>.

TOTALUL VÎNZĂRILOR
de gaz și energie electrică pentru luminatul străzilor
pe anii 1927—1929.

Gaz

1927	m ³	3.677.080	a	0,16	=	lei	588.332,86
1928	„	4.544.835	„	0,16	=	„	727.173,75
1929	„	4.955.107	„	0,16	=	„	792.817,28

Electricitate •

1927	Gaz-El(ectra)	kwo.	603.704,700	a	0,35	=	lei	211.296,58
	ian(uarie) — mart(ie)							
	febr(uarie) —							
	dec(embrie) U.C.B.	„	207.738,891	„	3,75	=	„	779.020,83
			811.443,591					990.317,41
1928	Gaz-El(ectra)	„	892.467,100	„	0,35	=	„	312.363,61
	U.C.B.	„	163.008,500	„	0,35	=	„	57.052,97
			1.055.475,600					369.416,58
1929	Gaz-El(ectra)		1.520.371,761	„	0,35	=	„	532.130,19
	ian(uarie) —							
	febr(uarie)							
	mart(ie) — dec(embrie)							
	U.C.B.	„	367.766	„	0,35	=	„	128.718,10
			1.888.137,761					660.848,29

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 2/1931, f. 122, copie.

1930 august 26, București.

Memoriu

/.... / ¹ *Industria acumulatorilor în România*

Această industrie a început de la 1907, când germanii au început fabricarea acumulatorilor în fabrica Tudor din București, care, pusă sub sechestru în timpul războiului, a fost răscumpărată de la stat de un grup de capitaliști români care au investit în această întreprindere 4 jum. milioane

lei. Capitalul societății a fost sporit mereu și atinge astăzi 45.000.000 lei deplin vărsați.

Societatea română a știut să păstreze renumele societății germane în așa fel, încît toate firmele mari de electricitate române, franceze, belgiene, elvețiene, germane, austriace, ungare și americane, au încheiat contracte cu societatea Tudor românească, prin cari s-au obligat a-și acoperi nevoile exclusiv de la fabrica Tudor.

Dezvoltarea nevoilor de acumulatori mici pentru demarajul automobilelor și pentru radiofonie, precum și turburarea economică de după război, au împins diferite industrii a se ocupa cu fabricația acumulatorilor. Astfel s-au înființat în țară:

Fabrica „Helium” la Oradea Mare

„ „General-Electro-Mecanica” la București

„ „Mondus” la Brașov

„ „Forța” la București

„ „Zeuss” la Timișoara

„ „Leonida” la București

„ „Galvani” la Timișoara

„Helium” a construit cîteva baterii staționare, dintre care una mai mare la societatea „Govora-Călimănești”. Fabricantul său nefiind la înălțimea tehnicii moderne, firma a încetat fabricația și se ocupă cu comerțul acumulatorilor ce-și procură de la societatea Tudor.

Asemenea „General-Electro-Mecanica”.

Firmele „Mondus” și „Forța” au lichidat.

Firma „Zeuss” este în tratative cu societatea Tudor pentru cumpărarea electrodelor de la acea societate.

Au rămas deci ca fabrici de acumulatori, firmele Tudor, Leonida și Galvani.

Debușul Țării Românești și aplicările acumulatorilor în România

Acest debușeu este atît de redus, încît nu reprezintă nici a 5-a parte din acel al Austriei, spre exemplu. Din această cauză, fabricile din România întîmpină cea mai mare greutate pentru a se înzestra complet și cu mașinile cari permit fabricația în mare, adică fabricația economică.

Aplicațiunile acumulatorilor în țara noastră sînt aproximativ aceleași ca și în străinătate, adică ei sînt întrebuiți ca: baterii staționare, de tracțiune pe șine, pe drumuri sau pe apă, pentru iluminatul trenurilor, pentru telegrafie, telefonie, radio-telegrafie și telefonie, pentru demarajul și iluminatul automobilelor.

Utilitatea existenței industriei acumulatorilor în România

Avantajul existenței unei asemenea industrii reiese din faptul că acumulatorii, fiind pentru cea mai mare parte construiți din plumb, se caută reducerea cheltuielilor de transport pentru aceste aparate. Așa că, în Ger-

mania, spre exemplu, o singură întreprindere posedă două fabrici de acumulatori în două regiuni diferite.

Materia primă se poate, și se va putea căpăta tot mai mult de la stabilimentele metalurgice din țară, imediat ce acestea își vor perfecționa puțin metodele de lucru.

În sfârșit, plumbul vechi scos din baterii, plumb curat și de calitate încercată, este un minereu prețios pentru fabricile de acumulatori, cari îl fratează în cuptoare de reducere cu reverber sau cuptoare înalte și îl redau abricațiunei.

Acumulatorii cerînd o reînnoire continuă a electrodelor, instalațiunile cari utilizează mai cu seamă bateriile mari staționare, au nevoie de a avea la îndemînă o întreprindere cu personal tehnic competent pentru a face această întreținere, care în genere se tratează à forfait.

Trebuie să menționăm în mod special necesitatea pentru apărarea națională a existenței unei fabrici cît mai bine utilată și organizată, pentru întreținerea bateriilor de submarine.

Deci, atît particularii, cît și autoritățile de stat și comunale au interes a existența unei fabrici de acumulatori în țară.

Viabilitatea industriei acumulatorilor în România

Industria mare a acumulatorilor a dat dovada că poate viețui în țară. Ea a viețuit chiar și înaintea urcării tarifului vamal.

Aceasta se datorește mult și faptului că particularii consimt cu ușurință a plăti cu 10—15—20% mai mult produsele unei fabrici indigene, în schimbul avantajelor ce le au de a avea totdeauna la îndemînă sprijinul furnizorului pentru întreținerea materialului livrat.

În ce privește furniturile de stat sau comunale, lupta cu concurența străină ar fi mai grea, din cauza dispozițiunilor legii pentru furniturile la autorități.

Totuși, ea ar fi însă posibilă, în afară de cazurile de dumping.

Industria mică, din contră, nu este viabilă, căci acumulatorul este una din industriile cele mai standardizate, și deci fabricațiunea în masă joacă un rol preponderent. Aceasta s-a dovedit și prin greutatea cu care însuși fabricile mari europene luptă în contra producțiunei în masă de acumulatori mici, a americanilor.

Debușul Căilor Ferate Române

Industria mică a acumulatorilor, care se află într-o situație dificilă cere să i se acorde o parte din debușul Căilor Ferate.

În ultimii ani, prin echiparea a circa 1400 vagoane cu iluminat electric, debușul Căilor Ferate a reprezentat o parte însemnată din întreg debușul acumulatorilor din țară. Astăzi n-a mai rămas din acest debușeu decît o, fracțiune cu totul minimă.

Mai sunt de furnizat la Căile Ferate circa 150 echipamente, reprezentînd circa 4 milioane electrozi.

Afară de aceasta ar mai fi întreținerea, reprezentînd circa 3 milioane electrozi anual. Dar pentru această întreținere, societatea Tudor are un contract cu Căile Ferate pentru un timp de încă 4 ani.

Acest debușeu este, deci, o fracțiune cu totul minimă din debușeul întregii țări românești.

Căile Ferate n-au nici un interes de a introduce acum, pentru cantitatea minimă de acumulatori de care mai au nevoie, un fabricat nou, căci tot restul nevoilor sale a fost acoperit de societatea Tudor, și nici industria mică nu ar putea trage din această furnitură un folos care să fie pentru ea o salvare.

Chiar dacă produsul fabricilor mici ar fi de calitate convenabilă, totuși am arătat prin numeroase memorii remise Căilor Ferate, inconvenientele ce le-ar avea din amestecul de fabricate avînd proveniențe diferite.

Dar motivul care trebuie să împiedice pentru moment Căile Ferate de a se adresa industriei mici, este nu numai că legile și regulamentele îi interzic de a recurge la furnizori care n-au făcut dovada că sunt în stare de a face furnituri similare cu cele necesitate de Regia Autonomă C.F.R., dar, motiv hotărîtor, încercări s-au făcut și rezultatele au fost deplorabile. / . . . . /².

Politica statului față de industria acumulatorilor

Industria acumulatorilor nu se poate gîndi să se adreseze statului spre a limita fabricile de acumulatori și a paraliza inițiativele individuale, a lipsi publicul de avantajele concurenței.

Dar, pe de altă parte, este evident de datoria statului de a nu susține în mod artificial întreprinderile care nu sunt viabile, fie prin împrejurările economice, fie prin lipsa de pricepere a conducătorilor, și a nu proteja, prin acceptarea produselor de calitate inferioară, industriei slabe, atunci cînd cele mai bine organizate suferă ele însăși de lipsă de debușeu.

Acei care au făcut greșala de a investi capitaluri și de a-și consacra activitatea unei industrii care nu avea șanse de izbîndă, aducînd prin aceasta numai daune industriilor existente, trebuie să suporte consecințele acțiunii lor nechibzuite și statul, în loc de a căuta să-i salveze, trebuie, dimpotrivă, să aibă grijă ca organizațiile existente, viabile și care îi pot aduce servicii reale, să nu fie distruse.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Tudor, dosar 1/1930—1937, f. 20—25, copie. Asupra datei, autorului și destinatarului, cf. f. 19.

¹ Se fac referiri la industria acumulatorilor pe plan european.

² Se prezintă experiențele, cu rezultate slabe, făcute la C.F.R. cu acumulatori „Leonida”

1930 noiembrie 1, <Dobrești>

Proces-verbal

Subsemnații:

Ing. I. Fundățeanu și ing. Al. Polysu din partea Ministerului Industriei și Comerțului, conform delegației nr. 80.861 din 19/IX 1930;

Ing. Cartianu, din partea Uzinelor Comunale București, conform adresei nr. ....a. Uzinelor Comunale către Ministerul Industriei și Comerțului înregistrată la nr. .... precum și ing. St. Gheorghiu, care a asistat din partea Uzinelor Comunale București pe dl. ing. Cartianu;

Ing. Le Go, Bourquin și Voinescu din partea soc(ietății) Ialomița, asistați de domnii ing. Bulyghin, Elian. Petrescu și Pavel;

Am procedat în zilele de 27, 28, 29, 30 și 31 octombrie 1930 la lucrările necesare recepției instalațiunilor executate de soc(ietatea) Ialomița la Dobrești pentru centrala hidro-electrică pe riurile Ialomița și Brăteiu în conformitate cu art. 15 al. 4 al legii energiei, promulgată cu înaltul decret regal nr. 2286 din 1 iulie 1924 și publicată în Monitorul Oficial nr. 143 din 4 iulie 1924, pe baza căreia s-a obținut concesiunea, și în conformitate cu art. 6 din caietul de sarcini privind concesiunea instalării și exploatării lucrărilor hidraulice și a centralei hidro-electrice de la Dobrești, pe Valea Ialomiței, cu o putere instalată de 15.000 HP, eliberat de Ministerul Industriei și Comerțului, precum și în conformitate cu art. 78 din legea energiei, promulgată prin înaltul decret regal nr. 2492 din 4 iulie 1930 și publicată în Monitorul Oficial nr. 148 din 7 iulie 1930.

Totodată, potrivit propunerii delegaților Ministerului Industriei și Comerțului și ai Uzinelor Comunale București, am procedat și la încercări asupra liniilor de transport Dobrești-București. /.../¹

Drept care am încheiat procesul-verbal de față, azi 1 noembrie 1930 în patru exemplare, dintre care unul s-a luat de către delegații Ministerului Industriei și Comerțului, al doilea de către delegații Uzinelor Comunale București, al treilea de către reprezentanții soc(ietății) Ialomița și al patrulea pentru arhiva uzinei Dobrești.

Delegații Ministerului Industriei și Comerțului	Delegații U.C.B. Refuză
Ing. I. Fundățeanu	să semneze
Al. Polysu	Ing. I. Fundățeanu
	Al. Polysu
	s.s. indescifrabil

Delegații soc(ietății) Ialomița

M. Voinescu

D. Pavel   G. Petrescu   S. Elian

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 1/1933, f. 68—87, original.

¹ Se prezintă tabele cifrice de rezultatele verificărilor și încercărilor.

1930 noiembrie 18, <București>.

Președinția Camerei Deputaților

Domnule Președinte

Domnul deputat I. Mirescu, în ședința de la 18 noiembrie a.c., a făcut următoarea întrebare:

„De la un capăt la celălalt al țării, șomajul se întinde din zi în zi și ia aspecte tot mai grave, amenințând cu foamea și mizeria mase tot mai mari de muncitori, funcționari și intelectuali.

Pînă astăzi, deși șomajul a început încă din anul 1926—27, totuși, ori de cîte ori am cerut să se ia măsuri de prevenire și de ajutorare a celor loviți de lipsa de lucru, ni s-a răspuns că nu avem șomaj și că noi, socialiștii, exagerăm asupra situației de fapt. În ultimul timp vedem că unul din foștii miniștri ai muncii național țărănist, care combătea afirmațiunile noastre asupra gravității șomajului, scrie articole alarmante și atrage atenția guvernului asupra problemei. La Ministerul Muncii, sub președinția actualului domn ministru, chestiunea se discută, și se discută cam de mult, fără nici un rezultat pentru muncitorii și funcționarii muritori de foame.

Ziarele sînt pline în fiecare zi cu informațiuni din toate colțurile țării asupra actelor de disperare a(le) oamenilor aruncați pe drumuri cu familiile lor. Furturile, spargerile și prostituția au luat în ultimul timp forme, după cum arată însăși statisticile oficiale, care marchează simptome îngrijorătoare. Totuși, la Ministerul Muncii chestiunea se pare că va mai rămîne încă multă vreme în faza comunicatelor în ziare și a polemicii cu presa pe chestia numărului șomerilor, iar aceștia umple fie spitalele, fie pușcăria. Primăriile secăiuiesc bugetele stoarse pe spinarea cetățenilor sub titlul ajutorării șomerilor, dar, în realitate, cea mai mare parte a sumelor alocate pentru șomeri sînt tcordate partizanilor politici, iar șomerii adevărați sînt purtați cu săptămînile pentru cîteva bonuri de ciorbă pe la diverse cantine. Muncitorii țin întruniri, își strigă mizeria pînă la Președinția Consiliului de Miniștrii, dar problema rămîne mereu în studiu.

Întreb onoratul guvern, cît se vor mai tărăgăna lucrurile? Crede guvernul că ajutorarea muncitorilor și funcționarilor lipsiți de lucru este o chestiune care trebuie să iasă din cadrul strimt al intereselor politicianiste de partid? Nu crede că a sosit timpul să se ia măsuri pe cale de lege pentru ajutorarea celor loviți de acest flagel social rezultat al incapacității societății ctuale? Și ce măsuri urgente înțelege să ia pentru ca, pînă la legiferarea ajutorului de șomaj, muncitorii și funcționarii lipsiți de lucru să fie salvați de la mizerie, foame și degradare morală.

Aștept răspunsul urgent pentru a vedea dacă este sau nu cazul să transform comunicarea de față într-o interpelare“.

Subsemnatul vă comunică textul acestei întrebări, care s-a făcut cunoscut și d-lui ministru al muncii.

Președinte

s.s. indescifrabil

Secretar general
s.s. indescifrabil

D-sale Domnului Președinte al Consiliului de Miniștri

D.A.C., fond P.C.M., dosar 36/1930, f. 43, original.

170

<1930 noiembrie 26, București>

Act Constitutiv

Între subsemnații:

- 1) Ing. N. Missir, domiciliat în București, str. Brezoianu nr. 39
- 2) Dr. C. Revay, domiciliat în București str. Povernei 2, lucrînd prin procurator avocat Radu Radoveanu, în baza procurei autentificate nr. 1/1930 Tribunalul Ilfov Secția Notariat.
- 3) Corneliu Pavlovici, domiciliat în București, str. Belgrad nr. 12.
- 4) T. Tennenbaum, avocat, domiciliat în București, Calea Victoriei nr. 100.
- 5) L. Sommer, avocat domiciliat în București str. 11 Iunie nr. 1 A.
- 6) T. Brebenar domiciliat în București, str. Jules Michelet nr. 13.
- 7) Colonel Sergiu Ciuntu domiciliat în București str. Episcopiei 30, s-a încheiat prezentul act de societate în următoarele condiții:

I. Pe baza prezentului act constitutiv și a alăturatelor statute, care fac parte integrantă din prezentul act, noi susnumiții formăm și constituim o societate anonimă sub denumirea „Industria Fierului S.A.R.”.

II. Sediul societății este în București.

III. Obiectul societății este cumpărarea și exploatarea Uzinelor de laminat „Grivița”.

IV. Durata societății este nelimitată.

V. Capitalul social este de 22.500.000 lei împărțit în 22,500 acțiuni nominative, fiecare acțiune în valoare de lei 1000. /.../.

D.A.C. fond T.I. dosar 98/1930, f. 12, copie.

---

¹ Necompletat în text.

<1930 noiembrie 29, București>.

Standard Electrica Română S.A.

Act Constitutiv

Subsemnații:

International Standard Electric Corporation, 67, Broad Street, New York, U.S.A., reprezentată prin Conrad C. Clayton, expert tehnic de fabricații, actualmente în București, Hotel Athéné Palace.

Geoffrey A. Ogilvie, vice president, Societatea Anonimă Română de Telefoane, domiciliat actualmente în București, str. General Tell nr. 16.

Conrad C. Clayton, expert tehnic de fabricații, actualmente în București, Hotel Athéné Palace.

Edgar Aușnit, director general al Uzinelor Metalurgice Unite Titan Nădrag Călan S.A.R. domiciliat în Bd. Lascăr Catargiu 15.

D. Ghica, str. Caragea Vodă nr. 7.

Gr. Duca, domiciliat în Bd. Lascăr Catargiu, 31.

R. Bauer, director al Societății Anonime de Electricitate Tungsram, domiciliat în București, str. N. Filipescu 14.

I. Miclescu Prăjescu, secretar general al Societății Anonime Române de Telefoane, domiciliat în București, str. Jules Michelet 17.

Declarăm că am înființat o societate anonimă pe acțiuni sub denumirea Standard Electrica Română S.A. în condițiile prezentului act constitutiv și a alăturatelor statute, care fac parte integrantă din el.

Sediul societății este în București. Prin deciziunea consiliului de administrație se vor putea crea filiale, agenții și reprezentanțe în orice parte a țării.

Scopul societății este în general fabricarea, cumpărarea, vânzarea, instalarea și repararea de material telefonic și telegrafic, de instrumente și mașini, cabluri electrice, fire, mașini electrice, aparate și echipament de tot felul, mărfuri și materiale întrebuințate în acele fabrici sau în acelea în legătură cu ele sau numai întîmplător în legătură cu ele.

Va putea dobîndi, dispune, ipoteca, gaja ș.a.m.d. tot felul de bunuri mobile și imobile și orice fel de drepturi și privilegii de ori care natură.

Pentru a continua această afacere, societatea are dreptul de a crea și a participa în conerne care ar avea un scop asemănător cu acel al societății.

Oricare din aceste interese vor putea fi îndeplinite în țară sau afară din țară.

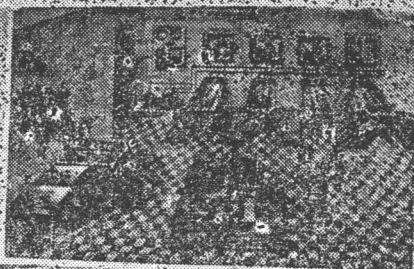
Capitalul este de lei 30. 000 000. împărțit în 60.000 acțiuni de cîte 500 lei fiecare.

Capitalul a fost integral subscris de noi, fondatorii, în modul următor:

International Standard Electric Corporation a subscris 29.000.000 lei repr. 58000 acțiuni.

Geoffrey A. Ogilvie a subscris 100.000 lei repr. 200 acțiuni.

Conrad C. Clayton a subscris 100.000 lei repr. 200 acțiuni.

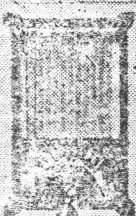
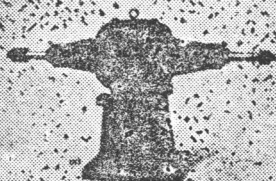
Instalația de galvanoplastie, baia de bazalt

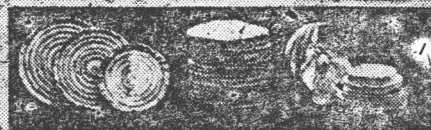
baia de bazalt

agregat compresor de aer

baia de bazalt

baia de bazalt

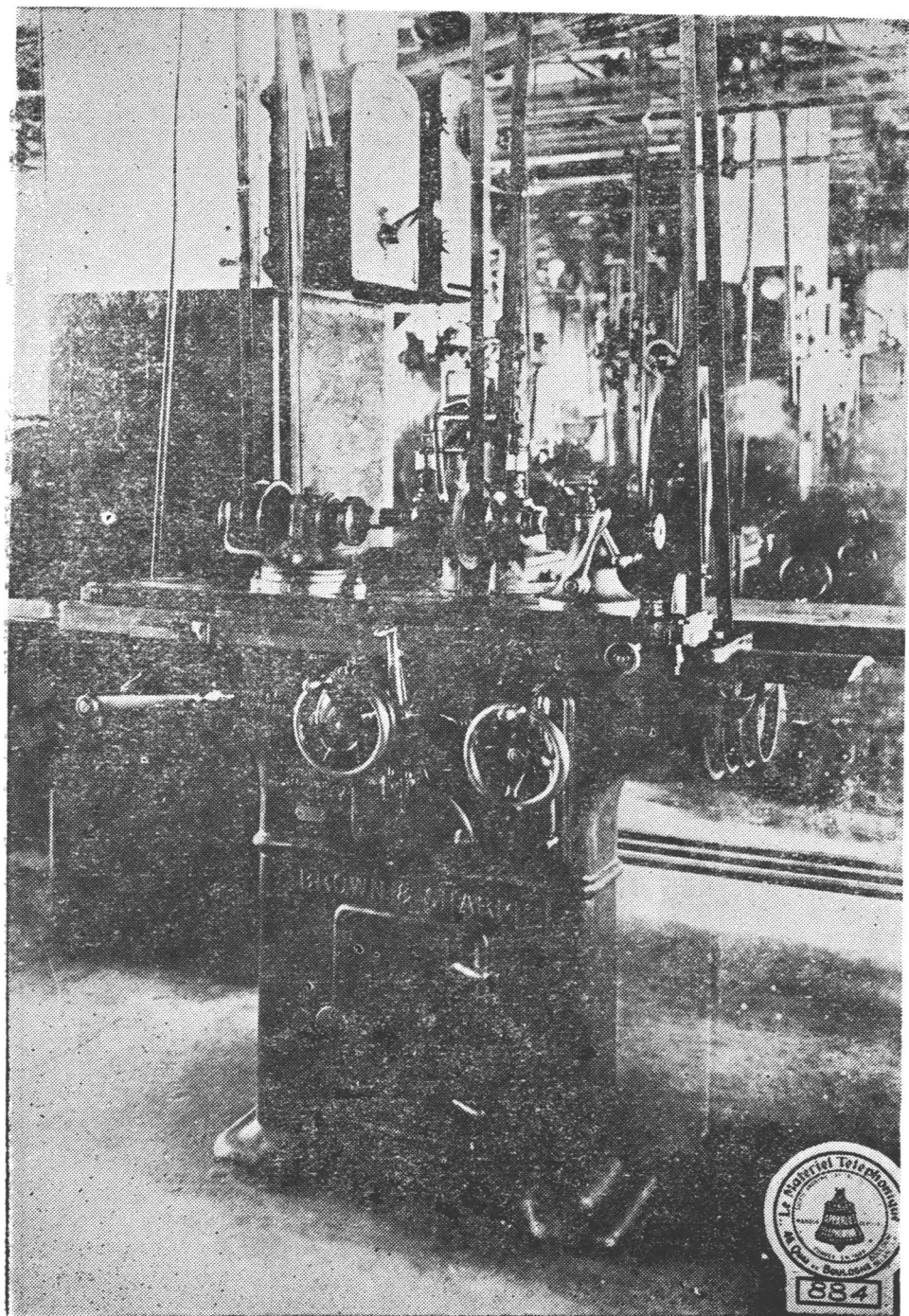

baie și componente de bazalt

baie și componente de bazalt

22. <1931 noiembrie>. Grupaj privind instalația de galvanoplastie, baia de bazalt, baia de gresaj etc. de la fabrica societății „Standard Electrica Română”. (D.A.C., fond M.I.C., Industria electrotehnică, dosar 17/1931, f. 10)

23. 1931 noiembrie . Mașină de șlefuit marca Brown Sharpe din fabrica societății „Standard Electrica Română”. (D.A.C., fond M.I.C., Industria electrotehnică, dosar 17/1931, f. 13)

Edgar Aușnit a subscris 100.000 lei repr. 200 acțiuni.

D. Ghica a subscris 100.000 lei repr. 200 acțiuni.

Bauer a subscris 100.000 lei repr. 200 acțiuni.

Gr. Duca a subscris 100.000 lei repr. 200 acțiuni.

I. Miculescu Prăjescu a subscris 100.000 lei repr. 200 acțiuni.

Din capitalul social fiecare subscriitor a vărsat 30% din prezenta subscripție, adică în total 9.000.000 lei, sumă care a fost depusă la Banca Națională a României, după cum se constată cu recipisa acestei instituțiuni. /.../

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Standard, dosar 9/1930, f. 11—13, original = M. Of., nr. 33, din 11 februarie, 1930, pag. 1674—1677.

1930 decembrie 11, < București

1930 decembrie 11

În posesiunea circularei dv. no. 3080 avem onoare a vă comunica mai jos datele cerute:

1) Producția turnătoriei noastre pe ultimii patru ani:

1927	...	814 tone
1928	...	936 tone
1929	...	836 tone
1930	...	1100 tone

2) Capacitatea de producție este de cca. 1600 tone anual.

3) Valoarea investițiilor:

Clădirea atelierului de turnătorie ...	lei 2.020.014
Mașini și instalații ...	„ 1.012.855
Forme ...	„ 2.000.000
Clădirea modelăriei (3 etaje) 518 m.p. ...	„ 2.792.629
Mașini de modelărie ...	„ 1.106.394
Modele ...	„ 1.780.000
<hr/>	
Total lei:	10.711.892

Plus terenul respectiv, care, fiind comun cu al restului fabricii, nu poate fi indicat separat.

În ultimii ani, am instalat un laborator de analize chimice pentru controlul calității fontei.

4) Instalațiile turnătoriei sînt:

Două cubilouri Ø 700 mm ...	a 2500 kg/oră
Un cubilou Ø 500 mm. ...	a 1000 kg/oră
Instalație pentru prepararea nisipului.	

Instalație pentru curățiri cu nisip și aer comprimat

Instalație pentru curățire mecanică

Una macara 10 tone + una de 5 tone

5) Coeficientul de industrializare

Dăm mai jos câteva exemple după formula onor Minister de Industrie și Comerț.

Cazan „Păiș” cu 2 compartimente ... $C = 54,8\%$

Roata de fringhie (prelucrată) ... $C = 79,4\%$

În general, dacă luăm ca bază un preț mediu de vânzare pentru fontă de 20 lei/kg. și ținând seama de prețul mediu al fontei brute și vechi (4,50 lei/kg). găsim un coeficient mediu pentru turnătorie.

$$c = \frac{(20 - 8) - (4,50 - 1)}{(20 - 8)} = 70\%$$

În general piesele ce turnăm sînt complicate: părți de mașini, lagăre, console, etc.

Productivitatea turnătoriei, la o producție medie pe ultimii trei ani = 957 tone a 20.000 lei/tonă, se calculează astfel:

Preț de vânzare lei 20.000 $\times$ 957 tone = lei 19.140.000

Vamă 957.000 $\times$ 8 = lei 7.656.000

Amortizări și material de exploatare

.. lei 1.670.000 ... 9.326.000 lei

diferența lei ... 9.814.000

Numărul mediu al lucrătorilor: 65

$$\text{rezultă } P = \frac{9.814.000}{65} = 150.984 \text{ lei/lucrător}$$

sau după formula americană

$P = 60.410 \text{ lei}/100 \text{ oră om}$

Primiți vă rugăm asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Noua Societate a Ateliereleor Vulcan

Fabrică de mașini și de vagoane

Societate Anonimă

D.A.C. fond U.I.M.M.R., dosar 4/1930, f. 142 – 144, original.

1930 noiembrie 11, București.

1930 decembrie 11, București

Fabricile Dumitru Voina București, Brașov

Onor Subcomisia Turnătoriei de Fontă și Oțel

Am onoare a vă înainta date statistice privitoare la turnătoria de fontă și bronz ce posed în București și Brașov, necesare documentării comisiei de raționalizare.

1) Turnătoria din București, Cîmpul Moșilor 25.

Suprafața turnătoriei este de 1000 m.p. Valoarea construcției, numai a turnătoriei, fără celelalte secții și anexe, lei 5.000.000. Pivniță specială și depozit pentru 20 vagoane cocs, lei 500.000. Întinderea și întreaga ei valoare se găsește în chestionarul general al Ministerului de Industrie.

2) Mașini — În turnătorie se găsește:

1 instalație mecanică și electrică de preparat și cernut pământul.

3) 1 instalație completă de tipărit și mașini sistematice moderne.

2 cubilouri cu încărcare mecanică pentru materialul brut de topit și cocs.

2 poduri rulante, unul mecanic de 5.000 kg., unul electric de 10.000 kg.

Numărul total al mașinilor din turnătorie este de 33 bucăți. 2 motoare electrice pentru acționat ventilatorul și unul pentru acționat compresorul de aer. Valoarea totală a mașinilor este în sumă de lei 5.500.000.

Valoarea totală a modelelor este de lei 2.000.000.

Turnătoria de bronz este prevăzută cu:

2 cuptoare fixe și unul rotativ, valoare lei 500.000

Capacitatea de lucru pe ultimii 3 ani este următoarea:

În anul 1928 s-a turnat 920.000 kg.

În anul 1929 „ 850.000 kg.

În anul 1930 „ 945.000 kg.

Capacitatea de producție este însă de cca. 200 vagoane anual.

Felul produselor: cuzineți, roți de transmisiuni, piese de mașini pentru industria morăritului, console și mașini agricole, precum și orice piese pentru: trebuințele C.F.R., Uzinelor Comunale-Tramvaie, Ministerului de Război și a clienților particulari /.../¹

Valoarea producției pe ultimii trei ani se poate evalua astfel:

Pe anul 1928

- a) La C.F.R. 200 tone
- b) La Ministerul Armatei 180 tone
- c) La Administrația de Stat 60 tone
- d) restul pentru stat

Pe anul 1929

- a) La C.F.R. 140 tone
- b) La Ministerul Armatei ...
- c) La Administrația de Stat 50 tone
- d) restul particulari

Pe anul 1930

- a) La C.F.R. 150 tone
- b) La Ministerul Armatei ...
- c) Administrația de Stat 35 tone
- d) restul particulari /.../²

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 4/1930, f. 129—131, origi.

¹ Se fac calcule privind coeficientul de industrializare pe categorii de produse.

² Se prezintă situația turnătoriei de la Brașov.

1930 decembrie 23, <București>

Proces verbal

Ședința consiliului de administrație din 23 decembrie 1930. Prezenți: Prințul Bibescu, domnii I. Stănculeanu, N. P. Ștefănescu, Gr. Dumitrescu, P. Panaitescu, I. Protopopescu, M. Berceanu, C. Stoianovici, C. Leonida, ing. Chr. Pennescu Kertsch.

Ședința se deschide sub președinția prințului Bibescu. /.../

2. Se aduce la cunoștință înțelegerea făcută cu societatea Tudor pentru participarea ei la fabrica de acumulatori „Leonidauto”. Societatea Tudor cumpără de la societatea Leonida, pentru aproximativ lei 4.800.000, inventarul fabricii de acumulatori, iar societatea Leonida păstrează 3.200.000 lei. Aceste valori se aduc ca aport la societatea Eol și fiecare din părți primește numărul de acțiuni corespunzătoare. Societatea Leonida primește pentru acțiunile sale un dividend minim de 2% peste scontul Băncii Românești. Societatea Leonida va avea un membru în consiliu.

Consiliul aprobă. /...../

A.S.M.B., fond S.A.R. Leonida, dosar 1/1919, p. 165, original.

1930 decembrie 31, <București>.

Ministerul Industriei și Comerțului

Direcțiunea Industriei

Statistica industrială

Nr. de înregistrare al întreprinderii: 863

Anul 1930

Situația

la data de 31 decembrie 1930

a întreprinderii Parfumeria „Lubin”, str. Vasile Lascăr 209, București.

1. Data punerii în funcțiune a fabricii și un scurt istoric asupra activității de la înființare până în prezent:

Parfumeria „Lubin” lucra cu România prin intermediul unui reprezentant, dar de la 1922 a înființat o sucursală proprie.

2. Pentru fabricarea căror produse industriale a fost înființată întreprinderea? Fabricarea tuturor articolelor de specialitate, cosmetică și parfumerie.

3. Care sînt produsele industriale pentru care a fost înființată întreprinderea? Toate articolele privind această branșă: pudră, parfum, apă de colonie, farduri, creme, briliantină, pastă de dinți, săpunuri. /.../¹

6. Proprietarul actual al întreprinderii (numele, cetățenia și naționalitatea etc., iar dacă fabrica aparține unei societăți se va arăta sediul social legal, etc.):

Fabrica este proprietatea Parfumeriei Lubin din Paris, 11 rue Royale.

7. Care este adresa proprietarului sau sediul social al societății?

Vasile Lascăr 209

8. Felul și capitalul întreprinderii (situația la 31 decembrie 1930):

I. Capitalul social-vărsat — 8.000.000 lei.

9. Valoarea actuală a investițiilor din fabrică (evaluare la 31 decembrie 1930) în:

a) Teren, întindere de 1000,m.p. } 2.500.000 lei

b) Clădiri și instalațiuni }

10. Numele și cetățenia conducătorilor efectivi ai întreprinderii (directorul general și membrii comitetului de direcție).

André Plagnol, director, cetățenie franceză. /.../¹

13. Care este gara sau portul care deservește fabrica, și la ce distanță? Gara Filaret și Gara de Nord, la o distanță de cca. 3 km. /.../¹

15. Cît timp a lucrat fabrica în cursul anului 1930 și cu cîte echipe în timp de 24 ore?

A lucrat anul complet, și numai în timpul zilei.

16. Cîte ore lucrează o echipă? Nu lucrăm pe echipe /.../¹

18. Sumele plătite de întreprindere ca impozit în cursul anului 1930.

a) către stat I. impozit industrial elementar 98.986 lei

II. „ „ suplimentar 74.823 lei

III. „ „ pe cifra de afaceri 469.197 lei

Totalul impozitelor către stat: 643.006 lei

b) către comună ... 26.688 lei

Totalul general al impozitelor și taxelor plătite în 1930 ... 669.691 lei

19. Puterea motrice de care dispune întreprinderea:

Felul motoarelor	Nr. bucăți	Putere în HP	Data construcției motoarelor și țara de unde sînt
Motoare electrice care primesc curentul din afara întreprinderii	2	2 H.P.	1922, 1928 Franța

/.../¹ 22. Personalul aflat în serviciul întreprinderii la 31 decembrie 1930:

I. Personalul de conducere și ajutor:

Totalul personalului de conducere și ajutor, de cetățenie română și străină, aflat în serviciul întreprinderii la 31 decembrie 1930: 2, din care 1 de cetățenie română și 1 de cetățenie străină.

b) Salariile personalului se conducere și ajutor:

Categorii	Suma totală a salariilor plătite în cursul anului 1930
Administrativ	492.000
Tehnic superior	300.000
Tehnic inferior	229.266
Care nu este cuprins în grupele de mai sus, dar care are calificare superioară	585.337
Totalul salariilor plătite în cursul anului 1930	1.606.603

II. Lucrători necalificați (fără brevet de meserie):

a) naționalitatea și cetățenia:

Cetățenia și naționalitatea	Bărbați	Femei	Total
Română	3	15	18
Alte naționalități	—	1	19

b) Salariile lucrătorilor necalificați:

	Salariul pe luna decembrie 1930			Suma totală a salariilor plătite în 1930
	minimum lei	maximum lei	media lei	
Lucrători necalificați	85	120	102	439.594

/.../¹ 24. Mașinile și instalațiunile principale (în special cele caracteristice fabricii) și care pot servi ca măsură a capacității de producțiune a întreprinderii:

Denumirea mașinilor și instalațiilor	Nr. buc.	Mașini cum- părate noi sau uzate	Data instalării mașinilor	Mărimea și ca- pacitatea de pro- ducție a unei mașini în 24 ore	Firma care a furnizat mașinile
Mașină de comprimat pudră	1	nouă	1922	500 cutii	Parfumeria
Mașină de cremă	1	„	„	1500 tuburi	Lubin Paris
Mașină pentru rouge de buze	3	„	„	2000 „	
Site electrice pentru pudră	6	„	„	500 kg.	

Instalațiunea vazelor macerație	5	„	1929	5400 litri	Diversi
Instalațiunea filtru Zeltz	1	„	1922	200 litri oră	„
Instalațiunea filtru Simenton	1	„	„	300 litri oră	„
Instalațiunea pompă fulantă	1	„	„	100 litri	„
Mașini de astupat sticle	1	„	„	100 sticle	„
Mașină de fabricat pastă de dinți	1	„	„	1000 tuburi	„

25. Materiile prime și accesoriile de fabricație:

Denumirea materiilor prime	Unitate de măsură	Prețul de cost inclusiv vama și transportul pînă la fabrică în luna decembrie 1930.
Spirit rafinat	litru	6.614.000
Talc	kg.	84.000
Amidon	„	15.000
Oxid de zinc	„	59.100
Caolină	„	5.000
Vaselină	„	4.000
Glicerină	„	13.000
Stearat de zinc	... ¹	10.000
Esențe sintetice		115.000
„ naturale		3.377.000
Bidoane de tablă		182.000
Cartonage cutii		1.487.000
Dopuri pufuri		35.000
Lăzi de lemn		111.000
Sticlărie		303.000
Div(erse) art(icole) mărunte		32.000
Sulfat de bariu		2.000
Mag. carbonicum		10.000
Hîrtie de ambalat		41.000
Talaș		38.000
		12.537.100

Recapitulație:

în cursul anului 1930 s-au consumat:

- a) materiile prime indigene în cantitate de .....
și valoare de ..... 8.741.400 lei
- b) materiile prime furnizate direct din
străinătate în cantitate de.....
și valoare de .... 3.795.700 lei

Totalul materiilor prime consumate
în 1930 reprezintă o valoare de . . . .

12.537.100 lei

26. Producția întreprinderii în
cursul anului 1930:

Nr. art. din tariful vamal în care intră produsul	Denumirea mărfurilor	Prețul de vânzare la 31 decem- brie 1930, pe unitate comer- cială curentă (metru, kg. bucată) în lei ²
1757 b.	Apă de colonie	12.100.000
a.	Parfumuri	1.320.000
f.	Apă pentru păr	3.100.000
h.	Brilantane, cosmetice, creme	75.000
l.	Pudră în praf și comprimată	1.350.000
m.	Rouge de buze	25.000
n.	Alte articole de parfumerie	659.000
d.	Pastă de dinți	225.000

Valoarea totală loco fabrică a mărfurilor produse în cursul anului 1930
reprezintă 18.854.000 lei.

27. Combustibilul și unsoarele întrebuințate de întreprindere în cursul
anului 1930:

Valoarea totală a curentului electric, adus cu plată din afară, pentru
puterea motrice utilizată în cursul anului 1930, a fost de lei 22.437.

28. Modificările aduse fabricii în capital, investiții etc. în cursul anului
1930:

S-a cumpărat un teren din spatele fabricii pentru depozitarea lăzilor de
ambalaj, talaș și sticlărie.

29. Care e organizarea comercială a întreprinderii?

a) Cum desfaceți produsele?

Desfacerea o facem prin propriile noastre mijloace de organizare.

b) Aveți voiajori comerciali, și în ce număr?

3, împărțiți pe districte: a) București, b) Moldova, Muntenia, Oltenia
și Dobrogea, c) Transilvania, Banat, Bucovina.

c) Aveți reprezentanțe în țară sau în străinătate și în ce localități?

Avem un reprezentant cu sediul la Chișinău pentru întreaga Basarabie.

d) Acordați credit clienților, și în ce formă?

Credite în cont deschis, sau pe bază de acceptate.

e) Ce dificultăți întâmpinați în obținerea creditelor de care aveți nevoie
pentru bunul mers al întreprinderii?

Dobânzi mari în raport cu riscul și rentabilitatea redusă la concurența
de azi.

f) Ce dobânzi ați plătit în cursul anului 1930? 852.266.

g) În ce părți ale țării desfaceți produsele d-voastră?

În întreaga țară.

h) Întreprinderea posedă locuințe pentru lucrători?

Nu. /.../¹

1930	34. Totalul taxelor vamale plătite de întreprindere în cursul anului a fost de 747.707 lei.	
	35. Recapitulație generală:	
	a) Valoarea materiilor prime consumate în 1930 ...	12.537.100 lei
	b) Valoarea salariilor plătite personalului de conducere și ajutor în anul 1930 ...	1.021.266 lei
	c) Valoarea salariilor plătite lucrătorilor în 1930 ...	585.337 lei
	d) Valoarea totală a curentului electric adus din afară pentru forța motrice utilizată în 1930 ...	22.437 lei
	e) Totalul impozitelor plătite în 1930 ...	669.691 lei
	f) Totalul dobânzilor plătite în 1930 ...	367.703 lei
	Total general:	16.055.800 lei

D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială-chimie, dosar 281/1930, f. 1—8, original.

¹ Rubrici necompletate.

² Se dă de fapt valoarea producției realizate și nu prețul per unitate.

176

⟨1930, București⟩.

REZUMATUL

programului extinderilor de viitor de înfăptuit în 8 ani
(1930—1938)

I. Lucrări în rețeaua de joasă tensiune $3 \times 208/120$ V.

1. Complectarea luminatului public cu electricitate
al Municipiului București în afară de zona de gaz
162.474 metri de stradă .....lei 45.500.000

2. Complectarea rețelei de cablu subteran 69.850 metri
de stradă .....lei 32.130.000

3. Complectarea rețelei aeriene pentru luminat particular
al locuințelor:
162.474 m. pe străzile fără luminat public .....lei 39.000.000
72.556 pe străzile care au azi luminat public .....lei 17.400.000

Total lei 56.400.000

4. Complectări și întăriri în rețeaua existentă de joasă tensiune pe an:	
Etapa I	lei 3.000.000
Etapa II	lei 12.000.000
Total lei	15.000.000

5. Complectări și întăriri în iluminatul public cu electricitate înăuntrul zonei de gaz circa :	
Etapa I	lei 1.500.000
Etapa II	lei 4.500.000
Total lei	6.000.000

Total lucrări în rețeaua de joasă tensiune:	
Etapa I	lei 138.530.000
Etapa II	lei 16.500.000
Total lei	155.030.000

II. Lucrări în rețeaua de înaltă tensiune 5000 V.

1. Feederi de 5000 V.	
Etapa I	
27 feederi de 3×95 mp. a	
2000 m. lungime în medie,	
gata așezați în funcțiune	lei 19.000.000
Etapa II	
Încă 68 feederi de 3×95 mp.	
a 2000 m. lungime în medie,	
gata așezați în funcțiune	lei 82.000.000
Total lei	101.000.000

2. Distributori de 5000 V. de 3×25 mp.	
Etapa I.	
Instalarea a 27 km. distribuitori	
de 5000 V, gata așezați	lei 10.000.000
Etapa II	
Instalarea a încă 100 km.	
distribuitori de 5000 V gata	
așezați	lei 35.000.000
Total lei	45.000.000

3. Fir pilot	
Etapa I	
9 fire pilot de circa 2200 m.	
lungimea fiecare	lei 1.000.000
Etapa II	
Încă 25 fire pilot de circa 2200	
m. lungime fiecare	lei 4.150.000
Total lei.....	5.150.000

4. Posturi de transformare

Etapa I

Instalarea a încă 17400 kw peste cei 37000 kw existenți
astăzi sau aproximativ încă 126 posturi de transformare lei 19.000.000

Etapa II

Instalarea a încă 63.100 kw în circa 458 posturi noi
de transformare .....lei 69.000.000
Total 88.000.000

Total în rețeaua de 5000 V.

Etapa I ..... lei 49.000.000
Etapa II ..... lei 190.000.000
Total lei 239.150.000

III. Lucrări în rețeaua de 30.000 Volți și în substațiile de 30.000/5000 Volți

1. Cabluri de 30.000 V.

Etapa I

Cablu Filaret-Grozăvești (2 cabluri)
Cablu Grozăvești-Grivița (1 cablu)
Cablu Grozăvești-Obor (1 cablu)

Total 20 km..... 24.000.000

Etapa II

Restul cablurilor și anume;
Grozăvești-Grivița (2 cabluri)
Argeș-Obor (4 cabluri)
Argeș-Filaret (3 cabluri)

Total 40 km ....lei 48.000.000

---

2. Substațiile de 30.000/5000 V.

Etapa I

— Substația Grozăvești cu 2
transformatori de 10000 KVA .....lei 25.000.000
— Substația Obor cu 1
transformator de 10000 KVA .....lei 16.000.000
— Substația Filaret cu 1
transformator de 10000 KV .....lei 15.000.000
— Substația Grivița cu 1 transformator de 10000 KVA lei 6.000.000
— Camera centrală de comandă și control de la
Grozăvești .....lei 8.000.000

Total Etapa I .....lei 70.000.000

Etapa II

— Substația Grozăvești (încă 6 transformatori de 10000 KVA)	lei 38.000.000
— Substația Obor (încă 5 transformatori de 10000 KVA)	lei 32.000.000
— Substația Filaret (încă 4 transformatori de 10.000 KVA)	27.000.000
— Substația Grivița (încă 3 transformatori de 10.000 KVA)	22.000.000
— Camera centrală de comandă și control de la Grozăvești	6.000.000
Total Etapa II	lei 125.000.000

Total lucrări în rețeaua de 30.000 V.

Etapa I	lei 94.000.000
Etapa II	lei 173.000.000
Total general	lei 267.000.000

IV. Lucrări în substația de 110.000 V/30.000 V. de la Grozăvești

Etapa I	lei 17.000.000
Etapa II	lei 14.000.000
Total lei	31.000.000

V. Sporirea Uzinei Grozăvești

Etapa I

— 2 puțuri de alimentare.....	lei 3.000.000
— Instalația de epurat apa de la Dîmbobvița....	lei 3.500.000
— 2 turbine de rezervă la pompele actuale.....	lei 3.000.000
— Rezervor de păcură de 200 vag.	1.500.000
— Podul CFR și linia de garaj și un pod basculă..	lei 4.500.000
— 2 cazane noi de 1500 mp	lei 32.000.000
Total Etapa I	lei 44.500.000

Etapa II

(o nouă turbină de 20.000 KVA cu cazanele ei)	lei 70.000.000
---	----------------

Total sporirea Uzinei Grozăvești.....	lei 114.500.000
---------------------------------------	-----------------

1931 ianuarie 5, București

Copie de pe scrisoarea societății „E. Wolff” no. 47402 din 23 decembrie 1930, pentru subcomisia a II-a, Turnătorii de fontă și oțel.

La întrebările formulate în adresa nr. 3069 din 29 noiembrie a.c., avem onoarea a vă răspunde precum urmează:

1) Producția pe ultimii trei ani:

1927.....kg. 135.000

1928.....kg. 116.000

1929.....kg. 129.000

2) Capacitatea de producție pe an: 240.000 kg.

3) Valoarea investițiilor cu ameliorările din ultimii 3 ani.

Valoarea reală lei 3.500.000

Pentru ameliorări în ultimii 3 ani s-au cheltuit lei 450.000

4) Suprafața turnătoriei, mașini și instalațiuni existente. Programul de dezvoltare pentru viitor.

Suprafața turnătoriei: 716 m.p. din care 546 m.p. clădite

Mașini și instalațiuni existente sînt:

1 furnal de topit (cu Polofen) de 2000 kg. debit pe oră

1 ciur de nisip, 1 aparat de împrăștiat nisip, 1 aparat magnetic, o moară pe bile, 1 Kollergang, 1 tambur de curățit, 1 polizor mare, 2 mașini pentru format roți de curea, 1 mașină de forme prin plăci de schimbat.

Am prevăzut o construcție modernă pentru turnătorie

5) Coeficientul de industrializare: 61%

6) Productivitatea: lei 149.500 pe 1000 ore lucrătoare

Cu toată stima
E. Wolff

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 2/1931 f. 72, copie.

1931 ianuarie 8, (București)

Domnule Președinte,

Confirmăm circulările dvs. din 29.XI și 5.XII.930, înaintîndu-vă prezentul răspuns, care, credem noi, cuprinde tot ce poate interesea subcomisia a V-a, care se ocupă de clasificarea fabricilor de reparat material rulant.

Societatea Lemaître s-a instalat în 1920, adică a fost cea dintîi firmă care a încheiat un contract cu C.F.R., obligîndu-se pînă în 1923 să se instaleze pentru a putea repara 120 locomotive și 1 000 vagoane anual.

Aceasta a necesitat construcția unei linii de garaj de 3 km lungime, o considerabilă mărire a uzinelor din Calea Văcărești, achiziționarea a 44 000 m.p. în str. Lînăriei și montarea, pe acest teren, a unei fabrici de vagoane. Valoarea acestor investiții noi a fost de cca. 80.000.000 lei, necesitînd sporirea capitalului societății de la 1.000.000 la 65.000.000 lei capital social. Astăzi, după comprimări și reduceri care au acompaniat fiecare schimbare de guvern și chiar fiecare schimbare de miniștri la departamentul comunicațiilor, am închis fabrica de vagoane, al cărei cost a fost de 35.000.000 de lei, iar în secția de locomotive, reparăm cca. 4 locomotive pe lună, pentru a corespunde unui buget de 90.000.000 lei anual.

Ca să precizăm, am fost reduși la un sfert din ce am contractat în 1920, iar în fabrica de locomotive la jumătate din capacitatea instalată.

I. Producția pe ultimii 3 ani:

1928 s-au reparat 48 locomotive în valoare de lei 113.000.000

1929	-,-	32	-,-	-,-	66.000.000
------	-----	----	-----	-----	------------

1930	-,-	39	-,-	-,-	90.000.000
------	-----	----	-----	-----	------------

Această variație a fost dăunătoare bunului mers, căci de la an la an au trebuit concediați și apoi reangajați lucrători. Nemaiputînd conta pe seriozitatea angajamentelor statului, n-am mai putut face investiții cerute de progres, așa că și rentabilitatea a suferit, și costul manoperei.

II. Capacitatea de producție: socotită pe 44 ore lucrătoare, este cca. 7 locomotive pe lună, putînd ușor, cu 48 ore și ore suplimentare, ajunge la 10 locomotive lunar.

Pentru secțiunea locomotivelor, valoarea investițiilor este de 55.000.000 lei, în care se cuprind:

Hala de montaj, una din cele mai moderne construcții din țară construită după un sistem absolut nou, extrem de luminoasă, fără materii inflamabile, cu o singură ușă de intrare, cu transbordor de 80 tone sub acoperiș, 3 poduri rulante de 30-15-5 tone, 20 canale de montaj și demontaj etc.

Posedăm secțiunile anexe: strungăria, ajustajul, secția de osii, țevăria, cazangeria, toate înzestrate cu mașinile cele mai moderne.

Strungăria posedă 102 mașini, între care mașini speciale pentru fabricația locomotivelor (strunguri mari pentru trenuri de roți, strunguri de anetreose, mașini de rectificat și polizat, aparate portative de strunjit cilindrele și cămășile etc.).

Cazangeria posedă o mașină de centrat „Dombret” cu 4 cilindri, putînd îndoi table pînă la 28 mm.

În afară de mașinile speciale necesare repartiției locomotivelor, mai posedăm instalații complete de sudat electric și autogen, de galvanizat, de curățat piesele și vopsit.

Forța motrică o producem prin trei motoare Diesel (350, 300 și 160 HP), din care primul fără compresor.

Uzinele Comunale ne-au propus în prezent un tarif extrem de avantajos pentru procurarea forței motrice de la rețeaua orașului, pe care credem că-l vom adopta în curînd.

Situațiunea. Uzinele Lemaitre se găsesc situate în cartierul cel mai industrial, populat mai ales cu lucrători, proprietari din tată în fiu. Legătura cu C.F.R. se face prin racordarea la linia Abatorului, care în curînd va fi legată cu Oborul.

Felul de plată. Lucrătorii lucrează toți cu acord în ore, manopera și materialul fiind calculate de un birou special al preparației comenzilor. Orice operațiune, cît de mică, posedă o fișă în timp, pe care sînt pontati acei ce au lucrat. Astfel o reparație mare (generală) totalizează 13.000 ore plătite cu salariul mediu de lei 18 pe oră, cifră egală cu totalul dat de uzinele din Tubise și Bruges, din Belgia.

Cheltuielile generale sînt mari, uzinele noastre lucrînd cu 1/2 din capacitatea lor.

Cea mai scăzută regie generală o dau Belgia și Franța, 200% cu 7—8% interese la banii împrumutați, fără resturi de încasat de la stat și cu o continuitate de lucru pe care noi n-am atins-o nici-o dată. C.F.R. socotesc 275%. Dacă capacitatea de lucru ar fi utilizată 80% cel puțin, regia ar deveni și la noi de 220%.

Posibilități de dezvoltare în viitor

Societatea noastră, destinată a seconda atelierele „Grivița” din București, posedă 45.000 m.p. teren, din care numai 20.000 sînt utilizați pentru locomotive; restul servesc de depozit al locomotivelor ce așteaptă reparația, fierului vechi etc.

50.000 m.p. care au format fabrica de vagoane, sînt puși în vînzare, pe cale de parcelare.

Coeficientul de industrializare pentru secția locomotive, definit prin chestionarul Ministerului de Industrie este de 56,5/.../¹

Primiți, vă rugăm, domnule Președinte, asigurarea distinsei noastre stime și considerațiuni.

Societatea Anonimă a Uzinelor Metalurgice Lemaitre
pentru industria fierului

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 3/1931, f. 54—55, original.

---

¹ Urmează calculația coeficientului de industrializare.

<1931, imediat după 12 ianuarie, București>

/.../ A. Datele stabilite sunt următoarele

1. Valoarea instalațiunilor de gaz și electricitate afară de instalațiunile iluminatului public este de 1.238.309.702

Ele se repartizează astfel:

a) Electricitate

Uzinele și rețeaua electrică	902.651.791
Linia București-Ploiești	66.028.140
Dobînzi „Ialomița“	52.540.609
Avans asupra lucrărilor	12.040.626
	<hr/>
	1.033.261.166

b) Gaz

Uzina și rețeaua	205.048.536
	<hr/>
	1.238.309.702

2. Valoarea instalațiunilor iluminatului public este:

Instalațiuni electrice	18.900.486
„ gaz	21.162.054
	<hr/>
	40.062.540

3. Valoarea încasărilor în anul 1930, afară de cele provenite de la iluminatul public, este:

Electricitate	482.404.153
Gazul	58.145.495
	<hr/>
	540.549.648

4. Valoarea încasărilor în anul 1930 relativ la gazul și curentul necesar iluminatului public:

Electricitate	797.086
Gazul	859.547
	<hr/>
	1.656.623

5. Cheltuielile de exploatare în 1930 în care se cuprinde și cheltuielile necesare pentru iluminatul public (curent, gaz, petrol, întreținere serviciu), însă exclusiv redevențele uzinelor către municipiu

Electricitate	225.690.814
Gaz	110.154.993
	<hr/>
	335.845.807

6. Capitalul imobilizat și de rulment. Observăm că abonații la gaz și electricitate sînt în întîrziere cu plățile cu circa două luni, ceea ce reprezintă un capital al municipiului imobilizat de circa 80.000.000, la care trebuie să mai adăugăm și capitalul de rulment necesar exploatării de circa 20.000.000, în total deci 100.000.000

7. Consumațiunile de curent electric în anul 1930, precum și prețurile medii, respectiv de vânzare, sînt:

	kw.ore	Preț mediu
Luminat	22.605.057	11
Forță motrice	11.088.271	6,7
Tramvaie	28.809.878	3,4
Uzina de apă	4.798.203	2,7
Stabilimente publ(ice)	6.534.451	8,2
	<hr/> 73.835.860	

8. Consumațiunea de curent electric în anul 1930 pentru iluminatul public a fost de .... 2.277.390 kw.ore

9. Consumațiunile de gaz din 1930, precum și prețurile de vânzare sînt:

	mc.	Preț mediu
Locuințe	4.800.054	7,62
Industrie	1.324.028	7,22
Autorități	651.416	6,9

10. Consumațiunea de gaz din 1930 pentru iluminatul public a fost de 5.372.169 mc.

11. Lungimea străzilor iluminate cu	
electricitate	193 km.
gaz	283
petrol	63
Total:	<hr/> 539

Cheltuielile iluminatului public electric actual fiind de 11.218.576 și consumul fiind de 2.277.390 kw.ore, rezultă că prețul iluminatului electric actual este de 4,90 lei pe kw.ora, preț în care se cuprinde costul curentului, întreținerea și serviciul.

Într-o eventuală transformare a iluminatului cu gaz și petrol în iluminat electric, cheltuielile anuale vor fi de 31.400.000 lei. /.../.

(1931, imediat după 12 ianuarie București)

1. Electricitate — S-au făcut următoarele vânzări de curent electric în anul 1930.

	kwo	Lei	Preț mediu
Luminat	22.605.057	249.045.708	11
Forță motrice	11.088.271	73.868.460	6,7
Tramvaie	28.809.878	88.446.325	3,06
Uzina de apă	4.798.203	12.955.148	2,7
Stabilimente publice	6.534.451	53.844.344	8,2
Luminatul străz(ilor)	2.277.390	797.086	0,35
	76.113.250	478.951.071	6,3
S-au mai încasat din locațiuni		20.417.199,68	
		499.374.270,68	
Se scad rabaturile, bonificații		16.173.031,57	
Rămân		483.201.239,11	

2. Gazul

	m.c.	Lei	Preț mediu
Locuințe	1.800.054	13.926.839,10	7,62
Industrie	1.324.028	9.599.203,00	7,22
Autorități	651.416	4.500.949,00	6,9
Luminat public	5.372.169	859.547,00	0,16
	9.147.667	28.886.538,10	3,17
Din vânzarea subproduse, locațiuni etc.		29.422.186,00	
Din diverse venituri împlătoare		1.887.208,88	
Se scad rabaturile		1.190.890,50	
		59.005.042,48	
În total venituri electricitate ..... lei		483.201.239,11	
În total venituri gaz ..... lei		59.005.042,48	
		542.206.281,59	

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 2/1931, f. 60, copie.

(1931, imediat după 12 ianuarie, București)

Instalațiunile gaz și electricitate ale comunei București

Rezumat general

Evaluarea instalațiunilor

a. Electricitate

Uzinele și rețeaua electrică	902.651.791	
Linia București-Ploiești	66.028.140	
Dobînzi „Ialomița“	52.540.609	
Avans asupra lucrărilor	12.040.626	1.033.261.166

b. Gaz

Uzina și rețeaua		203.048.536
		<u>lei 1.238.309.702</u>

c. Luminatul public

Instalațiuni electrice	18.900.486	
„ gaz	21.162.054	40.062.540
Total general lei:		<u>1.278.372.242</u>

În valoarea investițiilor s-au considerat și bransamentele
cu lei 80.665.400

Datoriile Uzinelor 412.152.328

Venituri pe 1930

Electricitate	lei 483.201.239,11	
Gaz	„ 59.005.042,48	542.206.281,59
Cheltuieli pe 1930		
Electricitate	lei 225.690.814	
Gaz	„ 110.154.993	335.845.807
Venit	lei	<u>206.360.474,43</u>

Dacă „Ialomița“ și „Lignitul“ ar fi predat energia electrică prevăzută în contracte în tot timpul anului, atunci venitul ar fi fost în 1930 cu cca. lei 60.000.000 mai mic.

<1931, imediat după 12 ianuarie, București>

Situația actuală a părții electrice din Uzinele Comunale din București

Mijloacele actuale de producere și distribuire a energiei electrice în București au o dublă origine. În 1912, Primăria a pus în funcțiune o uzină a sa, proprie, în Grozăvești, de 2 000 kw, de unde furniza energie Societății de Tramvaye și unui sector din oraș numit „Sector Rezervat”. Aceste instalațiuni s-au dezvoltat continuu, Uzina Grozăvești avînd azi 34.400 kw instalați.

Fosta Societate de Gaz, concesionară în București, s-a transformat în Societatea de Gaz și Electricitate, a instalat la Filaret o centrală electrică cu motoare Diesel și avea distribuția în aproape totalitatea orașului.

Primăria Capitalei, după mai mulți ani de tratative și presiuni, a răscumpărat concesiunea și toate instalațiunile societății în anul 1924. Plata s-a făcut prin obligațiuni ale municipiului, garantate de vînzarea energiei electrice și a gazului.

În acest mod, producerea și distribuirea electricității a fost concentrată în 1925 într-o singură mîină, aceea a Primăriei prin Uzinele Comunale București (U.C.B.).

De la această dată a început o dezvoltare rapidă a tuturor mijloacelor de producere și distribuire și Primăria a putut obține chiar concesiunea căderilor de apă din partea superioară a râului Ialomița, și s-a asigurat construcția numai pentru dînsa a unei uzine hidroelectrice de 35.000 cai putere.

Odată cu ceoncentrarea în mîinile Primăriei a acestor instalațiuni, și cu mărirea lor, consumul a crescut considerabil în Capitală.

Energia vîndută în:				Milioane kwo		
"	"	"	1926	36,3	milioane	kwo
"	"	"	1927	43	"	"
"	"	"	1928	52	"	"
"	"	"	1929	64	"	"

Se menține, rezultatul primelor 3 luni de exploatare a anului 1930 arătînd un spor de 20% față de aceeași perioadă a anului 1929. Dacă se ține seama că în situația de azi o bună parte din industria mare din București nu este încă racordată la rețeaua orașului, dar că aceasta a și început să se producă, putem cu destulă precizie prevedea un consum de 90 milioane k.w.o. pentru 1931 și apoi mereu crescînd pentru a atinge 160.000.000 k.w.o. în 1935.

Acest spor continuu al vînzării de energie dovedește că U.C.B. a fost în măsură să facă față tuturor cererilor pentru mărirea rețelei și uzinelor.

În 1925 puterea totală a mașinilor din uzinele U.C.B. era de 15.700 kw.

În 1930 această putere este
de altă parte 45.410kw

Lungimea rețelei mică tensiune subterană și aeriană era:
 în 1924 de ..... 235 km
 în 1925 a fost de ..... 543 km

Numărul posturilor de transformare în 1924 127 putere 9 300 K.V.A.
 " " " " 1929 268 " 37 000 K.V.A.

Aceste citeva cifre dovedesc cu prisosință realizările importante și continue făcute de U.C.B.

Iată valoarea investițiilor noi făcute în ultimii trei ani pentru electrificate de U.C.B.

În 1927	Lei 68 milioane
" 1928	" 126 "
" 1929	" 110 "
în curs de instalare	
" 1930	" 201 "

Toate aceste investițiuni s-au făcut fără nici un apel la capital din afara mijloacelor U.C.B.

Beneficiile brute realizate din exploatarea electricității în ultimii trei ani au fost de:

În 1927	Lei 225.852.347
" 1928	Lei 286.841.358
" 1929	Lei 334.564.676

Prin beneficii brute s-a înțeles diferența între totalul veniturilor și totalul cheltuielilor. Nu sînt scăzute amortismentul, cota fondului de reînnoire, achitarea obligațiunilor, fond de rezervă.

Pentru evaluarea amortismentelor, a căror valoare medie o apreciem la cca. 5%, arătăm că valoarea tuturor investițiunilor, la 31 decembrie 1928, a fost, după evaluarea experților numiți de Consiliul Superior al Avuțiilor Publice, de 739 milioane lei, în care se cuprind și terenurile. U.C.B. a plătit singură și amortismentul obligațiilor cu care Primăria a cumpărat fosta Societate de Gaz și Electricitate, adică își amortizează singură acest capital, cota parte anuală a cupoanelor și amortismentul obligațiunilor fiind de circa 43 milioane lei.

Rezultă așa dar, că U.C.B. posedă suficiente mijloace financiare pentru a face față măririlor continue necesitate de sporirea consumației. La sfîrșitul anului 1930, cu lucrările în curs de montaj, U.C.B. va poseda instalațiunile cele mai moderne pentru primirea unei energii de 100.000.000 kwo. de la uzinele exterioare și proprii, cît și pentru răspîndirea ei în oraș.

Programul instalațiilor pentru anii 1931—1938 totalizează 700 milioane lei și este astfel prevăzut, încît în 1938 să se poată produce și distribui în condițiuni perfecte cca 200 milioane kwo.

Din rezultatele financiare ale exploatării pe ultimii doi ani se poate deduce că beneficiul brut a fost în medie de lei 5,30 pe kwo vîndută și dacă socotim că jumătate numai din acest beneficiu brut rămîne disponibil pentru

investițiuni, ar rezulta că U.C.B. va poseda larg fondurile necesare noilor extinderi. De exemplu, în 1935, pentru o vînzare de cca. 150 mililoane kwo, beneficiul brut probabil va reprezenta cca. 700 milioane lei.

Din prevederile exploatării, rezultă chiar, că după anul 1933, Primăria Capitalei va putea primi, pentru alte necesități ale ei, o parte din beneficiile nete ale exploatării U.C.B.

În concluzie, partea electrică a U.C.B. se află azi în plină dezvoltare, cu perspective frumoase de viitor, și cu mijloace proprii de capital poate face față tuturor extinderilor reclamate de consumatori, iar rezultatele financiare sînt bune.

Organizația tehnică și comercială, grefată pe organizația de aproape 30 ani a fostei Societăți de Gaz și Electricitate, nu necesită un aport de cunoștințe tehnice sau financiare din afară.

Avantajele actuale ale Primăriei din U.C.B.

Primăria Municipiului, din exploatarea electricității, a primit următoarele avantaje:

a) Luminatul public cu 35 bani kwo, adică gratuit pînă în ianuarie 1930 și de atunci cu lei 3,5 kwo. Valoarea anuală pentru 1930 este 7.500.000 lei;

b) Întreținerea luminatului public la periferii și comunele suburbane cu lămpi „Olso”

pentru anul 1930 valoare 12.000.000 lei

c) Instalarea și întreținerea tuturor aparatelor pentru luminat public. Valoarea în 1930 este de 2.500.000 lei.

d) Tarif redus de lei 6 kwo pentru funcționarii comunali.

e) Exploatarea gazului este astăzi strîns legată de aceea a electricității și interesează îndeosebi Primăria, deoarece cea mai mare parte a orașului este luminată (public) cu gaz.

Din cauza costului și calității cărbunelui indigen și a condițiilor de fabricație, exploatarea gazului este deficitară.

Iată deficitele de fabricațiune în ultimii trei ani:

Supportate de exploatarea electricității.

În 1927	Lei 22.367.148
În 1928	Lei 31.483.576
În 1929	Lei 35.146.207

La aceste deficite, trebuie adăugate amortismentele socotite la valoarea de cca. 200.000 lei a investițiunilor pentru producerea și distribuirea gazului.

Prin urmare, dacă se transformă partea electrică U.C.B. în regie mixtă, gazul va rămîne separat și atunci deficitul va trebui suportat de exploatarea apei, care însă suportă azi deja, deficitul exploatării canalelor, și astfel U.C.B. vor rămîne în foarte grele condițiuni financiare.

Primăria a încasat în numerar din electricitatea U.C.B. următoarele sume:

În 1927	Lei 11.392.014
” 1928	” 18.011.803
” 1929	” 15.325.627

Avantagiile Primăriei din vechea concesie.

După actul de concesie cu fosta Societate de Gaz și Electricitate, Primăria avea următoarele avantaje principale:

1) Furnizarea și întreținerea lămpilor de luminat public în sarcina Societății;

2) 10% asupra vânzărilor lunare totale de gaz și energie electrică cu prețurile de concesie;

3) 50% din net asupra vânzărilor de gaz și electricitate calculate conform art. 30 din caietul de sarcini, adică, cu prețul de cost la gaz de 0,19 și la electricitate 0,30 forță motrice și 0,45 luminat, față de prețurile de vânzare tot din concesie, adică gazul cu lei 0,25 și electricitate cu lei 0,65 luminat, 0,35 forță motrice.

4) 5% dobândă asupra cauțiunilor (anticipațiunile abonaților de gaz și de electricitate la 31 decembrie a fiecărui an).

5) 200.000 kg coks gratuit, în natură (nu în bani).

Beneficiile nete ca cele realizate de exploatarea U.C.B., cu greu vor putea fi realizate de o societate în regie mixtă, deoarece va avea de plătit impozite și va trebui să servească un dividend acționarilor. La un capital de 1.200.000.000 un dividend net de 10% reprezintă cca. 150 milioane lei, iar impozitele respective circa 50 milioane lei. Tariful de vânzare a energiei electrice, se va resimți deci.

Beneficii brute realizate din exploatarea electricității

Anul	De la Grozăvești	de la Gazelectra	Total
1927	96.463.929	129.388.418	225.852.347
1928	114.327.100	172.514.259	286.841.358
1929	166.985.827	167.578.849	334.564.676
Total în trei ani			847.258.381

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 2/1931, f. 124—129, copie.

1931 februarie 5, București.

„Tudor“

Societatea Anonimă pentru Fabricarea Acumulatorilor Electrici București, III, Prolungirea Calea Dorobanților nr 5

N. 288 București, 5 februarie 1931

Domnule Ministru,

Suntem informați că reprezentanții Societății „Nife“ au introdus în țară acumulatori alcalici, aplicându-li-se taxe vamale conform Notei prevăzută

la art. 1273 din *tariful vamal*, actualmente în vigoare, iar în prezent primesc un transport mai mare din acești acumulatori, pe care intenționează să-i vămuiască în același mod.

V-am făcut cunoscut prin petițiunea noastră din 14 noiembrie 1930 că fabrica noastră din București poate acoperi în întregime nevoile din țară pentru acumulatori ferro-nichel și cadmiu-nichel.

Aceste nevoi sunt de altfel reduse, deoarece fabricațiunea electrodelor pentru lămpile de mine a trebuit să fie suspendată în urma crizei industriei miniere din regiunea Petroșani.

În prezent, singurul debușeu îl reprezintă Ministerul Armatei, care intenționează aplicarea acumulatorilor ferro-nichel pentru aparatele de transmisiuni radiofonice.

Vă rugăm, prin urmare, să binevoiți a atrage atențiunea Comisiunii industriale și Ministerului de Finanțe, că Nota prevăzută la art. 1273 a tarifului vamal este caducă, deoarece s-a înființat în țară o fabrică de acumulatori alcalici și cerem să se transmită instrucțiuni la punctele vamale din țară pentru vămuirea acestor aparate cu taxele întregi prevăzute de tariful vamal.

Tot odată, vă rugăm a ne comunica hotărârile luate de organele dvs. și ale Ministerului de Finanțe, în urma prezentei cereri.

Binevoiți a primi, Domnule Ministru, încredințarea deosebitei noastre considerațiuni.

„Tudor”
Societate anonimă Română
pentru Fabricarea Acumulatorilor Electrici

Domniei Sale,
Domnului Ministru de Industrie și Comerț

D.A.C.; fond M.I.C., Direcția Industriei, Electrotehnică, dosar 25/1930, f. 7, original.

1931 februarie 14, București.

Comisia XIV-a armament

Fabricile mele, atât cea de la Brașov cât și cea din București, dispun de toate secțiunile necesare unor fabrici de mașini, sînt în măsură de a executa orice lucrări în această direcție.

Înainte și în timpul războiului au lucrat:

1. Turnat și prelucrat obuse de 63
2. Prelucrat obuse 75
3. Fabricat mașini pentru mărirea Pirotehniciei de ambutisat, strunguri revolvere.
4. Fabricat mașini pentru Arsenal

5. Un număr însemnat de vehicule pentru Direcția Geniului ca: trăsură pentru infanterie, trăsură pentru explozibile etc., trăsură pentru hrana regimentară, trăsură pentru serviciul sanitar, bucătăria de companie, etuve
6. Platforme pentru tunul de 210 și 150 mm.
7. Diverse lucrări ca tripede etc.
8. Manșoane de aramă pentru țevile de tun 150 mm.
9. Diverse furnituri la Iași ca: bare de alamă pentru focoașe, trăsură tip rusească, obuze 75 mm. etc.

D.A.C., fond U.I.M.M.R., dosar 2/1931, f. 4, copie.

185

1931 martie 27, <București>.

Proces-verbal nr. 7

Ședința consiliului de administrație din 27 martie 1931. /.... / Consiliul decide să se aplice curba de sacrificiu tuturor funcționarilor U.C.B.-ului plătiți cu luna. /.... /

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 2/1931, f. 6 v., original.

186

1931 mai 9, <București>.

Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale
 Direcția Muncii
 Direcția Plasării și Migrațiilor
 No. 17.504 — 9 mai 1931

Onor Delegațiunii Economice a Guvernului

Lipsa de lucru, care în anii precedenți dispărea aproape în toate ramurile de activitate odată cu venirea sezonului de lucru în aer liber, anul acesta continuă a exista într-o măsură destul de însemnată.

Cum întreprinderile industriale particulare nu sînt în măsură să ocupe toată mina de lucru disponibilă, am crezut necesar să supunem chestiunea aceasta aprecierii Onor Delegațiunii Economice, pentru a vedea dacă nu este cazul ca statul să intervină cu un program de lucrări publice eșalonat în așa fel ca să se poată oferi muncă prin lucrări publice sau comenzi de la stat lucrătorilor fără ocupație.

Ca măsuri urgente, avem onoarea a vă propune:

I) Să se înceapă lucrările la linia ferată Bumbești-Livezeni, unde să-și găsească ocupația lucrătorii mineri din Valea Jiului, care au fost concediați de societățile miniere.

II) Să se deschidă lucrări publice în județele: Maramureș, Mureș, Storojineț, Rădăuți, Cîmpulung, Neamț, unde întreprinderile forestiere și-au redus sau au încetat definitiv activitatea, concediind lucrătorii.

III) Să se dea comenzi de lucrări întreprinderilor metalurgice din: București, Arad, Oradea, Satu Mare, Timișoara și Reșița, cu obligațiunea de a angaja la lucru și muncitorii metalurgiști care sînt rămași fără ocupație.

IV) Statul, județele, comunele și regiile autonome să înceapă lucrări de construcții de imobile în centrele mai importante, la care să fie întrebuințați lucrătorii fără lucru din industria construcțiilor.

Se anexează un tablou cu ultima situație a lipsei de lucru, primită de la inspectoratele muncii, în luna aprilie.

p. Ministru

ss. indescifrabil

Director general,
ss. indescifrabil

Rezoluție:

Chestiunea s-a mai pus în cadrul celor ce interesau ordinea publică—șomaj — și prin rapoartele d-lui general Manolescu.

5. V. 1931

Dr. V.St. Petrescu

Situația șomerilor repartizați pe categorii profesionale

Luna aprilie 1931

/.../ ¹ Industria extractivă, chimică	1253
/.../ ¹ Metalurgie, mașini	4.580
/.../ ¹ Muncitori fabrică	1.980
/.../ ¹ Miuncitori necalificați	7 754
<hr/>	
Total pe toată țara:	48.226

Repartizarea șomerilor pe inspectoratele regionale ale muncii

Luna aprilie 1931

Arad	5.324	
Timișoara	5.178	
Brașov	1.059	
Cluj	1.980	
Sibiu	1.531	
Deva	1.042	
Tg. Mureș	2.291	
Satu Mare	11.371	(9210 muncitori pădure)
Craiova	401	

Tîrgoviște	2.048	
Ploiești	2.041	
București	2.281	
Brăila	698	
Constanța	157	
Bacău	282	
Iași	225	
Cernăuți	7.224	(3313 muncitori pădure)
Chișinău	3.097	
	<u>48.226</u>	

D.A.C., fond M.I.C., D.G.C., dosar 11/1930, f. 21—22, original.

¹ Datele se referă la alte ramuri decît cele prezentate în volum.

187

⟨1931 iunie 9, București⟩.

Comité d'organisation

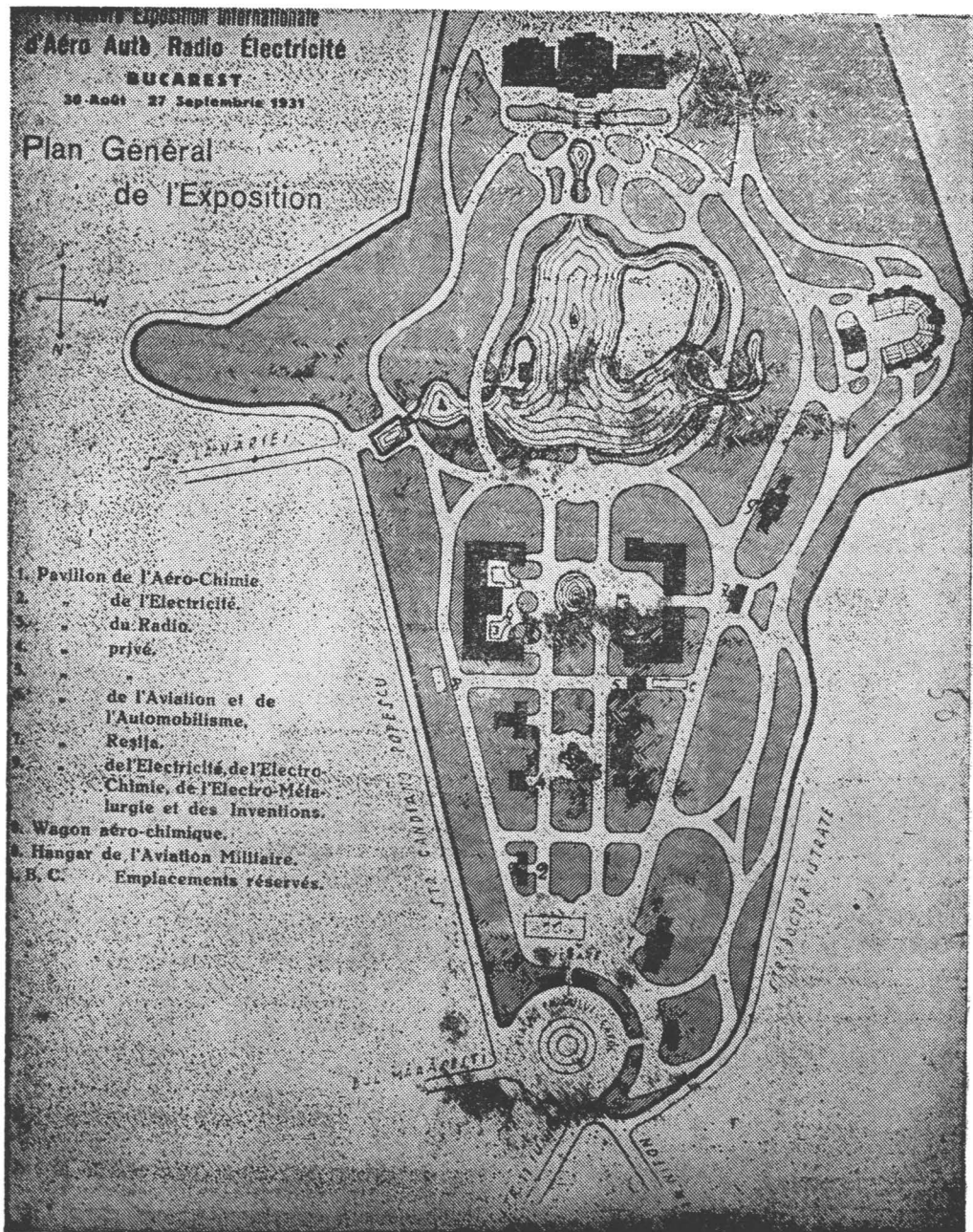
Présidents

Mr. M. Manoilescu, Ministre de l'Industrie et du Commerce

Mr. V. Vâlcovici, Ministre des Communications

Membres

Aviation	{ <ul style="list-style-type: none"> Le Prince V. Bibesco, Président de la F.I.A. Le Général Al. Gorsky, Inspecteur Général de l'Aéronautique Le Général G. Rujinsky, Directeur de l'Aviation Civile
Automobilisme et Motorisation	{ <ul style="list-style-type: none"> Mr. I. Mitileneu, Ancien Ministre, Président de l'A.C.R.R. Mr. Al. Matak, Délégué de l'A.C.R.R.
Aéro-Chimie	{ <ul style="list-style-type: none"> Le Général I. Papana, de l'Inspectore Technique de l'Armée Le Général Schmidt, Directeur du Service des Gaz du Ministère de l'Armée
Radio et Radiocommunications	{ <ul style="list-style-type: none"> Le Général Florescu-Banu, Directeur Général des P.T.T Mr. Dr. Hurmuzescu, Directeur de l'Institut Electro-technique de Bucarest Mr. Cârmu-Munteanu, Directeur Général de la Société Roumaine de Diffusion Mr. Dr. Ing. E. Petrașco, Directeur de la revue „Radio și Radiofonia“

24. 1931 iunie 9. Planul general al Primei expoziții aero-auto-radio-electricitate, organizată la București între 30 august – 27 septembrie 1931. (D.A.C., fond M.I.C., Direcția Generală a Comerțului, Serviciul Informațiilor, Publicațiilor și Propagandei, dosar 2/1931, f. 50)

Aplications
de l'Élec-
tricité

Mr. N. Vasilescu-Karpen, Directeur de l'École Poly-
technique de Bucarest
Mr. C. Bușilă, Administrateur Délégué de la Soc(iété)
Reșița
Mr. N. G. Caranfil, Directeur Général de la Soc(iété)
de Gaz et Electricité de Bucarest
Mr. D. Leonida, Professeur à l'École Polytechnique de
Timișoara

Comité de direction

Le Général C. Ștefănescu-Amza, Ministre de l'Armée, Prédident du
Comité.

Le Général I. Popovici, Sénateur de droit, Aice-Prédident du Comité.

Mr. Șt. Tătărescu, ancien député, Commissaire Général de d'Exposition

Mr. A. Persu, Ingénieur, Commissaire de la Section d'Aviation

Mr. G. Costesco, Secrétaire de l'A.C.R.R., Commissaire de la Section
d'Automobilisme.

Mr. T. Tănăsescu, Ingénieur, Commissaire de la Section de Radio

Le Capiraine I. Gudju, Commissaire de la Section d'Aro-Chimie

Le Capitaine I. Rădulescu, Commissaire du wagon aero-chimique et de
la Section d'Invetuions

Mr. St. Ionescu, Ingénieur, Commissaire de la Section d'Applications
de l'Electricité

Le Commandant I. Popovici, Commissaire de la Section d'Electro-Chi-
mie et d'Electro-Métallurgie

Mr. H. Wewig, Ingénieur, Secrétaire Général de l'Exposition.

But de l'Exposition et avantage accordés aus exposants et visiteurs

L'Exposition a un double but ;

1. de stimuler l'intérêt de la population pour la technique en général
et pour la technique en liaison avec la défense national e en particulier.

2. de montrer au public les derniers perfectionnements dans les cinq
branches de la technique représentées dans l'exposition: l'aviation, l'auto-
mobilisme, l'aerochimie, le radio et les applications de l'électricité, et de mettre
le public en contact direct avec les constructeurs importants du monde
entier.

Durée de l'Exposition

l'Exposition sera ouverte dimanche le 30 août et fermera dimanche
le 27 septembre 1931. /.../¹

Règlement général

Généralités

Art. 1. L'Exposition aura lieu dans les pavillons du Parc Carol, em-
placement de la Grande Exposition Roumaine de 1906 et celui des prin-
cipales expositions de la Capitale.

Art. 2. l'Exposition sera divisée en 5 sections distinctes: Aviation, Automobilisme, Aéro-Chimie, Radio et Applications de l'Électricité.

Outre ces sections il y aura encore dans l'Exposition une Section des Inventions, où il sera exposé des inventions roumaines, et une Sous-section d'Électro-chimie et Électrométallurgie. /.../ ²

Traducere:

Comitetul de organizare

Președinți

Dl. M. Manoilescu, ministru al industriei și comerțului

Dl. V. Vâlcovici, ministru al comunicațiilor

Membri

Aviație	{ Principele V. Bibescu, președinte al F.I.A. Generalul Al. Gorski, inspector general al Aeronautice Generalul G. Rujinski director al Aviației Vivile
Automobilism și Motorizare	{ Dl. I. Mitileu, fost ministru, președinte al A.C.R.R. Dl. Al. Matak, delegat al A.C.R.R.
Aero-Chimie	{ Generalul L. Papana, de la Inspectoratul Tehnic al Armatei Generalul Schmidt, director al Serviciului Gazelor din Ministerul Armatei
Radio și; Radiocomunicații	{ Generalul Florescu-Banu, director general al P.T.T. Dl. dr. Hurmuzescu, director al Institutului Electro- tehnice din București Dl. Cârnu-Muntcanu, director general al Societății Ro- mâne de Difuziune Dl. dr. ing. E. Petrescu, director al revistei „Radio și Radiofonia“
Aplicații ale Electricității	{ Dl. N. Vasilescu-Karpen, director al Școlii Politehnice din București. Dl. C. Bușilă, administrator delegat al soc(ietății) Re- șlta. Dl. N. G. Caranfil, director general al Soc(ietății) de gaz și electricitate din București. Dl. D. Leonida, profesor la Școala Politehnică din Timișoara.

Comitetul de Direcție

Generalul C. Ștefănescu Amza, ministru al Armatei, președinte al
Comitetului

General I. Popovici, senator de drept, vice-președinte al Comitetului
Dl. Șt. Tătăresci, fost deputat, comisar general al expoziției

Dl. A. Persu, inginer comisar al secției de aviație

Dl. G. Costescu, secretar al A.C.R.R., comisar al secției de automobilism

Dl. T. Tănăsescu, inginer, comisar al secției de radio

Căpitanul I. Gudju, comisar al secției de aero-chimie

Căpitanul I. Rădulescu, comisar al vagonului aero-chimic și al secției de investiții

Dl. Șt. Ionescu, inginer, comisar al secției de aplicații ale electricității

Comandantul I. Popovici, comisar al secției de electro-chimie și electro-metalurgie

Dl. H. Wewig, inginer, secretar general al expoziției

Scopul expoziției și avantaje acordate expozanților și vizitatorilor

Expoziția are un dublu scop:

1. să stimuleze interesul populației pentru tehnică în general și pentru tehnica în legătură cu apărarea națională în special;

2. să arate publicului ultimele perfecționări în cele 5 ramuri ale tehnicii reprezentate în expoziție: aviația, automobilismul, aerchimia, radioul și aplicațiile electricității și să pună publicul în contact direct cu construcții importante din întreaga lume.

Durata expoziției

Expoziția va fi deschisă duminică 30 august și se va închide duminică 27 septembrie 1931 /.../ ¹

Regulament general

Generalități

Art. 1. Expoziția va avea loc în pavilioanele parcului Carol, amplasament al Marii Expoziții Române din 1906 și cel al principalelor expoziții ale Capitalei.

Art. 2. Expoziția va fi divizată în 5 secțiuni distincte: aviație, automobilism, aero-chimie, radio și aplicații ale electricității.

În afara acestor secțiuni, va mai exista în expoziție a secție de invenții, unde vor fi expuse invenții românești și o sub-secție de electro-chimie și electro-metalurgie. /.../ ².

D.A.C., fond M.I.C., D.G.C., Serviciul Informațiilor, Publicațiilor și propașandei, dosar 2 1931 f. 39, 40, 42, original.

¹ Se expun avantajele acordate de viza pașapoartelor, costul transportului, perceperea taxelor vamale, cazarea.

² Se fac precizări privind instalarea și decorarea standurilor, prețul de închiriere a standurilor, transportul exponatelor, accesul publicului și expozanților, etc.

1931 iunie 18, București.

Colaborarea capitalurilor străine pentru înființarea de întreprinderi industriale românești.

/.../ ¹ Lipsa de capital — una din principalele cauze ale crizei de astăzi-- a determinat intervenția Camerelor de comerț și de industrie pe lângă Uniune, pentru a acționa în străinătate în scopul unei colaborări a capitalului străin

În urma examinării posibilității de realizare a acestui deziderat, Uniunea a făcut demersurile necesare pe lângă Ministerul Industriei și Comerțului, cu rugămintea de a dispune ca atașatii comerciali ai României, acreditați pe lângă principalele state, să întreprindă o propagandă intensă spre a determina o colaborare a capitalului străin, pentru a înființa în România diverse întreprinderi industriale puternice /.../ ².

D.A.C. fond U.C.C.I., dosar 46/1931, f. 130, copie

^{1 2} Se referă la alte ramuri de activitate, care constituie obiectul prezentei lucrări

1931 iunie 30, București

30 iunie 1931

Domnule Ministru

Ne permitem a vă informa asupra următoarelor chestiuni și anume:

1. Pentru centralele telefonice de campanie a avut loc o nouă licitație, la care Direcția Geniului a invitat toată concurența internațională cu speranța că se vor propune construcțiuni noi cu soluțiuni noi pentru, dublu apel.

Această speranță nu s-a îndeplinit, deoarece fabricile străine nu au corespuns caietului de sarcini și nu au putut propune soluțiuni noi, rămânând aproape la vechile lor modele, menținând:

a) apelul magnetic cu clape de cade

b) apelul fonic cu semnal acurtic, fără să se știr care post e eliemat.

Din contră, industria națională a adus ceva cu totul nou și practic în această direcție, introducând pentru apelul fonic un semnal optic printr-o lampă neon și cu apel acustic.

Din prezența concurenței străine la licitație s-a constatat:

1. Că fiecare țară posedă fabrică proprie de stat pentru nevoile armatei (Cehoslovacia și Polonia) și cu atât mai mult industriei naționale românești i se datorește sprijinul dv. cu cât Statul Român nu are nici-o cheltuială și nici un program pentru aceste fabrici de specialitate telefonică, care se mențin singure cu prețul celor mai mari sacrificii.

2. Că prețurile indicate de industria națională a fost verificate și găsite mai ieftine, decât cele ale concurenței străine.

În aceste vremuri de mare criză, industria telefonică din țară nu se poate menține și viețui decât dacă avem **COMPLECT TOT SPRIJINUL DVS**, cu atât mai mult cu cât societățile noastre tratează această chestiune de doi ani cu Comisiunea Regimentului de Transmisiuni, în tot acest timp noi am construit și depus 8 modele, care au costat o sumă importantă de bani, aproximativ 400.000 lei.

După cum se poate constata, ambele noastre fabrici din țară au făcut un mare serviciu Armatei, atât din punctul de vedere material, cât și moral.

Ar fi o mare nedreptate ce ni s-ar face dacă, după aceste eforturi și sacrificii, comanda va fi dată străinătății, cu atât mai mult, cu cât noi sîntem convinși că ultimul model depus de noi vă va satisface, atât din punct de vedere tactic, cât și electrotehnic.

Sperăm că justa noastră cerere va fi satisfăcută de dv.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre stime și considerațiuni.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Standard, dosar 14/1930, f. 158, copie.

190

1931 septembrie 30, <București>

Domnule Ministru,

La ultima licitație pe care Ministerul Armatei, a ținut-o pentru centrale de campanie, firmele străine concurente, n-au putut prezenta modelele conform caietului de sarcini al Ministerului Armatei și nici n-au putut face propunere potrivită pentru soluționarea acestei chestiuni în raport cu ultimele progrese ale tehnicii.

Pînă în prezent nimeni n-a putut realiza o centrală care să satisfacă toate condițiile cerute prin caietul de sarcini, totuși firma noastră, după lungi studii, a reușit să facă o centrală care satisface toate condițiile realizabile.

Pe lângă condițiunile caietului de sarcini, firma noastră a aplicat următorul progres tehnic.

Pentru apelul fonic am prevăzut aparatele cu anunțătoare optice, lampa de neon, dispozitiv care este cu totul nou și pe care nu-l are nici unul din aparatele concurenței. Grație acestui anunțator optic, telefonistul știe la simpla privire a aparatului (atît ziua, cât și noaptea), de care anume post este chemat, ceea ce pînă acum nu era posibil.

Cel mai mare folos al acestui nou dispozitiv este că, spre deosebire de aparatele folosite de concurență, telefonistul poate stabili imediat legătura cu postul care-l cheamă, fără să mai încerce, pe rînd toate posturile-cu care este legat, pînă să-l găsească pe acela de unde vine apelul.

În caietul de sarcini, pe baza căruia am întocmit oferta, nu se pomeneste de un asemenea dispozitiv perfecționat, pentru simplul motiv că el nu fusese încă inventat, în anul întocmirii caietului de sarcini.

Vă rugăm să binevoiți, Domnule Ministru, a aproba ca înainte de a semna contractul cu Ministerul Armatei pentru furnitura de centrale de campanie, Comisia de Transmisiune să studieze noul model pe care noi îl prezentăm, și să dea avizul său asupra perfecționării tehnice a acestei centrale, punînd caietul de sarcini de acord cu noile progrese aplicate la centrale, pe care am realizat-o după lungi studii.

Primiți vă rog, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre stime.

Domnului Ministru al Armatei, București.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Standard, dosar 14/1930, f. 218, copie.

191

<1931 noiembrie, înainte de 23, București>

Domnule Ministru,

Societatea Internațională Telephone and Telegraph Corporation din New-York, voind să se conformeze art. XX din contractul de concesiune încheiat cu statul, prin care este obligată să întrebuințeze materiale de origină indigenă pentru construcțiunile și instalațiunile sale, a înființat încă în decembrie 1930 o societate anonimă sub denumirea „Standard Electrica Română S.A.” cu un capital de lei 50.000.000, care să se ocupe cu industria, comerțul și instalarea de material telefonic și telegrafic, de instrumente și mașini, de cabluri electrice, fire, mașini electrice, de aparate de echipament de tot felul, de mărfuri și materiale întrebuințate în fabricațiunea acestora sau în legătură directă sau indirectă cu ele, și care pentru acest scop a înființat în București, Calea Rahovei nr. 266—268, o fabrică pentru fabricarea aparatelor telefonice de masă și perete pentru centrale automate sau centrale cu baterie centrală și baterie locală, repartitori pentru centrale, aparate telefonice și centrale telefonice transportabile de campanie, destinate pentru trebuințele armatei.

Cum taxele vamale pentru materialele prime și piesele destinate fabricațiunii aparatelor telefonice sunt urcate, fabricațiunea indigenă devine nerentabilă, astfel că n-am fi în măsură de a fabrica aceste aparate în țară decît dacă am avea posibilitatea de a importa materiile prime și piesele necesare în același mod ca și fabricile de mașini electrice, care, potrivit Notei II de sub art. 1279 din tariful valal, se bucură de o reducere de 9/10 pentru materiile prime și piesele separate care nu se pot fabrica în țară.

Voim să producem în fabrica noastră din București:

- aproximativ 6.000 telefoane pe an;
- aproximativ 300 centrale telefonice pe an;
- aproximativ 6000 linii pentru repartitori telefonici pe an.

Valoarea totală a produselor mai sus menționate reprezintă aproximativ lei 40.000.000 pe an.

Materiile prime și piesele de care am avea nevoie pentru această fabricațiune ar reprezenta suma de lei 10.000.000 pe an.

Am putea ocupa un număr de 220 lucrători și specialiști, care ar fi salariați cu o sumă de aproximativ lei 18.000.000 anual.

Față cu acest considerațiuni, vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se acorde și nouă reducerile prevăzute în Nota II de sub art. 1279.

Standard Electrica Română S.A.
C.C. Clayton

Rezoluție: 23.XI.1931. Se va trimite în original Direcției Industriei spre examinare și aviz-N. Constantinescu

D.C.A., fond M.I.C., Direcția Industriei, Electrotehnică, dosar 17/1931, f. 14, original.

192

<1931 decembrie 31 București>

Standard, Fabrica de telefoane și radio S.A.

Referitor: cont 340-9151 cont 342 de lei 2.008.776 și

lei 2.124.467

Aceste sume reprezintă cheltuielile de asistență tehnică și administrativă ce le are firma Internațional Standard Electric Corporation, New-York, pentru Societatea noastră. Raporturile dintre firma Internațional Standard Electric Corporation și noi sînt evidente prin aceea că această firmă este principalul nostru acționar. Această asistență consistă în trimiterea de planuri și în informațiuni tehnice pe care se bazează întreaga noastră fabricațiune și fără de care societatea noastră nu poate activa, dat fiind faptul că întregul sistem al serviciului public în țară se bazează pe tipurile acestei firme din New York, singura în măsură a ne furniza planurile de lucru.

Astfel fiind, cheltuielile de mai sus, sînt strict utile întreprinderii noastre.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Standard, dosar 37/1931, f 27, copie

⟨1931 decembrie 31, București⟩.

Ministerul Industriei și Comerțului

Direcțiunea Industriei

Statistica Industrială

Nr. de înregistrare a întreprinderii: 849 Anul 1931

Situația

La data de 31 decembrie 1931 a întreprinderii Laboratorul de produse farmaceutice „René Dunod”, București, str. Toamnei nr. 103

1. Data punerii în funcțiune a fabricii: Fabrica s-a înființat în luna mai 1925.

2. Pentru fabricarea căror produse industriale a fost înființată întreprinderea?

Fabrica a fost înființată pentru fabricarea de specialități farmaceutice.

3. Care sunt produsele industriale ce se pot fabrica în prezent?

Sirop Hemostyl, Neol Prof Bottu, Phosphate de chaux, Phospharsyl și Phosphate iradié Dr. Pinard, Inotyol Pastă, ovule și supozitoare, Pancrinol Dr. Debat, Collo-iode Dubois.

4. Întreprinderea, beneficiază de avantajele legii de încurajarea industriei?

Întreprinderea beneficiază de avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale, conform Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 219/1927 / ... /¹

6. Proprietarul actual al întreprinderii?

Proprietarul actual al întreprinderii este dl. René Dunod, de naționalitate și cetățenie franceză.

7. Care este adresa proprietarului sau sediul social al societății?

Sediul social este în București, str. Toamnei 102, iar proprietarul locuiește în București, str. Dr. Lister nr. 59.

8. Felul și capitalul întreprinderii (situația la 31 decembrie 1931)

Capital social: 19.521.367,30 lei.

9. Valoarea actuală reală a investițiilor din fabrică (evaluare la 31 decembrie 1931) în:

lei hîrtie

a) Teren întindere de 900 m.p. a 2000 lei m.p. 1.800.000

b) Clădiri I. pentru fabrica propriu-zisă 250 m.p. 500.000

II. toate celelalte imobile 200 m.p. 400.000

c) Instalațiuni. . . 677.592

Total capital investit 3.377.592

/.../¹ 12. Care sunt semnăturile legale care angajează valabil întreprinderea? Semnătura domnului René Dunod.

13. Care este gara sau portul care deservește întreprinderea și la ce distanță se află?

Gara Filaret și Gara de Nord, cu aproximație 3 km. distanță /.../¹

15. Cît timp a lucrat fabrica în cursul anului 1931, și cu cîte echipe în timp de 24 ore? Fabrica a funcționat 280 zile a 8 ore pe zi și întrucît nu funcționează decît ziua, nu are mai multe echipe de lucrători /.../¹

18. Sumele plătite de întreprindere ca impozite în anul 1931:

a) Către stat	I. Impozitul industrial elementar	96.318 lei
	II. Cifra de afaceri . .	365. 116 lei
	III. Venitul global . .	58.703 lei
	IV. Alte impozite sau taxe exceptînd acelea pentru asigurarea personalului și lucrătorilor . . .	101.315 lei
	Totalul impozitelor către stat:	621.452 lei
b) Către comună . . .		33.310 lei
	Totalul general al impozitelor și taxelor plă- tite în cursul anului 1931 . . .	654.762 lei

19. Puterea motrice de care dispune întreprinderea:

Felul motoarelor	Nr. bucăți	Puterea totală în H.P.
Motoare electrice care primesc curentul din afară de întreprindere (1 kw. = 1,36 H.P.)	5	6,80

22. Personalul aflat în serviciul întreprinderii la 31 decembrie 1931:

I. Personalul de conducere și ajutor:

a) Naționalitatea și cetățenia:

Categoria	Numărul românilor		Numărul străinilor	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Administrativ	9	9	1	
Tehnic inferior (maestri, contra maestri, șefi de echipă)		1		
Total:	9	10	1	

Totalul general al personalului de conducere și ajutor, de cetățenie română și străină, aflat în serviciul întreprinderii la 31 decembrie 1931 este de 20, din care 19 de cetățenie română și 1 de cetățenie străină.

b) Salariile personalului de conducere și ajutor:

Categoriea	Salariul lunar în decembrie 1931			Total
	Minim lei	Maxim lei	Mediu lei	
Administrativ	150.500	158.500	158.500	
Tehnic superior	10.000	10.000	10.000	
Tehnic inferior	6.500	6.500	6.500	
Totalul salariilor plătite în anul 1931:			2.053.000	

II. Lucrători calificați (care posedă brevetul de meseriaș):

a) Naționalitatea și cetățenia:

Cetățeni români de naționalitate	Nr. lucrători	
	Bărbați	Femei
Română	1	

b) Salariile lucrătorilor calificați:

	Salarii pe zi (lei)			Total anual
	Maxim	Minim	Mediu	
Lucrători calificați	300	200	250	84.000

c) Care sunt sistemele întrebuintate de întreprindere pentru salarizarea lucrătorilor calificați (cu ora, în acord, cu prime, etc.)? Sistemul de salarizare a lucrătorilor calificați este salariul fix lunar, beneficiind de un concediu de vară de 15 zile.

III. Lucrători necalificați (fără brevet de meseriaș):

a) Naționalitatea și cetățenia:

Cetățeni români de naționalitate	Numărul lucrătorilor		
	Bărbați	Femei	Total
Română	4	19	23
Total:	4	19	23

b) Salariile lucrătorilor necalificați:

	Salariu pe zi în decembrie 1931			Suma totală; a salariilor: plătite în 1931
	minimum lei	maxim lei	mediu lei	
Lucrători necalificați	70	150	140	1.058.539,65

/.../ ¹ 24. Mașinile și instalațiunile principale (în special cele caracteristice fabricației) și care pot servi ca măsură a capacității de producțiune a întreprinderii:

Denumirea mașinilor: și instalațiilor	Nr. bucăți	Mașini, cumpărate noi, vechi	Data instalării mașinilor
Mașină de capsulat	1	cumpărat	1926
Electromotoare	5	"	1925
Pompă;	1	"	1925
Mașină de sfărîmat	1	"	1926
Mașină de compr mat:	1	"	1929

25. Combustibilul și uqsorile întrebuintate de întreprindere în 1931:

Denumirea:	Unitatea de măsură	Cantitatea maximă; ce ar fi utilizată anual la producția max mă	Cantitatea con- sumată în anul 1931	Prețul de aprovizionare le
Lemne	tome	20.000:	14.000:	1,20:
Gaz aerian	mc.;	10.000:	2.640:	7,50:

Valoarea totală a combustibilului și unsorilor consumate de fabrică în cursul anului 1931 a fost de lei 36.760.

26. Materiile prime și accesoriile de fabricație:

Denumirea materiilor; prime	Provenită: din țară	Cantitatea;		Total tone»	Prețul de cost în de- cembrie 1934
		Prov(en tă) din străinătate;			
		tone	Țara de proveniență		
1	2	3	4	5	6
Singe glicerinat		32.000:	Franța	32.000:	103:
Sulfat de sodiu și:					
potasiu		350	„	350	210
Soluție iodată:		3.000:	„	3.000:	1.500:
Acid sulfuric	593			593	280

1	2	3	4	5	6
Arseniat de sodiu	96			96	1 000
Alcool	2 600			2 600	180
Vanilină	48	194	Franța	242	2 200
Zahăr	52 000			52.000	35
Vaselină	356	1 240	„	1.596	600
Glicerină	2 100		„	2.100	95
Lanolină		2 800	„	2.800	300
Phosphate de calciu	520			520	25
Elixiruri		1 650	„	1.650	2.400
Emulsioni		1 540	„	1.540	3.200
Acid phosphoric		560	„	560	1.500
Codoforme		2 200	„	2.200	240
Biolactyl, Bileyl					
Endocrisine		2 000	„	2.000	590
Fiole: Hemostyl,					
Emdocrisine și					
Uroformine		3 000	„	3.000	700
Capsule de staniol,					
flacoane, tuburi din					
metal și carton, cutii etc.	6 000	4 000	„	10.000	250

Recapitulație:

În cursul anului 1931, s-au consumat:

- a) materii prime indigene în cantitate de 64.669 kg valorînd 4.656,500 lei
b) materii prime străine furnizate direct din străinătate
54.184 kg., valorînd . . . 19.806.800 lei
Totalul materiilor prime consumate în 1931 reprezintă o
o valoare de . . . 24.463.300 lei

27. Producția întreprinderii în cursul anului 1931:

Nr. arti- col din tariful vamal	Denumirea mărfurilor	Cantitatea produsă		Stocurile exprimate în unități comerciale		Prețul de vînzare la 31.XII. 1931
		Exprimată în unități comerciale	Exprima- tă în greutate	Aflate în depozit 1.I. 1931	Aflate în depozit la 31.XII. 1931	
1	2	3	4	5	6	7
1752	c) Bombonerie farmaceutică	kg.				
	d) Buline					
	e) Capsule și perle gelatinoase					
	g) Elixiruri					
	i) Emulsii					
	k) Hapuri					

	1	2	3	4	5	6	7
	l) Ovule sau globule vaginale						
	m) Soluțiuni steri- lizate pentru injecțiuni și alte medicamente		250 000	58 000		56 000	în medie 135 kg.
	n) Siropuri						
	o) Tablete și drageuri						
	p) Unguente						
1747	c) Singe și seruri sanguine						
1600	Apă oxigenată						
1637	d) Fosfat chimic de calciu						

Valoarea totală loco fabrică a mărfurilor produse în cursul
anului 1931 reprezintă . . . 36.500.000 lei

Valoarea comercială a mărfurilor vândute în cursul anului
1931 reprezintă . . . 27.451.571 lei

/.../ ¹ Care e organizarea comercială a întreprinderii?

a) Cum desfaceți produsele?

Produsele mele se desfac prin intermediul tuturor drogheriilor și a
oficiilor farmaceutice din țară. /.../ ¹

d) Acordați credit clienților, în ce formă și pe cât timp? Clienților le
acordăm credit de la 60—120 zile, parte acceptate, parte cont deschis.

e) În ce părți ale țării desfaceți produsele d-voastră? În întreaga țară.

30. Chestiuni generale de economie socială. /.../ ¹

d) Care sunt celelalte înlesniri de trai pe care le acordă întreprinderea
lucrătorilor săi?

În afară de retribuirea muncii lucrătorului, întreprinderea le acordă
concediul de vară, prime de ajutor bănesc de fiecare copil în parte; plata
asigurărilor muncitorești este suportată de întreprindere. /.../ ¹

34. Totalul taxelor vamale plătite de întreprindere în cursul anului
1931 a fost de 2.099.534 lei.

35. Recapitulație generală:

a) Valoarea materiilor prime consumate și accesorii în
cursul anului 1931 . . . 24.463.300 lei

b) Valoarea salariilor plătite personalului de conducere
și ajutător în cursul anului 1931 . . . 2.053.000 lei

c) Valoarea salariilor plătite lucrătorilor calificați și
necalificați în cursul anului 1931 . . . 1.142.539,65 lei

d) Valoarea totală a combustibilului și unsoarelor consu-
mate în cursul anului 1931 . . . 36.760 lei

e) Valoarea totală a curentului electric adus din afară forța motrice utilizată în 1931....	24.559	lei
f) Totalul impozitelor plătite în 1931	654.762	lei
g) Sume plătite în cursul anului 1931 pentru transportul pe calea ferată a mărfurilor produse....	354.809	lei
h) Amortizări făcute în cursul anului 1931....	75.288	lei
i) Totalul taxelor vamale plătite în 1931....	2.099.534	lei
j) Totalul cheltuielilor generale — asigurări, deplasări chirii.....	945.993,50	lei

1931 decembrie, 31, București

Total general:	31,841.546,16 lei
----------------	-------------------

D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială — chimie, dosar 137/1930, f. 9—16, original

¹ Rubrici necompletate.

² De fapt kg.

194

1931 decembrie 31, București

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Industriei
Regiunea II industrială cu sediul la București
Statistica industrială
Nr. de înregistrare
a întreprinderii: 891
Anul 1931

Situația
la data de 31 Decembrie 1931

a întreprinderii „COTY” Societate Anonimă Română din comuna București, județul Ilfov, strața Austrului nr. 35—39.

1. Data punerii în funcțiune a fabricii și un scurt istoric asupra activității sale de la înființare pînă în prezent:

Societatea Anonimă Română „COTY” S.A.R. a obținut autorizația legală de funcționare prin sentința nr. 1479 din 24 octombrie 1927 a Tribunalului Ilfov, secția I comercială, publicată în Monitorul Oficial nr. 242 din 1 noiembrie 1927.

2. Pentru fabricarea cărora produse a fost înființată întreprinderea? Pentru fabricarea tuturor produselor brevetate de „Coty” S.A. din Paris.

3. Care sunt produsele industriale ce se pot fabrica în prezent? Parfumi, apă de toaletă, apă de Colonia, apă de Coty, loțiuni, pudre compacte, pudre în praf și pudre de înfrumusețare, etc.

4. Întreprinderea beneficiază de avantajele legii pentru încurajarea industriei?

Da, prin J.C.M., nr. 2755 din 29 noembrie 1927.

5. Care sunt brevetele exploatate de fabrică?

Brevetele enumerate detaliat la pagina 4 a Statutelor societății.

6. Proprietarul actual al întreprinderii.

Fa.brica aparține societății anonime „Coty” S.A.R. cu sediul în București, str Austrului nr. 35—39.

7. Care este adresa proprietarului sau sediul social al societății?

Sediul social este în strada Austrului nr. 35—39.

8. Felul și capitalul întreprinderii (situația la 31 decembrie 1930):

I. Capitalul social: vărsat 50.000.000 lei

II. Numărul și valoarea nominală a acțiunilor:

10.000 bucăți a 5000 lei, valoarea totală a acțiunilor 50.000.000.

III. Numărul și valoarea nominală a acțiunilor privilegiate (cu vot plural sau cu dividend de favoare) emise: nu există.

IV. Numărul acțiunilor la purtător: 10.000

9. Valoarea actuală reală a investițiilor din fabrică (evaluarea la 31 decembrie 1931) în:

	Lei hirtie
a) Teren, întindere de 5800 m.p. a 2000 lei m.p.	11.600.000
b) Clădiri, pentru fabrica propriu zisă, suprafața clădită de 2800 m.p. a 7000 lei m.p.	19.600.000
c) Instalațiuni I. pentru forța motrice	200.000
II. pentru celelalte instalațiuni	3.000.000
Total capital investit:	34.400.000

10. Numele și cetățenia conducătorilor efectivi ai întreprinderii:

Gaston Laroque, Director General, francez

11. Compunerea consiliului de administrație și cenzorii:

1. Francois Coty,	președinte,	francez
2. Alphée Dubois		
3. Paul Lachenal		elvețian
4. Gaston Laroque		francez
5. N. Săveanu,	vicepreședinte	român
6. George Stoicescu		
7. Eug. Colibășeanu		”
8. Copper Royer	cenzor,	francez
9. Edouard Folliet		elvețian
10. Andre Perry	”	francez
11. Oscar Neiger	”	român
12. Sever Țigănășeanu	”	român

/.../ ¹ Care este gara sau portul care deservește fabrica și la ce distanță se află? Întrepozitele și Poșta. /.../ ¹

15. Cît timp a lucrat fabrica în cursul anului 1931?

A lucrat tot anul cu o singură echipă.

16. Cîte ore lucrează o echipă? 8 ore /.../¹

18. Sumele plătite de întreprindere ca impozite în 1931:

a) Către stat	I. impozit industrial elementar — scutit	
	II. pe venitul proprietăților clăhite — nu avem	
	III. pe cifre de afaceri....	1.456.414
	Total impozite către stat	1.456.414
b) Către comună....		76.640

Total general al impozitelor și taxelor plătite în cursul anului 1931.... 1.533.054

19. Puterea motrice de care dispune întreprinderea:

7 motoare electrice a 1^{1/2} H.P., aduse din Franța.

20. Din totalul puterii motrice a întreprinderii, cît constituie puterea de rezervă an cazul cînd întreprinderea merge în plin?

6 H.P. de rezervă. /.../¹

22. Personalul aflat în serviciul întreprinderii la 31 decembrie 1931:
I Personalul de conducere și ajutor:

a) Naționalitatea și cetățenia:

Categorie:	Numărul cetățenilor) români de naționalitate:						Numărul străinilor	
	Română		Ungară		Germană		Bărbați	Femei
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei		
Administr(ativ),:	4	2	—	—	—	—	1	1
Tehnic inferior:	2	—	—	—	—	—	2	1
Total:	6	2	—	—	—	—	3	2

Totalul general al personalului de conducere și ajutor, de cetățenie română și străină, aflat în serviciul întreprinderii la 31 decembrie 1931 este de 13, din care 8 de cetățenie română și 5 de cetățenie străină.

b) Salariile personalului de conducere și ajutor:

Categorie:	Salariul lunar în decembrie 1931			Suma totală; a salariilor plătite în anul 1931
	Minim: lei	Maxim lei	Mediu lei	
Administrativ:	3700	25000	14350	1.040.400;
Tehnic inferior:	65	20000	13250	714.000;
Totalul salariilor plătite în cursul anului 1931::				1.754.400;

II. Lucrători necalificați (fără brevet de meserie):

a) Naționalitatea și cetățenia:

Cetățeni români de naționalitate	Numărul lucrătorilor			Numărul lucrătorilor străini
	Bărbați	Femei	Total	
Română	1	17	18	Bărbați —
Alte naționalități	—	—	—	Femei 3
				Total: 3
Total:	1	17	18	

b) Salariile lucrătorilor necalificați:

	Salariul pe zi în decembrie 1931			Suma totală în 1931
	Minim lei	Maxim lei	Mediu lei	
Lucrători necalificați	70	220	145	601.578

/.../ ¹ 24. Mașinile și instalațiunile principale (în special cele caracteristice fabricației și care pot servi ca măsură a capacității de producțiune a întreprinderii):

Denumirea mașinilor și instalațiunilor	Nr. buc.	Mașini noi sau uzate	Data instalării mașinilor	Capacitatea de producție în 24 ore	Firma care a furnizat mașinile
Tamiseuze	2	noui	1927	1000 kg.	Lehmann
Malaxeuze	5	„	„	1000 kg.	Griveau
Conge	4	„	„	1000 kg.	Budich
Prese	1	„	„	100 kg.	Magin
Sertiseuze	1	„	„	2000 buc.	Dupont

25. Combustibilul și unsoarele întrebuințate de întreprindere în 1931:

Păcură — 10 vagoane, din România, valorind 135.000 lei

Valoarea totală a curentului electric adus cu plată din afară pentru puterea motrice utilizată în 1931 a fost de 33.292 lei.

26. Materiile prime și accesoriile de fabricație:

Denumirea materiilor; prime	Cantitatea; maximă ce va fi utilă pe an	Cantitatea;		Prețul de cost inclusiv vama și transportul; în decembrie 1931
		Din țară litri:	Din: străinătate tone ₂	
Talc	variabil		6 750:	122.000;
Kaolin			650:	13.250;
Carbonat de magneziu:			680:	25.300;
Oxid de zinc			1 950:	124.800;
Diverse uleiuri;			130:	6.100.000;
Garaucine			120:	39.000;
Ceară specială			500:	398.100;
Spirit		600		100.142;
Amidon			470:	19.350;
Carb(onat) de calciu			300:	12.800;
Stearat			300:	45.200;
			11 830:	7.240.000;

Recapitulație:

- a) Materii prime indigene în cantitate de 600 litri valorind 100.142 lei
b) „ „ străine furnizate direct din străinătate în
cantitate de 11.840 kg. valorind 6.900.100 lei

Total mat(eriilor) priem consumate în 1931 valorează 7.000.242 lei

27. Producția întreprinderii în cursul anului 1931:

Nr. art(icol) din tarifu: vamal	Denumirea: mărfurilor	Capacit.: maximă de producție: anuală	Unit. de: măsură	Stocuri exprimate în unitatea comercială		Prețul de vânzare în lei
				Aflate în de- p(ozitul) în- trep(rinderii) la 1 ian(ua- rie) 1931	Aflate în de- p(ozitul) în- trep(rinderii) la 31 dec(em- brie) 1931	
1757 L	Pudră Coty	2 300 000;	cutii	166 005:	127 638:	77—84
„ A		200 000;	flacoane;	41 601:	39 085:	87—1200
„ B		25 000;	„	3 300:	2 320:	56—630

Valoarea totală loco fabrică a mărfurilor produse în cursul
anului 1931 reprezintă.....18.764.322 lei

Valoarea comercială a mărfurilor vândute în cursul anului
1931 reprezintă.....21.345.151 lei

/.../¹ 29. Care e organizarea comercială a întreprinderii?

a) Cum desfaceți produsele?

Prin Agenția Generală Franceză în România, str. Nicolae Filipescu 12

b) Aveți voiajori comerciali, și în ce număr?

Noi nu avem. Agenția noastră între are 3 voiajori.

c) În ce părți ale țării desfaceți produsele dumneavoastră?

În toată țara —

/.../¹ 30. Normalizarea (standardizarea) produselor fabricate:

Produsele noastre fiind de mare lux, se cere gust artistic la lucrători astfel că e imposibilă automatizarea lucrului în industria noastră.

/.../¹ 34. Totalul taxelor hamale plătite de întreprindere în cursul anului 1931 a fost de 737.612 lei.

35. Recapitulația generală:

a) Valoarea materiilor prime consumate și accesorii în cursul anului 1931 ..... 7.000.242 lei

b) Valoarea salariilor plătite personalului de conducere și ajutor în 1931 ..... 1.754.400 lei

c) Valoarea salariilor plătite lucrătorilor (calificați, necalificați) în 1931 ..... 601.578 lei

d) Valoarea totală a combustibilului și unsoarelor consumate în 1931 ..... 135.000 lei

e) Valoarea totală a curentului electric adus pentru forța motrice utilizată în 1931 ..... 33.292 lei

f) Totalul impozitelor plătite în cursul anului 1931 .... 1.533.054 lei

g) Sume plătite în 1931 pentru transportul pe calea ferată p(en)tr(u) materii prime ..... 269.329 lei

h) Sume plătite în 1931 pentru transportul pe calea ferată a Hășfurilor fabricate de întreprindere ..... 142.106 lei

i) Amortizările făcute în cursul anului 1931 ..... 2.886.368 lei

j) Totalul taxelor vamale plătite în cursul anului 1931 ..... 727.612 lei

k) Totalul cheltuielilor generale, asigurări, deplasări, chirii ..... 3.681.344 lei

Total general: 18.764.322 lei

D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială-chimic, dosar 74/1931, f. 1—8, original.

¹ Rubrici necompletate.

² De fapt kg.

1931, București .

Industria metalurgică — ramură tină a economiei noastre naționale — izbutește astăzi să acopere cam 7 % din nevoile consumului intern, sub protecția unui tarif vamal, care o apără suficient de orice concurență străină.

Această industrie s-a dezvoltat odată cu încorporarea la țara noastră a bogatelor zăcămintele de minereu de fier din Transilvania, și, în trei regiuni principale, acest minereu este transformat în fontă (Reșița, Hunedoara și Călan).

Producția de fontă a evoluat în felul următor

1926	1927	1928	1929	1930
62.979	63.498	70.120	73.500	68.500

Industriile transformatoare de fontă — adică metalurgice propriu-zise, prelucreează atât materialul semifabricat obținut de la uzinele sus citate, cât și semifabricatele (Zagel și blumuri) adus, la adăpostul unui tarif vamal redus, din străinătate. Principalele industrii transformatoare sînt:

1) pentru fabricarea tablei, fierului comercial, etc: Reșița, Titan-Nădrag Călan, etc.;

2) pentru fabricarea sîrmei, cuielor, etc.: Industria Sîrmei, David Goldenberg et Fii, etc.

3) pentru prelucrarea mai departe a tablei în diferite construcții și aparate: Arad, Vulcan, Wolff, etc. Bine înțeles că toate aceste industrii lucrează aproape inclusiv pentru nevoile consumului intern, și că bunul lor mers depinde aproape în totalitate de buna dispoziție a pieții românești.

Ne-am adresat cite unui reprezentant al fiecăreia din aceste ramuri cerîndu-i să ne arate în ce măsură industria lui a suferit de urmările crizei, și ce anume ar fi de făcut pentru a putea conjura efectele dezastruoase ale actualei depresiuni economice.

Reprezentantul Reșiței, vorbind în numele grupului, Reșița, Titan-Nădrag-Călan și Industria Sîrmei, ne-a spus că industria metalurgică suferă atât de urmările crizei generale, care a dus la o relativă restrîngere a consumului intern, principalul client rămînînd statul și celelalte administrații publice, cât și de faptul că producțiunea este dezordonată și serviciile fiscale și sociale sînt prea mari.

Din cifrele comunicate de această societate — a cărei capacitate de producție este de circa 200.000 tone, rezultă că producția de oțel nu a înregistrat încă o scădere catastrofală.

	1928	1929	1930
Oțel și lingouri	127.240	118.943	105.380
„ „ special	11.237	11.926	21.542
Semifabricate laminate	126.866	120.736	115.345

De asemenea, prețurile de vânzare, nu au suferit decât o diminuare de 5—10%.

	1928	1929	1930
Șine pe kg.	9,45	10,12	8,96
Fier în bare	9,25	9,10	8,03
Table groase	10,90	10,86	9,90

Cifra vânzărilor s-a resimțit, și decalajul între producție și vânzare s-a accentuat:

	1927	1928
Producție	1.568.400	1.992.800
Vinzări	1.469.200	1.789.900 în milioane

	1929	1930
Producție	1.942.100	1.868.800
Vinzări	1.711.900	1.541.800 în milioane

O îmbunătățire a acestei situații nu poate să vină decât de la raționalizarea integral aplicată, atât în domeniul tehnic și comercial, cât și în domeniul administrativ, în acela al transporturilor și circulației în general. Raționalizarea tehnică presupune: a) specializarea fiecăreia din marile uzine pentru anumite produse laminate, spre ex.: Reșița, numai tablă groasă, Titan-Nădrag-Călan, tablă subțire și fier comercial, Industria Sîrmei, numai sîrmă, cuie și fier pentru beton armat; b) folosirea integrală a instalațiilor, standardizarea și normalizarea tipurilor; c) concursul factorilor externi voinței întreprinderii, gradul de ocupație (statul să-și eșaloneze comenzile și să nu mai comande în străinătate material pe care îl poate găsi și în țară), continuitatea în comenzi (să nu se interpreteze greșit și antieconomic, legea contabilității publice, anunțându-și comenzile cu mult prea târziu — cazul contractului Reșița-CFR de 735 milioane), aplicarea strictă a tarifului vamal.

În afară de raționalizare, aceste întreprinderi ar mai avea nevoie — pentru a putea prospera — de o ușurare a sarcinilor fiscale și sociale. Alăturăm un tablou — comunicat tot de soc(ietatea) Reșița ¹, din care se poate vedea că în 1930, sarcinile fiscale au absorbit 5,8% din totalul vânzărilor, iar sarcinile sociale au necesitat 4,1% din același total. În fine, reprezentantul Reșiței ne-a mai arătat că în calea raționalizării se mai pun anumite piedici, ridicate de întreprinderile noi, care nu vor să se înglobeze în convenția de raționalizare. A fost cazul soc(ietății) „Grivița”, care prelucra materie semifabricată adusă din străinătate, dar care a fost în cele din urmă înglobată în convenție. Și este cazul firmei „Goldenberg et Fii”; care apare ca un concurent serios în: producerea sîrmei, cuielor, lanțurilor și fierului pentru benton armat.

Și atunci, grupul amintit mai sus cere să nu se mai acorde avantajile legii industrializării uzinelor considerate ca neraționale.

2) să fie oprite investițiunilor neproductive.

3) să se contingenteze producția actuală pe specialități, și deasemenea și importul semifabricatelor.

4) taxa vamală la produsele semifabricate să fie ridicată la nivelul aplicat în toate țările care posedă industrii siderurgice.

5) un regim de import cu taxe reduse să fie acordat numai uzinelor Titan-Nădrag-Călan și Industria Sîrmei.

Reprezentantul firmei David Goldenberg et Fii, căreia ne-am adresat în al doilea rînd, ne-a arătat că aplicarea planului de raționalizare ar duce la crearea unui monopol în mîna cîtorva industrii, care nici nu posedă aparatele cele mai perfecționate și nici nu urmăresc altceva decît să fixeze prețurile, prin controlul exclusiv al pieții de desfacere, la un nivel urcat, din cauza lipsei de concurență. De altminteri, producția totală de fontă în România, care se ridică la 68—70.000 (tone) în 1929—30, nu izbutește să acopere nici jumătate din nevoile de material semifabricat al industriilor indigene (care se ridică la 186.000 pentru producția de șine, traverse, fier comercial și la 26.000 pentru sîrmă, cuie, fier pentru beton armat. Prin urmare, argumentul întrebuintării exclusive a produsului român nu este valabil, și este natural — și de dorit — într-o epocă de criză ca să fie respectate și acele întreprinderi modern utilizate și cu capitaluri exclusiv românești, care încearcă o acțiune lăudabilă de comprimare a prețurilor, cum a fost cazul cuielei, scăzute de la 11 lei la 8 lei kg., obligînd, prin concurență, și pe ceilalți să facă la fel).

În fine, un reprezentant al firmei Wolff — producătoare de cazane de aburi, construcții de fier, aparate pentru industria de petrol, ne-a arătat situația îngrijorătoare a industriei metalurgice, din această ramură. Producția a scăzut cu 30% (în uzinele de la Constanța) și cu 40% (în uzinele de la București); prețurile au trebuit și ele să fie comprimate cu 1—2%, iar rentabilitatea a scăzut sub 10%,, tinzînd către 0. Principalul client erau industriile particulare — cu 70% — și numai în al doilea rînd statul și instituțiile publice.

Odată cu încetinirea ritmului producțiunei, toate celelalte fabrici și-au micșorat investițiile și cererea de materiale de fier a diminuat în proporțiuni considerabile. Trebuie menționat că șomajul crește pe zi ce trece, și a atins în întreprinderile Wolff coeficientul de 40%. Iar pe de altă parte, sarcinile fiscale și sociale sînt 15% din totalul vînzărilor efectuate.

Singurul client însemnat — în aceste vremuri de criză, a rămas statul, căruia îi revine greaua sarcină de a da comenzi suficiente, pentru ca industriile de acest gen să nu pericliteze.

D.A.C. fond Oficiul de Studii al Ministerului de Finanțe, dosar 25/1931, f. 8—12, copie.

---

¹ Lipsă la dosar.

E.P.A.I.R.

Expozițiunea Permanentă a Industriei Românești

București

Bulevardul Tache Ionescu (Palatul Ciclop)

București, 10 februarie 1932

Domnule Președinte

Un comitet de acțiune a luat hotărârea organizării unei mari expozițiuni permanente a industriei românești, al cărei sediu va fi, deocamdată, palatul „Ciclop” din București, b-dul Take Ionescu 6—8.

În interesul economiei generale a țării, organizarea și desăvîrșirea unei asemenea expozițiuni trebuie asigurată prin concursul și sprijinul binevoitor al tuturor organelor oficiale și factorilor economici, exponenți ai activității comerciale și industriale din țară.

Pentru atingerea țelului ce ne-am propus, socotim că este absolut necesar marele sprijin al „Uniunii generale a Camerelor de Comerț și Industrie”, al cărei președinte sînteți ca fiind cel mai de seamă organ chemat să promoveze interesele comerciale și industriale ale întregii țări.

Fiind convinși că și d-voastră, Domnule Președinte, sînteți pătrunși de necesitatea organizării unei asemenea înfățișări a produselor industriale românești, chemată să însuflețească viața economică și să redeștepte într-un ritm mai viu cîmpul tranzacțiunilor comerciale, cu onoare vă rugăm să binevoiiți a ne da prețiosul d-voastră concurs și al instituțiunii pe care o conduceți, luînd sub auspiciile Uniunii această expozițiune, alături de Uniunea Generală a Industriașilor din România.

Primiți, vă rugăm, Domnul Președinte, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

E.P.A.I.R.

Comitetul de inițiativă

D-sale Domnului Președinte al Uniunii generale
a Camerelor de Comerț și Industrie.

Extras din Prospect

Expoziția permanentă a industriei românești va fi înfățișată publicului în marele palat al „Ciclopului”, situat în centrul Bucureștilor.

Întregul imobil, compus din 5 etaje, va fi amenajat de către cei mai de seamă arhitecți români, care, în acest scop, au vizitat expozițiunile naționale din Paris, Londra și Germania.

Vor fi amenajate standuri și vitrine pentru minimum 600 de exponate. Pentru ușurința expozițiunii și pentru o mai metodică înfățișare, industriile au fost repartizate pe secțiuni:

1. Industria metalurgică, electro-tehnică, etc.
2. Industria textilă
3. Industria pielăriei

4. Industria chimică
5. Industria minieră
6. Industria zidăriei, cimentului
7. Industria sticlăriei, ceramică
8. Industria alimentară
9. Industria hîrtiei, arte grafice.

Pentru fiecare din aceste industrii, au fost rezervate un număr de standuri și vitrine.

Preferința pentru alegerea locurilor se va acorda în ordinea înscrierii.

D.A.Ç.; fond U.C.C.I., dosar 55/1932, nenumerotat, original.

197

(1932 februarie, București).

Inspectoratul Industrial București
Str. Nicolae Șelari 6

-Anexă la rap. 116/1932

Raport general
de mersul industriilor în intervalul de la
30 iunie—3 decembrie 1931.

A. Industria metalurgică

În jumătatea anului 1931, criza din industria metalurgică s-a accentuat și mai mult. După cum am referat și pentru prima jumătate a anului 1931, această criză se datorește următoarelor cauze:

1. Reducerii la minimum posibil a lucrărilor de exploatare în petrol. Metalurgia la noi avînd cel mai bun client industria de petrol, diminuarea activității la șantierele sale, a atras și diminuarea activității șantiierelor metalurgice. Cauzele reducerii lucrului în industria noastră petroliferă sunt în cea mai mare parte de ordin internațional.

2. Lipsei totale de orice comenzi din partea statului.

3. Lipsei de comenzi din partea particularilor.

Lipsa de comenzi din partea statului se datorește comprimării bugetului, iar cea a particularilor și cauza (sic!) stării economice de astăzi.

Prețurile materiilor prime ce se aduc din străinătate au continuat a scădea, ajungînd pentru unele articole pînă la 25% față de 1930, mai ales cele laminate, ceea ce a făcut ca soc(ietatea) Reșița să scadă și ea prețurile la produsele sale.

Mîna de lucru a scăzut în proporție de 15—20%.

Prețurile materiilor prime

Pe anii 1929—1931, prețul materiilor prime a variat astfel;

Felul materialului	Prețul pe kg. pe anii		
	1929	1930	1931
fier	11—16	10—11	9,25—9,50;
tablă de fier	17—20	12,50:	11—12,50:
fontă:	5,80:	4	3,25:
aramă, țevi etc.	150	140	110
bronz brut	88,90:	80	76
traverse	11—11,50:	10,50:	9
funduri de cazane:	36	33	30
nituri	26	24	20
șuruburi	40	39	35
compoziție	75—77	72	70—68
cositor	270	230	228
oțel:	28—30	25	22

Prețul fabricatelor

În ultimii ani trei prețul fabricatelor a variat astfel

Felul produsului	1929	Prețul pe	
		1930	kg. pe anii 1931
rezervoare de fier	19—26	17,50—24:	16,50—19:
construcțiuni de fier	19	19	16,50:
căldări de aburi	38	35	32
poduri metalice	27	25	22
aparate pentru rafinării de petrol	48	40	36
armături de bronz:	82	80	78
poduri ruante	42	40	37
troliuri:	47	45	40,38:
plăci, stilpi și socluri	12	10,75:	9
roți dințate	28	26,25:	24,50—24:
lagăre, șaibe, console	19,20:	18,25:	17
plite, bucle, etc.	11	10,55:	9—8
saboți de fontă	6,50:	6,05:	5,10—4,30;
uși, căminuri	22—24,50:	23,40:	22
articole nedenumite:	16,17:	15,65:	14,25:
cabluri de fier	48	46,40:	43
cabluri de oțel:	57	55	54
cuie	17, 17,50;	16,30:	10,50—9,50;
nituri	20	19,30:	14,50:
șuruburi	27	26,44:	23,50:

Remedii

Pentru îndreptarea actualei stări din metalurgie, industriașii preconizează următoarele soluții:

- 1) Reînceperea comenzilor la stat, județ și comună
- 2) Încetarea comenzilor în străinătate.
- 3) Revizuirea tarifelor de transport pe C.F.R., ele fiind foarte urcate astăzi.

4) Pentru protegerea industriei indigene, mărirea taxelor vamale pentru sîrma de aramă.

5) Reducerea taxelor de import și a tarifelor de transport pentru materiile prime care trebuiesc importate din străinătate ca: plumb de mină, antimoniu, oxid de plumb.

6) Industria acumulatorilor luînd o dezvoltare suficientă pentru a face față consumului intern, o protecție a ei va fi bine venită, prin restrîngerea tot mai mult a importului, atît a acumulatorilor complecți, cît și a plăcilor de acumulatori: taxele vamale să fie aplicate cu toată strictețea, chiar cînd acești acumulatori sînt importați cu alte piese de auto sau radio.

Situația generală

În afară de atelierele mecanice mai mici, cea mai mare parte din ele scoase din funcțiune —, n-au funcționat în anul 1931 și următoarele metalurgii mari: Uzinele metalurgice Ploești, Uzinele Miniere fosta Canada din Ploești, Concordia Cîmpina, S.A. Metalurgică Buzău fosta I. Hôrer, Prometeu din Ploiești, R.R. Redgrave, atelierele din Moreni și Mislea, Metalurgia Moștenitori Enescu din Buzău, Uzinele metalurgice Neptun din București, soc(ietatea) Macazul și soc(ietatea) Petrol Foraje din Ploiești și au redus activitatea cu 80%, avînd toate perspectivele ca în cursul acestui an să se închidă definitiv.

Producția pe anul 1931 a cîtorva metalurgii:

Denumirea fabricii	Felul producției	Anul 1931
1	2	3
Soc(ietatea) Anglia Ploiești	cabluri de oțel	producție 628.335 kg.
Metalica București	broaște	„ 120.000 „
	balamale	„ 20.000 „
	vorreibere	„ 15.000 „
	zăvoare, clanțe	„ 25.000 „
	cremoane pentru ferestre	„ 50.000 „
	sîrmă arsă	„ 350.000 „
	fier balot	„ 45.000 „
	cîrlige pentru ferestre	„ 15.000 „
Metaloglobus Buc(urești):	bidoane cutii	„ 473.753 „
Frații Goldenberg București	cuie	„ 491.480 „
	sîrmă arsă	„ 110.855 „
	sîrmă galvanizată	„ 162.279 „

1	2	3
	țevi de plumb	„ 184.233 „
	alice	55.801 „
	sîrmă ghimpată	„ 118.777 „
	sîrmă Rabitz	„ 16.000 m
	găleți galvanizate	„ 115.717 buc.
S.E.T. Ing. Zamfirescu București	avioane	25 buc.
Enăchiță Văcărescu țesăt(orie) sîrmă		
Buc(urești)	grilajuri, rame	36.625 m.p.
	somiere	498 buc.
	pinză galvanizată	877 m.
	„ monter	118 m.
	„ Rabitz	482 m.
	„ alamă	149 m.
	grilaj ondulat	136 m.
	sîrmă ghimpată	1 256 m./... ¹

D A C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 9/1932, f. 5—7, original.

¹ Sfirșitul documentului lipsește.

198

1932 martie 19, <București>.

T a b l o u

Rețea de luminat public (aerian și subteran) = lungime, nr. de lămpi și cost total pe ani.

Anul	Lungimea în metri	Nr. de lămpi	Costul total în lei	Observații
1927	22.259	622	4.652.310	
1928	48.146	1.392	11.182.540	
1929	54.041	1.683	10.519.708	
1930	32.323	899	6.987.074	
1931	25.904	1.050	5.270.712	
Total general	182.673	5.646	38.612.344	

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 3/1932, f. 40, copie.

1932, iulie 23, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
 Direcția industriei
 Inspectoratul Industrial București
 Str. Sft. Nicolae Șelari 5
 No. 462

23 iulie 1932

Către
 Direcțiunea Industriei

La nr. 61995/1932.

Avem onoarea a vă face cunoscut că în urma cercetărilor făcute la fabrica S.A.R. „SOLEX” în București, am constatat cele ce urmează:

Fabrica este instalată în str. Fintinica 40 și a fost pusă în funcțiune la data de 15 iunie 1932 sub denumirea „Uzinele metalurgice și chimice Române Sorex”. Posedă o forță motrice de 7 H. .

Localul fabricii este închiriat pentru 200.000 lei anual.

Mașini și instalațiuni:

3 cuptoare pentru topit zinc

4 ventilatoare

canale de comunicare, țevărie, conducte și accesoriile necesare, în valoare de lei 1.500.000.

Materii prime: blocuri de zinc și cocs, procurate din țară și în străinătate.

Producțiuni: alb de zinc 2000 kgr. pe zi.

Personal ad-tiv: 2 români

„ tehnic: 1 român

Lucrători calificați: 8 români și 1 străin

„ necalificați: 7, (în total 15)

Fabrica este deservită de Gara București Est.

Din cele arătate, rezultă că fabrica Soc(ietății) Uzinele Metalurgice și Chimice Române „SOLEX” din București, str. Fintinice Nr. 40, îndeplinește condițiile leaii și deci avantajele acordate în mod provizoriu, pot fi transformate în definitive.

Inginer, Șef, Andone
 L.S.

Șef de serviciu, C. A. Popovici

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, dosar 8/1931, f. 19, original.

1932 octombrie 6, <București.>

Institutul Românesc de Conjunctură
I.R.C.
Nr. 65
1932 octombrie 6,

Domnule Președinte,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință înființarea unui Institut Românesc de Conjunctură cu sediul în București, str. Dionisie 19.

După cum titlul indică, acest institut — în afară de strângerea materialului documentar și de studiul problemelor economice interesând țara noastră — se va ocupa și de cercetarea conjuncturii fenomenelor economice, în genul activității instituțiilor similare din străinătate.

Avînd nevoie, pentru scopul ce-l urmărim, și de publicațiile Uniunii Industriilor Metalurgice și Miniere, cu onoare vă rugăm să binevoiți a pune la dispoziția institutului nostru colecția dărilor de seamă anuale, precum și orice lucrări și date statistice publicate de dv., care intră în cadrul activității noastre.

Datele și studiile institutului nostru vor fi publicate și evident că vă vor fi remise pentru uzul dv. Primul număr al Buletinului nostru va apare la 1 ianuarie 1933.

Mulțumîndu-vă anticipat pentru concursul ce ni-l veți da, vă rugăm să primiți, domnule Președinte, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni

Institutul Românesc de Conjunctură

Președinte
ss. indescifrabil

Secretar general
ss. indescifrabil

D-sale

Domnului Președinte al Uniunii Industriilor Metalurgice și Miniere
București.

D.A.C., fond U.G.I.R., dosar 17/1932, f. 87, copie.

201

1932 decembrie 2, <București>

Președinția Adunării Deputaților
2. XII 1932

Domnule Președinte

Domnul deputat Răsnovan T. în ședința de la 2 decembrie a.c., a făcut următoarea întrebare:

„Am onoare a întreba pe domnul ministru al apărării naționale și dl. ministru al muncii următoarele:

O parte din muncitorii Arsenalului sînt organizați în sindicatul fier-metal, sindicat recunoscut ca persoană juridică și afiliat Confederației Ge-

nerale a Muncii. Acest sindicat este constituit în baza legii sindicatelor profesionale, care prin art. 3, garantează libertatea tuturor muncitorilor din România, fără deosebire dacă sînt ocupați în întreprinderile statului sau particulare, dreptul de a se organiza. Sindicatul, în afară că prin acțiunile duse de el asigură muncitorimii condițiuni de muncă și salarizare mai bune, dar dă și ajutoare bănești muncitorilor bolnavi și șomeri.

În contrazicere cu dispozițiunile clare ale art. 3 din legea sindicatelor profesionale, directorul Arsenalului Armatei, d. col(onel) Negri, prin un ordin citit, interzice lucrătorilor de a mai face parte din sindicat, amenințîndu-i cu pedeapsa de dare afară din lucru, fără drept de preaviz, dispoziție de altfel absolut ilegală.

Prin acest ordin se mai cere lucrătorilor să semneze un angajament care, la punctul 5, prevede că lucrătorul care se va organiza va fi imediat concediat din serviciu, fără drept la preaviz.

În vederea celor sus induse, cer domnilor miniștri anchetarea de urgență a cazului, pedepsirea vinovatului și luare de măsuri ca legile să fie respectate“.

Subsemnatul vă comunică textul acestei întrebări, care s-a făcut cunoscut și d-lor miniștri al muncii și al apărării naționale.

Președinte,
ss. indescifrabil

Secretar general
ss. indescifrabil

D.A.C., fond P.C.M., dosar 4/1932, f. 75, original.

202

1932 decembrie 16, București.

Uniunea Industriilor Metalurgice din România
București, 16 decembrie 1932
Ajutorul de șomaj în iarna 1933

Din inițiativa Ministerului Muncii și după numeroase consultări ale acestui Minister cu camerele de comerț și industrie, cu uniunile patronale și ale lucrătorilor, a luat ființă la Ministerul Muncii un „Comitet Central al Șomajului“, care dă directive generale comitetelor locale regionale și avizează asupra măsurilor de luat pentru strîngerea și întrebuințarea fondurilor. Comitetul are de președinte pe ministrul muncii și vice președinți pe dl. Orghidan, președintele nostru, iar din partea lucrătorilor pe dl. I. Flueraș.

Cu acordul principal al reprezentanților patronatului, precum: U.G.I.R. Uniunea Camerelor de Comerț și Industrie, Uniunea noastră, Uniunea Sfaturilor Negustorești, și reprezentanților salariaților prin Confederația Generală a Muncii și Societatea Generală a funcționarilor comerciali, s-a hotărît ca patronii și lucrătorii să contribuie în aceeași proporție și după aceleași

norme la crearea unui fond de șomaj, plătindu-se 1% din salariile înscrise în listele de plată. Acest 1% este repartizat în două părți egale, câte 0,50 pentru patroni și 0,50 pentru salariat.

Comitetul Central al Șomajului, constituit din inițiativa Ministerului Muncii și întărit printr-un jurnal al Consiliului de Miniștri, a hotărât principial că acest ajutor trebuie adunat și distribuit în centrele industriale unde șomajul este constant. Colectarea sumelor de la patroni și lucrători se va face fie prin U.G.I.R., pentru societățile ce fac parte din Uniune, fie prin camerele de comerț locale, fie prin orice alte mijloace la alegerea comitetului local de șomaj. Distribuirea acestor fonduri, cum și a sumelor obținute de la primării, camerele de industrie și comerț, prefecturi și din cotizațiuni benevole, se va face de comitetul local, după ce din totalul sumelor adunate se va deduce 10% rezervate Comitetului Central al Șomajului.

Comitetul Central al Șomajului are de scop:

— să dea directivele generale pentru alegerea șomerilor, stabilirea numărului lor pe localități și modul de ajutorarea lor.

— să adune fondurile obținute cu destinația generală de ajutor, pe acelea provenind din centrele industriale unde nu e șomaj și cota de 10% trimisă de comitetele locale.

— să acopere din sumele adunate nevoile din regiunile unde șomajul ar fi mai pronunțat, iar mijloacele locale insuficiente.

— să ia orice dispozițiuni cerute de împrejurări. /.../ ¹

Președinte
ss. indescifrabil

Secretar general
ss. indescifrabil

D.A.C., fond U.G.I.R., dosar 18/1932, f. 25—27, copie.

¹ Roagă U.G.I.R. să dea un sprijin cit mai eficace, urgentînd adunarea sumelor în vederea sărbătorilor.

203

1932 decembrie 23, <București>.

Standard Electrica Română S.A.

Proces verbal Nr. 20
al ședinței Consiliului de Administrație
din 23 decembrie 1932

Ședința se deschide la ora 6 p.m. sub președinția d-lui Ghika.

Prezenți d-nii administratori: Gr. Duca, Col. Drossu, R. Bauer. I.C. Miclescu-Prăjescu.

Reprezenți: Dl. Geoffrey A. Ogilvie prin dl. Ioan C. Miclescu-Prăjescu.

Asistă și d-nii censori: I. Diaconescu, I. Rădescu și Marin Seinescu.

1. Se aprobă procesul verbal nr. 19 din 29 noiembrie.

2. Se face raportul lunar asupra activității societății, arătîndu-se că Ministerul Apărării Naționale a adresat o cerere societății pentru crearea

în țară a unei fabrici pentru cablurile necesare trebuințelor armatei. După un studiu aprofundat, s-a informat ministerul că, întrucît investițiunile de făcut nu ar renta față de cantitatea de cabluri ce eventual s-ar comanda, afacerea aceasta nu ne poate interesa.

Se continuă tratativele cu Administrația P.T.T. în vederea furniturii unui ansamblu radio-telegrafic pentru unde scurte și sperăm să ajungem la un rezultat satisfăcător.

Cele două posturi livrate pentru aviația civilă sînt în curs de montare. O parte din lucrările pentru București sînt terminate. La Galați, lucrările se vor termina în curînd. La finele lui ianuarie sau începutul lui februarie va veni un inginer special din Londra, pentru a pune în funcțiune instalațiile. Primele două plăți contractuale în valoare de lei 2.145.200 au fost efectuate.

S-a montat pe un aeroplan un receptor de radio special, cu care s-au făcut încercări pentru a se dovedi că pot fi utilizate pentru avioanele românești.

Primele încercări, efectuate bineînțeles pe pămînt, au dat rezultate satisfăcătoare.

Ne mai fiind nimic la ordinea zilei ședința se ridică la ora 7 seara.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Standard, dosar 43/1932, f. 15 original.

204

<1932, București>

Expunerea de motive
la proiectul de lege industrială

Condițiuni generale

/.../ Dacă considerăm valoarea producției rezultă că în 1928 numai industria alimentară, a lemnului, metalurgică și textilă au produs mărfuri în valoare de 27 miliarde lei, toată producția industrială din acel an avînd o valoare de 34 miliarde lei anual, în timp ce valoarea cerealelor și a derivatelor exportate în 1928 a fost de 19 miliarde lei.

Prin scăderea prețurilor la cereale, valoarea exportului a scăzut cu aproape 50%. Evident că și valoarea producției industriale a scăzut, însă în proporție mult mai redusă, astfel încît importanța industriei a apărut în anii din urmă și mai mare.

După statistica întocmită de Ministerul Industriei, reiese că industria alimentară, a materialelor de construcție și a lemnului a acoperit în 1928 aproape 100% din consum, industria hîrtiei, pielăriei și chimică 75% din consum, industria sticlăriei 50% din consum, etc.

/.../ La noi chestiunea suprainvestițiilor a luat azi proporții importante și în destul de numeroase ramuri de industrie, încît o intervențiune de stat, cel puțin cu caracter temporar, s-a simțit absolut necesară. Pentru exempli-

eficare, dăm mai jos următorul tablou din care se vede situația din 1930 la noi în unele ramuri industriale, adică procentul de utilizare a instalațiilor respective, față de puterea lor de producțiune:

Industria săpunurilor	2 %	din capacitate
„ tricotajelor	2 %	„ „
„ siderurgică (cupatoare înalte)	2 %	„ „
„ cărămizilor	27 %	„ „
„ cuielelor	3 %	„ „
„ cimentului	4 %	„ „
„ sticlei	4 %	„ „
„ uleiurilor vegetale	4 %	„ „
„ mucavalei	46 %	„ „
„ prod(uselor) laminate de fier	4 %	„ „
„ prod(uselor) laminate de fier	4 %	„ „
„ hîrtiei	6 %	„ „
„ postavurilor	6 %	„ „
„ prod(uselor) laminate (tablă)	7 %	„ „

Adăugăm că în 1931 și apoi în 1932, această situație este și mai defavorabilă. /.../

D.A.C., fond U.D.R., dosar 18/1931, f. 63—64, 70—71, copie.

205

1933 martie 8, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
 Direcțiunea Industriei
 Inspectoratul Industrial București
 Str. Nicolae Șelari 5
 Nr. 1059
 8 martie 1933

Către Direcțiunea Industriei

Avem onoarea a vă înainta aci alăturat cererea înreg(istrată) la nr. 4524 din 1933 a firmei „Rova“ S.A.R. Fabrică a acumulatori electrici din București, Calea Rahovei nr. 240, prin care solicită a i se acorda avantajile legii pentru încurajarea industriei naționale în mod definitiv.

Din cercetările făcute de noi, la fața locului, rezultă că în prezent situația fabricii este următoarea

Capitalul investit în instalațiuni și mașini este de	} 1.140.000
lei 1.040.000	
Teren, clădiri cu chirie anuală de	„ 100.000

Instalațiunile sînt conduse de 3 electromotoare de 10 H.P. și se compun din:

un grup convertizor,
1 malaxor,
2 mașini pentru turnat plumb,
diverse forme de turnat (24 bucăți)
200 vase de format plăci,
gazogenerator,
cazan de topit plumb,
1 distilator

Materia primă se compune din:

plumb ...	60.000 kg anual
acid sulfuric ...	20.000 „ „
articole de ebonită ...	1.000 „ „
vase de sticlă ...	10.000 „ „
cutii de asfalt ...	15.000 „ „
separatori ...	40.000 „ „

Producția constă din: acumulatori electrici 3.000buc. mari și mici pe an, diverse piese de acumulatori pentru 3.000 buc. pe an.

În fabrică lucrează 15 lucrători români, și un maestru cehoslovac.

Fabrica este condusă de un director, inginer specialist, cetățean român, ajutat de 2 funcționari, cetățeni români. Fabrica este deservită de gărilile: Nord, Sud, Est și Dealul Spirii.

Din cele expuse, rezultă că numita întreprindere îndeplinește condițiunile legii, prin urmare i se pot acorda aceste avantagii în mod definitiv.

Șeful Inspectoratului Industrial

Inginer șef, ss. indescifrabil

Inspector industrial
ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Electrotehnică, dosar 17/1933, f. 1, original.

206

[1933 martie 23, București].

Memoriu

privind fabrica de aparate radiofonice, electrice și transformatori

Animat de ideea că în țările din Occident, progresele realizate în domeniul undelor herțiene au adus țărilor respective un aport moral însemnat din cauza eficacității radiofoniei ca instrument de propagandă națională și culturală în masele largi ale populațiunii, constituind astăzi un mijloc primordial și

esențial pentru pătrunderea ideilor și culturii naționale, pe de o parte, iar pe de altă parte, din punct de vedere economic, aceste industrii, constituind un venit pentru țările respective, direct prin înseși înflorirea lor, iar indirect, prin ieftinirea produselor, făcându-se accesibile maselor largi ale popoarelor, care devin astfel contribuabili societății de radio-difuziune, deci ai statului, iar din alt punct de vedere, prin ocuparea de elemente tehnice și formarea altora, micșorînd șomajul existent astăzi, și pregătind tot odată forțe care de la un moment dat țara va avea nevoie, — căci experiența războiului mondial ne-a învățat cită importanță era pentru acțiunea militară, comunicațiile radio electrice.

Considerînd pe de o parte faptul că astăzi, de exemplu într-o țară ca Germania, la o populațiune de circa 45.000.000 locuitori există 4500 fabrici de aparate radiofonice și accesorii, iar că la noi în țară la o populațiune de cca. 18.000.000 locuitori, nu avem nici o singură fabrică pentru construcția acestor posturi de recepțiune și de emisiune radiofonică, ideea amenajării unei fabrici pentru aceste articole este elocventă.

Aparatele radiofonice și accesoriiile au fost importate și sunt importate pînă în prezent din străinătate, cifra de import fiind destul de importantă.

Avînd în vedere balanța noastră comercială deficitară, și măsurile prezente pentru îngrădirea importului, este evident, că, crearea unei asemenea industrii la noi ar economisi importarea aparatelor radiofonice scumpe din străinătate și exodul valurilor forte spre țările străine. Prin urmare, cu materii prime din țară, precum și cîteva materii prime ce nu se găsesc în țară, importate, suntem în măsură a fabrica produse a căror valoare constituie un multiplu mare al cotei de import de materii prime. Acest fapt vine în sprijinul înșăși ideii contingentării importului, ocupînd tot odată mîna de lucru națională și formînd specialiști de care avem absolută nevoie.

Fabrica „Faret” de aparate radiofonice, electrice și transformatori va ocupa pentru început 25 lucrători, toți de naționalitate română, precum și ingineri, și tehnicieni, precum și funcționari administrativi români.

Forța motrice, precum și instalațiunile mașinale ale fabricii, sunt trecute în deviz, iar aranjarea lor în anexatul plan.¹

Puterea de fabricațiune, capacitatea, va fi la început, cu instalațiunile mașinale disponibile, de cca. 500 aparate radiofonice de recepțiune pe lună. În afară de aceasta, se vor mai fabrica cu aceeași capacitate cca. 500 bucăți transformatori mici, electrice, pentru aplicațiune în radiofonie și electricitate.

Sediul fabricii va fi în București, str. Epureanu nr. 14.

Vor fi ocupați:

2 maiștri de ateliere, 18 lucrători la bobinărie și în sala de montaj, 3 lucrători în laborator, precum 2 lucrători la ambalare; în afară de aceasta, un inginer electrotehnic, specialist, secondat de un tehnician specialist, iar în biroul administrativ, 2 funcționari, precum și 3 agenți plasatori.

Pentru expedierea mărfii în provincie se va utiliza Gara de Nord, Gara Obor.

Dipl. Ing. Jules Halpern

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Electrotehnică, dosar 15/1933, f. 2, original.

¹ La dosar, f. 3—4.

1933 martie 30, <București>.

Standard Electrica Română s.a.

Proces-verbal nr. 23
al ședinței consiliului de administrație
din 30 martie 1933

/.../ 2. Dl. director general Geoffrey Ogilvie face raportul lunar asupra activității societății. D-sa arată că în cursul lunii martie a.c. s-au primit comenzi în valoare de circa patru milioane lei, din care cea mai mare parte de la Societatea de Telefoane.

S-au supus diferitelor autorități de stat oferte pentru aproximativ 3,5 milioane lei. Afacerile în curs sînt: 20 posturi de recepție și de emisiune radio pentru avioane, oferite Subsecretariatului Aerului, cu șanse de reușită; 8 aparate Creed pentru Regia Autonomă P.T.T., a cărei comandă a fost semnată de Ministerul Comunicațiilor. S-au primit contingentările de import pe perioada aprilie—iunie a.c., din partea Serviciului Reglementării Importului. Cantitățile autorizate fiind însă prea mici, necesare a se interveni pentru obținerea augmentării cantității suplimentare. Aparate de recepție radio din Anvers și Viena au sosit. Se studiază posibilitatea de a le importa în piese, spre a se putea fabrica aici. .../

F.A.S.M.B., fond S.A.R. Standard, dosar 439/1930, p. 23, original.

<1933 aprilie 10, București>.

Act Constitutiv

Dl. profesor dr. Ion Cantacuzino, cu domiciliul în București		
p-ța Lahovari 2,		
Dl. profesor dr. Ștefan Nicolau	„	„
str. Boteanu 6		
Dl. profesor dr. Petruș Niculescu	„	„
str. J. Michelet 7		
Dl. profesor dr. Nicolae Deleanu	„	„
str. Barbu Delavrancea 49		
Dl. dr. G. Ionescu Brăila	„	„
str. Popa Rusu 24		
Dl. Nicolae Săveanu, fost ministru	„	„
str. M. Roșeti 14		
Dl. dr. Dumitru Popovici	„	„
str. Biserica Amzei 30		

Dl. droguist Isidore Karmitz	„	„
Șos. Kiseleff 45 bis		
Dl. dr. Nicolae Costache	„	„
b-dul L. Catargiu 46		
Dl. profesor dr. Alexandru Ciucă	„	„
str. V. Conta 5		
Dl. profesor dr. Nicolae Gheorghiu	„	„
b-drul L. Catargiu 46		
Dl. profesor dr. Anton Dobrovici	„	„
b-dul L. Catargiu 40		

S-au convertit următoarele:

Art. 1. Subscrișii contractanți fondăm și constituim o societate anonimă pe acțiuni sub denumirea: Medico-Farmaceutică S.A.R. Statutele aici anexate purtind semnăturile tuturor contractanților, fac parte integrantă din prezentul act constitutiv.

Art. 2. Sediul principal al societății este în București. Se vor putea înființa și sucursale sau agenții în țară sau în străinătate, înființarea lor se va face numai în baza hotărârii adunării generale luată cu majoritatea de voturi.

Art. 3. Durata societății este nelimitată.

Art. 4. Obiectul societății este

a) Fabricarea în țară, cu colaborarea marilor case din străinătate, a diferitelor medicamente și altor produse întrebuințate în terapeutică.

b) Ajutorarea farmaciștilor la deschiderea de farmacii proprii prin acordare de credite în mărfuri.

c) Acordarea de burse studenților merituosi ai facultăților de medicină umană, veterinară și farmacie.

d) Subvenționarea asociației pentru casa de ajutor a medicilor umani, veterinari și farmacie din România.

Art. 5. Capitalul societății este de lei 6.000.000 împărțit în 12.000 acțiuni a lei 500 valoare nominală fiecare, putându-se emite și în titluri cumulative de 5, 10, 20, 50 și 100 acțiuni.

Capitalul social s-a subscris în întregime de noi contractanți, în proporția arătată mai jos, iar la semnarea prezentului act s-a vărsat 30%, sumă depusă de fiecare la Banca Națională a României, precum u mează:

Dl. profesor dr. Ion Cantacuzino, a subscris lei 100.000 în 200 acțiuni a lei 500.

Dl. profesor dr. Ștefan Nicolau a subscris lei 100.000 în 200 acțiuni a lei 500.

Dl. profesor dr. Petruș Niculescu a subscris lei 100.000 în 20 acțiuni a lei 500.

Dl. profesor dr. Nicolae Deleanu a subscris lei 100.000 în 200 acțiuni a lei 500.

Dl. dr. G. Ionescu Brăila a subscris lei 100.000 în 200 acțiuni a lei 500.

Dl. Nicolae Săveanu a subscris lei 100.000 în 200 acțiuni a lei 500.

Dl. dr. Dumitru Popovici a subscris lei 100.000 în 200 acțiuni a lei 500.

Dl. Isidore Karmitz a subscris lei 4.900.000 în 9800 acțiuni a lei 500.
 Dl. ing. Nicolae Costache a subscris lei 100.000 în 200 acțiuni a lei 500.
 Dl. prof. dr. Alex. Ciucă a subscris lei 100.000 în 200 acțiuni a lei 500.
 Dl. prof. dr. Nicolae Gheorghiu a subscris lei 100.000 în 200 acțiuni a lei 500.
 Dl. prof. dr. Anton Dobrovici a subscris lei 100.000 în 200 acțiuni a lei 500. /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 59/1933, f. 2, copie, = M. Of., nr. 298, din 23 decembrie 1933, pag. 9383—9386.

209

1933 aprilie 28, București.

Convențiune

La data de 31 decembrie 1933 expirând vechea convențiune din 28 aprilie 1932, subsemnatele firme decid de comun acord încheierea unei noi convențiuni în următoarele condițiuni:

Scopul esențial al acestei convențiuni este raționalizarea prin centralizarea vânzării, normalizarea condițiunilor de vânzare și de plată, repartizarea pe raioane a comenzilor fabricilor mai apropiate de locul de destinație, preluarea comună a delcrederii pe baza unei liste de credit a clienților întocmită de comun acord, dînd în modul acesta, prin simplificarea operațiilor de vânzare, deci a spezelor, și prin economisirea diferențelor de fracht și reducerea riscurilor, tuturor membrilor posibilitatea să efectueze vânzări la prețuri ieftine, fiecare participant avînd bineînțeles obligația să îngrijească de o execuție ireproșabilă a tuceriei.

Firmele:

Uz(inele) „Titan-Nădrag-Călan“, București,
 „Schramm, Huettl et Schmidt“, Topleț,
 Met(alurgia) „Sig. Hornstein et Co“, București
 Uzinele de Fier „Vlahița“, Vlahița,
 Turnătoria de Fier și Fabrica de Mașini din Cluj, se obligă
 să respecte următoarele condițiuni:

I. Cotele:

Uz(inele) Met(alurgice) „Titan-Nădrag-Călan“, Buc(urești)	51,028%
„Schramm, Huettl et Schmidt“, Topleț	18,372%
„Metalurgia Sig. Hornstein et Co. Buc(urești)	12,250%
Uz(inele) de Fier „Vlahița“, Vlăhița	12%
Turnătoria de Fier din Cluj	6,350%
	<u>30 vag(oane) garantate</u>
	100%

Orice membru al convențiunii are dreptul să cedeze în debitul cotei sale, comenzi în favoarea unui alt membru al convențiunii.

II. Obiectul convențiunei:

În cadrul acestei convențiuni intră toate acele materiale ce se fabrică de mai multe turnătorii conform listei nr. 1 alăturate¹ și sunt excepționate cele trecute în lista nr. 2 anexată.¹

Pentru uși șlefuite și nichelate pentru sobe de teracotă s-a încheiat o convențiune specială, care face parte integrantă a acestei convențiuni.

Toate turnătoriile participante ale acestei convențiuni se obligă a nu produce nici direct, nici indirect alte articole decât cele ce au produs în ziua semnării convențiunei sub sancțiunile prevăzute la art. 11 și urmează ca aceste articole să fie indicate de fiecare turnătorie în parte, formînd lista nr. 3 aci anexată.¹

Dacă o turnătorie intenționează să introducă un nou articol în programul ei de producție, urmează să anunțe acest articol Bir(oului) de Evid(ență) și dacă în termen de maximum 6 luni de zile de la data anunțării fabrica resp(ectivă) începe livrarea articolului în chestiune, fabricarea acestui articol îi romine exclusiv rezervată, celelalte turnătorii neavînd dreptul a-l fabrica pe toată durata convențiunei.

Celelalte fabrici participante ale acestei convențiuni care se opun introducerii articolului nou, invocînd dreptul mai vechi, trebuie să le dovedească imediat la anunțare.

Nu fac parte din această convențiune necesitățile proprii ale membrilor convențiunii, cit și afiliațiunilor industriale ale acestora, deocamdată „Reșița”. „Ciclop”, Întreprinderile Metalurgice D. Goldenberg Fii“, Brăila și Industria Fierului S. A. Buc(urești) (afiliațiunile Uzilelor Titan, Nadrag, Călan). Afiliațiunile pentru care se vor cere aceleași drepturi pe viitor, urmează să fie anunțate din caz din caz.

În ceea ce privesc livrările către stat, autorități, legi publice, comercializate, mixte, Uzinele Comunale, S.T.B., se va stabili o înțelegere între participanții convențiunei care au luat parte în ultimii doi ani la licitațiuni, iar materialele livrate nu vor fi luate în considerație la calcularea cotei.

Articolele asupra cărora turnătoriile urmează să se înțeleagă în baza unei scrisori separate ce face parte integrantă din această convențiune, sunt menționate, pe baza indicațiunilor fiecărei turnătorii, în alăturata listă nr. 4¹; ceilalți fabricanți n-au dreptul de a produce aceste articole pe toată durata convențiunei, cu excepția cazurilor cînd asemenea articole sunt comandate de către clienții particulari pentru uzul propriu.

III. Vînzarea centralizată prin Socomet

Vînzarea se va face pentru toți participanții convențiunei prin soc(ietatea) „Socomet” în conformitate cu prețurile și condițiunile stabilite de comun acord și comunicate în acest scop soc(ietății) „Socomet”.

Toți participanții se obligă a remite toate comenzile clienților ce vor primi eventualul direct, Bir(oului) de Evid(ență) și de a nu efectua nici o livrare pentru care nu au primit comanda resp(ectivă) uîn partea Bir(oului) de Evid(ență) sub sancțiunile indicate la al 11 al acestei convențiuni./.../2.

V. Fixarea prețurilor și a condițiilor de vânzare, comitetul:

Fixarea prețurilor, condițiilor de vânzare și livrare vor fi hotărâte de către un comitet, care se va compune din câte un delegat (proprietar, director sau procurist) din partea firmelor „Uz(inele) Titan Nădrag Călan“, „Schramm, Huettl et Schmidt“, „Met(alurgia Sig(mund) Hornstein“, „Uzinele Vlăhița“ și „Turnătoria de Fier din Cluj“, comitet care se va întruni în baza invitațiilor soc(ietății) Socomet; deasemeni fiecare membru în parte are dreptul oricând să ceară prin soc(ietatea Socomet convocarea comitetului. La toate ședințele comitetului va lua parte de drept și un delegat al soc(ietății) Socomet.

Comitetul va lua dispozițiunile cu majoritatea de voturi, calculate pe baza cotelor, însă cu acordul a minimum 3 membrii, cu următoarele excepțiuni:

Pentru reducerea prețurilor, întocmirea listelor de credite și schimbarea lor, deciziunile se vor lua pe baza cotelor de mai jos:

Uz(inele) „Titan-Nădrah-Călan“	36,79%
„Schramm, Huettl et Schmidt	19,64%
Met(alurgia) „Hornstein“ Buc(urești)	16,43%
Uz(inele) „Vlăhița“	13,97%
Turnătoriile Cluj	13,17%
	<hr/> 100%

neavînd nevoie pentru majoritatea de voturi de minimum 3 membri.
/.../ ³.

XI. Sancțiuni:

Participanții acestei convențiuni, se obligă ca în cazul cînd nu vor respecta unul din punctele convenite, în special dacă nu vor anunța livrările, sau dacă nu vor respecta dispozițiunile Bir(oului) de Evidență, sau dacă vor oferi direct, vinde direct, sau vor acorda bonificații secrete, să plătească drept în favoarea celorlalte fabrici după cotele lor, sancțiuni cîte lei 2,50 per kg. tucerie pentru cantitatea vindută cu alte prețuri sau alte condițiuni, precum și pentru cantitatea neanunțată Bir(oului) de Evidență, scăzîndu-li-se totodată din cotă de două ori cantitatea vindută contrar stipulațiilor prezentei convențiuni, iar în caz de recidivă, sancțiunile se dublează.

Sancțiunile vor fi hotărâte numai de tribunalul arbitral.

Pentru garantarea executării hotărîrii arbitrilor, fiecare membru va depune o garanție de lei 30.000 — pentru fiecare procent de cotă, fie în numerar, fie în accepte, la soc(ietatea) Socomet, contra unei scrisori, prin care urmează să se confirme că acceptele drepuse se află numai la dispoziția comisiei de arbitri, cu dreptul de utilitare exclusiv de către această comisiune. Acceptele vor fi emise la ordinul soc(ietății) Socomet.

Acceptele pentru anul 1934 se vor scadeņa per 30 iunie 1934 și trebuiesc bineînțeles preschimbate la timp. Acceptele trebuiesc emise și semnate în regulă și vor fi plătibile în București /.../ ⁴.

XIV. Excluderea din convențiune:

În cazul cînd una din turnătoriile participante va fi în încetare de plăți, sau din orice motive ar înceta producția pentru un timp mai lung de 6 luni, o eventuală excludere a acestei turnătorii se poate decide cu majoritatea de voturi de completul comitetului în ședință plenară.

Cota turnătoriei exclude se împarte între celelalte turnătorii rămase, în proporție cu cotele acestora.

XV. Durata convențiunei:

Prezenta convențiune intră în vigoare cu începere de la 1 ianuarie 1934, durata ei fiind fixată pînă la 31 decembrie 1936 și se va prelungi automat pe timp de încă 3 ani și mai departe dacă nu va fi denunțată de una din turnătorii la 1 octombrie 1936, respectiv în aceeași zi a anilor următori.

Bineînțeles că la o eventuală prelungire a convențiunei urmează să fie preschimbate acceptele de garanție.

Uz(inele) Met(alurgice) Unite „Titan-Nădrag-Călan”

București

Buc(urești) 28.IV.1933

Schramm, Huettl et Schmidt Topleț

Met(alurgia) Sig(mund) Hornstein et Co.

București

ss. indescifrabil

Uzinele de fire „Vlăhița” Vlăhița

Turnătoria de Fier și Fabrica de Mașini din Cluj

D.A.C., fond M.I.C., D.G.I., dosar 4/1933, f. 1—11, original.

¹ Lipsă la dosar.

² Se stabilesc bonificațiile ce urmează a se plăti de firmele ce depășesc cota cuvenită, precum și modul de repartizare a comenzilor.

³ Se stabilesc unele detalii, privind cazurile de modificarea prețurilor, creditele comune, facturarea produselor vândute și controlul respectării convenției.

⁴ Se prezintă tribunalul arbitral.

210

1933 aprilie 30, București .

Exploatarea uzinei Dobrești în anii
1931 și 1932

Cantitățile de energie la București de la uzina Dobrești în anii 1931 și 1932 au fost respectiv de 32.534.630 kw-ore și 24.308.540 kw-ore.

Pentru acești ani, din date comunicate de soc(ietatea) Ialomița, energia disponibilă la Dobrești a fost de 58.487.867 kw-ore și 41.498.200 kw-ore. Cifrele soc(ietății) Ialomița, nu pot fi admise decît cu serioase corecțiuni pe care le arătăm mai jos. /.../ 1.

Conduși de considerațiunea aceasta că pentru unitățile ce trebuie să funcționeze la Grozăvești, spre acoperirea surplusului de putere, trebuie să se asigure o funcționare rațională, am stabilit cantitățile ce ar fi fost utilizabile de la Dobrești.

Găsim în felul acesta că pentru anul 1931 energia utilizabilă de la Dobrești a fost de 27.219.225 kw-oră față de consumația de 32.534.630 kw-ore, iar în anul 1932 energia utilizabilă a fost de 24.646.741 kw-ore față de deconsumația de 24.308.540 kw-ore.

Trebuie de relevat că în 1931 cantitățile ce s-au luat de la Ialomița sunt mult mai mari decât cantitățile pe care ar fi trebuit să le luăm în baza considerațiilor de mai sus. Aceasta s-a făcut bineînțeles cu serioase sacrificii pentru buna exploatare a uzinei Grozăvești.

F.A.S.M.B., fond U.C.B., Secretariat, dosar 2/1933, f. 111--115, copie.

¹ Se prezintă considerațiile și calculele care stau la baza corecțiilor.

211

(1933 iunie 2, București).

Moțiune

Uniunea Generală a Industriașilor din România constată:

a) Situația din ce în ce mai importantă pe care o ocupă în economia națională valoarea produselor industriale, care este de 54 miliarde lei în 1932, adică aproape tot atît cît valoarea totală a întregii producții agricole;

b) Contribuția excepțional de importantă pe care industria o dă statului, contribuție reprezentată de taxe, impozite, etc. ce însumează peste 8 miliarde lei, dintr-un buget total de circa 17 miliarde, adică 48%;

c) Sforțările făcute, cu toate sarcinile tot mai grele pe care statul le impune în ultimul timp, pentru reducerea prețului produselor industriale și, deci, pentru satisfacerea nevoilor consumatorilor din țată în condițiuni tot mai bune;

d) Asigurarea mijloacelor de trai la un număr de 540.000 lucrători cu familiile lor, ce trece astfel de 2 milioane de suflete;

e) Participarea tot mai activă a industriei, în primul rînd cea petrolieră și forestieră, în schimburile cu străinătatea, pentru obținerea unei balanțe comerciale active;

f) Posibilitatea procurării de valută pentru Banca Națională, atît grație exportului de produse industriale, cît și prin posibilitatea importării cît mai reduse a produselor de natura celor ce se fabrică în țară;

U.G.I.R.-ul, convins de rolul pe care exportul de produse industriale îl poate și trebuie să-l joace în dezvoltarea economică a României, atît de bogată în materii prime de tot felul, și de posibilitatea armonizării intereselor industriei cu cele ale agriculturii, păstrează convingerea neșrămutată că guvernul țării va ține seama de importanța acestei ramuri de producție, apreciind la justa lor valoare doleanțele ce vor fi prezentate de industriași.

U.G.I.R. mai păstrează deplina speranță că, cu ocazia diferitelor conferințe economice naționale și internaționale și în toate tratativele, pe care

reprezentanții țării le vor avea în viitor cu privire la economia noastră națională, guvernul va recurge la concursul acestei Uniuni, care, prin materialul adunat și experiența cîștigată, îi va sta totdeauna la dispoziție, spre a-i da un concurs eficace în toate hotărârile ce vor trebui să se ia cu privire la viitoarea desfășurare a vieții noastre economice, desfășurare de care depinde în bună parte, dacă nu în totalitate, asigurarea vieții politice însăși a statului românesc.

D.A.C., fond U.D.R., dosar 23/1923, f. 175—176, copie,

212

1933 iunie 30, București.

Frina Knorr
Societate anonimă

București, 30 iunie 1930
Str. G. G. Cantacuzino 23

Onor
Fabrica de Locomotive N. Malaxa S.A.R.

Loco

Cu referire la înțelegerea intervenită între dv. și Knorr Bremse A. G. Berlin, la data de 20 martie 1933, am convenit următoarele:

1. Dv. ne veți da tot concursul pentru introducerea frinei Hika-G la parcul de vagoane al Căilor Ferate și veți interveni cu toate mijloacele pentru introducerea acestei frîne la C.F.R., la societățile petrolifere și căile ferate particulare.

2. Dv. veți primi din partea noastră toate comenzile care se referă la montajul garniturilor de frînă, la furnitura timoneriei, instalațiile de conducere precum și la transformarea timoneriei actuale. În schimb, ne veți da posibilitatea prin fixarea de prețuri cît mai reduse, de a putea obține din partea C.F.R. înzestrarea vagoanelor de marfă cu frina Hildebrand-Knorr.

3. Dv. răspundeți pentru executarea conformă a lucrărilor și furniturilor și veți interveni pentru aprobarea importului pieselor care cad sub regimul contingentării, precum și pentru scutirea de taxe vamale a pieselor de frîne necesare înzestrării vagoanelor de marfă.

4. Dv., vă obligați de a apăra interesele casei Knorr-Bremse A. G. și la vânzarea celorlalte produse Knorr, ca preîncălzitoare, pompe de aer, etc., decît dacă acestea vi se vor comanda de către noi. Piesele ce vă vom comanda la dv. le veți fabrica exclusiv pentru noi, dv. luîndu-vă obligațiunea de a nu le mai furniza nici unei alte firme dinăuntru țării sau afară din România.

5. Această convențiune este valabilă atît timp cît va exista înțelegerea între Dv. și casa Knorr-Bremse A. G. Berlin din 20 martie 1933.

Vă rugăm a ne comunica acordul dv. cu prezenta convențiune prin semnătura celui de-al doilea exemplar și vă salutăm.

Cu toată stima

Frina Knorr S. A.

F.A.S.M.B., fond S.A.R. N.Malaxa, dosar 24/1933, f. 14—15, original.

Act constitutiv

Între subsemnații:

- 1) Profesor dr. Ștefan Bogdan, domiciliat în București, str. G. Gr. Cantacuzino nr. 44.
  - 2) Dr. Grigore Tomșa, domiciliat în București, str. G-ral Anghelescu 88.
  - 3) Inginer G. Bolomey, domiciliat în București, Calea Rahovei 33.
  - 4) Teodor Eftimiu, domiciliat în București, str. Vărăjitoarei 8.
  - 5) Alexandru Săvulescu, director general la Banca de Scont a României, domiciliat în București, str. Știrbei Vodă 202.
  - 6) Barbu B. Grăjdănescu, domiciliat în București, Calea Rahovei 33.
  - 7) Alexandru Simionescu, domiciliat în București, str. Antim 71
- s-au convenit cele ce urmează:

Art. 1. Pe baza acestui act constitutiv și a statutelor alăturate care fac parte integrantă din actul constitutiv, noi, subsemnații, am constituit o societate anonimă română pe acțiuni, sub denumirea de „Pharmarom” S.A.R. pe acțiuni, cu sediul în București avînd de scop și obiect:

a) Comerțul și fabricarea a orice fel de chimicale, droguri, produse farmaceutice, preparate științifice și industriale, opoterapeutice și cosmetice.

b) Comerțul și fabricarea de aparate științifice pentru uzul medical și obiecte și furnituri spitalicești și industriale.

c) Comerțul și fabricarea de orice produse anexe similare sau de orice altă natură.

d) Exploatarea de întreprinderi comerciale și industriale, concesiuni, participațiuni, precum și reprezentanțe.

e) Cointeresarea în industrii chimice sau de produse anexe sau similare, export și import de asemenea articole.

f) Publicarea sau editarea lucrărilor științifice sau de popularizare a produselor respective.

g) Închirieri și cumpărări de imobile pentru exercitarea comerțului în orice parte a țării, cu drept de a face toate actele prevăzute de statute, reînchirierea și revînzarea lor.

Art. 2. Durata societății este nelimitată.

Art. 3. Capitalul social este de lei 1.000.000 (un milion) împărțit în două mii acțiuni a câte 500 lei fiecare.

Art. 4. Capitalul social s-a subscris în întregime în numerare, în felul următor:

1) Dl. Profesor dr. Ștefan Bogdan lei	100.000
2) Dr. Grigore Tomșa	„ 100.000

3) Ing. G. Bolomey	„	150.000
4) Theodor M. Eftimiu	„	150.000
5) Alexandru Săvulescu	„	50.000
6) Barbu B. Grăjdănescu	„	250.000
7) Alexandru Simionescu	„	200.000
Total lei		1.000.000 /.../

D.A.C., fond T.I., dosar 98/1933, f. 2, 104, copie, = M. Of., nr. 214, din 18 septembrie, 1933, pag. 7080—7083.

214

1933 august 7, București

C.F.R.
Consiliul de Administrație

aprobă
București 7.VIII.1933

Președinte, ss. Capșa
Copie
Proiect de contract

Între Regia Autonomă a Căilor Ferate Române, denumită mai jos prescurtat C.F.R., reprezentată prin dl. ing. Cezar Mereuță, pe o parte și Fabrica de Locomotive N. Malaxa S.A. denumită mai jos prescurtat „Malaxa“, reprezentată prin dl. ing. N. Malaxa pe de altă parte, se încheie următorul contract, care are de scop furnizarea și instalarea echipamentului mecanic necesar motorizării vagoanelor C.F.R. destinate a înlocui trenurile cu aburi, pentru călători și mixte, prin aceste vagoane motorizate, denumite automotoare.

Art. 1. Liniile pe care se vor înlocui trenurile cu aburi de călători și mixte, cu vagoane motorizate, sunt acele ale listei anexate, care face parte integrantă din contract.

Art. 2. Motorizarea vagoanelor C.F.R. se va face după brevetele, licențele și metodele de fabricațiune ale lui Malaxa. /.../ ¹

Art. 3. Motorizarea vagoanelor C.F.R. se va face după natura și nevoile liniilor, ținându-se seamă de următoarele condițiuni tehnice:

1. Motoarele întrebuințate să fie cu combustie internă.

Motoarele de putere în jurul lui 100 CP se recomandă să fie cu explozie dacă datele exploatării vor dovedi că motoarele Diesel sînt inferioare celor cu explozie. /.../ ²

Vitezele medii să fie de ordinul lui 40 km/oră.

4. La vagoanele mici, pînă la 20 tone, să fie cu post de conducere la un singur capăt.

La vagoanele mari, de la 20 tone în sus, să fie comandă dublă în ambele direcții, sau în cazul cînd Uzinele Malaxa vor putea pune la dispoziție C.F.R. o construcție simplă și ieftină de placă turnată, automotoarele să aibă tot numai un singur post de conducere.

5. Automotoarele ușoare pînă la 20 tone, să fie prevăzute cu 2 frîne:

a) o frînă de mină, proprie vagonului,

b) o frînă specială cu aer comprimat, admisă la administrațiile de cale ferată străine, la automotoarele în circulație pe liniile lor.

La vagoanele grele de peste 20 tone să fie:

a) o frînă de mină proprie a vagonului,

b) o frînă de aer de tip C.F.R.

6. Automotoarele să fie înzestrate cu aparate de tamponare și tracțiune, în scopul remorcării lor de alte vehicule, sau a eventualelor cuplări cu o remorcă.

7. Automotoarele să fie prevăzute cu încălzire prin calorifer, fie prin gazele de admisie, fie cu apa de răcire a motorului, fie prin sobe de tip special.

8. Iluminatul vagoanelor va fi electric, de același voltaj ca și vagoanele tip C.F.R., avînd și priza tip C.F.R. pentru cuplare.

Instalația electrică la automotoarele pînă la 20 tone să poată deservi și o remorcă, care poate fi un vagon tip C.F.R.

9. Materialul din care vor fi construite motoarele și transmisiile să fie din prima calitate, pentru a evita o uzură abnormală a diferitelor piese.

Radiatoarele motoarelor să fie suficient dimensionate pentru a asigura funcționarea motoarelor chiar în zilele de mare căldură sau frig.

Ungerea motoarelor să fie asigurată în mod automat, putînd fi controlată în timpul mersului.

Părțile de instalație expuse înghețului să fie proteguate.

Calitatea echipamentului mecanic să fie de așa natură ca revizia lui periodică să se facă în același interval de timp ca și a vagonului, adică la cca. 40.000 km. de parcurs.

Rezervorul de combustibil să fie dimensionat pentru o rază de acțiune de cel puțin 200 km. /.../³

Art. 4. Durata acestui contract este de 4 ani de la data terminării executării programului de livrare fixat de comun acord prin articolul 2. Pentru automotoarele livrate anterior acestei date, drepturile lui Malaxa încetează după 4 ani de la data predării lor.

Art. 5. Malaxa se obligă ca în termen de 2 ani de la livrarea automotoarelor, să instaleze și să înceapă fabricația în țară a unuia din motoarele întrebuițate la motorizarea vagoanelor, aceasta, în scopul ca C.F.R. să aibă motoarele necesare pentru întreținerea vagoanelor motorizate.

Pînă la începerea fabricației proprii, pentru materialele și părțile din echipamentul mecanic ce nu se pot procura din țară, în timpul util, C.F.R. va face pe lingă autoritățile respective, toate diligențele pentru a obține importul lor scutit de orice taxe de import normale sau speciale.

Deasemenea C.F.R. se obligă a face toate diligențele în scopul aprobării importului acestor materiale, precum și pentru aprobarea devizelor necesare

pentru plata lor în străinătate atîta timp cît dispozițiuni speciale se opun sau interzic aceasta.

Art. 6. Pentru automotoarele furnizate, necesare liniilor specificate pe alăturata listă, C.F.R. garantează lui Malaxa un număr automotor — km. egal cu cel puțin numărul de tren — km. efectuați azi de trenurile cu aburi, de călători și mixte, de pe fiecare linie trecută în lista anexă și specificați în această listă.

În cazul cînd traficul se va coborî sub acest minim, C.F.R. îl poate completa prin adăugare de noi linii la lista prevăzută la articolul nr. 1.

Numărul de automotoare pe care C.F.R. îl comandă lui Malaxa este de 160 bucăți.

Cu acest număr de automotoare, pe care le exploatează, C.F.R. garantează numărul minim de automotor — km. specificați în lista anexă.

Cum acest număr este minim, C.F.R. se obligă a spori circulația pînă la o limită care nu va întrece cifra medie zilnică de 360 km/zi, de fiecare automotor.

Acest program de intensificare a circulației automotoarelor va fi făcut de comun acord cu Malaxa.

Art. 7. După 4 ani de la data predării fiecărui vagon motor, întregul echipament mecanic al vagonului trece de drept în proprietatea C.F.R. fără nici o altă plată suplimentară, sistemele, licențele și brevetele de fabricațiune rămîn mai departe proprietatea lui Malaxa.

Aceste vagoane putînd fi utilizate și mai departe peste termenul de 4 ani, C.F.R. le va putea face toate reparațiile necesare menținerii lor în stare de funcționare.

Deasemeni, după expirarea celor 4 ani pentru fiecare automotor, C.F.R. nu are dreptul de a construi și transforma alte vagoane ale sale în automotoare, după sistemele, desenele, proiectele, brevetele și licențele lui Malaxa, fără a fi intervenit o înțelegere prealabilă în acest sens.

Art. 8. Malaxa este obligat ca în primele șase luni de la data predării fiecărui vagon motor, să facă întreținerea curentă și supravegherea echipamentului mecanic al fiecărui vagon motor, obligațiunea lui Malaxa încetînd din momentul cînd stricăciunile și defectele se datoresc neglijenței, accidentelor, manipulărilor greșite sau relei voințe a personalului. /.../ ⁴

Art. 10. În termen de șase luni de întreținere curentă a fiecărui automotor, prevăzută la art. 6, Malaxa se obligă a instrui personalul conducător (mecanicul) al automotoarelor, personal pe care C.F.R. îl va pune la dispoziția lui Malaxa, din mecanicii C.F.R. și din care Malaxa va alege conducătorii.

Malaxa își rezervă dreptul de a refuza pe acei mecanici care se vor dovedi incapabili, rău voitori, etc.

Obligațiunea lui Malaxa pentru instruirea personalului nu micșorează întru nimic obligațiunile C.F.R., pentru buna întreținere și exploatare a automotoarelor.

Art. 11. Pe liniile pe care vor circula automotoarele Malaxa, linii specificate în lista anexă, C.F.R. se obligă a nu mai face exploatare și cu alte tipuri de automotoare. C.F.R. își rezervă dreptul de a experimenta și alte tipuri de automotoare cu combustie internă, electrice, etc. pe întreaga rețea C.F.R. în afară de porțiunea pe care vor circula automotoarele Malaxa.

Art. 12. Malaxa se obligă a ține în depozit piese de schimb, părți de instalațiuni, și instalațiuni mecanice complete, pentru vagoanele motoare livrate, piese ce va livra la cererea C.F.R., la prețurile pe care Malaxa le va comunica C.F.R. odată cu preluarea primului automotor de un tip dat.

Deasemeni, la cererea C.F.R., Malaxa se obligă de a repara în atelierele proprii instalațiunile mecanice de pe vagoanele C.F.R., la prețuri curente.

În acest caz, transportul pe C.F.R. cade în sarcina C.F.R.

Art. 13. Drept preț pentru prestațiunile lui Malaxa, cuprinzînd toată instalația mecanică, lucrările de motorizare ale vagoanelor prevăzute la art. 3, precum și pentru folosirea patentelor, licențelor, puse în serviciul C.F.R., C.F.R. este obligat de a plăti lui Malaxa, pentru fiecare vagon — km efectuat, sumele de:

10 lei/vagon $\times$ km. pentru vagoanele motorizate cu o greutate de pînă la 10 tone inclusiv, plus

0,50 lei de fiecare vagon $\times$ km., pentru fiecare tonă sau fracțiune de tonă în plus peste 10 tone, exclusiv greutatea vagonului motorizat, pe timp de 4 ani de la data predării fiecărui vagon motorizat.

Aceste sume de bază se vor spori proporțional cu sporirea tarifelor C.F.R. /.../ ⁵

Urmează autentificarea contractului de către Tribunalul Ilfov, secția notariat.

Tabloul liniilor /.../ ⁶ Rezumat

Poz.	Centru	Lung. km	Curse zilnice	Total tren km. pe zi
I	București	351	26	1 818
II	Ploiești	243	40	1 706
III	Nedgida	288	54	1 694
IV	Pitești	293	22	1 666
V	Craiova	286	22	1 644
VI	Lugoj	318	40	1 812
VII	Timișoara	496	60	2 590
VIII	Arad	394	52	2 474
IX	Oradea Mare	229	28	1 158
X	Jibou (Dej)	462	46	2 652
XI	Brașov	319	22	1 693
XII	Basarabasca	677	22	2 224
XIII	Iași	261	38	1 398
XIV	Bălți	334	20	1 688
Total general:		4.851 376	492	26 212 1.888
4 475 km.				24 324

Anual:

$$492 \times 365 = 179.580 \text{ km.}$$

$$26.212 \times 365 = 9.567.380 \text{ km.}$$

	km.	tr. km.	
1	80	320	
4	60	360	
7	33	198	$24.324 \times 365 = 8.778.260 \text{ km.}$
24	36	144	
32	68	272	
42	39	234	
72	60	360	
	376	1 888	

Director General
ss. Cesar Mereuță

Fabrica de locomotive N. Malaxa S.A.R.
ss. N. Malaxa

Redactor și martor
ss. Xenopol
avocat București Petre Poni 7

F.A.S.M.B., fond S.A.R. N. Malaxa, dosar 11/1932, f. 47—67, copie.

¹ Se prezintă modul de preluare și reparare a vagoanelor.

² Se fac precizări asupra rezervei de forță și modul de demarare a motorului.

³ Se stabilește confortul, organizarea cabinei, echipamentul mecanic, eventualele modificări interioare.

⁴ Se arată procedura în caz de accident, efectuarea întreținerii și a reparațiilor, prescripțiile de exploatare.

⁵ Se prevăd condițiile de plată, sancțiunile pentru neexecutarea contractului, rezolvarea litigiilor.

⁶ Se prezintă tabelul detaliat al liniilor ferate pe care vor circula automotoarele Malaxa.

215

1933 septembrie 9, București.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Industriei
Inspectoratul Industrial București
Nr. 586. 9 sept(embrie) 1933.
Către
Direcțiunea Industriei

Avem onoare a vă înainta cererea înreg(istrată) la nr. 1750/1933 a Soc(ietății) an(onime) rom(âne) „MIRA” din București care solicită avantajile legii de încurajare a industriei naționale.

În urma cercetărilor făcute, avem onoare a referi următoarele:

Fabrica ce urmează a se înființa are firma: MIRA — Soc(ietate) an(onimă) rom(ână) pentru industria și comerțul de fabricate din cauciuc. Sediul fabricii este în București, Șos. Viilor nr. 44, iar sediul societății este în Buc(urești) str. Sf. Gheorghe Nou nr. 7.

Capitalul societății este de 2.000.000 lei în 2 000 acțiuni a câte 1 000 lei, la purtător. Consiliul de administrație se compune din d-nii Marcel Tiberghien supus francez, I. Feinsilber, Cl. Feinsilber, iar cenzori d-nii O. Feldman I. Casseler, D. Botoșanschi, cenzori supleanți d-nii M. Klar, ad(ministra)tor E. Cohen, ing. M. Mendelsohn.

Fabrica va avea ca forță motrice: electromotoare de circa 100 P.S. (se vor instala treptat), iar instalația va cuprinde:

Un melangeur de cauciuc cu reductor de viteză,

Două prese hidraulice cu încălzire electrică

Trei zeci de forme de fontă oțelită

Două mașini de decupat mecanice

O mașină de lustruit mecanică.

Ca materii prime, fabrica va întrebuința anual circa:

Cauciuc brut (importat)	120.000 kg
Sfărmături de cauciuc din țară și străinătate	100.000 kg
Dechet-uri de pînză gomată import	75.000 „
Negru de fum importat	30.000 „
Parafină	4.000 „
Acid stearic din țară	4.000 „
Oxid de zinc din țară	6.000 „
Gudron din țară	6.000 „
Sulf din țară	4.000 „
Acceleratori pentru cauciuc imp(ort)	2.000 „

Numărul lucrătorilor va fi la început de 40 și se va mări apoi treptat cu dezvoltarea pe care o va lua fabrica.

Întreg personalul administrativ, tehnic și lucrător va fi de cetățenie română, afară de un director tehnic, care va fi supus francez.

Fabrica va produce:

Încălțăminte de cauciuc

Galoși

Orice alte fabricate de cauciuc sub orice formă

Din cele arătate, se constată că fabrica va îndeplini condițiunile cerute de legea pentru încurajarea industriei naționale și sintem de părere a se acorda aceste avantagii în mod provizoriu și conform art. II din lege.

În acest scop anexăm cererea, un memoriu, un deviz, planul de situație al fabricii, Monitorul Oficial nr. 197/1933 unde se găsește publicată constituirea societății, precum și un certificat constatator de înscrierea firmei.¹ Șeful Inspectoratului Industrial

Ing. șef ss. indescifrabil

Inspector ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Chimie, dosar 44/1933, f. 1, original.

¹ La dosar, f. 2 și următoarele.

Referat

În urma avizului Comisiunii Industriale, dat în ședința de la 30 oct(ombrie) a.c., subsemnații, fiind delegați a constata stadiul lucrărilor de instalație a secțiunii de fabricat cuie, șuruburi și găleți a fabricii soc(ietății) Metalurgia București, din Șos. Pantelimon, 194, am vizitat în ziua de 20 crt. această întreprindere constatînd următoarele:

1) pentru trefilatul sîrmei se află instalat un trefilor fin (Feinzug) compus din 12 filiere pentru trasul sîrmei de la 4 la 1,5 mm. Trefilorul mijlociu, cu 10 filiere pentru trasul sîrmei de la 6 pînă la 4 mm., și cel gros cu 8 filiere pentru trasul sîrmei de la 8 la 6 mm., se află în curs de instalare.

2) Pentru fabricarea cuielei există instalate 34 prese de cuie (automate), avînd o capacitate de producțiune de 10 tone în 8 ore.

3) Mașinile pentru fabricat șuruburi și găleți sunt deasemenea instalate. Aceste instalațiuni sunt acționate de un motor Diesel de 100 H.P. Numărul lucrătorilor întreprinderii este de 80.

Laminorul pentru tablă se află în curs de instalare.

ss. indescifrabil

Rezoluție: 21.XI.33. Avizează pentru acordarea în mod definitiv a avanta-jelor legii ss. indescifrabil, Orghidan, ing. N. I. Pană, ss. indescifrabil

D.A.C., fond M.I.C., Direcția Industriei, Metalurgie, dosar 4/1933, f. 19, original.

217

⟨1933 decembrie 31, București⟩.

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Industriei
Inspectoratul Industrial București
Statistica Industrială

Nr. de înregistrare al întreprinderii: 540 Anul 1933

Situația

la data de 31 decembrie 1933

a întreprinderii: Firma individuală SET Ing. Grigore C. Zamfirescu din comuna București, județul Ilfov, strada Popa Lazăr, nr. 13—15. /.../ ¹.

Partea I

Generalități

1. Data punerii în funcțiune a fabricii și un scurt istoric asupra activității sale de la înființare pînă în prezent: Sub denumirea „Societate pentru

Exploatare Tehnice" a funcționat din 1923—1930 și s-a ocupat de tot felul de lucrări în legătură cu tehnica și în anul 1925 a început lucrările de avioane, atît ca reparații, cît și construcții proprii.

2. Schimbările de proprietate și de denumire a fabricii, de la înființare: În anul 1930 se transformă Societatea pentru Exploatare Tehnice în firmă individuală sub denumirea de SET Ing. G. C. Zamfirescu.

3. Pentru fabricarea căror produse industriale a fost înființată întreprinderea? Pentru fabricarea aeroplanelor și orice lucrări în legătură cu apărarea națională.

4. Care sunt produsele industriale care se fabrică în prezent? Aeroplan.

5. Întreprinderea beneficiază de avantajele legii pentru încurajarea industriei? Da, prin J.C.M. No. 560/931 publicat în M(onitorul) O(ficial) no. 124 din 1 iunie 1931.

6. Proprietarul actual al întreprinderii (numele, cetățenia și naționalitatea, etc., iar dacă fabrica aparține unei societăți se va arăta sediul social legal, etc.): Ing. Grigore C. Zamfirescu, român.

7. Numele și cetățenia conducătorilor efectivii ai întreprinderii (directorul general, administratorii-delegați și membrii comitetului de direcție): Ing. Grigore C. Zamfirescu. /.../ ¹.

9. Care sunt semnăturile legale care angajează valabil întreprinderea? Ing. Gr. C. Zamfirescu, proprietarul firmei.

Dem. C. Zamfirescu, prin procură generală. /.../ ¹.

11. Care este gara sau portul care deservește fabrica și la ce distanță se află? Gara de Est cca. 800 m., Gara de Nord cca. 8 km. /.../ ¹.

13. Cît timp a lucrat fabrica în cursul anului 1933 și cu cîte echipe în timp de 24 ore? 10 1/2 luni cu o singură echipă.

14. Cîte ore lucrează o echipă? 7—8—9 ore pe zi. /.../ ¹.

16. Modificările aduse fabricii, în capital, investiții, etc. în cursul anului 1933, de ex. cu cît a variat capitalul, construcții noi, modernizarea utilajului, schimbarea procedurii de fabricație, mărirea exploatareii fabricii, etc.): Pentru modernizarea utilajului s-a introdus centrală de aer comprimat, mașină de sudat electric, prese de nituit cu aer comprimat, pentru tratarea metalelor prin parkerizare, ... ² și utilități.

17. Organizarea comercială a întreprinderii:

a) Cum desfaceți produsele? Direct din fabrică.

b) Aveți voiajori comerciali și în ce număr? Nu.

c) Aveți reprezentanți în țară sau străinătate și în ce localități anume? —

d) Ce dobânzi (în procente) ați plătit în cursul anului 1933? 9% dobîndă pentru datorii în Franța.

e) În ce părți ale țării desfaceți în special produsele d-voastră? La București pentru Ministerul Apărării Naționale, Subsecretariatul de Stat al Aeronauticii.

18. Chestiuni generale de economie socială.

a) Care ar fi numărul total al lucrătorilor calificați de care ar avea nevoie întreprinderea pentru o producție maximă? 300.

b) Care sunt dificultățile de care se lovește întreprinderea în scopul anagajării de lucrători calificați indigeni? Nu cunosc desenul, nu sînt specialiști în aviație și trebuie să-i formăm noi.

Specialiștii sunt foști ucenici formați de noi.

c) Întreprinderea posedă locuințe pentru lucrători și pentru ce număr? Dormitoare, bucătărie și sală de mese pentru 40 ucenici interni.

d) Care sunt celelalte înlesniri de trai pe care le acordă întreprinderea lucrătorilor? Lemne cu prețul de cost, plătibile în mici rate.

e) Întreprinderea a concediat lucrătorii în cursul anului 1933? Da, din cauza lipsei de comenzi.

19. Chestiuni în leaătură cu raționalizarea.

a) Perfecțiunile aduse utilajului în scopul automatizării operațiilor? Diverse mașini adecvate unui scop bine determinat.

b) Rezultatele obținute din punct de vedere al economiei mîinii de lucru, economiei de combustibil și economiei de materii prime, în urma perfecționării utilajului? Producția a crescut cu 20% în urma introducerii mașinilor unelte perfecționate.

c) Ce s-a realizat pînă în prezent în domeniul:

I. organizării științifice a muncii: —

II. normalizării (standardizării) produselor fabricate: —

III. colaborării (cartelare, trustificare, integrare, etc.) cu alte întreprinderi similare: —

Partea II

Date statistice

20. Capitalul social al întreprinderii la 31 decembrie) 1933 a fost de 1.500.000 lei.

21. Valoarea actuală a investițiilor fabricii (cifrele vor reprezenta valoarea efectivă a investițiilor la data de 31 decembrie 1933) în:

lei hîrtie
(actuală)

a) Teren (întindere de 3290 mp. a 250 lei mp)

822.500

b) Clădiri: I. Pentru fabrica propriu-zisă
(suprafața clădită de 2500 mp)

1.250.000

II. Toate celelalte imobile

80.000

c) Instalațiuni: I. Pentru puterea motrice

170.000

II. Pentru toate celelalte instalațiuni

3.200.000

Total capital investit:

5.522.500

22. Puterea motrice de care dispune întreprinderea

Felul motoarelor	Nr. bucăților pe categorii	Puterea instalată CP;	Data construcției și țara de fabricație:
Motoare cu explozie;	1	25	1920 Otto Deutz: Germania:
Motoare electrice care primesc curentul din afară de întreprindere (1 kw = 1,36 C.P.)	11	59	Diferite
C.P. Total		84	

/.../ 1. 24. Generatorii de care dispune întreprinderea

Compresor de aer			
Nr. bucăți	Debit mc/oră	Presiunea în atmosfere:	
1	40	3	
1	40	4	
1	60	6	

25. Personalul aflat în serviciul întreprinderii la 31 decembrie 1933:

A. Personalul de conducere și ajutor

Felul cetățeniei	Administrativ:		Tehnic superior (șefi de secție, șefi de ateliere, ingineri,;		Tehnic inferior: (maîștri, contra-: maîștri, șefi de: echipă):		Total
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	
Cetățeni români	12	2	8	—	6	—	28
Cetățeni străini	—	—	—	—	—	—	—
Total:	12	2	8	—	6	—	28

B. Lucrători calificați (care posedă brevet de meserie)

Felul cetățeniei	Bărbați	Femei	Total
Cetățeni români	81	—	81
Cetățeni străini	—	—	—
Total:	81	—	81

Numărul total al zilelor plătite de către întreprindere în cursul anului 1933 pentru lucrătorii calificați a fost de 272.

C. Lucrătorii necalificați fără livret de meseriaș

Felul cetățeniei	Bărbați	Femei	Total
Cetățeni români	2	5	7
Cetățeni străini	—	—	—
Total:	2	5	7

Numărul total al zilelor plătite de către întreprindere în cursul anului 1933 pentru lucrătorii necalificați a fost de 300.

D. Numărul total al ucenicilor întrebuințați în întregul an 1933 a fost de 46 bărbați și — femei.

26. Salarii. Suma totală a salariilor plătite de către întreprindere în cursul anului 1933 a fost pentru:

I. Salariile personalului de conducere și ajutor de 2.293.905 lei

II. Salariile lucrătorilor calificați de .....

III. „ „ necalificați de .....

IV. Salariile ucenicilor de .....

3.128.512

Suma totală a salariilor:

lei 5.422.417

27. Suma totală plătită de către întreprindere, sub formă de impozite, în cursul anului 1933 a fost de 924.927 lei.

28. Combustibilul și unsoarele întrebuințate de întreprindere în cursul anului 193—.

Denumirea:	Unit. de: măsură	Cantitatea; maximă ce ar fi utilizată anual la o producție: maximă anuală	Cantitatea; consumată în cursul anului 1933	Prețul mediu de aprovi- zionare: (loco fabrică)	Țara de proveniență
Benzină ușoară	litri:	30.000:	12.400:	8	din țară
„ grea	„	23.000:	11.800:	3,30:	„
Lampant	„	1.500:	700:	3	„
Păcură;	„	8.000:	3.200:	3	„
Lemne	kg.	400.000:	174.000:	0,60:	„
Cărbune de lemn	kg.	1.000:	200:	4	„
Cocs metalurgic;	kg.	8.000:	1.200:	2,50:	„
Gaz aerian	mc.;	7.000:	2.312:	7,50:	„
Unsoari minerale:	kg.	3.000:	1.250:	24	„

Valoarea curentului electric adus din afară pentru puterea motrice utilizată în cursul anului 1933 a fost de.....65.583 lei

Valoarea combustibilului consumat în fabrică în cursul anului 1933 a fost de.....305.380 lei

Valoarea totală a combustibilului și a curentului electric adus din afară a fost de.....370.963 lei

29. Mașinile și instalațiile principale (în special cele caracteristice fabricației) și care pot servi ca măsură a capacității de producție a întreprinderii:

Denumirea mașinilor și instalațiilor; Nr. bucăților		Data la care au fost instalate mașinile;
Strunguri	13	Între anii 1920—1932
Fresmașină	3	" " " "
Seping	3	" " " "
Bohrmașine	3	" " " "
" electrice;	5	" " " "
Fărăstrău mecanic	1	" " " "
Polizoare		" " " "
" electrice;	1	" " " "
Deconfeuză automată	1	" " " "
Mașină de grosime	1	" " " "
Frezer:	1	" " " "
Bandsage	1	" " " "
Abricht	1	" " " "
Foarfeci sistematice	2	" " " "
Ștanțe	2	" " " "
Abkant mașine:	1	" " " "
Strung electric:	1	1930
Instalație de sablaj	1	"
Instalație de nichelaj;	1	"
" tratamente termice;	1	1929
" brunaj	1	1921
" udilaj	1	1931
Foarfecă automată	1	1931
Ajustaj lemn	1	1932
Aopsit prin pulverizare	1	1932
Mașini de nituit cu aer comprimat	2	1933
Mașini de sudat electroce	1	1933
Mașini de tăiat țevi și rabotat	1	1933

30. Materiile prime și cele accesorii întrebuințate în prelucrare în cursul anului 1933.

I. Cantitatea și valoarea materiilor prime și accesorii transformate în anul 1933:

Denumirea materiilor prime; și cele accesorii	Cantitatea;			Total (tone)
	Provenită: din țară (tone);	Provenită din străinătate		
		(tone);	Țara de proveni- ență	
Brad de rezonanță	20			
Frasin de rezonanță;	10			
Aluminiu, dural, țevi etc.:		180	Franța	
Alamă, aramă		50	Germania:	
Oțeluri, table, bare, etc.		280	Franța	
Țevi diferite		100	"	
Aparate de bord		50	America:	
Pinză specială		150	Franța	
Emailite speciale;		10	"	
Cauciucuri, camere		10	"	
Diferite materiale de regie	100			
Diferite materiale necesare construcțiilor de av(ioane):	30	50	Franța	80

/../¹. Recapitulație

În cursul anului 1933 s-au consumat prin prelucrare:

- a) Materii prime și accesorii indigene în valoare de.....2.000.00 lei
b) Materii prime și accesorii străine
furnizate direct din străinătate în valoare de.....4.300.000 lei
c) Materii prime și accesoriilor străine furnizate de pe
piața internă în valoare de.....1.200.000 lei
Totalul materiilor prime și accesorii consumate în cursul
anului 1933 reprezintă o valoare de.....7.500.000 lei

31. Producția întreprinderii în cursul anului 1933

Nr. art. din tariful vamal în care intră marfa produsă	Denumirea mărfurilor	Capacitatea maximă de producție anuală cu instalațiile actuale, anul de 300 zile și ziua de 24 ore	Cantitatea produsă		Prețul mediu de vzare (loco fabri- că) în lei în anul 1933	
			Exprimată în unitatea comercială curentă (buc.)	Exprimată în greutate	Pe unitatea comercială curentă (buc.)	Pe unitatea din tariful vamal
1323	Avioane diferite tipuri „SET	100	20	× 0,900 tone = 18 tone	850.000:	

Valoarea totală după prețul de vânzare (loco fabrică) a mărfurilor în cursul anului 1933 reprezintă 17.000.000 lei.

32. Cu cât s-a lucrat (în procente) în anul 1933 din capacitatea maximă de producție ?20%. /.../ ¹.

34. Mașinile importate de către întreprindere în anul 1933

Denumirea mașinilor importate;	Nr. bucăților
Mașină electrică de sudat;	1
Mașină de nituit	1
Mașină automată de ascuțit	1
" " " ... 2	1

35. Recapitularea elementelor componente ale valorii producției întreprinderii:

a) Valoarea materiilor prime (loco fabrică) consumate în cursul anului 1933.....lei 7.500.000

b) Valoarea totală a salariilor plătite personalului de conducere și ajutor, lucrătorilor și ucenicilor în cursul anului 1933 lei 5.422.417

c) Valoarea totală plătită pentru curentul electric utilizat din afară și combustibilul loco fabrică) consumate în cursul anului 1933 .....lei 370.963

d) Valoarea totală a impozitelor plătite în cursul anului 1933 .....lei 924.987

e) Diferite alte pcsturi: dobinzi, amortizări, beneficii etc. lei 1.157.560

f) Cheltu(uieli) g(ene)rale, asigurări av(ioane) și local, întrețineri și reparații mașini unelte, scule noi, etc.....lei 1.624.133

Totalul valorii producției întreprinderii socotită după prețul de vânzare (loco fabrică) a mărfurilor produse de către întreprindere în cursul anului 1933.....lei 17.000.000

D.A.C., fond M.I.C., Statistică industrială—metalurgie, dosar 643/1929 f. 34—38, original.

¹ Rubrici necompletate.

² Neinteligibil.

218

1933 decembrie 31, București

Ministerul Industriei și Comerțului
Direcțiunea Industriei
Statistica Industrială

Situația
la data de 31 decembrie 1933

Numele întreprinderii: Standard Electrica Română S.A.

Comuna București, Județul Ilfov, strada Calea Râhovei nr. 26

Adresa biroului întreprinderii când nu e la sediul fabricii: București,
Calea Victoriei 37.

Partea I.

Generalități

1. Data punerii în funcțiune a fabricii și un scurt istoric asupra activității sale de la înființare pînă în prezent: s-a înființat în anul 1930 o societate anonimă sub denumirea de „Standard Electrica” S.A. în București, Calea Rahovei, iar la 1 iulie 1931 s-a instalat și fabrica, după care s-a pus în funcțiune.

2. Schimbările de proprietate și de denumire ale fabricii de la înființare: Telefoane, Centrale.¹

3. Pentru fabricarea căror produse industriale a fost înființată?

Telefoane pentru oraș, pentru linie și centrale.

/.../² 5. Întreprinderea beneficiază de avantajele legii pentru încurajare? Da.

6. Proprietarul actual al întreprinderii;

Standard Electrica Română S.A.

7. Numele și cetățenia conducătorilor efectivi ai întreprinderii (directorul general, administratori delegați și membrii comitetului de direcție): Director general: Ogilvie G. A., supus american

Director comercial: D. Ghica; Director administrativ: avocat Miclescu Prăjescu. /.../²

10. Care sunt fabricile care aparțin aceluiași proprietar sau grup cu care întreprinderea are legături în ceea ce privește fabricațiunea sau desfacerea? Cu fabrica din America.

11. Care este gara sau portul care deservește fabrica și la ce distanță se află?

Gara de Nord — 6 km. și Dealul Spirei — 1 km.

12. Ce linii de garaj posedă fabrica?

Posedăm linie de garaj — 300 metri

13. Cît timp a lucrat fabrica în cursul anului 1933 și cu cîte echipe în timp de 24 ore? Tot anul, cu o singură echipă.

14. Cîte ore lucrează o echipă? 8. /.../².

17. Organizarea comercială a întreprinderii; desface produsele direct de la fabrică.

— În ce părți ale țării desfaceți în special produsele d-voastră?

În toată țara.

18. Chestiuni generale de economie socială.

a) Care ar fi numărul total al lucrătorilor calificați de care ar avea nevoie întreprinderea pentru o producție maximă? 120.

b) Care sînt dificultățile de care se lovește întreprinderea în scopul angajării de lucrători calificați indigeni? Nici una.

c) Întreprinderea posedă locuințe pentru lucrători?

d) Care sunt celelalte înlesniri de trai pe care le acordă întreprinderea? Nici una.

c) Întreprinderea a concediat lucrători în cursul anului 1933? Nu.

19. Chestiuni în leaătură cu raționalizarea.

a) Perfecțiunile aduse utilajului în scopul automatizării producției: Toate operațiunile de fabricat telefoane sunt automate.

b) Rezultatele obținute din punct de vedere al economiei mâinii de lucru, economie combustibil și economie de materii prime.

Nu s-a studiat încă această chestiune.

Partea II

Date statistice

20. Capitalul social al întreprinderii la 31 dec(embrie) 1933 a fost de 50.000.000 lei.

21. Valoarea actuală a investițiilor fabricii (cifrele vor reprezenta valoarea efectivă a investițiilor la data de 31 decembrie 1933) în:

a) Teren (întindere de 18.000 m.p. a 70 lei m.p.)	....	6.205.000
b) clădiri I Pentru fabrica propriu-zisă	.....	} 9.840.921
II Toate celelalte imobile	.....	
c) Insta- I Pentru puterea motrice	.....	} 2.554.040
lațiuni:	.....	
II Pentru toate celelalte instalațiuni	.....	

Total capital investit: 18.599.961

22. Puterea motrice de care dispune întreprinderea

Felul motoarelor	Nr. bucăți pe categorii	Puterea instalată în C.P.	Data construcției
Motoare electrice care primesc curentul din afară de întreprindere	12	50	
C.P. Total	12	50	

/.../²

25. Personalul aflat în serviciul întreprinderii la 31.XII.1933

A. Personalul de conducere și ajutor

Felul cetățeniei	Numărul, personalului de conducere și ajutor					
	Administrativ		Tehnic superior (șefi de secție, de atelier, ingineri)		Tehnic inferior (maiștri, contra- maiștri, șefi echipă)	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
cetățeni români	8	2	2		1	
cetățeni străini	1		1			
Total:	9	2	3		1	

B. Lucrători calificați (care posedă brevet de meseriaș)

Felul cetățeniei	Numărul lucrătorilor calificați	
	Bărbați	Femei
Cetățeni români	25	—
„ străini	1	—
	26	

C. Lucrători necalificați fără brevet de meseriaș:

Felul cetățeniei	Numărul lucrăt. necalific.	
	Bărbați	Femei
Cetățeni români	7	—
„ străini	—	—
Total:	7	—

Numărul total al zilelor plătite de către întreprindere în cursul anului 1933 pentru lucrători necalificați a fost de 260.

D. Numărul total al ucenicilor întrebuințați în întregul an 1933 a fost de 14 bărbați.

26. Salarii

Suma totală a salariilor plătite de către întreprindere în cursul anului 1933 a fost pentru:

I. Salariile personalului de conducere și ajutor: ..... 3.945.939 lei

II. Salariile lucrătorilor calificați ..... 2.166.981 lei

III. Salariile lucrătorilor necalificați ..... —

suma totală: .... 6.112.820 lei

/.../ ² 28. Combustibilul și unsoarele întrebuințate de întreprindere în cursul anului 1933:

Cocs metalurgic: 5 tone a 4 lei kg.

Valoarea curentului electric adus din afară pentru puterea motrice utilizată în anul 1933 a fost de ..... 100.000 lei

Valoarea combustibilului consumat în fabrică în cursul anului 1933 a fost de ..... 20.000 lei

Valoarea totală a combustibilului și a curentului electric adus din afară a fost de ..... 120.000 lei

29. Mașinile și instalațiunile principale (în special cele caracteristice fabricației) și care pot servi ca măsură a capacității de producțiune a întreprinderii:

Denumirea mașinilor și instalațiilor	Nr. bucăți	Mașinile au fost cumpărate noi sau uzate	Data instalării
Mașină „Freza“	2	noi	1931
Strunguri semiautomate	3	„	„
„ simple	5	„	„
Mașină de găurit	5	„	„
Presă mecanică	1	„	„
Raboteză pentru lemn	1	„	„
Fierăstrău circular	1	„	„
„ cu pinză	1	„	„
„ automat pentru fier	1	„	„
Instalație completă pentru nichelat, arămit și zincat	1	„	„
Vopsitorie mecanică	1	„	„
Polizor mecanic cu două șaibe	1	„	„
Mașină pentru șlefuit	1	„	„

30. Materiile prime și cele accesorii întrebuințate în prelucrare în cursul anului 1933.

Cantitatea și valoarea materiilor prime și accesorii transformate în 1933.:

Denumirea materiilor prime și cele accesorii	Cantitatea			Prețul mediu de cost inclusiv vama și transportul până în 1933 lei tonă
	Provenită din țară	Provenită din străinătate	tone Țara de proveniență	
Fier dif(erite) forme, în bare	30	—	—	10.000
Alamă	—	3	Cehoslov(acia)	93.000
Lemn scînduri, stejar	20 m ³			4.500
Cumpărate după piață	1/2			

Recapitulație:

În cursul anului 1933 s-au consumat prin prelucrare:

a) materii prime și accesorii indigene în valoare de	456.000 lei
b) materii prime și accesorii străine furnizate direct din străinătate în valoare de	246.000 lei
Totalul materiilor prime și accesorii consumate în cursul anului 1933 reprezintă o valoare de	702.000 lei

31. Producția întreprinderii în cursul anului 1933.

Denumirea mărfurilor	Cantitatea produsă exprimată în bucăți	Prețul mediu de vânzare (loco fabrica) în lei 1933, pe unitatea comercială
Telefoane noi	1 000	2 000
Telefoane reparate	10 000	1 250
Centrale reparate	100	18 000

Valoarea totală după prețul de vânzare (loco fabrică) a mărfurilor în cursul anului 1933, reprezintă .....16.300.000 lei
/.../ ² 35. Recapitularea elementelor componente ale valorii producției întreprinderii:

a) Valoarea materiilor prime (loco fabrică) consumate în cursul anului 1933	702.000 lei
b) Valoarea totală a salariilor plătite personalului de conducere și ajutor, lucrătorilor, în anul 1933	6.111.000 lei
c) Valoarea totală plătită pentru curentul electric utilizat din afară și combustibilului, în 1933	120.000 lei
d) Valoarea totală a impozitelor plătite în cursul anului 1933	700.000 lei
e) Diferite alte posturi: dobânzi, amortizări, beneficii ..	5.533.000 lei
Totalul valorii producției întreprinderii socotită după prețul de vânzare a mărfurilor produse de întreprindere în cursul anului 1933	13.166.820 lei

D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială-electrotehnică, dosar 14/1931, f. 17—22, original.

¹ Completare greșită

² Rubrici necompletate.

1933 decembrie 31, București

Ministerul Industriei și Comerțului
 Direcțiunea Industriei
 Regiunea II Industrială cu sediul la București
 Statistica Industrială
 Nr. de înregistrare a întreprinderii: 871 Anul 1933

Situația
 la data de 31 decembrie 1933

a întreprinderii „Legrain” soc(ietate) în nume colectiv Manole Aizic și
 Simion Moskovitz
 din comuna București, județul Ilfov, strada Octavian nr.

Partea I

Generalități

1. Data punerii în funcțiune a fabricii și un scurt istoric asupra activității sale de la înființare pînă în prezent: Fabrica s-a înființat în anul 1919. la început afacerea a mers mai slab, pînă cînd, grație prohibirii importului art(ico)lelor de parfumerie, a început să progreseze. Din cauză a crizei financiare și a lipsei atît de accentuate a numerarului, am fost nevoiți a reduce producția și numărul salariaților la strictul necesar. /.../ ¹

3. Pentru fabricarea căror produse industriale a fost înființată întreprinderea?

Pentru fabricarea de: săpunuri, parfumuri, cosmetice, etc.

4. Care sînt produsele industriale care se fabrică în prezent?

Cele arătate la punctul 3. /.../ ¹

6. Proprietarul actual al întreprinderii?

Manole Aizic cerățean român

Simon Moskovits cetățean român /.../ ¹

11. Care este gara sau portul care deservește fabrica? Gara Filaret. /.../ ¹

13. Cît timp a lucrat fabrica în cursul anului 1933, și cu cîte echipe în timp de 24 ore? Tot anul, 8 ore pe zi /.../ ¹

15. Data la care au intervenit modificări cu caracter general în cuantumul salariilor, măsura în care au fost făcute aceste modificări și categoriile de personal cărora au fost aplicate?

La 1 februarie 1932 s-a procedat la o reducere medie de 2 % aplicată tuturor categoriilor de lucrători și funcționari. /.../ ¹

17. Organizarea comercială a întreprinderii;

a) Cum desfaceți produsele? prin organizațiile proprii

b) Aveți voiajori comerciali și în ce număr? 4 voiajori

c) Aveți reprezentanți în țară sau în străinătate și în ce localități anume? la Iași și Kosice (Cehoslovacia).

d) În ce părți ale țării desfăceți marfa? În toată țara.

18. Chestiuni generale de economie socială:

a) Care ar fi numărul total al lucrătorilor calificați de care ar avea nevoie întreprinderea pentru o producție maximă? 5.

b) Care sunt dificultățile de care se lovește întreprinderea în scopul angajării de lucrători calificați indigeni?

Întreprinderea noastră nu are nevoie de lucrători calificați în afară de maeștri.

c) Întreprinderea posedă locuințe pentru lucrători? Nu. /.../ ¹

Partea II

Date statistice

20. Capitalul social al întreprinderii la 31 decembrie 1930 a fost de 2.000.000 lei.

21. Valoarea actuală a investițiilor fabricii în:

	lei hârtie
a) Teren — întindere de 2200 m.p.	1.500.000
b) clădiri 520 m.p.	4.000.000
c) Instalațiuni	1.500.000
Total investit:	7.000.000

22. Puterea motrice de care dispune întreprinderea:

4 motoare electrice avînd o putere instalată de 23 C.P. /.../ ¹

24. Generatorii de care dispune întreprinderea:

Generatori cu aburi:		
Nr. bucăți	Suprafața de încălzire m.p.	Presiunea atmosf(erică)
1	9	4
1	3	2

25. Personalul aflat în serviciul întreprinderii la 31 decembrie 1933:

A. Personalul de conducere și ajutor:

Felul cetățeniei	Numărul personalului de conducere și ajutor						Total personal
	Administrat(iv)		Tehnic superior		Tehnic inferior		
	B(ărbați)	F(emei)	B(ărbați)	F(emei)	B(ărbați)	F(emei)	
Cetățeni români	6	1	1	—	1	—	9
Cetățeni străini	—	—	—	—	1	—	1
Total:	6	1	1	—	2	—	10

C. Lucrători necalificați, fără brevet de meseriaș:

Felul cetățeniei	Numărul lucr(ă)torilor) necalificați		
	Bărbați	Femei	Total
Cetățeni români	8	63	71
Cetățeni străini	—	1	1
Total	8	64	72

Numărul total al zilelor plătite de către întreprindere în cursul anului 1933 pentru necalificați a fost de 300.

26. Salarii:

Suma totală a salariilor plătite de către întreprindere în cursul anului 1933 a fost pentru:

I. Salariile personalului de conducere și ajutor	400.000 lei
II. Salariile lucrătorilor calificați	— lei
III. Salariile lucrătorilor necalificați	1.339.000 lei
Suma totală a salariilor:	1.739.000 lei

27. Suma totală plătită de către întreprindere sub formă de impozite, în cursul anului 1933 a fost de 640.000 lei.

28. Combustibilul și unsoarele întrebuințate de întreprindere în cursul anului 1933:

Denumirea	Unit(ate) de măsură	Cantitatea con- sumată în cursul anului 1933	Prețul de aprovizionare lei	Țara de proveniență
Păcură	tone	40	0,70—1,25	România
Lemne	„	50	0,70—0,90	„
Unsoari minerale	kg.	1 000	10	„

Valoarea curentului electric adus din afară pentru puterea motrice utilizată în cursul anului 1933 a fost de ..... 35.000 lei

Valoarea combustibilului consumat în fabrică în cursul anului 1933 a fost de ..... 75.000 lei

Valoarea totală a combustibilului și a curentului electric adus din afară a fost de ..... 110.000 lei

29. Mașinile și instalațiunile principale (în special cele caracteristice și care pot servi ca măsură a capacității de producțiune a întreprinderii):

Denumirea mașinilor și instalațiunilor	Nr. buc.	Mașini noi sau uzate	Data instalării mașinilor	Mărimea și capacitatea de producție a unei mașini în curs de 24 ore	Firma care a furnizat mașinile
Valz mașină	1	nou	1920/21	500 kg. săpun	C. E. Rost et Comp., Dresden, germană
Piloteză	1	"	"	800 " "	
Uscătorie	1	"	"	500 " "	
Cazan de fiert săpun	1	"	"	6 000 " "	
Cazan " "	2	"	"	4 000 " "	
" " "	1	"	"	400 " "	
" " "	10	"	"	div(erse) mărimi	
Mașină de tăiței	1	"	"	1 000 kg. săpun	
Prese	3	"	"	500 " "	
Mașină de tăiat săpun	2	"	"	1 000 " "	
Mașină de tăiat automată	1	"	"	100 " "	
Valz pentru pastă de dinți	1	"	"	500 kg. pastă	
Mașină pentru dozat pastă	1	"	"	6—10.000 tuburi	
Mașină pentru umplut pastă	1	"	"	6—10.000 tuburi	
Mașină pentru umplut pudră	2	"	"	depinde de doza	
Mașină pentru umplut cologne	2	"	"	400 sticle	
Mașină pentru cernut pudră	1	"	"	500 kg. pe zi	
Prese p(en)tr(u) farduri	3	"	"	2 000 kg. pe zi	
Forme	10	"	"		
Ștanțe pt. săpun, diverse	40	"	"		

30. Materiile prime și cele accesorii întrebuințate în prelucrare în 1933:

1. Cantitatea și valoarea materiilor prime și accesorii transformate în 1933:

Denumirea materiilor prime și cele accesorii	Cantitatea				Prețul mediu de cost inclu- siv vama și transportul lei/tonă	Valoarea materiilor prime și accesorii
	Proven(ită) din țară tone	Provenită din străi- năt(ate)		Total tone		
		tone	Țara de proveniență			
1	2	3	4	5	6	7
Seu	25			kg.	23—24	
Ulei de cocos	3				29—31	
Colofonium	—	2	Grecia		14—16	
Sodă caustică	4				18—20	
Sare	4				2—3	
Potasă carbonică	0.4				130—140	

1	2	3	4	5	6	7
Alcool	45.000 litri			l(i)t(rul)	80	
Glycerină	—	1	Anglia		80—90	
Vaselină	0,2				70—80	
Lanolină	—	0,2	Germania		100—120	
Stearină	0,5				60—65	
Uleiuri eterice	—	0,3	<div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle; font-size: 3em; line-height: 1;">{</div> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> Franța Elveția Germania </div> </div>			
Esențe	—	1/2			1 000—	
					40 000	

Totalul materiilor prime și accesorii consumate în cursul anului 1933 reprezintă o valoare de cca. 14.000.000 lei.

31. Producțiunea întreprinderii în cursul anului 1933:

Denumirea mărfurilor	Capacitatea maximă produsă anual în kg.	Cantitatea produsă exprimată în unitate comercială	Exprimată în kg(tone)	Prețul mediu de vânzare în lei în anul 1933
Săpunuri comune				
neparfumate	kg.	<div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle; font-size: 3em; line-height: 1;">}</div> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;">41.135 kg.</div> </div>	kg.	25
Săpunuri lichide	"		"	100
Săpunuri în praf	"		"	100
Săpunuri în pastă	"		"	200
Săpunuri fine parfumate	"		"	100
Apă de colonie	kg	60.000	kg	100—250
„ de gură	"	300	"	250
„ de toaletă	"	1.000	"	100—250
„ loțiune	"	1.000	"	100—250
Brillantine	"	275	"	200
Cosmetice	"	100	"	200
Creme	"	400	"	300
Farduri	"	100	"	300
Parfumuri	"	700	"	1600—3000
Negru de sprâncene	"	60	"	200
Farduri de buze	"	250	"	200
Pudre	"	1.000	"	150

Valoarea totală după prețul de vânzare (loco-fabrică) a mărfurilor în cursul anului 1933 reprezintă.....22.000.000 lei

Art. din tariful vamal în care intră marfa exportată	Denumirea mărfurilor	Mărfuri exportate în 1933	
		Cantitatea	Țara unde s-a exportat
1755	Uleiuri volatile	8 kg.	Cehoslovacia

Valoarea comercială a mărfurilor exportate de fabrică în cursul anului 1933 a fost în total de lei 3.000 /.../ ¹

35. Recapitularea elementelor componente ale valorii producției întreprinderii:

a) Valoarea materiilor prime (loco-fabrică) consumate în cursul anului 1933 .....lei 14.000.000

b) Valoarea totală a salariilor plătite personalului de conducere și ajutor, lucrătorilor în cursul anului 1933 ..... 400.000
1.339.000

c) Valoarea totală plătită pentru curentul electric utilizat din afară și combustibilul (loco-fabrică) consumate în cursul anului 1933 ..... 110.000

d) Valoarea totală a impozitelor plătite în cursul anului 1933 .....lei 640.000

e) Diferite alte posturi: dobinzi, amortizări, beneficii ..lei 600.000

Total: .....lei 17.019.000

Totalul valorii producției socotită după prețul de vânzare (loco-fabrică) a mărfurilor produse de către întreprindere în cursul anului 1933 .....lei 16.000.000

D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială — chimie, dosar 286/1932, f. 9— 14, original.

¹ Rubrici necompletate

220

<1933 decembrie 31, București>

Ministerul Industriei și Comerțului

Direcțiunea Industriei

Statistica Industrială

Nr. de înregistrare a întreprinderii: 847 Anul 1933

Situația

la data de 31 decembrie 1933

a întreprinderii „SPIC” Soci(etate) Anon(imă) Rom(ână) p(entru) industria chimică

Partea I

Generalități

1. Data punerii în funcțiune a fabricii și un scurt istoric asupra activității sale de la înființare, pînă în prezent: Societatea a fost înființată în

anul 1921 și publicată în Monit(orul) Ofic(ial) nr. 59 din 18 iunie 1921, unde se află publicat actul constitutiv și statutele.

2. Schimbările de proprietate și de denumire ale fabricii de la înființare: cele referite la punctul 6.

3. Pentru fabricarea căror produse industriale a fost înființată întreprinderea: carton asfaltat, asfalt, săpun și produse chimice.

4. Care sunt produsele industriale care se fabrică în prezent? Cele arătate la punctul 3.

/.../ ¹ 6. Proprietarul actual al întreprinderii (numele, cetățenia și naționalitatea, iar dacă fabrica aparține unei societăți se va arăta sediul social legal, etc.):

Fabrica aparține societății „Spic” S.A.R. pentru industria chimică, cu sediul în București, str. Ziduri între VII. /.../ ¹

11. Care este gara ce deservește fabrica, și la ce distanță?

Gara de Est, distanța cca. 400 metri.

12. Ce linii de garaj, Decauville sau funiculare are fabrica (Se va indica lungimea, ecartamentul, numărul de locomotive, vagoane):

Avem linie de garaj din Gara de Est până în fabrică, de circa 400 metri și o linie Decauville de cca. 200 metri.

13. Cît timp a lucrat fabrica în cursul anului 1933 și cu cîte echipe în timp de 24 ore?

A lucrat tot anul și numai ziua.

14. Cîte ore lucrează o echipă? 8 ore pe zi. /.../ ¹

17. Organizarea comercială a întreprinderii:

a) Cum desfaceți produsele? Direct de la fabrică; prin organizații comerciale proprii sau prin intermediul unei alte întreprinderi comerciale? Prin intermediul reprezentanțelor pe care le avem în diferite orașe din țară.

b) Aveți voiajori comerciali și în ce număr? 3 voiajori

c) Aveți reprezentanțe în țară sau străinătate și în ce localități anume? Iași, Craiova, Galați, Brăila, Buzău, Sibiu, Timișoara, Satu Mare, Constanța. /.../ ¹

Partea II.

Date statistice

20. Capitalul social al întreprinderii la 31 dec(embrie) 1933 a fost de 15.000.000 lei.

21. Valoarea actuală a investițiilor fabricii (cifrele vor reprezenta valoarea activă a investițiilor la data de 31 decembrie 1933):

a) Teren (întindere de 27.326 m.p.)

b) Clădiri I. Pentru fabrica propriu zisă (suprafața clădită de 1497 mp.)

II. Toate celelalte imobile (suprafața clădită de 1231 m.p.)
= 8.098.728 lei.

c) Insta- I. Pentru putere motrice

lațiuni II. Pentru celelalte instalațiuni ..... 7.391.391 lei

Total capital investit: ..... 15.490.119 lei

22. Puterea motrice de care dispune întreprinderea

Felul motoarelor	Nr. bucăților	Puterea instalată	Data construcției mot(oarelor)
Mașini cu aburi	1	75 C.P.	
Motoare cu combustie internă	1	8 C.P.	
Total:	2	83	

/.../ ¹ 24. Generatori de care dispune întreprinderea

Generatori cu aburi (cazane)				Generatori electrici	
Nr. generator	Suprafața de încălzire m.p.	Presiunea atmosferică	Nr. bucăți	Volți	Felul curentului
2	52	7	1	220	continuu

25. Personalul aflat în serviciul întreprinderii la 31 decembrie 1933: A. Personalul de conducere și ajutor

Felul cetățeniei		Numărul personalului de conducere și ajutor			
		Administrativ		Tehnic superior	
		Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Cetățeni	români	14	3	1	1
„	străini	—	—	—	—
Total:		14	3	1	1

B. Lucrători calificați (care posedă brevet de meseriaș)

Felul cetățeniei		Numărul lucrătorilor calificați		
		Bărbați	Femei	Total
Cetățeni români		6	—	6
Cetățeni străini		—	—	—
Total:		6	—	6

C. Lucrători necalificați, fără brevet de meseriaș:

Felul cetățeniei		Numărul lucrătorilor necalificați		
		Bărbați	Femei	Total
Cetățeni români		28	—	28
Cetățeni străini		—	—	—
Total:		28	—	28

26. Salarii.

Suma totală a salariilor plătite de către întreprindere în cursul anului 1933 a fost pentru:

I. Salariile personalului de conducere și ajutor de	....	1.727.826 lei
II. Salariile lucrătorilor calificați de	.....	328.800 lei
III. Salariile lucrătorilor necalificați de	.....	1.502.107 lei
III. Salariile lucrătorilor necalificați de	.....	1.502.107 lei

Suma totală a salariilor: 3.558.733 lei

27. Suma totală plătită de către întreprindere, sub formă de impozite, în cursul anului 1933 a fost de 707.376.

28. Combustibil și unsoarele întrebuințate de întreprindere în cursul anului 1933.

Denumirea	Unitate de măsură	Cantitatea consumată în cursul anului 1933	Prețul mediu de aprovizionare (loco fabrică)
Benzină	tone	10	10.016
Lampant	"	2	2.730
Păcură	"	170	798
Lemn	"	10	800
Unsoari minerale	kg.	1.162	36

Valoarea combustibilului consumat în fabrică în cursul anului 1933 a fost de 355.722 lei.

29. Mașinile și instalațiunile principale (în special cele caracteristice fabricației) și care pot servi ca măsură a capacității de producție a fabricii

Denumirea mașinilor și instalațiunilor	Nr. bucăți	Data la care au fost instalate mașinile	Mărimea și capacitatea de producție în 24 ore
Cazane de săpun	2	1921—1933	10.000
Duplicatori	2		15.000
Mașini pentru fabricat carton asfaltat	2		
Distilație completă	1		5.000
Cazane ajutătoare orizontale	2		15.000
Cazane de ... ² cu ajutător	1		
" " " "	1		
" de aluminiu	1		
" emailate	1		
" Compresor	1		
" Centrifugă	1		

30. Materiile prime și cele accesorii întrebuințate în prelucrare în 1933.

1. Cantitatea și valoarea materiilor prime și accesorii transformate în 1933.

Denumirea materiilor prime și celor accesorii	Cantitatea		Prețul mediu de cost, inclusiv vama și transportul pînă la fabrică
	Provenită din țară (tone)	Din străinătate Tone Țara de proveniență	
Carton celuloză	220		10.735
Talcum	263		2.184
Păcură	145		798
Smoală	718		1.285
Petrol	3		2.700
Acizi grași străini		1 Olanda	41.000
„ sulfuric	31		7.398
„ naftenici	69		4.133
Acizi din uleiuri	22		10.000
Grăsimi și seu	44		18.000
Gudron	56		3.280
Uleiuri diferite	106		16.000
Ulei de măsline		4 Italia	28.686
„ de ricin		49 Anglia	71.710
		Franta	
Untură de pește		61 Suedia ₂	19.700
Dextrină	9		17.433
Sare	48		2.190
Sodă caustică și calcinată	27		17.700
Motorină	43		6.710
Phenol		3 Germania	73.700
Melasă	20		1.710
Potasă caustică și calcinată	7		28.000

Recapitulație:

În cursul anului 1933 s-au consumat prin prelucrare:

a) Materii prime și accesorii indigene în valoare de.... 8.428.609 lei

b) Materii prime și accesorii străine furnizate direct din străinătate în valoare de... 3.032.707 lei

Totalul materiilor prime și accesorii în 1933 .....11.461.396 lei

31. Producția întreprinderii în cursul anului 1933

Nr. artic. din tariful vamal care intră în marfa produsă	Denumirea mărfurilor	Cantitatea produsă		Prețul mediu de vânzare în lei anul 1933
		Exprimată în unitate comer- cială (m., kg., buc.)	Exprimată în greutate (tone)	
858	Carton asfaltat	997.028	m(e)tr(i)	7
1 086	Asfalt și bitum	50.000	kg.	1,50
283	Săpun			
	Produse chimice diverse fabricate pentru textile și tăbăcărie			
381	Oleiu ... ²			65
1 768	Hydrocrezol			18
1 785	Efectol			100
1 079	Kermacid Petrosal			30
1083	Bohroel			18
	Degrass			26
	Turkischrotoel			55
	Sultran			45
	Spicol			35
	Chromerkeroel			55

Valoarea totală după prețul de vânzare (loco fabrică) a mărfurilor în cursul anului 1933 reprezintă.....24.591.958 lei
/.../ ¹ 35. Recapitularea elementelor componente ale valorii producției întreprinderii:

a) Valoarea materiilor prime (loco fabrică) consumate în cursul anului 1933 .....lei 11.461.396

b) Valoarea totală a salariilor plătite personalului de conducere și ajutor, lucrătorilor în cursul anului 1933 .....lei 3.558.733

c) Valoarea totală a combustibilului consumat în 1933 lei 355.722

d) Valoarea totală a impozitelor plătite în cursul anului 1933 .....lei 707.376

e) Diferite alte posturi: dobinzi, beneficii, amortizări ..lei 7.961.714

Totalul valorii producției întreprinderii, socotită după prețul de vânzare a mărfurilor în 1933 .....lei 24.591.958

D.A.C., fond M.I.C., Statistica industrială-chimie, dosar 454/1923, f. 51–56, original.

¹ Rubrici necompletate

² Neinteligibil.

Situațiunea întreprinderilor industriale

/.../¹ Reducerea volumului de afaceri comerciale înseamnă că produsele, fie prime sau fabricate, se plasează cu greu pe piață, provocând o descărcare dificilă a depozitelor de mărfuri și împiedicând rulajul rațional al întreprinderilor industriale, care nu mai pot produce normal, odată ce produsele rămân nedeșfăcute. Prin urmare, stagnarea afacerilor în comerț atrage după sine o stagnare în producție. O singură soluție, ce ar putea intensifica întru cîtva plasarea produselor industriale, este ieftinirea acestor produse pînă la capacitatea de plată a consumatorilor, ceea ce reclamă teoretic o reducere de prețuri corespunzătoare scăderii prețurilor la produsele agricole. Dacă o astfel de reducere ar fi fost posibilă, atunci randamentul s-ar fi menținut favorabil în agricultură, comerțul cu agricultorii ar fi fost susținut, iar statul ar fi intrat în drepturile ce i se cuvin de la unii și alții, satisfăcînd la rîndul său pe funcționari, pensionari și furnizori, care ar fi contribuit și ei la intensificarea comerțului prin menținerea relativă a consumului anterior — în sfîrșit, roata vieții ar fi fost aprovizionată cu destulă apă alimentară ca să se învîrtească mai departe, fără stopare și fără întreruperi. Dar, ieftinirea produselor fabricate nu s-a produs în proporție însemnată, și nici nu se putea produce, dat fiind împrejurările în care activează întreprinderile noastre industriale.

D-l ing. C. Mirea, senatorul ales în colegiul Camerelor de Comerț și Industrie din partea industriașilor, a susținut în ședințele senatului de la 23 noiembrie, 7 și 14 decembrie 1932, că de la izbucnirea crizei, industriașii au făcut toate eforturile pentru scăderea prețurilor produselor industriale spre a le adapta la prețurile produselor agricole, n-au putut face însă mult, din cauza sarcinilor grele, sarcinile capitalului, sarcinile fiscale și sociale, care mențin la un nivel ridicat costul producțiunii industriale.

Din tabloul prezentat de d-l ing. C. Mirea în dovedirea afirmațiunilor sale rezultă că de la 1 ianuarie 1929 și pînă la 1 septembrie 1932 au scăzut cu 30—57% prețurile la diferite articole din branșa fabricatelor alimentare, pielărie, industrie textilă, hîrtie, industrie metalurgică, chimică și a materialelor de construcție. În privința sarcinilor ce apasă asupra producției industriale, găsim un tablou interesant în cuvîntarea fostului ministru Lugoșeanu, rostită în ședința senatului de la 15 decembrie 1932: Sînt interesante — a spus D-sa privitor la sarcinile fiscale care apasă asupra multor dintre industrii. Iată-le:

Un impozit pe clădiri — pe cele din afara incintei fabricii care este de 12% asupra venitului impozabil, pentru stat, 2% pentru județ și 6% pentru comună, 2% pentru drumuri.

Un impozit mobilier care este pentru stat de 16,5% asupra dividendului; un impozit de 3% asupra dividendului pentru asistența publică, un impozit de 1% pentru drumuri; un impozit de 8% asupra venitului elementar, pentru stat; 2% pentru județ și 3% pentru comună; 1% asupra venitului elementar pentru Camera de Comerț; 2,5% pentru drumuri.

Impozitul pe salarii, care este de 4% pentru salariile de la 750 la 4000 lei lunar, și 8% pentru salariile de peste 4000 lei lunar, 0,3% pentru drumuri asupra sumelor impozabile la impozitul pe salarii; 0,5% un impozit recent,

pentru Camerele de Muncă. Un impozit excepțional pe salariile funcționarilor particulari, care se percepe de stat, după o cotă progresivă: 5% pentru salariile între 12.000 și 15.000 lei lunar, 6% pentru salariile între 15.000 și 20.000 lei lunar, și așa mai departe. Acest impozit, se ridică pînă la 30% la salariile de peste 150.000 lei lunar.

Mai este apoi o întreagă serie de impozite indirecte: 16,5% asupra valorii pentru produsele de lux lista A; 11,5% asupra valorii medii sau facturate pentru produsele de lux din lista B; pentru stat, 2 și 2,5% asupra valorii medii a tuturor celorlalte produse; 1 și 1,5% asupra valorii medii a tuturor produselor exportate.

La aceasta, se adaugă taxa de timbru și de înregistrare și impozite proporționale, 5 lei de fiecare filă a registrelor de comerț, plus 2 lei timbru de aviație; 0,2% asupra vînzării de mărfuri; 1,4% asupra furniturilor făcute prin licitațiune publică.

Taxe de consumație pe anumite produse speciale./.../²

D.A.C., fond U.C.C.I., dosar 53/1933, f. 133—134, copie.

¹ Se referă la alte ramuri ale economiei naționale.

222

<1933, București>

Regia Publică a Conductelor de Petrol ale Statului
Consiliul de administrație
al Regiei Conductelor de Petrol ale Statului

Pentru alimentarea rafinăriilor din București cu țiței natural, Regia C.P.S. utilizează o conductă de 5", pe care se pompează din Băicoi, cu o pompă cu piston acționată electric, cu un debit de 60—65 vagoane/zi și cu un preț de cost al pompării relativ ridicat, de circa 62 lei vagonul pompat, din cauza prețului energiei electrice din Băicoi.

Am ieftinit această pompă la circa 52 lei vagonul, prin obținerea unui tarif mai favorabil al energiei electrice din Băicoi. Am ieftinit apoi pomparea la lei 17 de vagon, făcînd expedierea prin cădere naturală de la Băicoi la Pod-Beton, repompînd de aci cu pompele cu aburi la București, cu o presiune de 30 atm. prin conductă și am sporit pe această cale la 68—70 vag(oane), debitul la București. Cu acest debit tehnic de circa 2050 vagoane lunar și cu un coeficient de utilizare de cca. 95% putem alimenta astăzi rafinăriile din București, pe conducta IV-a, cu cca. 23000 vagoane anual, din care: cca. 15.500 vag(oane) anual p(entru) soc(ietatea) „Petrolul” București și „ 7.500 „ „ „ „Titan și „Petrol Block”

Cantitățile acestea sînt insuficiente. Pentru alimentarea din plin a acestor rafinării, ar mai fi nevoie astăzi de cca. 2000—3000 vagoane anual.

Pentru satisfacerea acestor cereri, precum și creșterii eventuale a consumului, se pot face următoarele amenajări:

a) Introducerea unei stațiuni intermediare de repompare la Periș, care, repompînd la 30 atm., presiunea maximă ce ar putea suporta conducta în starea ei actuală, s-ar obține un debit de maximum 85 vagoane pe zi, sau cca. 29.000 vag(oane) pe an.

b) Înlocuirea parțială sau totală a conductei de 5" printr-o conductă de 6" 5/8, lucrare costisitoare, care ar spori debitul conductei la o capacitate proporțional cu lungimea înlocuirii făcute.

c) O combinație între sistemele a și b. stațiune de repompare la Periș și înlocuirea parțială a conductelor, care să poată suporta, atît la pompare de la Pod-Beton, cît și de la Periș, cu o presiune de 40—50 atm.

d) Utilizarea conductei a III-a, Băicoi-Giurgiu, în timpul înghețului Dunării, pentru alimentare în plin a rafinăriilor din București, timp de 30—60 zile pe an.

Lucrările de sub punctele a) și b) și în special c) nu și-ar găsi rentabilitatea lor decît în cazul sporirii capacității de rafinare a actualelor rafinării, sau în cazul creerii de noi rafinării la București.

Societatea „Petrolul București”, cu adresa nr. 14.949/1933, ne-a sesizat intențiunea sa de a mări capacitatea de rafinare ce posedă cu circa 50 vagoane pe zi, ceea ce ar reprezenta o creștere a cantităților de transportat prin conducte de alimentate cu țiței brut cu cca. 17.000 vagoane anual.

Societatea „Petrolul București” și-ar lua obligația fermă să transporte un minim de 24.000 vagoane anual, noi trebuind să-i garantăm posibilitatea pentru ea de a transporta cel puțin 30.000 vagoane.

Societatea solicită de asemenea un tarif degresiv cu cantitățile ce ar transporta.

Pe baza acestor date, capacitatea totală de transport a conductei de țiței brut Ploiești-București ar trebui să se ridice la:

30.000	vag(oane)	anual	pentru societatea	„Petrolul-București”
9.500	”	”	”	raf(inăriile) Titan și „Petrol-Block”
2.500	”	”	”	rezerva totală de 6%

42.000 vag(oane) anual

ceea ce revine la un debit tehnic zilnic de cca. 128 vag(oane)/zi, cu un coeficient de utilizare de 0,9.

Am studiat pe această bază instalațiile tehnice ce ar trebui să realizăm și anume:

a) Stațiunea de repompare de la Periș la km. 31 + 000, echipată cu motor Diesel de 230 C.P., funcționînd cu țiței brut luat din conductă (pentru a economisi instalațiunile făcute în Irak pentru a economisi puțul și castelul de apă). Deasemenea stațiunea nu ar avea grup de rezervă și ar fi compusă dintr-un singur motor Diesel, cuplat cu pompe centrifuge cu cca. 4000 ore de utilizare pe an, la un debit total anual de cca. 32.000 vag(oane) cu o presiune de pompare de 41 atm. + 10% la Periș.

Această instalațiune ar costa un teren, construcții, circa 4.200.000 lei.

b) Înlocuirea conductei actuale de 5" cu conducte de 6" 5/8 în, lungime totală de 32 km., și anume 16 km. de la Ploiești la Periș și 16 km.

de la Periș la București. Această înlocuire ar costa, cu tuburi trase cu tulipă, asamblate prin sudură, cca. lei 16.000.000.

c) O nouă pompă cu aburi pentru 41 + 10% atm. și cca. 130 tone pe zi la Pod-Beton. S-ar putea utiliza eventual două din pompele mici de astăzi, procurându-se o nouă pompă pentru conducta Ploiești-Giurgiu.

Aceasta revine la cca 500.000.

d) De la Băicoi la Ploiești, transportul se poate face pe cădere naturală, utilizând două conducte de 5" Ø și anume: conducta II-a, care este disponibilă astăzi, și conducta IV-a fără amenajări speciale.

În total, investițiunile necesare realizării debitului sporit de 128 vagoane pe zi pe conducta IV-a sînt:

— pentru stația Periș ...	lei	4.200.000
— „ înlocuirea unei părți din conductă cu tuburi de 6" 5/8 ...	„	16.000.000
— pentru lucrări în stațiunea Ploiești	„	500.000
	lei	20.700.000

sau rotund Lei 21.000.000 /...../¹

Examinînd datele statistice ale anului 1932, constatăm că din totalitatea de 146.870 tone, produse prin rafinare de „Petrolul București” în acel an, au mers:

La consumul local din București	56.520 t.	38,45%
„ intern afară de București	27.580 t.	18,8%
„ export prin Giurgiu	16.400 t.	11,2%
„ „ Constanța	39.170 t.	26,75%
„ „ calea ferată	7.200 t.	4,9%

și că, cantitățile care au mers la consumul intern (inclusiv București) în august 1933 a fost de 28,4% și de 38,3% în octombrie 1933, au descrescut, deci, considerabil.

Putem totuși admite că „Petrolul-București” contribuie astăzi cu circa 38,5% din totalitatea producției sale la acoperirea consumului local./...../²

D.A.C., fond M.I.C., D.G.M., dosar 9/1933, f. 129— 131, copie.

¹ Urmează calculația ratelor anuale de plată în caz de investire a sumei

² Se calculează avantajele în caz de export al produselor de la rafinăriile din București

INDICE GENERAL

A

- Abatorului*, linia — 178
- Abele, Ioan Iacob* 109
- Abonyi, Adalbert*, director de fabrică 24
- Abramovici, Leon*, fabrică 47; societate metalurgică 17
- Academia de Înalte Studii Comerciale* 71
- accidente de muncă* 40, 114.
- Accumulatoren (Akumulatoren) Fabrik A.G.*, societate germană 32, 49.
- Acetilena*, societate chimică 153
- acetilenei*, industria 48, 69, 75
- achiziție*, puterea de — a populației 99
- acid azotic*, fabrică de — 60
- act constitutiv* 11, 18, 19, 23, 24, 31, 32, 52, 66, 68, 70, 71, 73, 81, 109, 113, 125, 132, 140, 170, 171, 208, 213, 220.
- acțiune*, program de — 127
- acțiuni* 11, 12, 18, 19, 24, 31, 32, 52, 58, 69, 71, 73, 81, 83, 95, 97, 109, 129, 132, 143, 149, 158, 170, 171, 174, 194, 208, 215
- acumulatori* 32, 58, 108, 129, 143, 164, 183, 197, 205; comerț cu — 167; fabrici de — 105, 110, 174; industria de — în România 167.
- Adevărul*, ziar 22.
- Administrația C.F.R.* 132; — Financiară a Capitalei 132; — Militară Germană 65, 74; — P.T.T. 203
- administrativ*, personal — 36—38, 84, 88, 90, 94, 98, 107, 108, 113, 119, 122, 123, 125, 129, 130, 135, 137, 143, 152, 159, 161, 175, 193, 194, 199, 205, 206, 215, 217, 218—220.
- administrație*, consilii de — 12, 32, 70, 71, 73, 74, 76, 79, 81, 83, 89, 95, 97, 103, 109, 114, 117, 118, 126, 144, 149, 156, 160, 162, 163, 171, 174, 185, 194, 203, 207, 214, 215, 222.
- Adunarea Deputaților* 148, 150, 169.
- adunare generală* (a acționarilor) 12, 23, 31, 71, 73, 95, 97, 109, 161, 208
- A.E.G.*, societate electrotehnică 19, 111, 149, 158, 162.
- Aeronautică(ii)* 187; Federația Internațională de — 187; Subsecretariatul de Stat al — 217.
- aeroplan*, furnizare de — 79
- aeroport* 111
- Aerostație*, Grupul de — București 111
- Aerului*, — Subsecretariatul — 207
- afaceri*, cifra de — 155
- Aftalion*, societate chimică 102
- Agco*, societate comercială 81
- Agenția Generală Franceză în România* 194
- agenții* (ale societăților) 11, 68, 81, 140, 171, 208
- agitații* 29; — în rîndul metalurgiștilor 43
- Agricol(d)*, Banca Sindicatului — 77; Banca — 70, 73
- agricolă(e)* ateliere de reparat mașini — 17; fabricarea mașinilor — 11; fabrică de mașini — 53, 87, 184; mașini — 17, 155; producție — 211; prețuri produse — 221; reparații mașini — 105.
- agricultură(ii)* 211; departamentul — industriei, comerțului și domeniilor 19; randament în — 221.

ajutor bănesc 114; — de boală 201; — social 114; — de șomaj 150, 169, 201, 202; lege pentru — 131

Alb (...), agent de poliție 28

Albina, fabrică metalurgică 105

Alexandrescu, Grigore, tăbăcărie 22

Alexandrescu, Marin, cenzor 52

Alexandria (Egipt), instalații E. Wolff la uzinele centrale ale tramvaielor electrice din — 142

aliată, armată străină — 76

alimentară (e), industrie — 130, 139, 196, 204; expoziție de industrie — 116; industrie — la târgul internațional de la Salonic 124; prețuri produse — 221

Alston (Société Générale de Construction Electrique et Mécanique), societate franceză 156.

amenajării, Institutul Național Român pentru studiul — și folosirii izvoarelor de energie 115, 117, 127.

America, fabrică din — 218; import din — 217.

Americă, Compania Anglo —, societate 144.

americane, firme — 167

americanilor, producție a — 167

Amiciția, sală de întruniri 41, 43.

amortizare 72, 172

Anatomie, Institutul de — Medicală 22

Ancora Rovaciu L. et Co., societate chimică 102

Andone, Aurelian, inginer 90, 104, 161, 199

Andronescu, P., profesor 117

Angelescu, N.I., doctor 12, 68

Anglia 71; import din — 123, 146, 219, 220

Anglia, societate metalurgică 146

Anglo-Americană, Compania —, societate 144

Anglo-Continental, Speranța, rafinărie 145

Anilin, societate chimică 158

Antonescu, Pandele, ingineri 137

Antonescu et Co, Inginer P., societate chimică 137

Antoniade, Mihai, avocat, 71.

Antrepozite, Vama — București 74, 123

Anvers 207.

apă, concesiunea căderilor de — de pe Ialomița 182, moară de — 11; transport pe — 155; uzină de — 179; uzina de — de la Bragadiru 163.

Apei, Serviciul Gazului și — 6.

apărarea națională 167.

apărării, ministrul — naționale 201.

Apărării, Ministerul — Naționale 203, 217.

Apogi, societate chimică 102.

aport social 15, 23, 132.

Apostol, D., atelier mecanic și de tinichigerie 105.

Arad 91, 186; uzinele Astra din — 113, 195.

Aratrum, uzină mecanică 105

arbitraj 148.

Arăda 163.

Ardeal, uzinele Solvay din — 113.

arendare căderi de apă 70; — fabrici 70; — mine 70; — păduri 70; — surse miniere 70.

Argeș — Filaret, linie electrică 176; — Obor, linie electrică 176.

arhiva centralei Dobrești 168.

Aries, societate metalurgică 69.

Arion, C.C., ministru 51, 77.

armament 184.

armată 67, 189, 191; — străină aliată 76; — străină inamică 76

Armatei, Arsenalul — 17, 67, 111, 131, 184, 201; lucrători de la Arsenalul — 67; Atelierele de Confecții ale — 111; Inspectoratul Tehnic al — 187; Ministerul — 131, 183, 187, 190; Pirotehnica — 17, 22, 87, 111, 184, Pulberăria — Dudești 17, 51.

arrurărie, secție de — 131

Arsenalul Armatei 17, 67, 111, 131, 184, 201; lucrători de la — 67

Arsenalul Marinei Militare Galați 111.

Arta, societate metalurgică 69

artelor grafice, industria — 130, 196; industria — la târgul internațional de la Salonic 124; expoziția industriei — 116.

artilerie 139; muniție de — 131, 184; piese de — 131; secție de material de — 131.

Asfaltul, societate chimică 102

asigurări (lor), de boală și bătrânețe 53; — muncitorești 193; — sociale 88, 131; legea — sociale 150.

Asigurărilor, Ministerul Muncii Cooperă-
ției și — Sociale 138
asistență medicală pentru lucrători 125;
— medicală pentru ucenici 121; — tehnică
192
Asociația fabricanților metalurgiști 46;
— generală a farmaciștilor 145; — gene-
rală a inginerilor din România 117; — in-
ginerilor și tehnicienilor din industriile
miniere 117; — pentru ocrotirea ucenici-
lor industriali 121.
asociație, contract de — 15, 72.
asociații (de caracter industrial) 12, 31.
Assan, fabrică 87; moară 22; —, George,
industriaș 24; Frații George —, soci-
tate chimică, 13, 17.
Astra, societate metalurgică 91; uzine din
Arad 113; ofertă 126.
ășezăminte industriale 17.
Ășezămintele Brîncovenști 74.
Athanasiad, A. 32
Atanasiu P., atelier mecanic de tinichi-
gerie 105
Atanasovici, Vladimir, avocat 18.
atașați comerciali ai României 188.
atelier(e) instalare 68; — de căldărărie
105; — mecanice 105; — mecanice de con-
strucții din fier 105; — mecanice de
tinichigerie 105; — de producție 33; — de
reparații mașini agricole 105, — de su-
dură electrică 105.
Atelierele C.F.R.Grivița 76, 91, 121, 150,
164, 178; concesiune — 76; greve la
— 76.
Atelierele de Confecții ale Armatei 111.
Atelierul Central C.F.R. 17.
*Atelierul mecanic al Direcțiunii Poștelor
și Telefoanelor* 17.
Atelierul Primăriei Capitalei 17.
Auer, bec cu reflector parabolic 10
Austria 59, 167; import din — 119; in-
dustria din — 142; taxe vamale în
— 101
austrیace, societăți 167.
Auswärtiges Amt (Ministerul de Externe
german) 49
Aușniț, Edgar, director general 171
autogenă, sudură 178.
automatizare proces de producție 218.

Automecanica, atelier mecanic 105
automobile, reparații de — 105
automotoare 214.
autotren, introducere la C.F.R. 72.
Aviația Civilă 187; posturi de radio pen-
tru — 203
avioane, aparate de radio pentru — 207;
construcții și reparații — 217; înființare
fabrică de — 79; montaj receptoare radio
pe — 203.
Avuțiilor, Consiliul Superior al Admini-
strării Întreprinderilor și — Publice 149.
Azilul de bătrîni „Regina Elisabeta“ 22.
azotic, fabrică de acid — 60.

B

Babcock — Willcox, sistem de cazane de
înalță presiune 126, 149.
Bacă'u, A., atelier de sudură electrică 105.
Bacău 186.
Bacteriologie, Institutul de Patologie și —
22, 74.
Bagdat, G.H. 70.
balanță comercială 206, 211.
Banat 130, 175.
bancă 99; — din București 118.
Banca Agricolă 70, 73.
Banca Chrissoveloni 73, 99, 116.
Banca Comerțului din Craiova 70, 71.
Banca Fortuna 31.
Banca Generală a Țării Românești 70, 73.
Banca Industrială 140.
Banca Marmorosch Blank et Co. 24, 32, 71.
Banca Națională a României 23, 73, 85,
171, 208, 211
Banca Națiunii 71
Banca Românească 70, 73, 174.
Banca de Scont a României 66, 70, 71, 213.
Banca Sindicatului Agricol 77.
Banca Țărănească 71.
bancheri 24.
Barcelona, expoziție — tirg la — 87.
Barimar, atelier mecanic 105
Bartsch, Theodor, director de fabrică 13.
Barva, societate chimică 102
Basarabeasca 214.
Basarabia 130, 175.

Bauer, R., director al societății „Tungsram” 171, 203
Bavaria inferioară (Niederbayern) 49.
Bădulescu, Ion, avocat 68.
Băicoi, conductă — București 222; conductă — Giurgiu 222; prețul energiei electrice la — 222.
Bălăceanu Stolnici 77.
Bălineanu, M. 43.
Bălți 214.
Băneasa, aeroport 111; comună 103; iluminat electric în — 103; societate chimică 69, 102; — Herăstrău, comună 17.
Bărbătescu, Dumitru, atelier mecanic de tinichigerie 105.
Bărdescu, Nicolae, doctor 66.
bătăi (aplicate ucenicilor în fabrică) 50.
becuri, fabrică de — electrice 105.
Behles, Eugen, 22, 111.
Beier, Adolf, societate metalurgică 17.
Belgia 84, 178; import din — 86.
Belgiană, Compania — din Liège pentru conducte de apă, societate metalurgică 13.
belgiene, societăți 167.
Bénac, André, proprietar 20, 23.
Benedict, A., 12.
beneficiu 61, 64, 131, 182; — brut 72; — net 58, 72, 158.
Berceanu, M. 174.
Bercovici, M. H., industriaș 109.
Bercovitz, E., 77.
Bergmann, țevi izolatoare 107.
Berlin 18, 19, 32, 59, 74, 89, 95, 157, 212.
Berliner, Alfred, inginer 18.
Berndorf, societate metalurgică 158
Bernhardt, A., administrator — delegat 81.
Bianchi et Co., societate chimică 102.
Bibescu, prinț 174; —, V., principe, președintele Federației Internaționale de Aero-nautică 187.
bilanț 69, 72, 158.
Bilz, dr. M., — et Comp., societate chimică 17
Binder, J.M. 153.
Birinberg, I., 77.
Birman, fabrică textilă 22
Biro, Gh., lucrător 27.
Biroul de cercetări (din cadrul Prefecturii Poliției Capitalei) 29, 43, 44, 50, 54.

Biroul Internațional al Muncii 138.
Blank, Aristide, bancher 30; proprietar 32.
Blau-Gaz, societate chimică 58.
Blum, reprezentant al societății „Reșița” 91.
Boambă G. Ioan, avocat 30, 81.
Boehm și Priefert, societate metalurgică 13.
Bogdan, Ștefan, profesor doctor 213.
Botangeria Generală Română, societate chimică 102.
Bolintin, comună 163.
Bolomey, G., inginer 213.
Borcescu, C., 12.
Borrmann, sistem de distilare a petrolului 136; societate 136.
Botanic, Institutul — 22.
Botez, consilier tehnic 124; — C., secretar general al Uniunii Camerelor de Industrie și Comerț 116.
Bouron, Henri, inginer 23.
Bourquin, inginer 168.
Brad, comună (jud. Hunedoara) 113.
Bragadiru, fabrică de bere 22; fabrică de spirt 102; captările de apă de la — 149; instalația de pompe de la — 26; uzina de apă de la — 163.
Brandt, Frédéric Albéric, inginer 23.
Brandwein, S.H., societate de reparat mașini agricole 17; — et Fiu, atelier mecanic și turnătorie de fontă și metal 105.
Brașov 186, 214; fabrici din — 167, 173, 184
Brăila 100, 186, 209, 220.
Brăteiu, râu 168.
Brătianu, Ioan I. C., președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de război 60.
Brebenar, T. 170.
brevete 81, 214.
Breyer, Conrad, notar 32.
Brîncovenesti, Așezămintele 74.
Broasca, fabrică metalurgică 105.
Broehm, F., societate metalurgică 17.
Brown - Boveri, societate electrotehnică 118, 141, 149, 158
Bruges (Belgia), uzinele din — 178.
Bruno Kepich, societate chimică 102.
Bruxelles 11, 23, 38, 59.
Bucovina 130, 175.
București, passim; Administrația orașului — 9; Arsenalul Armatei din — 13; bancă din — 118; Camera de Comerț și

Industrie din — 118, 121, 155; Comisiunea Interimară — 149; Compania de Gaz din — 8, 20, 23; concesiunea iluminatului cu gaz aerian în — 5; conducta Băicoi — 222; conducta — Ploiești 222; consiliul comunal din — 4, 5, 20, 149; expoziție și târg volant la — 116; fabrici din — 89, 167, 1 4; iluminatul cu gaz aerian în — 2, 3; Inspectoratul Industrial — 77, 78, 94, 107, 108, 120, 125, 145—147, 151, 153, 154, 161, 193, 197, 199, 205, 215, 217; instalații de electricitate în — 181; instalații de gaz aerian în — 181; Institutul Bacteriologic din — 74; Institutul electrotehnic din — 187; Grupul de Acrostație — 111; legea pentru administrare și exploatarea Uzinelor Comunale — 149; linia electrică Dobrești — 168; linia electrică Florești — 149; linia electrică Ploiești — 118, 149, 179, 181; Metalurgia — societate metalurgică 216; Petrolul —, societate chimică 102; populația orașului — 149; primăria orașului — 4, 6, 10, 20, 82, 106, 149; rafinării din — 222; Regimentul de Transmisiuni — 111; Regiunea Industrială — 90, 122, 123, 129, 143, 146, 194, 219; Societatea Comunală a Tramvaielor — 23, 146, 148, 158, 209; consumul de energie electrică al Societății Comunale a Tramvaielor — 149; Societatea generală de gaz și electricitate din — 23, 25, 58, 69, 74, 82, 84, 102, 149, 187; Școala Politehnică din — 187; Teatrul Național din — 8; tramvaie electrice din — 74; Universitatea din — 138; Uzinele Comunale — 103, 118, 126, 144, 149, 156, 166, 168, 173, 176, 178, 182, 185, 209; Uzinele de gaz și electricitate — 158; Vama Antrepozite — 74;

Bucureștii-Noi, societate metalurgică 69; fabrica Vulcan din — 105.

Budeanu, C., profesor 117.

Budich, Paul, societate metalurgică 35, 87, 105, 194; Fabrica de mașini, aparate și construcții de aramă, fost —, societate metalurgică, 158; Feld și —, societate metalurgică 17.

Budișteanu, D.A., inginer 18.

Budu, Isidor, ingineri 66.

buget(ului) 101, 118, 169, 178, 211; com-primarea — 197

Bucliu, Chr., doctor 12.

Buletinul Centralei, publicație 12; — Institutului Românesc de Conjunctură 200; — Institutului Românesc de Organizare Științifică a Muncii 134.

Bulgaria, export în — 100; industria din — 142.

Bulyghin, inginer 168

Bumbești, linia ferată — Livezeni 186

Burileanu, O. 132

bursa, din Zürich 118.

Bușilă 26; — C., inginer 73; administrator — delegat al societății „Reșița” 187; — C. D., profesor 117.

Butscheid F. et Collman, atelier mecanic 105

Buzău 145, 146, 197, 220; Metalurgica —, fostă I. Hörer, întreprindere metalurgică 197; Petrolul —, rafinărie 145.

Bunger, Carol, societate metalurgică 17

C

Camera(elor) de Comerț și Industrie 76, 188, 202, 221; — de Comerț și Industrie din București 118, 121, 155; — de Comerț și Industrie din Galați 137; Uniunea — de Comerț și Industrie 112, 116, 188, 196, 202; — de Muncă 221.

Camondo I., conte 23.

Canada, Uzinele Miniere, fosta —, societate metalurgică 197

Cantacuzino, Gh. Gr. palat 22; — G. Jean, inginer 24; — G. M., ministru 51; — Ion, profesor doctor 208; — I.G., fostă Etienne Comp., societate chimică și metalurgică 17, — M.G., primar al orașului București 20.

capacitate de producție 37, 60, 96, 119, 129, 141, 145, 149, 160, 172, 173, 177, 178, 194, 195, 204, 206, 216—218.

capital 11—13, 18, 19, 23—25, 31, 32, 37, 49, 52, 56—58, 64, 66, 68—73, 75, 77, 78, 80, 83, 84, 88, 94, 107—109, 118—120, 122, 123, 125, 128, 129, 132, 137, 140, 143, 147, 154, 158, 161, 167,

170, 171, 175, 178, 179, 191, 193, 194, 199, 205, 208, 213, 215, 217–221; — străin 94, 100, 188; lipsă de — 99, 146, 188.

Capitalei, Administrația Financiară a — 132; Prefectura Poliției — 4, 29, 33, 34, 40–45, 50, 54; Primăria — 148.

capitaliști români 167

Caranfil, N. G., director general 187

Caransebeș 91

Carels Frères, uzină 84.

Carlsruhe, Școala Politehnică din — 137

cartel de fabrici 145

Cartianu, inginer 168

Casa de ajutor a medicilor umani, veterinari și farmaciști 208.

Ca a de credit și economie a comercianților măcelari 109.

Casa de Depuneri și Consemnațiuni 52, 140

casnică, expoziție de industrie — 116; industrie — la târgul internațional de la Salonic 124

Casseler, I. 215

Catz, Jacques I., industriaș 38, 46; societate metalurgică 13, 22, 43, 44, 46; La Métallurgie Roumaine fost —, societate metalurgică 17, 38.

Calzianu, C. 103.

Cauciuc Pirelli, convenție între Uzinele Chimice Române și societatea — 95

cazangerie 159.

căderi (lor) de apă 70; concesiunea — de pe Ialomița 182

căi (lor) ferate 70; energie electrică pentru — 20; uzura — 76.

Căile (lor) Ferate Române (C.F.R.) 139, 146, 173, 187, 214; Administrația — 132; Atelierele — 76, 121; Atelierul Central al — 17; concesiunea Ateliereleor — 76; contracte cu — 72, 86, 160, 167, 178, 195; debușul — 167; Direcția (generală) a — 75, 101; energie electrică pentru — 106; greve la Atelierele — 76; introducerea autotrenurilor la — 72; materialul rulant al — 100, 212; Regia Autonomă a — 160, 167, 214; tarife de transport pe — 113, 155, 197; transport pe — 75, 100, 155.

Călan 195.

Călinescu, Gr. 66.

cămine, legea pentru — de ucenici 121; — pentru ucenici industriali 121.

cărbune, vânzare de — 23.

Cărbunescu B., atelier de lăcătușerie și construcții de fier 105.

Cârnu-Munteanu, director general 187.

Cehoslovacia 189; export în — 219; import din — 119, 129, 146, 218.

Centrala (ei), societate chimică 12, 69, 158; Buletinul —, publicație 12.

centrală (e) electrică 168, 210; — telefonice 190, 191, 218; — termoelectrică la Grozăvești 149; concesiune construire — electrică 118; reînființare — de devize 85.

centre industriale 202.

cenzori 194, 215.

ceramică 196; expoziție de industrie — 166; industria — 130; industria — la târgul internațional de la Salonic 124

cereale, prețuri la — 204.

Cerkes G., doctor, președinte al Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie 116.

Cernătescu, Lady (Zaharia et —), societate chimică 102.

Cernăuți 186.

Charlottenburg 18, 19.

Charubin, Rudolph, procurist 18.

cheltuieli, de producție 178; — pentru instalații electrice 181; — pentru instalații de gaz 181.

Chemische Fabriken dr. Ioachim Wier-nich et Co., societate germană, convenție cu Uzinele Chimice Române 95.

Chemische Werke vormals Auergesellschaft societate germană 89.

Chemix, societate chimică 102, 158.

chesoane 131.

Chihaiescu, Laboratorul —, societate chimică 102.

chimică (e) industrie — 12, 69, 70, 102, 104, 124, 130, 135, 139, 145, 158, 186, 196, 204; produse — 81; comerț cu produse — 109; export produse — 213; expoziție de produse — 116; fabrică de

- produse — 109; import produse — 213; reducere prețuri la produsele — 221; societate — 59.
- Chimice*, Industriile — Farmaceutice, societate chimică 102; Uzinele — Române, societate chimică 95, 97; Uzinele Metalurgice și — Române Solex, societate chimică și metalurgică 199; convenții încheiate de Uzinele — Române cu firme străine 95, 97.
- chimico-farmaceutică*, industria — 145.
- Chimie*, Institutul de — Organică 22
- chirurgicale*, instrumente — 17
- Chișinău* 175, 186
- Chrissoveloni*, bancă 73, 99, 116.
- Christea*, Grigore, atelier mecanic 105; — Victor, atelier mecanic 105
- Christopol, I.*, 128.
- Chromos*, societate chimică 58.
- Ciclop*, societate 209.
- cifra de afaceri* 155.
- Ciorogirla*, comună 163.
- Cireșanu, Mihail*, avocat 11.
- Ciriak*, fabrică metalurgică 46; inginer 28; — E. fabrică metalurgică 17, 61; — F., fabrică metalurgică 55; — Ferdinand, inginer 27.
- Cișmigiu*, grădină 26
- Ciucă, Alexandru*, profesor doctor 208.
- Ciuntu, Sergiu*, colonel 170
- Cîmpina* 197
- Cîmpul Moșilor*, expoziție la — 146
- Cîmpulung*, județ 186.
- Cîrlova*, vilă 22
- Claparède, Ed.*, profesor doctor 138.
- Claude*, et Hess, procedeu industrial 37; — et Linde, procedeu industrial 37.
- Clayton, Conrad C.*, expert tehnic 171, 191;
- clădiri* (de uz industrial) 11, 12, 15, 18, 23, 24, 31, 35, 36, 58, 61, 65, 69, 78, 81, 88, 119, 122, 125, 129, 130, 132, 137, 143, 149, 153, 154, 158, 161, 172, 173, 175, 178, 193, 194, 199, 213, 217, 218, 220.
- client* 99.
- Clony, B.P.* avocat 31.
- club(ul)* meseriașilor 28; — social-democrat 34, 43; — socialist 67.
- Cluj* 186; Tâmplăria de Fier și Fabrica de mașini din —, societate metalurgică 209; Universitatea din — 138.
- Cobra A. Kintirian*, societate chimică 102.
- Cochrane, Ernest John*, colonel englez 71.
- cocs* (cox), vânzare 23.
- Codul de Comerț* 5, 109.
- coeficient de industrializare* 131, 172, 177, 178.
- Coeln* (Köln) 36.
- Cohn, Jacob*, atelier mecanic și turnătorie de metal 105
- colaborare*, cu capitalul străin 188.
- Colentina, S.A.R.* de la —, societate chimică 102.
- Colibășeanu, Eugen* 194.
- Collman, Butscheik F.* și —, atelier mecanic 105
- Color Block*, societate chimică 102.
- Colțea*, spital 22.
- combustibil* 38, 76, 90, 107, 108, 131, 137, 143, 145, 175, 218—220; — din țară 119, 129, 217; consum de — 149; import de — 119, 129, 146; prețuri la — 130, 146, 193, 194, 220.
- comenzi* 54, 76, 131, 160, 178, 186, 189, 207, 212; — în străinătate 146, 197; — în țară 146; lipsă de — 197, 217.
- comercial* (ă, e, i), atașați — ai României 188; balanță — 206, 211; convenție — 155; interese — 196; întreprinderi — 81, 213; portofoliu — 99; relații — cu Grecia 124; Societatea generală a funcționarilor — 202; școli — 121.
- Comercială(e)*, Academia de Înalte Studii — 71; Uniunea —, societate comercială 70.
- comerț(ului)* 85; — cu acumulatori 167; — cu drog 12, 31; — en détail 99; — en gros 99; — cu mașini 24; — cu materii prime 70; — cu produse chimice 109; — cu produse farmaceutice 12; — cu vagoane 24; orientare profesională în — 138; revendicări ale — 165; stagnare în — 221; departamentul agriculturii, industriei, — și domeniilor 19.
- Comerț(ului)* Banca — din Craiova 70, 71; Camerele de — și Industrie 76, 188, 202, 221; Camera de — și Industrie din București 118, 121, 155; Camera de — și Industrie din Galați 137; Codul de — 5,

- 109, Ministerul Industriei și — 27, 28, 48, 53, 55, 62, 63, 77, 78, 91, 94, 98, 106—108, 113, 117, 119, 120, 122, 123, 125, 129, 134, 136, 142, 147, 151, 153—155, 160, 161, 168, 172, 173, 175, 178, 188, 193, 194, 199, 205, 215, 217—220. S.A.R. de — 111; Tribunalul de — 5; Uniunea Camerelor de — și Industrie 112 116, 188, 196, 202.
- Cometul*, societate metalurgică 13, 17, 105,
- Comisia de Transmisie* 190.
- comisie de rezolvare a conflictelor de muncă* 42
- Comisiunea Electrotehnică Internațională* 117
- Comisiunea Industrială* (din Ministerul Industriei și Comerțului) 55, 183, 216.
- Comisiunea Interimară București* 149.
- Comitetul Central al Șomajului* 202.
- Comitetul Electrotehnic, Român*, înființare 117.
- Comitetul Internațional de Organizare Științifică a Muncii* 134.
- Comitetul Național Românesc de Normalizare* 127, 134.
- Compania Anglo-Americană*, societate energetică 144.
- Compania de apă „Izvor”*, societate 46.
- Compania belgiană din Liège pentru conducte de apă* (fostă F. Keilhauer), societate metalurgică 13, 17.
- Compania Edison*, societate electrotehnică 8.
- Compania de gaz din București*, societate energetică 6, 20, 21, 23, 149.
- Compania Generală de Electricitate*, societate electrotehnică 69.
- Compania Generală de gaz pentru Franța și străinătate*, societate franceză 23.
- Compania Generală de telegrafie fără fir*, societate franceză 73.
- Compania de Întreprinderi Electromecanice*, societate franceză 118, 141.
- Comptoir Pharmaceutique Franco-Roumain*, societate chimică 123.
- comunal*, consiliul — din București 1.
- Comunală(e)*, Societatea — a Tramvaielor București 158; Uzinele — București 118, 126, 144, 149, 156, 166, 168, 173, 176, 178, 182, 185, 209.
- comunicații* radioelectrice, utilizate în război 206.
- Comunicațiilor*, Ministerul — 117, 178, 207; ministru al — 178.
- concedieri* 29, 42, 54, 178, 186, 201, 217.
- concedii* 114, 150
- concerne* 171
- concesionari* (ai iluminatului public) 6
- concesiune* 81, 213; — a Atelierelelor CFR 76; — a construcției de centrale electrice 118; — a căderilor de apă de pe Ialomița 106, 168, 182; — a iluminatului public 3, 5, 20, 23, 149, 182, 191; — a sistemului de distilare a petrolului „Borrmann” 136
- conciliere*, tratative de — între patroni și lucrători 114.
- Concordia*, societate metalurgică 197.
- concurență străină* 100, 101, 136, 145, 146. 155, 167, 189, 190, 195.
- conducere*, personal de — 131, 152, 159.
- conducta(elor)*, Băicoi-București 222; — Băicoi-Giurgiu 222; — Ploiești-București 222; Regia Publică a — de Petrol ale Statului 222.
- Confecții*, Atelierele de — ale Armatei 111
- Confederația Generală a Muncii* 201, 202.
- conferințe* 115; — economice 211.
- conflictelor de muncă*, comisie de rezolvarea — 42; legea — 148.
- Congresul*, Frigorific 48; — Internațional de Organizare Științifică a Muncii de la Roma 134.
- conjunctură*, economică 200.
- Conjunctură*, Buletinul Institutului Românesc de — 200; înființarea Institutului Românesc de — 200.
- Consemnațiuni*, Casa de Depuneri și — 52, 140
- consfătuire* 115
- consilii*, de administrație 12, 32, 70, 71, 73, 74, 76, 79, 81, 83, 89, 95, 97, 103, 109, 114, 117, 118, 126, 144, 149, 156, 160, 162, 163, 171, 174, 185, 194, 203, 207, 214, 215, 222.
- consiliul*, comunal București 1, 4, 5, 20, 149.,
- Consiliul*, de Miniștri 13, 39, 51, 60, 75 148, 150, 169, 202; — Superior al Admini-

- strării Întreprinderilor și Avuțiilor Publice
 • 149; — Superior al Energiei 118; — Superior Tehnic 118.
Constantinescu, Gogu, inginer 73; — N. 190;
 — S., atelier mecanic 105; — Tancred, inginer, 70.
Constantinopole 5.
Constanța 100, 186, 195, 220; export prin — 222; fabrici din — 101, 105, 119; lucrători metalurgiști din — 43; portul — 146; stațiunea T.F.F. — 74.
construcții(lor), industria — de mașini 69, 100, 132, 158, 159, 186; lucrări de — 32, 186; — de poduri 101.
Construcțiunii, Societatea Generală de — și Lucrări Publice, societate de construcții 111.
Consulatul, României la Londra 71.
consum, intern 195; puterea de — a populației 99.
cont de profit și pierderi 72.
contabilității, legea — publice 51, 60.
Continental, hotel 22.
contingentare, a importului 206, 207, 212; — a producției industriale 195.
contracte(lor) 23; — de concesiune încheiat cu I.T.T. Corporation 191; — pentru construirea centralei electrice Dobrești 141; — pentru energie electrică 181; — pentru iluminat public 1, 144; — de furnituri între C.F.R. și societăți particulare 24, 72, 86, 160, 167, 178, 195, 214; — de societate 12, 15, 18, 30, 72, 94; legea — de muncă 150.
contravenție, la legea privind munca minorilor și femeilor în așezămintele industriale 27.
convenție(ii) 23; — cesiune contract de construcție a centralei Dobrești 141; — comercială 155; — pentru iluminatul cu gaz 20; — între patroni și lucrători 114; — între Uzinele Chimice Române și societăți străine 95, 97; — pentru vânzarea producției industriale 209.
Cooperației, Ministerul Muncii, — și Asigurărilor Social: 138.
Coroana(ei), societate chimică 102, 145; — României, decorație 48, 49; domeniul — Periş 74.
cosmetice, produse 125.
Cosmișă, Ion, atelier mecanic 105.
Cosiner, dr. C., societate chimică 17
Costache, Nicolae, inginer 208.
Costandache C. 132.
Costescu G., secretar al A.C.R.R. 187.
Costinescu, Emil, uzine metalurgice 146.
Costinescu, I., doctor 30, 103, 118.
Cottescu, Alexandru 66, 70
colizații, la a, autorul de șomaj 202
Cotroceni, palat 22; uzina electrică — 23
Coty, societate chimică 125, 194; brevete — 125; — Francois, cetățean francez 194.
Craiova 71, 186, 214, 220; Banca Comerțului din — 70, 71
Crăciun, Gh. 140.
creanță 99.
credit 33, 51, 60, 85, 99, 101, 208; — extraordinar 150; lipsă de — 145;
Creditul, Extern, societate de credit 70; — Funciar, societate de credit 22; — Industrial, societate de credit 100; — Minier, societate de credit 70; — Tehnic, societate de credit 73; Casa de — și Economie a comercianților măcelari, societate de credit 109.
Cristescu, I. Gr., acționar al S.A.R. Energia 52.
criză 134, 195, 221; — economică 99, 101 — 165; — financiară 85, 92, 100, 219; — industrială 99, 188; — în industria metalurgică 197; — în industria minieră 183; — muncitorească 76; — de producție 100; — în transporturi 76.
culturală, propagandă — 206.
Cunescu, Ștefan, inginer, director general 138.
curbă, de sacrificiu 185.
curs(ului), fixare — forțat pentru valută 85; scăderea — leului 85.
Curte, Spiridon, atelier de lăcătușerie 105.
Czell, Carol, societate chimică 102.

D

- Dacia*, sală de întruniri 46; — România societate de asigurări 22.
Damaschin, E. 104.

- Dantzer, Iosif*, atelier mecanic 105.
- dare de seamă* 12, 124, — a administrației orașului București 9.
- Darvari, D.*, proprietar 30.
- datorii*, în Franța 217.
- Davidescu, Alexandru*, inginer 66; — *Mauriciu* 62.
- Dealul Spirii*, gară 131, 205, 218; fabrica din — a societății Vulcan 105.
- debitor* 85.
- decret regal* 19, 60, 76, 168.
- Dej* 214.
- Delagrin Donescu D.V.*, acționar al societății Energia 52.
- Deleanu, Nicolae*, profesor doctor 208.
- Delegațiunea Economică a Guvernului* 186.
- Demetrian*, atelier mecanic 105.
- Departamentul*, agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor 19; — comunicațiilor 178; — din întru 1.
- deprecieră*, leului 85.
- Depuneri*, Casa de — și Consemnațiuni 52, 140.
- Deputaților*, Adunarea — 148, 150, 169.
- deșeurii*, metalice 113.
- Deutsch, Felix*, director consilier 19.
- Deutsche Reichsanzeiger*, publicație 19.
- Deutzer Gasmotorenfabrik*, uzină germană 36.
- Deva* 186.
- devize*, reînființarea centralei de — 85.
- Diaconescu, I.*, 203.
- Dickin*, bancheri 24; — et Co., firmă 24, — *Walter* 24
- Difuziune*, Societatea Română de — 187.
- Dimitriu, Alexandru*, societate metalurgică 17; — C., maior 52.
- Dinescu, Const. I.* 138.
- Direcția (Direcțiunea)*, generală a C.F.R. 101; — generală a Industriei (din Ministerul Industriei și Comerțului) 77, 78, 90, 94, 98, 107, 108, 119, 120, 122, 123, 125, 129, 136, 142, 143, 147, 151, 153, 154, 160; — generală a Munițiilor (din Ministerul de Război) 60; — generală P.T.T. 157; — Geniului (din Ministerul Apărării Naționale) 184, 189; — Industriei (din Ministerul Industriei și Comerțului) 48, 53, 55, 107, 123, 125, 147, 161, 175, 191, 193, 194, 199, 205, 215, 217 — 220; — lucrărilor tehnice (din cadrul Primăriei municipiului București) 10; — materialelor și instalațiilor noi (din Ministerul de Război) 60; — Muncii (din Ministerul Muncii) 186; — Meseriilor și Învățământului Muncitoresc (din Ministerul Muncii) 138; — Plasării și Migrațiilor (din Ministerul Muncii) 186; — Studiilor Industriale (din Ministerul Industriei și Comerțului) 119.
- Disescu, C. G.*, ministru 51.
- Distileria Ioho*, societate chimică 102
- dividend* 58, 69, 158, 174, 182; impozit pe — 221.
- Divizia*, judiciară și de urmărire (din Prefectura Poliției Capitalei) 44; — de urmărire și cercetări (din Prefectura Poliției Capitalei) 43.
- dobîndă* 99.
- Dobrescu, D.* 12; — *Dimitrie* 66; — *G.*, inspector 114; — *P.* turnătorie de fontă și metal 105.
- Dobrești*, centrală electrică 168, 210; linia electrică — București 168; linia electrică — Ploiești 118.
- Dobricianu*, fabrică 22.
- Dobrogea* 175.
- Dobrovici, Anton*, profesor doctor 208.
- documentare* 200.
- dolari* 118.
- domeniilor*, departamentul agriculturii, industriei, comerțului și — 19.
- Domeniilor*, Ministerul — 22.
- Domeniul*, Coroanei Periş 74.
- drog* 12; comerț cu — 12, 31.
- Drogheria Românească*, societate chimică 31.
- drogherie* 12, 31.
- Drojeanu, Aloman*, inginer 52.
- Drosu*, colonel 203.
- Dubois, Alphée* 194.
- Duca, G.*, arhitect 6; — *Gr.* 171, 203.
- Dudești*, societate chimică 102; — Cioplea, comună 132; Pulberăria Armatei. — 17, 60, 111
- Dumitrescu, Florea*, turnătorie de fontă 105; — *Gh. zis Feraru*, lucrător 42; — *Gh.* atelier de lăcătușerie și forjerie 105; — *Gr.* 174; —, *I.* societate chimică

17; —, Ioan, atelier mecanic 105; —, Tănase, societate metalurgică 17; — Vădeni, I. M., acționar 52.
Dumitru, A., fabrică de produse metalice 105.
dumping 167.
Dunăre 222; Escadra de — 111.
dunăreană, navigația — 146.
Dunăreanu, Mitică, militant sindical 33.
Dunod, René, cetățean francez 193; — laborator de produse farmaceutice 193.
Dupont, societate chimică 194.

E

echipament militar 38.
economia, națională 85, 99, 115, 155, 211; — țării 196.
Economie, Casa de Credit și — a comerțanților măcelari 109.
economică(e), conferințe — 211; conjunctură — 200; criză — 99, 101, 165; fenomene — 200; refacerea — 101; situația — 99.
Economică, Delegațiunea — a Guvernului 186.
Edisson, Compania —, societate electro- . tehnică 8.
educație, psihologie aplicată la — 92.
Eforia(ei), Școalelor 121; palatul — 22.
Eftimiu, Teodor 213.
Egipt, export în — 142.
Egrot, firmă franceză 51.
Eisenhändler, David, 89; — H. 89
Electra, societate energetică 149.
Electric, International Standard-Corporation 192
electric(ă, e), achiziționare de aparatură — 162; capacitate de producție de energie — 149; centrală — 168, 210; concesiune pentru construire de centrală — 118; concesiune pentru iluminat — 20; construire uzină — 20; consumul de energie — al S.T.B. 149; contract pentru energie — 181; curent — pentru industrie 179; energie — 17, 20, 22, 25, 26, 70, 106, 119, 143, 149, 163, 182, 210, 217; energie — pentru tramvaie 149; energie — pentru vânzare 180; extinderii liniei — 149, 198; fabrică de becuri — 105; iluminatul — 9, 23, 26, 103, 180;

iluminatul — particular 20; iluminatul — public 20, 176, 198; iluminatul — al trenurilor 167; industrie — 104; instalații — 8, 20, 23; linie — 163; linia — Argeș-Obor 176; linia — Dobrești-București 118, 168; linia — Florești-București 149; linia — Grozăvești-Obor 176; linia — Ploești 118, 149, 179, 181; prețuri ale instalațiilor — 20; prețuri de producție ale energiei — 20; prețuri de vânzare a producției de energie — 118, 149, 179, 180, 182, 222; producție de energie — 84, 118, 149; produse — 71; rețea — 149, 176, 181, 182; rețea — din București 20; rețea — de înaltă tensiune 176; rețea — de joasă tensiune 176; stațiuni — 26, 162, 176; sudură — 178; tramvaie — 192; tramvaie — din București 74; tramvaie — din Alexandria (Egipt) 142; uzine — 23, 25, 84, 179, 181, 210, uzina — de la Cotroceni 23; uzina — de la Filaret 149, 182; uzina — de la Grozăvești 126, 156, 176, 182, 210; uzina — a Primăriei București 17; uzina — a Teatrului Național 17; uzina — din Tîrgu-Jiu 74; uzina — din Turnu Măgurele 74; uzinele — de pe valea Ialomiței 156, 182; Reuniunea Uzinelor — de pe teritoriile alipite la România 117; venituri de la instalațiile de energie — 181; vânzare de energie — 82, 149, 166, 180, 182.
Electrică, societate energetică 58, 158.
electricitate 159; conducte de — 70; firme de — 167; instalații de — 181; Societate generală de gaz și — din București, societate energetică 23, 25, 58, 69, 74, 82, 84, 102, 149, 187; uzină de — 23; Uzinele de gaz și — București 158; vânzare de — 23.
electricității, aplicații ale — 73, 83.
Electro-Lux, fabrică electrotehnică 105.
Electrotehnic(ă), Comisiunea — Internațională 117; Comitetul — Român 117; Institutul — din București 187; Institutul — din Iași 117.
electrotehnică, industria — 69, 130, 139, 158, 196; industria — la târgul internațional de la Salonic 124; expoziție de industrie — 116.

Eliaș, S., inginer 168.
Elias, R., avocat 81.
Elin, societate electrotehnică 158.
Ellisen, Robert, inginer 23.
Elveția 149, 155; import din — 219.
elvețiene(i), cetățeni — 194; firme — de electricitate 167; franci — 118
Emil Worm, societate chimică 102.
Enăchiță Văcărescu, întreprindere metalurgică 197
energetică 69, 158.
energetice, instalații — 149, 180.
Energia, societate electrotehnică 52, 58, 69, 105, 111.
energie(i), electrică 17, 20, 22, 25, 26, 70, 106, 119, 143, 149, 163, 182, 210, 217; — electrică pentru tramvaie 149, 180; capacitate de producție de — electrică 149; cheltuieli pentru instalații de — electrică 181; consumul de — electrică al S.T.B. 149; contract pentru — electrică 181; Institutul Național pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de — 115, 117, 127; izvor natural de — 115; legea — din 1924 106, 168; legea — din 1930 168; prețul — electrice 20, 118, 149, 180, 182, 222; producție de — electrică 84, 118, 149; transport de — 115; vânzare de — electrică 82, 149, 166, 180—182.
Energiei, Consiliul Superior al — 118.
Enescu, Metalurgia Moștenitorii —, întreprindere metalurgică 197.
Eol, societate electrotehnică 128, 174.
Etablissement I. Kerbin, societate chimică 102.
eter, fabrică de — sulfuric 51.
Etienne, I. G. Cantacuzino fost G. —, societate chimică și metalurgică 13.
Europa, țările din — 92
europene, fabrici — 167
Excelsior, uzină metalurgică 105, 146.
experiențe, fond pentru — 131
exploatare, mine 70; — păduri 70; — subsol 70; — surse minerale 70; concesiune pentru — de căderi de apă 106; syndicate de producție și — 70.
explozivă(i), fabrici de — 60; pulbere — 17.
export 100, 101, 204; — de produse chimice 213; — de produse industriale 142, 211,

219; — de produse metalurgice 155; — de produse din petrol 222; — în Bulgaria 100; — în Cehoslovacia 219; — în Egipt 142; — în Germania 113; — în Grecia 100; — în Indiile Olandeze 142; — în Italia 142; — în Iugoslavia 100; — în Turcia 100, 142 — prin Constanța 222; — prin Giurgiu 222; prime de — 100; taxe de — 100, 155.
expoziție 116, 196; — la Cîmpul Moșilor 146; — de industrie alimentară 116; — de industria artelor grafice 116; — de industrie casnică 116; — de industrie ceramică 116; — de industrie electrotehnică 116; — de industria lemnului 116; — de industrie metalurgică 116; — de industrie minieră 116; — de industria petrolului 116; — de industria pielăriei 116; — de industrie siderurgică 116; — de industria sticlăriei 116; — de industrie textilă 116; — internațională la Philadelphia 112; — tîrg la Barcelona 87; uzina participante la — 112.
Expoziție, Prima — Internațională Aero-Auto-Radio-Electricitate de la București 187.
Expozițiunea, Permanentă a Industriei Românești (E.P.-A.I.R.) 196
Extern(e), Creditul —, societate de credit 70; Ministerul de — (român) 11, 24, 32, 71, 155; Ministerul de — (Auswärtiges Amt) 49.
extern, împrumut 160.
extractivă, industrie — 186; industria — la tîrgul internațional de la Salonic 124.

F

Fabrica de aparate radiofonice, electrice și transformatori (F.A.R.E.T.), societate electrotehnică 206
Fabrica de bere Bragadiru, societate alimentară 22
Fabrica de locomotive N. Malaxa, societate metalurgică și constructoare de mașini 132, 146, 158, 160, 212, 214.

- Fabrica de mașini*, Turnătorul de fier și — din Cluj, societate metalurgică și constructoare de mașini 209.
- Fabrica metalurgică Ploiești*, societate metalurgică 91
- Fabrica de oxigen și acetilenă*, societate chimică 102
- Fabrica de Petrol*, societate chimică 22.
- Fabrica de Tricotaje*, societate textilă 22.
- fabrică(i)* 14, 22, 28, 29, 34, 39—41, 43, 44, 47, 50, 54, 70, 76, 87, 102, 155, 191, 209; — de acid azotic 60; — de acumulatori 32, 105, 110, 174; — alimentară 74; — de amoniac 84; — de avioane 79; — de becuri electrice 105; — de biciclete 105; — de brichete 84; — de cabluri 203; — electrotehnice 167; — de eter sulfuric 51; — de explozivi 60; — de fulmicoton 60; — de locomotive 132, 158, 160, 212, 214; — de mașini 24, 87, 105, 155, 159, 172, 181; — de mașini agricole 53, 87, 184; — de mătase 87; — de motoare 105; — de pompe și aparate hidraulice 105; — de porțelan 130; — de produse chimice 109; — de produse metalice 105; — de pulberi 60; — de reparat material rulant 178; — de ustensile de menaj 105; — de vagoane 24, 100, 105, 155, 172, 178; — de zahăr 142; — din America 218; — europene 167; — din Germania 206; — străine 189; — din Brașov 184; — din Constanța 101, 119; — participante la expoziții 112; — participante la târgul internațional de la Salonul 124; arendare — 70; cartel de — 145; cumpărare de — 77; extindere de — 53, 107, 216; înființare de — 35, 49, 51, 60, 78, 79, 88, 94, 98, 107, 113, 119, 122, 123, 129, 137, 143, 145, 147, 153, 154, 161, 175, 191, 193, 194, 199, 203, 215, 218, 219, 220; preț pentru — 77; rechiziție — 62; regulament interior în — 27; vânzare — 151.
- fabricanților*, Asociația — metalurgiști 46
- Fabricile Române Unite*, societate chimică 102
- Facultatea de medicină umană, veterinară și farmacie* 208
- alimente* 146, 165.
- Falk, P.*, societate chimică 102.
- farmaceutice*, produse 12, 31, 68, 145.
- Farmaceutică*, Medico —, societate chimică 208
- farmacie* 12, 31, 208; Facultatea de medicină umană, veterinară și — 208.
- farmaciști (lor)*, Asociația generală a — 145; Casa de ajutor a medicilor umani, veterinari și — 208.
- Federația Cooperativelor sâtești*, atelierele 105.
- Federația Internațională de Aeronautică* 187.
- Feinsilber*, Cl. 215; — I. 215.
- Feld, și Budich*, societate metalurgică 17
- Feldman, O.* 215.
- femei* (în industria metalurgică) 44
- femeilor*, legea protecției muncii minorilor și — în așezămintele industriale 27, 150.
- fenomene*, economice 200
- Feraru, Dumitrescu Gh. zis —*, lucrător 42
- ferată*, linie — 214; linia — Bumbești-Liveni 186
- Fermo, Iosif*, atelier de căldărărie 105; — fii, M., societate metalurgică 17.
- Ferrero*, „Industria plumbului“ fost M. — et Co., societate metalurgică 133, 135, 158.
- Fichet*, societate metalurgică 78, 87, 105, 158.
- fier*, minereu de — 195; sindicatul — metal 201
- fierărie*, secție de — 131
- Filantropia*, spital 22.
- Filaret*, cartier 23, 38, 64; gară 13, 75, 84, 119, 123, 175, 193, 219; substanțe substație electrică 176; uzină electrică 149, 182; uzină de gaz aerian 3; fabrica Wolff din București — 105; linia electrică — Argeș 176; linia electrică — Grozăvești 176.
- filiale* (ale societăților) 81, 171.
- Filipescu, N.*, primar al Bucureștilor 10
- Filiti, Gr. A.*, rafinărie de petrol 17.
- Financiară*, Administrația — a Capitalei 132.
- financiară*, criză — 85, 92, 100, 219; situație — 99
- finanțe* 85
- Finanțe*, Ministerul de — 14, 183
- firme*, de electricitate 167; — în lichidare 167
- fiscale*, sarcini — 195, 221
- Florescu, G.A.* 4; — Ioan, societate mică 102; — Banu, director general 11
- Florești*, linia electrică București — 149

Flueras, I —, vicepreședinte al Comitetului Central al Șomajului 202.
focoase 119.
Folkiet, Edouard 194.
fond, pentru experiențe 131; — de rulment 99; — de șomaj 202.
fonărie 11
fontă 195
forestieră(e), industrie 211; întreprinderi — 186.
Fortuna, bancă 31.
Forța, societate electrotehnică 167.
forță motrice 20, 26, 35—39, 53, 55, 77, 78, 80, 84, 88, 90, 94, 98, 102, 105, 107, 108, 113, 118—120, 122, 123, 125, 129, 130, 131, 133, 135, 137, 143, 146, 147, 149, 151, 153, 154, 161, 173, 175, 178—180, 193, 194, 199, 205, 206, 215—220; — pentru industrie 82; — în industria județului Ilfov 16; — în România 16.
franceză(i, e), cetățeni — 193, 194; franci — 78, 118; fabrică — 110; firme — 167; industriași — 48; personal — 215; șantiere navale — 110.
Franceză, Agenția Generală — în România 194.
franci, elvețieni 118; — francezi 78, 118.
Franco-Roumain, Comptoir Pharmaceutique societate chimică 123.
Frantz, Johann, atelier mecanic 105.
Franța 48, 110, 178; Compania Generală de Gaz pentru — și străinătate societate franceză 23; datorii în — 217; import din — 78, 123, 129, 194, 217, 219, 220; legături industriale cu — 48; specialiști industriali din — 78; taxe vamale în — 101.
Freund, Frederick, atelier metalurgic 13, 17
Friedlender, Steuer et —, societate chimică, 102.
Frigul, societate chimică 102; — S.A.R. societate chimică 102.
Frigorific, Congresul — 48.
Frîna Knorr, societate comercială 212.
frîna, Hardy 139; — Westinghouse 139.
Frugoli, Amedeu P. 153.
Fulgerul, societate chimică 102.
fulmicoton, fabrică de — 60.
Funciar, Palatul Creditului — 22.

funcționar(i, ilor) 74, 92, 169, 185; fond de ajutor al — 69, 202; — german 49; Societatea generală a — comerciali 202.
Funcționarilor, Palatul — Publici 22.
Fundățeanu, I., inginer 168.
funiculare 70.
Furman, I., atelier mecanic și turnătorie de alamă 105.
furnal 177.
Furnarachi, Leon, inginer 32.
furnituri(lor), legea pentru — la autorități 167; sistematizarea — metalurgice 131.
furnizor 100.
fuziune (între societăți) 12, 31, 70, 83, 143, 145.

G

G., agent de poliție 46
Gaiser, B., societate metalurgică 17; — R. et Co., societate metalurgică 105.
Galați 5, 78, 203, 220; port 146; Camera de Comerț și Industrie — 137.
Gallet, Roger et —, societate chimică 94, 102
Galvani, societate electrotehnică 167.
Galvanica, societate metalurgică 158.
Gand, oraș 84.
Gara, de Est 199, 205, 217, 220; — de Nord 26, 120, 123, 125, 147, 151, 175, 193, 205, 206, 217, 218; — de Sud 205.
Garajul Leonida, societate metalurgică 30.
Gasmotorenfabrik, Deutzer, uzină germană 36.
Gaz, Compania de —, societate energetică 6, 182; Compania Generală de — pentru Franța și străinătate, societate franceză 23; Societatea generală de — și electricitate (Gazelectra) din București, societate energetică 23, 25, 58, 69, 74, 82, 84, 102, 149, 166, 182, 187; Societatea Generale de iluminare și încălzire prin — în România, societate energetică 2,3, 5, 7; Uzinele de gaz și electricitate București 158.
gaz, aerian 17; aerian pentru industrie 180; cheltuieli pentru instalații de concesiunea iluminatului cu—5, 20; construcția uzinei de—3; iluminatul cu — 2-4, 149; instalații de—181.

producție de — 6; prețul instalațiilor de iluminat cu — 21; prețul de producție la — 21; prețul de vânzare la — 180; rețea de — 2, 7, 181; uzină de — 20, 23, 84, 158, 179, 181; venituri de la instalațiile de — 181; vânzare de — 166, 180, 182.

gaz, lampant, contract pentru iluminat cu — 1, iluminatul cu — 4; prețul iluminatului cu — 1.

gaze, fabricare — comprimate 140; măști de — 139

Gazelor, Serviciul — din Ministerul Armatei 187

Gazului, Serviciul — și Apei (din cadrul Primăriei orașului București) 6.

Gebhard, L., director 49.

Gelberg, I., avocat 89.

General Electro-Mecanica, societate electrotehnică 167.

Geneva 138, 150; Institutul Internațional de Organizare Științifică a Muncii din — 134; Organizația Internațională a Muncii de la — 150.

Geniului, Direcția — 184, 189.

Georgescu, N., cenzor supleant 52; — Petru, delegat al muncitorilor 114; — T et Co., fabrică metalurgică 105.

Georgian, militant sindical 33.

german(ă, e), firme — 167; funcționar — 49; influență — 49; Ministerul de Externe — 49; ocupația — 74; orașe — 149; societate — 167; trupe — 62.

Germană, Administrația Militară — 65, 74.

Germania 196; export în — 113; fabrici din — 167, 206; import din — 119, 123, 129, 217, 219, 220; materiale trimise în — 74; populație în — 206; taxe vamale în — 101.

germanii 167.

Gesticone, Filip I., avocat 18.

Gheorghiu, Nicolae, profesor doctor 208; — St., inginer 168.

Gherman, D., inginer 52.

Ghețu, Gh., atelier de lăcătușerie 105.

Ghica, D., director comercial 171, 203, 218.

Ghițescu, Amedeu 118, 141; — Gh. atelier mecanic 105

Giani, C., 128.

G.I.B., fabrică de motoare 105

Giurgiu, port 146; conductă Băicoi — 222; export prin — 222

Glass, inginer 91.

Goldenberg, David — și Fii, societate metalurgică 98, 146, 195, 197, 209.

oldestein, Sami, rafinărie 145.

Gorski, Al., general, inspector general al Aeronauticii 187.

Gottereau, Alfred, cetățean francez 5, 20; concesiunea — 149.

Govora — Călimănești, societate 167.

(Göbl) *Rasidescu*, tipografie 22.

grafică(e), arte — 196; industria — 139.

Grăjdănescu, Barbu B. 213.

Grecia, export în — 100; import din — 219; industria din — 142; relații comerciale cu — 124.

grevă 45—47, 54, 67, 150; — la Atelierele C.F.R. 76; — la fabrica Haug 43; — la uzinele Lemaitre 93; încetare de — 40; lucrători în — 42, 44; ucenici în — 28, 50.

greviști 28, 44, 46, 50; — de la fabrica Haug 41, 47; lucrători — 34, 43.

Grigorescu, Gh., atelier mecanic 105.

Grivița, ateliere 178; stație electrică 162; substație electrică 176; uzină metalurgică 170; linia electrică Grozăvești — 176.

Grosslichterfelde (lingă Berlin) 18.

Grozăvești 210; centrală termoelectrică 149; stație electrică 118, 162; substație electrică 176; uzină electrică 126, 156, 176, 182, 210; uzină hidraulică 149; extindere la uzina — 176; instalația de pompe

de la — 26; linia electrică Filaret — 176; linia electrică — Grivița 176; linia electrică — Obor 176.
Grueff, I.B., proprietar 30, 132.
Gruțul de Aerostație București 111.
Grünfeld, S. Horstein fostă —, societate metalurgică 13.
Gucker, F., director 114.
Gudju, I., căpitan 187.
Guran, C., inginer 13.
Gultmann, Marcus, fabrică de mobile de fier și bronz 105.
Guțulescu, A.D. și *Stelniceanu, A.S.*, fabrică metalurgică 105.
Guvernul 46, 76, 85, 112; 155, 178; — *lteral* 150; — *român* 76;
Guvernului, Delegațiunea Economică a — 186

H

Haberman, M., societate metalurgică 17
Hagi Ion, Pavel Dimitrie, societate chimică 13
Halfon, Moise, bancher 23
Halpern, Jules, inginer 206
Hanovra, firmă din — 89, 96
Hardy, model de frână de cale ferată 139
Harlat, Al., inginer 117.
Haug, I., fabrică metalurgică 17, 41, 42, 46, 47, 77, 105; fabrica „Metalurgica” fost — 105; grevă la fabrica — 43.
Hâvre, port în Franța 110.
Helios — Colonia, societate energetică 17
Helium, societate electrotehnică 167.
Hensemberger, fabrică italiană 110.
Herăstrău, stație T.F.F. 157; Băneasa —, comună 17.
Hermes, societate chimică 158
Herța, Vladimir de —, proprietar 31.
Hess, Claude et —, procedeu industrial 37.
hidraulică(e), fabrică pentru construcția pompei și aparatelor — 105; uzina — *Grozăvești* 149.

(*h*)*idrocarbură* (gaz lampant) 1.
hidrocentrală, construcție — 118.
hidroelectrică, uzină — pe Ialomița 182.
Hildebrand — Knorr, model de frână de cale ferată 212.
Hiolu 4.
Hirjeu, general, ministru 51; — *D.*, arhitect 52.
hîrtie, industria de — 130, 139, 196, 204; reducere de prețuri la produse de — 221.
Hodoș, Ulpui 12.
Hoever, Julius, uzină metalurgică 146, 197.
Hofherr — Schrantz-Clyton-Schuttleworth, fabrică de mașini agricole 53, 59, 105.
Hofmeier, Iulius, industriaș 17.
Hornstein, Emil, industriaș 15; — *Sigmund*, industriaș 15; *Sig. — et Co.*, societate metalurgică 13, 15, 17, 22, 46, 58, 69, 87, 91, 105, 158, 161, 209.
Houbigant (Javal et Bienoime), societate chimică 102.
Hubert, Otto 11.
Hublin, Ed., consilier comercial al Franței în România 48.
Hunedoara, județ 113; oraș 195.
Hurmuzescu, profesor doctor 117, 187
Huth, Erich, inginer 111.

I

I., agent de poliție 41.
Ialomicioara, pîrîu 106.
Ialomița, rîu 106, 118, 168; societate energetică 141, 158, 168, 179, 181, 210; amenajarea căderilor de apă de pe — 118; concesionarea căderilor de apă de pe — 182; uzinele electrice de pe — 156, 182
Ianculescu, C., cenzor supleant 52.
Iași 184, 186, 214, 219, 220; Institutul Electrotehnic al Universității din — 117; Universitatea din — 138.
igienă, industrială 88.
Ilfov, județ 16, 17, 27, 37, 56—58, 103, 104, 119, 143, 217; prefectură 27, 37, 103; tribunal 23, 66, 109, 132, 170, 194; forță motrice în industria județului — 16; industria mare în județul — 16; industria

mică în județul — 16; întreprinderi industriale în județul — 16; personal în industria județului — 16; societăți industriale în județul — 56, 57.

illuminare, Societatea Generale de — și încălzire prin Gaz în România, societate energetică 2, 3, 5, 7.

iluminat(ul) 84; — electric 9, 20, 23, 26, 103, 180, 167, 176, 198; — cu gaz aerian 2—5, 9, 20, 21, 23, 149; — cu gaz lampant 1, 4, 9; — în comuna Bîneasa 103; — municipal 149; — particular 20, 37, 82, 149; — public 10, 20, 26, 37, 144, 149, 166, 176, 179, 181, 182, 198; — trenurilor 167, 214; concesiune pentru — 3, 5, 20, 23, 149, 182; contract pentru — cu gaz lampant 1; prețul pentru — cu gaz lampant 1; prețul instalațiilor de — cu gaz aerian 21.

import 130, 155, 211; — de acumulatori 183; — de aparate de radio 206; — de combustibil 119, 129, 146; — de echipamente mecanice 214; — laminor 133; — de mașini 85; — de materii prime 14, 35, 36, 39, 53, 70, 85, 94, 98, 99, 107, 119, 120, 122, 123, 129, 131, 145, 146, 161, 190, 193, 194, 197, 199, 206, 215, 217—220; — de parfumerie 219; — de piese 207, 212; — de produse chimice 213; — de produse farmaceutice 145; — de produse industriale 100; — de semifabricate 85, 195; — de utilaj industrial 14, 85, 86, 136, 146, 217, 219; — din America 217; — din Anglia 123, 146, 219, 220; — din Austria 119; — din Belgia 86; — din Cehoslovacia 119, 129, 146, 218; — din Elveția 219; — din Franța 123, 129, 194, 217, 219, 220; — din Germania 119, 123, 129, 217, 219, 220; — din Grecia 219; — din Italia 119, 220; — din Olanda 220; — din Suedia 220; — din Westfalia (Germania) 146; contingentare la — 206, 207, 212; reducere de taxe vamale la — 155.

Importului, Serviciul Reglementării — (din Ministerul Industriei și Comerțului) 207.

împozit(e) 23, 36, 100, 175, 193, 194, 211, 217, 219, 220; — pentru Camerele

de Muncă 221; — asupra dividendului 221; — asupra industriei 221.

Împremeria Statului 22.

înamică, armată străină — 76; ocupație — 65

incendii (în fabrici) 146

Independența Română, ziar 22.

indigen(ă), industria — 100; produs — 101

Indiile Olandeze, export în — 142

industria(e, ei, ii) 85, 99, 146, 211; — acetilenei 48; — acumulatorilor 167; — alimentară 116, 124, 130, 139, 196, 204; — alimentară la târgul internațional de la Salonic 124; — artelor grafice 116, 124, 130, 139; — artelor grafice la târgul internațional de la Salonic 124; — casnică 116, 124; — casnică la târgul internațional de la Salonic 124; — ceramică 116, 124, 130; — ceramică la târgul internațional de la Salonic 124; — chimică 12, 69, 70, 102, 104, 116, 124, 130, 135, 139, 145, 158, 186, 196, 204; — chimică la târgul internațional de la Salonic 124; — chimico-farmaceutică 145; — construcții de mașini 69, 100, 158, 186; — electrică 104; — electrotehnică 69, 116, 124, 130, 139, 158, 196; — electrotehnică la târgul internațional de la Salonic 124; — extractivă 124, 186; — extractivă la târgul internațional de la Salonic 124; — hirtiei 130, 139, 196, 204; — indigenă 100; — lemnului 116, 124, 130, 139, 204, 211; — lemnului la târgul internațional de la Salonic 124; — mare 16, 129, 130, 142, 143; — mare din județul Ilfov 16; — materialelor de construcții 124, 130, 196, 204; — materialelor de construcții la târgul internațional de la Salonic 124; — mecanică 132; — metalurgică 24, 37, 48, 69, 76, 80, 87, 100, 101, 104, 116, 124, 130, 131, 132, 136, 139, 146, 158, 155, 186, 195—197, 204; — metalurgică la târgul internațional de la Salonic 124; — mică 16, 26, 167; — mică din județul Ilfov 16; — mijlocie 16; — mijlocie din județul Ilfov 16; — minieră 116, 132, 139, 183, 196; — națională 76; — oxigenului 48; — particulară 76, 150; — petrolului 87, 100, 101, 116, 119, 131, 135, 139, 142, 195, 197, 211; — pielă-

riei 116, 124, 139, 196, 204; — pielăriei la târgul internațional de la Salonic 124; — românească 99, 100, 112; — siderurgică 116, 204; — sticlăriei 116, 124, 130, 196, 204; — sticlăriei la târgul internațional de la Salonic 124; — textilă 81, 116, 124, 130, 146, 196, 204; — textilă la târgul internațional de la Salonic 124; — transformatoare 195; — în Austria 142; — în Bulgaria 142; — în Grecia 142; — în Iugoslavia 142; — în Polonia 142; acordarea avantajelor legii pentru încurajarea — naționale 13, 14, 24, 36, 39, 53, 55, 64, 77, 78, 86, 94, 98, 107, 108, 120, 122, 123, 125, 133, 135, 136, 147, 151, 153, 154, 161, 193, 194, 199, 205, 215—218; creare de — 70; criză în — metalurgică 197; criză în — mini-eră 183; curent electric pentru — 179; departamentul agriculturii, —, comerțului și domeniilor 19; expoziție de — (pe ramuri) 116; forță motrice pentru — 82; gaz aerian pentru — 180; impozite asupra — 221; orientare profesională în — 138; personal în — 16; producție în — metalurgică 101; progrese în — 48; psihologie aplicată la — 92; raționalizare în — metalurgică 131; refacere în — 85; reprezentanți ai — 76; revendicări ale — 165; situația — 76; statistică pentru — metalurgică 105.

Industria (*e, ei*), Fierului, societate metalurgică 170, 209; — Oxigenului, societate chimică 140; — chimică română, societate chimică 158; — Plumbului, fost M. Ferrero et Co., societate metalurgică 105, 133, 135, 158; — Produselor Animale, societate alimentară 109; — Sirmei societate metalurgică 195; Camera de Comerț și — Galați 137; Direcția (Direcțiunea) generală a — (din Ministerul Industriei și Comerțului) 77, 78, 90, 94, 98, 107, 108, 119, 120, 122, 123, 125, 129, 136, 142, 143, 147, 151, 153, 154, 160; Direcția (Direcțiunea) — (din Ministerul Industriei și Comerțului) 48, 53, 55, 107, 123, 125, 147, 161, 175, 191, 193, 194, 199, 205, 215, 217—220; Expozițiunea Permanentă a — Româ-

nești (E.P.A.I.R.) 196; Ministerul — și Comerțului 27, 28, 48, 53, 55, 62, 63, 77, 78, 91, 94, 98, 106—108, 113, 117, 119, 120, 122, 123, 125, 129, 134, 136, 142, 147, 151, 153—155, 160, 161, 168, 172, 173, 175, 178, 188, 193, 194, 199, 205, 215, 217—220; Uniuera Camerelor de Comerț și — 112, 116, 188, 196, 202. *industrial* (*ă, e, i*), Asociația pentru cocrotirea ucenicilor — 121; așezăminte — 17; cămine pentru ucenici — 121; centre — 202; contravenție la legea asupra muncii minorilor și femeilor în așezămintele — 27; criză — 99, 188; igienă — 88; instalații — 131; interese — 196; întreprinderi — 16, 84, 99, 104, 130, 140, 159, 186, 188, 213, 221; întreprinderi — în județul Ilfov 16; legături — cu Franța 48; legea asupra muncii minorilor și femeilor în așezămintele — 27; producție — 37, 51, 60, 76, 84, 90, 96, 100, 101, 104, 119, 125, 129, 131, 143, 145, 146, 151, 153, 160, 161, 172, 173, 175, 177, 178, 190, 193—195, 197, 199, 204, 205, 209, 211, 217—221; contingentarea producției — 195; convenție pentru vânzarea producției — 209; export producție — 219; preț de cost al producției — 221; raționalizarea vânzării producției — 209; scăderea producției — 195; vânzare producție — 119, 175, 193, 194, 219; produse — 11—13, 15, 17, 24, 31, 35, 36, 38, 39, 51, 53, 55, 58, 61, 64—66, 68, 69, 71, 73, 74, 76, 78, 81, 83, 84, 87—90, 94, 98, 100, 101, 102, 104, 105, 107, 108, 109, 113, 119, 120, 122, 123, 125, 131, 135, 136, 139, 140, 142, 143, 145—147, 152, 154, 158, 160, 161, 171, 173, 175, 184, 190, 193—197, 199, 208, 209, 211, 213, 215, 217—221; export de produse — 211, 213; import de produse — 100, 145, 155, 213; prețul produselor — 96, 104, 126, 129, 146, 175, 195, 197, 209, 211, 220, 221; rechiziție de produse — 74; proiect de lege — 204; propagandă — 124, 188; selecționare personal — 92; societăți — 56—58, 99; specialiști — din Franța 78; statistică — 105, 112, 119, 129, 142, 143, 169, 173,

- 175, 193, 194, 204, 217—220; utilaj — 11, 12, 14, 15, 18, 23, 24, 31, 35, 36, 39, 53, 55, 58, 61, 64, 65, 69, 74, 78, 84, 86, 88, 90, 94, 99, 100, 107—109, 119, 120, 122, 123, 125, 129—132, 135, 137, 143, 146, 147, 151, 153, 154, 158, 161, 172, 173, 175, 177, 178, 193, 194, 199, 205, 206, 215—220; import de utilaj — 14, 78, 86, 136, 146, 219; modernizare de utilaj — 217; rechiziție de utilaj — 74.
- Industrial(ă, e)*, Banca — 140; Comisiunea — 55, 183, 216. Creditul — (Societatea Națională de Credit —) 100; Direcțiunea Studiilor — (din Ministerul Industriei și Comerțului) 119; Inspectoratul — București 78, 94, 98, 104, 107, 108, 120, 125, 145—147, 151, 153, 154, 161, 193, 197, 199, 205, 215, 217; Regiunea — București 122, 123, 129, 143, 146, 194, 219.
- industrializare*, coeficient de — 131, 172, 177, 178
- industriași* 24, 115, 221; — francezi 48; — români 76; — străini 76; subvenții acordate Institutului Românesc de Organizare Științifică a Muncii de către — 134.
- Industriașilor*, Uniunea Generală a — din România (U.G.I.R.) 76, 99, 100, 117, 196, 202, 211.
- Industriile(lor)*, chimico-farmaceutice, societate chimică 69, 102; Asociația Inginerilor și Tehnicienilor din — miniere 117; Uniunea — Miniere și Metalurgice din România (U.I.M.M.R.) 93, 200, 202.
- Infanterie*, Regimentul 17 — din Turnu Severin 111
- influență*, germană (în industria acumulatoarelor) 49
- Inginerilor*, Asociațiunea Generală a — din România 117; Asociația — și Tehnicienilor din industriile miniere 117.
- inspectoratele*, muncii 186.
- Inspectoratul*, Industrial București 78, 94, 98, 104, 107, 108, 120, 125, 145—147, 151, 153, 154, 161, 193, 197, 199, 205, 215, 217; — Tehnic al Armatei 187.
- instalații(lor)* 68, 76; — electrice 8, 20, 23, 181; — energetice 149, 180; — de gaz 23, 181; — pentru iluminatul public 181; — industriale 131; cheltuieli pentru — electrice și de gaz 181; evaluare a — 181; prețuri ale — electrice și de gaz 20, 21; venituri ale — electrice și de gaz 181.
- Institutul*, de Anatomie Medicală 22; — Bacteriologic din București 74; — Botanic 22; — de Chimie Organică 22; — Electrotehnic din București 187; — Electrotehnic din Iași 117; — Internațional de Organizare Științifică a Muncii din Geneva 134; — Național Român pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie 115, 117, 127; — de Patologie și Bacteriologie 22; — Românesc de Conjunctură 200; — Românesc de Organizare Științifică a Muncii 134.
- instituții*, legături cu — străine 115;
- Instrucțiunii*, Ministerul — Publice 117.
- instrumente*, chirurgicale 17.
- intelectual* 169.
- Interimară*, Comisiunea — București 149
- intern*, consum 195
- internațional(ă)*, concurența — 189; expoziție — la Philadelphia 112; târgul — de la Milano 80; târgul — de la Salonic 124.
- Internațional(ă)*, Standard Electric Corporation, societate americană 171, 192—Telephone and Telegraph Corporation, societate americană 191; Comisiunea Electrotehnică — 117; Comitetul — de Organizare Științifică a Muncii 134; Congresul — de Organizare Științifică a Muncii 134; contract de concesiune între — Telephone et Telegraph Corporation și statul român 191; Federația — de Aeronautică 187; Institutul — de Organizare Științifică a Muncii din Geneva 134; Organizația — a Muncii de la Geneva 150; Prima Expoziție — Aero-Auto-Radio-Electricitate din București 121.
- Interne*, Ministerul de — 4, 149; ministrul de — 148
- invenții* 20, 31, 81
- investiții* 72, 99, 100, 129, 130, 143, 149, 161, 167, 172, 175, 177, 178, 181, 182, 194, 198, 203—205, 217—220
- Ioan Florescu*, societate chimică 102
- Ioho*, Distileria —, societate chimică 102

Țoian, Iosif, atelier mecanic 105
Ionescu, inginer 91; — Elefterie, acționar 52; — I. inginer, inspector general 103; — Marin, atelier mecanic 105; — N., fabrică de bascule și clopote 105; — N., turnătorie de clopote 105; — Șt., inginer 187; — Brăila, G., doctor 208.

Țipoteacă 109

Irak 222

Istrati, C. I., doctor 12.

Isvor, Compania de Apă —, societate 46.

Italia, export în — 142; fabrică în — 142; import din — 119, 120.

italiană, fabrică — de acumulatori 110

Italo-Român, atelier mecanic 105

Ileanu, dr. Al., societate chimică 102, 145.

Iugoslavia, export în — 100; industria din — 142.

I

împrumut 99; — extern 160

încălcare, de lege 148

întreprinderi, comerciale 81, 213; — forestiere 186; — industriale 16, 81, 99, 104, 130, 140, 159, 186, 188, 213, 221; — industriale în județul Ilfov 16; — metalurgice 105, 146, 167, 186, 197; — de stat 201.

întrunire 42, 67, 192; — greviști 46; — lucrători 34, 46; — publică 43; — sindicală 41; — ucenici greviști 28.

Întreprinderilor, Consiliul Superior al Administrării — și Avuțiilor Publice 149.

Învățământului, Direcția Meseriilor și — Muncitoresc (din Ministerul Muncii) 13 8

J

jandarmi 46.

Jecu, J., cenzor 52.

Jelezneac, M., comerciant 81

Jenke, Tomek et —, atelier mecanic 105

Jibou 214.

Jiului, Valea 186

Jochei Club 22

Junghaus, Georg, inginer 19

Justiției, Palatul 22.

K

Karlsbad (Cehoslovacia) 89.

Karmitz, Isidore, droguist

Katz, vezi Catz

Keilhauer, Compania Belgiană din Liège pentru conducte de apă, fostă F. —, societate metalurgică 13.

Kempner, Maximilian, consilier de justiție 19

Kerbin, Etablissement I. —, societate chimică 102

Kintirian, Cobra A., societate chimică 102

Kircorian, Sopron, atelier mecanic 105.

Kiriace, vilă 22

Klar, M. 215

Knorr Bremse A.G., societate germană 212; Frina —, societate comercială 212; Hildebrand —, model de frină de cale ferată 212.

Kober, I., fabrică de elemente galvanice 105.

Kobici, Richard, inginer 103, 118, 126.

Koller, B. H., societate electrotehnică 107.

Koppel, Orenstein — Arthur —, societate metalurgică 59

Kosice (în Cehoslovacia) 219

Köln (Coeln) 36

König, H., inginer 137

L

laborator, 12, 31; — de analize chimice 172; — de psihologie aplicată 92; — de psihotehnie 138.

Laboratorul Chihaiescu, societate chimică 102.
Lachenal, Paul 194

Lahmeyer, societate energetică 17; — Werke A.G., societate germană 149.

Lalescu, Traian, inginer 103.

Lama, societate metalurgică 158

La Métallurgie Roumaine fost Jacques I. Catz, societate metalurgică 17, 38.

laminat, Uzinele de — Grivița 170;

laminat 204, preț la — 197; producție de — 195.

laminor, pentru fier beton 146; import — 133, 135; instalare — 216.

Landshut (Bavaria inferioară) 49

lăcătușerie 159; ateliere de — 105

lege(a) 76; — pentru administrarea și exploatarea U.C.B. 118, 149, 156; — pentru ajutoare și pensii 131; — asigurărilor sociale 150; — pentru căminele de ucenici 121; — conflictelor de muncă 148; — contabilității publice 51, 60; — contractului de muncă 150; — energiei 106, 168; — pentru fabricarea de locomotive în țări 132; — pentru furniturile la autorități 167; — pentru încurajarea industriei naționale 13, 14, 24, 36, 39, 53, 55, 64, 77, 78, 86, 94, 98, 107, 108, 120, 122, 123, 125, 133, 135, 136, 147, 151, 153, 154, 161, 193, 194, 199, 205, 215—218; — meseriilor 150; — minelor 136; — asupra muncii minorilor și femeilor în așezămintele industriale 27; — sindicatelor 148; — sindicatelor profesionale 201; — vamală 100; — zilele de muncă de 8 ore și a protecției muncii minorilor și femeilor 150; încălcare de — 148; proiect de — industrială 204.

legile, muncitorești 150

legislație, de protejare a muncii 150; — socială 150

Le Go, inginer 168

Legrain, societate chimică 102, 219

Lehmann, societate germană 194

Leipheimer, Paul 18

Le maître, Societatea Anonimă a Uzinelor Metalurgice —, 11, 13, 17, 45, 46, 50, 65, 86, 91, 93, 105, 114, 137, 146, 158, 178, 192; contract între C.F.R. și societatea — pentru reparații de material rulant 86; grevă la uzinele — 93; lucrători de la uzinele — 93; ofertă — 126.

lemnului, industria — 116, 124, 130, 139, 204, 211; expoziție de industria — 116; industria — la târgul internațional de la Salonic 124.

Lempart, fabrică 22.

Leonida, C., acționar 79, 128, 174; — Dimitrie, profesor, inginer 52, 117, 187; — Leon 30.

Leonida et Co., Societatea Română de Automobile și — Unite, societate metalurgică 30, 72, 105, 108, 111, 128, 143, 174.

Leonida, Garaul —, societate metalurgică 30
Leonidaulo, fabrică de acumulatori 167, 174
Leonte, C., doctor 12, 66.

Lessel, E., atelier metalurgic 13.

Leul, societate chimică 66, 89, 96, 102, 151, 158

leului, scăderea cursului — 85

Levy, Jacques B., administrator delegat 109.
liberal, guvern — 150

libertate, de organizare (a lucrătorilor) 148
licențe 214; — de fabricație 96

Liceul, Militar Tirgoviște 111

lichidare, firme 167.

Liège, Compania Belgiană din — pentru conducte de apă, societate metalurgică 13; Compagnie générale des conduites de —, societate metalurgică 17.

Liga Națiunilor 150.

Lignitul, societate energetică 156, 181

Lille (în Franța) 110

Linde, Claude et —, procedeu industrial 37
linie(a) electrică 163; — București-Florești 149; — București — Ploiești 118, 149, 179, 181; — Dobrești—București 168; — Dobrești-Ploiești 118, extinderi de — 149.

linie(a) ferată 214; — Bumbești-Livezeni 186
linii, telefonice 190

Liric, Teatrul — 22

Livezeni, linia ferată Bumbești — 186

Lobădianu, ingineri, atelier mecanic 105

locomotive 139, 146, 178; construcții de — 146, 160; contract pentru construcții de — între societate Malaxa și C.F.R. 160; contract pentru reparații de — și vagoane 86; Fabrica de — N. Malaxa, societate constructoare de mașini 132, 158, 160, 212, 214; legea pentru fabricarea de — în țară 132; reparații de — 17, 76, 86, 90, 101; secție de — 178.

Loebel, A., doctor 39.

Loewensohn, Pincu, uzină metalurgică 146.

Loire, Société Anonyme des Ateliers et Chantiers de la —, societate franceză 110.

Londra 71, 117, 157, 196, 203; Consulatul României din — 71

Lorenți, Mihail, fabrică metalurgică 105

Lorenz, A., administrator-delegat 109

Lubin, Parfumeria —, societate chimică 122, 175

Luceafărul, societate chimică 109

Lucrări, de construcții 186; — publice 186

Lucrări(lor), Ministerul—Publice 74, 101, 117, 118; Societatea Generală de Construcțiunii și — Publice, societate de construcții 111; Societatea pentru — Tehnice, societate de construcții 217.

Lucrători(lor) 7, 27, 29, 35—40, 44, 46, 53—55, 67, 76—78, 84, 88, 90, 92—94, 98, 100, 101, 105, 107, 108, 113, 114, 119, 120, 122, 123, 125, 129, 130, 131, 135, 137, 143, 146, 147, 151—154, 159, 161, 172, 175, 191, 193, 194, 199, 202, 205, 206, 211, 215—220; — concediați 186; — în grevă 28, 34, 40—47, 50, 54, 67, 76, 93, 150; — metalurgiști din Constanța 43; — tăbăcari 46; — la tramvaie 67; asistență medicală pentru — 125; cereri ale — 43; nemulțumiri ale — 67; reangajare de — 178; revendicări ale — 29, 45, 46, uniunile — 202.

Iucru, lipsă de — 29, 186; mina de — 186, 197.

Lugoj 214.

Lugoșeanu, ministru 221

Lungu, C-tin, societate chimică 102; — Șt. I. societate chimică 17.

Lux, produse de — 221.

M

Maas, Robert, procurist 18

Macazul, societate metalurgică 146, 197

Maiorescu, T., ministru 51

Malaxa, Fabrica de locomotive N. —, societate metalurgică și constructoare de mașini 132, 146, 158, 160, 212, 214; brevete și licențe ale lui — 214; con-

tract pentru construirea de locomotive între societatea — și C.F.R. 160; Uzinele — 214.

Malaxa, N., inginer, industriaș 132, 214; — Natalia 132

Maltezeanu, C.B., doctor 77

Mamroth, Paul, director 19

manifestării 43, 47

Manu, T. — et Comp., societate metalurgică și optică 17

mangan 113.

Mașoilescu, M., ministru 187

Manolescu, general 186; —, Dan M., inspector industrial 145, 151, 153

Maramureș, județ 186

Marconi, societate electrotehnică 71, 93

Marconi's Wireless Telegraph Company Limited, societate engleză 71.

Marcu, S., inginer 18

Marcovici I. S., magistrat 1.

Marcovschy, atelier de fierărie și forgerie 105

Marghiloman A., ministru 51

Margulies, Lazăr, director general 81

Marin, Henri, inginer 11.

marîha, română 110.

Marinescu, militant sindical 33; — N. 132; — N., doctor, președintele Societății Române de Psihologie 92

Marino, Silvio, inginer, director general 86, 91, 114

Marmorosch Blank et Co., bancă 24, 32, 71.

Maschinen und Waggonbau Fabriks A.G. in Simmering vormals H.D. Schmid, societate austriacă 24

mașini, comerț cu — 24; construcții de — 132; fabricare de — 24; import de — 85; Turnătoria de fier și Fabrica de — din Cluj, societate metalurgică și constructoare de mașini 209.

mașini agricole, 17, 155; ateliere de reparat — 17; fabricarea de — 11; fabrici de — 53, 87, 184; reparații de — 105.

Mataș, Al., delegat al A.C.R.R. 187

materialelor de construcții, industria — 130, 196, 204; industria — la târgul internațional de la Salonic 124; reducerea prețurilor — 221.

material (ului) rulant 86, 100, 132, 139, 146, 160, 178; amortizarea — 72; fabrică de reparat — 178; reparații de — 17, 76, 86, 90, 101.

materii prime 12, 24, 31, 37, 38, 61, 64, 66, 69, 76, 84, 90, 108, 125, 131, 137, 147, 151, 153, 158, 167, 205, 211; — din import 14, 35, 36, 39, 53, 70, 85, 94, 98, 99, 107, 119, 120, 122, 123, 129, 131, 145, 146, 161, 191, 193, 194, 197, 199, 206, 215, 217–220; — din țară 35, 36, 39, 70, 78, 94, 98, 107, 113, 119, 122, 129, 131, 143, 145, 146, 154, 161, 193, 194, 199, 206, 215, 217–220; comerț cu — 70; prețuri la — 119, 130, 145, 175, 193, 194, 197, 218–220; rechiziții de — 65, 74.

Maternitatea, spital 22.

Mavroiani, Leonida, avocat 31.

Măcădrescu, Necula S., atelier mecanic 105

mărfuri 175, 193, 194, 220

Măsura, fabrică metalurgică 105

măști, de gaze 139

mătase, fabrică de — 87

mîna, de lucru 186, 197

mechanică, industrie — 132; secție — 131

Mecano, societate metalurgică 69

Medgidia 214

medicală, asistență — pentru lucrători 125; asistență — pentru ucenici 121; tehnică — 213

Medicală, Institutul de Anatomie — 22

medicamente 193; fabricare de — 208

medicilor, Casa de ajutor a — umani, veterinari și farmaciști 208.

Medico-Farmaceutică, societate chimică 208

Mehedințeanu, Teodor M., concesionar al iluminatului cu gaz 1–5

memorii 67, 76, 85, 148

Mendelsohn, M., inginer 215

Mercur, societate chimică 102

Mercur (Zimmer), societate chimică 102

Mereuți, Cezar, inginer, director general 214

meseriașilor, clubul — 28

meseriilor, legea — 150

Meseriilor, Direcția — și Învățămîntului Muncitoresc (din Ministerul Muncii) 138.

metal, sindicatul fier — 201

metale, vechi 113

Metalica, întreprindere metalurgică 105, 197

metalice, deșeuri 113

Metalogen, societate metalurgică 113

Metaloglobus, societate metalurgică 158, 197.

Metalurgia, Moștenitorii Enescu, întreprindere metalurgică 197; — Sig. Hornstein et Co., societate metalurgică. 69, 158, 161.

Metalurgica, Buzău, fostă I. Hörer, întreprindere metalurgică 197; — fostă I. Haug, întreprindere metalurgică 105.

metalurgică(e), Fabrica — Ploști, societate metalurgică 91; industrie — 24, 37, 48, 69, 76, 80, 87, 100, 101, 104, 130, 132, 136, 139, 146, 155, 158, 186, 195, 196, 204; industrie — la tirgul internațional de la Salonic 124; criză în industria — 197; expoziție pentru industria — 116; întreprinderi — 105, 146, 167, 186, 197; producția industriei — 101; produse — 131, 195; export de produse — 155; raționalizarea industriei — 131; reducere de prețuri la produsele — 221; sindicat — 91; sistematizarea furniturilor — 131; statistică pentru industria — 105; standardizarea produselor — 195;

Metalurgică(e), Societatea — Română, societate metalurgică 58, 59; Uniunea Industriei Miniere și — din România (U.I.M.M.R.) 93, 200, 202; Uzinele — Excelsior 105; Uzinele — Lemaitre 11, 13, 17, 45, 46, 50, 65, 86, 91, 93, 105, 114, 137, 146, 158, 178, 192, Uzinele — Neptun 105, 146, 158, 197; Uzinele — Ploști 146, 197; Uzinele — și Chimice Române-Solex 199; Uzinele — Titan-Nădrag-Călan 171, 195, 209.

metalurgiști (lor), agitație în rîndul — 43; Asociația fabricanților — 46; lucrători — 46, 67, 186; lucrători — din Constanța. 43; sindicatul — 33, 41, 46, 54.

Mettalum, atelier mecanic 105.

Miclescu-Prăjescu, Ioan C., secretar general, director administrativ 171, 203, 218.

Mignot-Boucher, societate chimică 102.

Migrațiunilor, Direcția Plasării și — (din Ministerul Muncii) 186.

mijloace, de producție 68

Milano 95, 110; participarea României la
tîrgul internațional de la — 80.
Militar(ă), Administrația — Germană 65,
74; Liceul — Tîrgoviște 111.
militar(e), echipament — 38; stabilimen-
te — 131
Militari, comună 13, 163.
mine(lor), arendare de — 70; exploatare
de — 70; legea — 136.
minerale, surse 70
minereu, zăcămintele de — de fier 195
Minerva, societate chimică 102
Minier, Creditul —, societate de credit 70
minieră(e), industrie — 132, 139, 183, 196;
Asociația Inginerilor și Tehnicienilor din
industriile — 117; expoziția pentru in-
dustria — 116; societăți — 186.
Miniere, Uniunea Industriilor — și Meta-
lurgice din România (U.I.M.M.R.) 93,
200, 202; Uzinele — fosta Canada, între-
prindere metalurgică 197
Ministerul, Apărării Naționale 203, 217; —
Armatei 131, 183, 187, 190; — Comuna-
cțiilor 117, 178, 207; — Domeniilor 22; —
de Externe (român) 11, 24, 32, 71, 155;
de Externe (Auswärtiges Amt) 49; —
de Finanțe 14, 183; — Industriei și
Comerțului 27, 28, 48, 53, 55, 62, 63, 77,
78, 91, 94, 98, 106—108, 113, 117, 119,
120, 122, 123, 125, 129, 134, 136, 142,,
147, 151, 153—155, 160, 161, 168, 172
173, 175, 178, 188, 193, 194, 199, 205,
215, 217—220; — de Interne 4, 149; —
Lucrărilor Publice 74, 101, 117, 118;
— Muncii 114, 169, 202; — Muncii, Coope-
rației și Asigurărilor Sociale 138; — Muncii
Sănătății și Ocrotirilor Sociale 186; —
de Război 60, 79, 111, 117, 119, 173; —
Sănătății 145.
ministru 51; — al armatei 190; — al apă-
rării naționale 201; — al comunicațiilor
178, — de interne 148; — al muncii 148,
150, 169, 201; — național-țărănesc
169; — de război 51, 60.
Ministri, Consiliul de — 13, 39, 51, 60,
75, 148, 150, 169, 202.
minori(lor), durata zilei de muncă pentru
— 27; legea pentru protecția muncii —
și femeilor în așezămintele industriale

27, 150; lucrul — în fabrică 88.
Mira, societate chimică 215
Mirea, C., inginer, senator 221.
Mirescu, I., deputat 150, 169.
M.I.R.T., societate metalurgică 105.
Mislea 197.
Missir, N., inginer 170.
Milescu, Nicolae, avocat 32.
Mitilineu, I., fost ministru, președinte al
A.C.R.R. 187
mitraliere 131.
Miulescu, Elie, proprietar 31.
Mizil 145.
moară, cu vapori 11.
modernizare, de utilaj industrial 217.
Mogoș, T., atelier mecanic 105.
Mohr, Paul Münzer et Comp., fostă — și
Comp., societate chimică 13, 17.
Moldova 175.
mondial(ă), piață — 101; primul război —
84, 142.
Mondus, societate electrotehnică 167.
monedă, stabilă 99; — străină 99.
monopol, creare de — 195.
Monopolurilor, Regia — Statului 100.
montaj, poduri 101.
Monza (în Italia) 110.
moratoriu 85.
Moreni 197
Moroeni 118
motoare, fabrică de — 105.
moțiune, de protest 43; — a Uniunii Gene-
rale a Industrieișilor din România
(U.G.I.R.) 211.
Mrazec, Ludovic, doctor 70.
muncă, suplimentară 150; accidente de —
40, 114; comisie de rezolvare a con-
flictelor de — 42; durata zilei de — 150,
193, 194, 217—220; durata zilei de —
pentru minori 27; legea conflictelor de
— 148; legea contractului de — 150;
legea zilei de — 150.
Muncă, impozit pentru Camerele de — 221.
muncii, inspectoratele — 186; comitete na-
ționale de organizare științifică a — 134;
legislație de protejare a — 27, 150; mi-
niștri ai — 148, 150, 169, 201; produc-
tivitatea — 131, 172, 177, 217; pro-
tecția — 35, 36, 39, 125.

Muncii, Comitetul Internațional de Organizare Științifică a — 134; Confederația Generală a — 201, 202; Congresul Internațional de Organizare Științifică a — din Roma 134; Direcția — (din Ministerul Muncii) 186; Institutul Internațional de Organizare Științifică a — 134; Institutul Românesc de Organizare Științifică a — 134; subvenții acordate Institutului Românesc de Organizare Științifică a — 134; Ministerul — 114, 169, 202; Ministerul —, Cooperăției și Asigurărilor Sociale 138; Ministerul —, Sănătății și Ocrotirilor Sociale 186; Organizația internațională a — de la Geneva 150.

muncitor(i) 148, 150, 169, 186, 201; personal — 76, 131; tarif pentru — portuări 155.

muncitorească, criză 76.

Muncitoresc, Direcția Meseriilor și Învățămîntului — (din Ministerul Muncii) 138.

muncitorești, asigurări — 193; legi — 150;

municipal, iluminat 149.

muniție 17, 87; — de artilerie 131, 184.

Munițiilor, Direcțiunea Generală a — (din Ministerul de Război) 60.

Munk, întreprindere metalurgică 91.

Munteanu, M.D., 103.

Muntenia 175.

Mureș, județ 186.

Münzer, Paul — et Comp., fostă Mohr și Comp., societate chimică 13, 17.

N

N., agent de poliție 40

Natalis, Hugo, director 18

Național(ă, e), Banca — a României 23 73, 85, 171, 208, 211; Comitetul — românesc de normalizare 127, 134; Institutul — Român pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie 115, 117, 127; Ministerul Apărării — 203, 217; Teatrul — 8, 9, 20, 23.

național-tărănist, ministru 169.

națională(e), apărare — 167; comitete — de organizare științifică a muncii 134; economie — 85, 99, 115, 155, 211; dez-

voltare economiei — 155; industrie — 76; legea pentru încurajarea industriei — 13, 14, 24, 36, 39, 53, 55, 64, 77, 78, 86, 94, 98, 107, 108, 120, 122, 123, 125, 133, 135, 136, 147, 151, 153, 154, 161, 193, 194, 199, 205, 215—218; producție — 138; intensificarea producției — 76; propagandă — 206.

naționalitate, la ucenici 152, 159.

Națiunii, Banca — 71

Națiunilor, Liga — 150

nave 110

navigație, dunăreană 146.

Nădrag, uzine 146

Neamț, județ 186

Negri, colonel, director al Arsenalului Armatei 201

Negropontes, T.I., concesionar al iluminatului public 2—5, 7; —, Ulysse I. 5, 7.

Negruzzi, I., acționar 132.

Negustorești, Uniunea Sfatului — 202.

Neiger, Oscar 194.

nenmulțumiri, ale lucrătorilor 67.

Neptun, Uzinele Metalurgice — 105, 146, 158, 197.

New York 171, 191

Nicolau, G., inginer 149; — Ștefan, profesor doctor 208; —, T., acționar 52

Nicovala, atelier mecanic și turnătorie 105

Niculescu, D.P. 103; — Dumitru, administrator — delegat 109; — Petruș, profesor doctor 208.

Nife, societate suedeză 183.

Noel, societate metalurgică 69, 105

Normalizare, Comitetul Național românesc de — 127, 134

Normand, Augustine, societate franceză 110

Noua Societate a Ateliereilor Vulcan, societate metalurgică și constructoare de mașini 136.

Norvegia 149

norvegiene, orașe 149

Nutulescu, Mihail, atelier metalurgic 105.

obligățiuni 58, 69, 118, 149, 158, 182
Obor, gară 90, 113, 123, 125, 147, 178, 206; stație electrică 162; substație electrică 176; linia electrică Argeș — 176; linia electrică Grozăvești — 176;
obuze 87.
Occident, țările din — 206
Ocrotirilor, Ministerul Muncii, Sănătății și — Sociale 186
ocupație, germană 74; — inamică 65.
oficii, de orientare profesională 138
Oficiul de studii (din Direcția generală a Industriei) 90.
Ogilvie, Geoffrey A., director general 171, 203, 207, 218
Oituz, turnătorie metalurgică 105
Olanda, import din — 220
Olandeze, export în Indiile — 142
Olex, societate chimică 102
Olmazu, moară 22.
Olso, model de lampă pentru iluminatul public 144, 182;
Olteanu, O., director 81
Oltenia 175
Oltenița, port 146
Omnium Electric, societate energetică 149
Oprescu, Nicolae, proprietar 31, 68
Oradea 186, 214; fabrică din — 167
ordinea publică 186
Orenstein, Koppel-Arthur Koppel, societate metalurgică 59.
Organică, Institutul de Chimie — 22.
organizare, libertatea de — 148
Organizația internațională a muncii de la Geneva 150
Orghidan, președinte al U.I.M.M.R. 91, 202, 210
oșel, producție de — 195
Oșetul Natural, societate chimică 102.
oxigen (ului), Fabrica de — și acetilenă, societate chimică 102; fabricare de — lichid comprimat 140; industria — 48; Societatea anonimă română pentru industria —, societate chimică 58, 62; Societatea

anonimă română pentru industria — acetilenei și altor gaze, societate chimică 48, 69, 75.

P

Pass, W. H., industriaș 147.
pace, tratat de — 150.
pagube, de război 61—65, 74; — ale societăților industriale 69, 158.
Palatul Eforiei 22; — Funcționarilor Publici 22; — Justiției 22; — Ministerului Domeniilor 22; — Regal 22; — Sturdza 22.
Palla, Ion, I. 4
Panaitescu, C. A. 77; — P. 174
Pană, N. I., inginer 216
Panco, C. G. 140
Pandele, Cristian 109
Panek, Anton — et Co., societate chimică 102.
Pantelimon, M. 31.
Pașana, I., general 187.
Paraschivescu, Mihai, avocat 31.
Paris, 23, 51, 78, 110, 118, 156, 157, 175, 194, 196
parlament, candidați socialiști pentru — 67
particular(ă), iluminat — 37, 149; iluminat — electric 20; industrie — 76.
partid(e), politice 150;
Patologie, Institutul de — și Bacteriologie 22
patronale, uniuni 202.
patroni, 27, 42, 67, 202.
Patul, fabrică metalurgică 105
Pașac (Patzak) L., fabrică alimentară 22, 74
Pavel, D. inginer 168
Pavelescu, atelier mecanic 105
Pavlovici, Corneliu 170
păduri, arendare de — 70; exploatare de — 70
Păunescu, atelier mecanic 105
Pedvisocar, M., societate metalurgică 17
Pelikan, marcă de cerneluri 96.
Pennescu-Kertsch, Chr., inginer, inspector industrial 27, 37, 103, 128, 174.
pensii, de bătrânețe 150; legea pentru ajutoare și — 131
Periș 222; Domeniul Coroanei — 74

Perry, André 194.

persecuții (suportate de ucenici în 'abrică) 50.

personal, administrativ 36—38, 84, 88, 90, 94, 98, 107, 108, 113, 119, 122, 123, 125, 129, 130, 135, 137, 143, 152, 159, 161, 175, 193, 194, 199, 205, 206, 215, 217—220; — de conducere 131, 152, 159; — în industria județului Ilfov 16; — în industria României 16; — muncitor 76, 131; — străin 36, 38, 53, 76, 84, 88, 89, 94, 98, 108, 118—120, 122, 125, 129, 143, 147, 153, 154, 175, 194, 199, 205, 215, 218—220; — tehnic 36—38, 53, 76, 84, 88—90, 94, 98, 107, 108, 113, 119, 122, 123, 125, 129, 130, 131, 135, 137, 143, 147, 161, 167, 175, 193, 194, 199, 205, 206, 215, 217—220; reducere de — 219; selecționare — industrial 92.

Persu, A., inginer 187.

Peschl, Franz, atelier 120; industriaș 120

petiție, a ucenicilor de la fabrica Vulcan 28.

Petrașcu, E., inginer, director 187

Petre, C., delegat al muncitorilor 114

Petrescu G., inginer 168; — Gh. M., delegat sindical 114; — N., inginer 63, 68; — V. Șt., doctor 186

Petrograd 59

Petrol-Block, societate petroliferă 222

Petrol-Foraje, societate petroliferă 197

Petrol, Fabrica de — (C. Grivița), rafinărie de petrol 22; Regia Publică a Conductelor de — ale Statului 222.

Petrolul, societate petroliferă 222; — Buzău, rafinărie 145.

petrol(ului), export de produse din — 222;

expoziție de industrie — 116; rafinării de — 17, 105, 130, 145; industria de — 100, 101, 139, 195; industria derivatelor din — 87.

petrolifer(ă, e), industrie — 119, 131, 135, 142, 197, 211; societăți — 136, 146; societăți — din Indiile Olandeze 142; terenuri — 69; utilaj — 119, 136.

Petroșani, regiune 183; cărbuni de — 131.

Petrovici, G., 132.

Pharmaceutique, Comptoir — Franco-Romain, societate chimică 123.

Pharmarom, societate chimică 213.

Philadelphia, participarea României la expoziția internațională de la — 112.

Phönix, societate chimică 58, 69, 158.

Piatkowski, industriaș 17

piața, mondială 101; — românească 195; plasare pe — 221.

pielărie(i), industria — 130, 139, 196, 204; industria — la tirgul internațional de la Salonic 124; expoziție de industrie — 116; reducere de prețuri la produse de — 221.

pierderi 58; cont de profit și — 72

Pirelli, societate italiană 95; Cauciuc —, societate italiană 95.

Pirotehnia Armatei 17, 22, 87, 184.

Pitești 214.

Pitkowschy, Gh., atelier mecanic 105; — Iulian, atelier mecanic 105.

Piver, L., societate chimică 102

Plagnol, André, cetățean francez 175

Planche, societate 60.

planuri 23.

Plasării, Direcția — și Migrațiunilor (din Ministerul Muncii) 186.

Ploești 145, 186, 197, 214, 222; conductă de petrol — București 222; Fabrica metalurgică —, societate metalurgică 91; linia electrică București — 179, 181; linia electrică Dobrești — 118; linia electrică — București 118, 149; Uzinele Metalurgice — societate metalurgică 146, 197.

Plumbului, Industria — fost M. Ferrero et Co., societate metalurgică 105, 133, 135, 158.

poduri, montaj de — 101

Politehnică, Societatea — 117; Școala — din București 187; Școala — din Carlsruhe 137; Școala — din Timișoara 117, 187.

politice, partide 150.

poliție 46;

Polîției, Prefectura — Capitalei 4, 29, 33, 34, 40—45, 50, 54.

Polizu (Polysu), Al., inginer 168; — I. magistrat 1.

Polonia 189; industria din — 142.

Pontolongo (în Italia) 142

Pop, secretar sindical 54.

Popescu, B. Dumitru, atelier metalurgic 105; — C., delegat al muncitorilor 114; — Cezar 91; — D.M., atelier mecanic 105; — Gr. Mihail 109; — M.P. atelier mecanic 105; Popovici, ministru 116; — C.A., șef de serviciu 199; — Dumitru, doctor 208; — I., comandant 187; — I., general, senator de drept 187.

Popovitz, Constantin A. 66

Popper, Hans 118, 141

populație(i), în București 149; — în Germania 206; — în România 206; puterea de achiziție a — 99; puterea de consumație a — 99; recensământul — din 1899 16.

Porn, inginer 111; — Eugen, profesor 71.

portofoliu, comercial 99.

portul, Constanța 146; — Galați 146; — Giurgiu 146; — Oltenița 146; — Presburg 146; — Regensburg 146; — român 110.

porțelan, fabrici de — 130

P.T.T. (Poșta Centrală) 22, 187; Administrația — 203; Direcțiunea generală — 157

Regia Autonomă — 207 ;

Prager, S., fabrică 22

Prahovei, Valea — 149

Prato, Frații, firmă 87

Prăjescu, Mișlescu —, Ioan C., secretar general, director administrativ 171, 203, 218.

Precizia, societate metalurgică 105, 147.

Prefectura, județului I.fov 27, 37; — Poliției Capitalei 4, 29, 33, 34, 40—45, 50, 54.

prefecturilor, contribuții ale — la ajutorul de șomaj 202

premii, de încurajare 155

Presburg, port 146.

preț(uri) 12, 99; — de achiziție pentru aparataj electric 162; — la cereale 204; — la combustibil 90, 119, 129, 130, 146, 149, 193, 194, 217, 219, 220; — la energie electrică 119, 179, 182; — energiei electrice la Băicoi 222; — de producție la energie electrică 20; — de vânzare la energie electrică 118, 149, 179, 180, 182, 222; — al fabricilor 77; — de producție la gaz aerian 20, 21; — de vânzare la gaz aerian 180; — la iluminatul cu gaz lampant 1; — ale instala-

țiilor electrice 20; — ale instalațiilor de iluminat cu gaz aerian 21; — la laminate 197; — la materii prime 90, 119, 129, 130, 145, 175, 193, 194, 197, 218—220; — de cost al producției industriale 221; — de vânzare al producției industriale 119, 193, 194, 209, 217, 219; — la produse industriale 96, 104, 126, 146, 197, 211, 221; — de cost al produselor industriale 129; — de rechițiție al produselor industriale 74; — de vânzare al produselor industriale 175, 195, 209, 220; — de vânzare 172, 218; reducere de — 221.

Priefert, K., societate metalurgică 13, 17, 55.

Prima fabrică de armături, societate metalurgică 158

Prima fabrică română de mobile de fier și turnătorie Sigmund Horstein et Co., societate metalurgică 161

Prima societate română de exploziivi, societate chimică 158.

Primăria(ei), orașului București 4, 6, 10, 20, 23, 82, 106, 148; — din Torino 10; Atelierul — Capitalei, atelier metalurgic 17.

primărie(ii) 169; contribuții de la — pentru ajutorul de șomaj 222.

prime, de export 100

Principesa Maria, societate 121.

productivitatea muncii 131, 172, 177, 217.

producție(i) agricolă 211; — a americanilor 167; — de energie electrică 84, 118, 149, 210; prețul de — la energie electrică 20; — de gaz aerian 6; prețul de — la gaz aerian 20, 21; — industrială 37, 51, 60, 76, 84, 90, 96, 100, 101, 104, 119, 125, 129, 131, 143, 145, 146, 151, 153, 160, 161, 172, 173, 175, 177, 178, 190, 193—195, 197, 199, 204, 205, 209, 211, 217—221; — națională 138; ateliere de — 33; automatizarea procesului de — 218; capacitate de — 37, 60, 96, 119, 129, 141, 145, 149, 160, 172, 173, 177, 178, 194, 195, 204, 206, 216—218; cheltuieli de — 178; contingentarea — industriale 195; convenție pentru vânzarea — industriale 209; criza de — 100; export de — industrială 219; prețul de cost al —

industriale 221; prețul de vânzare al — industriale 119, 193, 194, 209, 217, 219; intensificarea — naționale 76; mijloace de — 68; raționalizarea — 195, 217; raționalizarea vânzării — industriale 209; reducerea — 219; scăderea — industriale 195; secție de — 131; sindicat de — și exploatare 70; stagnare în — 221; vânzare—industrială 119, 175, 193, 194, 219

produse industriale 11—13, 15, 17, 24, 31, 35, 36, 38, 39, 51, 53, 55, 58, 61, 64—66, 68, 69, 71, 73, 74, 76, 78, 81, 83, 84, 87, 90, 94, 98, 100—102, 104, 105, 107—109, 113, 119, 120, 122, 123, 125, 131, 135, 136, 139, 140, 142, 143, 145—147, 152, 154, 158, 160, 161, 171, 173, 175, 184, 190, 193—197, 199, 208, 209, 211, 213, 215, 217—221; — de lux 221; export de — industriale 211, 213; import de — industriale 100, 145, 155, 213; prețul — industriale 96, 104, 126, 129, 146, 175, 195, 197, 209, 211, 220, 221; rechiziție de — industriale 74; reducere de prețuri la — agricole 221; standardizarea la — metalurgice 195.

profesional(ă, e), legea sindicatelor — 201; oficii de orientare — 138; orientare — în industrie și comerț 138; psihologie aplicată la orientarea — 92; sindicat — 148.

profit (al societăților industriale) 69; cont de — și pierdere 72.

program, de acțiune (al Comitetului Național Românesc de Normalizare) 127; — de extindere (a sectorului electric al U.C.B.) 176.

Prometeu, societate metalurgică 102, 197.

propagandă, culturală 206; — industrială 124, 188; — națională 206.

protecția(ei), muncii 35, 36, 39, 125; legea — muncii minorilor și femeilor 150; legislația de — a muncii 27, 150; — vamală 96, 100.

protecționist, tarif vamal — 101

protest, moțiune de — 43.

Protopopescu, I. 174; — I.D., acționar 52.

psihologie, aplicată la educație 92; — aplicată la industrie 92; — aplicată la orientarea profesională 92; laborator de — aplicată 92.

Psihologie, Societatea Română de — 92

psihotehnie, laboratoare de — 138

public(ă, e), iluminatul — 10, 20, 26, 37, 144, 149, 166, 179, 181, 182, 198; iluminatul — electric 20, 176, 198; concesiune pentru iluminat — 3, 5, 20, 23, 149, 182, 190; instalații pentru iluminat — 21, 181; întrunire — 43; legea contabilității — 51, 60; lucrări — 186; ordine — 186.

publicație 12, 115.

Publică(e, i), Consiliul Superior al Administrării Intreprinderilor și Avuțiilor — 149; Ministerul Instrucțiunii — 117; Ministerul Lucrărilor — 74, 101, 117, 118; Palatul Funcționarilor — 22; Regia — a Conductelor de Petrol ale Statului 222; Societatea Generală de Construcțiuni și Lucrări —, societate de construcții 111.

Pulberăria Armatei „Dudești” 17, 51, 60.

pulbere, explozivă 17; fabrică de — 60.

Pucher, F.A., atelier mecanic 105

Q

Quintescu, C., inginer, inspector industrial 27, 37.

R

Racotă, C. N. 4.

radio, aparate — pentru avioane 203, 207; import aparate — 206; montaj receptoare — pe avioane românești 203.

Radioelectrica, societate electrotehnică 73,83.

radioelectrice, utilizarea în război a comunicațiilor — 206.

Radioromâna, societate electrotehnică 83, 158.

radiotelegrafie 167.

Radoveanu, Radu, avocat 170.

Radu, Elie, inginer, inspector general 103.

rafinării de petrol 17, 105, 130, 145, 222.

Rahova, fabrică 87

Rainer, Iosif, notar 24.

randament, în agricultură 221; — industrial 130; reducerea — industrial 76.

Ranjard, Maurice, cetățean francez 118,

Rarincescu, I.C., inginer, inspector industrial 94, 149.

Rasidescu (Göbl), tipografie 22.

raționalizarea 173; — producției 195, 217; — industriei metalurgice 131; — vânzării producției industriale 209.

Rășiu, Victor, avocat 68, 88, 140.

razii 191.

Rădăceanu, Lotar, deputat 148.

Rădăuși, județ 186.

Rădescu, I. 203.

Rădulescu, I., căpitan 187; — Nae, atelier mecanic 105; — V., director general 109.

Răsnovan, T., deputat 201.

Răsunetul, atelier metalurgic 105

război, distrugeri de — 85; miniștri de — 51, 60; miniții de — 17; pagube de — 61—65, 74; primul — mondial 84, 142, 167, 184; utilizarea comunicațiilor radioelectrice în — 206.

Război, Ministerul — de 60, 79, 111, 117, 119, 173.

reangajare, lucrători 178.

recensământul, populației (de la 1899) 16

rechiziție de fabrică 62; — de materii prime 65, 74; — de produse industriale 74; — de utilaj industrial 74; — de uzine 65; prețuri de — 74.

Redgrave, R. R., întreprindere metalurgică 197.

reducere, de prețuri 221; — a producției 195, 219; — a randamentului industrial 76; — a rentabilității 195; — a zilei de muncă 76.

refacere, economică 101; — a industriei 85; — a transporturilor 76; — a țării 76.

Refacerea industrială, societate industrială 158.

regal, decret — 19, 60, 168; palatul — 22.

Regat, Vechiul 69, 130, 158.

regele, României (Carol I) 49.

Regensburg, port 146.

Regia, Autonomă a C.F.R., 160, 167, 214; — Monopolurilor Statului 100; — Monopolului Tutunului 22; — Publică a Conductelor de Petrol ale Statului 222.

Regimentul, 17 Infanterie 111; — de Transmisiuni 189

Regina Elisabeta, azil de bătrâni 22; spital 22.

Regiunea, industrială București 90, 122, 123, 129, 143, 146, 194, 219.

regulament, interior de fabrică 27.

Reichsanzeiger, Deutsche — 19

Reînvierea, cimitir 26, 192.

relații, comerciale cu Grecia 124.

rentabilitate 99, 175, 178; reducere de — 195.

reparații, de material rulant 17, 76, 86, 90, 101; fabrică de — de material rulant 178; — de mașini agricole 105; ateliere de — de mașini agricole 17.

reprezentanță 31, 81, 171, 213.

reprimare, mișcări muncitorești 191.

Reschovsky, inginer 91.

Ressel, F.I., atelier metalurgic 17; — F., atelier mecanic 105.

Reșița, societate metalurgică și construc-toare de mașini 91, 100, 131, 146, 186, 187, 195, 197, 209; contract între societatea — și C.F.R. 195.

retribuție 178.

rețea, electrică 20, 149, 176, 181, 182; extindere de — electrică 198; — de gaz aerian 2, 7, 181; — de tramvai 26.

Reuniunea Uzinelor Electrice de pe teritoriile alipite de România 117.

Revay, C., doctor 170.

revendicări 148; — ale comerțului și industriei 165; — ale lucrătorilor 29, 45, 46.

Riegler, cofetărie 22.

Rieber, Hermann, autogaraj 105.

Robert, atelier mecanic 105

Roger et Gallet, societate chimică 94, 102

Roissy, Gaston Darlu de, cetățean francez 20.

Roma, Congresul Internațional de Organizare Științifică a Muncii din — 134.

Romalo, A., 19.

Român(ă), Institutul Național — pentru studiul amenajării și folosirii izvoarelor de energie 115, 117, 127; Italo-, atelier mecanic 105; Societatea — de Psihologie 92; Societatea Metalurgică —, societate metalurgică 58, 59.

români(ă, e), capitaliști — 167; firme — de electricitate 167; industriașii — 76; marina — 110.

românească, industria — 99, 100, 112; piața — 195

Românesc, Comitetul Național — de Normlizare 127, 134; Institutul — de Conjunctură 200; Institutul — de Organizare Științifică a Muncii 134.

România(ei) 87, 96, 110, 116, 175, 212; — Muncitoare, cercul 42; clubul 44; sindicatul 46; Agenția Generală Franceză în — 194; Asociațiunea Generală a Inginerilor din — 117; Dacia —, societate de asigurări 22; fabrici din — 167; forță motrice în — 16; industria acumulatorilor în — 167; industria mare din — 16; industria mică din — 16; industria mijlocie din — 16; întreprinderi industriale în — 16; personal în industria din — 16; populație în — 206; progrese ale industriei în — 48; reprezentant al societății germane A.E.G., în — 19; Reuniunea Uzinelor Electrice de pe teritoriile alipite la — 117; Societatea Generale de iluminare și încălzire prin Gaz în —, societate energetică 2, 3, 5, 7; societăți industriale din — 69, 105, 158; Uniunea Generală a Industriașilor din — (U.G.I.R.) 76, 99, 100, 117, 196, 202, 211; Uniunea Industriilor Miniere și Metalurgice din — (U.I.M.M.R.) 93, 200, 202; atașați comerciali ai — 188; Banca Națională a — 23, 73, 85, 171, 208, 211; Banca de Scont a — 66, 70, 71, 213; Consulatul — din Londra 71; Coroana —, decorație 48, 49; participarea — la expoziția internațională de la Philadelphia (S.U.A.) și la târgurile internaționale de la Milano și Salonic 80, 112, 124; regele — (Carol I) 49;

Rosental, S., avocat 23

Roșu, D.I., 12.

Rotak, M., atelier mecanic 105

Rova, societate electrotehnică 205.

Royer, Copper 194.

Rujinski, G., general, director 187.

ruľant, material — 17, 76, 86, 90, 101, 132, 139, 146, 160, 178.

ruľment, fond de — 99.

Russian American India Rubber C-re Treu-
gólnik, societate chimică 59.

sacrificiu, curbă de — 185.

Saita, Ioan, G., avocat 24

salahori 44.

salariați 159

salarii 54, 76, 88, 90, 114, 119, 129, 131,
143, 146, 175, 193, 194, 202, 217—220;

— de ucenici 28; cerere de sporire de —
42; reducere de — 219.

Saligny, A.O. 12

Salonic, participarea României la târgul
internațional de la — 124.

sarcini, fiscale 195, 221.

Sarfa, societate energetică 144.

Sariany, Aristide, proprietar 31.

Sarnia, societate 158.

Satu Mare 186, 220; Unio—, societate meta-
lurgică 91.

Savoiu, Ștefan, atelier mecanic 105.

Sănătății, Ministerul — 145; Ministerul
Muncii, — și Ocrotirilor Sociale 186.

Săpunaru, Z., societate chimică 102

Săulescu, Mihail, avocat 11.

Săveanu, N. 194; — Nicolae, fost ministru
208; — V. 132.

Săvulescu, Alexandru, director general 213;
— Th., inginer 103.

Scarlat, S. 140.

Schapiřa, J., inginer 153.

Schiel, industriaș 91; societate metalur-
gică 91.

Schimek, Cornelius, notar 24.

Schlachtensee (lingă Berlin) 18

Schmid, Maschinen — und Waggonbau Fab-
briks A.G. în Simmering vormals H.D. —,
societate austriacă 24.

Schmidt, general, director 187; — Rudolf,
societate austriacă 88; Rudolf — et Co.,
societate metalurgică 88, 102, 158.

Schnause, Karl, societate metalurgică 13.

Schneider et Co., societate franceză 110

Schramm, Huettl et Schmidt, societate
metalurgică 91, 209.

Scont, Banca de — a României 66, 70
71, 213.

secție, de locomotive 178; — mecanică 131

Segalla, I. H., industriaș 17.

Seinescu, Marin 203.

Select, societate chimică 158.
Seligher, Hugo, societate chimică 17.
Semănătoarea, societate metalurgică 158.
semifabricate, din import 85, 195.
Senatul 221.
Serviciul, de cercetări (din cadrul Prefec-
 turii Poliției Capitalei) 33, 34, 40, 41, 45;
 — Gazelor (din Ministerul Armatei) 187;
 — Gazului și Apelor (din cadrul Primă-
 riei orașului București) 6; — de Studii
 și Construcții 22.
SET Ing. Grigore C. Zamfirescu, societate
 constructoare de avioane 197, 217.
Sfaturilor, Uniunea — Negustorești 202.
Sibiu 186, 220.
S.I.C.I.O., societate chimică 102.
siderurgică, industrie — 204; expoziție de
 industrie — 116.
Siemens-Schuckert, societate electrotehnică
 18, 58, 69, 111, 149, 156, 158, 162.
Siemens-Schuckertwerke G.m.b.H., socie-
 tate germană 18
Silberman, Teofil, doctor 70
Simionescu Alexandru 213
Simmering, Maschinen-und Waggonbau
Fabriks A.G. in — vormals H.D. Schmid,
 societate austriacă 24.
Sinaia 128, 146.
sindicat(ul, e, lor) 42; — fier metal 201; —
 metalurgiștilor 33, 41, 46, 54; — de
 producție și exploatare 70; — profesio-
 nal 148; — România Muncitoare 46;
 delegat de — 114; formare — metalurgic
 91; legea — 148; legea — profesionale
 201; sala — 28.
Sindicatului, Banca — Agricol 77.
Singer, societate chimică 102.
Sion, Petre, avocat 81.
sistematizare, furnituri metalurgice 131.
Sîrmei, Industria —, societate metalurgică
 195.
Slăniceanu, Th., inginer 52.
Sluzenwski, Emil, doctor, sindic 19
Socec, tipografie 22.
socială(e), legea asigurărilor — 150; legis-
 lație — 150;
Sociale, Ministerul Muncii, Cooperăției și
 Asigurărilor — 138; Ministerul Muncii.
 Sănătății și Ocrotirilor — 186.

social-democrat, clubul — 34, 43;
socialist 169; club — 67.
socialiști 67; candidați — pentru parla-
 ment 67
societate, contract de — 12, 15, 18, 30
 72, 94,
Societatea anonimă română de la Colentina
 societate chimică 102
Societatea anonimă română de Comerț,
 societate comercială 111.
Societatea anonimă română de electricitate,
 societate energetică 58.
Societatea anonimă română pentru industria
oxigenului, societate chimică 58, 62.
Societatea anonimă română pentru industria
oxigenului, acetilenei și altor gaze, societate
 chimică 48, 69, 75.
Societatea anonimă română de Telefoane
 171, 207.
Societatea anonimă pentru construcțiuni și
exploatare de tramvaie (atelierelor de
 reparații) 17.
Societatea anonimă a Uzinelor Metalurgice
Lemaitre, societate metalurgică 11, 13,
 17, 45, 46, 50, 65, 86, 91, 93, 105, 114,
 126, 137, 146, 158, 178,
*Societatea Comunală a Tramvaielor Bucu-
 rești* (atelierelor de reparații) 23, 146,
 148, 158, 209; consumul de energie
 electrică la — 149.
Societatea pentru conducte de apă, societate
 metalurgică 58.
Societatea de Financiare 77; fabrica meta-
 lurgică proprietate — 105.
Societatea generală belgiană-română pentru
transport și industrie 11.
Societatea Generală de Construcțiuni și Lucrări
Publice, societate de construcții 111.
*Societatea Generală a Funcționarilor comer-
 ciali* 202.
Societatea generală de gaz și electricitate din
București, societate energetică 23, 25,
 58, 69, 74, 82, 84, 102, 149, 166, 182, 187.
*Societatea Generale de iluminare și încăl-
 zire prin Gaz în România*, societate
 energetică 2, 3, 5, 7.
Societatea pentru industria textilă 81.

- Societatea Metalurgică Română*, societate metalurgică 58, 59.
- Societatea Politehnică* 117.
- Societatea Română de Automobile*, societate 143.
- Societatea Română de Difuziune* 187.
- Societatea Română pentru industria și comerțul de petrol*, Steaua Română fostă —, societate de petrol 13.
- Societatea Română de produse chimice*, societate chimică 69.
- Societatea Română de Psihologie* 92.
- Societatea Română de Științe* 117.
- Societatea de tracțiune automobilă din România (S.T.A.R.)*, societate metalurgică 69, 105, 158.
- Societatea Ungară de Cauciuc* 97.
- Societate, Noua — a Ateliereilor Vulcan*, societate metalurgică și constructoare de mașini 136.
- societați, industriale din județul Ilfov* 56, 57; — miniere 186; — petrolifere 136, 146; — petrolifere din Indiile Olandeze 142; fuziune între — 12, 31, 70, 83, 143, 145.
- Société Anonyme des Ateliers et Chantiers de la Loire*, societate franceză 110.
- Société Franco-Roumain d'Études et d'Entreprises*, 73.
- Société Générale de Construction Electrique et Mecanique (Alston)*, societate franceză 156.
- Socomet*, societate comercială 209.
- Solacoglu*, 55.
- Solex*, Uzinele Metalurgice și Chimice Române —, societate metalurgică și chimică 199.
- Solomon, Adolf*, industriaș 13, 17; societate metalurgică 13.
- Solvay*, societate chimică 113.
- Sommer, L.*, avocat 170.
- sondaje*, în subsol 70.
- sonde* 87.
- Söpfke, Richard K.*, director 24.
- specialiști, industriali din Franța* 78.
- Sphinx*, societate chimică 158.
- Spic*, societate chimică 81, 102, 158, 220.
- Spiecker, Friedrich Albert*, director 18.
- Spireanu, N.*, turnătorie 105.
- Spîrescu, Alexandru*, turnătorie 105; — I., atelier mecanic și fabrică de biciclete 105.
- Spirii, Dealul*, gară 131, 205, 218; fabrica din Dealul — a societății Vulcan 105.
- Splendid*, hotel 22.
- Stabil, C.*, doctor 12.
- stabilimente*, militare 131.
- stagnare*, caracteristică a crizei 165; — în comerț 221; — în producție 221.
- Staicovici, D. Chr.* 12; — D.I., cenzor 52; — N. D., doctor 103.
- Standard Electrica Română*, societate electrotehnică 171, 191, 192, 203, 207, 220.
- Standard*, Internațional — Electric Corporation, societate americană 171, 192.
- standardizarea*, produselor metalurgice 195.
- Staroil*, societate chimică 158.
- Statele Unite ale Americii* 171; taxe vamale în — 101
- statistică*, industrială 105, 112, 119, 129, 142, 143, 169, 173, 175, 193, 194, 204, 217—220.
- Statului*, Imprimeria — 22; Regia Monopolurilor — 100; Regia Publică a Conductelor de Petrol ale — 222.
- statute* (ale societăților) 11, 12, 18, 23, 24, 31, 32, 66, 68, 70, 71, 73, 81, 83, 91, 109, 113, 115, 128, 132, 140, 170, 171, 208, 213, 220.
- stațiuni*, electrice 26.
- Steuer et Friedlender*, societate chimică 102.
- Stăncescu, L.I.*, 4.
- Stănculeanu, I.* 174.
- Stănculescu, G.*, doctor, cenzor 52.
- Steaua*, întreprindere metalurgică 105; — Electrică, societate energetică 158; — Română, rafinărie de petrol 17; — Română, fostă Societatea Română pentru industria și comerțul de petrol, societate petroliferă 13.
- Steinberg, Heinrich*, inginer, 89, 96.
- Stella*, societate chimică 13, 17, 69, 102, 158.
- Selniceanu, A.S.*, Gușulescu A.D. și —, fabrică metalurgică 105.
- Steriade, N.* 68.
- Stern, Edgar*, bancher 23.

sticlăriei, industria — 130, 196, 204; industria — la târgul internațional de la Salonic 124; expoziție de industria — 116.

Stoianovici, C., 128, 174.

Stoicescu, G., avocat 32, 194.

Storojineț, județ 186.

Stössel et Co., societate metalurgică 154.

străin (ă, i, e), capital — 94, 100, 188; concesiune către societate străină 76; concurență — 100, 101, 136, 145, 146, 155, 167, 189, 195; fabrici — 189; industriași — 76; legături cu instituții — 115; monedă — 99; personal — 36, 38, 53, 76, 84, 88, 89, 94, 98, 108, 118—120, 122, 125, 129, 143, 147, 153, 154, 175, 194, 199, 205, 215, 218—220.

străinătate (a), comenzi în — 146, 197; schimburi cu — 211.

Stroescu, M., inginer 52; — Teodor, atelier de lăcătușerie 105.

strungărie 159.

studii 23, 115, 200; — exploatare subsol 70; — ale ucenicilor 152, 159; Oficiul de — (din Direcția generală a Industriei) 90.

Studiilor, Direcțiunea — Industriale (din Ministerul Industriei și Comerțului) 119.

studiul, Institutul Național Român pentru — amenajării și folosirii izvoarelor de energie 115, 117, 127.

Sturdza, Palatul — 22.

submarine, pentru marina română 110; baterii de — 167.

Subsecretariatul, Aerului 207; — de Stat al Aeronauticii 217.

subsol, sondaje în — 70; sondajii exploatare — 70.

subvenții, pentru Institutul Român de Organizare Științifică a Muncii 134.

sucursale (ale societăților) 11, 24, 68, 70, 81, 109, 140, 208.

sudură, autogenă 178; — electrică 178; material de — 140.

Suedia, import din — 220.

Sulfobioxid, societate chimică 158.

sulfuric, fabrică de eter — 51.

Sulzer Frères, societate constructoare de mașini 158.

Suter, atelier mecanic 22, 105.

Ș

șantiere, navale franceze 110.

Șantierelor Române de la Dunăre, societate de construcții navale 91.

Școala, de Meserii 22; — de poduri (și șosele) 22; — Politehnică din București 187; — Politehnică din Carlsruhe 137; — Politehnică din Timișoara 117, 187.

Școalelor, Eforia — 121

școli, comerciale 121.

șomaj (ului) 100, 131, 169, 186, 206; ajutorul de — 169, 202; creșterea — 195; fond de — 202; comitete locale ale — 202.

Șomajului, Comitetul Central al — 202.

șomeri 150, 186, 201, 202.

Ștefănescu, N., comisar 47; — N.P. 174; — Tiberiu, doctor, jurist 137.

Ștefănescu-Amza, C., general, ministru 187.

Ștefănescu-Gogu, G., avocat 11.

Ștefănescu-Radu, I., inginer 126, 144.

Științe, Societatea Română de — 171.

T

T.I.V., agent de poliție 43.

Tabacovici, N., 140.

Tack, Jules, inginer 11.

tarif, pentru muncitori portuari 155; — de transport 113, 155, 197; — vamal 14, 96, 146, 167, 183, 191, 195; — vamal protecționist 101.

Tatușescu, doctor 31.

taxe (alte decât vamale) 155, 221; — de export 100, 155; — de import 155; — vamale 14, 96, 101, 118, 146, 156, 175, 183, 191, 193—195, 197, 212, 214; — vamele în Austria 101; — vamale în Franța 101; — vamale în Germania 101; — vamale în Statele Unite 101; vamale în Ungaria 101; scutire de — vamale 14, 36, 133, 136.

tăbăcari 43, 46; — greviști 43.

tăbăcărie 22.

Tănăsescu, T., inginer 187.

Tătarului, cheile — 106.

Tătăărăscu, Șt., fost derutat 187.

Tătărescu, Mihail, inginer 11.

teatre 26.

Teatrul Liric 22.

Teatrul Național din București 8, 9, 20, 23.

Tehnic(e), Creditul —, societate de credit 73; Inspectoratul — al Armatei 187;

Societatea pentru Lucrări — 217.

tehnic(ă), asistență — 192; personal — 53, 76, 84, 36 — 38, 88 — 90, 94, 98, 107, 108, 113, 119, 122, 123, 125, 129, 130, 131, 135, 137, 143, 147, 161, 167, 175, 193, 194, 199, 205, 206, 216, 217—220; — medicală 213.

Tehnica Română, atelier mecatinc 105.

Tehnicienilor, Asociația Inginerilor și — din industriile miniere 117.

Tei, cartier în București 26.

telecomunicații, material de — 191.

Telefoane, Societatea anonimă română de — 171, 207.

telefoane (produs) 191, 218.

telefonie 167.

telefonică(e), aparatură — 71, 73, 83, 171; linii — 191.

telegrafie 167; Societatea generală de — fără fir, societate franceză 73.

T.F.F., stație — din Constanța 74; stație — de la Herăstrău 157.

telegrafică, aparatură — 17, 71, 73, 83, 171.

Telegraph, International Telephone and — Corporation, societate americană 191.

telemecanica 73, 83.

Telephone, International — and Telegraph Corporation, societate americană 191.

Tennenbaum, T., avocat 170.

Teodor Vasiliu, societate chimică 102.

Teodorescu, C., atelier mecanic 105.

Teodorachi, Constantin Hagi 66.

teren(uri) (pentru cămine de ucenici) 121; — petrolifere 69; — de uz energetic 21; — de uz industrial 23, 35, 88, 119, 122, 125, 129, 130, 143, 149, 153, 154, 161, 175, 182, 193, 194, 217—220.

termoelectrică, centrala — Grozăvești 149.

textilă(e), industrie — 130, 146, 196, 204; industria — la târgul internațional de la Salonic 124; expoziție de industrie — 116; reducere de prețuri la produsele —

221; Societate pentru industria —, societate textilă 81.

Theirich (Teirich), et Comp., atelier de aparatură telegrafică și pentru căile ferate 17; Weinlich fost — Co., atelier mecanic 105.

Thomson-Houston, societate constructoare de mașini 149, 156.

Thozet, Louis, fabrică de articole din aluminiu 105.

Thüringer, W. 12.

Timberghien, Marcel, cetățean francez 215.

Timișoara 186, 214, 220; fabrică din — 167;

Școala Politehnică din — 187.

tipografii 22, 113.

Titan, gară 132, 146; societate 222.

Titan-Nădrag-Călan, societate metalurgică 171, 195, 209.

împlărie 159.

tîrg(ul) internațional de la Milano 80;

— internațional de la Salonic 124; — volant 116; expoziția — de la Barcelona 87.

Tîrgoviște 186; energie electrică pentru — 106; Liceul Militar — 111.

Tîrgu-Jiu, uzina electrică din — 74.

Tîrgu-Mureș 186.

Tomek et Jenke, atelier mecanic 105.

Tomescu, Ilie, atelier mecanic 105.

Tomșa, Grigore, doctor 213.

Topleț (lingă Orșova) 91, 209.

Torino (Truin) (în Italia), primăria din — 10

Toroceanu, M., inginer 30.

Toulouse (în Franța) 48.

tramvaie 139, 148, 179; — electrice din Alexandria (Egipt) 142; — electrice din București 74; energie electrică pentru — 20, 149, 180; lucrători de la — 67; rețea de — 26.

Tramvaielor, Societatea Comunală a — București (S.T.B.) 23, 146, 148, 158, 209; consumul de energie electrică al Societății Comunale a — București 149.

Tramways, Societatea anonimă pentru construcțiuni și exploatare de — 17.

transformatoare, industrie — 195.

Transilvania 130, 175, 195.

Transmisiuni, Comisia de.. 190; Regimentul de — 189.

transport(urilor) 36, 99, 194, 195; — pe apă 155; — pe C.F.R. 75, 100, 155; — de energie 115; — pe uscat 155; criza — 76; refacerea — 76; situația — 76; tarife de — 113, 155, 197.

tratat, de pace 150.

tratație, de conciliere (între patroni și lucrători) 114; — cu firme germane 89. *trefilor, instalare* — 216.

trenurilor, iluminatul — 167, 214.

Tribunalul, de Comerț 5; — Ilfov 23, 66, 109, 132, 170, 194.

Tricotaje, Fabrica de — 22.

Triumph, societate metalurgică 17.

trupe, germane 62.

Tubise (în Belgia), uzinele din — 178.

Tudor, societate electrotehnică 32, 49, 58, 74, 105, 110, 129, 158, 167, 174, 183.

Tuma, V., societate chimică 13, 17, 39, 66; Leul fost — societate chimică 96.

Tungfram, societate electrotehnică 171.

Turcia, export în — 100, 142.

turnători 44.

Turnătorii de fier și Fabrica de mașini din Cluj, societate metalurgică și constructoare de mașini 209.

turnătorii 11, 15, 54, 55, 87, 105, 131, 146, 159, 161; — de alamă 105; — de bronz 105, 173; — de fier 105; — de fontă 105, 172, 173, 177; — de metal 105; — de oțel 173, 177.

Turnu Măgurele, uzina electrică din — 74.

Turnu Severin, Regimentul 17 Infanterie din — 111.

Tutulului, Regia Monopolului — 22.

T

Țărdnească, Banca — 71.

Țărănist, ministru național — 169.

Țării, Banca Generală a — Românești 70, 73.

Țării, refacerea — 76.

Țările, din Occident 206.

Țigăndăeanu, Sever 194.

U

U., agent de poliție 44, 45, 50, 54.

ucenici(lor) 47, 53, 108, 114, 152, 159, 217, 218; — în grevă 28,50; asistență medicală pentru — 121; Asociația pentru ocrotirea — industriali 121; cămine pentru — industriali 121; întrunire a — greviști 28; legea pentru cămine de — 121; naționalitatea — 152, 159; persecutarea — în fabrică 50; salariile — 28; studiile — 152, 159; teren pentru cămin de — 121.

ucenici, durată — 28.

Ulmi, comună (jud. Ilfov) 163.

unde scurte, ansamblu radiotelegrafic pe — 203 *ungare, firme — de electricitate* 167.

Ungaria, taxe vamale în — 101.

Unio Satu Mare, societate metalurgică 91.

Unirea, societate petroliferă 145.

Uniunea Camerelor de Comerț și Industrie 112, 116, 188, 196, 202.

Uniunea Generală a Industriașilor din România (U.G.I.R.) 76, 99, 100, 117, 196, 202, 211.

Uniunea Industriilor Miniere și Metalurgice din România (U.I.M.M.R.) 93, 200, 202.

Uniunea Sfaturilor Negustorești 202.

uniuni, ale lucrătorilor 202; — patronale 202.

Universitatea, din București 138; — din Cluj 138; — din Iași 117, 138.

Universul, tipografie 22.

Urbeanu, A., doctor 68; societate chimică 63, 68, 69, 102, 158.

Ureche, V. A. 140.

Urlățeanu, Grigore 66.

uscat, transport pe — 155.

utilaf, industrial 11, 12, 14, 15, 18, 23, 24, 31, 35, 36, 39, 53, 55, 58, 61, 64, 65, 69, 74, 78, 84, 86, 88, 90, 94, 99, 100, 107—109, 119, 120, 122, 123, 125, 129—132, 135, 137, 143, 146, 147, 151, 153, 154, 158, 161, 172, 173, 175, 177, 178, 193, 194, 199, 205, 206, 215—220; import de — industrial 14, 78, 86, 136, 146, 219; modernizare de — industrial 217; rechiziție de — industrial 74; — petrolier 119, 136.

Uzina de Gaz, societate energetică 17, 23.
uzină(e) 12, 31; — din Alexandria (Egipt) 142; — de apă 179; — de apă de la Bragadiru 163; — din Bruges (Belgia) 178; — din Calea Văcărești 178; — Carels Frères 84; — electrice 20, 23, 25, 74, 84, 179, 210; — electrică de la Cotroceni 23; — electrică Filaret 149, 182; — electrică de la Grozăvești 126, 156, 176, 182, 210; — electrică a Primăriei orașului București 17; — electrică a Teatrului Național din București 17; — electrică a Societății Tramvaielor Unite 17; — electrică din Tirgu-Jiu 74; — electrică din Turnu Măgurele 74; — electrice de pe Valea Ialomiței 156, 182; — de gaz 3, 20, 23, 84, 158, 179, 181; — de gaz de la Filaret 20; — hidraulică de la Grozăvești 149; — participante la expoziție 112; — Cîn Tubise (Belgia) 178; rechiziție de — 65.

Uzinele Astra, din Arad 113.

Uzinele de Fier Vlăhița 209.

Uzinele de gaz și electricitate București, societate energetică 158.

Uzinele Chimice Române, societate chimică 70, 95, 97, 158; convenții încheiate de — cu societăți străine 95, 97.

Uzinele Comunale București 103, 118, 126, 144, 149, 156, 166, 168, 173, 176, 178, 182, 185, 209; legea pentru administrarea și exploatarea — 118, 149, 156; program de extindere a sectorului electric al — 176.

Uzinele de laminat Girivița, societate metalurgică 170.

Uzinele Malaxa, societate metalurgică și constructoare de mașini 214.

Uzinele Metalurgice Excelsior, societate metalurgică 105.

Uzinele Metalurgice Lemaître, societate metalurgică 11, 13, 17, 45, 46, 50, 65, 86, 91, 93, 105, 114, 137, 146, 158, 178, 192; grevă la — 93; lucrători de la — 93.

Uzinele Metalurgice Neptun, societate metalurgică 105, 146, 158, 197.

Uzinele Metalurgice Ploești, societate metalurgică 146, 197.

Uzinele Metalurgice și Chimice Române Solex, societate metalurgică și chimică 199.

Uzinele Metalurgice Titan-Nădrag-Călan, societate metalurgică 171, 195, 209.

Uzinele Miniere fosta Canada, întreprindere metalurgică 197.

Uzinele Reșița, societate metalurgică și constructoare de mașini 91, 100, 131, 146, 186, 187, 195, 197, 209.

Uzinele Române pentru construcțiuni și renovări de vagoane, societate metalurgică 158.

Uzinele Solvay, societate chimică 113.

Uzinelor, Reuniunea — Electrice de pe teritoriile alipite de România 117.

uzura, căilor ferate 76.

Uzinele D. Voina, societate metalurgică 87, 105, 146, 173, 184.

Uzinele Vulcan, societate metalurgică și constructoare de mașini 24, 27, 28, 34, 40, 58, 69, 87, 91, 100, 105, 126, 136, 146, 155, 158, 159, 172, 195.

Uzinele Wolff, societate metalurgică 13, 17, 29, 54, 64, 91, 105, 119, 142, 146, 152, 158, 177, 195.

V

vagoane, comerț de — 24; contract pentru reparații de — 86; fabricare de — 24.

Valea Jiului 186.

valuta(ă) 85. 211; fixare curs forțat pentru — 85.

valutar, raport — 99.

Vama Antrepozite București 74.

vamă 100, 131 172.

vamal(ă,e), lege — 100; protecție — 96, 100; tarif — 14, 96, 146, 167, 183, 191, 195; tarif — protecționist 101; taxe — 190, 96, 101, 118, 146, 156, 175, 183 191, 193—195, 197, 212, 214; taxe — în Austria 101; taxe — în Franța 101; taxe — în Germania 101; taxe — în Statele Unite 101; taxe — în Ungaria 101; reducere de taxe — 155; scutire de taxe — 14, 36, 133, 136.

vapori, moară cu — 11.

Vasilescu-Karpen, N., director, inginer, profesor 26, 117, 149, 187.

Vasilu, Teodor, farmacist 31; societate chimică 102.

Vassal, W. de 128.

Văcărescu, Enăchișă, întreprindere metalurgică 197.

Văcărești, uzină din Calea — 178.

Vălcovici., V. ministru 187.

Veith, procurist 91.

venituri, de la instalațiile de energie electrică 181; — de la instalațiile de gaz 181.

Verein für Chemische und Metallurgische Produktion, societate cehoslovacă 89.

Vernescu, casa — 22.

veterinari, Casa de ajutor a medicilor umani, — și farmaciști 208.

Vespremeanu, I., 12.

Vezuviul, atelier metalurgic 105.

Viața, fabrică 22.

Viena 24, 49, 59, 88, 96, 135, 207.

Villagros, pasaj 22.

vînzare, de energie electrică 82, 149, 166, 180, 182; — fabrică 151; — de gaz aerian 166, 180, 182; — producție industrială 119, 175, 193, 194, 219; — produse industriale 129, 195, 218, 220; convenție de — a producției industriale 209; preț de — 172, 218; preț de — la energie electrică 118, 149, 179, 180, 182, 222; preț de — al fabricilor 77; preț de — la gaz aerian 180; preț de — a producției industriale 119, 193, 194, 209, 217, 219; preț de — a produselor industriale 175, 195, 209, 220; raționalizare la — de producție industrială 209.

Vlașca, județ 104.

Vlădescu, P., cenzor supleant 52; — Ștefan, atelier mecanic 105.

Vlădoianu, B., 4; — I. 128.

Vlăhița, Uzinele de Fier — 209.

Voina, D., industriaș 61, 90; societate metalurgică 87, 105, 146, 173, 184.

Voinescu, inginer 168.

volant, tirg — 116.

Vulcan, societate metalurgică și construc-toare de mașini 24, 27, 28, 34, 50, 58, 69, 87, 91, 100, 105, 126, 136, 146, 155, 158, 159, 172, 195; fabrica — din Dealul

Spirii 105; fabrica de mașini a societății — 100; fabrica de vagoane a societății — 100.

Vulcanul, societate chimică 102.

Vultur, societate chimică 17, 158.

W

Wagner, Günther, societate germano-austriacă 89, 96.

Walker, E. C., notar 71.

Wallem, Harald, inginer 18.

Weigel, F., industriaș 36; societate metalurgică 13, 17, 36, 77, 105.

Weinlich fost Theirich Co., atelier mecanic 105.

Weissberg, doctor inginer 81.

Werner, Richard, inginer, director 18.

Westfalia, import din — 146

Westinghouse, model de frînă de cale ferată 139.

Wewig, H., inginer 187.

Wiener Lock-Fabrik, societate austriacă 126.

Wilson, Thomas 71.

Winiwarter, G., societate austriacă 135.

Witting, T., 12.

Wolff, E., industriaș 64, 91, 93, 101, 119, 177; societate metalurgică 13, 17, 29, 54, 64, 91, 105, 119, 142, 146, 152, 158, 177, 195; export de produse — 142; fabrica din Constanța a societății — 101.

Worm, Emil, societate chimică 102.

X

Xantopol, societate chimică 102.

Xenopol, avocat 214; — Nicolae, ministru 51.

Z

Zafiropulo, G. D., cetățean otoman 5.

Zaharia, Alexandru, doctor 66, 70, 89.

zahăr, instalații Wolff la fabricile de — din Pontolongo (Italia) 142.

Zamfirescu, Dem. C., 217; — Grigore C., industriaş, inginer 217; SET Ing. Grigore C. —, societate constructoare de avioane 197, 217; — I.C., societate chimică 13; — T., societate chimică 102; — Th. O., societate chimică 17.

Zane, Nicolae, inginer 32.

Zank, F., atelier de lăcătuşerie 105.

Zăpăşescu, S., industriaş 123.

Zarifi, George, cetăţean otoman 5.

zăcămintele, de minereu de fier 195.

Zeuss, societate electrotehnică 167.

zilei de muncă, durata — 27, 88, 100, 131, 193, 194, 217–226; durata — pentru minori 27; legea — 150; reducerea — 76;

Zimmer, Carol (Zimmer et Co.), societate chimică 87, 158.

Zlatco, Pascal, inginer 72.

Zürich, bursa din — 118.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. Lucrări generale

1. Alimănișteanu, V., *Participarea băncilor la industrie. Învățămintele trase din criza actuală*. Prefață de Vintilă I. Brătianu, București 1915.
2. Angelescu, N. I., *Din începuturile industriei românești. Cu prilejul expoziției – târg a industriei românești 1934*, București 1934. (Camera de Comerț și Industrie din București).
3. Angelescu, N. I., *Din trecutul industriei în Țările Românești*, București 1907.
4. Arcadian, N. P., *Industrializarea României. Studiu evolutiv istoric, economic și juridic*, București 1935.
5. Axenciuc, V., și Constantinescu, N. N., *Capitalismul monopolist în România*, București 1962.
6. Axenciuc, V., și Tiberian, I., *Premise economice ale formării statului național unitar român*, București 1979.
7. Bălan, Șt. și Mihăilescu, N. Șt., *Istoria științei și tehnicii în România. Date cronologice*, București 1985.
8. Biji, M., *Inventarierea întreprinderilor de stat industriale, comerciale și de transport. Rezultate provizorii prezentate de...*, București, octombrie 1947.
9. Biji, M., *Inventarierea întreprinderilor de stat industriale, comerciale și de transport. Rezultate provizorii prezentate de...*, București 1948. (Institutul Central de Statistică).
10. Botea, F., *Condițiile social-economice în care a avut loc dezvoltarea capitalismului industrial în România. Note de curs*, Craiova 1968. (Universitatea Craiova. Facultatea de studii economice).
11. Bușilă, C. C., *Necesitatea unei industrii naționale*, București 1932.
12. Chicoș, Șt., *Criterii de încurajare a industriei naționale*, București 1926.
13. Constantinescu, N. N., *Aspecte ale dezvoltării capitalismului premonopolist în România*, București 1957.

14. Constantinescu, N. N., Băloiu, C. V., Tudor, P., Bozga, V., Petrovici, I., Puia, I., *Situația clasei muncitoare din România (1914—1944)*, București 1966.
15. Constantinescu, N. N., Constantinescu, O., Tudor, P., Vajda, L., Egyed, A., *Din istoricul formării și dezvoltării clasei muncitoare din România până la primul război mondial*, București 1959.
16. Constantinescu, N. N., Murgescu, C. ș.a., *Contribuții la istoria capitalului străin în România. De la sfârșitul primului război mondial până la ieșirea din criza economică din 1929—1933*, București 1960.
17. Curteanu, M., *Sectorul de stat în România anilor 1945—1947*, București 1975.
18. Demetrescu, E., *Liberalismul economic în dezvoltarea României moderne*, București 1940.
19. Diculescu, V., *Istoria economiei naționale* Partea I, Cluj 1974. (Epoca feudală). (Curs pentru studenți).
20. Dimitriu, G., *Mișcarea capitalului pe piața românească la sfârșitul anului 1938*, București 1939. (Institutul Economic Românesc, nr. 160).
21. Dinescu — Borzan, I., *Industria de război (Afacerea Skoda)*, București 1933.
22. Dobrovici, G. M., *Evoluția economică și financiară a României (1934—1943)*, București 1943.
23. *Documente privitoare la istoria economică a României. Statistică: Țara Românească și Moldova. Seria B, vol I*, București. (Documente privind rolul Direcției generale de statistică în perioada 1857—1865).
24. *Enciclopedia României*, vol. III, București 1939.
25. *Expoziția — Tîrg a industriei românești* București 1934. Catalogul expoziției. Parcul Carol 20 septembrie — 10 octombrie 1934, București 1934.
26. Furnică, D. Z., *Industria și dezvoltarea ei în Țările Românești*, București 1926.
27. Georgescu, L., *Localizarea și structura industriei românești*, București 1941.
28. Hașdeu, B. P., *Industria națională, industria străină și industria ovreiască față cu principiul concurenței*, București 1866. (Studiu asupra judaismului).
29. Hătăărăscu, O., și Alexandru, A., *Din trecutul metalelor*, București 1981.
30. *Indicatorul industriei românești — L'indicateur de l'industrie roumaine — 1925*, București 1925.
31. *Indicatorul industriei românești*, 1927, București 1927.
32. *Indicatorul industriei românești*, București 1931.
33. *Indicatorul industriei românești și al centralelor electrice, cuprinzînd și legea pentru încurajarea industriei naționale*, București 1922.
34. *Industria României 1944—1964*, București 1964.
35. Ioachim, V. M., *Politica de izolare economică a statelor europene — Funcțiunea capitalului străin în economia națională*. Conferințe ținute la Universitatea populară „N. Iorga” 1934—1935, București 1935.
36. Iorga, N., *Politica și viața economică*, București 1929.
37. Iovanelli, M. F., *Industria românească 1934—1938*, București 1975.
38. *Istoria economiei naționale* (Culegere de texte), București 1981 (Întocmită la Academia „Ștefan Gheorghiu” pentru studenți).
39. *Istoria economiei naționale a României*, București 1961. Vol. I. *Formațiunile precapitaliste*; vol. II: *Capitalismul în România*. (Curs pentru studenți).
40. *Istoria economiei naționale a României*, București 1978. (Curs pentru studenți).
41. *Istoria României*, vol. III—IV, București 1964.
42. Kirițescu, C. C., *Coordonatele umane ale industrializării în România*, București 1940.
43. *La révolution industrielle dans le sud-est européen, XIX-e siècle*, Sofia 1976.
44. Lărgăanu, I., *Economia întreprinderilor*. Reproduceri și prehucrări, București 1948.

45. *Lege pentru încurajarea industriei naționale* (Promulgată prin înaltul decret regal nr. 711 din 13 februarie 1912 și modificată prin decretul-lege nr. 3795/1919), București 1920.
46. *Legile economice din 3 mai 1945. Codul sabotajului*, București 1945.
47. *Legislația pentru redresarea vieții economice*, cuprinzând: legea nr. 348 pentru stabilirea salariilor și înființarea ecomatelor; legea nr. 349 pentru reglementarea regimului prețurilor și circulației mărfurilor; legea nr. 350 pentru aducerea în circulație a mărfurilor; legea nr. 351 pentru reprimarea speculei ilicite și a sabotajului economic; decizia nr. 8503 pentru organizarea și funcționarea organelor de control cetățenesc ale M.A.I., București 1945 (M.A.I., Comitetul Central al organelor de control cetățenesc).
48. *Les industries de Roumanie*, Bucarest 1936.
49. Lupu, M.A. (sub redacția), *Istoria economiei naționale*, București 1974. (Curs pentru studenți).
50. Lupu, M. A., Marcu, N. și Paul, T., *Istoria economiei naționale a României*, București 1972. Vol. I—III. (Curs pentru studenți).
51. Madgearu, V. N., *Dictatură economică sau democrație economică?* Trei discursuri parlamentare cu o introducere de..., București 1925.
52. Madgearu, V. N., *Evoluția economiei românești*, București 1940.
53. Manoilescu, M., *Productivitatea și rentabilitatea în economia românească*, București 1941. (Institutul Economic Românesc, nr. 190).
54. Manoilescu, M., *Un program de politică economică*, București 1930. (Expunere făcută la adunarea generală a Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie din 1 noiembrie 1930).
55. Marcu, N. (sub redacția), *Istorie economică*, București 1979.
56. Mareș, dr., Jica, dr. P., Mihai, I., *Economia industriei*, București 1977.
57. Ministerul Agriculturii, Comerțului, Industriei și Domeniilor, Serviciul Statisticii Generale, *Ancheta industrială din 1901—1902*. Vol. I: Industria mare, București 1904.
58. Ministerul de Industrie și Comerț, Direcția generală a Industriei, Oficiul de studii și anchete, *Anchetă industrială. Enquete industrielle 1920*, București 1921.
59. Ministerul Industriei și Comerțului, Biroul Statistic, *Statistica Societăților pe acțiuni din întreaga țară la finele anului 1913*. București 1915.
60. Ministerul Industriei și Comerțului, Direcțiunea generală a Statisticii, *Statistica Societăților pe acțiuni din România la finele anului 1919*, București 1922.
61. Ministerul Industriei și Comerțului. Institutul de Statistică Generală a Statului, *Statistica Societăților pe acțiuni din România în anul 1929 după bilanțurile încheiate la finele anului 1928 și pînă la 30 iunie 1929*, București 1929.
62. Ministerul Industriei și Comerțului, Studiu și rapoarte asupra industriei mari încurajate de stat. Rapoartele inspectoratelor industriale asupra citorva grupe din industria mare, București 1909.
63. Moldovan, R., *Formarea și mișcarea capitalurilor în România în perioada 1925—1938*, București, 1940.
64. Monitorul Oficial 1860—1948, București 1860—1948.
65. Munteanu, I. și Matei, Gh. (sub redacția), *Aspecte ale dezvoltării capitalismului monopolist în România*, București 1957.
66. Nițescu, I., *Contabilitatea în bănci și societăți anonime pe acțiuni. Importanța contabilității. Operațiuni. Bilanț fictiv — real*, București 1911.
67. Panaitescu, P. N., *Politica industrială în o țară agricolă și în special în România*, București 1934.

68. Poenaru, D. și Sirbu, C., *Istoriografia economică românească. Bibliografie selectivă (1944—1969)*, București 1970.
69. Popescu, Șt. D., *Localizarea industriilor în România. Studiu de geografie economică. Partea I. Principalele transformări ale materiei organice*, București 1905.
70. Postolache, T. (sub redacția), *Capitalismul. Economia și criza sistemului*, București 1981.
71. Prager, S., și Angelescu, N. I., *Ante-proiect de lege pentru încurajarea industriei naționale*, București 1903.
72. Proiect de lege pentru încurajarea industriei naționale. Supliment la „Foaia de Informațiuni Comerciale”, București 1910.
73. Raicu, I., *Tabela alfabetică a legilor economice și a deciziilor date în baza legii 351/1945 sau în legătură cu ea, aflate în vigoare la 18 decembrie 1947 inclusiv*, București 1947.
74. Rădulescu, Gh., *Rata profitului în economia românească în anii 1927—1938*, București 1969. (Lucrare de doctorat în economia politică, prezentată în 1939—1940 la catedra condusă de prof. Virgil N. Madgearu).
75. Regulamentul de aplicare a legii pentru încurajarea industriei naționale din 1912, București f.a.
76. *Revoluția industrială*. Studii, București 1963.
77. Romașcanu, M. Gr., *Situația industriei mari înaintea stabilizării monetare*, București 1931.
78. *România în reconstrucție*, București 1946.
79. Savin, T., *Capitalul străin în România*, București 1947.
80. Staicovici, Ch., *Istoricul celor 25 de ani de existență a Uniunii Generale a Industriașilor din România (1903—1929)*, București 1929.
81. Șuşnea, G. T., *Planul industrial și raționalizarea*, București 1937.
82. Todosia, M., *Teorii burgheze din perioada interbelică cu privire la industrializarea României*, București 1967.
83. Topliceanu, Al., *Străinii în viața noastră economică. Cifre exacte și comentarii dureroase*, București 1933.
84. Vișa, A., *Monopoluri și carteluri în România*. Teză de doctorat, București 1943.
85. Zane G., *Industria din România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Despre stadiile premergătoare industriei mașiniste*, București 1970.

II. Lucrări speciale

1. Budeanu, C. I., *Rôle économique et social des entreprises de production et de distribution d'énergie électrique*, Bucarest 1934. (Institut National Roumain pour l'étude de l'aménagement et de l'utilisation des sources d'énergie, nr. 71).
2. Budeanu, C. I., *Situația generală a politicii energetice în România*, București 1942.
3. *Catalog al Industriilor Metalurgice și Miniere din România. 1930—1931*, București 1930. (Uniunea Industriilor Metalurgice și Miniere din România).
4. Chicoș, Șt., *Industria siderurgico-metalurgică în România*, București 1925.
5. *Cum funcționează Uzinele Comunale București*, București 1945.
6. *Darea de seamă a consiliului de administrație către adunarea generală a acționarilor Societății Industria Română Mecanică Chimică pe 1944*, București 1945.
7. *Darea de seamă a consiliului de administrație către adunarea generală a acționarilor S.A. Vulcan pe 1925—1926*, București 1926.
8. Dinculescu, C. (coordonator), *Istoria energiei și electrotehnicii în România. Vol. I. Electrificarea României de la primele încercări până la anul 1950*, București 1981.

9. Florescu, M., *Industria chimică și petrochimică în România*, București 1970.
10. Georgesco, Nina, *La production minière et métallurgique de la Roumanie en 1935-The mining and metallurgic production in Roumania in 1935*, Bucarest 1936. (Union Minière et Métallurgique de Roumanie — Union Mining and Metallurgic of Roumania).
11. Ghelase, I. I., *Expertiza prețului de cost la autotoarele C.F.R. în anul 1941 la fostele Uzine N. Malaxa* (implicații politice), București 1972.
12. Gille, B., *Histoire de la métallurgie*, Paris 1966. („Que sais-je“. Le point des connaissances actuelles. Nr. 96).
13. *Industria mecano-metalurgică. Date și observațiuni*, [București] 1928. (Societatea Națională de Credit Industrial).
14. *Industria Națională Aeronautică „I.N.A.“*. Decretul — lege, jurnalul Consiliului de Miniștri, actul constitutiv și statutele, București 1938.
15. Leonida, D., *Din istoricul instalațiunilor mecanice și electro-tehnice ale orașului București*, București 1915.
16. Mrazec, L., *Dare de seamă asupra activității comisiei pentru studiul electrificării țării și coordonării exploatării factorilor ei naturali, producători de energie...*, București 1926.
17. Orghidan, C., *Uniunea industriilor metalurgice și miniere din România. Cincisprezece ani de existență și activitate. 1923—1938*, București 1938.
18. *Planul de conturi pentru industria metalurgică prelucrătoare*, București 1948. (Centrala Industrială a Metalurgiei Prelucrătoare).
19. Societatea Generală de Gaz și Electricitate București, *Condițiile în care funcționează o întreprindere de folos public. Societatea Generală de Gaz și Electricitate din București 1928—1938*, București 1939.
20. Societatea Generală de Gaz și Electricitate București, *Cum este organizată și cum funcționează Societatea Generală de Gaz și Electricitate din București*, București 1938.
21. Societatea Generală de Gaz și Electricitate București, *Schema conturilor pe anul 1936*, București 1936.
22. Societatea Generală de Gaz și Electricitate București, *Schema conturilor pe anul 1938*, București 1938.
23. Struie, W., *Der historische Weg der Chemie. Von der Urzeit bis zur industriellen Revolution*, Leipzig 1976.
24. Ștefănescu — Radu, I., *Din realizările de 25 ani la Uzinele Electrice din București*, București 1935.
25. Thiess, H., Cartianu, P., *Industria producerii și distribuției de energie electrică în România la finele anului 1932*. (Raport prezentat la reuniunea din 22—23 octombrie 1933 a Asociației generale a producătorilor și distribuitorilor de energie electrică din România), București 1933.
26. Tripsa, I. (coordonator), *Din istoria metalurgiei românești*, București 1981.

III. Monografii

1. Arimia, V., Boia, L., Cîrțină, I., *Monografia întreprinderii „Vulcan“ din București 1904—1975*, București 1975.
2. Bernat, A., Anton, A. și Simion, S., *50 de ani de luptă și muncă în întreprinderea „Metaloglobus“*. Monografie, București 1973.
3. Munteanu, N. G., *Uzinele Timpuri Noi. Pionier al metalurgiei și al mișcării muncitorești bucureștene (1874—1974)*, București 1974.
4. *Uzina 23 August București. Tradiție — Aspecte din fabricația actuală*. [Album], București 1968. (Oficiul de documentare și publicații al M.I.C.M.).

5. *Uzinele Chimice Române la a 50-a aniversare. 1924—1974*, București f.a.
6. *Uzinele Comunele București, 20 ani de activitate. 1923—1943*, București 1944.

IV. Articole

1. Axenciuc, V., *Cum manevrau Malaxa, Astra, Reșița, pentru a obține profit maxim*, în „Viața economică”, III, 1965, p. 7.
2. Axenciuc V., *Evoluția economiei românești în anii 1918—1938* în „Anale de istorie” nr. 6/1966, p. 3—18
3. Bene, A., *Aspecte ale dezvoltării industriei bucureștene între cele două războaie mondiale*, în „Materiale de istorie și muzeografie”, V, 1967, p. 145—153.
4. Bogdan, C., *Industria chimică din România între cele două războaie mondiale*, în „Viața economică”, V, 1967, nr. 10, p. 11.
5. Bogdan, C., *Industria metalurgică din România între cele două războaie mondiale*, în „Viața economică”, V, 1967, nr. 5, p. 15.
6. Buiuc, Șt., S.T.B., *Scurt istoric al celor 38 de ani de activitate*, în „București” 1947, p. 18—20
7. Cojocaru, I. V., *Materiale privind dezvoltarea industrială a orașului București în perioada Regulamentului Organic și în anii premurgători Unirii Principatelor (1831—1859)*, în „Materiale de istorie și muzeografie”, București 1964, p. 177—187.
8. Ghiață, P., *Concernul Monaco*, în „Viața economică”, IV, 1966, nr. 16, p. 15.
9. Ionescu, Șt., *Considerații privind dezvoltarea industrială a orașului București în a doua jumătate a sec. XIX*, în „Materiale de istorie și muzeografie”, V, 1967, p. 100—109.
10. Legrel, L. G., *Un model de afacere „productiv”, „Ferro-Chimica”. File de dosar*, în „Viața economică”, IV, 1966, nr. 19, p. 11.
11. Mihalache, D., *Date cu privire la începuturile industriei în orașul București*, în „Revista de statistică”, VIII, 1959, nr. 9, p. 50—56.
12. Mihalache, D., *Industria din orașul București la ancheta industrială din 1901—1902*, în „Revista de statistică”, IX, 1960, nr. 9, p. 47—59.
13. Miron, D. și Horja, Gh., *Uzinele „Grivița Roșie” 1933—1963*, în „Probleme economice”, 1963, nr. 2, p. 42—54.
14. Puia, M., *Le développement de l'industrie roumaine dans les années qui ont précédé la seconde guerre mondiale*, în „Revue roumaine d'histoire”, nr. 3/1971, p. 483—505.

C U P R I N S

Introducere (dr. Vasile Manole)	3
Notă asupra ediției	27
Lista abrevierilor	30
Lista documentelor	31
Documentenverzeichnis	43
Documente	59
Indice general	479
Bibliografie selectivă.....	519

I. P. „13 Decembrie 1918“ — cd. 383

